

**TEXT PROBLEM
WITHIN THE
BOOK ONLY**

**TEXT CUT WITHIN
THE BOOK ONLY**

UNIVERSAL
LIBRARY

OU_200516

UNIVERSAL
LIBRARY

Madras University Publications

Kanarese Series No. 2.

RASA RATNAKARA

SALVA—

ಕವಿಸಾಕ್ಷ್ಯ ಕೃತನುಪ್ಪ

ರ ಸ ರ ತ್ನ ಕ ರ ಂ

EDITED BY

A. VENKATA RAO, B.A., L.T.,

Head of the Kanarese Department,

AND

PANDIT H. SESA AYYANGAR,

Junior Lecturer in Kanarese,

*University Institute of Oriental Studies and Research,
Madras.*

PRINTERS :

ANANDA PRESS, MADRAS.

1932

Price Rs. 2/8

ಅವತರಣಿಕೆ

ಇದು ಕಾವ್ಯನಾಟ್ಯನಿಷ್ಠಗಳಾದ ಶೃಂಗಾರಾದಿನವರಸಗಳನ್ನು ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿಪಾದಿಸುವ ಗ್ರಂಥವು. ಇದಕ್ಕೆ “ರಸರತ್ನಾಕರ” ವೆಂದು ಹೆಸರು. ಇದನ್ನು ಬರೆದವನು “ಕವಿಸಾಳ್ವ” ನೆಂಬವನು.

ಇದುವರೆಗೆ ದೊರೆತಿರುವ ಕನ್ನಡಭಾಷೆಯ ಅಲಂಕಾರಗ್ರಂಥಗಳಲ್ಲಿ ರಸ ವಿಷಯವನ್ನು ವಿಸ್ತರದಿಂದ ಪ್ರತಿಪಾದಿಸುವ ಗ್ರಂಥವು ಇದೊಂದೇ. ನಾಗ ವರ್ಮನು ತನ್ನ “ಕಾವ್ಯಾಲೋಕನದ” ಒಂದು ಪ್ರಕರಣದಲ್ಲಿ ನವರಸಗಳನ್ನೂ ಸಂಗ್ರಹವಾಗಿ ಮಾತ್ರ ವಿವರಿಸಿರುವನು. ಕವಿಕಾಮನು “ಶೃಂಗಾರರತ್ನಾಕರ” ವೆಂಬ ಗ್ರಂಥದಲ್ಲಿ ಶೃಂಗಾರರಸವನ್ನು ಮಾತ್ರ ವಿಸ್ತರವಾಗಿಯೂ, ಮತ್ತಿನ ರಸಗಳನ್ನು ಸಂಗ್ರಹವಾಗಿಯೂ ವಿವರಿಸಿರುವನು. ಇವರಿಬ್ಬರೂ ಪ್ರಾಚೀನಮತವನ್ನನುಸರಿಸಿದವರು. ಈಗ್ರಂಥಕರ್ತೃವು ಮೇಲೆಹೇಳಿದ ಗ್ರಂಥಗಳಲ್ಲಿನ ಕೊರತೆಯನ್ನು ತಿಳಿದು ಅದನ್ನು ಹೋಗಲಾಡಿಸಲು ಈ ಗ್ರಂಥವನ್ನು ಬರೆದಿರುವನು.

ಈ ಗ್ರಂಥವನ್ನು ಬರೆದ ಕವಿಯೇ ತನ್ನ ಹೆಸರನ್ನೂ, ಗ್ರಂಥದ ಹೆಸರನ್ನೂ, ಈ ಗ್ರಂಥದ ಪೀಠಿಕೆಯ :—

ನು|| ವಸುಧಾಚಕ್ರದೊಳೊಪ್ಪತಿರ್ಪ ಜಸವಂತಂ ಜಿನಾಧೀಶವಾ |
ದಸರೋಜಾತಮದಾಳಿ ಶಬ್ದಸದಲಂಕಾರಾದಿಶಾಸ್ತ್ರಜ್ಞರೊ |
ಲ್ಮ ಸಭಾರಂಜನನಾಣಿ ರಾಜಬುಧಮಾನ್ಯಂ ಮಾರ್ಗಸಾರಂಗಳಿಂ |
ರಸರತ್ನಾಕರಮಂ ಸಮಂತು ಕವಿಸಾಳ್ವಂ ಪೇಲ್ವನೊಳ್ವೆಂಬಿನಂ ||

I. 5.

ಎಂಬ ಪದ್ಯದಲ್ಲಿಯೂ, ಗ್ರಂಥಾಂತ್ಯದ.

ಕಂ|| ಇಂದುವರಮಾರುವಿೂ ತೆಲಿ |

ದಿಂದಂ ಕನ್ನಡದೊಳಾರ್ಯರಾ ಎಂಬಿನಮೊ ||

ಳ್ವಿಂದೆ ವಿವರಿಸಿದುದಿಲ್ಲನೆ |

ಚಂದದೆ ಬಿಜ್ಜಳಿಸಿ ರಚಿಸಿದಂ ಕವಿಸಾಳ್ವಂ ||

ಈಕೃತಿ ಕವಿಕೃತನುತಕವಿ !

ತಾಕಾಂತೆಗೆ ತಾನೆ ನವರಸಂ ಸಲೆ ರಸರ ||

ತ್ನಾಕರಮಿಳಿತರವಿರ |

ತ್ನಾಕರಮಿರ್ಪನ್ನೆಗಂ ಜಯಿಕ್ಕುವರ್ಯೋಳ್ ||

4-289

ಈ ಪದ್ಯಗಳಲ್ಲಿಯೂ

ಇದು “ ಶತೇಂದ್ರಮುನೀಂದ್ರವಂದಿತಾರ್ಹತ್ವರಮೇಶ್ವರ ಸಾಧಾರವಿಂದಾ ಮಂದಮಕರಂದಾನಂದಿತಭೃಂಗಾಯಮಾಣಕವಿಸಾಳ್ವ ವರಚಿತಮುಪ್ಪು ರಸರತ್ನಾ ಕರದೋಳ್ ” ಎಂಬ ಗದ್ಯಭಾಗಗಳಲ್ಲಿಯೂ, ಕಂಠೋಕ್ತ ವಾಗಿ ತಿಳಿಸಿರುವುದರಿಂದ ಇವುಗಳ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ವಾದವಿವಾದಗಳಿಗೆ ಯಾವಬಗೆಯಲ್ಲಿಯೂ ಅವಕಾಶವಿಲ್ಲ.

ಈ ಕವಿಯು ಜೈನಮತದ ಸಂಪ್ರದಾಯವನ್ನು ನುಸರಿಸಿ ತನ್ನ ಇಷ್ಟ ದೇವತಾಸ್ತುತಿರೂಪವಾದ ಮಂಗಳಪದ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಅರ್ಹಂತನನ್ನೂ, ಬಳಿಕ ಸರಸ್ವತಿ ಯನ್ನೂ ಸ್ತುತಿಸಿ “ ಶತೇಂದ್ರ... ...ಕವಿಸಾಳ್ವ ” ಎಂದು ಪ್ರಕರಣಾಂತ್ಯಗದ್ಯ ಭಾಗಗಳಲ್ಲಿ ತಾನು ಅರ್ಹದ್ವೈತ್ಯನೆಂದು ಹೇಳಿಕೊಂಡಿರುವುದರಿಂದ ಈತನು ಜೈನ ಮತಾವಲಂಬಿಯೆಂದು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಕಂಡುಬರುವುದು. ಇವನ ಹೆಸರು, ಮತ, ಇವೆರಡನ್ನು ಬಿಟ್ಟರೆ, ಇವನ ಕಾಲ, ದೇಶ, ವೃತ್ತಿ, ಇವನು ರಚಿಸಿದ ಇತರ ಗ್ರಂಥ ಗಳು, ಮೊದಲಾದುವನ್ನು ತಿಳಿಯಲು ಈ ಗ್ರಂಥದಲ್ಲಿ ಅವ ವಿಧವಾದ ಸೂಚನೆಯೂ ಕಂಡುಬರುವುದಿಲ್ಲ. ಈತನ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ, ಕರ್ಣಾಟಕಕವಿಚರಿತ್ರಕಾರರು. ಕವಿಚರಿ ತ್ರೆಯ ದ್ವಿತೀಯಸಂಪುಟದಲ್ಲಿ (ಪುಟಗಳ 243 ರಿಂದ 281 ರ ತನಕ) ವಿವರವಾಗಿ ಬರೆಯುತ್ತಾರೆ. ಆದರ ಸಾರಾಂಶವನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಕೊಡುತ್ತೇನೆ.

ಸಾಳ್ವ - ಸುಮಾರು ಕ್ರಿ. ಶ. 1550.

ಈತನು ಭಾರತ, ರಸರತ್ನಾಕರ, ವೈದ್ಯಸಾಂಗತ್ಯ, ಇವುಗಳನ್ನು ಬರೆ ದಿದ್ದಾನೆ. (1) ಶಾರದಾಪಿಲಾಸವೆಂಬ ಗ್ರಂಥವೂ ಏತತ್ಕೃತವೆಂದೇ ತೋರುತ್ತದೆ. ಇವನು ಜೈನಕವಿ. ಇವನತಂದೆ ಧರ್ಮಚಂದ್ರ ; ಗುರು ದೇಶಿಕೇಣದ ವಿಜಯ ಕೀರ್ತಿಯನುಗ ಶ್ರುತಕೀರ್ತಿ, ಇವನ ಭಾರತದಿಂದ ನಮಗೆ ಈ ವಿಷಯವಾಗಿ ಕೆಲವು ಅಂಶಗಳು ತಿಳಿದು ಬರುವುವು.

1 ಕವಿಯು ಈಗ್ರಂಥದ ಉದಾಹರಣಪದ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಸಾಳ್ವಮುಖನ ಯಶಸ್ವತಾಪಗಳನ್ನು ವರ್ಣಿಸುವ ಪದ್ಯಗಳನ್ನು ಉದಾಹರಿಸಿರುವುದರಿಂದ ಈ ಗ್ರಂಥವೂ ಏತತ್ಕೃತವೆಂದು ಊಹಿಸಲು ಅವಕಾಶವುಂಟಾಯಿತು.

“ತಾಳವ, ಹೈವ, ಕೊಂಕಣ ದೇಶಾಧಿನಾಥನೂ, ಲಕ್ಷ್ಮೀಯಪುತ್ರನೂ, ಅಭಿನವನಿಂಬನೂ ಅದ ಮಹಾಮಂಡಲೇಶ್ವರ ಭೈರವರಾಯನು ನಗರನಗರದಲ್ಲಿ ಅಳುತ್ತಿದ್ದನು. ಅವನಿಗೂ, ಮಹಿಷಿ ನಾಗಲಾಂಬಿಕೆಗೂ ಸಂಗಸಿಂಬಮಗನು ಹುಟ್ಟಿದನು. ಭೈರವರಾಯನು ಸತ್ತಬಳಿಕ, ಅವನತಮ್ಮ ಚಿಕ್ಕಭೈರವರಾಯನು ಅಳಿದನು. (ಸಂಗನ ವಿಷಯವನ್ನು ಹೇಳಿಲ್ಲ). ಇವನ ಚಿಕ್ಕಮ್ಮನಾದ ಶಂಕಾಂಬಿಕೆಗೂ, ಚಂದ್ರವಂಶದ ಬೈಯನ್ಯಪನಿಗೂ, ಮಲಿದೇವಿಯಿಂಬಮಗಳೂ, ವಸುದಾನಮೇರುವೆಂಬ ಮಗನೂ ಹುಟ್ಟಿದರು. ವಸುದಾನಮೇರುವು ಸಾಳ್ವಮಲ್ಲನೆಂಬ ಹೆಸರಿನಿಂದ ಅಳಿದನು ಇವನಿಗೆ “ಕವಿಸರೋವರರಾಜಹಂಸ,” “ಜಿನಧರ್ಮಧ್ವಜ,” “ತ್ರಿಭುವನ ಕಠಾರಿತ್ರಿಣಯನ,” ಸಮ್ಯಕ್ತ್ವ ಚೂಡಾಮಣಿ, “ ಜಿನದೇವರಥಯಾತ್ರಾಪ್ರಭಾವಕ” ಎಂಬ ಬಿರುದುಗಳಿದ್ದುವು. ಇವನೇ ಕವಿಸಾಳ್ವನ ಪೋಷಕನು. ಈತನಲ್ಲಿ ಸಾಳ್ವನು ಪಟ್ಟದ ಕವಿಯಾಗಿದ್ದನು. ಸಾಳ್ವಮಲ್ಲನ ಸಹೋದರಿಯಾದ ಮಲಿದೇವಿಗೂ, ಮಕ್ಕಣ್ಣಕಾದಂಬನೆಂಬ ಬಿರುದುಳ್ಳ ಶಾಂತದಂಡಾಧೀಶನಿಗೂ ಹುಟ್ಟಿದ ಸಾಳ್ವದೇವನು ಬಳಿಕ ಪಟ್ಟಕ್ಕೆ ಬಂದನು. ಸಾಳ್ವಮಲ್ಲ, ಸಾಳ್ವದೇವ ಇವರಿಬ್ಬರ ಇಷ್ಟಾನುಸಾರವಾಗಿ ಕವಿಯು ಭಾರತವನ್ನು ಭಾಮಿನೀಷಟ್ಪದಿಯಲ್ಲಿ ಬರೆದನು. ಸುಮಾರು 1560 ರಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದ ನಾಗರದ 55 ನೆಯ ಶಾಸನದಲ್ಲಿ ಮೇಲೆ ಹೇಳಿದ ದೊರೆಗಳ ವಿಷಯವು ಹೇಳಿದೆ 1916 ನೇ ಇಸವಿ ಮೈಸೂರುಶಾಸನದ ಇಲಾಖೆಯ ವರದಿಯ 89 ನೆಯ ಪುಟದಲ್ಲಿ, ಕ್ರಿ. ಶ. 1522 ರಲ್ಲಿ ಇದ್ದ ಒಬ್ಬತಾಳವ ದೇಶದ ದೇವರಾಯನ ಹೆಸರು ಹೇಳಿದೆ ಈ ಅಂಶಗಳಿಂದ ಕವಿಯ ಜನ್ಮಸ್ಥಳವಾವುದೆಂದು ಗೊತ್ತಾಗದಿದ್ದರೂ, ತಾಳವ, ಹೈವ, ಕೊಂಕಣದೇಶಕ್ಕೆ ರಾಜಧಾನಿಯಾಗಿದ್ದ ನಗರನಗರದ ರಾಜನ ಅಶ್ರಯದಲ್ಲಿದ್ದನೆಂಬುದರಿಂದ ಇವನ ವಾಸಸ್ಥಳವು ನಗರನಗರವೆಂಬುದು ಗೊತ್ತಾಗುವುದು.”

ಈ ಮೇಲೆಹೇಳಿದಂತೆ ಕವಿಚರಿತ್ರಕಾರರು ಕ್ರಿ. ಶ. 1560 ರಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿತೆಂದು ಊಹಿಸಬಹುದಾದ ನಗರದ 55 ನೆಯ ಶಾಸನದಿಂದ ತಿಳಿದುಬರುವ ಈಕವಿಯ ಅಶ್ರಯದಾತರಾದ ಸಾಳ್ವಮಲ್ಲ ಮತ್ತು ಇವನ ಸೋದರಳಿಯ (ಯುವರಾಜ) ಸಾಳ್ವದೇವ, ಇವರ ಕಾಲದಿಂದ ಈ ಕವಿಯ (ಸಾಳ್ವನ) ಕಾಲವನ್ನು ಊಹಿಸಿ, ಸುಮಾರು ಕ್ರಿ. ಶ. 1550 ಎಂದೂ ಹೇಳಿರುವರು.

ಮದ್ರಾಸು ಸರಕಾರದ ಪ್ರಾಚ್ಯಕೋಶಾಲಯದಲ್ಲಿ ಸಂಚಿತವಾಗಿರುವ ಸ್ಥಳೀಯ ಪೂರ್ವಕಥೆಗಳನ್ನೂ (Local Records and Traditions) ಮತ್ತು ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡಜಿಲ್ಲೆಯ ಮೂಡಬಿದರೆಯ ಹೊಸಬಸದಿಯ ಕೆಲವು ಶಾಸನಗಳನ್ನೂ ನಿಚಾರಮಾಡುವಲ್ಲಿ, ಈ ಕವಿಯ ಆಶ್ರಯದಾತರ ಕಾಲ, ಮತ ಮೊದಲಾದ ಕೆಲವು ಅಂಶಗಳು ತಿಳಿಯಬರುವುವು, ಈ ಕವಿಯ ಕಾಲ, ಮತ, ದೇಶಮೊದಲಾದುವುಗಳನ್ನು ನಿರ್ಣಯಿಸಲು ಇವು ತಕ್ಕಮಟ್ಟಿಗೆ ಸಹಾಯಕಗಳಾಗಿರುವುವು.

ಮೇಲೆಹೇಳಿದ ಶಾಸನಗಳಲ್ಲಿ I. ಯದು. (1) ವಿಜಯನಗರದ ಪ್ರೌಢದೇವರಾಯನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದುದು. ಇದರ ಕಾಲ ಶಕವರ್ಷ 1373. ಚಾರುಕೀರ್ತಿ ಪಂಡಿತಾಚಾರ್ಯರಿಗಾಗಿ ಚೂಡಾಮಣಿಯೆಂಬ ಜೈತ್ಯಾಲಯದ ಮುಖಮಂಟಪದ ನಿರ್ಮಾಣವನ್ನು ತಿಳಿಸುವುದು. ಈ ನಗರರಾಜ್ಯದ ಅರಸರು ವಿಜಯನಗರದ ಅರಸರ ಮಹಾಮಂಡಲಿಕರಾಗಿ ಗೇರುಸೊಪ್ಪೆಯಲ್ಲಿ ಆಳುತ್ತಿದ್ದು ಮೂಡಬಿದರೆಯ ಜೈತ್ಯಾಲಯದ ಜೀರ್ಣೋದ್ಧಾರಮೊದಲಾದ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಕಾರ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಬದ್ಧಾದರಾಗಿದ್ದರು. ಎಂಬುದನ್ನು ಮಾತ್ರ ತಿಳಿಸುತ್ತದೆ.

II. ಯದು ನಗರರಾಜ್ಯದ ಭೈರವಕ್ಷಾಪನ ಹೆಸರನ್ನೂ ; ಈತನ ವಂಶ, ಪ್ರತಾಪ, ಹೆಂಡತಿ, ಮಕ್ಕಳು, ನಗರರಾಜ್ಯದ ಅರಸರ ಅನುಕ್ರಮವಾದ ಹೆಸರು, ಇವರು ನಡೆಸಿದ ಧರ್ಮಕಾರ್ಯ ಮೊದಲಾದ ಅಂಶಗಳನ್ನೂ ತಿಳಿಸುತ್ತದೆ. ಇವನ ಗುರು ಚಾರುಕೀರ್ತಿಪಂಡಿತಾಚಾರ್ಯರೆಂಬ ಅಂಶವೂ ಇದರಿಂದ ತಿಳಿದು ಬರುವುದು.

III. ಯದು ಶಕವರ್ಷ 1384 ರಲ್ಲಿ ಈ ಭೈರವರಸನು ಮಹಾವ್ಯಾಧಿಗ್ರಸ್ತನಾಗಿದ್ದ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಮಾಡಿದ ಧರ್ಮಕಾರ್ಯವೊಂದನ್ನು ತಿಳಿಸುತ್ತದೆ.

IV. ಯದು. ಚಾರು ಕೀರ್ತಿಪಂಡಿತರ ನಿರೂಪದಿಂದ ವಿಜಯನಗರದ ವಿರೂಪಾಕ್ಷ ನರಪತಿಯ ಕೈಕೆಳಗೆ ಬಾರಕ್ಕೂರ ವಿಟ್ಟರಸನು ರಾಜ್ಯಪರಿಪಾಲನೆ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಾಗ ಕೆಲವುಮಂದಿ ಸೆಟ್ಟಿಗಳು ತ್ರಿಭುವನಚೂಡಾಮಣಿ ಬಸ್ತಿಗಾಗಿ ಮಾಡಿದ ಧರ್ಮವಿಷಯವನ್ನು ತಿಳಿಸುತ್ತದೆ. ಇದರ ಕಾಲ ಶಕವರ್ಷ 1394.

V. ಯದು. ಹಿರಿಯ ಭೈರವನ ತರುವಾಯ ಪಟ್ಟಕ್ಕೆ ಬಂದ ಅರಸರ ಅನುಕ್ರಮವನ್ನೂ ಅವರ ಸಾಹಸಾಟಗಳನ್ನೂ ವಿವರವಾಗಿ ತಿಳಿಸುತ್ತದೆ

ಇನ್ನುಳಿದ ಮೂರುಶಾಸನಗಳಲ್ಲಿ ಶಕವರ್ಷ 1449, 1451, 1455 ರಲ್ಲಿ ಗುರುರಾಯರು ಸಂಗೀತ ಪುರಸ್ಕಾರವನ್ನು ಪಡೆದು ಮಾರ್ಗಕಾರ್ಯಗಳು ವಿವೃತವಾಗಿವೆ. ಮೇಲಿನ ಈ ಶಾಸನಗಳಿಂದ “ಗೇರುಸೊಪ್ಪೆ” ಎಂಬುದು ಭಲ್ಲಾತ ಕೀಪುರ, ಸಂಗೀತಪುರಗಳೆಂಬ ನಾಮಾಂತರಗಳಿಂದ ನಗರರಾಜ್ಯದ ರಾಜಧಾನಿಯಾಗಿತ್ತೆಂದೂ, ಇಲ್ಲಿಯ ಅರಸರು ವಿಜಯನಗರದ ಅರಸರ ಮಾಂಡಳಿಕರಾಗಿ ಅಳುತ್ತಿದ್ದರೆಂದೂ ಗೊತ್ತಾಗುವುದು. ಈಗೇರುಸೊಪ್ಪೆಯ ಅರಸರ ವಂಶಾವಳಿಯನ್ನು ಈಕೆಳಗೆ ಕೊಟ್ಟಿರುವ ವಂಶವೃಕ್ಷದಿಂದ ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳಬಹುದು. ವಿಜಯನಗರದ ಅರಸರ ಅಳಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಅವರ ಮಾಂಡಳಿಕರಾಗಿದ್ದ ದಕ್ಷಿಣಕನ್ನಡಜಿಲ್ಲೆಯ ಹಲವು ನಾಡುಗಳ ಅಧಿಕಾರಿಗಳಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬನಾದ ಸೋಮವಂಶದ ಕಾಶ್ಯಪಗೋತ್ರದವನಾದ ಸಾಳ್ಯನಾರಣಾಂಕನು ನಗರರಾಜ್ಯದ ರಾಜಧಾನಿಯಾದ ಗೇರುಸೊಪ್ಪೆಯಲ್ಲಿ ರಾಜ್ಯಭಾರಮಾಡುತ್ತಿದ್ದನು. ಇವನ ವಂಶದಲ್ಲಿ ಹಲವು ಅರಸರು ಅಳಿಬಾಳಿದ ಬಳಿಕ ಹೊನ್ನನೃಪನು ಅರಸನಾದನು. ಇವನ ತರುವಾಯ ಅನುಕ್ರಮವಾಗಿ ಕಾಮ, ಮಂಗರಸ, ಹೈನ, ಸಂಗಮ, ಕೇಶವ, ಇವರು ರಾಜ್ಯವಾಳಿದರು. ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಪ್ರಚಾರವಾಗಿರುವ ಅಳಿಯಸಂತಾನದ ಕಟ್ಟಳೆಯಂತೆ ಮೇಲೆ ಹೇಳಿದ ಅರಸರೆಲ್ಲರೂ ಅಳಿಯಂಬರಲ್ಲದೆ ಮಕ್ಕಳಲ್ಲ. ಮೇಲೆ ಹೇಳಿದ ಕೇಶವನಿಗೆ ಸಂಗಮ ನೆಂಬವನು ಅಳಿಯನಾದನು. ಈ ಸಂಗಮನ ತಂಗಿ ಶಂಕರ ದೇವಿ, ಅಕ್ಕ ಲಕ್ಷ್ಮಿ ದೇವಿ, ಮಗಳು ಮಾಣಿಕದೇವಿ. ಲಕ್ಷ್ಮಿದೇವಿಯು ಚಂದ್ರಗುತ್ತಿಯ ಕೊಪಣದ ತಿಳುವಳಿಯು ಅರಸುವಂಶಕ್ಕೆ ಸೇರಿದ ಕಾಯಪ್ಪನನ್ನೂ, ಶಂಕರದೇವಿಯು ಬಯ್ಯ ನೃಪನನ್ನೂ ಮದುವೆಯಾದರು, ಈ ಲಕ್ಷ್ಮಿದೇವಿಯ ಮಗನೇ ಹಿರಿಯ ಭೈರವನೆಂಬವನು. ಇವನಿಗೆ ಚಿಕ್ಕಭೈರವ, ತಿಪ್ಪ, ಅಂಬಿರಾಯರೆಂಬ ತಮ್ಮಂದಿರೂ ಕೇಶವ ದೇವಿ ಮತ್ತು ಸಿರಿಯರಸಿ ಎಂಬ ತಂಗಿಯರೂ ಇದ್ದರು ಈ ಹಿರಿಯ ಭೈರವನು ಮಹಾಮಂಡಳಿಕನೆನಿಸಿ ತುಳುವ, ಹೈನ, ಕೊಂಕಣರಾಜ್ಯಗಳಿಗೆ ಅಧಿಕಾರಿಯಾದನು. ಇವನು ತನ್ನ ಸೋದರ ಮಾವನಾದ ಸಂಗನೃಪನ ಮಗಳಾದ ಮಾಣಿಕದೇವಿಯನ್ನೂ ತನ್ನ ಸೋದರತ್ತೆ ಬೊಮ್ಮರಸಿಯ ಮಗಳು ನಾಗಲದೇವಿಯನ್ನೂ ಮದುವೆಯಾದನು. ನಾಗಲದೇವಿಯಲ್ಲಿ ಸಂಗಮರಾಯನೂ, ಮಾಣಿಕದೇವಿಯಲ್ಲಿ ಗುರುರಾಯ, ಲಕ್ಷ್ಮಿದೇವಿ ಮತ್ತು ಪಂಡಿತದೇವಿ ಎಂಬ ಮೂವರು ಮಕ್ಕಳೂ ಜನಿಸಿದರು. ಈ ಭೈರವನ ಜನನ, ಪಟ್ಟಾಭಿಷೇಕ, ಅವಸಾನ ಮೊದಲಾದ ಯಾವುದೊಂದು ಅಂಶವೂ ನಿರ್ಧರವಾಗಿ ತಿಳಿದು ಬರುವುದಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಈತನು ಶಕ 1384 ರಲ್ಲಿ ಪ್ರಬಲವ್ಯಾಧಿಗ್ರಸ್ತನಾಗಿದ್ದನೆಂಬುದು ಮಾತ್ರ ಶಾಸನವೊಂದರಿಂದ

ಗೊತ್ತಾಗುತ್ತದೆ. ಮತ್ತು ಈ ಹಿರಿಯಭೈರವನ ತರುವಾಯ ಇಮ್ಮಡಿ ಭೈರವನೂ ಅಂಬಿರಾಯನೂ (ತಿಪ್ಪನಸುಧ್ಧಿಯೇ ಇಲ್ಲ) ರಾಜ್ಯವಾಳಿದ ಮೇಲೆ, ಹಿರಿಯಭೈರವನ ಚಿಕ್ಕಮ್ಮನಾದ ಶಂಕರದೇವಿಗೂ ಬಯ್ಯುನ್ನುಪನಿಗೂ ಪುತ್ರನಾದ ಜಿನದಾಸ ಸಾಳ್ವ ಮಲ್ಲಿನು ಅರಸನಾದನು. ಈತನಿಗೆ ಕಲಾಸಾಳ್ವ, ಭಾವಜ್ಞ, ಚಕ್ರೇಶ್ವರ, ತ್ರಿಣಯನ ಪಟಭಲ್ಲ” ಎಂಬ ಬಿರುದುಗಳಿದ್ದುವು. ಇವನ ತಂಗಿ ಮಲ್ಲಿದೇವಿಗೂ, ಶಾಂತಿ ದಂಡಾಧೀಶನಿಗೂ ಹುಟ್ಟಿದ ಸಾಳ್ವದೇವನು ಯುವರಾಜನಾಗಿದ್ದನು. ಎಂಬ ಅಂಶವು ತಿಳಿದುಬರುವುದು. ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಹಿರಿಯ ಭೈರವನ ಮಗ ಗುರುರಾಯನ ವಿಷಯ ವೇನೂ ಹೇಳಿರುವುದಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಮಿಕ್ಕ ಮೂರುಶಾಸನಗಳು ಮಾತ್ರ ಗುರುರಾಯನು 1455 ತನಕ ಸಂಗೀತಪುರದಲ್ಲಿ ಆಳುತ್ತಿದ್ದನೆಂದು ತಿಳಿದುಬರುವುದು. ಇದರಿಂದ ಈ ಸಾಳ್ವಮಲ್ಲಿನ ತರುವಾಯ ಸಾಳ್ವದೇವನು ಪಟ್ಟಕ್ಕೆ ಬರುವುದಕ್ಕೆ ಮೊದಲು ಗುರುರಾಯನು ಅರಸಾಗಿಬಿಡಬಹುದು.

(Local Records and Traditions) 31 ನೇ ಪುಸ್ತಕದಲ್ಲಿ ಆಡಕವಾಗಿರುವ ಒಂದುಶಾಸನದಲ್ಲಿ ಶಕವರ್ಷ 1464 ರಿಂದ 1497 ರತನಕ, ತುಳುವ ಹೈವ ಕೋಂಕಣದೇಶಗಳ ಅರಸನಾದ ಸಾಳ್ವಕೃಷ್ಣದೇವರಾಯನು ಗೇರುಸೊಪ್ಪೆಯಲ್ಲಿ ಆಳುತ್ತಿರುವಾಗ ಶಕವರ್ಷ 1481 ರಲ್ಲಿ ಧಾರೇಶ್ವರದಲ್ಲಿ ದಾನಮಾಡಿದ ವಿಷಯವೂ, 2 ನೆಯ ಶಾಸನದಲ್ಲಿ ಸಾಳ್ವದೇವರಾಯನ ಪ್ರಧಾನಿ ಹೈವಣ್ಣನಾಯಕನು ಶಕ 1463 ರಲ್ಲಿ ಭಟ್ಟಳದ ಚಂದ್ರನಾಥಬಸ್ತಿಯನ್ನು ಕಟ್ಟಿಸಿ, ಅದಕ್ಕೆ ದತ್ತಿಬಿಟ್ಟನೆಂಬ ವಿಷಯವೂ, ಕವಿಚರಿತ್ರೆಯಲ್ಲಿ ಭಟ್ಟಾಕಳಂಕನ ಕಾಲವನ್ನು ನಿರ್ಣಯಿಸುವಾಗ ಹೇಳಿರುವ “ವಿಜಯಕೀರ್ತಿಯು ತನ್ನ ಶಿಷ್ಯನಾದ ದೇವರಾಯಭೂಪಾಲನಿಗೆ ಪತ್ನಿಮಸಮುದ್ರ ನಿಕಟದೊಳ” ಭಟ್ಟಳಪಟ್ಟಣಮಂ ನಿರ್ಮಿಸಿಕೊಟ್ಟಂ” ಎಂದು ಹೇಳಿರುವನಂತೂ, ಸಾಳ್ವದೇವರಾಯನು ಶಕ 1485 ರಲ್ಲಿ ಸಂಗೀತಪುರದಲ್ಲಿ ಪ್ರಭುತ್ವಮಾಡುತ್ತಿದ್ದನೆಂಬುದಕ್ಕೆ ವಿಶೇಷಸಹಕಾರಿಯಾಗಿವೆ

“ಕವಿಚರಿತ್ರಕಾರರು ಸಾಳ್ವಭಾರತದಲ್ಲಿ ಉಕ್ತವಾಗಿರುವುದೆಂದು ಹೇಳುವ ಹಿರಿಯಭೈರವರಸನ (ನಗಿರರಾಜ್ಯದಗೇರುಸೊಪ್ಪೆಯ ಅರಸರ) ವಂಶವೃಕ್ಷವೇನೋ ಇದಕ್ಕೆ ಸರಿಹೋಗುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಅಂಬಿರಾಯನು ರಾಜ್ಯಭಾರವನ್ನು ಮಾಡಿದುದಾಗಿ ಅಲ್ಲಿ ಹೇಳಿಲ್ಲ. “ಜಿನದಾಸಸಾಳ್ವಮಲ್ಲಿ” ಎಂಬುದಕ್ಕೆ ಪ್ರತಿಯಾಗಿ “ವಸುದಾಸ ಮೇರು” ಎಂಬುದಾಗಿ ಹೇಳಿದೆ.” ಎಂದು ಮ. ರಾ. ಪಂಜೆ. ಮಂಗೇಶ ರಾಯರು “ಪಂಚಕವ್ಯಾಯ” ಎಂಬಪುಸ್ತಕದಲ್ಲಿ ವಿವರಿಸಿರುವರು.

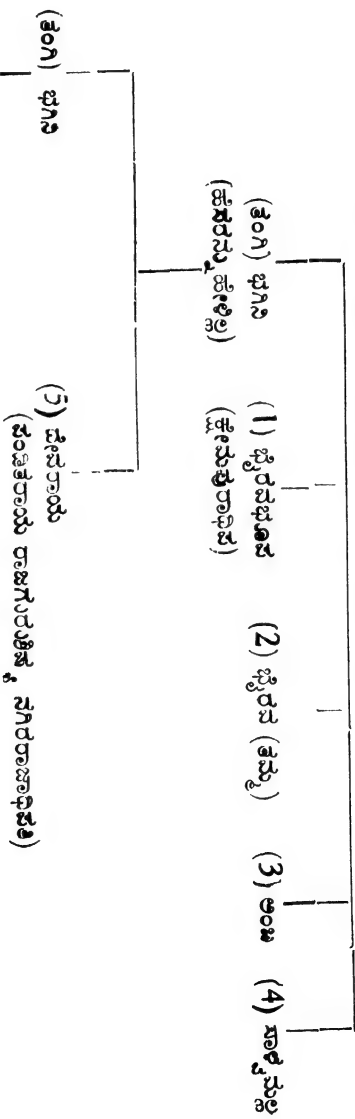
ಈಸಾಳ್ವಭಾರತದಲ್ಲಿ ಈ ಅರಸರ ಕಾಲವನ್ನು ಹೇಳಿಲ್ಲ. ಕವಿಚರಿತ್ರಕಾರರು 1560 ರಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದುದೆಂದು ಉಹಿಸಿರುವ ಸಾಗರದ 55 ನೆಯ ಶಾಸನದ ಅಧಾರದಿಂದ ಅಶಾಸನದಲ್ಲಿ ವರ್ಣಿತರಾಗಿರುವ ಅರಸರೂ ಇಲ್ಲಿ ಹೇಳಿರುವ ಅರಸರೂ ಒಂದೇ ಆಗಿರುವುದರಿಂದ ಸಾಳ್ವದೇವನು ಕ್ರಿ. ಶ. 1560 ರವರೆಗೂ ರಾಜ್ಯಭಾರಮಾಡುತ್ತಿದ್ದನೆಂದು ನಿರ್ಣಯಿಸಿ ಅವನ ಆಶ್ರಯದಲ್ಲಿದ್ದ ಈಸಾಳ್ವಕನಿಯು ಕಾಲವನ್ನು ಸು. 1550, ಎಂದು ನಿರ್ಧರಿಸಿರುವರು.

ಹಿರಿಯಭೈರವರಸನು ಕ್ರಿ. ಶ. 1462 ರಲ್ಲಿ ಪ್ರಬಲವ್ಯಾಧಿಗ್ರಸ್ತನಾಗಿದ್ದುದರಿಂದ ಪ್ರಾಯಿಕವಾಗಿ ಆತನು ಆಕಾಲದಲ್ಲಿಯೇ ಮರಣವನ್ನು ಹೊಂದಿರಬೇಕು. ಬಳಿಕ ಅವನನು ಗುರುರಾಯನು ಕ್ರಿ. ಶ. 1527 ರಲ್ಲಿ ರಾಜ್ಯಭಾರಮಾಡುತ್ತಿದ್ದುದರಿಂದ ಈನುಡ್ಯಕಾಲದಲ್ಲಿಯೇ ಇಮ್ಮಡಿಭೈರವ ಅಂಬಿರಾಯ, ಸಾಳ್ವಮಲ್ಲ ಇವರ ಪ್ರಭುತ್ವವು ಜರುಗಿರಬೇಕು [ಆದರೆ ಯಾರುಯಾರು ಎಷ್ಟೆಷ್ಟುವರುಷವಾಳಿ ದರೆಂಬುದೆಂದು ವಿವರವಾಗಿ ತಿಳಿದುಬರುವುದಿಲ್ಲ] ಗುರುರಾಯನು 1545 ರವರೆಗೂ ಆಳುತ್ತಿದ್ದು, ಬಳಿಕ ಸಾಳ್ವಮಲ್ಲದೇವರಾಯನು ಕ್ರಿ. ಶ. 1560 ರ ವರೆಗೂ ಆಳುತ್ತಿದ್ದನೆಂದು ಹೇಳುವುದರಿಂದ ಮೇಲೆಹೇಳಿದ ಆಧಾರಗಳೆಲ್ಲವೂ ಪರಸ್ಪರವಾಗಿ ಹೊಂದಿಕೊಳ್ಳುವುದೆಂದು ಹೇಳಬಹುದು.

ಶಾಸನಗಳನ್ನು ಸುಸಂಸ್ಥಿತವು ನಂಶವನ್ನೆಗಳೆ

1 ಸಾಸರದ 65 ನೆಯ ಶಾಸನವನ್ನು ಸುಸಂಸ್ಥಿತ ಭೈರವರಸನ ನಂಶವನ್ನೆ. (ಸೋಮನಂಶ ಕಾಶ್ಯಪಗೋತ್ರದವರು)

(ಈಶಾಸನವು (5) ದೇವರಾಯನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಬರೆದುದು.)

(6) ಸಾಲ್ವಮುಲ್ಲ.

ವಿಶೇಷ :- ಮೂಡಬಿದರೆ ಶಾಸನದಲ್ಲಿ.

(1) ಭೈರವಭೂಷಣ ಚಿಕ್ಕಮ್ಮ ಶಂಕರದೇವಿಯ ಮಗ ಸಾಲ್ವಮುಲ್ಲನೆಂದೂ ಅವನ

ತಂಗಿಯ ಮಗ ಸಾಲ್ವದೇವನೆಂದೂ ಹೇಳಿದೆ. ಈಶಾಸನದಲ್ಲಿ ಭೈರವಭೂಷಣ ತಂಗಿಯಮಗ (5) ದೇವರಾಯ (ಇವನೇ ಸಾಲ್ವಮುಲ್ಲನಾಗಿ ಬಹುದು) ಅವನ ತಂಗಿಯ ಮಕ್ಕಳು ಸಾಲ್ವಮುಲ್ಲ ಮತ್ತು ಭೈರವೇಂದ್ರ ಇರಿಬ್ಬರೂ ದೇವರಾಯನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಯುವರಾಜರಾಗಿದ್ದರು ಹೇಳಿದೆ—

II ಮೂಡಬಿದರೆಯ ಶಾಸನಗಳನ್ನನುಸರಿಸಿದ ಗ್ರಾಮೋಪವ್ಯಯ ಗ್ರಾಮಭೃತವರಸನ ವಂಶವೃಕ್ಷ.

(೧ ಮತ್ತು ೫ ನೆಯ ಶಾಸನಗಳಲ್ಲಿರುವಂತೆ.)

ಸಾಳುವನಾರಣಾಂಕ.

(ಇವನ ವಂಶದಲ್ಲಿ)

ಹೊನ್ನನ್ನಪ + ಮಗಳು

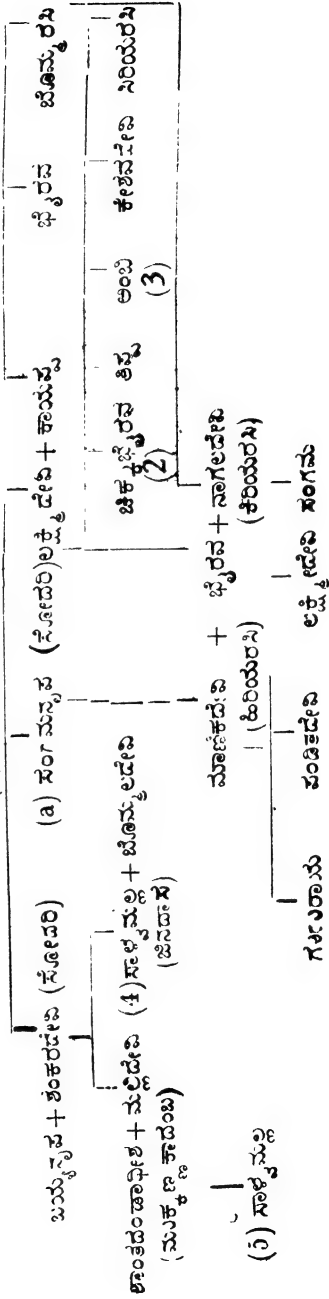
ಕಾಮನ್ನಪ + ಮಗಳು

ಮಂಗರಸ + ಮಗಳು

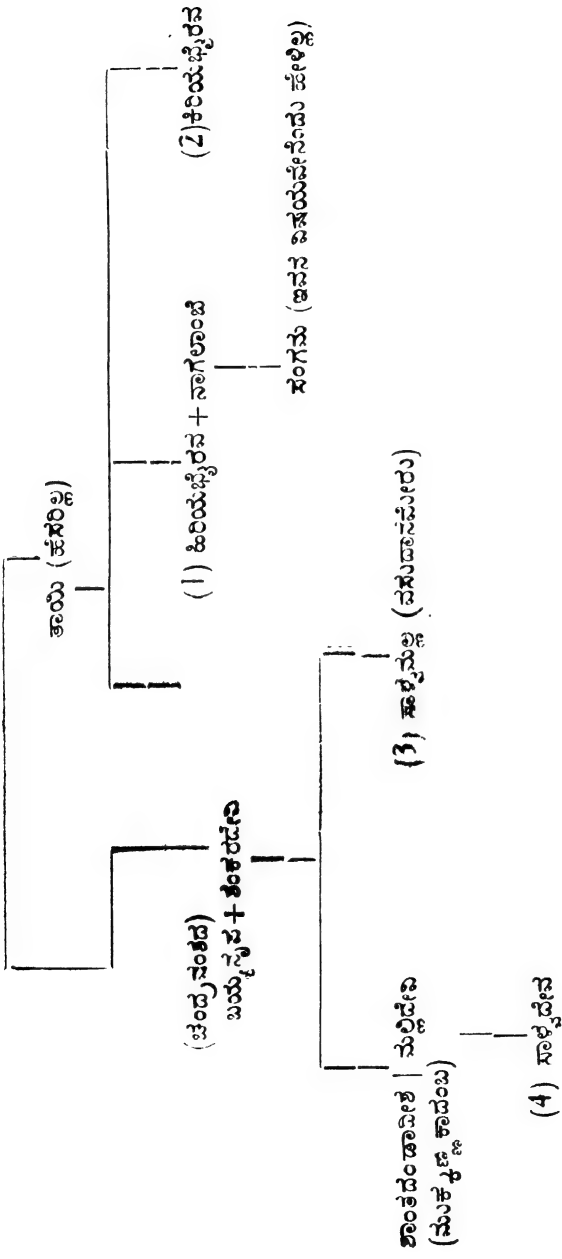
ಸಂಗ + ಮಗಳು

ಕೇಶವ + ಮಗಳು

(a) ಸಂಗಮ + ಮಗಳು

III ಸಲ್ಲಿಕಾರತಮ್ಮನುಸೂಸಿದ ಹಿರಿಯಭೈರವರಸನ ವಂಶವೃಕ್ಷ.

x

ವಿಶೇಷ :—ಇಲ್ಲಿ ಹಿರಿಯಭೈರವರಸನ ಹೆಂಡತಿ ಲಕ್ಷ್ಮೀದೇವಿ, ಇವರಮಕ್ಕಳು, ಹಿರಿಯಭೈರವರಸನ ತಮ್ಮ ಅಂಬಿರಾಯ ರಾಜ್ಯವಾಳಿದುದು ಈ ವಿಷಯಗಳೊಂದೂ ಇಲ್ಲ.—

ಪರಿಶೀಲನೆಯಿಂದ ಮೈಸೂರು 1916 ನೇ ಇಸವಿಯ ವರದಿಯಂತೆ (69 ನೆಯ ಪುಟ) ಕ್ರಿ. ಶ. 1522 ರಲ್ಲಿದ್ದ ತಾಳವದೇಶದ ದೇವರಾಯರಸನೂ, ಈ ಶಾಸನದಷ್ಟೆ ಹೇಳಿರುವ ದೇವರಾಯನೂ (ಸಾಳ್ವಮಲ್ಲಿನ ಭಾಗಿನೇಯ) ಒಬ್ಬನೇ ಆಗಿರಬಹುದೆಂದೂ. ಈತನೇ ಕ್ರಿ. ಶ. 1560 ರ ವರೆಗೂ ಆಳುತ್ತಿರಬಹುದೆಂದೂ ಊಹಿಸಬಹುದು. ಅಲ್ಲದೆ ಮೂಡಗೆರೆಯ⁴¹ ನೆಯ ಶಾಸನದಲ್ಲಿ ತ್ರೀ ವಿಜಯನಗರದ ಕೃಷ್ಣರಾಯನ ಕ್ರಿ. ಶ. (1509—1529) ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಕಾವ್ಯಸಾರವೇಬ ಗ್ರಂಥವನ್ನು ಸಂಕಲಿಸಿದ ವಿದ್ಯಾಸಂಧನು, ಸಾಳ್ವ ಮಲ್ಲಿರಾಯ, ಗುರುರಾಯ, ಸಾಳ್ವದೇವರಾಯನ ಆಸ್ಥಾನಗಳಲ್ಲಿಯೂ, ಕಾರ್ಕಳದ ಭೈರವರಾಜನಲ್ಲಿಯೂ, ವಾಡಗಳನ್ನು ಜಯಿಸಿದನೆಂದು ಹೇಳುವುದರಿಂದ ಸಾಳ್ವಮಲ್ಲಿರಾಯನೂ, ಗುರುರಾಯನೂ, ಸಾಳ್ವದೇವರಾಯನೂ, ಕಾರ್ಕಳದ ಭೈರವನೂ ಏಕಕಾಲದಲ್ಲಿ ಕ್ರಿ. ಶ. (1509—29) ರ ವರೆಗಿನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಇರಬೇಕೆಂದು ಗೊತ್ತಾಗುವುದು. ಇವರೆಲ್ಲರೂ ಅನುಕ್ರಮವಾಗಿ ಆಳುತ್ತಿದ್ದಾಗ ಎಲ್ಲರ ಕಾಲದಲ್ಲಿಯೂ ಈ ಕವಿಯು ಇದ್ದನೆಂದು ಹೇಳುವುದು ಅಷ್ಟು ಉಚಿತವಲ್ಲ. ಅಲ್ಲದೆ, ಸಾಗರದ ಶಾಸನದಲ್ಲಿ ಸಾಳ್ವಮಲ್ಲಿನಸೋದರಳಿಯನಾದ ದೇವರಾಯನು ಕ್ಷೇಮಪುರಾಧೀಶನೆಂದು ಹೇಳಿದೆ. ಪ್ರಾಯಶಃ ಈ ಕ್ಷೇಮಪುರವು ಮಂಗಳೂರಾಗಿದ್ದರೂ ಇರಬಹುದು. ಅದುವರಿಂದ ನಗರರಾಜ್ಯಕ್ಕೆ ಸೇರಿದ ಮಂಗಳೂರಲ್ಲಿ ಸಾಳ್ವಮಲ್ಲಿ ಮತ್ತು ದೇವರಾಯರೂ (ಯುವರಾಜ), ಸಂಗೀತಪುರದಲ್ಲಿ ಗುರುರಾಯನೂ, ಕಾರ್ಕಳದಲ್ಲಿ ಭೈರವನೂ, ಆಳುತ್ತಿದ್ದರೆಂದು ಹೇಳುವುದರಿಂದ ಈ ಅಲ್ಪವಿರೋಧವೂ ಪರಿಹೃತವಾಗುವುದು. ಈ ವಿಚಾರದಿಂದ ಕವಿಸಾಳ್ವನ ಕಾಲವನ್ನು ಕವಿಚರಿತ್ರಕಾರರು ಸುಮಾರು ಕ್ರಿ. ಶ. 1550 ಎಂದು ಹೇಳಿರುವುದೇ ಸರಿಯೆಂದು ತೋರುತ್ತದೆ.

ಈ ಸಾಳ್ವಮಲ್ಲಿನಿಗೆ “ಕವಿಸೋವರ ರಾಜಹಂಸ,” ಎಂಬ-ಬಿರುದು ಇದ್ದುದರಿಂದ ಈತನ ಆಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ಹಲವರು ಕವಿಗಳು ಇದ್ದರೆಂದೂ, ಈತನು ಕರ್ಣಾಟಕಭಾಷೆಗೆ ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹಕನಾಗಿದ್ದನೆಂದೂ ಗೊತ್ತಾಗುವುದು. ಸಾಜ ಕವಿ. ಕರ್ಣಾಟಲಕ್ಷಣದೋಜ ಎಂಬೀಬಿರುದಗಳಿಂದ ಈತನು ಸ್ವತಃ ಕವಿಯಾಗಿದ್ದನಲ್ಲದೆ ಕನ್ನಡ ಲಕ್ಷಣಶಾಸ್ತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರವೀಣನಾಗಿದ್ದನೆಂದೂ ತಿಳಿದುಬರುವುದು.

ಸಂಸ್ಕೃತ ನೈಷಧಕಾವ್ಯಕ್ಕೆ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನವೊಂದನ್ನು ಬರೆದಿರುವ ತೀರ್ಥರ ದೇವನೆಂಬುವನು ತಾನು ಸಾಳವುಲ್ಲನ ಆಸ್ಥಾನಕವಿಯೆಂದು ಆಗ್ರಂಥದ *ಪ್ರತಿ ಯೊಂದುಸರ್ಗದ ಅಂತ್ಯದ ಗದ್ಯದಲ್ಲಿ ಹೇಳಿಕೊಂಡಿರುವನು. ಅಲ್ಲದೆ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಸರ್ಗದ ಕೊನೆಯಲ್ಲೂ ಒಂದು ಪದ್ಯದಲ್ಲಿ ತನ್ನ ವಂಶ, ತಾಯ್ತಂದೆಗಳ ಹೆಸರು ಮೊದಲಾದುವನ್ನೂ ಮತ್ತೊಂದರಲ್ಲಿ ಶ್ರೀಹರ್ಷನ ಸೂಕ್ತಿಪ್ರಭಾವವನ್ನೂ. ಮೂರ ನೆಯದರಲ್ಲಿ ಸಾಳವುಲ್ಲನ ಪ್ರಶಸ್ತಿಯನ್ನೂ ಶ್ಲಾಘಿಸಿ ಮೂರುಮೂರು ಪದ್ಯಗಳನ್ನೂ ರಚಿಸಿರುವನು. ಆದುದರಿಂದ ಈ ಸಾಳವುಲ್ಲನು ಕನ್ನಡಭಾಷೆಯಂತೆಯೇ ಸಂಸ್ಕೃತಭಾಷಾಕವಿತೆಗೂ ವಿಶೇಷಪೋಷಣೆಕನಾಗಿದಂತೆ ತಿಳಿಯಬರುವುದು.

ಈಗ್ರಂಥದಲ್ಲಿ ಕವಿಯು ತನ್ನಯಾವುದೊಂದು ಬಿರುದನ್ನೂ ಹೇಳಿಕೊಂಡಿಲ್ಲ. ಈತನು ಈಗ್ರಂಥದಲ್ಲಿ “ಆನಾರ್ಯರೆಂದೆ” ಎಂಬ ಪದ್ಯದಲ್ಲಿ, ಅಮೃತಾನಂದಿ, ರುದ್ರಭಿಟ್ಟ, ವಿದ್ಯಾನಾಥ, ಹೇಮಚಂದ್ರ, ಈ ನಾಲ್ವರ ಮಾರ್ಗದಿಂದ “ಗ್ರಂಥ ಮಂ ವಿರಚಿಸಿದೆಂ”. “ನಾಗವರ್ಮ, ಕವಿ ಕಾಮಾದಿಗಳ ಮಾರ್ಗದಿಂದ ರಸಭಾವಾ ಭಾಸಂಗಳಂ ವಿದ್ವತ್ಸಭೆಗಮುಭಯಭಾಷೆಗವಿ ಸ್ವಮುಪ್ಪಂತು ಕನ್ನಡಿಸಿದೆಂ” ಎಂದು ಹೇಳಿ ಈ ಗ್ರಂಥವನ್ನು ತನ್ನ ಸ್ವಂತಬುದ್ಧಿಬಲದಿಂದ ಬರೆಯಲಿಲ್ಲ ಹಿಂದಣ ಅಲಂಕಾರಿಕರು (ಶಾಸ್ತ್ರಕಾರರು) ಹೇಳಿರುವುದನ್ನು ಕನ್ನಡಭಾಷೆಗೆ ಪರಿವರ್ತನವನ್ನು

* ವಾಚಕರ ಅನಗಾಹನೆಗಾಗಿ ಒಂದುಸರ್ಗದ ಕೊನೆಯಲ್ಲಿನ ಪದ್ಯಗಳನ್ನು ಮಾತ್ರ ಇಲ್ಲಿ ಕೊಟ್ಟಿದೆ

ನೈಷಧವ್ಯಾಖ್ಯಾ. ಶ್ರೀಧರೀಯಂ.

ಏಷಾ ಸದ್ಗುಣಶೋಭನಾ ಸುಮನಸಾಮಭ್ಯರ್ಥನೀಯಾಶ್ರಯಾ |

ಕಾಂತಾವೋದವಿಪಾಯುಃಕಾತಿಸಮಾ ಮೃದ್ವೀ ಸುಪರ್ಣೋಜ್ಜ್ವಲಾ ||

ಸ್ವಸ್ತ್ರೀಯಸ್ವಸ್ತಶೀಲೋಧೃತಾ ವಿಜಯತೇ ಶ್ರೀಹರ್ಷ ಹರ್ಷೋದಿತಾ |

ಸೂಕ್ತಿಶ್ರಜ್ಜನು ಮಾನಿನಿವ ನಿತರಾಮತ್ಯರ್ಥರಾಗಾನೇಸಾ ||

ನಾಗೇಂದ್ರೈಸ್ವಮಲಂಕೃತ ಸ್ತ್ರೀಯನ ಶ್ಯಾಪ್ರೇಣ ಶಸ್ತಚ್ಛಿಗಾ |

ಧಾರೋವೈರಪುರಾಣಾಪ್ರಣಮತಾಂ ಭೀಮಸ್ವತಾಂ ಶಂಕರಃ ||

ಸರ್ವಜ್ಞಸ್ವವಿಭೂತಿಭೂಷಣಪರೋ ರಾಮಾನತಂಸೋಜ್ಜ್ವಲ |

ಸ್ನಾಕ್ಷಾದಿತ್ವರವನ ಸಕ್ಷತಿಮತಃ ಶ್ರೀಸಾಬ್ಬಮಲ್ಲಾ ಸ್ವಸ್ವಯಂ ||

ಇತಿ ಶ್ರೀ ಗುಣಪತಿಶಚರಣ ಸರಸಿರುಹಹರ್ಷಪದಾಯಮಾನವಿವಿಧವಿದ್ಯಾನಿಧಾನ ಗ್ರಹಣತ ರತ್ನಾಕರ ಶ್ರೀಸಾಬ್ಬಮಲ್ಲಮಹೀಮಹೇಶ್ವರಾಸ್ಥಾನಭೂಷಾಮಾಣಿಕಾಯಮಾನ ವಿದ್ಯಾಧರ ಪಂಡಿತೇಂದ್ರ ಕುಲತಿಲಕ ವಿದ್ಯಾಶ್ರೀಧರ ಪಂಡಿತೇಂದ್ರ ವಿರಚಿತಾಯಾಂ ನೈಷಧಚರಿತಟೀಕಾಯಾಂ ಅಕ್ಷರ ದೀಪಿಕಾಯಾಂ ನನಮಸ್ಸರ್ಗಃ ಸಮಾಪ್ತಃ.

ಮಾತ್ರ ಮಾಡಿರುವನೆಂದು ಹೇಳಿಕೊಂಡಿರುವನು. ಅಲ್ಲದೆ, ವಿರುದ್ಧರಸವನ್ನು ಹೇಳುವ ಸಂಪರ್ಭದಲ್ಲಿ, ಉದಯಾಹತ್ಯ, ಗಣೇಶ್ವರಾನ್ನಿ ಎಂಬಿಬ್ಬರ ಮತವನ್ನೂ ಹೇಳಿರುವನು. ಈ ಹಿಂದಣ ಶಾಸ್ತ್ರಕಾರರಲ್ಲಿ ಯಾರುಯಾರು ಯಾವ ಯಾವ ಗ್ರಂಥಗಳನ್ನು ಬರೆದಿರುವರು, ಅವರವರ ಕಾಲ ಮೊದಲಾದುವುಗಳಾವುವು ಎಂಬುದನ್ನು, ಇಲ್ಲಿ ಸಂಗ್ರಹವಾಗಿ ವಿವರಿಸುವುದು ಅಪ್ರಕೃತವಾಗಲಾರದು.

(1) ಅಮೃತಾನಂದಿ.

ಸಾಧ್ವನು ಅಮೃತಾನಂದಿಯ ಹೆಸರನ್ನು ಆರಂಭದಲ್ಲಿ ಹೇಳಿರುವನು. ಈ ಪದ್ಯದಲ್ಲಿಯೇ ಹೇಳಿರುವ ಮತ್ತಿನ ವಿದ್ಯಾನಾಥಹೇಮಚಂದ್ರರು ಸಂಸ್ಕೃತಾಲಂಕಾರಿಕರೆಂದು ಸ್ವಷ್ಟವಾಗಿರುವ ಅಂಶವಾದುದರಿಂದ, ಈತನೂ ಸಂಸ್ಕೃತ ಗ್ರಂಥಕರ್ತನೇ ಆಗಿರಬೇಕು. ಇವನು ಯಾವ ಗ್ರಂಥವನ್ನು ಬರೆದಿರುವನೋ ಅದು ಪ್ರಕೃತದಲ್ಲಿ ಮುದ್ರಿತವಾಗಿರುವುದಿಲ್ಲ. ಮದರಾಸು ಪ್ರಾಚ್ಯಕೋಶಾಲಯದಲ್ಲಿರುವ ಹಸ್ತಲಿಖಿತಪ್ರತಿಗಳಲ್ಲಿ “ಅಮೃತಾನಂದಿಯ ಅಲಂಕಾರ ಸಂಗ್ರಹ” ವೆಂಬ ಸಂಸ್ಕೃತ ಗ್ರಂಥವೊಂದು ಇರುವುದು. ಇದರಲ್ಲಿ (1) ವರ್ಣಗಣ ವಿಚಾರ, (2) ಶಬ್ದಾರ್ಥ ನಿರ್ಣಯ, (3) ರಸನಿರ್ಣಯ, (4) ನೇತೃಭೇದ ವಿಚಾರ, (5) ಅಲಂಕಾರ ನಿರ್ಣಯ, (6) ದೋಷಗುಣಾಲಂಕಾರ ನಿರ್ಣಯ, (7) ಸಂಧ್ಯಂಗನಿರೂಪಣ, (8) ವೃತ್ತಿನಿರೂಪಣ, (9) ಕಾವ್ಯಾಲಂಕಾರ ನಿರೂಪಣ. ಎಂಬ ಬಂಭತ್ತು ಪುಚ್ಛೇದಗಳಿವೆ. ಇವೂ ಆತನಸ್ವತಂತ್ರ ಗ್ರಂಥವಲ್ಲ, ಹಿಂದಣ ಅಲಂಕಾರಿಕರ ಮತವನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸಿ ಹೇಳುವಂತೆ ಈತನ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹಕನಾದ ಮನ್ವಭೂಷನು ಹೇಳಲು, ತಾನು ಆಗ್ರಂಥವನ್ನು ಬರೆದನೆಂದು ಆಕೆಯೇ ಪೀಠಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಹೇಳಿರುವನು. ಈ ಮನ್ವಭೂಷನು “ಸೋಮಸೂರ್ಯ ಕುಲೋತ್ತಂಸ” ನೆಂದೂ “ಸಮುದ್ರ ಬಿರುದಾಂಕಿತ” “ಯುನುಗಂಡರಗಂಡ” “ಕೊವರಂಕ ಭೀಮ” “ಸಮರನಿರಂಕುಶ” “ನೂತ್ನ ಸಾಹಸಾಂಕ” ಮೊದಲಾದ ಬಿರುದುಗಳುಳ್ಳವನೆಂದೂ ಕವಿಯು ಗ್ರಂಥ ಪುಚ್ಛೇದಾಂತ್ಯಪದ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಹೇಳಿರುವನು. ಈ ಮನ್ವಭೂಷನ ತಂದೆಯು ತಿವಸಾದಬ್ಬ ಷಟ್ಪದನಾದ ಭಕ್ತಿಭೂಮಿಪನು. ತಿರುಚಿನಾಪಳ್ಳಿಯಲ್ಲಿ ಜಂಬುಕೇಶ್ವರ ದೇವಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ದೊರೆತ ಪ್ರತಾಪರುದ್ರದೇವನ ಶಾಸನವೊಂದರಿಂದ ಮನ್ವಗಂಡಗೋಪಾಲ ನೆಂಬೊಬ್ಬನು ಪ್ರತಾಪರುದ್ರನ ಸಾಮಂತ ನಾಗಿದ್ದನೆಂದು ತಿಳಿದು ಬರುವುದರಿಂದ ಈತನೇ ಅಮೃತಾನಂದಿಗೆ ಅಶ್ರಯದಾತನಾಗಿರಬಹುದೆಂದು ತೋರುವುದು.

ನೆಲ್ಲೊರಿನ ಶಾಸನವೊಂದರಲ್ಲಿ.---ಶಕವರ್ಷ 1221 (ಕ್ರಿ. ಶ. 1299).

ತಸ್ಯಾಗ್ರಜಃ ಸುತೋಮನ್ವಗಂಡ ಗೋಪಾಲಭೂಪತಿಃ ।

ಪ್ರತಾಪರುದ್ರಭೂಪಸ್ಯ ಪ್ರಸಾದಾರ್ಜಿತವೈಭವಃ ॥

ಎಂದು ಹೆ ಏವುದರಿಂದ ಈ ಮನ್ವಭೂಪನ ಕಾಲವು ಕ್ರಿ. ಶ. 1299 ಎಂದು ಗೊತ್ತಾಗುವುದು. ಆದುದರಿಂದ ಈಕೆಯ ಕಾಲವು ಕ್ರಿ. ಶ. 13 ನೆಯ ಶತಮಾನದ ಅಂತ್ಯಭಾಗವೆಂದೂ, ಪ್ರತಾಪರುದ್ರನ ಆಶ್ರಯದಲ್ಲಿ ಪ್ರತಾಪರುದ್ರೀಯವನ್ನು ಬರೆದ ವಿದ್ಯಾನಾಥನ ಸಮಕಾಲಿಕನೋ ಅಥವಾ ಅವನಿಗಿಂತಲೂ ಸಲ್ಪ ಈಚಿನವನೋ ಎಂದೂ ನಾವು ಊಹಿಸಬಹುದು. ಈತನು 13 ನೆಯ ಶತಮಾನದವನಾದರೂ ವಿಶೇಷವಾಗಿ (ಪ್ರಾಚೀನನಾದ, ವಾಮನಮತವನ್ನು (ಕ್ರಿ. ಶ. 9 ನೆಯ ಶತಮಾನ) ಅನುಸರಿಸಿ ತನ್ನ ಗ್ರಂಥವನ್ನು ಬರೆದಿರುವನು.

ವಾಮನ.

ಅಮೃತಾನಂದಿ.

“ರೀತಿರಾತ್ಮಾ ಕಾವ್ಯಸ್ಯ”

ರೀತಿರಾತ್ಮಾಽತ್ರ ಕಾವ್ಯಸ್ಯ

ಕಥ್ಯತೇಸಾ ಚತುರ್ವಿಧಾ

(2) ರುದ್ರಭಟ್ಟ--

ಮೇಲೆ ವಿವರಿಸಿದ ಪದ್ಯದಲ್ಲಿ ಸಾಳ್ವನು ಅಮೃತಾನಂದಿ, ವಿದ್ಯಾನಾಥ ಹೇಮ ಚಂದ್ರರೆಂಬ ಸಂಸ್ಕೃತ ಗ್ರಂಥಕರ್ತೃಗಳ ಜತೆಯಲ್ಲಿ ಈತನನ್ನೂ ಸೇರಿಸಿ ಹೇಳಿರುವುದರಿಂದ, ಈತನೂ ಸಂಸ್ಕೃತ ಗ್ರಂಥಕರ್ತೃವೇ ಆಗಿರಬೇಕು. ಸಂಸ್ಕೃತದಲ್ಲಿ ಅಲಂಕಾರಸಂಗ್ರಹವನ್ನು ಬರೆದಿರುವ ರುದ್ರಭಟ್ಟನು (ರುದ್ರಟ) ಕ್ರಿ. ಶ. 9 ನೆಯ ಶತಮಾನದವನು ಮತ್ತು ಪ್ರಾಚೀನ ಮತದವನು. ಅಮೃತಾನಂದಿ, ವಿದ್ಯಾನಾಥ, ಹೇಮಚಂದ್ರ, ಇವರೆಲ್ಲರೂ ಪ್ರಾಯಃ ಕ್ರಿ. ಶ. 13 ನೆಯ ಶತಮಾನದವರು ಮತ್ತು ನವೀನ ಮತಾವಲಂಬಿಗಳು. ಆದುದರಿಂದ ಈ ರುದ್ರಭಟ್ಟನೂ ನವೀನ ಮತಾವಲಂಬಿಯೇ ಆಗಿರಬೇಕು. ಇದರಿಂದ, ಸಾಳ್ವನು ಹೇಳುವ ರುದ್ರಭಟ್ಟನಿಗೂ, ಅಲಂಕಾರ ಸಂಗ್ರಹವನ್ನು ಬರೆದ ರುದ್ರಭಟ್ಟನಿಗೂ, ಅವಸಂಬಂಧವೂ ಇರಲಾರದು. ಅಲ್ಲದೆ, “ಶೃಂಗಾರತೀಕ” ಎಂಬ ಮತ್ತೊಂದು ಸಂಸ್ಕೃತಾಲಂಕಾರ ಗ್ರಂಥವನ್ನು ಬರೆದಿರುವವನಿಗೂ ರುದ್ರಭಟ್ಟನೆಂಬ ಹೆಸರಿದೆ. ಈತನ ಶೃಂಗಾರತೀಕವನ್ನು ಪ್ರತಾಪರುದ್ರೀಯದಲ್ಲಿ ವಿದ್ಯಾನಾಥನು ಹಲವುವೇಳೆ ಉದಾಹರಿಸಿರುವನು. ಆದುದರಿಂದ ಈತನು ವಿದ್ಯಾನಾಥನಿಗಿಂತ ಅತ್ಯಂತ ಪ್ರಾಚೀನನಾಗಿರಬೇಕು. ಕಾವ್ಯ

ಅಕಾರ ಕರ್ತೃವಾದ ರುದ್ರಭಟ್ಟನೇ ಇದನ್ನು ಬರೆದನೆಂದು ಕೆಲವರೂ, ಮತ್ತೆ ಕೆಲವರು ತದ್ಭಿನ್ನನೆಂದೂ ಹೇಳುವರು. ಅವಿವಾದವು ಹೇಗಾದರೂ ಇರಲಿ. ಈಶ್ಯಂಗಾರ ಲಕದ ಅನುವಾದವು ಇಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬರುವುದಿಲ್ಲವಾದುದರಿಂದ ಈ ಕವಿಯು ಹೇಳುವ ರುದ್ರಭಟ್ಟನು ಶ್ಯಂಗಾರತೀಲಕವನ್ನು ಬರೆದ ರುದ್ರಭಟ್ಟನಲ್ಲನೆಂದು ಖಂಡಿತವಾಯಿತು ಹೇಳಬಹುದು.

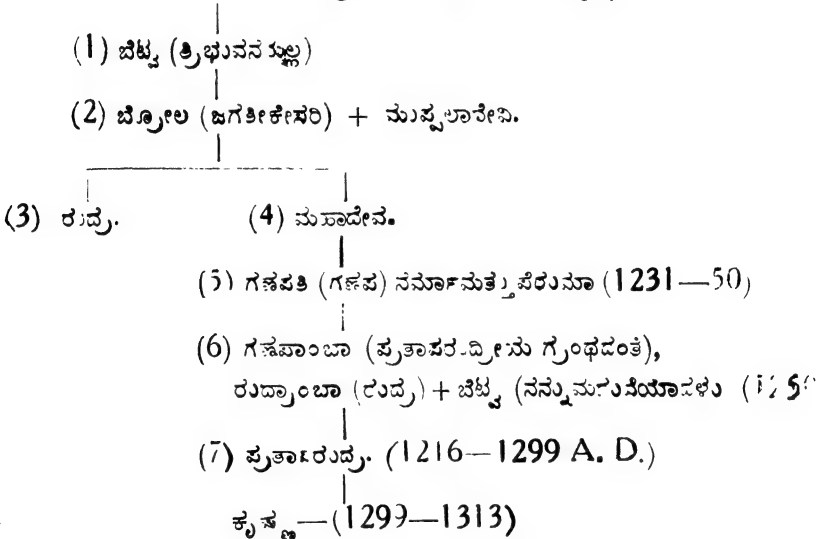
ಮತ್ತೊಬ್ಬ ರುದ್ರಭಟ್ಟನು ಜಗನ್ನಾಥ ವಿಜಯವೆಂಬ ಕನ್ನಡ ಚಂಪೂಗ್ರಂಥವನ್ನು ಬರೆದಿರುವನು. ಕರ್ಣಾಟಕ ಕವಿಚರಿತ್ರೆಕಾರರು, “ಈತನ ಕಾಲವು ಸುಮಾರು ಕ್ರಿ. ಶ. 1180 ರಲ್ಲಿರಬಹುದೆಂದು ಊಹಿಸಿ, “ರಸಕಳಿಕೆ” ಎಂಬ ಗ್ರಂಥವನ್ನೂ ಈತನು ಬರೆದಂತೆ ಸಾಳವನು (ಸು. 1550) ತನ್ನ ರಸರತ್ನಾಕರದಲ್ಲಿ ಹೇಳುತ್ತಾನೆ. ಈರಸಕಳಿಕೆ ನಮಗೆ ದೊರೆತಿಲ್ಲ” ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ, ಸಾಳವನು, ಒಂದೆಡೆಯಲ್ಲಿ, ರುದ್ರಭಟ್ಟನ ರಸಕಳಿಕೆಯೋ” ಎಂದು ಹೇಳಿರುವನು. ಈಮಾತನೇ ಅಧಾರವಾಗಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಜಗನ್ನಾಥ ವಿಜಯವನ್ನು ಮುದ್ರಿಸಿ, ಉಪೋದ್ಘಾತವನ್ನು ಬರೆದವರು, ರುದ್ರಭಟ್ಟನು “ರಸಕಳಿಕೆ” ಎಂಬ ಅಲಂಕಾರ ಗ್ರಂಥವನ್ನು ಬರೆದಂತೆ ಕಾಣುವುದೆಂದು ಹೇಳಿರುವರೇ ಹೊರತು, ಅದರ ಭಾಷೆಯಾವುದು. ಅದರ ಸ್ವರೂಪವೇನು, ಎಂಬುದನ್ನು ಮಾತ್ರ ಅಲ್ಲಿ ನಿರ್ಧರಿಸಲಿಲ್ಲ. ಸಾಳವನು ಸಂಸ್ಕೃತ ಕವಿಗಳ ಗುಂಪಿನಲ್ಲಿ ಈ ರುದ್ರಭಟ್ಟನನ್ನು ಸೇರಿಸಿರುವುದರಿಂದ ಈ ರಸಕಳಿಕೆಯು ಸಂಸ್ಕೃತಗ್ರಂಥವಾಗಿರಬೇಕೆಂದು ಇರಬೇಕೆಂದು ನಾವು ಊಹಿಸಬಹುದು.

ಮದರಾಸು ಪ್ರಾಚ್ಯಕೋಶಾಲಯದಲ್ಲಿ ರಸಕಳಿಕೆ ಎಂಬ ಸಂಸ್ಕೃತ ಅಲಂಕಾರ ಗ್ರಂಥವೊಂದು ನಮಗೆ ದೊರಕಿತು. ಅದ್ಯಂತಗಳಲ್ಲಿ ಲೈಯೂ ಆ ಗ್ರಂಥದ ಕರ್ತೃವಿನ ಹೆಸರು ಉಕ್ತವಾಗಿಲ್ಲ. ಈ ಸಾಳವನು ಹೇಳಿತಕ್ಕ ಒಂದೆರಡು ವಿಷಯಗಳು ಮಾತ್ರ ಅದರಲ್ಲಿ ದೊರಕುವುದು. ಇದರಿಂದ ಈ ರಸಕಳಿಕೆಯೆಂಬುದು ಸಾಳವನು ಹೇಳುವಂತೆ ರುದ್ರಭಟ್ಟನಿಂದ ರಚಿತವಾದದೆಂದು ನಾವು ನಂಬಬಹುದು. ಅದರೆ ಇದನ್ನು ಬರೆದ ರುದ್ರಭಟ್ಟನು ಯಾರು? ಅವಕಾಲದವನು? ಎಂದು ನಿರ್ಧರಿಸಲು ಯಾವ ಇತರ ಅಧಾರಗಳೂ ನಮಗೆ ದೊರೆತಿಲ್ಲ. ಸಾಳವನು ಹೇಳುವ ಸಂಸ್ಕೃತಾಲಂಕಾರಕರಲ್ಲರೂ ಪ್ರಾಯಃ ಕ್ರಿ. ಶ. 12 ಅಥವಾ 13 ನೇ ಶತಮಾನದವರು. ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಜಗನ್ನಾಥ ವಿಜಯವನ್ನು ಬರೆದ ರುದ್ರಭಟ್ಟನ ಕಾಲವೂ ಸುಮಾರು 12 ನೆಯ ಶತಮಾನದ ಅಂತ್ಯಭಾಗವಾಗಿರುವುದರಿಂದ, ಈ ರುದ್ರಭಟ್ಟನೇ ಈ ರಸಕಳಿಕೆಯನ್ನೂ ಬರೆದನೆಂದು ಹೇಳಲು ಔಚಿತ್ಯವುಂಟು.

(3) ವಿದ್ಯಾನಾಥ.

ಈತನು ಓರಂಗ್‌ಜೆನ ಕಾಕತೀಯವಂಶದ ಪ್ರತಾಪರುದ್ರನ ಅತ್ತಿತನೆಂದು ಪ್ರತಾಪರುದ್ರನ ಅಂಕಿತದಲ್ಲಿ ರಚಿಸಿರುವ “ಪ್ರತಾಪರುದ್ರಯಶೋಭೂಷಣ” ವೆಂಬ ಗ್ರಂಥದಿಂದ ತಿಳಿಯಬರುತ್ತದೆ. ಈ ಪ್ರತಾಪರುದ್ರನ ಕಾಲವು ಶಾಸನಗಳಿಂದ ಕ್ರಿ. ಶ. 1216 ರಿಂದ 1299 ಎಂದು ತಿಳಿದುಬರುವುದರಿಂದ, ಈತನ ಕಾಲವೂ ಕ್ರಿ. ಶ. 13 ನೆಯ ಶತಮಾನವೆಂದು ನಿರ್ಧರವಾಗುವುದು.

ಶಾಸನಗಳಿಂದ ನಿರ್ಧರವಾಗುವ ಪ್ರತಾಪರುದ್ರನ ವಂಶವೃಕ್ಷಂ.

(ಈ ಕೃಷ್ಣನು 1310 ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಕಾಪುರನನ್ನು ಸೋಲಿಸಿದನು ಬಳಿಕ 1124 ರಲ್ಲಿ ಈರಾಜ್ಯವು ಬಹಮನಿ ರಾಜ್ಯಕ್ಕೆ ಅಧೀನವಾಯಿತು)

(4) ಹೇಮಚಂದ್ರ.

ಹೇಮಚಂದ್ರನ ಜನ್ಮ, ದೀಕ್ಷಾಗ್ರಹಣ, ಸ್ವರ್ಗಗಮನ ಪರ್ಮಂತವಾದ ಜೀವನಚರಿತ್ರೆಯ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಕುಮಾರಪಾಲಪ್ರಬಂಧ, ಕುಮಾರಪಾಲಪ್ರತಿ ಬೋಧ, ಕುಮಾರವಿಹಾರಶತಕ, ಕುಮಾರಪಾಲಮಹಾಕಾವ್ಯ, ಪೋಹಪರಾಜಯ ನಾಟಕ, ಪ್ರಭಾವಕಚರಿತ್ರಾದಿ ಗ್ರಂಥಗಳಿಂದ ತಿಳಿದುಬರುವುದೇನೆಂದರೆ :—)

ಈ ವಿದ್ವತ್ಪುಂಗವನು ಸಂವತ್ 1145 ರಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿ, 1154 ರಲ್ಲಿ ಜಿನದೀಕ್ಷೆ ಯನ್ನು ಗ್ರಹಿಸಿ 1166 ರಲ್ಲಿ ಸೂರಿಪದವನ್ನು ಪಡೆದು. 1229 ರಲ್ಲಿ ಸ್ವರ್ಗಗಮನ ಮಾಡಿದನೆಂದು ಗೊತ್ತಾಗುವುದು. ಈತನು ವ್ಯಾಕರಣ, ಛಂದಸ್ಸು, ಅಲಂಕಾರ ಮೊದಲಾದ ಹಲವುಶಾಸ್ತ್ರಗಳಲ್ಲಿಯೂ, ಜಿನಮತವಿಷಯದಲ್ಲಿಯೂ ಸುಮಾರು ಅರು ವತ್ತಕ್ಕಿಂತಲೂ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಗ್ರಂಥಗಳನ್ನು ಬರೆದಿರುವನು. ಈತನು ಕ್ರಿ. ಶ. 1089 ರಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿ 1173 ರಲ್ಲಿ ಸ್ವರ್ಗಸ್ಥನಾದನೆಂದು ತಿಳಿದು ಬರುವುದರಿಂದ ಈತನ ಕಾಲವು 12 ನೆಯ ಶತಮಾನದ ಅಂತ್ಯಭಾಗವೆಂದು ತಿಳಿದು ಬರುವುದು.

ಇನ್ನು ಸಾಳ್ವನು ಅನುವಹಿಸಿರುವ ಕನ್ನಡ ಕವಿಗಳ ವಿಚಾರವನ್ನು ಸಂಗ್ರಹ ವಾಗಿ ಇಲ್ಲಿ ವಿವರಿಸುವೆವು ಸಾಳ್ವನು, ಮೇಲೆ ಹೇಳಿದ ನಾಲ್ವರು ಸಂಸ್ಕೃತಾಲಂಕಾ ರಿಕರನ್ನು ಗ್ರಂಥಾದಿಯಲ್ಲಿ ಸ್ತುತಿಸಿ “ನಾಗವರ್ಮ ಕವಿಕಾಮಾಡಿಗಳ ಮತದಿಂ” ಎಂದು ಗ್ರಂಥಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಉದಾಹರಿಸಿ ವಿರುದ್ಧ ರಸಗಳನ್ನು ಹೇಳುವಾಗ, ಇದು ನಾಗವರ್ಮನಮತಂ, ಇದು ಉದಯಾದಿತ್ಯನ ಮತಂ, ಮತ್ತು ಗಣೇಶ್ವರಾಜ್ಞಿಕೃತ (ಗಣೇಶ್ವರಾಗ್ನಿಯೆಂಬ ಪಾಠಾಂತರವೂ ಇದೆ) “ಸಾಹಿತ್ಯ ಸಂಜೀವನದಲ್ಲಿ.....” ಎಂದು ಆರಂಭಿಸಿ “ವೀರಂ ಭೀಭತ್ಸಂ ರಾದ್ರಂ” ಇದು “ಸಾಹಿತ್ಯಸಂಜೀವನ” ಮತಂ, ಎಂದೂ ಹೇಳಿರುವನು.

ಇವರಲ್ಲಿ

(1) II ನೆಯ ನಾಗವರ್ಮನು ಕಾವ್ಯಾವಲೋಕನವೆಂಬ ಅಲಂಕಾರ ಗ್ರಂಥ ವನ್ನು ಬರೆದಿರುವನು. ಇದರಲ್ಲಿ ರಸ ವಿಷಯವು ಒಂದು ಪ್ರಕರಣದಲ್ಲಿಯೇ ಅತಿ ಸಂಗ್ರಹವಾಗಿ ವಿವೃತವಾಗಿದೆ.

(2) ಕವಿಕಾಮನು ಶೃಂಗಾರ ರತ್ನಾಕರವನ್ನು ಬರೆದಿರುವನು. ಇದು ಕೇವಲ ರಸವಿಷಯವನ್ನೇ ಪ್ರತಿಸಾಧಿಸುವ ಗ್ರಂಥವಾದರೂ, ಶೃಂಗಾರ ರಸವನ್ನು ವಿಸ್ತರವಾಗಿಯೂ, ಉಳಿದ ಎಂಟುರಸಗಳನ್ನು ಸಂಗ್ರಹವಾಗಿಯೂ ನಿರೂಪಿಸು ವುದು. ಇದು ಪ್ರಾಯಃ ರುದ್ರಭಟ್ಟನ ಶೃಂಗಾರತಿಲಕದ ಛಾಯೆಯಾಗಿದೆ.

1 ಈ ಹೆಸರು ತಪ್ಪಾಗಿರುವಂತೆ ಕಾಣುವುದು. ಹಸ್ತಲಿಖಿತಪ್ರತಿಗಳಲ್ಲಿರುವಂತೆ ಮೇಲೆ ಬರೆದಿದೆ ಗಣೇಶ್ವರಗ್ರಂಥ ಎಂದರಬಹುದು.

(3) ಉದಯಾದಿತ್ಯ ಈತನು: ಉದಯಾದಿತ್ಯಾಲಂಕರವೆಂಬ ಚಿಕ್ಕದೊಂದು ಅಲಂಕಾರ ಗ್ರಂಥವನ್ನು ಬರೆದಿರುವನು. ಆದರೆ ಇದರಲ್ಲಿ ರಸವಿಷಯವೇ ಉಕ್ತವಾಗಿಲ್ಲ. ಉದಯಾದಿತ್ಯನಮತಂ ಎಂದು ಉದಹರಿಸಿರುವ ಕಂದಪದ್ಯವು ನಾಗವರ್ಮನ ಕಾವ್ಯಾವಲೋಕನದಲ್ಲಿರುವುದರಿಂದ ಹಸ್ತಲಿಖಿತಪ್ರತಿಗಳಲ್ಲಿ ಉದಯಾದಿತ್ಯನ ಮತಂ ಎಂಬುದು ಪ್ರಮಾದದಿಂದ ಬಿದ್ದಿರಬಹುದೆಂದು ಕಾಣುವುದು. ಅಥವಾ ಉದಯಾದಿತ್ಯನು ರಸವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಗ್ರಂಥವೊಂದನ್ನು ಬರೆದಿರುವನೆಂದೂ ಅದನ್ನು ನಾಗವರ್ಮನು ಅನುವಾದ ಮಾಡಿರುವನೆಂದೂ ಹೇಳಬೇಕಾಗುವುದು ಪ್ರಬಲವಾದ ಆಧಾರವಿಲ್ಲದೆ ಹೀಗೆ ಹೇಳುವುದು ಅಷ್ಟು ಸಮಂಜಸವಲ್ಲ.

(4) ಗಣೇಶ್ವರಾಜ್ಞಿ (ಗ್ನಿ) ಈತನು ಸಾಹಿತ್ಯ ಸಂಜೀವನವೆಂಬ ಗ್ರಂಥವನ್ನು ಬರೆದಿರುವುದಾಗಿ ಈ ಗ್ರಂಥದಿಂದ ಮಾತ್ರ ತಿಳಿದು ಬರುವುದು. ಅದು ಅದ್ಭಾಸಿದೊರೆತಿಲ್ಲ. ಕವಿಚರಿತ್ರೆಯಲ್ಲಿಯೂ ಇವನ ಹೆಸರಾಗಲಿ ಈ ಗ್ರಂಥದ ಪ್ರಸಕ್ತಿಯಾಗಲಿ ಬಂದಿರುವುದಿಲ್ಲ. ಇಲ್ಲಿ ಆ ಗ್ರಂಥದ “ವೀರಂ ಭೀಭತ್ಸರಾದ್ರಂ...” ಎಂಬ ಎರಡು ಕನ್ನಡ ಪದ್ಯಗಳು ಉದಾಹೃತವಾಗಿರುವುದರಿಂದ ಇದೂ ಕನ್ನಡಭಾಷೆಯ ಅಲಂಕಾರ ಗ್ರಂಥವೊಂದೆಂದು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗುವುದು.

ಈಕವಿಯು ಹೇಳಿರುವ ಈ ಸಂಸ್ಕೃತಕರ್ಣಾಟಕ ಕವಿಗಳು 12 ಮತ್ತು 13 ನೆಯ ಶತಮಾನಕ್ಕೆ ಸೇರಿದವರಾದುದರಿಂದ ಈ ಕವಿಯ ಕಾಲವು ಅವರ ಕಾಲಕ್ಕಿಂತಲೂ ಈಚಿನದಾಗಿರಬೇಕೆಂದು ಹೇಳಬಹುದೇ ಹೊರತು ನಿರ್ಣಯವಾಗಿ ಹೇಳಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. 16 ನೆಯ ಶತಮಾನವೆಂದು ಈತನ ಕಾಲವನ್ನು ನಿರ್ಧರಿಸಿರುವುದು ಶಾಸನಾದಿ ಬಾಹ್ಯ ಸಾಧನಗಳಿಂದಲ್ಲದೆ ಈತನ ಗ್ರಂಥಗಳಿಂದಾಗಲಿ ಇವನು ಅನುವದಿಸಿರುವ ಗ್ರಂಥಗಳಿಂದಾಗಲಿ ಅಲ್ಲ. ಪ್ರಾಯಃ ಮುಂದಿನ ಕವಿಗಳಾರೂ ಇವನನ್ನು ಸ್ಮೃತಿಸಿರುವಂತೆ ಕಂಡು ಬರುವುದಿಲ್ಲ. ಇದರಿಂದ ಇವನ ಉತ್ತರಕಾಲದ ಅವಧಿಯನ್ನು ನಿಷ್ಕೃಷ್ಟವಾಗಿ ತಿಳಿಯಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ.

ಇವನಿಂದ ರಚಿತವಾದ ಗ್ರಂಥಗಳು.

—(1) ರ ಸ ರ ತ್ನಾ ಕ ರ. —

ಈ ಗ್ರಂಥವು ಸೂತ್ರ ಮತ್ತು ವೃತ್ತಿಗಳ ರೂಪದಲ್ಲಿದೆ. ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ವಚನಗಳೂ ಕಾಣುತ್ತವೆ. ಉದಾಹರಣೆಗಳೆಲ್ಲವೂ ಪ್ರಾಚೀನ ಗ್ರಂಥಗಳಿಂದ ಉದ್ಭೂತ

ಗಾದುವು. ಇದರಲ್ಲಿ ನಾಲ್ಕು ಪ್ರಕರಣಗಳಿವೆ. ಮೊದಲನೆಯ ಪ್ರಕರಣದಲ್ಲಿ ಶೃಂಗಾರರಸವು ಸಪ್ರಪಂಚವಾಗಿ ವಿವೃತವಾಗಿದೆ. ಎರಡನೆಯ ಪ್ರಕರಣದಲ್ಲಿ ಉಳಿದ ಎಂಟುರಸಗಳೂ ನಿರೂಪಿತವಾಗಿವೆ. ಮೂರನೆಯ ಪ್ರಕರಣದಲ್ಲಿ ನಾಯಕ ನಾಯಿಕಾವಿಚಾರವು ಹೇಳಿದೆ. ನಾಲ್ಕನೆಯ ಪ್ರಕರಣದಲ್ಲಿ ವ್ಯಭಿಚಾರಿ ಭಾವಗಳೂ ವಾತ್ಸಿಕಭಾವಗಳೂ ವಿಭಾವಾನುಭಾವಗಳೂಡನೆ ಸೋದಾಹರಣವಾಗಿ ಉಪ ರಾದಿತಗಳಾಗಿವೆ. ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಈತನು ಸಂಸ್ಕೃತಾಲಂಕಾರಿಕರಾದ ವಿದ್ಯಾನಾಥ, ಅಮೃತಾನಂದಿ, ರುದ್ರಭಿಟ್ಟ, ಇವರ ಮತವನ್ನು ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಅನುವಾದಮಾಡಿ ದ್ದರೂ, ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಹೇಮಚಂದ್ರನ ಮತವನ್ನೇ ಅನುಸರಿಸಿ ಹೋಗಿರುವನು. ಇವನು ಯಾರು ಯಾರಿಂದ ಎಷ್ಟೆಷ್ಟು ಭಾಗವನ್ನು ಆರಿಸಿ ಪರಿವರ್ತಿಸಿರುವನೆಂಬುದನ್ನು ಅನುಬಂಧದಲ್ಲಿ ವಿಶದವಾಗಿ ತಿಳಿಸುವೆವು.

ಈ ಕವಿಯು ತನ್ನ ಲಕ್ಷಣ ಪದ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ನಾಗವರ್ಮನ ಲಕ್ಷಣಗಳನ್ನೇ ಒಂದೆರಡು ಕಡೆಯಲ್ಲಿ ಬರೆದಿದ್ದಾನೆ. ಕವಿಕಾಮನ ಶೃಂಗಾರರತ್ನಾಕರದಿಂದಲೂ, ನಾಗವರ್ಮನ ಕಾವ್ಯಾವಲೋಕನದಿಂದಲೂ, ಪಂಪ, ಪೊನ್ನ, ರನ್ನ, ಜನ್ನ, ರುದ್ರಭಿಟ್ಟ, ಅಗ್ಗಳ ಇವರುಗಳ ಗ್ರಂಥಗಳಿಂದಲೂ, ಹಲವು ಲಕ್ಷ್ಯಪದ್ಯಗಳನ್ನು ಆರಿಸಿ ತೆಗೆದುಕೊಂಡಿರುವನು.

ಪ್ರಕೃತದಲ್ಲಿ ಈಗ್ರಂಥವು, ನಾಲ್ಕು ಪೂರ್ಣವಾದ ಓಲೆಯ ಪ್ರತಿ ಒಂದು ಅಸಮಗ್ರವಾದ ಓಲೆಯ ಪ್ರತಿ ಒಂದು ಕಾಗದದ ಪ್ರತಿ ಇವುಗಳ ಸಹಾಯದಿಂದ ಪರಿಷ್ಕೃತವಾಗಿ ಮುದ್ರಿತವಾಗಿದೆ.

(ಕ) ಇದು ಮೈಸೂರು ಶಾಸನದ ಇಲಾಖೆಯ ಮ. ರಾ. ಪದ್ಮರಾಜ ಪಂಡಿತ ರಲ್ಲಿದ್ದ ಓಲೆಯ ಪ್ರತಿ. ಇದು ಬಹಳ ಹಳೆಯದಾಗಿ ನುಸಿಹಿದುದು (ಕ್ರಿ.ಮಿ.ಭಕ್ತ.) ಹೋಗಿದ್ದುದರಿಂದ ಅಕ್ಷರಗಳನ್ನು ಕಂಡು ಹಿಡಿದುದೇ ಬಹು ಪ್ರಯಾಸವಾಯಿತು. ಆದರೆ ಇದರಪಾಠವು ಬಹು ಮಟ್ಟಿಗೆ ಶುದ್ಧವಾಗಿದೆ. ಇದನ್ನೇ ನಾವು ವಿಶೇಷ ವಾಗಿ ಅನುಸರಿಸಿರುವೆವು.

(ಬ), (ಗ) ಇವೆರಡೂ ಮೈಸೂರು ಪ್ರಾಚ್ಯಕೋಶಾಲಯದ ಪ್ರತಿಗಳು ಇವೆರಡರಲ್ಲಿಯೂ ಅಶುದ್ಧತೆಯೂ ಗ್ರಂಥಪಾಠಗಳೂ ಇವೆ. ಪಾಠಭೇದಗಳೂ ಹಲವೆಡೆಗಳಲ್ಲಿವೆ.

(ಘ) ಇದು ಮದರಾಸು ಪ್ರಾಚ್ಯಕೋಶಾಲಯದ ಪ್ರತಿ. ಗ್ರಂಥಾಕ್ಷರದ್ಲೆ ಬರೆದುದು. ಪಾಠಭೇದಗಳು ಕೆಲವು ಇವೆ. ಗ್ರಂಥಪಾತವೂ ವಿಶೇಷವಾಗಿದೆ.

(ಜ) ಇದು ಮೈಸೂರು ಪ್ರೆಸಿಂಗ್ ಕಾಲೇಜಿನ ಲೈಬ್ರರಿಯಲ್ಲಿರುವ ಕಾಗದದ ಪ್ರತಿ ಇದು (ಖ) ಪುಸ್ತಕದ ಪುತ್ರಿಕೆಯಾಗಿರುವುದರಿಂದ ಹೆಚ್ಚು ಪ್ರಯೋಜನವಾಗಲಿಲ್ಲ.

(ಚ) ಇದು ಮದರಾಸು ಪ್ರಾಚ್ಯಕೋಶಾಲಯದ ಒಂದು ಸಂಸ್ಕೃತ ಗ್ರಂಥದ ನಡುವೆ ಎಲ್ಲಿಯೋ ಸೇರಿಕೊಂಡಿದ್ದು ಕೆಲವು ಒಲೆಗಳ ಅಸಮಗ್ರ ಪ್ರತಿ. ಇದರಲ್ಲಿ ಕೆಲವು ಪಾಠಭೇದಗಳಿವೆ.

ಪಾಠಭೇದಗಳೂ, ವಿಶೇಷ ಸಂಗತಿಗಳೂ ಗ್ರಂಥಾಂತ್ಯದಲ್ಲಿ ಪರಿಶಿಷ್ಟರೂಪವಾಗಿ ಸೂಚಿತವಾಗುವುವು.

(2) ಸಾಳ್ಯಭಾರತ—

ಇದುಷಪ್ಪದಿಯಲ್ಲಿದೆ. ಪೂರ್ಣವಾದ ಗ್ರಂಥವು ಇನ್ನೂ ದೊರಕಲಿಲ್ಲ.

(3) ಶಾರದಾವಿಲಾಸ

(ಏತತ್ಕವಿಕೃತವಾದುದು) ಇದು ಅಪೂರ್ಣಗ್ರಂಥ. ವೈಂಗ್ಯವಿಷಯವನ್ನು ತಿಳಿಸುವ ಎರಡನೆಯ ಪ್ರಕರಣವುಮಾತ್ರ ದೊರೆತಿದೆ. ಈಗ್ರಂಥದ ಆದಿಯಲ್ಲಿ “ಶಾರದಾವಿಲಾಸ ದ್ವಿತೀಯಪ್ರಕರಣಂ” ಎಂದೂ, ಅಂತ್ಯದಲ್ಲಿ “ಶಾರದಾವಿಲಾಸದಲ್ಲಿ ಧ್ವನಿವೈಂಗ್ಯ ವಿವರಣಂ ದ್ವಿತೀಯಪರಿಚ್ಛೇದಂ.” ಎಂದೂ ಇದೆ, ಆದುದರಿಂದ ಇದು ಕಾವ್ಯಲಕ್ಷಣವನ್ನು ತಿಳಿಸುವ ಒಂದು ದೊಡ್ಡ ಗ್ರಂಥವಾಗಿರಬಹುದು. ಕಾವ್ಯಲಕ್ಷಣಪ್ರಕರಣಗಳಲ್ಲಿಯೇ ರಸಪ್ರಕರಣವೂ ಒಂದಾಗಿರುವುದರಿಂದ, ಈಕವಿಯು ಈಗ್ರಂಥದಲ್ಲಿ ಸಂಗ್ರಹವಾಗಿ ತಿಳಿಸಿರುವ ರಸವಿಷಯವನ್ನೇ “ರಸರತ್ನಾಕರ” ವೆಂಬ ಹೆಸರಿನಿಂದ ಬೇರೆಯಾಗಿ ಬರೆದಿರಬಹುದೆಂದು ಊಹಿಸಲು ಅವಕಾಶವಿದೆ. ಈಗ್ರಂಥವು ಅನುಪೂರ್ವಿಯಲ್ಲಿ ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಹೇಮಚಂದ್ರನ ಕಾವ್ಯಾನುಶಾಸನವನ್ನೇ ಅನುಸರಿಸಿ ಗ್ರಥಿತವಾಗಿರುವುದು. ಅಲ್ಲಿನ ಲಕ್ಷಣಗಳನ್ನೆಲ್ಲದೆ ಲಕ್ಷ್ಯಪದ್ಯಗಳನ್ನೂ ಕನ್ನಡಕ್ಕೆ ಪರಿವರ್ತಿಸಿರುವನು. ಈ ಗ್ರಂಥದಲ್ಲಿ ನಡುವೆ ಸ್ವಲ್ಪಗ್ರಂಥಪಾತವಿರುವುದು. ಬೇರೆ ಪೂರ್ಣವಾದ ಹಸ್ತಲಿಖಿತ ಪ್ರತಿ

ಗಳು ಜೊರಕದಿರುವುದರಿಂದ ಇದನ್ನು ರಸರತ್ನಾಕರಗ್ರಂಥದ ಅನುಬಂಧಕ್ಕೆ ಸೇರಿಸಿ
ಮುದ್ರಿಸಿದೆ.

(4) ವೈದ್ಯಸಾಂಗತ್ಯ.—ಇದು ಸಾಂಗತ್ಯವೆಂಬ ಛಂದಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಬರೆದಿರುವ
ವೈದ್ಯಗ್ರಂಥ.

UNIVERSITY INSTITUTE OF
ORIENTAL STUDIES AND
RESEARCH,
Madras, 6th October 1930.

} A. VENKATA RAU, B.A., L.T.
AND
} PANDIT H. SESA AIYANGAR.

ವಿಷ್ಣುಸೂಚಿಕೆ.

ಶೃಂಗಾರ ಪ್ರಪಂಚಮೆಂಬ

ಪ್ರಥಮ ಪ್ರಕರಣಂ.

ಪ್ರ—ಪ—ಸೂ.

ವಿಷಯಂ.

೧—೧—,,

ಮಂಗಳಾಚರಣಂ, ಜಿನಸ್ತುತಿ

,,—೨—,,

ಭಾರತೀಸ್ತುತಿ

,,—೩-೪—,,

ಕವಿಕಾವ್ಯ ವಿಚಾರಂ—ಗ್ರಂಥದ ಪೆಸರುಂ

ಗ್ರಂಥ ಪ್ರಶಸ್ತಿಯುಂ

,,—೫—,,

,, ಕವಿಯ ಹೆಸರು ಮತ್ತು ಶ್ಲಾಘನೆ

,,—೬—,,

,, ವಿನಯ ಪ್ರದರ್ಶನಂ

,,—೭—,,

,, ಸುಜನದುರ್ಜನರಸ್ತುತಿನಿಂದೆಗಳ್

,,—೮—,,

,, ಈ ಗ್ರಂಥಕ್ಕೆ ಆಧಾರವಾದ ಪೂರ್ವದ

ಅಲಂಕಾರಿಕರಸ್ತುತಿ

,,—,,—ವ||

,, ಕವಿಯು ಅನುಸರಿಸುವ ಕನ್ನಡದ ಪೂರ್ವಾ

ಲಂಕಾರಿಕರ ಹೆಸರು

,,—೯—,,

ಈ ಗ್ರಂಥದ ಅವಶ್ಯಕತೆ

,,—೧೦—,,

ಗ್ರಂಥಾವತಾರಿಕೆ

,,—೧೧-೧೨—,,

ಇಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿಪಾದ್ಯವಾಗುವ ರಸಶಾಸ್ತ್ರದ ಪ್ರಯೋಜನಂ

,,—,,—೧

ಗ್ರಂಥಾರಂಭಂ—ರಸೋತ್ಪತ್ತಿಕ್ರಮಂ

,,—,,—ವೃತ್ತಿ

ವಿಭಾವಾದಿಗಳ ವಿವರಣಂ

,,—೧೩—,,

ವಿಭಾವವೊಂದನೆ ವರ್ಣಿಸಿರುವ ಲಕ್ಷ್ಯಂ

,,—೧೪—,,

ಅನುಭಾವಗಳನೆ ವರ್ಣಿಸಿರುವ ಲಕ್ಷ್ಯಂ

,,—೧೫—,,

ವ್ಯಭಿಚಾರಿಗಳನೆ ವರ್ಣಿಸಿರುವ ಲಕ್ಷ್ಯಂ

,,—,,—ವ||

ವಿಭಾವಾದಿಗಳೊಂದೊಂದೆ ಇರುವಲ್ಲಿ ರಸೋತ್ಪತ್ತಿ

ಕ್ರಮದ ಉಪಸಂಹಾರಂ

ಪ್ರ—ಪ—ಸೂ.

ವಿಷಯಂ.

೧—,,—೨	ಪ್ರಾಣಿಗಳಲ್ಲಿ ಜ್ಞಾನೋದಯಕ್ರಮಂ
,,—,,—೩	ರಸೋದಯಮುಂ ಮತ್ತು ರಸಜ್ಞಾನದ ಪ್ರಕಾರಮುಂ
,,—,,—೪	ಭಾವ ವಿಭಾವಾನುಭಾವಗಳ ಸ್ವರೂಪವಿವರಣಂ
,,—,,—೫	ಸ್ಥಾಯಿ, ಸಾತ್ವಿಕ, ವ್ಯಭಿಚಾರಿಗಳ ಸ್ವರೂಪವಿವರಣಂ
,,—,,—೬	ಸಭಾಸದರಲ್ಲಿ ರಸೋತ್ಪತ್ತಿಕ್ರಮಂ
,,—,,—೭	ಒಂಭತ್ತು ಸ್ಥಾಯಿಭಾವಂಗಳ್
,,—,,—೮	ಎಂಟು ಸಾತ್ವಿಕಭಾವಂಗಳ್
,,—,,—೯	ಅನುಭಾವಂಗಳ್
,,—,,—೧೦	ಮೂವತ್ತುಮೂರು ವ್ಯಭಿಚಾರಿಭಾವಂಗಳ್
,,—,,—೧೧	ಒಂಭತ್ತು ಬಗೆಯ ರಸಂಗಳ್
,,—,,—೧೨	ರಸಂಗಳ ವರ್ಣಂಗಳ್
,,—,,—೧೩	ರಸಂಗಳ ಅಧಿದೇವತೆಗಳ್
,,—೧೬—,,	ಶೃಂಗಾರರಸದ ಪರ್ಮೆ
,,—,,—ವ	ರಸಸ್ಥಾಯಿ ಭಾವಂಗಳ ನ್ಯೂನಾತಿಕ್ತಸಂಖ್ಯಾನಿರ್ಣಯಂ—ಸ್ಥಾಯಿಭಾವ ವಿವರಣಂ
,,—,,—೧೪	ಶೃಂಗಾರರಸಂ, ಅದರ ಭೇದಂ
,,—,,—೧೫	ಶೃಂಗಾರರಸದ ಅಲಂಬನೋದ್ದೀಪನ ವಿಭಾವಂಗಳ್
,,—,,—೧೬	,, ಅನುಭಾವ, ಸಾತ್ವಿಕಭಾವ, ವ್ಯಭಿಚಾರಿ ಭಾವಂಗಳ್
,,—,,—ವೃತ್ತಿ	ವಿಭಾವಾನುಭಾವಪ್ರದರ್ಶನಪೂರ್ವಕಂ ಶೃಂಗಾರ ರಸೋತ್ಪತ್ತಿ ವಿವರಣಂ
,,—೧೭-೧೯—,,	ಸಂಭೋಗಶೃಂಗಾರಲಕ್ಷ್ಯಂ
,,—,,—ವ	ರುದ್ರಭಟ್ಟನ ರಸಕಳಿಕೆಯಲ್ಲಿನ ಶೃಂಗಾರೋದ್ದೀಪನ ವಿಚಾರಂ
,,—,,—೧೭	ಉದ್ದೀಪನ ವಿಭಾವದ ನಾಲ್ಕುಭೇದಂಗಳ್
,,—೨೦-೨೧—,,	ಅಲಂಬನ ಗುಣರೂಪಕ್ಕೆ ಲಕ್ಷ್ಯಂಗಳ್
,,—೨೨-೨೩—,,	ಅಲಂಬನಗುಣ ಯಾವನಕ್ಕೆ ಲಕ್ಷ್ಯಂಗಳ್
,,—,,—೧೮	ಅಲಂಬನ ಜೇಷ್ಠಾಭೇದ ವಿವರಣಂ

ಪ್ರ—ಪ—ಸೂ.

ವಿಷಯಂ.

,,—೨೪—,,

,,—,,—೧೯

,,—,,—ವ||

,,—,,—೨೦

,,—೨೫-೨೬—,,

,,—೨೭—,,

,,—,,—೨೧

,,—೨೮-೨೯—,,

,,—,,—೨೨

,,—೩೦—,,

,,—೩೧—,,

,,—,,—೨೩

,,—೩೨-೩೩—,,

,,—೩೪—,,

,,—,,—೨೪

,,—೩೫—,,

,,—೬೬—,,

,,—೩೭-೩೮—,,

,,—,,—೨೫

,,—,,—೨೬

,,—೩೯-೪೦—,,

,,—೪೧-೪೨—,,

೧—,,—೨೭

,,—೪೩-೪೪—,,

,,—೪೫—,,

ಆಲಂಬನಚೇಷ್ಟಾನುಭವಕ್ಕೆ ಲಕ್ಷ್ಯಂ

ಆಲಂಬನಚೇಷ್ಟೆಯ ಪರಮೆಂಬ ವಿಂಶತಿವಿಧದಲ್ಲಿ ದಶ
ವಿಧಭೇದಂಗಳ್

ಈ ಭೇದವಿಚಾರದಲ್ಲಿ ಅಮೃತಾನಂದಮತೋದಾ

ಹರಣಂ

ಭಾವ, ಹಾವಗಳ ಲಕ್ಷಣಂ

ಭಾವಕ್ಕೆ ಲಕ್ಷ್ಯಂಗಳ್

ಹಾವಕ್ಕೆ ಲಕ್ಷ್ಯಂ

ಹೇಳಿಯ ಲಕ್ಷಣಂ

ಹೇಳಿಗೆ ಲಕ್ಷ್ಯಂಗಳ್

ಶೋಭಾಕಾಂತಿಗಳ ಲಕ್ಷಣಂ

ಶೋಭೆಗೆ ಲಕ್ಷ್ಯಂ

ಕಾಂತಿಗೆ ಲಕ್ಷ್ಯಂ

ದೀಪ್ತಿಮಾಧುರ್ಯಗಳ ಲಕ್ಷಣಂ

ದೀಪ್ತಿಗೆ ಲಕ್ಷ್ಯಂ

ಮಾಧುರ್ಯಕ್ಕೆ ಲಕ್ಷ್ಯಂ

ಪ್ರಾಗಲ್ಭ್ಯದಾರ್ಯಧೈರ್ಯಗಳ ಲಕ್ಷಣಂ

ಪ್ರಾಗಲ್ಭ್ಯಕ್ಕೆ ಲಕ್ಷ್ಯಂ

ಪೌದಾರ್ಯಕ್ಕೆ ಲಕ್ಷ್ಯಂ

ಧೈರ್ಯಕ್ಕೆ ಲಕ್ಷ್ಯಂಗಳ್

ಆಲಂಬನ ಚೇಷ್ಟೆಯ ಪರಮೆಂಬುದರ ಉಳಿದ ದಶ

ಭೇದಂಗಳ್

ನೋಟ್ಯಯಿತ ಬಿಬ್ಬೀಕಂಗಳ ಲಕ್ಷಣಂ

ನೋಟ್ಯಯಿತಕ್ಕೆ ಲಕ್ಷ್ಯಂಗಳ್

ಬಿಬ್ಬೀಕಕ್ಕೆ ಲಕ್ಷ್ಯಂಗಳ್

ಲಲಿತ ಲೀಲೆಗಳ ಲಕ್ಷಣಂ

ಲಲಿತಕ್ಕೆ ಲಕ್ಷ್ಯಂಗಳ್

ಲೀಲೆಗೆ ಲಕ್ಷ್ಯಂ

ಪ್ರ—ಪ—ಸೂ.

ವಿಷಯಂ

,,—,,—೨೮	ಕಿಳಿಕಿಂಜಿತ ವಿಜ್ಞಿತ್ತಿಗಳ ಲಕ್ಷಣಂ
,,—೪೬—,,	ಕಿಳಿಕಿಂಜಿತಕ್ಕೆ ಲಕ್ಷ್ಯಂ
,,—೪೭—,,	ವಿಜ್ಞಿತ್ತಿಗೆ ಲಕ್ಷ್ಯಂ
,,—,,—೨೯	ವಿಲಾಸ ವಿಹೃತಗಳ ಲಕ್ಷಣಂ
,,—೪೮—,,	ವಿಲಾಸಕ್ಕೆ ಲಕ್ಷ್ಯಂ
,,—೪೯—,,	ವಿಹೃತಕ್ಕೆ ಲಕ್ಷ್ಯಂ
,,—,,—೩೦	ವಿಭ್ರಮ ಕುಟ್ಟಮಿತಂಗಳ ಲಕ್ಷಣಂ
,,—೫೦-೫೧	ವಿಭ್ರಮಕ್ಕೆ ಲಕ್ಷ್ಯಂಗಳ್
,,—೫೨-೫೩	ಕುಟ್ಟಮಿತಕ್ಕೆ ಲಕ್ಷ್ಯಂಗಳ್
,,—,,—ವ	ಕುಟ್ಟಮಿತಾನ್ಯ ಲಕ್ಷಣಂ
,,—೫೪ —,,	ಕುಟ್ಟಮಿತಕ್ಕೆ ಲಕ್ಷ್ಯಂ
,,—,,—೩೧	ಅಲಂಬನಾಲಂಕಾರಂಗಳ ಲಕ್ಷಣಂ
,,—೫೫-೫೬	ಅದರ ಲಕ್ಷ್ಯಂಗಳ್
,,—,,—೩೨	ತಟಸ್ಥ ಲಕ್ಷಣಂ
,,—೫೭-೫೮	ತಟಸ್ಥ ಲಕ್ಷ್ಯಂಗಳ್
,,—,,—ವ	ವಿಪ್ರಲಂಭ ಲಕ್ಷಣಂ
,,—,,—೩೩-೩೪	ವಿಪ್ರಲಂಭ ಭೇದಂಗಳ್
,,—,,—ವ	ಪೂರ್ವಾನುರಾಗಲಕ್ಷಣಮುಂ ಭೇದಮುಂ
,,—,,—೩೫	ಪೂರ್ವಾನುರಾಗಲಕ್ಷಣಂ
,,—೫೯-೬೦	ದೈವವಶಾಭಿಲಾಷಾಲಕ್ಷ್ಯಂಗಳ್
,,—೬೧—,,	ಪಾರವಶ್ಯ ಲಕ್ಷ್ಯಂ
,,—,,—೩೬	ಮಾನಾಖ್ಯವಿಪ್ರಲಂಭಲಕ್ಷಣಮು ಮದರ ಭೇದಂಗಳುಂ
,,—೬೨—,,	ಪುರುಷ ಪ್ರಣಯಮಾನ ಲಕ್ಷ್ಯಂ
,,—೬೩—,,	ಸ್ತ್ರೀ ಪ್ರಣಯಮಾನಲಕ್ಷ್ಯಂ
,,—೬೪—,,	ಉಭಯಮಾನ ಲಕ್ಷ್ಯಂ
,,—೬೫—,,	ಈರ್ಷ್ಯಮಾನ ಲಕ್ಷ್ಯಂ
,,—,,—೩೭	ಪ್ರನಾಸಾಖ್ಯ ವಿಪ್ರಲಂಭ ಲಕ್ಷಣಭೇದಂಗಳ್

ಪ್ರ—ಪ—ಸೂ.

ವಿಷಯಂ

,,—೬೬-೬೭—,,

ಕಾರ್ಯಪ್ರವಾಸ ವಿಪ್ರಲಂಭ ಲಕ್ಷ್ಯಗಳ್

,,—೬೮—,,

ಶಾಪಪ್ರವಾಸವಿಪ್ರಲಂಭ ಲಕ್ಷ್ಯಂ

,,—೬೯-೭೦—,,

ಸಂಭ್ರಮ ವಿಪ್ರಲಂಭ ಲಕ್ಷ್ಯಗಳ್

,,—,,—ವ||

ಕರುಣ ವಿಪ್ರಲಂಭ ವಿಚಾರಂ

,,—,,—೭೮

ಕರುಣ ವಿಪ್ರಲಂಭ ಲಕ್ಷ್ಯಂ

,,—೭೧—,,

ಕರುಣ ವಿಪ್ರಲಂಭ ಲಕ್ಷ್ಯಂ

೧—,,—೭೯

ಶೃಂಗಾರದಶವಿಧಾವಸ್ಥೆಗಳ್

,,—,,—೪೦

ಚಕ್ಷುಃಪ್ರೀತಿ, ಮನಸ್ಸಂಗ, ಸಂಕಲ್ಪ ಲಕ್ಷ್ಯಂ

,,—೭೨—,,

ಚಕ್ಷುಃಪ್ರೀತಿಲಕ್ಷ್ಯಂ

,,—೭೩—,,

ಮನಸ್ಸಂಗಲಕ್ಷ್ಯಂ

,,೭೪-೭೫—,,

ಸಂಕಲ್ಪಲಕ್ಷ್ಯಂ

,,—,,—೪೧

ಜಾಗರ ಕಾರ್ತಾಪ್ಯರತ್ಯಮಾನ ಲಕ್ಷ್ಯಂ

,,—೭೬-೭೭—,,

ಕಾರ್ತಾಪ್ಯ ಲಕ್ಷ್ಯಗಳ್

,,—೮೦—,,

ಆರತಿಲಕ್ಷ್ಯಂ

,,—೮೧—,,

ಲಜ್ಜಾತ್ಯಾಗ (ಅಮಾನ) ಲಕ್ಷ್ಯಂ

,,—,,—೪೨

ಮೋಹಮೂರ್ಛಾಮರಣ ಲಕ್ಷ್ಯಂ

,,—೮೨-೮೩—

ಮೋಹೋನ್ಮಾದ ಲಕ್ಷ್ಯಗಳ್

,,—೮೪-೮೫—,,

ಮೂರ್ಛಾ ಲಕ್ಷ್ಯಗಳ್

,,—೮೬—,,

ಮರಣಲಕ್ಷ್ಯಂ

,,—,,—ವ||

ರಣರಣಕ ವಿಷಯಂ

,,—೮೭—,,

ರಣರಣಕ ಲಕ್ಷ್ಯಂ

,,—,,—೪೩

ದಶಾವಸ್ಥೆಯ ಮತಾಂತರ ವಿಚಾರಂ

,,—೮೮—,,

ಗುಣಕೀರ್ತನ ಲಕ್ಷ್ಯಂ

,,—೮೯-೯೦—,,

ಸಂತಾಪ ಲಕ್ಷ್ಯಂ

,,—೯೧-೯೨—,,

ಗಮನಲಕ್ಷ್ಯಂ

,,—೯೩—,,

ರಸವಿಸ್ತರಾನಂತತ್ವ ಕಥನಂ

,,—,,—ವ||

ಶೃಂಗಾರರಸವಿಷಯದೊಳನೈವಮತೋಪನ್ಯಾಸ

ಪೂರ್ವಕಂ ಸ್ವಸಿದ್ಧಾಂತ ವಚನಂ

ಇಂತು

ಶೃಂಗಾರಪ್ರಪಂಚಮೆಂಬ ಪ್ರಥಮಂಪ್ರಕರಣಂ.

ನವರಸ ಪ್ರಪಂಚಮೆಂಬ.

ದ್ವಿತೀಯ ಪ್ರಕರಣಂ.

ಪ್ರ—ಪ—ಸೂ.

ವಿಷಯಂ

೨—,,—೪೪	ಹಾಸ್ಯರಸಲಕ್ಷಣಂ, ತದ್ವಿಭಾವಕಥನಂ
,,—,,—೪೫	ತದನುಭಾವ ಸಾತ್ವಿಕಭಾವ ಕಥನಂ
,,—,,—ವೃತ್ತಿ	ಹಾಸ್ಯರಸವಿವರಣಂ
,,—,,—೪೬-೪೭-೪೮	ಹಾಸ್ಯರಸ ವಿಭೇದಂ, (ಸ್ತೋತಾದಿಗಳ್)
,,—೯೪—,,	ಸ್ತೋತಲಕ್ಷ್ಯಂ
,,—೯೫—,,	ಹಸಿತಲಕ್ಷ್ಯಂ
,,—೯೬—,,	ವಿಹಸಿತ ಲಕ್ಷ್ಯಂ
,,—೯೭—,,	ಉಪಹಸಿತ ಲಕ್ಷ್ಯಂ
,,—೯೮—,,	ಅವಹಸಿತ ಲಕ್ಷ್ಯಂ
,,—೯೯—,,	ಅತಿಹಸಿತ ಲಕ್ಷ್ಯಂ
೨—,,—೪೯	ಹಾಸ್ಯರಸದ ಪರಸ್ಥಾತ್ಮಸ್ಥ ಭೇದಕಥನಂ
,,—೧೦೦—,,	ಆತ್ಮಸ್ಥ ಹಾಸ್ಯರಸ ಲಕ್ಷ್ಯಂ
,,—,,—ವ	ಪಿಂತ ಪೇಲ್ದ ಅಘಂ ಪರಸ್ಥಮೆಂಬ ವಿಚಾರಂ (೯೪ ರಿಂದ ೯೯ ರ ವರೆಗಣ ಪದ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಪೇಲ್ದು)
,,—,,—೫೦	ಕರುಣರಸ ಲಕ್ಷಣಂ, ತದ್ವಿಭಾವಕಥನಂ
,,—,,—೫೧	ತದನುಭಾವಸಾತ್ವಿಕಕಥನಂ
,,—,,—ವೃತ್ತಿ	ಕರುಣರಸ ವಿವರಣಂ
,,—೧೦೧-೧೦೨ } ೧೦೩—,, }	ಕರುಣರಸ ಲಕ್ಷ್ಯಂಗಳ್
,,—,,—೫೨	ವೀರರಸಲಕ್ಷಣಂ—ವೀರರಸ ಭೇದಕಥನಂ
,,—,,—೫೩	ತದಾಲಂಬನೋದ್ವೀಪನಕಥನಂ
,,—,,—೫೪	ತದನುಭಾವ ಸಾತ್ವಿಕ ಕಥನಂ
,,—,,—ವೃತ್ತಿ	ವೀರರಸ ವಿವರಣಂ
,,—೧೦೪—,,	ದಾನವೀರಲಕ್ಷ್ಯಂ
,,—೧೦೫—,,	ದಯಾವೀರಲಕ್ಷ್ಯಂ

ಸ್ರ- ಪ-ಸೂ.

ವಿಷಯಂ.

„—೧೦೬—,,	ಉಭಯವೀರ ಲಕ್ಷ್ಯಂ
„—,,—೫೫.	ರೌದ್ರರಸಲಕ್ಷಣಂ—ತದ್ವಿಭಾವಕಥನಂ
„—,,—೫೬	ತದನುಭಾವ ಸಾತ್ವಿಕಭಾವ ಕಥನಂ
„—,,—ವೃತ್ತಿ	ರೌದ್ರರಸ ವಿವರಣಂ
„—೧೦೭—,,	ಮಾತ್ಸರ್ಯ ರೌದ್ರಲಕ್ಷ್ಯಂ
„—೧೦೮	ದ್ವೇಷ ರೌದ್ರ ಲಕ್ಷ್ಯಂ
„—೧೦೮-೧೦೯—,,	ರೌದ್ರ ಲಕ್ಷ್ಯಂಗಳ್
„—,,—೫೭	ಅದ್ಭುತರಸ ಲಕ್ಷಣಂ—ತದ್ವಿಭಾವಮು.
„—,,—೫೮	ತದನುಭಾವ ಸಾತ್ವಿಕಭಾವಮುಂ
„—,,—ವೃತ್ತಿ	ಅದ್ಭುತರಸ ವಿವರಣಂ
„—೧೧೦-೧೧೧-೧೧೨ —,,	ಅದ್ಭುತ ರಸಲಕ್ಷ್ಯಂಗಳ್
„—,,—೫೯	ಭಯಾನಕರಸಲಕ್ಷಣಂ —ತದ್ವಿಭಾವಮುಂ
„—,,—೬೦	ತದನುಭಾವ ಸಾತ್ವಿಕಭಾವಂಗಳುಂ
„—,,—ವೃತ್ತಿ	ಭಯಾನಕರಸ ವಿವರಣಂ—ತದ್ರಸವಿಚಾರಮು.
„—೧೧೩-೧೧೪ —,,	ಭಯಾನಕ ಲಕ್ಷ್ಯಂಗಳ್
„—,,—೬೧	ಬೀಭತ್ಸರಸಲಕ್ಷಣಂ ತದ್ವಿಭಾವಮುಂ
„—,,—೬೨	ತದನುಭಾವ ಸಾತ್ವಿಕ ಸಂಚಾರಿಗಳ್
„—,,—ವೃತ್ತಿ	ಬೀಭತ್ಸರಸ ವಿವರಣಂ
„—೧೧೫—,,	ಜುಗುಪ್ಸಿತಬೀಭತ್ಸಲಕ್ಷ್ಯಂ
„—೧೧೬—,,	ಜುಗುಪ್ಸಿತೇಕ್ಷಣ ಬೀಭತ್ಸಲಕ್ಷ್ಯಂ
„—೧೧೭-೧೧೮,, } ೧೧೯—	ವಿರಕ್ತಿಬೀಭತ್ಸಲಕ್ಷ್ಯಂಗಳ್
„—,,—೬೩	ಶಾಂತರಸ ಲಕ್ಷಣಂ
„—,,—೬೪	ತದ್ವಿಭಾವಂಗಳ್
೨—,,—೬೫	ತದನುಭಾವ, ಸಾತ್ವಿಕ, ವೈಭಿಚಾರಿಗಳ್
„—,,—ವೃತ್ತಿ	ಶಾಂತರಸ ವಿವರಣಂ
„—೧೨೦-೧೨೧ } ೧೨೨-೧೨೩ }	ಶಾಂತರಸ ಲಕ್ಷ್ಯಂಗಳ್

ಪ್ರ—ಪ—ಸೂ.

ವಿಷಯಂ.

,,—,,—ವೃತ್ತಿ	ಶಾಂತರಸ ವಿಚಾರಂ
,,—,,—೬೬	ಭಿನ್ನಭಿನ್ನ ರಸೋತ್ಪತ್ತಿ ಕ್ರಮಂ
,,—೧೨೪—,,	ರಸದಿಂದೆ ರಸೋತ್ಪತ್ತಿಗೆ ಲಕ್ಷ್ಯಂ
*,,—೧೨೫—,,	ರಸಸಂಕರಲಕ್ಷ್ಯಂ
,,—,,—೬೮	ವಿರುದ್ಧರಸಂಗಳ
,,—,,—೬೮ (a)	ವಿರುದ್ಧರಸ ವಿಷಯದೊಳ ಮತಾಂತರಂ
,,—,,—೬೮ (b) (c)	ವಿರುದ್ಧರಸ ವಿಷಯದೊಳ—ಮತಾಂತರಂ
,,—೧೨೫—,,	ವಿರುದ್ಧರಸ ಸಮಾವೇಶದೋಷ ಲಕ್ಷ್ಯಂ
,,—,,—೬೯	ವಿರುದ್ಧರಸ ಸಮಾವೇಶ ದೋಷಾಭಾವ ಲಕ್ಷಣ
,,—೧೨೬-೧೨೭,,	ತಲ್ಲಕ್ಷ್ಯಂಗಳ
,,—,,—ವ	ಸ್ಥಾಯಿ ವ್ಯಭಿಚಾರಿ ವಿಚಾರಂ
	ಇಂತು

ನವರಸಪ್ರಪಂಚಮೆಂಬ ದ್ವಿತೀಯಪ್ರಕರಣಂ.

ನಾಯಕನಾಯಿಕಾವಿವರಣಂ.

ತೃತೀಯ ಪ್ರಕರಣಂ.

ಪ್ರ—ಪ—ಸೂ

ವಿಷಯಂ

೩—,,—೭೦	ನಾಯಕ ನಾಯಿಕಾ ವಿಚಾರಂ
,,—,,—೭೧-೭೨	ನಾಯಕ ಸಾದಾರಣ ಲಕ್ಷಣಂ
,,—,,—೭೩	ನಾಯಕಭೇದಂ
,,—,,—೭೪	ಧೀರೋದಾತ್ತ ನಾಯಕಲಕ್ಷಣಂ
,,—೧೨೮-೧೨೯,,	ದೀರೋದಾತ್ತನಾಯಕ ಲಕ್ಷ್ಯಂ
,,—,,—೭೫	ಧೀರಲಲಿತ ಲಕ್ಷಣಂ
,,—೧೩೦—,,	ಧೀರಲಲಿತ ಲಕ್ಷ್ಯಂ
,,—,,—೭೬	ಧೀರಶಾಂತ ಲಕ್ಷಣಂ
,,—೧೩೧—,,	ಧೀರಶಾಂತ ಲಕ್ಷ್ಯಂ
,,—,,—೭೭	ಧೀರೋದ್ಭುತ ಲಕ್ಷಣಂ
,,—೧೩೨—,,	ಧೀರೋದ್ಭುತ ಲಕ್ಷ್ಯಂ

ಈ ಪದ್ಯವು (೧೨೫) ಸೂತ್ರ, ೬೭ (ಎಂದು ಮುದ್ರಿತವಾಗಿದೆ).

ಪ್ರ--ಪ--ಸೂ.

ವಿಷಯಂ

,,—,,—೭೮-೭೯-೮೦	ಶೃಂಗಾರನಾಯಕ ಭೇದಂ
,,—೧೩೩—,,	ಅನುಕೂಲನಾಯಕಂ
,,—೧೩೪—,,	ದಕ್ಷಿಣನಾಯಕಂ
,,—೧೩೫—,,	ಕುಟಿಲನಾಯಕಂ
,,—೧೩೬—,,	ಧೃಷ್ಟನಾಯಕಂ
೩—,,—೮೨	ಉತ್ತಮಾದಿನಾಯಕಭೇದಂ
,,—,,—೮೩	ನರ್ಮಸಖಲಕ್ಷಣಂ
,,—,,—೮೪-೮೫	ನರ್ಮಸಖಭೇದಂ
,,—,,—೮೬	ಮಹಾಂತರದಿಂ ನರ್ಮಸಖ ವಿಷಯ ಕಥನಂ,
	ತತ್ಸಮ್ಮತಿ ವಚನಮುಂ
,,—೧೩೭—,,	ನಾಗರಿಕವಚನಕ್ಕೆ ಲಕ್ಷ್ಯಂ
,,—,,—೮೭	ಸ್ವಕೀಯಾದಿನಾಯಿಕಾಭೇದಂ
,,—,,—೮೮	ಮುಗ್ಧಾದಿ ನಾಯಿಕಾಭೇದಂ
,,—,,—೮೯	ಮುಗ್ಧಾದಿ ಲಕ್ಷಣಂ
,,—೧೩೮-೧೩೯—,,	ಮುಗ್ಧೆಗೆ ಲಕ್ಷ್ಯಂ
,,—೧೪೦-೧೪೧—,,	ಮಧ್ಯೆಗೆ ಲಕ್ಷ್ಯಂ
,,—೧೪೨-೧೪೩—,,	ಪ್ರಗಲ್ಭೆಗೆ ಲಕ್ಷ್ಯಂ
,,—,,—೯೦	ಧೀರಾದಿನಾಯಿಕಾಭೇದಂ
,,—,,—೯೦	ಮಧ್ಯಾಧೀರಾದಿ ಲಕ್ಷಣಂ
,,—೧೪೪—,,	ಮಧ್ಯಾಖ್ಯೆಧೀರೆ
,,—೧೪೫—,,	ಮಧ್ಯಾಖ್ಯೆಧೀರಾಧೀರೆ
,,—೧೪೬—,,	ಮಧ್ಯಾಖ್ಯಾಧೀರೆ
,,—,,—೯೧	ಪ್ರಗಲ್ಭ ಧೀರಾದಿ ಲಕ್ಷಣಂ
,,—೧೪೭-೧೪೮	ಪ್ರಗಲ್ಭ ವೆಸರಧೀರೆ
,,—೧೪೯—,,	ಪ್ರಗಲ್ಭ ವೆಸರ ಧೀರಾಧೀರೆ
,,—೧೫೦-೧೫೧—,,	ಪ್ರಗಲ್ಭಾಧೀರೆ

ಪ್ರ—ಪ—ಸೂ.

ವಿಷಯಂ

,,—,,—೯೨

ಜ್ಯೇಷ್ಠಾದಿ ನಾಯಿಕಾಭೇದಂ

,,—೧೫೨-೧೫೩—,,

ಜ್ಯೇಷ್ಠಕನಿಷ್ಠಗಳಿಗೆ ಲಕ್ಷ್ಯಂಗಳ್

,,—,,—೯೩

ಪರಕೀಯಾಭೇದಂ

,,—೧೫೪—,,

ತಲ್ಲಕ್ಷ್ಯಂಗಳ್ (ಕನ್ನಿ ಕೆ)

,,—೧೫೫—,,

(ಉಠೆ)

,,—,,—೯೪

ಪಣ್ಯಾಲಕ್ಷಣಮುಂ, ಭೇದಮುಂ

,,—೧೫೬—,,

ಪಣ್ಯೆಗೆ ಲಕ್ಷ್ಯಂ

,,—,,—೯೫

ನಾಯಿಕಾವಸ್ಥಾ ವಿವರಣಂ

,,—,,—೯೬

ಸ್ವಾಧೀನಪತಿಕಾದಿ ನಾಯಿಕಾಭೇದಂ

,,—,,—೯೭

ಸ್ವಾಧೀನಪತಿಕೆ, ಗತಭರ್ತಾರಿಕೆಯರ ಲಕ್ಷಣಂ

,,—೧೫೭—,,

ಸ್ವಾಧೀನಪತಿಕೆಗೆ ಲಕ್ಷ್ಯಂ

,,—೧೫೮—,,

ಗತಭರ್ತಾರಿಕೆಗೆ ಲಕ್ಷ್ಯಂ

,,—,,—೯೮

ಅಭಿಸಂಧಿತೆ ಅಭಿಸಾರಿಕೆಯರ ಲಕ್ಷಣಂ

,,—೧೫೯—,,

ಅಭಿಸಂಧಿತೆಗೆ ಲಕ್ಷ್ಯಂ

,,—೧೬೦—,,

ಅಭಿಸಾರಿಕೆಗೆ ಲಕ್ಷ್ಯಂ

,,—,,—೯೯

ವಿರಹೋತ್ಕಂಠಿತೆ ವಾಸಕಸಜ್ಜಿಕೆಯರ ಲಕ್ಷಣಂ

,,—೧೬೧—,,

ವಿರಹೋತ್ಕಂಠಿತೆಗೆ ಲಕ್ಷ್ಯಂ

೩—೧೬೨—,,

ವಾಸಕಸಜ್ಜಿಕೆಗೆ ಲಕ್ಷ್ಯಂ

,,—,,—೧೦೦

ವಿಪ್ರಲಬ್ಧಾ ಖಂಡಿತೆಯರ ಲಕ್ಷಣಂ

,,—೧೬೩—,,

ವಿಪ್ರಲಬ್ಧೆಗೆ ಲಕ್ಷ್ಯಂ

,,—೧೬೪—,,

ಖಂಡಿತೆಗೆ ಲಕ್ಷ್ಯಂ

,,—,,—೧೦೧

ಉತ್ತಮಾದಿ ನಾಯಿಕಾಭೇದಂ

,,—,,—೧೦೨

ಉತ್ತಮಾದಿ ನಾಯಿಕೆಯರ ಲಕ್ಷಣಂ

,,—೧೬೫-೧೬೬- }
೧೬೭—,, }

ಕ್ರಮದಿಂದುತ್ತಮನಾಯಿಕಾ ವಚನಕೋಪ
ಪ್ರಸಾದಂಗಳ್ಗೆ ಲಕ್ಷ್ಯಂಗಳ್

,,—೧೬೮-೧೬೯- }
೧೭೦—,, }

ಕ್ರಮದಿಂ ಮಧ್ಯಮನಾಯಿಕಾವಚನಕೋಪ
ಪ್ರಸಾದಂಗಳ್ಗೆ ಲಕ್ಷ್ಯಂಗಳ್

ಪ್ರ-ಪ-ಸೂ.

ವಿಷಯಂ

,,—೧೭೧-೧೭೨- }	ಕ್ರಮದಿಂ ಜಘನ್ಯನಾಯಿಕಾ ವಚನಕೋಪ
೧೭೩—,, }	ಪ್ರಸಾದಂಗಳ್ಗೆ ಲಕ್ಷ್ಯಂಗಳ್
,,—,,—೧೦೩	ನಾಯಿಕಾಭೇದಗಣನಂ
,,—,,—೧೦೪	ನಾಯಿಕಾಸಹಾಯರ್
	ಅದರ್ಕೆ ಸಮ್ಮತಿವಚನಂ
,,—,,—೧೦೫	ಸಹಾಯರ ಕಾರ್ಯ ವಿನರಣಂ
,,—೧೭೪—,,	ಸಹಾಯವಚನಕ್ಕೆ ಲಕ್ಷ್ಯಂ

ಇಂತು

ನಾಯಕನಾಯಿಕಾವಿನರಣಂ ತೃತೀಯಪ್ರಕರಣಂ.

ಭಾವಾಧಿ ಕರಣಮೆಂಬ

ಚತುರ್ಥ ಪ್ರಕರಣಂ.

ಪ್ರ. ಸ. ಸೂ.

ವಿಷಯಂ

೪—೧೭೬—,,	ಕವಿಸಾಕ್ಷ್ಯ ಪ್ರಶಂಸೆ
,,—,,—ವ	(ಭಾವೋದಯಾದಿಗಳ್ಗೆ)ವಿದ್ಯಾನಾಥ ಮತಾನುವಾದಂ
* ,,—,,—೧೦೫	ಭಾವೋದಯಾದಿ ವಿನರಣಂ
,,—೧೭೭—,,	ಭಾವೋದಯಕ್ಕೆ ಲಕ್ಷ್ಯಂ
,,—೧೭೮—,,	ಭಾವಶಾಂತಿಗೆ ಲಕ್ಷ್ಯಂ
,,—೧೭೯-೧೮೦—,,	ಭಾವಸಂಧಿಗೆ ಲಕ್ಷ್ಯಂಗಳ್
,,—೧೮೧—,,	ಭಾವಶಬಲಕ್ಕೆ ಲಕ್ಷ್ಯಂ
,,—,,—ವ	ಭಾವಸ್ಥಿತಿ ವಿಚಾರಂ
,,—೧೮೨—,,	ಭಾವಸ್ಥಿತಿಗೆ ಲಕ್ಷ್ಯಂ
,,—,,—೧೦೬	ವ್ಯಭಿಚಾರಿ ಭಾವಂಗಳ್
,,—,,—೧೦೭	ಹೇಮಚಂದ್ರನ ಮತದಂತೆ ವ್ಯಭಿಚಾರಿ
	ಗಳ ವಿಭವಾನುಭಾವಂಗಳಂ ಪೇಟಿಪ್ಪಿನೆಂದು ಪ್ರತಿಜ್ಞೆ

ಪ್ರ-ಪ-ಸೂ,

ವಿಷಯಂ

,,—,,—೧೦೮	ವಿಭಾವಾದಿಗಳ ವಿವರಣಂ
,,—,,—ವ	ವೈಭಿಚಾರಿಭಾವಂಗಳ ನ್ಯಾನಾತಿರೇಕವಿಚಾರಂ
,,—,,—೧೦೯ ವ	೧ ಮತೀಲಕ್ಷಣಂ—ತದ್ವಿಭಾವಾದಿಗಳುಂ
,,—೧೮೩-೧೮೪—,,	ಮತಿಗೆ ಲಕ್ಷ್ಯಂಗಳ್
,,—,,—೧೧೦ ವ	೨ ಲಜ್ವಲಕ್ಷಣಂ —ತದ್ವಿಭಾವಾದಿಗಳುಂ
,,—೧೮೫—,, .	ಲಜ್ವೆಗೆ ಲಕ್ಷ್ಯಂ
,,—,,—೧೧೧-೧೧೨ ವ	೩ ಅನೇಗ ಲಕ್ಷಣಂ—ತದ್ವಿಭಾವಾದಿಗಳುಂ
,,—೧೮೬-೧೮೭- } ೧೮೮—,, }	ಕ್ರಮದಿಂ ಆಗ್ನಿ ಸ್ವಾಸಿ ವ್ಯಸನಾವೇಗ ಲಕ್ಷ್ಯಂಗಳ್
,,—,,—೧೧೩ ವ	೪ ಶಂಕಾಲಕ್ಷಣಂ—ತದನುಭಾವಾದಿಗಳುಂ
,,—೧೮೯—,,	ಶಂಕೆಗೆ ಲಕ್ಷ್ಯಂ
,,—,,—೧೧೪ ವ	೫ ಮೃತೀಲಕ್ಷಣಂ—ವಿಭಾವಾನುಭಾವಂಗಳುಂ, ಮೃತಿ ಭಾವ ವಿವರಣಂ
,,—೧೯೦—,,	ಮರಣಾನುಭಾವಕ್ಕೆ ಲಕ್ಷ್ಯಂ
,,—೧೯೧—,,	ಸಾಕ್ಷಾನ್ಮೃತಿಕೆಗೆ ಲಕ್ಷ್ಯಂ
,,—,,—೧೧೫	೬ ಚಾಪಲ ಲಕ್ಷಣಂ, ವಿಭಾವಾನುಭಾವಂಗಳುಂ
,,—೧೯೨-೧೯೩—,,	ಚಾಪಲಕ್ಕೆ ಲಕ್ಷ್ಯಂಗಳ್
,,—,,—೧೧೬	೭ ಹರ್ಷಲಕ್ಷಣಂ—ವಿಭಾವಾನುಭಾವಂಗಳುಂ
,,—೧೯೪—,,	ಹರ್ಷಕ್ಕೆ ಲಕ್ಷ್ಯಂ
,,—,,—೧೧೭	೮ ನಿರ್ವೇದಲಕ್ಷಣಂ—ವಿಭಾವಾನುಭಾವಂಗಳುಂ
,,—೧೯೫-೧೯೬- } —೧೯೭ }	ನಿರ್ವೇದಕ್ಕೆ ಲಕ್ಷ್ಯಂಗಳ್
,,—,,—೧೧೮	೯ ದೈನ್ಯಲಕ್ಷಣಂ—ವಿಭಾವಾನುಭಾವಂಗಳುಂ
,,—೧೯೮—,,	ದೈನ್ಯಕ್ಕೆ ಲಕ್ಷ್ಯಂ
,,—,,—೧೧೯	೧೦ ಸ್ಮೃತಿಲಕ್ಷಣಂ—ವಿಭಾವಾನುಭಾವಂಗಳುಂ
,,—೧೯೯—,,	ಸ್ಮೃತಿಗೆ ಲಕ್ಷ್ಯಂ
,,—,,—೧೨೦	೧೧ ಮೋಹಲಕ್ಷಣಂ—,ಭಾವಾನುಭಾವಂಗಳುಂ
,,—೨೦೦-೨೦೧—,,	ಮೋಹಕ್ಕೆ ಲಕ್ಷ್ಯಂಗಳ್

ಪ್ರ—ಪ—ಸೂ.

ವಿಷಯಂ

,,—೨೦೨-೨೦೩—,,

ಸುಖಜನ್ಮವಾದ ಮೋಹಕ್ಕೆ ಲಕ್ಷ್ಯಂಗಳ್

,,—,,—೧೨೧

೧೨ ಅಲಸ್ಯ ಲಕ್ಷಣಂ—ವಿಭಾವಾನುಭಾವಂಗಳುಂ

,,—೨೦೪-೨೦೫—,,

ಅಲಸ್ಯಕ್ಕೆ ಲಕ್ಷ್ಯಂಗಳ್

,,—,,—೧೨೨

೧೩ ಗರ್ವಲಕ್ಷಣಂ—ವಿಭಾವಾನುಭಾವಂಗಳುಂ

,,—೨೦೬—,,

ಗರ್ವಕ್ಕೆ ಲಕ್ಷ್ಯಂ

,,—,,—೧೨೩

೧೪ ಶ್ರಮಲಕ್ಷಣಂ—ವಿಭಾವಾನುಭಾವಂಗಳುಂ

,,—೨೦೭-೨೦೮—,,

ಶ್ರಮಕ್ಕೆ ಲಕ್ಷ್ಯಂಗಳ್

,,—,,—೧೨೪

೧೫ ಮದಲಕ್ಷಣಂ—ವಿಭಾವಾನುಭಾವಂಗಳುಂ

,,—,,—ವ||

ಮದಭೇದ ವಿವರಣಂ

,,—೨೦೯-೨೧೦—,,

ಮದಕ್ಕೆ ಲಕ್ಷ್ಯಂಗಳ್

,,—,,—೧೨೫

೧೬ ಜಾಡ್ಯಲಕ್ಷಣಂ—ವಿಭಾವಾನುಭಾವಂಗಳುಂ

,,—೨೧೧—,,

ಜಡತೆಗೆ ಲಕ್ಷ್ಯಂ

,,—,,—೧೨೬

೧೭ ಗ್ಲಾನಿಗೆ ಲಕ್ಷಣಂ

,,—೨೧೨—,,

ಗ್ಲಾನಿಗೆ ಲಕ್ಷ್ಯಂ

,,—,,—೧೨೭

೧೮ ಸುಪ್ತಿಲಕ್ಷಣಂ—ವಿಭಾವಾನುಭಾವಂಗಳುಂ

,,—೨೧೩-೨೧೪—,,

ಸುಪ್ತಿಗೆ ಲಕ್ಷ್ಯಂಗಳ್

,,—,,—೧೨೮

೧೯ ನಿದ್ರೆಗೆ ಲಕ್ಷಣಂ—ವಿಭಾವಾನುಭಾವಂಗಳುಂ

,,—೨೧೫—,,

ನಿದ್ರೆಗೆ ಲಕ್ಷ್ಯಂ

,,—,,—೧೨೯

೨೦ ಧೃತಿಲಕ್ಷಣಂ—ವಿಭಾವಾನುಭಾವಂಗಳುಂ

,,—೨೧೬-೨೧೭- }
೨೧೮—,, }

ಧೃತಿಗೆ ಲಕ್ಷ್ಯಂಗಳ್

,,—,,—೧೩೦ ವ||

೨೧ ವಿತರ್ಕಲಕ್ಷಣಂ—ವಿಭಾವಾನುಭಾವಂಗಳುಂ

,,—೨೧೯-೨೨೦- }
೨೨೧—,, }

ವಿತರ್ಕಕ್ಕೆ ಲಕ್ಷ್ಯಂಗಳ್

,,—,,—೧೩೧ ವ||

೨೨ ಉನ್ಮಾದಲಕ್ಷಣಂ—ವಿಭಾವಾನುಭಾವಂಗಳುಂ

,,—೨೨೨—,,

ಉನ್ಮಾದಕ್ಕೆ ಲಕ್ಷ್ಯಂ

,,—,,—೧೩೨

೨೩ ಬೋಧೆಯ ಲಕ್ಷಣಂ—ವಿಭಾವಾನುಭಾವಂಗಳುಂ

,,—೨೨೩-೨೨೪—,,

ಬೋಧೆಗೆ ಲಕ್ಷ್ಯಂಗಳ್

ಪ್ರ-ಪ-ಸೂ.

ವಿಷಯಂ

,,—,,—೧೩೩

,,—೨೨೫—,,

,,—,,—೧೩೪

,,—೨೨೬—,,

,,—,,—೧೨೫ ವ||

,,—೨೨೭—,,

,,—,,—೧೩೬

,,—೨೨೮-೨೨೯—,,

,,—,,—೧೩೭

,,—೨೩೦-೨೩೧—,,

,,—,,—೧೩೮

,,—,,—ವಿಜಾರಂ

,,—೨೩೨-೨೩೩—,,

,,—,,—೧೩೯

,,—೨೩೪-೨೩೫— }
೨೩೬—,, }

,,—,,—೧೪೦

,,—೨೩೭—,,

,,—,,—೧೪೧

,,—೨೩೮-೨೩೯—,,

,,—,,—೧೪೨

,,—೨೪೦—,,

,,—,,—೧೪೩

* ,,—೨೪೨-೨೪೩—,,

,,—೨೪೪—,,

೨೪ ಅನುಯಲಕ್ಷಣಂ—ವಿಭಾವಾನುಭಾವಂಗಳುಂ

ಅನುಯಕ್ಕೆ ಲಕ್ಷ್ಯಂ

೨೫ ಭಯ (ತ್ರಾಸಭೇದ) ಲಕ್ಷಣಂ, ವಿಭಾವಾನುಭಾವಂಗಳುಂ

ಭಯಕ್ಕೆ ಲಕ್ಷ್ಯಂ

೨೬ ವಿಷಾದಲಕ್ಷಣಂ—ವಿಭಾವಾನುಭಾವಂಗಳುಂ

ವಿಷಾದಲಕ್ಷ್ಯಂ

೨೭ ಔತ್ಸುಕ್ಯ ಲಕ್ಷಣಂ—ವಿಭಾವಾನುಭಾವಂಗಳುಂ

ಔತ್ಸುಕ್ಯ ಲಕ್ಷ್ಯಂಗಳ್

೨೮ ಅನುರ್ಷಲಕ್ಷಣಂ—ವಿಭಾವಾನುಭಾವಂಗಳುಂ

ಅನುರ್ಷಕ್ಕೆ ಲಕ್ಷ್ಯಂಗಳ್

೨೯ ಚಿಂತೆಯಲಕ್ಷಣಂ—ವಿಭಾವಾನುಭಾವಂಗಳುಂ

ಚಿಂತಾಸ್ವರೂಪನಿರ್ಧಾರಣಂ

ಚಿಂತೆಗೆ ಲಕ್ಷ್ಯಂಗಳ್

೩೦ ಅಸೂಯೆ ಲಕ್ಷಣಂ—ವಿಭಾವಾನುಭಾವಂಗಳುಂ

ಅಸೂಯೆಗೆ ಲಕ್ಷ್ಯಂಗಳ್

೩೧ ಅವಹಿತ್ಯಲಕ್ಷಣಂ—ವಿಭಾವಾನುಭಾವಂಗಳುಂ

ಅವಹಿತ್ಯಕ್ಕೆ ಲಕ್ಷ್ಯಂ

೩೨ (1) ಉಗ್ರಲಕ್ಷಣಂ—ವಿಭಾವಾನುಭಾವಂಗಳುಂ

ಉಗ್ರಕ್ಕೆ ಲಕ್ಷ್ಯಂಗಳ್

೩೩ ಅಪಸ್ಮಾರಲಕ್ಷಣಂ—ವಿಭಾವಾನುಭಾವಂಗಳುಂ

ಅಪಸ್ಮಾರಕ್ಕೆ ಲಕ್ಷ್ಯಂ

ರಸಾಭಾವ ಲಕ್ಷಣಂ

ನಿರಿದ್ರಿಯ ಸಂಭೋಗಾಭಾಸಕ್ಕೆ ಲಕ್ಷ್ಯಂ

ನಿರಿದ್ರಿಯ ವಿಪ್ರಲಂಭಾಭಾಸಕ್ಕೆ ಲಕ್ಷ್ಯಂ

(1) ಇದು ಭಾವಕ್ಕೆ ಸೇರಿದುದರಿಂದ ಔಗ್ರ್ಯ ಎಂದಿರಬೇಕು.

* ಸಂಖ್ಯೆತಪ್ಪಿದೆ. ೨೪೧ ಎಂಬ ಸಂಖ್ಯೆಯು ಕೈಬಿಟ್ಟುಹೋಗಿದೆ.

ಪ್ರ—ಪ—ಸೂ.

ವಿಷಯಂ

,,—೨೪೫-೨೪೬- }
೨೪೭—,,

ನಿರಂಧ್ರಿಯ ಭಾವಾಭಾಸಂಗಳ್

,,—೨೪೮—,,

ನಿರಂಧ್ರಿಯಂತ್ರರ ಸಾಭಾಸಲಕ್ಷ್ಯಂ

,,—೨೪೯—,,

ನಿರಂಧ್ರಿಯ ಭಯಾನಕರಸಾಭಾಸಲಕ್ಷ್ಯಂ

,,—೨೫೦-೨೫೧—,,

ತೀರ್ಯಗ್ಗತಸಂಭೋಗಶೃಂಗಾರಸಾಭಾಸಲಕ್ಷ್ಯಂಗಳ್

,,—೨೫೨-೨೫೩—,,

ತೀರ್ಯಗ್ಗತವಿಪ್ರಲಂಭ ಶೃಂಗಾರರಸಾಭಾಸಲಕ್ಷ್ಯಂಗಳ್

,,—೨೫೪-೨೫೫- }
೨೫೬—,,

ತೀರ್ಯಗ್ಗತಭಾವಾಭಾಸಂಗಳ್

,,—೨೫೭-೨೫೮—,,

ನಿರಂಧ್ರಿಯತೀರ್ಯಗ್ವ್ಯತಿರಿಕ್ತವಸ್ತುಗತರಸಾಭಾಸಕ್ಕೆ
ಲಕ್ಷ್ಯಂಗಳ್

,,—೨೫೯—,,

ಏಕತ್ರಾನುರಾಗರೂಪ ರಸಾಭಾಸಲಕ್ಷ್ಯಂ

,,—,,—,, ವ||

ರಸಾಭಾಸಭೇದಂಗಳಂ, ರಸಾಭಾಸಸ್ಥಳಂಗಳಂ

,,—,,—,, ವ||

ಸಾತ್ವಿಕ ವಿಚಾರಂ

,,—,,—,, ೧೪೪

ಸಾತ್ವಿಕಭಾವಂಗಳ್

,,—೨೬೦—,,

ಪುಳಕಕ್ಕೆ ಲಕ್ಷ್ಯಂ

,,—೨೬೧—,,

ಅಶ್ರುನಿಗಿ ಲಕ್ಷ್ಯಂ

,,—೨೬೨—,,

ಸ್ವೇದಕ್ಕೆ ಲಕ್ಷ್ಯಂ

,,—೨೬೩—,,

ಸ್ತಂಭಕ್ಕೆ ಲಕ್ಷ್ಯಂ

,,—೨೬೪—,,

ಲಯಕ್ಕೆ ಲಕ್ಷ್ಯಂ

,,—೨೬೫—,,

ಸ್ವರಭೇದಕ್ಕೆ ಲಕ್ಷ್ಯಂ

,,—೨೬೬—,,

ಕಂಪಕ್ಕೆ ಲಕ್ಷ್ಯಂ

,,—೨೬೭—,,

ವೈವರ್ಣ್ಯಕ್ಕೆ ಲಕ್ಷ್ಯಂ

,,—೨೬೮—,,

ಕವಿಯವಿಚಾರಂ

,,—೨೬೯—,,

ಪ್ರಶಸ್ತಿ ವಾಕ್ಯಂ

ಪರಿಶಿಷ್ಟಂ—೧. (ಶಾರದಾ ವಿಲಾಸಂ)

ಪ್ರ—ಪ—ಸೂ.

ವಿಷಯಂ

108-1 ಸೂ—,,

ಧ್ವನಿಲಕ್ಷಣಂ

,,—೧

ಧ್ವನಿಗೆ ಲಕ್ಷ್ಯಂ

,, 2 ಸೂ—,,

ಮಧ್ಯಮಕಾವ್ಯ ಲಕ್ಷಣಂ

109—೨-೩

ಮಧ್ಯಮ ಕಾವ್ಯಲಕ್ಷ್ಯಂಗಳುಂ, ವಿವರಣಮುಂ

,, ಸೂ 3—,,

ಅಥಮಕಾವ್ಯ ಲಕ್ಷಣಂ

,,—೪-೫-೬

ಅಥಮ ಕಾವ್ಯಲಕ್ಷ್ಯಂಗಳ್

110-ವ—,,

ಶಬ್ದವಿಭಾಗವಿಚಾರಂ, ವಾಚಕಶಬ್ದಲಕ್ಷಣಮುಂ

,, ಸೂ 8—,,

ಲಕ್ಷಕ ಲಕ್ಷಣಂ

111-112—,,

ಲಕ್ಷಣಾ ವಿವರಣಂ

113—,,

ಶಬ್ದಮೂಲ ವ್ಯಂಜಕಂ — ಅರ್ಥನಿರ್ಣಾಯಕ ಸಂ

ಯೋಗಾಡ ವಿವರಣಂ

114—೨

ಅಭಿನಯಕ್ಕ ದಾಹರಣಂ

115—೮

ಶಬ್ದಮೂಲವ್ಯಂಗ್ಯಕ್ಕ ದಾಹರಣಂ

115—,,

ಅರ್ಥಶಕ್ತಿ ಮೂಲವ್ಯಂಜನೆ

116—೯

ಅರ್ಥಶಕ್ತಿ ಮೂಲವ್ಯಂಜನೋದಾಹರಣಂ

,,—,,

ಲಕ್ಷಣಾಮೂಲಗೂಢ ವ್ಯಬ್ಧಿ ಮುಂ, ಅದರಭೇದಮುಂ

,,—೧೦

ಅರ್ಥಾಂತರಸಂಕ್ರಮಿತವಾಚ್ಯೋದಾಹರಣಂ

117—೧೧

ಅತ್ಯಂತತಿರಸ್ಕೃತವಾಚ್ಯೋದಾಹರಣಂ

,,—,,

ವ್ಯಬ್ಧಿ ಮೂಲವ್ಯಂಜನೆ

,,—೧೨

ವ್ಯಬ್ಧಿಮೂಲ ವ್ಯಂಜನೋದಾಹರಣಂ

,,—,,

ವಸ್ತುವಲಂಕಾರರಸರೂಪ ವ್ಯಂಜನೆ

118—೧೩

ವಾಚ್ಯಂ ವಿಧಿರೂಪಮಾಗೆ ನಿಷೇಧವ್ಯಬ್ಧಿಕ್ಕೋದಾ

ಹರಣಂ

,,—೧೪

ನಿಷೇಧದೊಳ್ ವಿಧಿಗೆ ಲಕ್ಷ್ಯಂ

,,—೧೫

ವಿಧಿಯೊಳ್ ವಿಧಿಗೆ ಲಕ್ಷ್ಯಂ

119—೧೬

ನಿಷೇಧದೊಳ್ ನಿಷೇಧಕ್ಕೆ ಲಕ್ಷ್ಯಂ

ಪ್ರ—ಪ—ಸೂ.

ವಿಷಯಂ

,,—೧೭	ವಿಧಿನಿಷೇಧಮಲ್ಲದಲ್ಲಿ ವಿಧಿಗೆ ಲಕ್ಷ್ಯಂ
,,—೧೮	ವಿಧಿನಿಷೇಧಮಿಲ್ಲದಲ್ಲಿ ನಿಷೇಧಕ್ಕೆ ಲಕ್ಷ್ಯಂ
120—೧೯	ವಿಧಿನಿಷೇಧಂಗಳಿಂ ವಿಧ್ಯಂತರಕ್ಕೆ ಲಕ್ಷ್ಯಂ
,,—೨೦	ವಿಧಿನಿಷೇಧಂಗಳಿಂ ನಿಷೇಧಾನ್ತರಕ್ಕೆ ಲಕ್ಷ್ಯಂ
,,—೨೧	ವಿಧಿಯಲ್ಲಿ ಅನುಭಯಕ್ಕೆ ಲಕ್ಷ್ಯಂ
121—೨೨	ನಿಷೇಧದಲ್ಲಿ ಅನುಭಯಕ್ಕೆ ಲಕ್ಷ್ಯಂ
,,—೨೩	ವಿಧಿನಿಷೇಧಂಗಳೊಳಗೆ ಅನುಭಯಕ್ಕೆ ಲಕ್ಷ್ಯಂ
(1) 122—೨೪	ಪ್ರತಿಸಾಧ್ಯನಿಶೇಷದಿಂ ತೋರ್ಪ ವ್ಯಭಿಕ್ತಿಕ್ಕೆ ಲಕ್ಷ್ಯಂ
,,—೨೮	ಕಾಕುವಿನಿಂ ತೋರ್ಪ ವ್ಯಭಿಕ್ತಿಕ್ಕೆ ಲಕ್ಷ್ಯಂ
,,—೨೯	ವಾಕ್ಯವಿಶೇಷದಿಂ ತೋರ್ಪವ್ಯಭಿಕ್ತಿಕ್ಕೆ ಲಕ್ಷ್ಯಂ
,,—೩೦	ವಾಚ್ಯವಿಶೇಷದಿಂ ತೋರ್ಪದರ್ಶಕ್ಕೆ ಲಕ್ಷ್ಯಂ
(2) 123—೩೧-೩೨	ಅನ್ಯಾಪತ್ತಿಯಿಂ ತೋರ್ಪದರ್ಶಕ್ಕೆ ಲಕ್ಷ್ಯಂ
,,—೩೩	ದೇಶವಿಶೇಷದೊಳಗೆ ತೋರ್ಪದರ್ಶಕ್ಕೆ ಲಕ್ಷ್ಯಂ
,,—೩೪	ಕಾಲವಿಶೇಷದೊಳಗೆ ತೋರ್ಪದರ್ಶಕ್ಕೆ ಲಕ್ಷ್ಯಂ
124—೩೫	ಜೇಷ್ಠಾವಿಶೇಷದಿಂ ತೋರ್ಪದರ್ಶಕ್ಕೆ ಲಕ್ಷ್ಯಂ
,,—೩೬	ಲಕ್ಷ್ಯಾರ್ಥದಿಂ ತೋರ್ಪ ವ್ಯಭಿಕ್ತಿಕ್ಕೆ ಲಕ್ಷ್ಯಂ
125—೩೭	ವ್ಯಭಿಕ್ತಿಾರ್ಥದೊಳಗೆ ತೋರ್ಪ ವ್ಯಭಿಕ್ತಿಕ್ಕೆ ಲಕ್ಷ್ಯಂ
,,—೩೮	ಮುಖ್ಯಶಬ್ದಶಕ್ತಿವ್ಯಭಿಕ್ತಿಂ ವಸ್ತುಪದದೊಳಗೆ ತೋರ್ಪದರ್ಶಕ್ಕೆ ಲಕ್ಷ್ಯಂ
126—೩೯	,, ವಾಕ್ಯದೊಳಗೆ ತೋರ್ಪದರ್ಶಕ್ಕೆ ಲಕ್ಷ್ಯಂ
,,—೪೦	,, ಅಲಂಕಾರಂ ಪದದೊಳಗೆ ತೋರ್ಪದರ್ಶಕ್ಕೆ ಲಕ್ಷ್ಯಂ
,,—೪೧	,, ,, ವಾಕ್ಯದೊಳಗೆ ತೋರ್ಪದರ್ಶಕ್ಕೆ ಲಕ್ಷ್ಯಂ
127—೪೨	ಲಕ್ಷ್ಯಶಬ್ದಶಕ್ತಿವ್ಯಭಿಕ್ತಿಂ ವಸ್ತುಪದದೊಳಗೆ ತೋರ್ಪದರ್ಶಕ್ಕೆ ಲಕ್ಷ್ಯಂ
,, —೪೩	,, ವಾಕ್ಯದೊಳಗೆ ತೋರ್ಪದರ್ಶಕ್ಕೆ ಲಕ್ಷ್ಯಂ

೨೪—೨೫—೩೬—ಲಕ್ಷ್ಯಗಳು ಮೂಲಪ್ರತಿಯಲ್ಲಿ ತ್ವರಿತವಾಗಿವೆ. (೨) ಈ ಲಕ್ಷ್ಯ ಪದ್ಯಗಳು ಮೂಲ ಪ್ರತಿಯಲ್ಲಿ ತ್ವರಿತವಾಗಿವೆ.

ಪ್ರ—ಪ—ಸೂ

ವಿಷಯಂ

128—,,	ಅರ್ಥಶಕ್ತಿ ಮೂಲವ್ಯಭಿಜ್ಞ ವಿಭೇದಂ
,,—೪೪	ಸ್ವತಸ್ಸಂಭವಿಸ್ತುಮಿವಸ್ತು ವ್ಯಂಜಕತ್ವಂ ಪದದೋಳ
129—೪೫	,, ,, ವಾಕ್ಯದೋಳ
,,—೪೬	,, ಅಲಂಕಾರವ್ಯಂಜಕತ್ವಂ ಪದದೋಳ
,,—೪೭	,, ,, ವಾಕ್ಯದೋಳ
130—೪೮	,, ಅಲಂಕಾರದಿಂ ವಸ್ತು ವ್ಯಂಜಕತ್ವಂ ಪದದೋಳ
,,—೪೯	,, ,, ವಾಕ್ಯದೋಳ
,,—೫೦	,, ,, ಅಲಂಕಾರವ್ಯಭಿಜ್ಞಂ ಪದದೋಳ
131—೫೧	,, ,, ವಾಕ್ಯದೋಳ
,,—೫೨-೫೩	ಅರ್ಥಶಕ್ತಿ ಮೂಲವ್ಯಭಿಜ್ಞ ಪ್ರಬಂಧದೋಳ
132—೫೪	ಕವಿಪ್ರಾಢೋಕ್ತಿಯೋಳ ವಸ್ತುಮಿಂ ವಸ್ತುವ್ಯಭಿಜ್ಞಂ
,,—೫೫	,, ,, ಅಲಂಕಾರ ವ್ಯಭಿಜ್ಞಂ
133—೫೬	,, ಅಲಂಕಾರದಿಂ ವಸ್ತುವ್ಯಭಿಜ್ಞಂ
,,—೫೭	,, ಅಲಂಕಾರದಿ ನಲಂಕಾರ ವ್ಯಭಿಜ್ಞಂ
,,—೫೮	ಕವಿಸಿಬದ್ಧ ವಕ್ತೃಪ್ರಾಢೋಕ್ತಿಯೋಳ ವಸ್ತುಮಿಂ ವಸ್ತುವ್ಯಭಿಜ್ಞಂ
134—೫೯	,, ,, ಅಲಂಕಾರ ವ್ಯಭಿಜ್ಞಂ
,,—೬೦	,, ಅಲಂಕಾರದಿಂ ವಸ್ತುವ್ಯಭಿಜ್ಞಂ
135—೬೧	,, ,, ಅಲಂಕಾರ ವ್ಯಭಿಜ್ಞಂ

ಪರಿಶಿಷ್ಟಂ—೨.

ಪುಟಗಳು

137 ರಿಂದ 155 ರ ವರೆಗೆ ಈ ಗ್ರಂಥದ ಲಕ್ಷ್ಯ ಲಕ್ಷಣ ಪದ್ಯಗಳ ಅಕಾರಾಡ್ಯನು
ಕ್ರಮಣಿಕೆ-ಮತ್ತು-ಅಕರ ಗ್ರಂಥಕರ್ತೃಗಳಹೆಸರು.

ಪರಿಶಿಷ್ಟಂ—೩.

156 ರಿಂದ—189 ರವರೆಗೆ ಈತನು ಪರಿವರ್ತನ.ಮಾಡಿರುವ ಸಂಸ್ಕೃತ ಗ್ರಂಥ
ಭಾಗಗಳ ಉದ್ಧಾರವು

156—177

(1) ಹೇಮಚಂದ್ರನ ಕಾವ್ಯಾನುಶಾಸನಂ

ವುಟಗಳು

172—186

(2) ಅಮೃತಾನಂದಯೋಗಿಯ ಕಾವ್ಯಾಲಂಕಾರಸಂ
ಗ್ರಹಂ

187—

(3) ವಿದ್ಯಾನಾಥನ ಪ್ರತಾಪರುದ್ರೀಯಂ

188—189

(4) ರುದ್ರಭಟ್ಟನ ರಸಕಳಿಕೆ

190 ರಿಂದ 193 ರವರೆಗೆ

ಪರಿಶಿಷ್ಟಂ—೪.

190—

(a) ಈ ಕವಿಯ ಛಾಯಾನುವಾದಗಳು, ಶೃಂಗಾರ
ರತ್ನಾಕರದಿಂದ

190—193

(b) ಕವಿಯು ಉದ್ಧರಿಸಿರುವ ಕರ್ಣಾಟ ಗ್ರಂಥಾನು
ವಾದವು

190—

(೧) ಕಾವ್ಯಾಲಂಕಾರಸಂ

191—193

(೨) ಶೃಂಗಾರ ರತ್ನಾಕರಂ

193—(೩)

ಸಾಹಿತ್ಯ ಸಂಜೀವನಂ

ಪರಿಶಿಷ್ಟಂ—೫.

—

ಹಸ್ತಲಿಖಿತ ಪ್ರತಿಗಳ ಭಿನ್ನ ಭಿನ್ನ ಪಾಠಗಳು

195—227

ಪರಿಶಿಷ್ಟಂ—೬.

ಶ್ರೀ
ಸಾಳ್ವಕವಿವಿರಚಿತಂ.

ರಸರತ್ನಾಕರಂ.

ಶೃಂಗಾರಪ್ರಪಂಚವಿವರಣಂ.
ಪ್ರಥಮ ಪ್ರಕರಣಂ.

(ಮಂಗಳಾಚರಣಂ)

೬|| ಪರಮಾರ್ಹಂತ್ಯವಧೂಟಿಗೊಲ್ಲು ತನುವಂ ಗೆಲ್ಲಿದೆ ಮೂದೇವರೊಂ |
ದಿರವಂ ನಕ್ಕನೃತಾದಿಗಂಜಿ ಕಡುಲೋಕಂಗೊಟ್ಟು ಮೋಹಾಳಿಗು ||
ದ್ವಾರದೋಷಾಳಿಗೆ ಪೇಸಿ ಕಾಯ್ದು ಭವಮುಂ ಸುಟ್ಟೇಲಿ ಲೋಕಾಗ್ರಮುಂ
ಸ್ಥಿರನಾಗಿದರ್ ರಸೈಕನೀಗೆ ಮುದಮುಂ ತ್ರೀಮಜ್ವಿನಾಫೀಶ್ವರಂ || ೧

೯೦|| ಸತತಗುಣನಿಲಯೆ ಲೋಕ |
ಸ್ತುತೆ ತರುಣಮೃಣಾಳವರ್ಣೆ ಸಕಲಕಲಾವಿ ||
ಶ್ರುತೆ ನಿರುಪಮೆ ಜಿನ್ಮಯ ಭಾ |
ರತಿ ಯೆನಸುಂ ನೆಲಸುಗೆಮ್ಮ ಮುಖಸರಸಜದೊಳ್ || ೨||

ಕವಿಶಾಸ್ತ್ರವಿಚಾರಂ.

ರಸರತ್ನಾಕರವಿರೂಪತಿ |
ಪಸರಂದಿಡೆ ಸುಕವಿನಿಕರಖುಧಸಮಿತಿಗಳೇ ||
ಕ್ಷಿಸಿ ಕೆಯ್ಯೊಂಡೆಸೆವಿದುಡೊಳ್ |
ರಸರತ್ನಂಗಳನೆ ಪಡೆಯದಿರ್ಕುಮೆ ಚದುರಂ || ೩||

ರಸಮಿಲ್ಲದ ಕಾವ್ಯಂ ನೀ |
ರಸಮದಲಿಂ ಕೃತಿಗೆ ರಸಮೆ ಸಾರಂ ನೆಗಟ್ಟೋ ||
ರಸರತ್ನಾಕರದೊಳ್ ನೆಲಿ |
ರಸಭಾವನುನಲಿದ ಕವಿಯ ಕಬ್ಬಮೆ ಸಾರಂ || ೪||

ಮು|| ವಸುಧಾಚಕ್ರದೊಳೊಪ್ಪುತಿರ್ಪ ಜಸವಂತಂ ತ್ರೀಜಿನಾಧೀಶಪಾ |
 ದಸರೋಜಾತಮದಾಳಿ ಶಬ್ದಸದಲಂಕಾರಾದಿಶಾಸ್ತ್ರಜ್ಞರೊ |
 ಲ್ಲ ಸಭಾರಂಜನವಾಣಿ ರಾಜಬುಧಮಾನ್ಯಂ ಮಾರ್ಗಸಾರಂಗಳಿಂ |
 ರಸರತ್ನಾಕರಮಂ ಸಮಂತು ಕವಿಸಾಳ್ವಂ ಪೇಱ್ಪಿನೊಳ್ಪೆಂಬಿನಂ || ೫||

ಕಂ|| ಅವಗುಣಮಿದಱಿೊಳಗೇನಾ |
 ನುವುಳ್ಳೊಡಂ ನಿಮ್ಮಗುಣಮನುಱಿ ಮೆಱಿಯಲ್ ತಿ ||
 ದುರ್ವುಡು ಬಹುಶ್ರುತರೆನಿಸಿದ |
 ಕವಿಗಳ್ ಬುಧರೊಲ್ಲು ಗುಣಕೆ ಪುರುಡಿಪರೊಳರೇ || ೬||

ಕಂ|| ಕವಿಯೆಂಬ ಪೆಸರ್ಗೆ ಮುಚ್ಚರಿ |
 ಪವಿವೇಕಿಗಳಿರದಲೆಗಳೆಗೊಳ್ ಬಿಗರೇ ||
 ವಿವಿಧರಸಾಮೃತಮಂ ಸಲೆ |
 ಸವಿದಮದುರ್ವಣಿಯಂತೆ ಸುಖಿಸುತಿರ್ಕನವರತಂ || ೭||

(1) ಆನಾರ್ಯರೆಂದೆ ತಿಳಿದಮ್ಬ |
 ತಾನಂದಿಯ ರುದ್ರಭಟ್ಟನಾ ತೆಱಿದಿಂ ವಿ ||
 ದ್ಯಾನಾಥ ಹೇಮಚಂದ್ರರ |
 ಭೂನುತಮಾರ್ಗಾದಿಯಂದಮಂ ವಿರಚಿಸಿದೆಂ || ೮||

ವ|| ಇಂತು ನಾಗವರ್ಮಕವಿಕಾಮಾದಿಗಳ ಮಾರ್ಗದಿಂ ರಸಭಾವಾಭಾಸಂಗಳ
 ನೆಲ್ಲಾವಿದ್ವತ್ಸಭೆಗಮುಭಯಭಾಷೆಗಮಿಷ್ಟಮುಪ್ಪಂತು ಕನ್ನಡಿಸಿದೆನದೆಂತೆನಿ||

ಕಂ|| ಮುಂನೊರೆದ ಕೃತಿಗಳರೆ ಬಱಿ |
 ಕಿಂನೇವುದೊ ಕಬ್ಬಮೆನ್ನದಿರ್ ಕನ್ನಿಗೆ ಮು ||
 ನ್ನಂ ನೆಗೆಗಣ್ ನೆಗೆಱ್ಪರೆ ಬಱಿ |
 ಯಂ ನೆಲೆ ಮೊಲೆ ಮೂಡಿ ಮಾಡವೇ ಮೋಹನಮಂ || ೯||

1. ಕೆಲವು ಹಸ್ತಲಿಖಿತ ಪ್ರತಿಗಳಲ್ಲಿ ಗ್ರಂಥವು ಈ ಪದ್ಯದಿಂದಲೇ ಆರಂಭವಾಗಿದೆ.

ನ|| ಎಂದಿರ್ಪುದೊಂದೆ ಚತುರರ್ಕಳ ಲೇಸಂ ಕೆಯ್ಯೊಳ್ಳೆ.

ಪ್ರಯೋಜನಮೇನೆಂದೊಡೆ ||

೧೦||

ಕಂ|| ರಸಭಾವಾಲಂಕಾರ |

ಪ್ರಸರಮೆ ಪರಮೇಶನುರುಚರಿತ್ರಮದೊನೊ ||

ಳ್ಳೆಸೆವಾ ಸಮ್ಯಕ್ತ್ವಮದಲಿ |

ಬಸನೂಗದೆ ಪರಮಶಾಂತಮಮೃತಶ್ರೀಯುಂ ||

೧೧||

ವೃರ್ಥಮಿದಲ್ಲಿದು ಜಿನನ ಪ |

ದಾರ್ಥಮನೋಧರ್ಮಬೋಧಶಾಸ್ತ್ರಂ ಚಿಹ್ನ ||

ದಾರ್ಥಿಗೆ ಹೇಯೋಪಾದೇ |

ಯಾರ್ಥಜ್ಞಾನಾರ್ಥಮಪ್ಪುದೀ ರಸಶಾಸ್ತ್ರಂ ||

೧೨||

(ಗ್ರಂಥಾರಂಭಂ)

ಸೂತ್ರಂ ೧.

ಭಾವಂ ವಿಭಾವಮೆಸೆವನು |

ಭಾವಂ ಸಂಚಾರಿಭಾವಮೆಂಬಂತಿವೊಂ ||

ದಾವಿಷ್ಟೃತಮಕ್ಕುಂ ರಸ |

ಮಾವುದುಮಂದೊಗೆ ಭರತಶಾಸ್ತ್ರಕ್ರಮದಿಂ ||

ವೃತ್ತಿ :—ನಾಗವರ್ಮಸಂತಪ್ಪಗೆಯ್ದನದಲಿ ವಿವರಮೆಂತೆಂದೊಡೆ.

ರಾಗಾದ್ಯಭಿನಯದೊಡಗೂಡಿದ ಸ್ಥಾಯಿವ್ಯಭಿಚಾರಿಲಕ್ಷಣಮಪ್ಪ ಚಿತ್ತ

ವೃತ್ತಿಯೆಭಾವಮೆನಿಕ್ಕುಂ. ಆ ಚಿತ್ತವೃತ್ತಿಗಳ್ ಕಾವ್ಯನಾಟ್ಯಶಾಸ್ತ್ರಪ್ರಸಿದ್ಧಂ

ಗಳಪ್ಪ ಅಲಂಬನೋಬ್ಬರಸಸ್ವಭಾವಂಗಳಾದ ಲಲನೋದ್ಯಾನಾದಿಕಂಗಳಿಂ

ವಿತಿಷ್ಠತ್ವದಿಂ ಸ್ಥಾಯಿಭಾವಂಗಳನುಬ್ಬೋಧಿಪುದೊಂ ವಿಭಾವಮೆನಿಕ್ಕುಂ.

ಮತ್ತಮಾಸ್ಥಾಯಿವ್ಯಭಿಚಾರಿಲಕ್ಷಣಭೂತಚಿತ್ತವೃತ್ತಿವಿಶೇಷಂಗಳ್ ಕಟಾಕ್ಷ

ಭುಜವಿಕ್ಷೇಪಾದ್ಯನುಭವಂಗಳಿಂ ಸಾಮಾಜಿಕನನುಭವಿಸುವುದೊಂದನು

ಭಾವಂಗಳೆನಿಕ್ಕುಂ. ಮತ್ತಾಬಿಗಳಾಸ್ಥಾಯಿಗಳಂ ನಾನಾಪ್ರಕಾರದಿಂದಭಿ

ಮುಖನಾಗಿ ಮಾಡುತ್ತೆ ಸಂಚರಿವುದುಂ ವ್ಯಭಿಚಾರಿಗಳೆನಿಕ್ಕುಂ. ಈ ಮೂಲುಂತೆದ ಭಾವಂಗಳ್ ಸ್ಥಾಯಿಗಳೆಂ ವ್ಯಕ್ತಂ ಮಾಡ್ಪುದುಂ ಕಾರ್ಯಕಾರಣಸಹಕಾರಿಗಳೆಕ್ಕುಂ. ಇಂತೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕೆ ವಿಭಾವಾನುಭಾವ ವ್ಯಭಿಚಾರಿಭಾವಂಗಳೆಂಬ ವ್ಯಪದೇಶಂಗಳಾದುವು. ಇಂತಾದ ಸ್ಥಾಯಿ ಭಾವಂಗಳ್ ಇವೆನ್ನವು ಇವನ್ನೆನವು ಇವೆನ್ನವಲ್ಪು [ಇವನ್ನೆನವಲ್ಪು] ಎಂಬ ಸಂಬಂಧವಿಶೇಷಸ್ವೀಕಾರಪರಿಹಾರನಿಯಮದನವಸಾಯದಿಂ ಸಾಧಾರಣಂಗಳಾದುವು. (ಸಾಧಾರಣದಿಂ ಸಾಮಾಜಿಕಗ್ಗೆ ಕಾವ್ಯನಾಟಕಾದಿಗಳೆಂ ವ್ಯಕ್ತ ಮಾಡುವು.) ಅವರ್ಗ ಮುನ್ನ ವಾಸನಾರೂಪದಿರುತವಿರ್ಪುದುಂ ರತ್ನಾದಿಗಳ್ ಸ್ಥಾಯಿಭಾವಂಗಳೆನಿಕ್ಕುಂ. ನಿಯತಮಾಗಿಯನುಭವಿಪರ ನೆಯ್ತಿದುದುಂ, ಸಾಧಾರಣೋಪಾಯಬಲದಿಂ ಗೋಚರಿಸಿದುದುಂ ದನು ಭೂಯಾತ್ಮಕಂ ರಸಂ ತಾನಾದುದು. ಅದು ವಿಭಾವಾದಿ ಜೀವಿತಾವಧಿಯು ಮಲಾಕಿಕಮು ಮೆಕ್ಕುಂ. ಚಮತ್ಕಾರಕಾರಿಯಾದುದುಂ, ಬ್ರಹ್ಮಾಸ್ವಾದ ಸೋದರಂ, ನಿಮಿಲಿತನಯನಂಗಳುಳ್ಳ ಕವಿಸಹೃದಯರಿಂದೆ ರಸ್ಯಮಾನ ಮಾಡುದು. ಅದು ದುಗ್ಧಾಸ್ವಾದನದಂತೆ ಸ್ವಸಂವೇದನಸಿದ್ಧಂ.

ಮತ್ತಮಾ ರಸಂಗಳೇವಿಭಾವಾದಿಗಳಿಂದಭಿವ್ಯಕ್ತಂಗಳಲ್ಲದೆ ವಿಭಾವಾದಿಗಳ ಕಾರ್ಯಮಲ್ಪು :—ಅದೆಂತೆನೆ ಚಕ್ರಕುಲಾಲಾದಿಗಳ್ ಇಲ್ಲದೊಡಂ ಘಟಮಿರ್ಪಂತೆ ವಿಭಾವಾದಿಗಳ್ ವಿನಾಶಮಾದೊಡೆ ರಸವಿರ್ಪುದಿಲ್ಲ. ಮತ್ತಮವು ಜ್ಞಾನಪಕಂಗಳೆಕ್ಕುಮೆಂದೊಡಮದಲ್ಪು ಘಟಾದಿಯಂತೆ ಸಿದ್ಧವಸ್ತುಗಳಲ್ಲದುದುಂ. ಅದೊಡೆ ಲೋಕಪೂರ್ಣ ಕಾರಕಜ್ಞಾಪ ಕಂಗಳಿಂ ಬೇಜವ್ವುದೊಂದುಂ ಕಾಣಲ್ಪಟ್ಟುದಿಲ್ಲ ತಾನಲಾಕಿಕಸಿದ್ಧಿಯಾದು ದೆಂದೊಡೆ ಅದು ಭೂಷಣಮಲ್ಲದೆ ದೂಷಣಮಲ್ಪು.

ಮತ್ತಂ ವಿಭಾವಾನುಭಾವವ್ಯಭಿಚಾರಿಗಳೆಂ ರಸಮಭಿವ್ಯಕ್ತಮಾಗಬೇ ಕಲ್ಲದೊಂದೊಂದಲಿಂದಾಗ(ದಾ)ದೊಡದುಂ ವ್ಯಭಿಚಾರಮವ್ವುದು. ಎಂತೆಂ ದೊಡೆ. ಸಿಂಹಶಾರ್ದೂಲಾದಿ ಭಯಾನಕಕ್ಕೆ ವಿಭಾವಂ. ಅದಲಿಂದಮೆ ಭಯಾನಕಮಾದುದಿಲ್ಲ, ಅದುವೆ ವೀರರಾದ್ರಾಬ್ಧುತಂಗಳ್ಳೆ ಮಾಗುತ್ತಿರ್ಪುದ

ಱಿಂ, ಮತ್ತಮಾಕರುಣಕ್ಕಶ್ರುಪಾತಾದಿಯನುಭಾವಂ, ಅಂತದೆ ಶೃಂಗಾರ
ವೀರಭಯಾನಕಕ್ಕಮಪ್ಪುದು. ಕರುಣಕ್ಕೆ ಚಿಂತಾದಿಗಳ್ ವ್ಯಭಿಚಾರಿಗಳ್
ಅಂತವೆ ಶೃಂಗಾರವೀರಭಯಾನಕಕ್ಕಮಪ್ಪುವು. ಒಂದೊಂದೆಡೆಯೊಳೆತ್ತಾ
ನುವೋರೊಂದಱಿ ಸ್ವೀಕಾರಮುಂಟು.

ಉ|| ಈಕೆಯ ಲೋಚನಂ ಕುಸುಮಪಾಯಕಮೀಕೆಯ ಪುರ್ಬು ಕರ್ತವಿ |
ಲ್ಲೀಕೆಯ ಕುಂತಳಂ ಭ್ರಮರಸಂಕುಳಮೀಕೆಯ ವಾಗ್ವಿಲಾಸಮೇ |
ಕೋಕಿಲನಾದಮೀಕೆಯ ಮೊಗಂ ಶತಿಯೀಜಗಮಂ ಗೆಲಲ್ವೆ ಸಾ |
ಕೀಕೆಯ ರೂಪಮೆಂದು ಮಕರಧ್ವಜನೀಕೆಯನೆಯ್ ಪೂರ್ದಾಗುಂ || ೧೩||
(ಇದು ವಿಭಾವಮೆ)

ಮ|| ಮನಮೊಲ್ದಾತನ ಗಾಡಿಯಂ ದರವುರಂಗಂಡಾಕೆಗಳ್ ಪೂವಿನಂ |
ಬಿನ ಕೋಳಂ ತಳಿವಾಲಿನೀರ್ಗಮಲವಾಸಿಂಗಂ ಕುಳಿಕೋಡ್ವಿನಂ |
ದನಕಂ ಚಂದನಕಂ ಪಸುರ್ಪೆಸೆವ ಬಾಲ್ಯಿಂಪಕ್ಕಮೊಂದೊಂದೆ ತ |
ಣ್ಣನಿಯಂ ಸೂಸುತುನಿರ್ಪ ಬಿಜ್ಜಣಿಗೆಗಂ ಪಕ್ಕಾಗದೇಂ ಪೋಪರೇ|| ೧೪||
(ಇವನುಭಾವಂಗಳ್)

ಮ|ಸ್ರ||ಹೃದಯಾಧೀಶಂ ಕುರುಳ್ಗವ್ವಳಿಸೆ ನುಡಿಯ ಮೇಲ್ವಾಯೆ ಲಲ್ಲೆಪಿಸೆ ಮೆಲ್ವಿಂ |
ಮೊದಲೊಳ ಸರ್ವಾಕ್ಷಿಪಾತಂ ಬಲಿಕದು ನಯನಾರ್ಥಾವಲೋಕಂ ಬಲಿ
ಕೊಂ |

ದುದಯಂ ನೇತ್ರತ್ರಿಭಾಗಂ ಬಲಿಕಿಲಿದುದಪಾಂಗೇಕ್ಷಣಂ ತಾಂ ಬಲಿಕಾ |
ವುದುಮಿಲ್ಲಾಯ್ಗ ಳಂಕಾಮದಿನಿನಿಯಳ ಸುಮ್ಮಾನದಿಂ ಮಾನಮಲ್ಲೇ||೧೫||

ಇಲ್ಲಿಗರ್ವಪ್ರೀಡಾಕೋಪಹರ್ಷಸಂವೋಹವ್ಯಭಿಚಾರಿಭಾವಂಗಳೆರ್ಪು
ವು. ಇಂತೊಂದೊಂದಾದೊಡಂ ಅಕ್ಷೇಪದಿಂ ಮತ್ತೊಂದೊಂದನ್ನೆದುತಿವು
ದಱಿಂ ವ್ಯಭಿಚಾರಮಲ್ತು. ವ್ಯಭಿಚಾರಿಸಾತ್ವಿಕಭಾವಂಗಳ ವಿಚಾರಂ
ಮುಂದೆ ಪೇಳಿದುರ್ದದು. ಅಲ್ಲಿಯವಂ ತಿಳಿಗೆ. ಲಕ್ಷಣ ಗ್ರಂಥಂಗಳೆಲ್ಲಂ
ಪಾಠಮಾದಲ್ಲದೆ ಸಭಾರಂಜಕನಾಗನದಱಿಂವಿನನೆ ಸಂಕ್ಷೇಪಿಸಿ ಸೂತ್ರಂ
ಗಳಂ ಮಾಡಿ ಪೇಲ್ಪಿಂ. ಅವಂ ಮೊದಲಾದ ಸೂತ್ರೋದಾಹರಣಂ

ಗಳಂ ಪಾಠಮಂ ಮಾಡಿ ಕೊಂಬುದು. (1) ಅದಿಶಬ್ದಂಗಳ್ ಬಂದುದಲಿಂ
ನವರಸಗಳ್ಗೆ ವೃತ್ತಿಯಂ ಬಲಿದೆಂ. ಆ ವೃತ್ತಿಗಳುಮಂ ವಿಚಾರಮುಮಂ
ನೋಡಿ ಕೇಳಿ ತಿಳಿವುದು.

ಸೂತ್ರಂ. ೨.

ಕಂ|| ಎಸೆಗುಂ ದೇಹಿಗೆ ಮನದೊಳ್ |
ಬೆಸುಗೆ ಮನಕ್ಕಿಂದ್ರಿಯಂಗಳೊಂಬಗೆ ಕೂಟಂ ||
ಎಸೆವಿಂದ್ರಿಯಮರ್ಥದೊಳಿ |
ಕ್ಷಿಸೆ ಬಲಿಯಂ ನೆಗಟ್ಟು ಮರ್ಥಬೋಧೆಯೆ ತಲಟುಂ ||

ಸೂತ್ರಂ ೩.

ಒದವಿರ್ವ ಚಿತ್ತದಿಂ ತೋ |
ಪುರು ಭಾವಂ ಭಾವದಿಂದೆ ರಸಮುದಯಿಸುಗುಂ ||
ವದನಮದಂ ಪ್ರಕಟವುದಾ |
ವದನದೆ ರಸಮಿಂತಿದೆಂದು ತಿಳಿಗೆ ರಸಜ್ಞರ ||

ಸೂತ್ರಂ ೪.

ಭಾವಂ ಮನಃಪ್ರವೃತ್ತಿ ವಿ |
ಭಾವಂ ರಸಪುಷ್ಪಿಯಂ ವಿಶೇಷಿಸುವುದೆ ದಲ್ ||
ಭಾವದೆ ಪುಟ್ಟಿದ ರಸಮಂ |
ಭಾವುಕರದನಲಿದು ಸವಿವುದೇ ಅನುಭಾವಂ ||

ಸೂತ್ರಂ ೫.

ಸ್ಥಿರತಾಗತದಿಂ ಸ್ಥಾಯಿಯೆ |
ಪರಚೇತೋವೃತ್ತಿ ತಾನೆ ಸತ್ವಮದಲಿನು ||
ಬೃರಿಕ್ತುಂ ಸಾತ್ವಿಕಭಾವಂ |
ಸ್ಥಿತಿತೆಯೊಳಿರದುದಲಿನಾಯ್ತು ಸಂಚಾರಿ ವಲಂ ||

1. ಇಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಯಃ ಮೂಲಸೂತ್ರವಾದ ಕಂದವು ಪಾಠವಾಗಿರುವಂತೆ ಕಾಣುವುದು.
ಮೂಲಪ್ರತಿಯ ಬರವಣಿಗೆಯಿಂದ ಇದು ಸೂಚಿತವಾಗುವುದಿಲ್ಲ.

* ಸೂತ್ರಂ ೬.

ಒದವಿದ ನಾಟಕದೋಳ್ ಕಾ |
ವ್ಯದೋಳೀಕ್ಷಿಸೆ ಪೇಲಲಾದ ಭಾವಾದಿಯನೊ ||
ಳೊದವೀಕ್ಷಿಪ ಕೇಳ್ವ ಸಭಾ |
ಸದರ್ಗಿ ರಸೋತ್ಪತ್ತಿಯೆಂದು ಪೇಲ್ವುರ್ ಪಿರಿಯರ್ ||

ವ|| ಆ ರಸಂಗಳ (ನ)ಭಿನಯಿಪನೊಳಂ ಸಭ್ಯರೊಳಂ ರಸೋತ್ಪತ್ತಿಯಕ್ಕುಂ.

ಸ್ಥಾಯಿಭಾವಂಗಳ್.

ಸೂತ್ರಂ ೭.

ರತಿ ಪರಿಹಾಸಂ ಶೋಕೋ |
ದ್ಗತಿಯುತ್ಸಾಹಂ ಪ್ರಕೋಪವಿಸ್ಮಯಭಯಸಂ ||
ತತಿ ವಿಜುಗುಪ್ಸತೆಯೆಂದು |
ನ್ನತಿವಡೆಗುಂ ಸ್ಥಾಯಿಭಾವಮೊಪ್ಪುವ ಶಮಮುಂ ||

ಸಾತ್ವಿಕಭಾವಂಗಳ್.

ಸೂತ್ರಂ ೮.

ಪುಲಕಾಶ್ರುಸ್ವೇದಸ್ತಂ |
ಭಲಯಸ್ವರಭೇದಕಂಪವೈರ್ವರ್ಣ್ಯಂಗಳ್ ||
ಸಲೆ ಸಾತ್ವಿಕಭಾವಂಗಳ್ |
ವಿಲಸಿತಕವಿಮಾರ್ಗದಿಂದಮೆಂಬುಂ ತಿರುಗಳ್ ||

ಅನುಭಾವಂಗಳ್.

ಸೂತ್ರಂ ೯.

ಭೈಕುಟೆಮುಖರಾಗಲೋಚನ |
ವಿಕೃತ್ಯಧರಕಂಪನಾತ್ಮಕರಚರಣನ್ಯಾ ||
ಸಕವಾಗಾದ್ಯಂಗಳ್ಕಿಯೆ |
ಸುಕವಿಗಳಿಂ ಪೇಲಿಪಟ್ಟುದಿಂತನುಭಾವಂ ||

* ಇಲ್ಲಿ—ಸ್ಥಾಯಿ ಸಂಚಾರಿಯೆಂದೆ | ಡಾಯಿತ್ವಭಾವಂ ಮೊದಲೊಳವುಬಹುವಿಧದಿಂ||
ಸ್ಥಾಯಿಯದೆಂಬುರಸಕ್ಕಿದೆ | ಯಾಯಿತು ಸಂಚಾರಿಯಾ—
ಎಂಬ ತಪ್ಪಾದ ಕಂದವು ಒಂದು ಪ್ರತಿಯಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರವಿದೆ.

ವ್ಯಭಿಚಾರಿಭಾವಂಗಳ್.

ಸೂತ್ರಂ ೧೦.

ಮತೀಲಜ್ಞಾ ವೇಗಶಂಕಾಮರಣಜಪಲತಾಹರ್ಷನಿರ್ವೇದದೈನ್ಯ |
 ಸ್ಮೃತಿವೋಹಾಲಸ್ಯಗರ್ವಶ್ರಮಮುಡಬಡತಾಗ್ಲಾನಿಸಂಸುಪ್ತಿದ್ರಾ |
 ಧೃತಿತರ್ಕೋನ್ಮಾದಬೋಧಾನುಯಸವಿಷಾದೋತ್ಸುಕಾಮರ್ಷಜಿಂತಾ |
 ಸತತಾಸೂಯಾವಹಿತೋಗ್ರಸುವಿಲಸದಪಸ್ಮಾರಕಾಖ್ಯಾನದಿಂದಂ ||

ವ|| ಈ ಮೂವತ್ತುಮೂಱುಂ ವ್ಯಭಿಚಾರಿಭಾವಂಗಳಿವಂ ಮುಂದೆ ಉದಹರಿಸೆಂ.

ಸೂತ್ರಂ ೧೧.

ಕಂ|| ವರಶೃಂಗಾರಂ ಹಾಸ್ಯಂ |
 ಕರುಣಂ ವೀರಂ ಪ್ರರಾದ್ರಮದ್ಭುತಮಿರದು ||
 ಬ್ಬರಿಪ ಭಯಾನಕಭೀಭ |
 ತ್ಸರಸಂಗಳಿವೆಂಟು ಮತ್ತೆ ನುತಶಾಂತರಸಂ ||

ಸೂತ್ರಂ ೧೨.

ಮ|ಸ್ರ|| ಹರಿತಂ ಶೃಂಗಾರವರ್ಣಂ ಸಿತರುಜಿ ಹಸಿತಂ ರಾದ್ರಮಾರಕ್ತಯುಕ್ತಂ |
 ಕರುಣಂ ಶ್ಯಾಮಪ್ರಭಾಂಗಂ ಪ್ರಜುರರುಚಿರಗೌರಂ ಸುವೀರಂ ಭಯಂ ಭಾ||
 ಸುರಧೂಮಾಕಾರಮತ್ಯದ್ಭುತಮದು ಕನಕಂ ಕೃಷ್ಣ ಶುಭ್ರಾಸ್ವಿತಂ ವಿ |
 ಸ್ತರದಿಂ ಭೀಭತ್ಸು ವೆಂಬೀಪರಿಯನಱಿಗೆ ತನ್ಮಾರ್ಗದೊಳ್ ಸತ್ಯವೀಂದ್ರರ್||

ಸೂತ್ರಂ ೧೩.

ಮ|ಸ್ರ|| ನಿರುತಂ ಶೃಂಗಾರಸಾರಕ್ಯಧಿಪತಿ ಹರಿ ಹಾಸಕ್ಯಧೀಶಂ ಗಜಾಸ್ಯಂ |
 ಹರನಾಳ್ಕಂ ನಾಡೆ ರಾದ್ರಕ್ಟೈಯನೆ ಕರುಣಕ್ಕಂತಕಂ ನೋಡೆ ವೀರ ||
 ಕ್ಕರಸಿದ್ರಂ ಭೀತಿಗಂ ಮಿಲ್ಲುವೆ ಗುರು ಬಿದಿ ನಾಥಂ ಪೊದಲ್ದದ್ಭುತಕ್ಕಂ |
 ತಿರದಾಭೀಭತ್ಸುವಿಂಗಂ ಪ್ರಭುವೆಸೆವ ಮಹಾಕಾಳನಾಭೀಳತೀಳಂ ||

ವ|| ಮತ್ತಮಲ್ಲಿ.

ಕಂ|| ಸಾರಂ ಸಂಸಾರದೊಳಬ |
 ಲಾರತ್ನಂ ಸಾರಮಲ್ಲಿ ಯಾವನಮದಱಿರೊಳ್ ||
 ಸಾರಂ ಮಧುರಾಕಾರಂ |
 ಸಾರಂ ಮತ್ತಂತದರ್ಕ್ಕಮನುಕೂಲರಸಂ ||

ವೃ|| “ಭೋಗರತ್ನಂ ಮೃಗಾಕ್ಷಿ”ಯೆಂದವು ದಱಿಂದೆಲ್ಲಾ ರಸದೊಳಂ ಶೃಂಗಾರ ರಸಮೆ ಲೋಕಕ್ಕೆ ಸೊಗಯಿಪ್ಪುದಾದ ಕಾರಣದೆ ಮೊದಲೊಳೀ ಶೃಂಗಾರ ರಸಂ ಪೇಟಿಪಟ್ಟದು. ಅಲ್ಲಿ ಮತ್ತೆ ಕೆಲಂಬರ್ ಅದ್ರಸ್ಥಾಯಿ ಸ್ನೇಹ ರಸಮೆಂಬರ್. ಅದು ರತ್ನಂತರದೊಳಂತರ್ಭಾವಂ. ಸ್ತ್ರೀ ಸ್ತ್ರಿಯರ್ಗ್ಗೆ ಪುರುಷರ್ ಪುರುಷರ್ಗ್ಗೆ ಸ್ನೇಹಮಾದುದೆಂದೊಡದುವುಂ ರತಿಯೊಳಂತರ್ ಭಾವಂ. ರಾಮಲಕ್ಷ್ಮಣರ್ ಮೊದಲಾದುವರ ಸ್ನೇಹಂ ಧರ್ಮವೀರ ದೊಳಂತರ್ಭಾವಂ. ಮಾತಾಪಿತೃಗಳೊಳ ಬಾಲಕಂ ಮಾಟ್ಟಿ ಸ್ನೇಹಂ ಭಯ ದೊಳಂತರ್ಭಾವಂ. ಪುತ್ರಾದಿಕಂಗಳಲ್ಲಿಯುಂ ವೃದ್ಧಂಗಳಂ ಇಂತಱುವುದು. ಅದ್ರಸ್ಥಾಯಿ ಲಾಲ್ಯರಸಮೆಂದೊಡದುವುಂ ಹಾಸದಲ್ಲಿ ಮೇಣ್ ರತಿಯಲ್ಲಿ ಮೇಣನೃತ್ರದಲ್ಲಿ ಅಂತರ್ಭಾವಂ. ಈ ಮರ್ಯಾದೆಯಲ್ಲಿ ಭಕ್ತಿಮೊದಲಾ ದುವಂ ಯೋಜಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದು.

ಇಂತು ರತ್ನಾದಿಸ್ಥಾಯಿ ವೊಂಭತ್ತು. ಅಲ್ಲಿ ಶೃಂಗಾರಾದಿ ರಸಮೊಂ ಭತ್ತು. ಅವಱಿರೊಳ ಸ್ಥಾಯಿಭಾವ ಲಕ್ಷಣಂ.

ಪರಸ್ಪರಜೇತೋಬಂಧಾತ್ಮಿಕಂ ರತಿ - ಜೇತೋವಿಕಾಸಂ ಹಾಸಂ - ಚಿತ್ತ ವೈಧುರ್ಯಂ ಶೋಕಂ-ಸಂರಂಭಸ್ಥಿರತ್ವಮುತ್ಸಾಹಂ-ಸ್ವಾಂತತ್ವೈಕ್ಷಣ್ಯಪ್ರಬೋಧಂ ಕ್ರೋಧಂ - ಹೃದ್ವಿಸ್ತಾರಂ ವಿಸ್ಮಯಂ - ಅಕೂತವೈಕ್ಲವ್ಯಂ ಭಯಂ - ಮನಸ್ಸಂ ಕೋಚಂ ಜುಗಪ್ಸೆ - ತೃಷ್ಣಾಕ್ಷಯಂ ಶನುಂ—

(ಜುಗುಪ್ಸಾಲಸ್ಯಾಗ್ರ್ಯ ಭಾವವರ್ಜ್ಯಂ ಶೃಂಗಾರಂ)

ಸೂತ್ರಂ. ೧೪.

ಕಂ|| ಅರಯೆ ರತಿಯಿಂದಂ ಶೃಂ |

ಗಾರಂ ಸ್ತ್ರೀಪುಂಸಯೋಗದಿಂ ತೊಲಗಿಕೆಯಿಂ ||

ಸಾರಂ ಸಂಭೋಗಂ ಶೃಂ |

ಗಾರಂ ಸವಿಯನಿಪ ವಿಪ್ರಲಂಭಸಮಾಖ್ಯಂ ||

ಸೂತ್ರಂ. ೧೫.

ಇತರೇತರರತಿಯುತದಂ |
ಪತಿಗಳೆ ಯಾಲಂಬನಂ ವಿಭಾವಂ ಜ್ಯೋತೋಸ್ನೇ ||
ನ್ನತಶತಿನಂದನಗೀತಾ |
ದಿ ತತೋದ್ಧೀಪನವಿಭಾವಮುಂ ತಾನಕ್ಕುಂ ||

ಸೂತ್ರಂ. ೧೬.

ವಿನುತೇಕ್ಷಣಾದಿಯಾರಸ |
ಕನುಭಾವಂ ನೆಗೆದ ರೋಮಹರ್ಷಾದಿಗಳಿಂ ||
ಪಿನ ಸಾತ್ವಿಕಂಗಳೆನಿಕು |
ಘನಧೃತಿನಿರ್ವೇದನಾದಿ ಸಂಚಾರಿ ವಲಂ ||

ವೃತ್ತಿ :—ಅನೋನ್ಯಮಾಲಂಬನವಿಭಾವಂ. ಅಲಂಬನಗುಣಂ, ಅಲಂ
ಬನಜೇಷ್ಠ, ಅಲಂಬನಾಲಂಕರಣಂ, ಅಲಂಬನತಟಸ್ಥಮೆಂದುದ್ಧೀಪನವಿಭಾವ
ಮಕ್ಕುಂ. ಅವಂ ಮುಂದೆ ಕಾಣ್ಬುದು. ಅದಿಶಬ್ದದಿಂ ಮೇಖಲಾಸ್ಥಲನಶ್ವ
ಸಿತ ಸಾಧ್ವಸಕೇಶಬಂಧನವಸ್ತ್ರಸಂಯಮನಾನುಲೇಪನಾಭರಣಮಾಲ್ಯಸಮ್ಯ
ಜ್ಞಿವೇಶನಸಮ್ಯಜ್ಞಿಜಿತ್ರೇಕ್ಷಣಜಾಟುಪ್ರಭೃತಿವಾಚಿಕಕಾಯಿಕವ್ಯಾಪಾರಾದಿ
ಲಕ್ಷಣಮನುಭಾವಂ. ಅದು ಪರಸ್ಪರಾಲಿಂಗನಾಲೋಕನಜುಂಬನಾದ್ಯ
ನಂತಭೇದಂ. ರೋಮಾಂಚಸ್ವೇದಕಂಪಾಶ್ರುಪ್ರಭೃತಿ ಸಾತ್ವಿಕಭಾವಂ.
ಸುಖಮಯಧೃತಿನಿರ್ವೇದಹರ್ಷಲಜ್ವಾಮದಗರ್ವಾದಿ ವ್ಯಭಿಚಾರಿಗಳಕ್ಕುಂ.
ಇವಱಿಂ ರತಿ ಸ್ಥಾಯಿಭಾವಂ ಚರ್ವ್ಯಮಾಣಮಾಗೆ ಶೃಂಗಾರರಸಂ.

ವ|| ಅಲ್ಲಿಸಂಭೋಗಕ್ಕೆ

ಲಕ್ಷ್ಯಂ.

ಮ|ಸ್ರ|| ಅಲರ್ಗಣ್ ಬೆಂಡೇಲಿ ರೋಮಾಂಚನದೊದವಿನಿತುಂ ಥಾರುಥಟ್ಟುಗೆ
ಬಾಯೆಳ್ |

ಪಲವುಂ ನುಣ್ಣಾತುಗಳ್ ಲಾವುಗೆಯ ಕೊರಳನಲ್ಲಾಡಿಹಂತಾಗಿ ಝುಂಮೆಂ||
ದೊಲೆವಂಗಂ ತೂಗೆ ಸುಯ್ಯಂತೊಳಗಿಲಿಯೆ ಬೆವರ್ ಪೊಣ್ಣೆ ನಾಣ್
ಸೂನೆ ಕಾವೋ |

ಜ್ಞಲದಿಂ ಕೆಯ್ಯಕ್ಕುಮುಳ್ಳಂತ್ರನುನೆ ಕಡಪದಂತಿರ್ನರಂ ಮೂರ್ಛಿವೋದಂ||

ಮ|ಸ್ರ|| ಅತಿಮಗ್ನಾ ಪಾಂಗಭೃಂಗಂ ಮುಖಸರಸಿಜದೋಳ್ ತನ್ನ ಬಾಹಾಭುಜಂಗಂ |
 ಸುತನುಶ್ರೀಖಂಡಶಾಲಾಂತರದೊಳಧರಸದ್ವಿದ್ರುಮಂ ದಂತಮುಕ್ತಾ |
 ತತಿಯೋಳ್ ಪಾಣಿಪ್ರವಾಳಂ ಕುಚಕಲಶದೊಳಿಂಬಾಗಿ ತಳ್ತಿದ್ರನಂತ |
 ಪ್ರತಿಮಂ ಲೀಲಾವತೀದೇವಿಯ ಹೃದಯದೊಳಾ ರೂಪಕಂದರ್ಪದೇವಂ ||
 ೧೮||

ಜಂ|| ಪದುಳಿಸಿದಂಗವೆಲ್ಲ ಉದ ಕಣ್ಮಲರಾಱದ ಸೇದೆ ಮಗ್ಗುಲಿ |
 ಕೃದ ಪುಲಕಂಗಳಿಂಗದ ಬೆಮರ್ ಮಿಡುಕೋಡದ ಪುರ್ವ ಬೀಗಿ ಬೀ |
 ಯದ ತುಟಿ ಕೆತ್ತುಗುಂದದ ಕುಚಂ ನಡುಕಂಗಿಡದೂರು ಗಂದೆಯೇ |
 ಉದ ಕರಘಾತನೊಪ್ಪೆ ಸುಸಿಲಂ ಸವಿದೆಯ್ಯನೆ ಜಾರೆ ಜಾರಿದಳ್ || ೧೯||
 ವ|| ಮತ್ತಂ ರುದ್ರಭಟ್ಟಿನ ರಸಕಳಿಕೆಯ ಪದ್ಧತಿಯಿಂ ಶಂಗಾರೋದ್ದೀಪನಂ
 ಚತುಷ್ಯಮಾದುದಲ್ಲಿ.

ಸೂತ್ರಂ. ೧೭.

ಕಂ|| ಅಲಂಬನದುರುಗುಣಚೇ |
 ಸ್ವಾಲಂಕೃತಿಯುಂ ತಟಸ್ಥಮೆನಿಸೀನಾಲ್ಕುಂ ||
 ಮೇಲಾದುದ್ದೀಪನಮಿಂ |
 ನ್ನಾಲಂಬನಗುಣಮೆ ರೂಪಯಾವನಮುಖ್ಯಂ ||
 ವ|| ಅಲಂಬನ ಗುಣಕ್ಕೆ.

ಲಕ್ಷ್ಯಂ.

ಮ|ಸ್ರ|| ಕರುವಿಟ್ಟುಂ ಕಾಮದೇವಂ ರತಿಯತಿಶಯದಿಂ ಬಣ್ಣ ವಿಟ್ಟಳ್ ಬಸಂತಂ |
 ಬರೆದಂ ಸರ್ವಾಂಗಮಂ ಕಣ್ಣೆಱಿದನೊಸೆದು ತೀತಾಂಶು ಚೈತ್ರಾನಿಲಂ
 ತೀ ||
 ವಿರೆ ಜೀವಂಬೊಯ್ದನಂತಲ್ಲದೊಡೆ ಸೊಗಯಿಪೀರೂಪವೊಬಣ್ಣ ವೊಮೆ |
 ಯ್ಸರಿ ಯೀಕಣ್ಣೆಲ್ಲ ವೊಭಾವಕವೊಗೆಯದೆನಲ್ ಕಾಂತೆ ಕಣ್ಣೆಡ್ಡಮಾ
 ದಳ್ ||

ವ|| ಮತ್ತಂ.

ಜಂ|| ಕಡೆದವೊಲಿರ್ಪ ಪೆರ್ನೊಲೆ ತೊದಳ್ಳಡಿ ಮೆಲ್ಲಡೆ ಚೆಲ್ವನಾಂತ ತೆ |
 ಳ್ಳಡು ನಳಿತೋಳ್ ಪೊದಲ್ಲಧರಮೊತ್ತದೆಯುಂ ನಿಱುಗೊಂಡ ಚುಂಚುಸೋ ||
 ಮುಂಡ ಕಡ್ಡನುಣ್ಣುವೆತ್ತ ತೊಡೆ ತುಂಬಿದ ಪೀನನಿತಂಬಬಿಂಬವೊ |
 ಕ್ಕುಂಡತೆಯನಿಪ್ಪ ಕಣ್ ಕರಮೆ ರಂಜಿಸೆ ಬಂದರಿಳೇಶಕಾಂತೆಯರ್ || ೨೦||
 (ಇದು ರೂಪಂ).

ಜಂ|| ಮಗಮಗಿಸಿತ್ತು ತೋಳ ಮೊದಲಾನನಮುಳ್ಳರಲಾಯ್ತು ಕಣ್ಮಲರ್ |
 ಮಿಗೆ ನಿಡಿದಾಯ್ತು ಮೂಡಿದುವು ಪೇರಾರದೊಳ್ ಮುಕುಳಸ್ತನಂಗಳೊ ||
 ರುಗಳೆಡೆ ನುಣ್ಣುನಾಂತುದು ಬಸಿಟ್ ಬಡವಾದುದು ಬಾಸೆ ನೀಲ್ಪುದಾ |
 ಕೆಗೆ ಬರೆ ಜವ್ವನಂ ಬಯಿಕ್ ಬಂದುದು ಕಾಮನ ಕೆಯ್ಗೆ ಕಾಮುಕಂ || ೨೨||

ಕಂ|| ಮನದ ವಿವೇಕಂ ಪೀನ |
 ಸ್ತನದೊಳ್ ನಾಲಗೆಯ ಮಾತು ಕಣ್ಣೊಳ್ ಕರತ ||
 ಜನನಮಮರೆ ನಿಮಿರ್ದ ಪುರ್ವಿನ |
 ಕೊನೆಯೊಳ್ ನೆಲಸಿದುದು ಯಾವನಂ ನೆಲಸಲೊಡಂ || ೨೩||
 (ಇದಾಲಂಬನಗುಣಂ ಯಾವನಂ)

ಸೂತ್ರಂ. ೧೮.

ಕಂ|| ತರದಾಲಂಬನಚೇಷ್ಟೆಯ |
 ಪರ ತದನುಭವಂಗಳೆಂದೆರಲಿಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ||
 ನೆರಡನೆಯದೇಕರೂಪಂ |
 ಪರಮೆಂಬುದು ವಿಂಶತಿಪ್ರಕಾರಮೆನಿಕ್ಕುಂ ||

ವ|| ಅಲ್ಲಿ ಯಾಲಂಬನಾನುಭವಮೆ ತದನುಭವಮದಂ ಮೊದಲೆ ಪೇರಿಸ್ವಂ.

ಜಂ|| ಇನಿಯನನಲ್ಪಿಂ ಚದುರ ನೋಡುವ ನೋಡಿಸ ಲಲ್ಲೆವಾತಿನೊಂ |
 ದಿನಿದನೆ ಸೂಸುವಂತೆ ನೆಗಲಿಕ್ಕೋದಿಪ ತಾನೊಸದಪ್ಪುವಪ್ಪಿಂ ||
 ಮನೆ ಸವಿಗೆಯ್ದು ಚುಂಬಿಸುವ ಚುಂಬನಕಾಂಪ ವಿನೋದಕೇಳಿಯೊಳ್ |
 ಮನಸಿಜತಂತ್ರದೀಕ್ಷೆಯಧಿದೇವತೆಯಂತವಳಾದಮೊಪ್ಪಿದಳ್ || ೨೪||
 (ಇಂತು ತದನುಭವಂ.)

ವ|| ಇನ್ನ ಪರಮೆಂಬುದಲೊಳಗೆ.

ಸೂತ್ರಂ ೧೯.

ಕಂ|| ವರ ಭಾವ ಹಾವ ಹೇಳೆಗ |
 ಳುರುಶೋಭಾ ಕಾಂತಿ ದೀಪ್ತಿ ಮಾಧುರ್ಯಂಗಳ್ ||
 ತರದಂ ಪ್ರಾಕಲ್ಯಾದಾ |
 ರ್ಯುರುಚಿರಧ್ಯುರ್ಯಂಗಳೆಂಬಿವೀರ್ಪುದುತೆಂ ||

ವ|| ಅಮೃತಾನಂದಿಯಿಂದೀಭಾವಾದಿತ್ರಯಂಗಳೆಂಗಳಸಮುದ್ಭವಂಗಳ್. ಶೋಭಾದಿ ಸಪ್ತಕಂ ಶೃಂಗಾರಭಾವಜಂಗಳ್. ಮುಂದಣ ಆ ಪತ್ತಂ ಸ್ವಾಭಾವಿಕಂಗಳ್.

ಸೂತ್ರಂ ೨೦.

ಕಂ|| ವಿಲಸಿತ ಭಾವಂ ಮನದ ಮೊ |
ದಲ ವಿಕ್ರಿಯೆ ಮುಂದಣೆಸೆವಲಂಕಾರಕ್ಕಂ ||
ದಲಿದು(ಂ) ಸಿಂಗರದೊ(ಳ್) ತಾಂ |
ಸಲೆ ನೇತ್ರಭ್ರೂವಿಕಾರಮಿತ್ತೊಡೆ ಹಾವಂ ||

ಲಕ್ಷ್ಯಂ.

ಚಂ|| ವನರುಹನೇತ್ರೆಯೀಕುವರಿ ನಾಣಿಯಿಂದಪ್ಪಿದ ಕಾಮದಿಂದಮಾ |
ವನುಮನದೆಂದಿನಂತೆ ನೆಲಿ ನೋಡದ ಸೋಂಕದಳಾದಳಾನತಾ ||
ನನೆ ರತವಾರ್ತೆಯಂ ಸಖಿಯರೆಂದೊಡೆ ಲಾಲಿಸಳಿಗಳಿಗಳೆಂ |
ದೆನೆ ತಳೆಯಲ್ ಸ್ವಯಂವರಮನಾಳಿ ಮಾಡುಗೆ ಭೂಪನೋಪಳಿಂ ||೨೫||

ಕಂ|| ವಿಸಾಲ ನಾಯ್ಡಿಯಿ ನಗೆ ಪ್ಪೂಜ |
ಸೂಸದ ಕಣ್ ಬಳಸದಲಸದೊಳ್ಳೊಡೆ ಲಜ್ಜಾ ||
ಭಾಸಮನೋಸರಿಸದ ಬಗೆ |
ಮಾಸರಮಾಯ್ತವಳೊಳೊಗೆದ ಕೊಡುಗೂಸುತನಂ || ೨೬ ||
(ಇದು ಭಾವಂ)

ಕಂ|| ಎಳೆಯಳಿರುತೆನ್ನ ಪಕ್ಕದೊ |
ಳೆಳಸಿ ಮನೋಜಾತರೂಪ ತಾನೆನ್ನನೆ ಕ ||
ಣ್ಣೊಳಿಪ ನೆವದಿಂದೆ ನಿನ್ನಂ |
ಬಳೆದನುರಾಗದೊಳೆ ನೋಡದಳ್ ಕಡೆಗಣ್ಣೆಂ || ೨೭ ||
(ಇದು ಹಾವಂ)

ಸೂತ್ರಂ ೨೧.

ಕಂ|| ಆಂತೆಸೆವಾಹಾವಮದ |
ತ್ಯಂತವೃತ್ತಿಯನೆ ತಾಳ್ಳಿ ಶೃಂಗಾರಮನೊ ||
ಲ್ದಾಂತುದೊಯ್ಯತಿಹೊಡೆ ಸಲೆ |
ಕಾಂತಂ ಪೆಸರಿಂದೆ ಹೇಳಿಯೆಂಬುದು ಸಲ್ಲಂ ||

ಲಕ್ಷ್ಯಂ

ಕಂ|| ನಿಮಿರ್ದುವು ಪೊಳೆದುವಳುಂಕಿದ |

ವನುರ್ದುವು ಜುಂಬಿಸಿದುವಪ್ಪಿದುವು ಸಂಭ್ರಮದಿಂ ||

ಸಮದೃಷ್ಟಿಯಾಗಿ ಸಿಲ್ವಿದು |

ವೆಮೆಯಿಕ್ಕಲ್ ಮುಱಿದುದವಳ ಧನಳಕಟಾಕ್ಷಂ ||

೨೮||

ಮು|| ಹರಿನೀಲಚ್ಛವಿ ಪುಂಡರೀಕನಯನಂ ವಿಸ್ತೀರ್ಣವಕ್ಷಸ್ಥಳಂ |

ಪರಿವೃತ್ತಾಯತಬಾಹು ಪೀವರನಿತಂಬಂ ಗಂಡರೊಳ ನೀರನೆಂ ||

ಬರ ಮಾತಂ ಕಿವಿಯಾಱಿ ಕೇಳ್ದು ಕಿವಿವೇಟಂಗೆೊಂಡು ಕಣ್ಣಾರ್ವಿನಂ |

ಹರಿಯಂ ನೋಡಿದಳಾಕೆ ತನ್ನ ಕಡೆಗಣ್ಣಳ ಬೀಱಿ ಬೆಳ್ಳಿಂಗಳಂ || ೨೯||

(ಇದು ಹೇಳೆ)

ಸೂತ್ರಂ ೨೨.

ಕಂ|| ರೂಪೋಪಭೋಗತಾರು |

ಣ್ಯಾಪೂರ್ಣದಿನೊಗೆದಲಂಕೃತಿಯೆ ಶೋಭೆ ವಲಂ ||

ಆ ಪದೆದ ಶೋಭೆ ರಾಗ |

ವ್ಯಾಪಾರದೆ ನಿಬಿಡಮಾಗೆ ಕಾಂತಿಯನಿಕ್ಕುಂ ||

ಲಕ್ಷ್ಯಂ.

ಮು|| ನಯನಾರ್ಕರ್ಷಣಮಂತ್ರದೇವತೆಯ ಚೇತೋಜಾತಸಾಮ್ರಾಜ್ಯಲ |

ಕ್ಷೇತ್ರಯ ಲಾವಣ್ಯರಸಾಂಬುರಾಶಿಯ ಲಸದ್ವಿದ್ಯಾಧರಾಧೀಶಪು ||

ತ್ರಿಯ ದಿವ್ಯಾಂಗಮನೊಲ್ಲ ರನ್ನ ದೊಡವಿಂ ಕೆಯ್ಯಯ್ದು ಪೆಂಪಿಂ ವಿದ |

ಗೈಯರಂದೇನೆಮೆಯಿಕ್ಕದೀಕ್ಷಿಸಿದರೋ ಕೆಯ್ಯಣ್ಮಿದೊಂದಪ್ಪಿಯಿಂ || ೩೦||

(ಇದು ಶೋಭೆ)

ಮು|ಸ್ರ|| ಎಳಮಿಂಜಿಂದೊಪ್ಪವಿಟ್ಟಂತಮರ್ದಿನ ಕಳೆ ರೂಪಾಂತುದೆಂಬಂತೆ ಮುತ್ತಂ |

ತೊಳೆದಿಟ್ಟಂತಂಗಳಾತಂ ಮಸೆದು ಪಿಡಿದ ಕೂರ್ವಾಳಿದೆಂಬಂತೆ ಡಾಳಂ ||

ಪೊಳೆವುತ್ತಂ ಸುತ್ತಲುಂ ನೋಲ್ವರ ಬಗೆಗೆ ಭಯಂ ಪುಟ್ಟೆತಳ್ಳಿಯ್ಯೆ

ತತ್ತೋ |

ಮಳೆ ಚೆಲ್ವಿಂದೊಪ್ಪಿ ಬರ್ಪಂಗಜನ ಗಜದವೋಲನಾಡೆ ಕಣ್ಣೆಡ್ಡಮಾ

ದಳ ||

(ಇದು ಕಾಂತಿ)

ಸೂತ್ರಂ ೨೩.

ಕಂ|| ಕಾಂತಿಯೆ ಬಿತ್ತರಮಾಗಲೊ |
 ಡಂ ತಾಂ ದೀಪ್ತಿಯೆಯನಿಕ್ಕುಮದಹೀನದ್ರ ||
 ವ್ಯಾಂತರಯೋಗದೊಳಂ ಜೆ |
 ಲ್ವಂ ತಾಳ್ವಿದ ರಮ್ಯತಾಗುಣಂ ಮಾಧುರ್ಯಂ ||

ಲಕ್ಷ್ಯಂ.

ಕಂ|| ತೊಳತೊಳಪ ಕೋಮಲಾಂಗದ |
 ಬೆಳಗಿಂ ಮರದೆಲೆಯ ಕಲ್ಪಲೆಯನಟ್ಟುತೆ ಕೋ ||
 ಮಳೆ ಕಾಮನ ದೀವಿಗೆವೋಲ್ |
 ತಳದರ್ಗಳ ನಿಜಪತಿಯ ಕೂಡೆ ನಂದನನದೊಳ || ೩೨||

ವ|| ಮತ್ತಂ.

ಮ|| ಸ್ವ|| ಬಿಸಿಲಂ ಲಾವಣ್ಯದಿಂ ನುಣ್ಣಿಡರೆ ಬೆಳಗುತುಂ ನೀಳ್ವಪಾಂಗಗಳಿಂ ನು |
 ಣ್ಣಿ ಸುತುಂ ದಿಕ್ಕಾಮಿನೀಸಂಕುಲಮನಮಳಹಾಸ ಪ್ರಭಾಪೂರದಿಂ ಪು ||
 ಟ್ಟಿಸುತುಂ ತಳ್ತಜ್ಜ ವಳ್ಳಿಂಗಳನವಯವಶೃಂಗಾರವಾರಾತಿಯೊಳ್ ತೇಂ |
 ಕಿಸುತುಂ ವಕ್ರೇಂದುವಂ ಬಂದುದು ನೆಲಿಬಿಡಿರಂ ವಾರನಾರೀಕದಂಬಂ ||
 (ಇದು ದೀಪ್ತಿ)

ಕಂ|| ಕಜಿಯಿರೆಯುಂ ಶಶಿಕಳೆ ಸಿರಿ |
 ನೆಲಿದಂತಿರೆ ನಾರ ಸೀರೆಯುಟ್ಟೊಡಮಾ ಪೆಣ್ ||
 ನೆಲಿ ರಂಜಿಸುತಿರ್ದಳ್ ಮನ |
 ದೆಲೆಯನ ಸಂಗಡದೊಳಲ್ಪ್ಪಿಯಿಂಬಾಯಡೆಯೊಳ್ || ೩೪||
 (ಇದು ಮಾಧುರ್ಯಂ)

ಸೂತ್ರಂ ೨೪.

ಮ|| ಎನಸುಂ ಲಜ್ಜೆಯಿನಾದ ಭೀತಿಯ ತವಿಲ್ ಪ್ರಾಗಲ್ಪ್ಯಮಾ ಪೆಣ್ಣ ಪೆಂ |
 ಪೆನಿತಾಯಾಸದೊಳಂ ಲಸದ್ವಿನಯಬಾಹುಳ್ಳಂ ದಲೌಡಾರ್ಯವೊ ||
 ಘನಚಾಪಲ್ಯದ ಪೆರ್ಮೆಯಿಂ ಕಿಡದ ಚೇತೋವೃತ್ತಿ ತಾಂ ಧೈತ್ಯವಿಂ |
 ತನಿ ಸಂದೊಪ್ಪಿತು ಸೆರ್ಮೆವೆತ್ತ ಸುಕವೀಂದ್ರರ್ ಪೋತ್ತನಾಗರಗಳಿಂ ||

ಲಕ್ಷ್ಯಂ.

ಜಂ|| ಪೊಸಸುಸಿಲೋಳ್ ನೃಪಾತ್ಮಜೆ ವಿದಗ್ಧೆಯವೋಲ್ ಪ್ರಿಯನೊಲ್ಲ ಮೇಳಿಪೊಂ |
 ದೆಸಕದೆ ನಾಣನೊಕ್ಕು ಗತಭೀತಿಯಿನವ್ವನ ಮುದ್ದುಗೆಯ್ವ ಜುಂ ||
 ಬಿಸುವ ಮರಲ್ವ ಮೆಯ್ಯುಡುವ ಮೆಯ್ಯುಱಿವೆಲ್ಲ ಉವಾಱುವಾಸೆಗೆ |
 ಯ್ಯುಸಿಯಳದೇಂ ಮನಂಬಿಡಿದಳೋ ಚದುರಿಂ ಸುದತೀನುನೋಜನಾ || ೩೫ ||
 (ಇದು ಪ್ರಾಗಲ್ಭ್ಯಂ)

ಮ|| ನಡೆದೊರ್ಗಾವುದಮಂ ಪ್ರಿಯಂಬೆರಸು ಬೇರ್ನಾಡಿಂಗೆ ಪೋದಂದು ಮೆ |
 ಲ್ಲಡಿಗಳ್ ನೊಂದು ಸಿರೀಷಕೋಮಳೆಯಳುಂಬಂ ಸೇದೆವಟ್ಟಿದುರ್ಮಾ ||
 ಗಡೆ ತನ್ನೊಂದು ಬಲಿಲೈಯಂ ಮುಱಿದು ಚಿತ್ತಾಧೀಶನಂಘ್ರದ್ವಯಂ |
 ಬಿಡಿದೊತ್ತುತ್ತುಪಚಾರವಾಗಲಮದೇಂ ಚಿತ್ತಕ್ಕೆ ತಣ್ಣಿತ್ತಳೋ || ೩೬ ||
 (ಇದು ಔದಾಯಂ)

ಉ|| ಕೂರಿಸಬೇಡವಂಗಳಿಸಿ ಮುಂ ಬಸವಾದರ ಕಾಮದಾಹಮಂ |
 ನಾರಿ ನಿರೀಕ್ಷಿಸೆಂದ ಸಖಿವಾಕ್ಯಮನೊಲ್ಲದೆ ತಂದೆ ತಾಯ್ಗಳಂ ||
 ದೂರಿಸಿ ತಂಗಿಯೇಂ ಸುಖಮನುಂಡಪೆ ಯೆಂಬಿನೆ ನಿನ್ನ ಮಾತು ತಾಂ |
 ಸೇರದು ಮಾಱಿದೆಂ ಮನಮನೆಂದಪೆ ಧೈರ್ಯಮಿದೆಂತು ಸಾರ್ದುದೋ || ೩೭ ||

ವ|| ಮತ್ತಂ.

ಮ|| ಅನಿತಂ ಗೆಯ್ಯುಱಿಯೆಂಬ ತಾಯ ನುಡಿಯಂ ಕೆಯ್ಯೊಂಡೆನೇ ನಂಬರೀ |
 ತನ ನಣ್ಣಂ ಬಿಸುಡೆಂದೊಡಾನುಡಿಯನಾನೇಗೊಂಡೆನೇ ನಾಣನೆ ||
 ಳೈನಿತಂ ಕಾದೆನೆ ಬೇಡಿದೊಂದು ಪುರುಳಂ ಮಾರ್ಕೊಂಡೆನೇ ಬೇಡ ಬೇ |
 ಡೆನೆ ಕಂಡಾನೆರದಟ್ಟಿಯುಂ ಬಗೆಯನೇಂ ಗಂಡಂ ಮನಂಗಡನೋ || ೩೮ ||
 (ಇದು ಧೈರ್ಯಂ)

ಸೂತ್ರಂ. ೨೫.

ಕಂ|| ಸತಿಗಾತ್ಮಕೇಳಿ ಮೊಟ್ಟು |
 ಯಿತ ಬಿಬ್ಬೋಕಾಪ್ಪಲಲಿತ ಲೀಲಾಕಿಳಿಕಿಂ ||
 ಜಿತ ವಿಚ್ಛಿತ್ತಿ ವಿಳಾಸ ವಿ |
 ಹೃತ ವಿಭ್ರಮ ಕುಟ್ಟಮಿತಮೆನಲ್ ಪತ್ತು ತೆಹಂ ||

ವ|| ಇವು ಸ್ವಾಭಾವಿಕಂಗಳೆಂದಱುವುದು.

ಸೂತ್ರಂ. ೨೬.

ಮ॥ ಕೃತಚಿತ್ತೋತ್ತಮಬುದ್ಧಿಯಂ ರಮಣಿ ಕಾಂತಧ್ಯಾನದಿಂದಂಗಳಂ |
ಗತಿಯಂ ಪೆತ್ತದಱಿಂದವಿಂತೆರಡು ಭೇದಂ ನೋಡೆ ನೊಟ್ಟಾಯಿತಂ ||
ಪತಿಯೋಳ್ ಬೆಚ್ಚೊಲವಂ ಪರರ್ಗಱುಪದಂತಿರ್ಪಂಗನಾಕೃತ್ಯದಿಂ |
ಧೃತಗರ್ವಾದಿಯನಾದನಾದರತೆಯಿಂ ಬಿಬ್ಬೊಳಕಮಿಂತಿರ್ತಲಂ ||

ವ॥ ಅಲ್ಲಿ ಪೂರ್ವಾರ್ಥಕ್ಕೆ

ಲಕ್ಷ್ಯಂ.

ಚಂ॥ ಇನಿಯನೆ ನೀನೆ ನೀಂ ನೆಗಲಿಂದದಮನೀಕ್ಷಿಸೆನುತ್ತೆ ಕೂರ್ತ ಕಾ |
ಮಿನಿ ಕೃತದೋಷಮಾದವನೆ ಭೋಂಕೆನೆ ತನ್ನ ಪದಕ್ಕೆ ನಮ್ರನಾ ||
ದನುವುಮನಾಗಳಿಲಿಕ್ಕೊದೆದು ತಾಂ ಮಿಗೆ ಜರ್ವವ ರೀತಿಯಂ ಜಲ |
ಕ್ಕನೆ ನಿಜಪಸ್ತದಿಂ ಬರೆದು ತೋಲುದಳೊಪ್ಪುವ ಭಾವಚಿತ್ರದಿಂ || ೨೯||

ವ॥ ಮತ್ತಂ.

ಮ॥ಸ್ರ॥ ಒಡವೋದರ್ ಬಂದರೆಂಬೀ ನುಡಿಯನೆ ಪೆಲರಿಂ ಕೇಳ್ಕೊ ಕೇಳ್ಕೊತೆ ಸಾಸಿ |
ಮೃಡಿ ರಾಗಂ ತನ್ನೊಳಾಗಳ್ ಪುದಿರೆ ನಿಜಚಿತ್ತೇತ್ಸರಂ ಬಾರನೆಂಬೀ ||
ಪಡಿನಾತಂ ಕೇಳ್ಕೊ ಕೇಳ್ಕೊತೆರ್ದೆ ಪಡದಲಿಂದಂತಾಗೆ ಬೆಂಬಿಟ್ಟವಳೆನೊ |
ಮೃಡಿ ಮುನ್ನಿಂ ಕುಂದಿದಳ ತಕ್ಕೈಣದೊಳೆ ಮದನಾಗ್ನಿ ಪ್ರಸಂತಾಪ
[ದಿಂದಂ || ೪೦||

(ಇವೆರಡುಂ ಮೊಟ್ಟಾಯಿತಂ)

* ಮ॥ಸ್ರ॥ ಪರಿದೆಯ್ಕಲ್ಲೆಯ್ಕ ನೀಡಲ್ ನುಡಿಸಲೊಡರಿಸಲ್ವಾಗಳುಂ ತೀಡುವಂತೆ |
ಕರಣವ್ಯಾಪಾರಮಂ ಮೆಲ್ಲನೆ ಮಹಿಸಿ ತವಾಲೋಕನಾಲಾಪದಿಂದಂ ||
ಪರಿಹಾಸಂಗೆಯ್ದು ತನ್ನೊಳಪನೊಳಭಿಮುಖಸಂಸಿದ್ಧಿಯಂತೀರ್ಚಿಕೊಂಡೆ |
ಲ್ಲರುಮಂ ದೂಲುತ್ತಮಿರ್ಪಂಗನೆಯರ ಬಗೆಯಂ ಭಾವಿಸಲ್ ಬಲ್ಲ
[ನಾವಂ || ೪೧||

ಬಂದು ಪ್ರತಿಯಲ್ಲಿ ಈಪದ್ಯಕ್ಕೆ ಬದಲಾಗಿ ಈಪದ್ಯವಿದೆ.

ಚಂ॥ ಮಸೆದಲಿಪಿಂ ಪ್ರಿಯಾನನಮನೀಕ್ಷಿಸಲುದ್ಯತೆಯಾಗಿ ತಾನೆ ಲ |
ಜ್ಜಿಸಿ ತಲೆ ಸಾಗಿ ಕಣ್ಣು ಮಣಿಕುಟ್ಟಿಮದೊಳ ನೆಲರಿ ನೋಡಿ ಕಂಡು ಮಾ ||
ನಸದೊಳಗಿಟ್ಟೊಡಂ ನವಸುಖಾನುಭವಕ್ಕರೆ ಮುಚ್ಚಿ ಕಣ್ಣಳಂ |
ಪಸರಿಪ ಹೋಮಘೂಮತತಿಗೊಂದು ಶಶಿಪ್ರಭೆ ದೂರನೇಲಿಪಳ ||

ವ|| ಮತ್ತಂ.

ಕಂ|| ಅಣಿಯರಮೆನ್ನಂ ನಲ್ಲಂ |

ಪ್ರಣಯದನಿಳಸುತ್ತಿ ಸೊಂಕುತುಂ ಬರೆ ಸಖಿ ಕೇ ||

ಅಣಿಯರದಿಂದವನಂ ಕಡೆ |

ಗಣಿಸಿದನೇಂ ತಪ್ಪುಗಂಡು ಪೈರಿಪರೊಳರೇ ||

೪೨||

(ಇವೆರಡುಂ ಬಿಬ್ಬೊಳಕಂ)

ಸೂತ್ರಂ. ೨೭.

ಕಂ|| ಭಾಸುರಸುಕುಮಾರಾಂಕ |

ನ್ಯಾಸಂ ಲಲಿತಂ ಪ್ರಿಯಾಚರಣಮಂ ನಗೆಯಿಂ ||

ಲೇಸಾಗಭಿನಯಿವೊಡೆ ಕೇ |

ಳಾಸುದತಿಯ ನೆಗಟ್ಟಲೀಲೆ ಲೀಲೆಯನಿಕ್ಕುಂ ||

ಲಕ್ಷ್ಯಂ.

ಮ|| ನಗೆಗಣ್ ಸೂಸೆ ವಿಲಾಸನುಂ ನಗೆಮೊಗಂ ಲಾವಣ್ಯಮಂ ಬೀಟಿ ಸಾ |

ವಗಿಸುತ್ತಂ ಕಚಬಂಧಮಂ ತಿಥಿಲನೀವೀಬಂಧಮಂ ಕಾಂಜಿಯೊಳ ||

ತೆಗೆಯುತ್ತಂ ಸ್ಮರನುಂತ್ರದೇವತೆಯವೊಲೆ ಬಾಹಾಲತಾಂದೋಳನಂ |

ಬಗೆಯಂ ಬಲೆಜಿಗೆಯ್ಯ ಬಾಲೆ ಮೆಜಿದಳೆ ಲೀಲಾಪದನ್ಯಾಸನುಂ || ೪೩||

ವ|| ಮತ್ತಂ.

ಮ|| ಕುಡುವುರ್ವಂ ನಸುನೀವುತುಂ ತಿಳಕನುಂ ತಿರ್ದುತ್ತುಮಾನ್ಯಾಬ್ಜಮುಂ |

ತೊಡೆಯುತ್ತುಂ ಕುಟಲಾಲಕಾವಳಿಗಳಂ ಸಯೊತ್ತಿ ಚೆಲ್ವಾಗೆ ನೇ ||

ಪರಡಿಸುತ್ತುಂ ಮದಿರಾಲಸೇಕ್ಷಣೆ ಮದಸ್ತಂಬೇರಮಾಕಾರದಿಂ |

ನಡೆ ಪಾಡುತ್ತುಮುಪಾಂಗಣಪ್ರಭುಣದೊಳ ತನ್ವಂಗಿ ಕಣೊಗ್ಗಿಪ್ಪಿದಳ ||

(ಇದು ಲಲಿತಂ)

ಮ|| ಪ್ರಿಯೆ ತನ್ನೊಪನ ಕೆಯ್ತುಮುಂ ನುಡಿವ ಚಾತುರ್ಯೋಕ್ತಿಯಂ ನೋಲ್ವು ಭಂ,

ಗಿಯನಿರ್ಪಂದವನಾಳಿಗೊಳ್ಳ ತೆಜಿದುಂ ತಾನೆನಲ್ವಿಂ ಚಿತ್ತದೊಳ ||

ನಿಯತಂ ಭಾವಿಸಿ ತಾನೆ ಮಾಡಯುಮಾದಂ ಕೊಂಡಾಡಿಯುಂ ಕೂಡೆ ನೋ |

ಡಿಯುಮಿದೊಪ್ಪಿಯುಮಿಂತದೇಂ ನಲಿದಳೋ ತತ್ತ್ವಾಂತೆಯೇಕಾಂತದೊಳ||

(ಇದು ಲೀಲೆ)

ಸೂತ್ರಂ ೨೮.

ಕಂ|| ಸಂತೋಷರೋಷಭಯನಯ |
ಚಿಂತಾದಿಗಳಣಮೆ ನೆಲೆಯು ಕಳಿಕಿಂಚಿತಮೊ||
ಳ್ವಾಂತಲ್ವಾಭರಣದೆ ಚೆ |
ಲ್ವಂ ತಾಂ ತಳೆದವಳ ಕೇಳಿ ನಿಚ್ಚಿತ್ತಿ ನಲಂ ||

ಲಕ್ಷ್ಯಂ.

ಉ|| ಆತನಿನಾದ ಬೇಟೆಮುಖಭಾತತೆಯಿಂ ನೆಗಲಿಕ್ಕೊಂದು ಧೈರ್ಯಮಂ |
ತಾತನಿನಾದ ಭೀತಿ ನಿಜಬಾಲ್ಯವನುಣ್ಣಿದ ಲಜ್ಜೆ ಹೃತ್ಸಮು ||
ದ್ವಾತನಿನಾದ ಸೂರ್ಕು ಸುಚರಿತ್ರತೆಯಿಂ ಸಲಸಂದ ಸೌಷ್ಠವಂ |
ಚೇತದೊಳುಣ್ಣಿ ಕನ್ನೆ ತಳೆದಳ ಕಳಿಕಿಂಚಿತಭಾವಚೇಷ್ಟೆಯಂ || ೪೬||
(ಇದುಕಳಿಕಿಂಚಿತಂ)

ಚಂ|| ಕಳೆ ತುಡಸಲ್ವದೇಂ ತುಡುಗೆಯಂ ಸಹಜಾಂಗದ ಕಾಂತಿಯೆಂದಮ |
ಗ್ಗಳಮೆ ವಿಲೇವಸಂಗಳಿವು ಬೇಲ್ವುಮೆ ಸಾಲದೆ ಸುಜಯಿ ಮನಂ ||
ಗೊಳಿಸುವ ಗಂಧಮಾಸತಿಗೆ ಮಂಗಳಸಾಧನಸೂದ ತಾರಹಾರಮುಂ |
ತಿಳಕಮುಮಾರಮಂ ಮಸುಳಿಸಲ ನೆಲೆಗುಂ ಮೃಗಶಾಬನೇತ್ರೆಯಾ||೪೭||
(ಇದು ನಿಚ್ಚಿತ್ತಿ)

ಕೂತ್ರಂ ೨೯.

ಕಂ|| ವಾಸಾಸನಾಯಂಗ |
ನ್ಯಾಸಾದಿವಿಶೇಷಮಂದು ವಿಲಾಸಂ ನಾಣಿಂ ||
ಲೇಸಾಗಿ ನುಡಿಯ ತಕ್ಕುದ |
ನಾಸತಿ ನುಡಿಯದ ಗಭೀರತೆಯ ವಿಹೃತಾಬ್ಜಂ ||

ಲಕ್ಷ್ಯಂ.

ಮ||ಸ್ರ|| ಕಳಿಕಾಂಚೀಕ್ಷುದ್ರಘಂಟುಸಿದಮೆಸೆಸನಂ ಬಂದುತನ್ನಂಗಿ ಸಾಧೆ||
ಸ್ಥಳದೊಳ ಕುಳ್ಳಿದು ತನ್ನೊ ಪನ ತೋಡೆಯನವಷ್ಟಂಭದಿಂದೇಲಿ ವೀಣಾ||
ಕಳನಾದಂ ಕೂರನಾದಕ್ಕನುಗತಮೆನೆ ತದ್ವಲ್ಲ ಕೀವಾದನವ್ಯಾ |
ಜಳತಾಂಗನ್ಯಾಸದೊಳ್ವಂ ತಳೆದ ಮುದುಂ ಪಾಪದಳ ಕಾಂತೆಯೊರ್ವಳ||
(ಇದು ವಿಲಾಸಂ)

ಉ|| ಎನ್ನನೆ ಕೂರ್ತು ಮೆಲ್ಲರದೆ ಪಾಡುತೆ ಪಟ್ಟಿರೆ ಕೇಳುತಾಗಳಾ |
 ನೆನ್ನದೆ ಪಾಡು ಪಾಡೆನುತೆ ಬರ್ಪುದುಮೆಯ್ದು ನತಾನನಾಬ್ಬದಿಂ ||
 ದೆನ್ನೊಳದೇನುಮಂ ನುಡಿಯದುಂಗುಟದಿಂ ಬರೆಯುತ್ತ ಭೂಮಿಯಂ |
 ರನ್ನದ ಕಂಕಣಂದಿರಿವುತುಂ ನೆಜಿ ನಿಂದಳನೆಂದು ಕಾಣೆನೋ || ೪೯||
 (ಇದು ವಿಹೃತಂ)

ಸೂತ್ರಂ ೩೦.

ಮು|| ಮದರಾಗಾದಿಯಿನಾದ ವಿಭ್ರಮದ ಸತ್ಪೋದ್ಯೋಗಮುಂ ಕಾಮನೋ |
 ಹದೆ ತಾಂ ಪಲ್ಲಟಮಾಗಿ ಸಿಂಗರಿಸಿ ಕೊಳ್ಳೊಂದಂದಮುಂ ವಿಭ್ರಮಂ ||
 ವಿದಿತಂ ಕುಟ್ಟಿಮಿತಂ ಮನಃಪ್ರಿಯನ ಸೋಂಕಂ ಚಿತ್ತಬಂದೊಲ್ಲವೋ |
 ಲ್ಲದಳಂ ತಾಗಿಯೆ ಬಾಹ್ಯದೊಳಗೆ ಪ್ರಿಯೆಯೆ ಗೆಯ್ದಾ ಕೂಟಮಿಂತೊಪ್ಪುಗುಂ||

ಲಕ್ಷ್ಯಂ.

ಮು|| ಮದಿರಾಪಾನನಿಕಾರಮುಂ ನವನಯಸ್ಸಂಪತ್ತಿಯುಂ ಬಂದು ನೋ |
 ಡದವೋಲ್ ನೋಡುವ ನಲ್ಲಿನಿರ್ದಿರವುಮೊಂದುತ್ಸಾಹಮಂ ಮಾಡೆ ಚಿ ||
 ತ್ತದೊಳಾಗಳ ತನುನುಭ್ಯಗೇನೆಸೆದುದೋ ನೃತ್ಯಂ ಚತುರ್ಭಂಗಿ ಭೇ |
 ದದ ಲೀಲಾಭಿನಯಪ್ರಧಾನವಿಧಿಯಿಂ ಕಾದಂಬರೀಗೋಷ್ಠಿಯೊಳ || ೫೦||

ವ|| ಮತ್ತಂ.

ಚಂ|| ಪಸದನವಾಂಪ ವೇಳೆಯೊಳೆ ರಾಗದಿನಾಂ ಬರೆ ಕಾಮಮುರ್ಚಿ ತಾ |
 ನವನಸದಿಂ ಕೊರಲೆ ಕಲಕಾಂಚಿಯನೊಪ್ಪುವ ತಾರಹಾರಮಂ ||
 ಮಿಸುಪ ನಿತಂಬಕಂದುಗೆಯನೊಳ್ಳೆ ಲಿದೊಳ್ಳಿರಬಿಟ್ಟು ನಲೈಯಿಂ |
 ಶಶಿಮುಖಿ ಯನ್ನ ನಪ್ಪಿ ಮನಮಂ ನಗಿಸಿದುದನೆಲ್ಲಿ ಕಾಣೆನೋ || ೫೧||
 (ಇವೆರಡಂ ವಿಭ್ರಮಂ)

ಮು|| ಸುಡತೀರತ್ತ ಮೆ ಕಾದಲಂ ನೆಜಿಯೊಪ್ಪಲಿಂಗನಂ ಮಾಡೆ ಮು |
 ಟ್ಪದಿರನ್ನಂ ತೊಲಗೆಂದು ಮೆಯ್ದುಗೆವಿನಂ ನಿನ್ನೊಂದು ಕಾದಲೈಯಿಂ ||
 ಮುದಮಂ ತಾಂ ಗುಡಗಟ್ಟ ಬಿತ್ತರಿಪವ್ವೊಲ್ ರೋಮಂಜನಂ ಮೆಯ್ಯೊಳಿ |
 ಬ್ಬದಿಗಂ ಮೂಡರೆ ಬಲೈಯೇಕೆ ಸುಸಿಲಂಗೆಯ್ದಂದನೊಕ್ಕಿತವಂ || ೫೨ ||

ಚಂ|| ಪದೆಹಮರ್ದಪ್ಪೆ ಚಪ್ಪಲರ್ದ ಪೆರ್ನೊಲೆ ಪೀಱಿ ಪೊದಲ್ಕು ಪೊಂಗಿ ಬೀ |
 ಗಿದ ಬೆಳರ್ನಾಯ್ ತಗುಳ್ಳುಗಿಯೆ ನೀಳ್ ನಖವ್ರಣವೀಲ್ಕು ಪೊಯ್ಯ ಪಾ ||
 ರಿದ ತಲೆ ತನ್ನೊಳ್ಳೊಪ್ಪೆ ಸುರತಾಂತ್ಯದೊಳೆನ್ನ ಯ ಮುಂದೆ ನಿಂದು ಮೇ |
 ಲಾದಱಿಱಿಳೆ ಬೀಸುತುಂ ಬೆಮರನಾಱಿಸುವೋಪಳನೆಂದುಗಾಣ್ಬೆನೋ||೫೩||

ವ|| ಮತ್ತವೋಷ್ಠಗ್ರಹಣಾದಿಸುಖಪೀಡಾವಿಭವಂ ಕುಟ್ಟುಮಿತಂ.

ಲಕ್ಷ್ಯಂ.

ಉ|| ಚುಂಬಿಸೆ ಬೀಗಿ ಬೆಳ್ಳಡರ್ದ ಬಾಯ್ಕಿಱಿ ಯಾಳಿಸಿದಪ್ಪಿನೊತ್ತಿ ನಿಂ |
 ದಂಬಿಡೆ ಗುಜ್ಜುಗೊಂಡ ಮೊಲೆ ಪೋರ್ಕುಳಿಯಿಂದಮೆ ಪಂತಿದಪ್ಪಿ ತಾ ||
 ಱುಂಬಿಳಿಯಿಂ ತೆರಳ್ ಕುರುಳುಣ್ಣೆ ಬೆಮರ್ ನಸು ಬಾನಲಾದ ಬೊ |
 ಟ್ಪಿಂಬಿವು ಕೂಟದೊಂದು ಸವಿಯಂ ಪಿಸುಣಾಡುವುನೀಲತಾಂಗಿಯಾ ||೫೪||
 (ಇವು ಮೂಱುಂ ಕುಟ್ಟುಮಿತಂ)

ವ|| ಇನ್ನಾಂಬನಾಲಂಕಾರಕ್ಕೆ.—

ಸೂತ್ರಂ ೩೦.

ಕಂ|| ಮೃದುವಸನಮಾಲ್ಯಭೂಷಣ |
 ಮದಚಂದನಪತ್ರಭಂಗಧೂಪಸ್ನಾನಂ ||
 ಪದೆದಿರೆ ತಚ್ಚಿಹ್ನಾದ್ಯಂ |
 ಮುದದಾಲಂಬನದ ಮೆಱಿವಲಂಕಾರಂಗಳ್ ||

ಲಕ್ಷ್ಯಂ.

ಚಂ|| ಸುದತಿಯ ದಿವ್ಯಗಂಧತನುಜಂದನಶಾಖೆಯೊಳಂಗಜಾಹಿ ಯಿ |
 ಕ್ಕಿದ ಪೆರೆಯಂತಿರುಟ್ಟು ದುಗುಲಂ ಕುಚಕೋಕಯುಗಂಗಳಡ್ಡಗ ||
 ಚಿದ ಬಿಸದಂತೆ ಹಾರಲತೆ ಕಣ್ಗೆ ಕರಂ ಸುಲಿಪಲ್ಲ ಕಾಂತಿಯೊ |
 ಪ್ಪಿದುದು ಸುಧಾಂಶುಬಿಂಬವೆಳಮುತ್ತನೆ ಮುಕ್ಕುಳಿಸಿದುರ್ದೆಂಬಿನಂ || ೫೫||

ವ|| ಅಂತುಮಲ್ಲದೆಯುಂ.—

ಚಂ|| ಕಡೆದನೊ ಚಂದ್ರಕಾಂತಮಣಿಯಿಂ ಮದನಂ ಬಿಸಕಾಂಡಗರ್ಭದಿಂ |
 ಪಡೆದನೊ ಪದ್ಮಗರ್ಭನಿನಿ ಭೂಷಣವಸ್ತ್ರವಿಲೇಪನಾಂಶುಗಳ್ ||
 ಪಡೆಯೆ ವಿಲಾಸನುಂ ದಶನದೀಧಿತಿಯಿಂ ದರಹಾಸಲಕ್ಷ್ಮಿ ನೂ |
 ಮೌಡಿಸೆ ಬೆಡಂಗುವೆತ್ತದು ನರೇಂದ್ರವಧೂಧವಳಪ್ರಸಾಧನಂ || ೫೬||

ವ|| ಇಂತಾಲಂಬನಾಲಂಕಾರಮುಖಿಕಾವ್ಯಪ್ರಸಿದ್ಧ ಮಾದುಡುಂದಲ್ಲಿ ವಿಶೇಷ
 ಮನಱಿಗೆ.

ವ|| ಇನ್ನು ತಟಸ್ಥಂ.

ಸೂತ್ರಂ ೩೨.

ಚಂ|| ಸಸಿಯುದಯಂ ಮುಗಿಲೊಲುಗು ನಂದನಮೊಪ್ಪುವ ಚಂದನಂ ಲಸ |
 ಕ್ಕುಸುಮವಸಂತಮಂತೆ ರಿತು ಭೃಂಗಪಿಕಾಳಿರವಂ ಕೊಳಂ ಬನಂ ||
 ಮಿಸುಗುವ ಕವ್ವರಂ ತಿತಿರತೀತಜಲಂ ನಱುದಂಬುಲಂ ಸುಗೀ |
 ತಸರಸದೂತಿನಾಕ್ಸುಭೃತಿ ಮುಂ ಪೆಸಗೊಂಡ ತಟಸ್ಥಮಲ್ಲಿದೇ ||

ಲಕ್ಷ್ಯಂ.

ಶಾ|| ಆಟಂ ಬಾಜನೆ ಗಾಡಿಯೊಳ್ವಸದನಂ ಬೆಳ್ಳಿಂಗಳೊಳ್ಳಾತು ಕೊಂ |
 ಡಾಟಂ ಕತ್ತರಿ ಕವ್ವರಂ ನಗೆ ತೆಗಲರ್ ಕೊಟಂ ಬಿಯಂ ಜವ್ವನಂ ||
 ನೋಟಂ ತಂಬುಲಮಿಂಪು ಕಂಪು ವಿಭವಂ ಮೆಯ್ಯೊಳಮೆಂಬಿಂತಿವಂ |
 ಬೇಟಕ್ಕಾಗರಮೆಂಬೆನಣ್ಣ ಸುಸಿಲೇಂ ಪೇಲರ್ ಪಾಗದೊಳ್ ತೀರ್ಗುಮೇ ||

ವ|| ಮತ್ತಂ.

ಕಂ|| ಕುಳಿವೆಲರುಮಾಲಿನೀರುಂ |
 ತಳಿರ್ನಾಸುಂ ಚಂದ್ರಕಾಂತಮುಂ ಚಂದನಮುಂ ||
 ಕೊಳನುಂ ನಂದನವನಮುಂ |
 ಕಳೆಯವೆ ಬೇಸಗೆಯೊಳೊಗೆದ ಬೇಟದ ಸೂಡಂ || ೫೭||

(ಇಂತು ತಟಸ್ಥಂ)

ವೃ|| ಇಂತಾಲಂಬನಗುಣಚೇಷ್ಟಾಲಂಕಾರತಟಸ್ಥಂಗಳೆಂದುದ್ಭೂತಪನಸಿಭಾವನುಂ
 ಪೇಲಿಕ್ಕಿಂ ಇನ್ನಾವಿಪ್ರಲಂಭನುಂ ಪೇಲಿಕ್ಕಿಂ.

* ಸೂ|| ವಿಯೋಗಮೆ ವಿಪ್ರಲಂಭಂ.

ವೃತ್ತಿ|| ಅಲ್ಲಿ ನೋಯಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ನಲ್ಲರಾಲಂಬನವಿಭಾವಂ; ಅಂತೆ ನಂದನಕಾಸಾರ
ಚಂದ್ರಿಕಾಶೀತಾಂಬುತಾಂಬೂಲಕುಸುಮಶಯ್ಯಾದಿ ಯುದ್ಧೀಪನವಿಭಾವಂ;
ಅಂತೆ ಸಂತಾಪಕಾರ್ತೃಜಾಗರಪ್ರಲಾಪಹ್ನಾಮನೇತ್ರತ್ವದೀನಸಂಚರಣಾನು
ಕರಣಾಕೃತಿವಿಲೇಖನಸಂದೇಶಶೀತಸೇವನಾದಿ ಯನುಭಾವಂ; ಅಶ್ರುವಿವರ್ಣ
ಸ್ತಂಭ ಕಂಪಾದಿಸಾತ್ವಿಕಂ; ಶಂಕಾತ್ಸುಕ್ಯಮದಗ್ಲಾನಿನಿದ್ರಾಸುಪ್ತಿಪ್ರಬೋ
ಧಚಿಂತಾಸೂಯಾಶ್ರಮನಿರ್ವೇದಮರಣೋನ್ಮಾದಜಡತಾ (ವ್ಯಾಧ್ಯ) ಪ
ಸ್ಮಾರಾದಿ ವ್ಯಭಿಚಾರಿಗಳಕ್ಕುಂ. ಅದು.

ಸೂತ್ರಂ ೩೩.

ಕಂ|| ಪರಿಭಾವಿಸುವೊಡೆ ಪೂರ್ವ |

ನುರಾಗಮಾನಾಖ್ಯಕಂ ಪ್ರವಾಸಾಖ್ಯಾನಂ ||

ಕರುಣಾತ್ಮಕಮೆಂದಿಂತವ |

ಧರಿಸೆ ಚತುರ್ಭಂಗಿ ವಿಪ್ರಲಂಭದ ಭೇದಂ ||

ಸೂತ್ರಂ ೩೪.

ಕಂ|| ನೋಡಿ ನುಡಿದೊಲ್ಲ ಕೂಟಂ |

ಕೂಡದ ಮನನೊಂದು ಚಲದೆ ತಿಳಿಯದ ನಲ್ಲರ್ ||

ನಾಡತ್ತ ಪೋದಲಿದ ನೋ |

ವಾಡಲಿದೇ ತಲದೆ ವಿಪ್ರಲಂಭಚತುಷ್ಕಂ ||

ನ|| ಅಲ್ಲಿ ಪೂರ್ವಾನುರಾಗಮೆಂಬುದಭಿಲಾಷೆ; ಅದು ದೈವಪಾರವಶ್ಯಮೆಂ
ಗುರ್ತುಲಿಂ

* ಈ ಸೂತ್ರಭಾಗವು ವಾಕ್ಯರೂಪದಲ್ಲಿದೆ. ಕಂದರೂಪದಲ್ಲಿಲ್ಲದುದರಿಂದ ಸೂತ್ರಸಂಖ್ಯೆ
ಯನ್ನು ಕೊಡಲಿಲ್ಲ. ಪ್ರಾಯಶಃ ಇಲ್ಲಿಯ ಸೂತ್ರಗಳೆಲ್ಲವೂ ಕಂದರೂಪದಲ್ಲಿರುವುದರಿಂದ ಇದುವು
ಕಂದಭಾಗವಾಗಿರಬಹುದೋ ಎನ್ನೋ, ಎಂಬ ಸಂದೇಹಕ್ಕೆ ಅವಕಾಶವಿದೆ

ಸೂತ್ರಂ ೩೫.

ಕಂ|| ಸಮಸಂದು ನೋಡಿಯುಂ ನುಡಿ |
ದು ಮನಂಗೆಗೊ[ಳೆ ಕೊ]ಂಡು ಕೂರ್ತು ಕೂಟಂ ತಮ್ಮೊಳ್ ||
ಸಮಸಿಸದೆ ಮರುಗುವಾಮರು |
ಕಮುಮದು ಪೂರ್ವಾನುರಾಗಮೆನೆ ಪೆಸರ್ವಡೆಗುಂ ||

ಲಕ್ಷ್ಯಂ

ಚಂ|| ಪೊಸಸುಸಿಲೊಳ್ ನೃಪಾತ್ಮಜೆಯೊಳಿಂತು ವರಂ ಪಡೆಯಲ್ಕೆ ಕೂರ್ತು ಪೂ|
ವಸೆಗೆಸೆವಾಕೆಯಂ ಬರಿವುದುಂ ನಭದಿಂದೆ ನಿಶಾಚರೇಶನೀ ||
ಕ್ಷಿಸಿ ಪಗೆ ಬಂದು ತನ್ನಪತನೂ (ಜನ) ನೊಯ್ಯು ಬಿಸುಟ್ಟು ಪೋಗೆ ತ |
ನ್ನ ಸುವೆನಿಪೋಪಳಂ ನೆನೆದಿಲ್ಲುಬಿಲ್ಲುನನಂ ವನಾಂತದೊಳ್ || ೫೯||
ವ|| ಮತ್ತಂ.

ಮ|| ಪದೆವೆತ್ತಿರ್ವರ ಜೀವಮೊಂದೊಡಲೆ ಬೇಜಿಂಬಂತುಟಂ ಮಾಡಿದಂ |
ಮದನಂಗಾವುದು ದೋಷಮುಂತೆ ನುಡಿಯಲ್ಕೆನಕ್ಕುಮೇ ಪಾಪಮಂ ||
ಬಿದಿಯೆಂಬಾಡಿಗಳ್ಳಿನಿಂದಮುಲಿವಾಯ್ತಿರ್ವರ್ಗಮಿನ್ನೊಮೆ ದೈ |
ವದಿನೆತ್ತಾನುಮದಿದುಬಿಂಬಮುಖಿಯಂ ಕಾಣೊಂದು ಸೈಪಕ್ಕುಮೇ ||೬೦||
(ಇವು ದೈವವಶಾಭಿಲಾಷೆ)

ಕಂ|| ನೃಪಸುತೆಯಂ ತಾಂ ತನ್ನಂ |
ನೃಪಸುತೆ ನೆಜಿ ನೋಡಿ (ನೋಡಿ)ತಂತಮ್ಮೊಳ್ ಕೂ ||
ರ್ತು ಪಡೆಯದೆ ಸುರತಮುಮಂ ಬಿರ |
ಯಿಪರಾದರ್ ವೋಹಿಗಳ್ ಪರಾಧಿನತೆಯಂ || ೬೧||
(ಇದು ಪಾರವಶ್ಯಂ)

ವ|| ಇನ್ನಾ ಮಾನಾಖ್ಯವಿಪ್ರಲಂಭಂ.

ಸೂತ್ರಂ ೩೬,

ಕಂ|| ಸ್ಫುರದೀರ್ಷ್ಯಾಪ್ರಣಯಮೆನು |
ತ್ತೆರಲಿತ್ತಿಲು ಮಾನಮಲ್ಲಿ ತತ್ಪ್ರಣಯಾಖ್ಯಂ ||
ಪುರುಷನೊಳಂ ಸ್ತ್ರೀಯೊಳಮಿ |
ರ್ವರೊಳಕ್ಕುಂ ಸ್ತ್ರೀಯರಲ್ಲದಿರಲೀರ್ಷ್ಯ ವಲಂ ||

ಲಕ್ಷ್ಯಂ.

ಕ|| ಮುಳಿಸೆಂಬುದು ನೇಹದ ಮುಂ |

ಬೆಳಸು ನೃಪಾ ಪೆಣ್ಣ ಜವ್ವನಂ ಸುರಧನುವೆಂ ||

ಬಳ ನುಡಿಯೊಡನೈದಲರ್ಗಣೆ |

ಗಳಾಗಳೇಂ ನೆಲಸಿದುದೊ ಮಹೀಶನ ಮನದೊಳ್ ||

೬೨||

(ಇದು ಪುರುಷಪ್ರಣಯಮಾನಂ)

ಮ|| ಸ್ರ|| ಬಿಡದಿಂತೆಂ ಕಾರಣಂ ಕೆತ್ತಿದಪುವೆನಗೆ ಪೇರಿಕ್ಕ ಮೆಯ್ದೊಲಿಂಡಿ |

ನೈಡಗಣ್ಣಂ ತೋಳುಮೆನ್ನೀತೊಡೆಯುಮಿನಯನಾದೇಶಮಂ ಮಾಯ್ವು

[ವಿನ್ನೀ |

ಗಡಮನ್ನೊಳ್ ಬೇಟಮಿನ್ನುಂ ಗಡ ಪರಿಪರಿದೀಲ್ವಿಪ್ಪಿ ಕೊಳ್ವಾಟಮಿ

[ನ್ನುಂ |

ಗಡ ಕೂಟಂ ಸಾಲ್ಕುಮೆಂದೂಣ್ಣಿದ ಮನದಳಲಿಂ ಕಾಂತೆ ವಿಭ್ರಾಂತೆಯಾ

[ದಳ||

(ಇದು ಸ್ತ್ರೀಪ್ರಣಯಮಾನಂ)

ಕಂ|| ತಿಳಿಪುವ ದೂತಿಗಡೆಂನರಿ |

ದಳೆಯಳ್ ತಳಿರ್ವಾಸಿನೊಳ್ ಪ್ರಿಯಂ ಪೂವಸೆಯೊಳ್ ||

ಬಳಿದ ವಿರಹಾಗ್ನಿಯಿಂದಿರೆ |

ಮುಳಿದಾರ್ ಬರ್ದುಕಲ್ಕೆ ಬಲ್ಲರತನುವ ನಾಡೊಳ್ ||

೬೪||

(ಇದು ಭಯಪ್ರಣಯಮಾನಂ)

ಉ|| ಇಂನಿವರಂ ಸಖೀ ರಮಣನೆನ್ನವನಾಗಿರುತಿರ್ಪನಿಂದು ತಾ |

ನೆಂನವನೆಂಬೆ ನುಣ್ಣೊಸಲೊಳೊಂದಿದಲಕ್ತ ಕಲಾಂಛನಂ ರತಾಂ ||

ಕಂ ನಿಮಿದರ್ಗಂದೊಳ್ ಮೆಜಿಯೆ ನೋಡುತೆ ಕಾಯ್ದು ನೂಂಕಿದೆಂ |

ಮಂಸಿಸದೆನ್ನ ಬೀವವನೆ ನೂಂಕುವಪೊಲ್ ಪ್ರಿಯನಂ ಕೃತಘ್ನಿಯಾಂ||೬೫||

(ಇದು ಈರ್ಷ್ಯಮಾನಂ)

ವ|| ಇನಾ ಪ್ರವಾಣಾಖ್ಯ ವಿಪ್ರಲಂಛಂ.

ಸೂತ್ರಂ ೨೭

ಕ|| ಇದು ಕಾರ್ಯಶಾಪಸಂಭ್ರಮ |

ದೊಡವಿಂ ಪ್ರಾಣಾಸಮಾಯ್ತು ಮೂಬಿಟನವಜೊಳ್ ||

ಮೊದಲೆರಡನ್ನರ್ಥಂಗಳ್ |

(ಪದೆಸಿನ) ಭಾವಾದಿಯಿಂದೆ ಸಂಭ್ರಮಮಕ್ಕುಂ ||

ವ|| ಅಲ್ಲಿ ಕಾರ್ಯಕ್ಕೆ.

ಚಂ|| ಇನಿಯನಗಲ್ಲು ಪೋಗಿ ಪರದೇಶದೊಳಿದಪನಾನುಮಿಲ್ಲಿ ಮಾ ।

ವಿನ ತಳಿವಾಸಿಸೋಳ್ ಪೊರಳುತಿರ್ದಪನಾಗಳುಮಂತೆ ನೀನುಮೆ ||

ನ್ನನೆ ನಡೆ ನೋಡುತುಂ ನಭದೊಳಿದಪೆಯವ್ವುದಲಿಂದೆ ನಿನ್ನನಾ ।

ನನುವಿಪೆನೆನ್ನ ಮೆಯ್ ಬಡವೊ ನಲ್ಲನ ಮೆಯ್ ಬಡವೋ ನಿಶಾಕರಾ || ೬೬||

ವ|| ಮತ್ತಂ.

ಮ|| ಎಳಮಂಜಿಲ್ಲಕ್ಕುಮಾಖಂಡಲಜನಿತಧನುರ್ದಂಡಮಿಲ್ಲಕ್ಕುಮುಖ್ಯಾ ।

ವಳಿಯಿಲ್ಲಕ್ಕುಂ ಕದಂಬಾನಿಲನೆಳಸುವೊಡೆಲ್ಲಕ್ಕುಮುದ್ಯನ್ಮಯೋರಿ ||

ಕುಳಲೀಲಾತಾಂಡವಾಡಂಬರವಿಲಸನಮಿಲ್ಲಕ್ಕುಮಂತಾ ಮಹೀಮಂ ।

ಡಳದತ್ತಲ್ ನಲ್ಲನಂತಲ್ಲದೊಡೆ ತಡೆದದೇಕಿರ್ಪನಿಂದಲ್ದೆ ಬರ್ಪಂ || ೬೭||

(ಇವೆರಡುಂ ಕಾರ್ಯಪ್ರವಾಸವಿಪ್ರಲಂಭಂ)

ಚಂ|| ಪಲುಗಳಿದಲ್ತಿಯಿಂದೆ ಸುರತಾಮೃತಮಂ ಸವಿವುತ್ರೆ ತಳ್ತು ತ ।

ಣ್ವುಲಿಲೊಳಶೋಕೆಯೊಳ್ಳೊಳಗೊಟ್ಟಿಲೊಳೆನ್ನೊಡನಿರ್ದ ನಲ್ಲನಂ ||

ಫಲಿಲನೆ ಕಂಡು ಪಾಪಿ ಪುಷ್ಪಶಾಪಮೆ ತಾಂ ಪರದೇಶದತ್ತೊಂ ।

ಡೆಲಿಲಿದುದು ಕಾಣ್ಬುದಪ್ಪುವುದು ಕೂಡುವುದಿನ್ನೆ ನಗೆಂದು ಸಾರ್ಗುವೋ ||

(ಇದು ಶಾಪವಿಪ್ರಲಂಭಂ)

ವ|| ಇದು ಮೇಘಸಂದೇಶದೊಳಮುಂಬು.

ಕಂ|| ಸೀತೆ ಮಣಿಮುದ್ರೆಯಂ ಕಂ ।

ಡೇತೆಲಿಪಿಂದಿರ್ದಳಂತೆ ಚೂಡಾಮಣಿಯಂ ||

ಸೀತಾಪತಿ ಕಂಡು ಮನೋ ।

ಜಾತಾಗ್ನಿಯನೆಯ್ದು ಬಂದು ಮುಲುಗುತ್ತಿರ್ದಂ ||

೬೮||

ಚಂ|| ಪರನೈಪನೆನ್ನ ಮಿತ್ರಪುರಮಂ ತವ ಮುತ್ತಿದನೆಂದು ಕೇಳ್ಕು ಚೆ ।

ಜ್ವರವಿದೆ ಬಂದೆನಿತ್ತಲವನತ್ನ ಮದೀಯಪುರಪ್ರಭಾಗಮಂ ||

ಭರದೆ ತಲುಂಬಿದಂ ಗಡವನಂ ತಗುಳ್ಳಟ್ಟುವೆ ನಾತ್ತಕ್ಕಾಂತೆ ಮೆ ।

ಯ್ಯರೆವಳೊ ಯೆನ್ನ ಜಾನದೊಳೆ ಸಾವಳೊ ಎನನೆಂಬಳೋ ||

೭೦||

(ಇದು ಘಂಭ್ರಮವಿಪ್ರಲಂಭಂ)

ನ|| ಅಂತು ವಿಪ್ರಲಂಭಮೇಲುತೆಱಂ, ಕರುಣಾತ್ಮಕವಿಪ್ರಲಂಭಮೆಂಬುದಂ
ಕೆಲಂಬರ್ ಕಡೆಯವಸ್ಥೆಯೊಳೆಕರೂಪಮೆಂದೊಲ್ಲರ್, (ಕೆಲರ್ ಕರುಣ
ರಸಮೆಂದೊಲ್ಲರ್) ಕೆಲರಿಂತೊಲ್ವರದರ್ಕ್ಕ.

ಸೂತ್ರಂ ೩೮.

ಕಂ|| ಪರಮಪ್ರಿಯರೆತ್ತಾನುಂ !
ಪರಲೋಕಪ್ರಾಪ್ತರಾದೊಡವರ ಪರೋಕ್ಷಾಂ ||
ತರದೊಳ್ ಮರುಗುವ ಮರುಕಂ |
ಕರುಣಾತ್ಮಕವಿಪ್ರಲಂಭಮೆನೆ ಪೆಸರ್ವಡೆಗುಂ ||

ಲಕ್ಷ್ಯಂ.

ಮ|| ಇವನಿಂತೀಕೆಗೆ ಗಂಡನೊಡೆನಗೀಗಳ್ ರಾಜ್ಯಮಾದಂತೆ ತೋ |
ಉವುದೆತ್ತಾನುಮಗಲ್ಲ ಪೋದೊಡವನ್ನಂ ಬರ್ಕುಮಾನೊಮ್ಮೆ ಕೂ ||
ಡುವೆನೆಂಬಾಸೆಯೊಳಂತುಮಾಉವೆನದಿನ್ನಾ ವಾಸೆಯಿಂಟೀಗಳಾ |
ಉವೆನಾರಂ ಬರಸಾರ್ವನಂತು ಕಱುವೆಂ ಪೂಜ್ಞಂ ಪಿಲೋಲೇಕ್ಷಣೇ ||೨೦||
(ಇದು ಕರುಣವಿಪ್ರಲಂಭಂ)

ನ|| ಇನ್ನವನವಸ್ಥೆ ಗಳಂ ಪೇಟಿಪ್ಪಿಂ.

ಸೂತ್ರಂ ೩೯.

ಕಂ|| ನಯನರತಿ ಚಿಂತೆ ಸಂಕ |
ಲ್ಪಯುತಂ ಜಾಗರತೆ ಕಾರ್ಶ್ಯಮರತಿಯಮಾನಂ ||
ಪ್ರಿಯೆಯ ವಿವೋಹಂ ಮೂರ್ಛಾ |
ಶ್ರಯಂ ಮರಣಮಿಂತವಸ್ಥೆ ದಶವಿಧಮುಕ್ತಂ ||

ಸೂತ್ರಂ ೪೦.

ಕಂ|| ಚಕ್ಷುಃಪ್ರೀತಿಯದಿನಿಯನ |
ನೀಕ್ಷಿಪುದುಱಿ ನೆನೆವುದದೆ ಮನಸ್ಸಂಗಂ ಲೋ ||
ಲಾಕ್ಷಿ ಮನದಲ್ಲಿ ಸಂಕ |
ಲ್ಪಕ್ಷೇಪದೆ ನೆನೆವುದದುನೆ ಸಂಕಲ್ಪಾಪ್ತಂ ||

ಲಕ್ಷ್ಯಂ.

ಮ|| ಕಡೆಗಣ್ಣಂ ಕಡೆಗೋಡವೋಗೆ ಪಿರಿಮಂ ಚೆಲ್ಲಂ ಕುಚದ್ವಂದ್ವದಿ |
 ಟ್ಟೆಡೆಯಿಂ ಸ್ವೇದಜಲಂ ತುಳುಂಕೆ ಜಘನಾಂತರ್ದೇಶದಿಂದಾವಗಂ ||
 ಬಿಡದುಣ್ಮತ್ತಿರೆ ಮನ್ಮಥದ್ರವಮನಂಗಾವೇಶದಿಂ ಕಾಲ್ ತಡಂ |
 ಬಡೆ ಬಂದಾಟಿಸಿ ನೋಡಿದಳ್ ಪದೆಪಿನಿಂ ಶ್ರೀವಿಕ್ರಮಾರ್ತಂಡನಂ || ೭೨||
 (ಇದು ಚಕ್ಷುಃಪ್ರೀತಿ)

ಚಂ|| ನಿನೆವಳೆ ಬೇಲದೊಂದನೆಡೆಗೊಂಡುದು ಮುನ್ನಮೆ ನಿನ್ನ ಪಂಬಲಾ |
 ಮನಮನದಂತೆ ನೋಡುವಳೆ ಚಿತ್ರಿಸ ಬಂದುದು ನಿನ್ನ ರೂಪು ಕಾ ||
 ಮಿನಿಯೆರಡಚ್ಚೆಯೊಳ್ ನೆಲನುಮಾಗಸಮುಂ ದೆಸೆಯುಂ ನಿನತ್ತು ರೂ |
 ಪನೆ ತಳೆಬೊಪ್ಪಿ ತೋಲುವುದು ನೀರೆಗೆ ನಿನ್ನಯ ಮಾಯಯ್ಯಂ ನೃಪಾ ||
 (ಇದು ಮನಸ್ಸಂಗಂ)

ಚಂ|| ಹೃದಯದೊಳಪ್ಪಿ ತನ್ನ ಮನದೊಳ್ ಮಧುರಾಧರನುಮಾ ಸಾದ್ರ್ಯಚಿ |
 ತ್ತದೊಳೆರ್ದೆಗೊಳ್ವ ಚುಂಬನಮನಾಗಿ ಸಿ ಬೇಟದಳುಕೆಯಿಂದೆ ಚೇ ||
 ತದೊಳೆ ಲತಾಂಗಿ ನಿನ್ನ ನೋಡಗೂಡಿ ಸುಖಾಮೃತನೀರಿಂದಪ್ಪಳಂ |
 ತೊದವಿದ ಭಾವಿತಾತ್ಮೆ ನೆಲೆ ನೋವನದೆಲ್ಲಿಯುಮೇಕೆ ತಾಳಿದಳ್ || ೭೪||

ವ|| ಮತ್ತಂ.

ಚಂ|| ಮೃಗಮದಗಂಧಿ ಸಂಜೆ ವನೆಯಂಚೆಯ ತುವ್ವುಲ ತಳ್ಳದೊಳ್ ಮನಂ |
 ಬುಗೆ ಪಟದಲ್ಲಿ ನಿನ್ನೆ ಸೆವ ರೂಪನೆ ಚಿತ್ರಿಸಿ ನೋಡಿ ನೋಡಿ ಕೆಯ್ ||
 ಮಿಗೆ ಕಡುವೇಟದಲ್ಪಿಯಿನದಂ ಪಲೆ ಚುಂಬಿಸಿ ಮುದ್ದು ಗೆಯ್ವ ತಾಂ |
 ಬಿಗಿಬಿಗಿದಪ್ಪುವಲ್ಕುಲೊಳೆ ನೂಂಕಿದಳೆಂದಿನ ರಾತ್ರಿಯಂ ನೃಪಾ || ೭೫||
 (ಇದು ಸಂಕಲ್ಪಂ)

ಸೂತ್ರಂ ೪೦.

ಕಂ|| ನಿನೆಫೋಜಗದದುವೆ ಜಾಗರೆ |
 ವಿನಿಯನನುಲಿ ಬಯಸಿ ಒಡಬಿಡಾಗಿರೆ ಕಾರ್ಶ್ಯಂ ||
 ವನಿತೆ ವಿಷಯಕ್ಕೆ ಮೆಯೊಡ |
 ದನು ವರತಿಯೆ ಲಜ್ಜೆ ವಿರಹದಳೆದುದನ್ನಾನಂ ||

ಲಕ್ಷ್ಯಂ.

ಚಂ|| ಕನಸಿನೊಳೆನ್ನ ವಲ್ಲಭನನಿಂತೊಡಗೂಡಿದೆನೊಂದು ಪೇಲ್ವು ಕಾ |
 ಮಿನಿಯರುದಾತ್ತೆಯರ್ ಕೆಲರದೇಂ ಕೃತಪುಣ್ಯೆಯರಕ್ಕ ದುಃಖಭಾ |
 ಜನೆಗೆನೆಗೆನ್ನ ವಲ್ಲಭನಗಲ್ಲೆಯೊಳಾಗದು ನಿದ್ರೆಯೆಂದೊಡಾ |
 ಕನಸಿನೆಗೆಲ್ಲಿತೆಂತೆನೆಗೆ ವಲ್ಲಭನೊಳ ನೆರವಾಸೆಯಲ್ಲಿತೋ || ೭೬||

ವ|| ಮತ್ತಂ.

ಮ||ಸ್ರ||ಪತಿ ಚಿಂತಾವಿದ್ಧಿ ನಿದ್ರಾವಿರಹಿತೆ ಯಿರುಳೆಯ್ತುಪ್ಪದುಂ ಸುಪ್ತಪಾರಾ |
 ವತಮಂ ಬಂದೆತ್ತುವಳ ಹಂಸೆಗಳೆರಡೆಯೊಂದಾಗಲೀಯಳ ನೆಸಿಲ್ವಾ ||
 ಣತಿಯಂ ಕಣ್ಣುಚ್ಚಲೀಯಳ ಸಲವುನ ಗಿಳಿಯಂ ತೊಂಕಡಂಗಾಣಲೀಯಳ|
 ಕತೆಯಂ ಪೇಲಿವೆಂದವಳ ಸಾರಿಕೆಯುಮನಿನಿಸುಂಗಿಯ್ದು ಕಣ್ಣುಚ್ಚಲೀಯಳ||
 (ಇವೆರಡುಂ ಜಾಗರಂ)

ಲಕ್ಷ್ಯಂ.

ಚಂ|| ನಡು ನಡೆಪಿತ್ತು ತನ್ನನೆನೆ ಮೆಯ್ ಬಡವಾದುದು ಲೋಚನಾಂಶುಗಳ್ |
 ಬಿಡೆ ತೊಡರ್ವಂತೆ ಗಂಡಯುಗಳಂ ಬಿಳಿದಾದುವು ತೋಳ್ಗಳೊಳ ವರಂ ||
 ಬಡವೊಲೆಯ್ದು ಮೆಯ್ ಸತಳವಾದುದು ಭಾವರಸಪ್ರವಾಹದೊಳ |
 ಗಡಣಿಸಿದಂತೆ ಬಾಷ್ಪಜಲಸಂತತಿ ಕಾಲ್ಪುರಮಾದುದಾಕೆಯಾ || ೭೭||

ವ|| ಮತ್ತಂ.

ಚಂ|| ಸುದತಿ ಲತಾಂಗವೇಕೆ ಬಡವಾದುದಿದೆಂದಪೆ ಮುನ್ನಮೈಕ್ಯಭಾ |
 ವದೊಳಣುಭೇದಮಿಲ್ಲೆನಿಸಿ ಮತ್ತಿ ಯನಿದೊಡೆ ದೊಡ್ಡತಾಗಿ ತೋ ||
 ವುಫದುಮೆನಗೀಗಳರ್ಥವೊಡವೊಡುದು ನಲ್ಲನೊಳಿತ್ತಲರ್ಥವಿ |
 ದುಫದು ತನುವೊಂದನರ್ಥಿಸಿದೊಡೆಂ ಬಡವಾಗದೆ ದೊಡ್ಡತಕ್ಕುಮೇ || ೭೮||
 (ಇವೆರಡುಂ ಕಾರ್ತೃಂ)

ಮ|| ಗಿಳಿಗಿನ್ನುಂ ಕುಟುಕಿಕ್ಕನೆಂಬಳೆಲೆ ನೀನಾರೋಗಿಸೆಂದಂದು ಕೋ |
 ಕಿಳಮಿನ್ನುಂ ತಳಿರ್ಗಜ್ಜದೆಂಬಳೆಲೆಯಂ ಮೆಲ್ಲೆಂದೊಡೇಲಿ ಮಜ್ಜನಂ ||
 ಗೊಳಲೆಂದೆಂದೆಲರಿದೆ ಮೆಯ್ ನಡುಗಿತೆಂಬಳ ಚಂದನೋದ್ವರ್ತವೀ |
 ಗಳದೇಕಿಲ್ಲೆನೆ ಪಾವು ಕಾವುದನೆ ಕೇಳೆಂಜಿದೆನೆಂಬಳ ಸಖೇ || ೭೯||
 (ಇದು ಅರತಿ)

ಮ|| ನೆರೆವಳ್ ತಂಗಿಯನಟ್ಟಿ ತಾನೆ ಬರಲೊಲ್ಲಂ ಲಜ್ಜೆಯಿಂದೋಪನಂ |
 ಕರೆವೆಂ ವೈತಿಕವೆಂದಪಂ ಸಖಿ ಶರಣೊಕ್ಕಂ ಗಡಾ ನಲ್ಲನಂ ||
 ಬರೆನ್ನಲ್ಲಿಗೆ ತೋಱು ಮಲ್ಲಿಗೆ ಎಲೇ ಬೆಳ್ಳಿಂಗಳೇ ನಿನ್ನ ನಾ |
 ನೆರೆವೆಂ ಕೋಗಿಲೆ ನಿನ್ನ ಕಾಲ್ವಿಡಿದಪೆಂ ತೆಂಗಾಳಿ ತೊಲ್ವುತ್ತಾದಪೆಂ || ೮೦||
 (ಇದು ಲಜ್ವಾತ್ಯಾಗಂ)

ಸೂತ್ರಂ ೪೨.

ಕಂ|| ವಿರಹೋನ್ಮಾದದೆ ಮೋಹಂ |
 ಬಿರಯಿಸೆ ಮೆಯ್ಯುಪ್ಪಿದುದುದುವೆ ಮೂರ್ಛೆಯನಿಕ್ಕುಂ ||
 ಮರಣೋದ್ಯೋಗಂ ಮರಣಂ |
 ಬರೆ ತನಗದು ಕಡೆಯವಸ್ಥೆ ಮರಣಮೆನಿಕ್ಕುಂ ||

ಲಕ್ಷ್ಯಂ.

ಮ|| ನಿಜಕೇಳಿಗೃಹದೊಳ್ ಬೆಡಂಗೆಸೆವ ಭಿತ್ತಿವ್ರಾತದೊಳ್ ಚಿತ್ರಮಂ |
 ಗಜಕುಂಭಸ್ತನೆ ನೀನೆಗೆತ್ತು ದಿಟದಿಂ ಮುದ್ದಾಡಿ ಮಾತಾಡಿ ಸ ||
 ಕೃಜವೇನಿತ್ತಪರೆಂದು ತೊಟ್ಟಿಬಿತ್ತರುತ್ತಂ ನೋಡಿ ತಾಂ ಕಾಣದಂ |
 ಗಜರೂಪಂ ಪೊಪ್ಪೋಗದಂತೆ ಪಡೆಯಂ ಸಾರ್ಚೆಂಬಳೇಂ ಭ್ರಾಂತೆಯೋ ||

ವ|| ಮತ್ತಂ.

ಚಂ|| ತಳರದೆ ತನ್ನ ಕಣ್ಣು ಮೊದಲೊಳ್ ಸುಲಿವಾಕೆಯ ರೂಪು ಗಂಡದ |
 ಕೆಳಬಿದೊಡಾಕೆಗೆತ್ತು ರಸಚಿತ್ರದ ಪಂಡಿರನಾಕೆಗೆತ್ತು ಪು ||
 ತಕ್ಕಳಿಗಳನಾಕೆಗೆತ್ತಲಗೆ ಬಾರನುತುಂ ನಳಿತೋಳನೆತ್ತಿ ಕೋ |
 ಮಳಕರಕಂಜದಿಂಬಿವಿ ನೋಡಿದನಾರತಿರಾಗದೋಹಳಂ || ೮೩||
 ಇವೆರಡುಂ ಮೋಹಂ (ಮೋಹೋನ್ಮಾದಂ)

ಮ|| ಸ್ರ|| ಅಲರ್ಗಣ್ಣಿಂ ಪೂವಿನಂಬಂ ಸಮೆದನೊ ಮದನಂ ಕೊಂಡು ಮೇಣ್ ಪಾಣ
 [ಮಂ ಕೋ |
 ಗಿಲೆಯಿಲ್ಲಂ ಕೂಡಿ ಕೈಕೊಂಡುವೊ ಕಳರವಮಂ ವಕ್ತ್ರಚಂದ್ರಾಂಶುವಂ ಪೆ||
 ಣ್ಣೊಲೆಗೆಯ್ದುಂ ಚಂದ್ರಮಂ ಕೊಂಡನೊ ಉಲನುಳಿದಂತೇಕೆ ಪಣ್‌ನೋಡ
 [ಳೋರಂ |
 ತೆಲಗೇ ಮಾತಾಡಳೇಕೆಮ್ಮಯ ಸಖಿ ಮುಖದಿಂ ಹಾಸಮಂ ಸೂಸಳೆನ್ನೊಳ್||

ವ|| ಮತ್ತಂ.

ಚಂ|| ನಸುಬಿಸುಪೇಱಿ ಮೆಯ್ ಮಗುಟಿ ಕೆತ್ತುವ ತಾಣಮೆ ಕೆತ್ತೆ ಮಂದಮಾ |
 ದುಸಿರ್ಗಲೆ ನಾಸಿಕಾಮುಕುಳದಿಂದೆನಸುಂ ಪೊಲಪೊಣ್ಣೆ ತಳ್ತ ಸಂ ||
 ಧಿಸಿದವೆ ಬಿರ್ಚೆ ಕಣ್ಣುಲರ್ಗಲಳುಲರುತ್ತಿರೆ ಜಾನಕೀ ಎನು ||
 ತ್ತುಸಿದಿನಿಸಿದನಾರಘುಕುಲಾಂಬರಜಂಡಮರೀಚಿ ಮೂರ್ಛೆಯೊಳ್ ||
 (ಇವೆರಡುಂ ಮೂರ್ಛಾವಸ್ಥೆ)

ಕಂ|| ನಾರಿಯ ಕೊರಲೈ ನೀಂ ಮಣಿ |
 ಹಾರಂಬೋಲ್ ಮೆಱಿವುತಿರ್ದೆ ನೀಂ ತೊಲಗಿರೆ ತ ||
 ನ್ನಾರಿಯ ಕೊರಲೈ ತಾಂ ಮಣಿ |
 ಹಾರಂಬೋಲ್ ನಿಂದುದಾಕೆಯಸು ವಸುಧೇಶಾ || ೮೬ ||
 (ಇದು ಮರಣಂ)

ವ|| ಇದಂ ರಣರಣಕಮೆಂಬರೆಬರ್

ಮ|| ಮೊಗಮಂ ಚುಂಬಿಸಿ ಮುದ್ದುಗೆಯ್ದು ತೊಲಗಲ್ವೇಡೆಂದು ವಸ್ತ್ರಾಂಜಲಂ |
 ಬಿಗಿದಳ ಬಾಗಿಲೊಳಡ್ಡವಿಲ್ವು ಕರುಣಂ ಬರ್ಪಂತೆ ಸಾರ್ಧಪ್ಪಿದಳ ||
 ಮೊಗಮಂ ನೋಡದೆ ಪೋಪೆ ಪಾಪಿಯೆನುತುಂ ಕಣ್ಣೀರ್ಗಲಂ ತುಂಬಿದಳ |
 ಮೃಗಶಾಬೇಕ್ಷಣೆ ಮುನ್ನೆ ಬಿಟ್ಟಳಸುವಂ ಬಿಟ್ಟಳ ಬಲಿಕ್ಕೋಪನಂ || ೮೭ ||
 (ಇದು ರಣರಣಕಂ)

ಸೂತ್ರಂ ೪೩.

*ಕಂ|| ಇಂತಿದುವೆ ವಿಪ್ರಲಂಭಮ |
 ನಾಂತನಿಯರವಸ್ಥೆಗಳ್ ಮತಾಂತರಮು ಮ ||
 ತ್ತಂತೆ ಗುಣಕೀರ್ತನಂ ಸಲೆ |
 ಸಂತಾಪಂ ಗಮನಮೆಂಬವಸ್ವರ್ಥಂಗಳ್ ||
 ಚಂ|| ಮದನನ ಕೆಯ್ದವೆಲ್ಲಿದನನಂಗನ ಕೈಪಿಡೆಯೆಲ್ಲಿದಂ ವಿಳಾ |
 ಸದ ಮೊದಲೆಲ್ಲಿದಂ ಸೊಬಗಿನಾಗರವೆಲ್ಲಿದನೆಲ್ಲಿದಂ ವಿನೋ ||
 ದದ ಕಣಿಯೆಲ್ಲಿದಂ ಚದುರಗೊಟ್ಟಿಗನೆಲ್ಲಿದನಿಚ್ಚೆಯಾಣ್ಣನೆ |
 ಲ್ಲಿದ ನೆರ್ದೆಗಾಣ್ಣನೆನ್ನ ರಸನೆಲ್ಲಿದನೋ ಲಲಿತಾಂಗವಲ್ಲ ಭಂ || ೮೮ ||
 (ಇದು ಗುಣಕೀರ್ತನಂ)

ಉ|| ಪಾಸುವ ಪಲ್ಲವಾಸ್ತರಣಮೊಟ್ಟುವ ಬಾಲಮೃಣಾಳಸಂಕುಲಂ |
 ಸೂಸುವ ಚಂದ್ರಕಾಂತಜಲಮೊತ್ತುವ ಶೀತಳಿಕಾಕದಂಬಕಂ ||
 ಬೀಸುವ ಪುಷ್ಪವೀಜನವೃದ್ಧಿರ್ಕುವ ಕಪ್ಪುರವಚ್ಚವಾಗಳುಂ |
 ಪೂಸುವ ಚಂದನಂ ಬಿಸುಪನಾರಿಸಲಾಜವು ಸತ್ಯಭಾಮೆಯಾ || ೮೯||

ವ|| ಮತ್ತಂ.

ಸ್ತ|| ಚಿತ್ತಂಬೊಕ್ಕಿದೈಯೆಂತ್ಯೆ ಹರಿ ಕುಳಿರ್ವ ಕರಸ್ಪರ್ಶದಿಂದಿಂದು ತಾಪಂ |
 ಬೆತ್ತಂ ಮೆಯ್ ಸೋಂಕೆ ಮಂದಾನಿಲನುರಿವನದರ್ಕಾಳಿಯರ್ ದೂರದಿಂ ಸೂ||
 ಸುತ್ತಿರ್ಪರ್ ತೋಯಮಂ ಬೀರ್ಕೊಳವಿಯೊಳೆ ಮನೋಜಾತನಾರ್ದಾರ್ದಿ
 [ಸಲ್ಯಾ |
 ದೈತ್ತುಂಗೋಲಿಕ್ಕುವಂ ಬಣ್ಣಿಸುವೊಡಳವೆ ಸತ್ರಾಜಿತೀದೇಹಬಾಹಂ || ೯೦||
 (ಇವರಡುಂ ಸಂತಾಪಂ)

ಕಂ|| ಕಡುಗಲ್ಲಲೆಯೊಳ್ ಪ್ರಿಯನಿ |
 ದೇಡೆಗಾಗಿಯೆ ಪೋಗಲೆಂದು ಮನೆಯಂ ಪೊಲನು ||
 ಟ್ಟಡಿಯಿಡಲಣ್ಣದೆ ಮುಗುವ |
 ಮಡದಿಗೆ ಬಗೆ ತೀರಿ ಮಿಂಚು ಮಿಂಚಿದುದಾಗಳ್ || ೯೧||

ವ|| ಮತ್ತಂ.

ಕಂ|| ಕಳವಳಿಸಿದಪಳ್ ಬಾಯಲಿ |
 ದಳಲಿದಪಳ್ ಬೀದಿಬೀದಿಯೊಳೆ ನಿನ್ನಂ ಕೋ ||
 ಮಳೆ ಪಿಡಿಯಲೆಂದು ಪಾರ್ವ |
 ವ್ವಳಿಸಿದಪಳ್ ನೀನೆಯವಳ್ಳೆ ಕರುಣಿಸಲ್ಯಾಗಾ || ೯೨||
 (ಇವರಡುಂ ಗಮನಂ)

ಕಂ|| ಪರಿಣಾಮವನಂತಂ ವ್ಯವ |
 ಹರಿಸುವುದವಜವಜವಸ್ಥೆ ನೆಗಟ್ಟುವನಂತಂ ||
 ಪರಿಭಾವಿಸುವೊಡೆ ರಸವಿ |
 ಸ್ತರಮಂ ವಿವರಿಸುವೆಂಬನಾವನುಮೊಳನೇ || ೯೩||

ವ|| ಈ ಯವಸ್ಥೆಗಳ್ ಸ್ತ್ರೀಯರೊಳೆಯಪ್ಪುವೆನವೇಡ, ಉಚಿತವಿಧಿಯಿಂ ಪುರುಷ
ರೊಳಮಪ್ಪುವು. ವಾಗ್ವೃತ್ತಿಶೃಂಗಾರಮೆಂದೊಡನುಭಾವಂ, ವಸ್ತ್ರಭೂಷಣ
ಗಂಧಮಾಲ್ಯಾನುಲೇಪನರೂಪನೇ ಪಥ್ಯ ಶೃಂಗಾರಮೆಂದೊಡುದ್ದೀಪನವಿಭಾ
ವಂ, ಕ್ರಿಯಾತ್ಮಕಶೃಂಗಾರಮೆಂದೊಡದುವುನುಭಾವಂ. ಸಂಕೀರ್ಣಶೃಂ
ಗಾರಮೆಂದೊಡದು ವಿಭಾವಾನುಭಾವಂಗಳ ನೆರವಿ, ವ್ಯಸ್ತಶೃಂಗಾರಮೆಂ
ದೊಡದು ರಸಸಂಕರಂ, ವಿಭಾವಾನುಭಾವಂಗಳನೆ ಯೀಪೆಸಱಿಂದೆಂದೊಡ
ದುವುಂ ತಾವನಂತಕಂಗಳಿನಿತಱಿಂ ನೆಱಿಯವು. ಅಲ್ಲಿವಿಭಾವಾದಿಗಳ್ ಅರಸ
ಪೋಷಕಂಗಳಲ್ಲದೆ ತಾವೆರಸಂಗಳಲ್ಲು. ಮಿಕ್ಕರಸಂಗಳ್ ವಾಗ್ಗ್ರೂಪಕ್ರಿಯಾ
ತ್ಮಕಮೆಂದು ಮೂಱುಂದೆಱನೆಂದೊಡವು ವಿಭಾವಾನುಭಾವಂಗಳಲ್ಲದೆ
ಪಿಂತೆ ಪೇಲ್ಪು ಚಾರ್ಯರಾರುಮಿಂತೆ ನಿರೂಪಿಸಿದುದಿಲ್ಲಂ. ಅದಱಿಂ ವಿದ್ವಜ್ಞ
ನಂಗಳ್, ಈ ಮಾಯಕ್ಕಿಯಿಂ ಪೇಲ್ಪಿಂದು ಬೆಸಸಲೊಡಮಿಂತೊಡರ್ಚಿದಂ.

ಗದ್ಯ

ಇದು

ಶತೇಂದ್ರ ಮುನೀಂದ್ರವಂದಿತಾರ್ಹತ್ವರಮೇಶ್ವರ

ಪಾದಾರವಿಂದಾ ಮಂದಮಕರಂದಾನಂದಿತ

ಭೃಂಗಾಯಮಾಣ

“ ಕ ವಿ ಸಾ ಳ್ ”

ವಿರಚಿತಮಪ್ಪ

† ರ ಸ ರ ತ್ನಾ ಕ ರ ದೊ ಳ್

ಶೃಂಗಾರಪ್ರಪಂಚಂ

ಪ್ರಥಮ ಪ್ರಕರಣಂ

* ಈ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಕವಿಕಾಮನಿ (ಶೃಂಗಾರರತ್ನಾಕರದ) ಮತವನ್ನು ಖಂಡಿಸಿರುವನು.—

† ಶೃಂಗಾರರಸರತ್ನಾಕರದೊಳೆ ಪ್ರಥಮಾಶ್ವಾಸಂ. (ಎಂದು ಕೆಲವು ಪ್ರತಿಗಳಲ್ಲಿದೆ)

ಶ್ರೀ ನವರಸ ಪ್ರಪಂಚಂ.

ದ್ವಿ ತೀ ಯ ಸ್ತ ಕ ರಣಂ

ಸೂತ್ರಂ ೪೪.

ಕಂ|| ಮಿಗೆ ಹಾಸಮೆ ಹಾಸ್ಯರಸಂ |

ನೆಗಲ್ಗುಂ ಪರಿಹಾಸಕಾದಿಯಾಲಂಬನಮು ||

ವೊಗೆದವರ ವಿಕೃತವೇಷಾ |

ದಿಗಳುದ್ದೀಪನವಿಭಾವಮಪ್ಪುದೆಸಪ್ಪರ್ ||

ಸೂತ್ರಂ ೪೫.

ಕಂ|| ಅನುಭಾವಂ ತಿಳಿವೊಡದ |

ರ್ಕನುಭಾವಕರಕ್ಷೆವಿಕಸನಾದಿ ಪಿವರ್ಣ ||

ಸ್ವನಾದಿ ಸಾತ್ವಿಕಭಾವಂ |

ಘನಮತಿಹರ್ಷಾದಿ ನೆಗಲ್ಗು ಸಂಚಾರಿ ವಲಂ ||

ವೃ|| ಪರಿಹಾಸಕದೇಶಕಾಲವಯೋವರ್ಣವಿಪರೀತಾದಿಯಾಲಂಬನವಿಭಾವಂ, ಪರಿಹಾಸಕಾದಿಗಳ ಕೇಶಬಂಧನಮಸದ್ಭಾಷಣಪ್ರಲಾಪನರ್ತನಮನ್ಯಗತ್ಯಾದ್ಯನು ಕರಣಮಿವಾದಿಯಾಗಿ ಯುದ್ದೀಪನವಿಭಾವಂ, ನಾಸಾಷ್ಟಕಪೋಲಸ್ವಂಧನದೃಷ್ಟಿವ್ಯಾಕೋಚನಾಕುಂಚನಮುಬರಾಗಪಾರ್ಶ್ವಗ್ರಹಣಾದಿ ಯನುಭಾವಂ, ಸ್ವೇದಾಶ್ರುಪಿವರ್ಣಸ್ವರಭೇದಾದಿ ಸಾತ್ವಿಕಭಾವಂ, ನಿದ್ರಾವಹಿತತ್ಯಾದಿ ತ್ರಪಾಲಸ್ಯಾದಿ ವ್ಯಭಿಚಾರಿಭಾವಂ, ಇವಳಿಂ ಹಾಸ್ಯಸ್ಥಾಯಿ ಸ್ವಾದ್ಯಮಾನಮಾಗೆ ಹಾಸ್ಯರಸಂ.—

ಸೂತ್ರಂ. ೪೬.

ಕಂ|| ಕ್ರಮದಿಂದನುಭಾವಮದು |

ತ್ತಮಮಧ್ಯಮಯುತ ಜಘನ್ಯದಿಂ ಮೂದೇಷನು ||

ತ್ತಮಮಿರ್ತಲಂ ಸ್ತುತಂ ಹಸಿ |

ತಮೆಂದು ಚತುರಾದ ಹಾಸ್ಯರಸಕಳಿವನರಿ ||

ಸೂತ್ರಂ. ೪೩.

ಕಂ|| ಕೃತಗಂಡವಿಕಾಸಂ ತಾಂ |
 ಸ್ಥಿತಂ ಮುಗುಳ್ಳಗೆಯನುಳ್ಳುದು ಹಸಿತಂ ರಾ ||
 ಜಿತವಿಹಸಿತಮುಪಹಸಿತ |
 ದ್ವಿತಯಂ ಮಧ್ಯಮಮೆಸಿಪ್ಪ ಪೆಸರನುಭಾವಂ ||

ಸೂತ್ರಂ. ೪೪.

ಕಂ|| ಮೃದುರವಮೆ ವಿಹಸಿತಂ ಕೋರ |
 ಲಹಿವೃದ್ಧಿಯುಪಹಸಿತಮುರುತಿರಾಕಂಪಾಶ್ರು ||
 ಪ್ರದಮನಹಸಿತಂ ತನು ಚಲಿ |
 ಪುದುಮತಿಹಸಿತಂ ಜಘನ್ಯವೀಪೇಲಿರ್ದರಡುಂ ||

ಲಕ್ಷ್ಯಂ.

ಶಾ|| ಶ್ರೀ ತನ್ನಂದದ ರೂಪು ಕಾಸ್ತುಭದೊಳಚ್ಚೊತ್ತಿ ರ್ದವೋಲ ತೋರಿ ಕಂ |
 ಡೇತರ್ಕೀಕೆ ಮದೀಯವಾನದೆಡೆಗೈತಂಬರ್ಪಳಂಬೀರ್ಷ್ಯೆಯಿಂ ||
 ದಾತಾಮ್ರಾಕ್ಷಿ ನಿರೀಕ್ಷಿಸುತ್ತಮಿರೆ ತನ್ಮುಗ್ಧತ್ವಮಂ ಕಂಡು ಸಂ |
 ಜಾತಾಂತಸ್ಸ್ಮಿತನಾದ ಕೃಷ್ಣ ಸಮಗೀಗಾನಂದಸಂದೋಹಮಂ || ೪೪ ||
 (ಇದು ಸ್ಥಿತಂ)

ಕಂ|| ಚದುರನ ಜಾಣ್ಣು ಡಗಿಸಿಯಳ್ |
 ಮುದಮಂ ತಳೆದಿಂಪನೀವ ನಸುನಗೆಗುಡೆ ಪೋ ||
 ಲ್ತುದು ಚೆಲ್ವಿಂ ಬಾಯ್ ದಾಳಿಂ |
 ಬದ ಪಣ್ ಅರಬಿರಿದು ಬಿತ್ತು ತೋರುವ ತೆಲದಿಂ || ೪೫ ||
 (ಇದು ಹಸಿತಂ)

ಕಂ|| ಗಾವಿಲನುಲಿ ಬಿಣ್ಣೊಲಿವು |
 ತ್ತಾವಧುವಂ ನೋಡುತ್ತಲೆ ಬೆಳ್ಳಾಗಿರೆ ಕಂ ||
 ಡಾವಧು ನಗೆ ನಗುವಂತಾ |
 ಯ್ತಾವೀಣಾಮಧುರನಾದಮಂ ಮೃದುನಾದಂ || ೪೬ ||
 (ಇದು ವಿಹಸಿತಂ)

೧೦|| ಬಿಂಗಿಯ ಕುಣಿತಮನೀಕ್ಷಿಸಿ |

ಯಂಗನೆ ನಗೆಯುಗುಳ್ಳ ತಚ್ಛರಃಕಂಪದ ಕಂ ||

ಪಿಂಗೇಳಸಿ ಮುಡಿಗಿ ಮುಸುಟಾದ |

ಭೃಂಗಂಗಳ ನೆಗೆದ ಪೀಲಿಗೊಡೆಯನೆ ತೋರ್ಕುಂ ||

೯೭||

(ಇದು ಉಪಹಸಿತಂ)

೨|| ಕಿವಿಯಂ ಮಂಟಿಸಿ ಮಂಟವಲ್ಲಿ ಟುದು ಕಣ್ಣಂ ಬಿಟ್ಟು ವಕ್ರಾಂಗಿ ರಾ |

ಜನಿನೋದಂ ಬಿಡುನಕ್ಕುನಕ್ಕು ಕುಕಿಲುತ್ತುಂ ಜರ್ಗನಾಡುತ್ತೆ ತೋ ||

ಪರ್ವಿಕಾರಂ ಸಭೆಗಾಗಳೇಂ ಪಡೆದುದೋ ವಕ್ರಪ್ರಕಾಶೋಬಿತಾ |

ರವನುಂ ಕಂಡದೆ ಕಂಪನಾಶ್ರುಜಲಮಂ ವಿದ್ವಜ್ಜನಾಧಾರನಾ ||

೯೮||

(ಇದು ಅಪಹಸಿತಂ)

೩|| ಕುಳ್ಳಿದ್ದು ಮಿಳಿರ್ವ ಮೆಳೆಯೋಳ್ |

ಪಳ್ಳದ ಕೇದಗೆಗೆ ಪಾಯ್ತು ಪತ್ತಿದ ಕೆಯ್ಯಂ ||

ಮುಳ್ಳುಚ್ಚಿ ತೆಪ್ಪಿದು ಪಲ್ಲಂ |

ಘೋಳ್ಳಿನೆ ನಗಿಸಿದುದು ಕಟಕಮಂ ಮರ್ಕಟಕಂ ||

೯೯||

(ಇದು ಅತಿಹಸಿತಂ)

ಸೂತ್ರಂ ೪೯.

೪|| ಇಂತಾದನುಭಾವಂ ದ್ವಿವಿ |

ಛಂ ತನ್ನಿರವಿಗೆ ತಾನೆ ನಗೆ ಪಟರಂ ಕಂ ||

ಡಂತು ನಗೆ ಮಾರ್ಗವಿಂ ಪೆಸ |

ರಂತಾತ್ಮಸ್ಥಂ ಪರಸ್ಥ ಮೆಂದಿರ್ತೆಪಿಡಿಂ ||

ಲಕ್ಷ್ಯಂ.

೫|| ತೊಟ್ಟುಹಿಯನಿಟ್ಟು ಬೂದಿಯ |

ನುಟ್ಟಜನವನೀತನೆಯ್ತೆ ತನ್ನಿರವಂ ತಾಂ ||

ದಿಟ್ಟಿಸಿ ಮನದೊಳೆ ನಕ್ಕಂ |

ಬೆಟ್ಟದ ಮಗಳಕ್ಷಿಗಿನಿದನೀಗುಮೆನುತ್ತಂ ||

೧೦೦||

ವ | ಇದು ಆತ್ಮಸ್ಥಂ, ಪಿಂತೆ ಪೇಯ್ಯವು ಪರಸ್ಥಂ, ಇಂತು ಹಾಸ್ಯರಸಂ ಪನ್ನಿರ
ಹಿಡಿಂ.

ಸೂತ್ರಂ ೫೦.

ಕಂ|| ಕರುಣಂ ಶೋಕದಿನಕ್ಕುಂ |

ಮರಣಂ ಗತನಾದ ಬಂಧುವಾಲಂಬನವಿ ||

ನ್ನ ರುಬಂಧ್ವಾಕ್ರಂದನಮುಖ |

ಭರದುದ್ಧೀಪನವಿಭಾವಮಾ ರಸಕಕ್ಕುಂ ||

ಸೂತ್ರಂ ೫೧.

ಕಂ|| ರುಹಿತ ವಿಲಾಪಕ್ಷೇಶಾ |

ಡಿ ಪಲಮುಖವಂ ವಿವರ್ಣವಶ್ರುತ್ವೇಭಾ ||

ಡಿ ಬಲಸಾತ್ವಿಕಮಾಲ |

ಸ್ಯದೀನತೋನ್ಮಾದಮಾದಿ ಸಂಚಾರಿಯ ತಾಂ ||

ವೃತ್ತಿ|| ಇಷ್ಟವಿಯೋಗಾನಿಷ್ಟಸಂಯೋಗಾದ್ಯಾಲಂಬನವಿಭಾವಂ, ಬಂಧುಗಳೆಲ್ಲ
ನೊದಲಾದುವುದ್ದೀಪನ ವಿಭಾವಂ, ದೈವೋಪಾಲಂಭನಿಶ್ವಾಸತನುತ್ವಮುಖ
ಶೋಷಣಭೂಲೂತನಮೂರ್ಛಾದಿಯನುಭಾವಂ, ಸ್ವರಭೇದಾಶ್ರುತ್ವಂಭವಿವ
ರ್ಣಕಂಪಪ್ರಳಯಾದಿ ಸಾತ್ವಿಕಭಾವಂ, ದುಃಖಾಮಯಸರ್ವೇದಗ್ಲಾನಿಶಂಕಾ
ತ್ಸುಕ್ಯವೋಹಶ್ರಮತ್ರಾಸ ವಿಷಾದದೈನ್ಯಾನುಯಜಡತೋನ್ಮಾದಾಪವ್ಯಾ
ರಾಲಸ್ಯಮರಣಪ್ರಭೃತಿ ವ್ಯಭಿಚಾರಿಭಾವಂ, ಇವಳುಂ ಶೋಕಕ್ಕಾಯಿ ಚರ್ವ್ಯ
ಮೂಣಮಾಗೆ ಕರುಣರಸಂ.

ಲಕ್ಷ್ಯಂ.

ಮ|| ದೇಸೆಗಳ್ ಮಾದನಿವೋಗೆ ಕೇಳ್ದರೆದೆ ಬಾಳಂ ಬೀಸಿದಂತಾಗೆ ತೆ |

ಳ್ಳಸಿರಂ ತೋಪ್ಪನೆ ಮೋದಿ ಬಾಯಲಿಂದು ಹಾ ಎಂದಲ್ಪು ಬಾಷ್ಪಾಂಬು ಪೂ||

ರಿಸೆ ಪುಯ್ಯಲ್ಪವ ಸೀತೆಯಂ ಹಹಹ ನಿಸ್ತುಂಶಂ ದಶಾಸ್ಯಂ ವಿಗು |

ವಿಸಿ ನೋಡುತ್ತಮದೆಂತು ನಿಷ್ಕರುಣದಿಂದಯ್ಯಲ್ ಮನಂದಂದನೋ ||

ಜಂ|| ಬಳಯಿಸೆ ಬಾಸುಲಂ ಬಸಿಲಿಲಿಳೆಯ್ ಕರಾಂಗುಲಿಗಳ್ ಕಪೋಲದೊಳ್ |

ಬಳಯಿಸೆ ಬಾನಲಂ ಸುರಿವ ಬಾಷ್ಪಜಲಂ ಕರುಣೋತ್ಕಾಶವಂ ||

ಬಳಯಿಸೆ ಬಾಯ ಬತ್ತುಗೆಯನಿಂತೆರ್ದೆಗೆಚ್ಚುಲುತುಂ ಮೃಣಾಳಕ್ಕೋ |

ಮಳತನು ಬಿಟ್ಟಳಂದಜಿತನೇನೆ ನೃಪಾಲಪದಾಬ್ಜಮೂಲದೊಳ್ || ೧೦೨||

ಉ|| ಉಡಿದೆನೋದಲಿತ್ತೆನೊಡಗಲ್ವುದುಮಂಣನ ಕೂಸುದಂದೆನಾಂ |
 ಬೇಡೆನೆ ವೀಣಾ ಕಳ್ಳರೊಡನಾಡಿದೆ ಪೆತ್ತ ಬಸಿರ್ಗೆ ಸಂತಸಂ ||
 ಮಾಡಿದೆ ಯಿಂಬದೋ ಮಗನೆ ನುಣ್ಣನೆ ನುಣ್ಣೊಗದಲ್ಲಿ ವೀಸೆಗಳ್ |
 ಮೂಡದ ಮುನ್ನ ನಿನ್ನ ಪೆಗಲೊಳ್ ಪೊಸಸೂಲಮಿದೇಕೆ ಮೂಡತೋ ||
 (ಇವು ಮೂಱುಂ ಕರುಣರಸಂ)

ಸೂತ್ರಂ ೫೨.

ಕಂ|| ಪ್ರಭವಿವುದುತ್ತಾಹಸ್ಥಾ |
 ಯಿ ಭಾವದಂ ವೀರರಸಮೆ ಮೂಡೆಜನಕ್ಕುಂ ||
 ಅಭಿಗತದಾನಾದಿ ದಯಾ |
 ಪ್ರಭಾವದಂ ಸುಕವಿಸಿಕರಮಾರ್ಗಕ್ರಮದೊಳ್ ||

ಸೂತ್ರಂ ೫೩.

ನುತಪಾತ್ರ ಶತ್ರು ದೀನರ್ |
 ವಿತತಾಳಂಬನವಿಭಾವಮಕ್ಕುಂ ದಾನ ||
 ಸ್ತುತಿ ರಣಭೇರೀಧ್ವನಿ ದೀ |
 ನತೋಕ್ತಿಯುಡ್ಡೀಪನಂ ವಿಭಾವಮದಕ್ಕುಂ ||

ಸೂತ್ರಂ ೫೪.

ಕಂ|| ವಸುಶಸ್ತ್ರಸಂಗ್ರಹತ್ವಂ |
 ಪ್ರಸಾದಮನುಭಾವಮೆಸೆವ ಪುಳಕಾದಯ ಭಾ ||
 ವಿಸೆ ಸಾತ್ವಿಕಭಾವಂ ಹ |
 ಷ್ಕಸೋಗ್ರಧೃತ್ಯಾದಿ ನೆಗಟ್ಟು ಸಂಚಾರಿ ವಲಂ ||

ವೃತ್ತಿ|| ಪಾತ್ರಪ್ರತಿನಾಯಕದೀನಾಡಿಯಾಲಂಬನವಿಭಾವಂ ; ದಾನಸ್ತೋತ್ರ ಫಲ
 ವ್ಯಾವರ್ಜನತತ್ವಾತ್ರವ್ರತಶೀಲಾದಿಗುಣಾದಿಯುಂ, ರಣಭೇರೀಧ್ವನಿತದ್ರಿವನ
 ಯನವಿವೇಕಬಲಶಕ್ತಿಪ್ರಧಾನಪ್ರಭಾವಪ್ರತಾಪವಿಕ್ರಮಾಧಿಕ್ಷೇಪಾದಿಯುಂ,
 ದೀನತೋಕ್ತಿಯುಮುಡ್ಡೀಪನವಿಭಾವಂ ; ಕ್ರಮದಿಂ ಪಿತ್ತಸಂಗ್ರಹತ್ವ
 ತ್ರಿಕರಣಶುಧ್ಯತ್ವ ವಿವೇಕತ್ಯಾಗಾದಿಯುಂ ಶಸ್ತ್ರಸಾಮಗ್ರೀಪೀಶಾಲಂಕಾರ
 ಸ್ಥೈರ್ಯಧೈರ್ಯಗಾಂಭೀರ್ಯಪಿಶಾರದತ್ವಾದಿಯುಂ, ಕೃಪಾಭಯವಚನ
 ಪ್ರಸಾದಾದಿಯುಮನುಭಾವಂ; ಅಶ್ರುಪುಲಕಾದಯ ಸಾತ್ವಿಕಭಾವಂ; ಹರ್ಷ

ಮತಿಶ್ರುತಗರ್ವಾಮರ್ಷೋಗ್ರಧೃತ್ಯಾದಿಗಳ್ ವ್ಯಭಿಚಾರಿಭಾವಂ, ಇವಱಿ
ಸುತ್ಸಾಹಸ್ಥಾಯಿಭಾವಂ ಚವ್ಯಮಾಣಮಾಗೆ ವೀರರಸಂ.

ಲಕ್ಷ್ಯಂ.

ಮ|| ಉದಯಾಸ್ತೋನ್ನ ತಶೈಲಸೇತುಹಿಮವತ್ಪ್ರತಿಲಪರ್ಯಂತಸಂ |
ಪದೆಯಂ ವಾರ್ಧಿತರತ್ತರಂಗನಿನದತ್ತಾಂಚೇಕಲಾಪಾಂಚಿತಾ ||
ಸ್ವದೆಯಂ ಸಾಧಿಸಿ ಕಬ್ಬಿಗಂಗೆ ನೆಲನಂ ನಿರ್ವಾಜಬಿಂಬಂ ನಿಮಿ |
ಚಿವ ಗೆಲ್ಲಂ ಭುವನೈಕರಾಮಮಹಿಪಂಗಕ್ಕುಂ ಪೆರ್ಗಕ್ಕುಮೇ || ೧೦೪||
(ಇದು ದಾನವೀರಂ)

ಮ|| ಘನದೋರ್ಧರ್ಪನಜೇಯನುಗ್ರತರನಾನಾಸೈನ್ಯಸಂಸೇವ್ಯಸೇ |
ತ್ತಿ ನರೇಶಂ ತವೆ ಮುತ್ತೆ ಶತ್ರುಪುರಮಂ ತತ್ತ್ವಾಂತೆಯರ್ ಘೊಳ್ಳಿನು ||
ತ್ತಿ ನಸುಂ ಬಂದೆರಡೋಲೆಯಮ್ಮ ಕಿವಿಯೋಳ್ ತಟ್ಟಿಪುರದಂ ಮಾಲ್ಪುದೊ
ದೆನೆ ಕಾರುಣ್ಯದೆ ಕಾಯ್ದನಂತನಿಬರಂ ತದ್ವೇಶಮಂ ಕೋಶಮಂ || ೧೦೫||
(ಇದು ದಯಾವೀರಂ)

ಜಂ|| ಕ್ಷಿತಿಯೊಳರಾತಿಭೂಪತಿಗಳಂ ತವೆ ಕೊಂದು ಸಮಂತು ವಿಪ್ರಸಂ |
ತತಿಗಬಿಳಾವನೀತಳಮನಿತ್ತು ನೆಗಲ್ಪಿದನಲ್ಲೆ ವಿಕ್ರಮೋ ||
ನ್ನತಿಯನದೊಂದುದಾನಗುಣದುನ್ನತಿಯಂ ಭುವನಕ್ಕೆ ಭಸ್ಮಸಾ |
ತ್ಯುತುಪು ಪಾತ್ರವಾತ್ಯುಕಜಗದ್ವಳಯಂ ಜನುದಗ್ನಿ ನಂದನಂ || ೧೦೬||
(ಇದು ಉಭಯವೀರಂ) *

ಸೂತ್ರಂ ೫೫.

(1) ಕಂ|| ಪೊರೆಗುಂ ಕ್ರೋಧದೆ ರೌದ್ರಂ |
ಸ್ಫುರದಾಲಂಬನಮೆ ಮತ್ಸರದ್ವೇಷಂ ನೆ ||
ಷ್ಮರವಚನಚೇಷ್ಟೆಗಳ್ ತಾ |
ವಿರದುದ್ವಿಪನವಿಭಾವಮಾರಸಕಕ್ಕುಂ ||

* ದಾನವೀರ, ದಯಾವೀರ, ಉಭಯವೀರ, ಮೊಮ್ಮ ಮೂರು ವಿಧವಾಗಿರುವುದೆ
ರಿಂದ ಲಕ್ಷಣದಲ್ಲಿಯೂ (ಸೂ. ೫೨)...ದಾನಂ ದಯೆ | ಯುಭಯವೀರಾ...|| ಎಂದಿರಬಹುದು,

(1) ಈ ಸೂತ್ರವೃತ್ತಿಗಳಿಗೆ ಬದಲಾಗಿ ಬೇರೊಂದುಸೂತ್ರ ವೃತ್ತಿಗಳು ಬಂದು ಪ್ರತಿ
ಘುಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರವಿವೆ. ಅವನ್ನು ಪಾಠಾಂತರವಾಗಿ ಪರಿಚಿಷ್ಟದಲ್ಲಿ ಕೊಟ್ಟಿದೆ.

ಸೂತ್ರಂ ೫೬.

ಭೃಕುಟೆ ನಯನಾರುಣಾದಿ |

ಪ್ರಕಟನಮನುಭಾವಮಾವಿವರ್ಣಸ್ವೇದಾ ||

ದಿಕಮಕ್ಕುಂ ಸಾತ್ವಿಕಮಿವ |

ಷ್ಯೋಕೋಪಮುಗ್ರಾದಿ ನೆಗಟ್ಟು ಸಂಚಾರಿವಲಂ ||

ವೃತ್ತಿ|| ಮಾತ್ಸರ್ಯದ್ವೇಷಮೆಂದಿರ್ತೆಲಮಾಲಂಬನ ವಿಭಾವಂ, ದಾರಾಪಹಾರದೇಶ
ಚಾರ್ಯಾಭಿಜನಕರ್ಮನಿಂದಾಸತ್ಯವಚನಸತ್ಯಾಧಿಕ್ಷೇಪೋಪಹಾಸಸತ್ಪಾರ್ಶ್ವ
ದ್ರೋಹಂಗಳ ಉದ್ವಿಗ್ಧಪನ ವಿಭಾವಂಗಳ, ಭೃಕುಟೆನಯನರಾಗದಂತಾ
ಷ್ಠಪೀಡನಗಂಡಸ್ಪರ್ಶಹಸ್ತಾಗ್ರ ನಿಷ್ಪೇಷಣತಾಡನಪಾತನಪೀಡನಪ್ರಹರ
ಣಾಪಹರಣಶಸ್ತ್ರಸಂಪಾತರುದಿತಾಕರ್ಷಣಚ್ಛೇದನಾದಿಯನುಭಾವಂ, ಉಗ್ರಾ
ವೇಗೋನ್ಮಾದವಿಬೋಧಾಮರ್ಷಚಾಪಲ್ಯಾದಿ ವ್ಯಭಿಚಾರಿಭಾವಂ, ಇವಲಿಂ
ಕ್ರೋಧಂ ಚರ್ವ್ಯಮಾಣಮಾಗೆ ರೌದ್ರರಸಂ.

ಲಕ್ಷ್ಯಂ.

ಮ|ಸ್ರ|| ಕುಡಿವೆಂ ದುಶ್ತಾಸನೋರಸ್ಥಳಮನಗಲೆಪೋಲಿರ್ದಾರ್ ಕನ್ನೆತ್ತರಂ ಪೋ|
ಗುಡಿವೆಂ ಪಿಂಗಾಕ್ಷನೂರುದ್ವಯಮನುರುಗದಾಘಾತದಿಂ ನುಚ್ಚು ನೂಲಿವಾ ||
ಗೋಡೆವೆಂ ತದ್ರತ್ನರತ್ನಿಪ್ರಕಟಮಕುಟಮಂ ನಂಬು ನಂಬೆನ್ನ ಕಣ್ಣಿಂ |
ಕಿಡಿಯುಂ ಕೆಡಂಗಳೂಂ ಸೂಸಿದವುನಿತುಮಂ ನಂಬು ಪಂಕೇಜವಕ್ತ್ರೇ ||

(ಕುಡಿವೆಂ ದುಶ್ತಾರ್ಥರೂಪಂ)

ಮ|ಸ್ರ|| ಸ್ಫುಟಕೋಪಾಚೂಪನೇತ್ರಸ್ಥೂರರೂಪತರತ್ತಾ ರವಿಸ್ತೂರನಿವ ಸಾ
ಪುಟ ಸಾಡಷ್ಠಾಷ್ಠನುದ್ಯುಕ್ತಾಕುಟಕುಟಲ ಭಾಳಸ್ಥಳಂ ಸ್ವೇದಬಂಧೂ ||
ತ್ವಟಂಡಾಸ್ಥಾನು ಜ್ಞಾನಭೃತ ಭುಜತಿಖರಂ ಗದ್ಗದಾಭೂತನಾದೋ |
ತ್ವಟಕಂಠಂ ಭೃರವಾರಂಠಬರಮನಿಲಿಪಿದಂ ಯುದ್ಧದೋಳ್ ಸಾರ್ವಭೌ
ಮಂ || ೧೦೪||

ಮು|ಸ್ರ|| ತಳಮಂ ನೂಲುಬ್ಬಿ ಧಾತ್ರೀತಳದೊಳರಿಮಹೀನಾಥನಿಖ್ಯಾತಚಾತು |
 ಬಳಮಂ ಬಂದೈಸುವಂಕಂಗಳೊಳೆ ಕಲುಷದಿಂ ಪೀರ್ವವೋಲೆ ನೋಡಿ
 ಬಾಹಾ ||
 ಬಳದಿಂ ಕಾಲಾಳನಾಳಿಂ ಸದೆದು ತುರುಗಮಂ ತತ್ತುರಂಗಾಘುಷಂ ಪೊ |
 ಯ್ದಳವಿಂದಾದಂತಿಯಂ ದಂತಿಯೊಳೆ ಬಡಿದು ಪೇಸೇಲಿ ಕೊಂದಂ ಮು
 ಕುಂದಂ || ೧೦೮ ||

ಕಂ|| ಮದಗಜವೆರಡಲಿ ಬಾಲದ |
 ಮೊದಲಂ ಪಡಿದೆತ್ತಿ ಪೊಯ್ದು ನುಗೊತ್ತಿದೊಡಾ ||
 ಸ್ಯದಿನುಗುವ ರಕ್ತಮುರಿಯನೆ |
 ತಿದಿಯೊತ್ತವ ಕಮ್ಮಲಂಬೊಲಿದಂ ಭೀಮಂ || ೧೦೯ ||
 (ಇದು ರಾಧಂ)

ಸೂತ್ರಂ ೫೭.

ಕೃತವಿಸ್ಮಯಜಾತಮದ |
 ದ್ಭುತಮಾಲಂಬನ ವಿಭಾವಮತಿಚಿತ್ರಚಮ ||
 ತ್ಯುತಿ ತದ್ವದಭಿನಯಸ್ತೋ |
 ತ್ರತೆಯುದ್ದೀಪನ ವಿಭಾವಮಾರಸಕಕ್ಕುಂ ||

ಸೂತ್ರಂ ೫೮.

ಅಕ್ಷಿಮುಖವಿಕಸನಾದಿಯೆ |
 ಲಕ್ಷಿಪೊಡನುಬಾವಮೆಯ್ನೆ ಪುಳಕಾದಿಯೆ ತಾ ||
 ನೀಕ್ಷಿಸೆ ಸಾತ್ವಿಕಮುರುಹ |
 ಸಾರ್ವಕ್ಷಮಸಂವೇಗಮಾದಿ ಸಂಚಾರಿ ವಲಂ ||

ವೃತ್ತಿ|| (ಅತಿಚಿತ್ರಾದಿ) ದಿವ್ಯದರ್ಶನೇಷ್ವಿತಮನೋರಥಾವಾಪ್ತಿದೇವಕುಲಾವಿಗಮನ
 ಮುಪವನಸಭಾಮಾಯಾವಿಮಾನೇಂದ್ರಜಾಲಾತಿಶಯಚಿತ್ರಕರ್ಮಾದಿ ಯಾ
 ಲಂಬನವಿಭಾವಂ, ತದ್ವದಭಿನಯಸ್ತೋತ್ರವ್ಯಾವರ್ಣನಚಿಂತಾಡಿಯುದ್ದೀ
 ಪನವಿಭಾವಂ, ನಯನವಿಸ್ತಾರಾನಿಮಿಷಪ್ರೇಕ್ಷಣಸಾಧುವಾದದೇಹಾಂಗುಲಿ
 ಭ್ರಮಣಾದಿ ಯನುಭಾವಂ, ರೋಮಾಂಜಾಶ್ರುಸ್ವೇದಾದಿ ಸಾತ್ವಿಕಭಾವಂ,
 ಹರ್ಷಾವೇಗಜಡತಾದಿ ವ್ಯಭಿಚಾರಿಭಾವಂ, ಇವಲಿಂ ವಿಸ್ಕಯಸ್ಥಾಯಿ ಯನು
 ಭೋಯಮಾನಮಾದೊಡದ್ಭುತರಸಂ.

ಮು|| ಮನಮುಂ ದಿಟ್ಟಿಯುಮೆಯ್ದು ದಂಬುಸಿಧಿಯಂ ಮುಂ ದಾಂಟೆದಂ ದಾಂಟೆ ತ|
 ದ್ವನಸಾಲರ್ಕ್ಕನಿಕ್ಕಿ ಕೂಡೆ ಬನಮಂ ಕಿಟ್ಟಿತ್ತಿದಂ ಕಿಟ್ಟುಮೊ ||
 ವನನೆ ಪಾಲಿಲಿವನವೊಂದೆ ಕೊಳ್ಳಿಯೊಳೆ ಸುಟ್ಟುಂ ಲಂಕೆಯಂ ಚೋದ್ಯ
 ಮೆಂ |

ದೇನಸುಂ ವಿಸ್ಮಯಮುತ್ತು ಮಾರುತಿಯನಾಲಂಕೇಶ್ವರಂ ಮೆಚ್ಚಿದಂ ||
 ಮು|| ಅತಿಸೂಕ್ಷ್ಮೇಕ್ಷಣನೆಂತುಮಂಥನಸತೀಸಾಂದರ್ಯದೊಳೆ ವಿಕ್ರಮಾ |
 ಸ್ವಿತನೆಂತುಂ ಪೆಲವಂ ಮಹಾಜಿಮುಖದೊಳೆ ನಿರ್ಣಿತಸಮ್ಯಗ್ಭುತು ||
 ಶ್ರುತನೆಂದುಂ ಬಧಿರಂ ಕರಂ ಪರಪರೀವಾದಂಗಳೊಳೆ ನೋಟಿಲ್ಲೊಡ |
 ದ್ಭುತಮಾಶ್ಚರ್ಯಮಭೂತಪೂರ್ವಮೆಸಕಂ ಶ್ರೀಗಂಡಮಾರ್ತಂಡನಾ ||

ವ|| ಮತ್ತಂ-

ಕಂ|| ಬೇರೊಂದದ್ದು ತರಸಮಂ |
 ಬೀರುತ್ತು ಮನೇಕವಿಧದ ಫಲಪರಿಣತಿಯಿಂ ||
 ದಾಲುಂ ಋತುಗಳುಮೊಡನೆಯೆ |
 ತೋರಿದುವು ತಪಃಪ್ರಭಾವದಿಂ ತನ್ಮುನಿಯಾ || ೧೧೨||
 (ಇವದ್ಭುತರಸಂ)

ಸೂತ್ರಂ ೫೯.

ಕಂ|| ಭಯದೆ ಭಯಾನಕರಸಮಾ |
 ರಯೆ ರಿಪುಸರ್ಪಾದಿ ಪೆಂಪಿನಾಲಂಬನಮಾ ||
 ಭಯಹೇತುಗರ್ಜಿತಾದಿಯೆ |
 ನಯದುದ್ದೀಪನವಿಭಾವಮಾರಸಕಕ್ಕುಂ ||

ಸೂತ್ರಂ ೬೦.

ಕಂಪಸ್ವೇದಾದಿಯದ |
 ಕ್ಷಾಂಪನುಭಾವಂ ಕರಂ ವಿವರ್ಣಾದಿಯ ಮ ||
 ತ್ತಂ ಪುದಿದ ಸಾತ್ವಿಕಂ ತ್ರಾ |
 ಸಂ ಪರಿಹೈನ್ಯಭ್ರಮಾದಿ ಸಂಚಾರಿಯ ತಾಂ ||

ವೃತ್ತಿ|| ರಿಪುಸರ್ಪಪಿಶಾಚಭೂತಾದಿಶೂನ್ಯಗೃಹಾರಣ್ಯಗಮನಾದಿವ್ಯಾಳಮೃಗಾದಿ -
 ಯಾಲಂಬನವಿಭಾವಂ, ತದ್ವಿಕೃತಸ್ವರಶ್ರವಣತದಿಲೋಚನಸ್ಪರ್ಶನವಧ ಬಂ

ಧಾದಿದರ್ಶನಶ್ರವಣಮುದ್ದೀಪನವಿಭಾವಂ, ಕರಕಂಪಜಲದೃಷ್ಟಿನಿರೀಕ್ಷಣ
ಹೃದಯಸಾದಸ್ಪಂದಶುಷ್ಕಾಷ್ಣಕಂಠತ್ವಮನುಭಾವಂ, ಮುಖವೈವರ್ಣ್ಯ
ಸ್ವರಭೇದಾದಿ ಸಾತ್ವಿಕಭಾವಂ, ಶಂಕಾಪಸ್ತ್ರಾರಮರಣತ್ರಾಸಚಾಪಲ್ಯಾವೇಗ
ದೈನ್ಯವೋಪಾಹವ್ಯಭಿಚಾರಿಭಾವಂ, ಇವಱಿಂ ಸ್ವಾದ್ಯಮಾನಮಾದ ಭಯ
ಸ್ಥಾಯಿಯೇ ಭಯಾನಕರಸಂ.

ವಿಚಾರಂ

ಸ್ತ್ರೀಯರ್ಗಂ ನೀಚಪ್ರಕೃತಿಯನುಳ್ಳರ್ಗಂ ಭಯಂ ಸ್ವಭಾವಂ, ಧೀರೋದಾ
ತ್ತಾದ್ಯುತ್ಥಮರ್ಗ ಭಯಂ ಕೃತಕಮೆನಿವ್ವುದು. ಅವರ್ ಗುರುಮುನೀಶ್ವರಾದಿ
ಗಳಲ್ಲಿ ಕರಕಂಪನಗದ್ದದಸ್ವರಾಯಗಳಿಂ ಮಾಲ್ವ ಭಯಂ ಕೃತಕಂ, ಅಂತಾ
ದೊಡವರ್ಗಮೆಲ್ಲಾರಸಂಗಳುಮಿಂತು ಕೃತಕಂಗಳಕ್ಕೆ ಬೆಲೆವೆಣ್ಣ ರತಿಯಂ
ತೆಂದೊಡಂತಾಗದು. ನೃಪನ ಮೃದುಚೇಷ್ಟೆಗಳಿಂ ವಿಸೀತಪ್ರಕೃತಿಯೆಂದು
ಗುರು ತಿಳಿದನದು ಸಫಳನಾದುದು. ಅವಳ್ ತೋರ್ಪ ರತಿ ಧನನಿಮಿತ್ತ
ಮಲ್ಲದೆ ಸಾಜಮಲ್ಲೆಂದು ಚದುರಂ ಕಾದಲನದಂ ತಿಳಿದನದಾತೆಱಿಂ. ಪ್ರಜಾ
ಪಾಲನಾರ್ಥಬನರಸುಗಳ್ ಕ್ರೋಧವಿಸ್ಮಯಂಗಳಂ ತೋರ್ಪರ್, ಅವುಂ
ವ್ಯಭಿಚಾರಿಯಲ್ಲದೆ ಸ್ಥಾಯಿಯಲ್ಲ.

ಲಕ್ಷ್ಯಂ.

ಮು|| ಮಕರಂ ಬಾಯ್ಡಿದಂದದಿಂ ತೆಱಿದ ಬಾಯ್ ಕೊಂಕಿರ್ಡ ಕೂರ್ವಾಡೆನೆ |
ಕ್ಕ ಕದಂಪತ್ತಿದ ಪುರ್ವ ಬತ್ತಿದ ಬಸಿರ್ ಪೋತಂದ ಕಣ್ಣು ದ್ವಮೇ ||
ಘಕರೋರಧ್ವನಿಗೇಳ್ ಕೇಸರಿವೊಲಿದಾರ್ಭೀಳಕೇಶಾಳಿ ಸ |
ರ್ಪಕನದ್ಭ್ರಾಷಣಭೀಷಣಂ ಭಯದಮಾಯುರಾಕ್ಷಸೀರೂಪಕಂ || ೧೧೩ ||

ಕಂ|| ಬೆರಲಂ ಕರ್ಚವ ಪುತ್ತಂ |

ಪರಿದೇಱುವ ಕೆಯ್ದುವಕ್ಕಿ ಪೊಡಮಡುವ ಭಯ ||

ಜ್ವರದಿಂ ನಡುಗುವ ಭೀರುಗ |

ಳರಿಬರ್ ಕನ್ನಡಿಸಿದರ್ ಭಯಾನಕರಸಮಂ ||

೧೧೪||

(ಇದು ಭಯಾನಕಂ)

ಸೂತ್ರಂ ೬೦.

ಮ|| ಬದನಿದೋಂದು ಜುಗುಪ್ಸೆಯಿಂದೆ ಸಲೆ ಬೀಭತ್ಸಂ ಪೊದಟ್ಟುಂ ಬಲಿ |
 ಕ್ಕದು ತಾನೆಯ್ನೆ ಜುಗುಪ್ಸಿತೇಕ್ಷಣವಿರಕ್ತಿದ್ವಂದ್ವದಿಂ ದ್ವಂದ್ವನಾ ||
 ಯ್ದುದಿತಾಲಂಬನಮಾಜುಗುಪ್ಸಿತೆಗೆ ದುರ್ಗಂಧಾದಿಯುಡ್ಡೀಪನಂ |
 ಪುಡಿಗುಂ ತದ್ರಸದೇಲ್ಗಿಯೆಂಬುದು ರಸಜ್ಞರ ಪೇಟ್ಟಿ ಮಾರ್ಗಕ್ರಮಂ ||

ಸೂತ್ರಂ ೬೧.

ಕಂ|| ಮೂಗಂ ಮುಚ್ಚುವುದು ಮೊದ |
 ಲಾಗೊರೆಯಲ್ ತದ್ರಸಾನುಭಾವಮದಂಗಂ ||
 ತೂಗುವುದಾದಿಯ ಸಾತ್ವಿಕ !
 ಮೇಗಂ ನಿರ್ವೇಗಮಾದಿ ಸಂಚಾರಿವಲಂ ||

ವೃತ್ತಿ|| ಹೃದ್ಯಮಲ್ಲದ ಭರ್ದಿವ್ರಣಕುಷ್ಠಾದಿಜುಗುಪ್ಸಿತಶರೀರದರ್ಶನಶ್ರವಣಾದಿ
 ಯಾಲಂಬನ ವಿಭಾವಂ ; ಪೂತಿಗಂಧಕ್ರಮಿಕೀಟಾದಿ ಯುಡ್ಡೀಪನವಿಭಾವಂ ;
 ಶರೀರಸಂಕೋಚನಂ ನಾಸಾಮುಖಾದಿವಿಕೋಣನಾಚ್ಛಾದನಂ, ನಿಷ್ಪೀವ
 ಮೊಗಡಿಕ ಯಿವು ಮೊದಲಾದುವನುಭಾವಂ ; ಕಂಪವೈವರ್ಣ್ಯಸ್ವರಭೇದಾದಿ
 ಸಾತ್ವಿಕಭಾವಂ ; ಮೋಹಾಪಸ್ಮಾರೋಗ್ರಗದಾದಿ ವ್ಯಭಿಚಾರಿಭಾವಂ, ವಿರಕ್ತಿ
 ನಿರ್ವೇದಮತಿಧೃತ್ಯಾದಿವ್ಯಭಿಚಾರಿಭಾವಂ ; ಇವಲಿಂ ಚರ್ವ್ಯಮಾಣಮಾದ
 ಜುಗುಪ್ಸೆಯೇ ಬೀಭತ್ಸರಸಂ.

ಲಕ್ಷ್ಯಂ.

ಕಂ|| ಮುಱಿದಾಗುಳಿಸಲ್ ಬಾಯಂ |
 ತೆಱಿದೊಡೆ ದುರುದುರುಸುತಿರ್ಪ ಮದ್ಯದ ಕುಲಿಯಂ ||
 ಮುಱಿಯಿಸುಗುಮವನ ಬಾಯಂ |
 ತೆಱಿಗುವೆನ್ನೆಮ್ಮ ಪೋಗೆ ನೂಂಕುವಳಿನ್ನಂ || ೧೧೫||
 (ಇದು ಜುಗುಪ್ಸಿತ ಬೀಭತ್ಸಂ)

ವ|| ಮತ್ತಂ.

ಕಂ|| ಪರಿವರುಣಜಲದಿನುಣ್ಣುವ |
 ಕರುಳಿಂ ಚಿಮಿಚಿಮಿಸುತಿರ್ಪ ಕೋಲ್ಮಿದುಳಿಂ ಸಂ ||
 ಗರರಂಗಮಾವಗಂ ಕೊ |
 ಕೈರತೆಯನೊಡರಿಸದದಾರ ಕಣ್ಣಂ ಮನಕಂ || ೧೧೬||
 (ಇದು ಜುಗುಪ್ಸಿತೇಕ್ಷಣಬೀಭತ್ಸಂ.)

ವೃ|| ಅಡಗಿನ ತೋಲ ನಿತ್ತರ ಮಿದುಳ್ಳ ಶಲ್ಯದ ಪುಂಜಮೊತ್ತಿ ಬಂ |
 ದಡಸುವ ವಾತಪಿತ್ತಕಫದೋಷಸಮೂಹದ ಪತ್ತಿ ನಿಲ್ಪದೆಂ ||
 ದೊಡೆ ಪೆಜಿತ್ತೇಂ ಕ್ರಿಮಿವ್ರಜದ ಮೂತ್ರಪುರೀಷದ ಕೊಂಡಮೆಂದುವೊ |
 ಯೊಡಲಿದಪಂದಮಂ ಬಗೆದು ಭಾವಿಸಿ ಪೇಸದುದೇಕೆ ಜೀವನೇ || ೧೦೭||

ವ|| ಮತ್ತಂ,

ಕಂ|| ನರಕದ ನೆರೆಮನೆ ಯೊಡಲೆಂ |
 ಬರ ಮಾತಂತಿರ್ಕೆ ನರಕಮೇಲುಮನೊಂದಾ ||
 ಗಿರಿಪ ಬಗೆಯಿಂ ವಿಧಾತ್ರಂ |
 ವಿರಚಿಸಿದಂ ಸಪ್ತಧಾತುಮಯಮೆನಿಪೊಡಲಂ || ೧೦೮||

ವ|| ಮತ್ತಂ.

ಕಂ|| ನಿಧಿ ದುಸ್ತರಜನ್ಮಾಂಭೋ |
 ನಿಧಿ ಕರ್ಮಕ್ಷಯವಿರೋಧಮವರೋಧಂ ತ್ರೀ ||
 ವಧು ಕುಲಟಾವಧುವೆಂಬೊಂ |
 ದಧಮತೆ ತಳ್ತತ್ತು ಚಕ್ರವರ್ತಿಯ ಮನದೊಳ್ || ೧೦೯||
 (ಇವು ಮೂಳುಂ ವಿರಕ್ತಿಬೀಭತ್ಸಂ)

ಸೂತ್ರಂ ೬೩.

ಕಂ|| ಶಮಭಾವಪ್ರಭವಂ ಶಾಂ |
 ತಮಕ್ಕುಮಂತಾಶಮತ್ವಮುಂ ವರ್ತಿಸುಗುಂ ||
 ಸಮನಿಸಿ ಸಮ್ಯಗ್ಗಾಂನಂ |
 ತಮಮಂ ರಾಗಮುಮನಲೆದು ತೊಲಗಿಸೆ ಮನದೊಳ್ ||

ಸೂತ್ರಂ ೬೪.

ಕಂ|| ಶಿವಪದಮೆ ಮತ್ತದಕ್ಕೊರ್ಪಿ |
 ಪ್ಪುವುದಾಲಂಬನ ವಿಭಾವಮಾಮೋಕ್ಷಾರ್ಥಿ ||
 ಪ್ರವಚನಸಾರಮೆ ವಿಗೆ ಕೇ
 ಳ್ವನರ್ಗುದ್ವೀಪನವಿಭಾವಮಾರ್ಯರ ಮತದಿಂ ||

ಸೂತ್ರಂ ೬೫.

ಕಂ|| ಪಗೆಕೆಳೆಯಂ ಸರಿಗಾಣ್ಬದೆ ||

ನೆಗಟ್ಟುನುಭಾವಂ ಪೊದಟ್ಟು ಪುಳಕಸ್ತಂಭಾ |

ದಿಗಳವು ಸಾತ್ವಿಕಭಾವಂ |

ಸೋಗಯಿಪ ಮತ್ತಾದಿ ಸಂದ ಸಂಚಾರಿ ವಲಂ ||

ವೃತ್ತಿ|| ಮೋಕ್ಷಪದಮೆ ಅಲಂಬನವಿಭಾವಂ, ಸದ್ಗುರುನಿರೂಪತ್ರವಣವೈರಾಗ್ಯಸಂ
ಸಾರಭೀರುತ್ವತತ್ತ್ವಜ್ಞಾನನೀತರಾಗಪರಿತೀಲನಪರಮೇಶ್ವರಾನುಗ್ರಹಾದಿಯು
ದ್ವೀಪನವಿಭಾವಂ, ಸಮರಸೀಭಾವಯಮನಿಯಮಾಧ್ಯಾತ್ಮ ಶಾಸ್ತ್ರ ಚಿಂತನಾದಿ
ಯನುಭಾವಂ, ಸ್ತಂಭನಾನಂದಾಶ್ರುಪುಳಕಾದಿ ಸಾತ್ವಿಕಭಾವಂ, ಧೃತಿಸ್ಮೃತಿ
ಮತಿನಿರ್ವೇದಾದಿ ವ್ಯಭಿಚಾರಿಭಾವಂ, ಇವಱಿಂ ಸ್ವಾದ್ಯಮಾನಮಾದ ತಮ
ಸ್ಥಾಯಿಯ ಶಾಂತರಸಂ.

ಲಕ್ಷ್ಯಂ.

ಮುಕ್ತ|| ಮನಮಂ ಮುಟ್ಟೈಸಿ ಮಧ್ಯಂದಿನದ ಬಿಸಿಲೆ ಬೆಳ್ಳಿಂಗಳಂತಾಗೆ ತನ್ನಿಂ |

ತನುವಂ ಬೇರ್ಕೆಯ್ ಬಾಹ್ಯೇಂದ್ರಿಯಮನುಟಿದು ಕೆಯ್ಯಕ್ಕಿ ಕೆಯ್ಯಕ್ಕಿ
ನಿರ್ವಾ ||

ಉನಿವಾಸಕ್ಕೊರ್ವನಂತರ್ಮುಖನಭಿಮುಖನಾದಿತ್ಯಬಿಂಬಕ್ಕೆ ಯೋಗೀಂ |

ದ್ರನತಂದ್ರಂ ನಿರ್ನಿಮೇಷಂ ನಗನಿಕಟಪದ್ಮತ್ಮಕೂಟಂ ಬೊಲಿದಂ ||

ನ|| ಮತ್ತಂ.

ಚಂ|| ಗಿಡಿಗಿಡಿಜಂತ್ರಮಾಯೊಡಲೊಡಲ್ವಿಡಿಹಿದ್ವಿಳಿಂ ದ್ರಿಯಂಗಳುಂ |

ಮಿಡುಕದೆ ಪೋದುವಂತವಱಿ ಪೋಗಿನೊಳಾಯ್ತು ಮನಕ್ಕೆ ಸೌಖ್ಯಮಾ ||

ಗಡಣಿಪ ಸೌಖ್ಯದಿಂ ನೆಲಸಿದತ್ತು ಶುಭಾನ್ವಿತಮಪ್ಪ ಜಾನಮಂ ||

ತೊಡರಿಪ ಜಾನದೊಂದೆಸಕದಿಂ ಪಱಿಪಟ್ಟುವು ಪಾಪಪಾಂಸುಗಳ್ ||

ನ|| ಮತ್ತಂ.

ಚಂ|| ಒಱಲೆ ತಗುಟ್ಟು ಪುತ್ತಿಡುವುದೆಯ್ ಮೃಗಾವಳಿ ಕೋಡ ತೀಂಟಗೀ |

ಡಿಱುವು ಪಕ್ಕಿ ಗೂಡಿಡುವುದಾವರಿಸಿದ್ವ ಲತೋತ್ಕರಂ ಪಗಂ ||

ಡಿಱುವು ನಿಂದ ಪಾವನತಪೋವನದೊಳ್ ಪ್ರತಿಮಾನಿಯೋಗದೊಳ್ |

ನೆಱಿದಮಳಾಂತರಂಗನೆನಿಸಿದ್ವ ಮುನೀಂದ್ರನ ನಿಶ್ಚಲಾಂಗದೊಳ್ ||೧೨೨||

ವ|| ಮತ್ತಂ.

ಕಂ|| ಧಾರಾಭಿಷೇಕಮದುನೇ ತ |

ಪೋರಾಜ್ಯಕ್ಕೆನಿಸೆ ಸುರಿವ ಮಯಿ ಘನರುತಿ ತೂ ||

ರ್ಯಾರವನಾಗೆ ಮುನೀಶಂ |

ಬೇರೂಱಿದ ಬಿಲಲ ತೆಲದೆ ಮರವೊಡಲಿದಂ ||

೧೨೩||

(ಇದು ಶಾಂತರಸಂ)

ಶಾಂತರಸವಿಚಾರಂ.

ವ|| ಶಾಂತರಸಂ ವಿಷಯಜುಗುಪ್ಸಾರೂಪತ್ವಮಾಗಿಯುಂ ಬೀಭತ್ಸದೊಳಂತ
ಭಾವಮುಲ್ಲು. ಜುಗುಪ್ಸೆಯಿದಕ್ಕೇ ವ್ಯಭಿಚಾರಿಯವ್ವುದಱಿಂದದು ತಾಂ
ಸ್ಥಾಯಿತ್ವಮನೆಯ್ದದು. ತಾನೆಂತೆಂದೊಡೆ : - ಶಾಂತರಸ ಪರಿಪೂರ್ಣತೆಯೊ
ಳದು ನಿರ್ಮೂಲಮವ್ವುದಱಿಂ; (ಧರ್ಮ) ವೀರದೊಳಂತರ್ಭಾವಮೆಂದೊಡ
ದುವು ಮುಲ್ಲು. ವೀರರಸಮಭಿನಾನರೂಪತ್ವಂ, ಶಾಂತರಸಮಹಂಕಾರೋಪ
ಶಮೈಕರೂಪತ್ವಂ ಅದಱಿಂ ವೀರಶಾಂತಕ್ಕೇಕತ್ವಪರಿಕಲ್ಪನಮಾಗದು.
ಅಂತಾದೊಡೆ ವೀರರಾದ್ರಕ್ಕಮೇಕತ್ವಮವ್ವುದಱಿಂ. ಧರ್ಮವೀರಾದಿಗಳ
ಚಿತ್ತವೃತ್ತಿ ವಿಶೇಷಂಗಳವು ಸರ್ವಾಹಂಕಾರಂಗಳ್, ಅಹಂಕಾರರಹಿತಂ ಶಾಂತ
ರಸಂ, ಈ ಪಾಂಗಿಂ ಸ್ಥಾಪಿಸಿದೊಡೆನುಂ ವಿರೋಧಮಾಗದು. ಇಂತೊಂ
ಬತ್ತರಸಂಗಳ್ ಬೇರ್ಪಡಿಸಲ್ಪಟ್ಟುವು.---

(ಭಿನ್ನ ಭಿನ್ನ ರಸೋತ್ಪತ್ತಿಕ್ರಮಂ)

ಸೂತ್ರಂ ೬೬.

ಕಂ|| ಶೃಂಗಾರದಿಂದೆ ಹಾಸ್ಯಂ |

ಸಂಗಳಿಸಿದ ರಾದ್ರದಿಂದೆ ಕರುಣಂ ಸ್ಫುಟವೀ ||

ರಾಂಗದಿನದ್ಭುತಮಕ್ಕುಂ |

ಪಿಂಗದೆ ಬೀಭತ್ಸವಿಂ ಭಯಾನಕಮಕ್ಕುಂ ||

ಲಕ್ಷ್ಯಂ.

ವೃ|| ಮಿದುಳಿಂಢಣ್ಣೆಕ್ಕಿ ಬಂಬಲ್ಲರುಳ ಪಿಣಿಲ ಪೂಮಾಲೆಯಂ ಸೂಡಿ ನೆತ್ತ |
 ಪುರದಿದೆತ್ತಂ ತೋರ್ಪ ಪಂದೋವಲ ನಿಱುವಿಡಿದುಟ್ಟುಲಿಯಿಂ ಶುಕ್ತಿಯೊ
 [೪೯ ತೀ |
 ವಿದ ಕೀಲಾಲಾಂಬುವಂ ಕಣ್ಣುಮುಲಿ ಪದೆಪಿನಿಂದೀಂಟೆ ಪಾಪ್ಪಿಸಿ ಕೆಯ್ಗ |
 ಣ್ಣಿದ ರಾಗೋದ್ರೇಕಹಿಂದಾಡುವ ದನುಜೆ ಭಯಬ್ರಾಂತಿಯಂ ಮಾಡಲಾ
 [ತೃ೪೯ || ೧೨೪ ||
 (ಇಲ್ಲಿ ಭೀಭತ್ಸದಿಂ ಭಯಾನಕಂ ಪುಟ್ಟಿದುದು, ಇಂತುಲಿದುವನಪುವುದು)

ಇನ್ನು ರಸಸಂಕರಂ.

ಸೂತ್ರಂ ೬೩.

ಚಂ|| ಮುಸುಕಿನ ಭಂಗಿಯುಂ ನಡೆವ ಗಾಡಿಯುಮೊಪ್ಪಿರೆ ನೀನೆಗೆತ್ತು ಸಂ |
 ಕಿಸದಿರುಳೊರ್ವನಂ ಪಿಡಿದೊಡಾತನಿದೇನೆನೆ ನೋಡಿ ಬಿಟ್ಟು ಲ ||
 ಜ್ಞಿಸಿ ಬರೆ ಕಂಡು ಮೇಳದೊಡನಾಡಗಳನ್ನ ಮರುಳ್ತನಕ್ಕೆ ಒರೋ |
 ಡಿಸಿ ನಗುವಂತುಟಾದುದು ಮನಃಪ್ರಿಯ ನೀಂ ಮುನಿದಿರ್ಪ ದೂಸಲಿಂ ||
 (ಇಲ್ಲಿ ಶೃಂಗಾರಹಾಸರಸಂಗಳ ಸಂಕರಂ)
 (ಇನ್ನು ಪಿರುದ್ಧರಸಂಗಳ್).

ಸೂತ್ರಂ ೬೪.

ಕಂ|| ಕರುಣಾರಸಕ್ಕೆ | ವೀರಂ |
 ದೊರೆಕೊಳೆ ಶೃಂಗಾರರಸಕೆ ಬೀಭತ್ಸಂ ಗಾ ||
 ದ್ರರಸಕ್ಕಮದ್ಭುತಂ ವೀ |
 ಠರಸಕ್ಕೆ ಭಯಾನಕಂ ವಿರೋಧಿಗಳಕ್ಕಂ ||
 ವ|| ಇದು ನಾಗವರ್ಮನ ಮತಂ
 ವ|| ಮತ್ತಂ

1 ಕಾವ್ಯಾ—ಪ. 831, (ಪಾಠಾಂತರ) ಕರುಣಾರಸಕ್ಕೆ ಮಿಗಿಲಾ | ಸ್ಥರಸಂ.....
 ವಿರೋಧಕಮಕ್ಕಂ.

ಸೂತ್ರಂ ೬೮. (a)

*ಕಂ|| ಬೆರಸದವೊಲಿಕ್ಕೆ ಶೃಂಗಾ |

ರರಸಂ ಬೀಭತ್ಸದೊಳ್ ಭಯಂ ರೌದ್ರದೊಳಂ ||

ಕರುಣಾರಸದೊಳ್ ವೀರಂ |

ಪರಿಹಾಸದೊಳದ್ಭುತಂ ವಿರೋಧವಿದೆಂದುಂ ||

ವ|| (ಇದುದಯಾದಿತ್ಯನ ಮತಂ)

ವ|| ಮತ್ತಂ.

+ ಗಣೇಶ್ವರಾದಿನಿಕೃತಸಾಹಿತ್ಯಸಂಜೀವನದಲ್ಲಿ ಶೃಂಗಾರಕ್ಕೆ ವೀರರೌದ್ರ, ಬೀಭತ್ಸಕರುಣಾಶಾಂತಂಗಳಿಗಿಳಿ, ಹಾಸ್ಯಕ್ಕೆ ಕರುಣಾಭಯಾನಕಂ ರಿಪು; ಕರುಣಕ್ಕೆ ಹಾಸ್ಯಶೃಂಗಾರರೌದ್ರಶಾಂತಂ (ಗಳ್) ವಿರೋಧಿ; ಭಯಾನಕಕ್ಕೆ ವೀರವಮಿತ್ರಂ; ರೌದ್ರಕ್ಕೆ ಹಾಸ್ಯಾದ್ಭುತಂ ಶಾಂತಂ [ಶೃಂಗಾರಂ] ಶತ್ರು; ವೀರಕ್ಕೆ ಭಯಾನಕಂ ಪಗೆ; ಅದ್ಭುತಕ್ಕೆ ರೌದ್ರಂ ಸಪತ್ನಂ, ಬೀಭತ್ಸಗೆ ಶೃಂಗಾರಮರಿ; ಶಾಂತಕ್ಕೆ ಶೃಂಗಾರಂ ಮೆಚ್ಚಿದುದಿಂತಿಹುವುದು.

(ಸಾಹಿತ್ಯ ಸಂಜೀವನದ ಸಮ್ಮತಿ ಪದ್ಯಂಗಳ್)

ಸೂತ್ರಂ ೬೮. (b)

ಸ್ತ್ರ|| ವೀರಂ ಬೀಭತ್ಸರೌದ್ರಂ ನಿಜದೆ ಕರುಣಶಾಂತಂಗಳಿಂತೆಯ್ಹಿ ತಾಂ ಶೃಂ |

ಗಾರಕ್ಕಂ ವೈರಿಯಕ್ಕುಂ ಕರುಣಭಯಮಿವುಂ ಹಾಸ್ಯಕಂ ವೈರಿಯಾ ಶೃಂ||

ಗಾರಂ ಹಾಸ್ಯಂ ಬಲಿಕ್ಕಂ ಪರಿಕಿಸೆ ಸಲೆ ರೌದ್ರಂ ವಲಂ ಶಾಂತಮಿಂತುಂ|

ಕಾರುಣ್ಯಕ್ಕಂ ಹಿತಂ ತಾನೆನಿಸದು ಭಯಕಂ ವೈರಿಯಾ ವೀರವೆಂದುಂ ||

ಸೂತ್ರಂ ೬೮. (c)

ಸ್ತ್ರ|| ಶಾಂತಂ ಹಾಸ್ಯಾದ್ಭುತಂ ರೌದ್ರಕೆ ಪಗೆ ಭಯಮುಂ ಮತ್ತೆ ಶೃಂಗಾರ
[ಮುಂ ದಲ್

ಶಾಂತಂ ವೀರಕ್ಕಮಿತ್ರಂ ಭಯಮುಜಿ ವಿಲಸದ್ರೌದ್ರವಂತದ್ಭುತಕ್ಕಂ ||

ಎಂತುಂ ವೈರಂ ಸಬೀಭತ್ಸಗೆ ಯರಿಯೆನಿಕುಂ ನಾಡೆ ಶೃಂಗಾರಮೇಗಂ |

ಶಾಂತಕ್ಕಂ ಮೆಚ್ಚಿದೆಲ್ಲರ್ ಬೆಸಸುವರುಜಿ ಶೃಂಗಾರಮಂ ಬುದ್ಧಿವಂತಂ ||

(ಇದು ಸಾಹಿತ್ಯ ಸಂಜೀವನ ಮತಂ)

* ಹಸ್ತಲಿಖಿತಪ್ರತಿಗಳಲ್ಲಿ ಗಣೇಶ್ವರಾಜ್ಞಿ, ಗಣೇಶ್ವರಾಗ್ನಿ, ಎಂಬ ಭಿನ್ನಪಾಠಗಳಿಂಟು ಗಣೇಶ್ವರಗಣ ಎಂದಿರಬಹುದು.

+ ಇದು ಕವಿಕಾಮನ ಶೃಂಗಾರರತ್ನಾಕರದಲ್ಲಿದೆ. ಉದಯಾದಿತ್ಯನ ಅಲಂಕಾರದಲ್ಲಿ ವಿರೋಧರಸಗಳ ವಿಚಾರವೇ ಇಲ್ಲ. ಆದುದರಿಂದ—ಇದು ಕವಿಕಾಮನ ಮತಂ ಎಂದಿರಬೇಕು.

ಲಕ್ಷ್ಯಂ.

ಕಂ|| ಕರಜಕ್ಷತಗಳಿತಸ್ತ್ಯಾ |

ನರಕ್ತಕರ್ದಮಿತನಿಗ್ರಹಂ ಸವ್ರಣಿತಾ ||

ಧರಜಾತಪೂತಿಗಂಧಂ |

ತರುಣೀಮುಖಮನಗೆ ಪಡೆದುದೊದವಿದಲಂಪಂ ||

೧೨೫||

(ಇದು ದೋಷಂ)

ಸೂತ್ರಂ ೬೯

*ಕಂ|| ಎರಡುಂ ವಿರುದ್ಧರಸಮೋಡ |

ನೆರಸಿರೆ ತದನಂತರಸ್ಥವೊಂದನ್ಯರಸಂ ||

ಪರಿಪುಷ್ಪಮಾಗೆಯುಂ ವ್ಯಥಿ |

ಕರಣಂ ಮೇಣ್ ಸಮುಮಾಗೆಯುಂ ನಿರ್ದೋಷಂ ||

ಲಕ್ಷ್ಯಂ.

ಚಂ|| ಅರುಣಜಲಾವಲಿಪ್ತಿ ಪೂಷಕುಂಕುಮದಂತಿರೆ ಕರ್ಣಲಗ್ನತೋ |

ಮರಮವತಂಸದಂತಿರೆ ನಖವ್ರಣಾಜಯ ಭೂಷಣಾಳಯಂ ||

ತಿರೆ ಮಿದುಳುಣ್ಣಿ ಪುಷ್ಪಕೃತಶೇಖರದಂತಿರೆ ಕೊಂಡುಪೋದರ |

ಚ್ಚರಸುರಣ್ಣಿ ಬಿಬ್ಬ ಭಚರಂ ಕೊನೆ ವಿನಯ ಚೆನ್ನ ಪೊಂಗರಂ || ೧೨೬||

ವ|| ಇಲ್ಲಿ ವಿರುದ್ಧಂಗಳಾದ ಶೃಂಗಾರ ಬೀಭತ್ಸರಸಂಗಳ ನಡುವೆ ವೀರರಸಂ ಪೊಕ್ಕು ಪುಷ್ಟಿಯಾದುದು.

ಮ|| ಭಯದಿಂದ ಕರ್ಚಿದುದೊಂದು ಪುಲ್ ಮುಗಿದ ಕೆಯ್ ಬಿಟ್ಟಿದ್ದ ಕೇಶಂಗಳುಂ |

ನಯನಾಂಭಃಪ್ಲವನೋಡುವಲ್ಲಿ ಪಿರಿದುಂ ಕಾರುಣ್ಯಮಂ ಮಾಡೆ ವೈ ||

ರಿಯನಾಗಳ್ ನಗುವಂತುಟಾದುದು ಕನತ್ತಿದ್ದಂ ವಿನಿರ್ಭಿನ್ನ ಕುಂ |

ಭಯಗದ್ವಿಣ್ಣುಪ ಕುಂಭಿಕುಂಭಯುಗಳಂ ತ್ರೀವಿಕ್ರಮಾತೃಂಡನಾ ||

ವ|| ಇಲ್ಲಿ ವ್ಯಥಿಕರಣಮಾದಾದಲಿಂ ನಿರ್ದೋಷಂ :—

ಸ್ಥಾಯಿವ್ಯಭಿಚಾರಿ ವಿಚಾರಂ

ನ|| ನಾಟಕಾದ್ಯಭಿನಯವ್ಯಾಪಾರದೊಳಾವಿಷ್ಕೃತಮಾಗಿ ತೋರ್ಪ ರಸಂಗಳ

ಳಾತ್ಮಂಗಳೆನಿಪುವು. ಆ ಚಿತ್ತವೃತ್ತಿಗಳ್ ಸಾಮಾಜಿಕರ ಚಿತ್ತಮಂ ಭಾವಿ

ಪುದಲಿಂ ಭಾವಂಗಳೆನಿಕುಂ, ಮನೋವೃತ್ತಿಗಳಾದುದಲಿಂ ಸ್ಥಾಯಿಗಳುಂ

ವ್ಯಭಿಚಾರಿಗಳುಂ ಭಾವಂಗಳೆನಿಪುವು. ಅಲ್ಲಿ ಸ್ಥಾಯಿಗಳೊಂಭತ್ತು. ಅವುಂ

* ಈ ಲಕ್ಷ್ಯ ಲಕ್ಷಣಗಳು ನಾಗವರ್ಮನಿಂದ ಉಕ್ತವಾಗಿದೆ.

ಮುಂದೆ ಪೇಟಿಪಟ್ಟವು. ಸಂಚಾರಿಗಳ ಮೂವತ್ತುಮೂವತ್ತು ಕಡೆಯ ಪ್ರಕರಣದೊಳಗೆ ಪೇಟಿಪಟ್ಟವು.

ಪುಟ್ಟದ ಜೀವಂ ಶಕ್ತಿ ರೂಪದಿಂ ಪೇಟಿಪಟ್ಟವು ನಗೈತನಾಗಿರ್ಪನ ವಾವು ವೆಂದೊಡೆ—ದುಃಖದ್ವೇಷ ಸುಖಾಸ್ವಾದನಲಂಪನಾಗಿರ್ಪದು ರತಿ. ಆಂ ಭೋಗಿ ತಾಂ ದುಃಖಿಯೆಂದು ನಗುವಂದಮಂ ಮಾಲ್ಪುದು ಹಾಸಂ, ತನ್ನ ಸುಖೋತ್ಕರ್ಷಗೆ ವಿಪತ್ತು ಬರ್ಪದೆಂದು ಶೋಕಿವುದೆ ಶೋಕಂ, ಅಪಾಯ ಮಂ ಕುಱಿತು ಕೋಪಿವುದೆ ಕ್ರೋಧಂ, ಅಪಾಯಹೇತುವಂ ಪರಿಹರಿಪೆಡೆ ಯೊಳುತ್ತಾಹಂಮಾಲ್ಪುದು ತ್ಸಾಹಂ, ಅಪಾಯದತ್ತಣಿಂ ಬೆದಲುುವುದು ಭಯಂ, ತಾಂ ಗೆಯ್ವ ಕಜ್ಜಮೊಳ್ಳಿತಲ್ಲೆಂದು ಪೇಸುವುದು ಜುಗುಪ್ಸೆ, ತನ್ನಿಂ ಪೆಟಿರಿದಾದ ಕಾರ್ಯವೈಚಿತ್ರ್ಯದಿದರ್ಶನಾದಿಯಿಂ ವಿಸ್ಮಯಿವುದು ವಿಸ್ಮಯಂ, ತಾಂ ಬಿಡುವುದು ಒಳಗೆ ವೈರಾಗ್ಯಪರನಾಗಿ ಶಾಂತತ್ವಮಂ ಭಜಿವುದು ಶಮಂ. ಈ ಪೇಟಿಪಟ್ಟ ಚಿತ್ತವೃತ್ತಿಗಳಿಂ ಶೂನ್ಯನಾದ ಜೀವನಿಲ್ಲ. ಮತ್ತೆಲ್ಲಿ ಕೆಲಂಬರ ಚಿತ್ತವೃತ್ತಿಗಳ ವಿಭಾವಬಲದಿಂದ ಧಿಕಮಾಗಿರ್ಪವು. ಕೆಲವು ಕಿಱಿದಾಗಿರ್ಪವು, ಕೆಲವು ಚಿತ್ತವೃತ್ತಿಗಳ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ನಿಯೋಜಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ವಾಗಿರ್ಪವು. ಕೆಲವು ಪುರುಷಾರ್ಥದೊಳುಪಯುಕ್ತಂಗಳಾಗಿರ್ಪವು. ಮತ್ತೆ ಕೆಲವು ಮತ್ತೊಂದು ಪ್ರಕಾರಮಾಗಿರ್ಪವು ಇಂತೆಂಬ ಚಿತ್ತವೃತ್ತಿವಿಭಾಗ ದಿಂದುತ್ತಮಮಧ್ಯಮಾಧಮ ಪ್ರಕೃತಿಗಳೆಂದು ವ್ಯವಹಾರಂಗಳಾದುವು. ಇನ್ನೂ ಮತ್ತಾದಿವ್ಯಭಿಚಾರಿಗಳುಂ ಚಿತ್ತವೃತ್ತಿ ವಿಶೇಷಂಗಳ್, ಉಚಿತವಿಭಾವ ದಿಂದೆ ಭಾವಂಗಳಾಗಿ ಜನ್ಮಮಧ್ಯದೊಳಿರ್ಪದೊಂ ವ್ಯಭಿಚಾರಿಗಳಾದು ವೆಂತೆಂದೊಡೆ—ರಸಾಯನಂಗುಡಿದವಂಗೆ ಅಲಸ್ಯಗಲ್ಲಾಸಿ ಶ್ರಮಾದಿಗಳಾಗವು, ಎತ್ತಾನುಂ ಮೇಣ್ ವಿಭಾವಬಲದಿಂ ದೊಡ್ಡಕೊಂಡುದಾದೊಡೆ ವಿಭಾವಂ ಗಳ ಕೆಟ್ಟೊಡೆ ತಾವುಂ ಕಿಡುವುವು. ಅವೇ ಸಂಸ್ಕಾರವಿಶೇಷದಿಂ ರತ್ಯಾದಿಗಳ ಪತ್ತಿರ್ಪಂತೆ ತಾವಿರಲರಿಯುವು. ರತ್ಯಾದಿಗಳ ಸಂಸಾದಿತಸ್ವಕರ್ತವ್ಯಂಗಳಾಗಿ ವಿಭಾವಂಗಳ ಕೆಟ್ಟೊಡೆ ತಾವುಂ ಕೆಟ್ಟದೊಂಕಿಡುರ್ಪಂ ಸಂಸ್ಕಾರ ವಿಶೇಷದಿಂದೆ ಪ್ರಾಣಭೂಮಿಯ ಪತ್ತುಗೆಗುಂದವು. ಅವಸ್ಥಾಂತರವಿಷಯರ ತ್ಯಾದಿಯಿಂ ಖಂಡನಾದುದೊಂ ಸ್ಥಾಯಿಯಾದುದೊಂ ತನ್ನೆ ಕಾಬಲದೇವಾರ್ಥ ಜಕ್ರಿಸಕಲಚಕ್ರವರ್ತಿಗಳೆಂದಂ ಪದಿನಾಱುತೊಂಬತ್ತಾಱುಸಾವರ್ ಪೆಂಡನಾಸದೊಳೆ ಮಾಲ್ಪಿ ರತಿಯುಂ ಚಿತ್ತ ಮದಲಿ ಸ್ಥಿರಮಾದೊಂ ಸ್ಥಾಯಿಗಳೆನಿವು. ಮತ್ತಮಾಸ್ಥಾಯಿರೂಪಚಿತ್ತವೃತ್ತಿಗಳೆಂಬ ಸೂತ್ರಂ ಗಳೊಳೆ ಪೋಣಿಸಿದಂತೆ ಮತ್ತಾದಯಾಸ್ತಮಯವೈಚಿತ್ರ್ಯ ಶತಸಹಸ್ರ

ಧರ್ಮಂಗಳಂ ಪಡೆಯಲ್ಪಟ್ಟುನಾಗಿ ಸ್ಥಾಯಿಗಳಂ ನಾನಾಪ್ರಕಾರದಿಂ ರಂಜಿ
ಸುತ್ತೆ ಸಂಚಾರಿವುದುಂ ಸಂಚಾರಿಗಳೆಂದು ಪೇಟಿಪಟ್ಟವು. ಮತ್ತೆ
ವಿೂತಂ ಗ್ಲಾನನಾದನೆಂದೊಡೇತಲಿಂದೆಂದದರ್ಕೆ ಹೇತುಪ್ರಶ್ನೆಯಂ
ಮಾಲ್ವಿಂ, ಅದು ಮುನ್ನಿಲ್ಲದೆಡೆಯೊಳ್ ಬಂದುದಲಿಂ. ರಾಮಚಂದ್ರ
ನುತ್ಸಾಹಶಕ್ತಿಯುಳ್ಳವನಾಗಿದನೆಂದೊಡಾರುಂ ಹೇತುಪ್ರಶ್ನೆಯಂ ಮಾಡ
ರಾತಂಗದು ಸ್ಥಾಯಿಯಾಗಿದುದಲಿಂ. ಇವಾವ್ಯಭಿಚಾರಿಗಳ್ಳಂ ಸ್ಥಾಯಿಗಳ್ಳಂ
ದೃಷ್ಟಾಂತಂಗಳ್. ಅದು ಕಾರಣದಿಂ ರತ್ನಾದಿಕಂಗಳ್ ವಿಭಾವಾದಿಯಿಂದು
ದ್ವೋಧಕಂಗಳಾಗಿ ತಮ್ಮ ಸ್ವರೂಪೋಪರಂಜಕತ್ವದಿಂದುಚಿತಾನುಚಿತತ್ವ
ಮಂ ತಳೆವುವು, ವಿಭಾವಾಭಾವದಿಂ ಕೆಟ್ಟೊಡಂ ಸರ್ವಜೀವಂಗಳೊಳ್ ವಾಸ
ನಾರೂಪದಿಂದಿವಿರ್ವದಲಿಂ ಸ್ಥಾಯಿಗಳ್, ಆಮಾಯುಕ್ತಿಯಿಂ ವಿಭಾವಾಭಾವ
ದಿಂ ವ್ಯಭಿಚಾರಿಗಳ್ ನಾಮಮಾತ್ರಮಿಲ್ಲದೆ ಪ್ರೋಪವಪ್ಪದಲಿಂ ವ್ಯಭಿಚಾರಿ
ಗಳಾದುವು. * ಸ್ಥಾಯಿಗಳುಮೊರ್ಮೆಮ್ ವ್ಯಭಿಚಾರಿಗಳವುವು ಅದೆಂತೆಂ
ದೊಡೆ ರಾವಣಾದಿಗಳೊಳನೆಯೊನುರಾಗಾಭಾವದಿಂದಾದರತಿ ವ್ಯಭಿಚಾರಿ
ಯವುದು. ಗುರುಪ್ರಿಯತಮಪರಿಜನಂಗಳಲ್ಲಿ ಯಥಾಕ್ರಮದಿಂ ನೆಗಟ್ಟು
ವೀರಶೈಂಗಾರರೋಷಂಗಳ್ ವ್ಯಭಿಚಾರಿಗಳವುವು. ಈ ಪ್ರಕಾರದಿಂ
ಭಾವಾಂತರಂಗಳುಮಂ ಯೋಜಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದು, ಅಲ್ಲಿ ಶಮಕೊಂದೆಡೆಯೊಳಮ
ಪ್ರಾಧಾನ್ಯಮಿಲ್ಲ. ವ್ಯಭಿಚಾರಿಯಿಲ್ಲವುದಲಿಂ ರತ್ನಾದಿಗಳಲ್ಲಿ ಪಿರಿದುಂ
ಸ್ಥಾಯಿತ್ವಮಾದುದಲಿಂ ಸ್ಥಾಯಿಯವುದು.

ಗದ್ಯ

ಇದು

ಶತೇಂದ್ರ ಮುನೀಂದ್ರ ವಂದಿತಾರ್ಹತ್ವರಮೇಶ್ವರ

ಪಾದಾರವಿಂದಾನುಂದನುಕರಂದಾನಂದಿತ

ಭೃಂಗಾಯಮಾಣ

ಕವಿಸಾಳ್ವ

ವಿರಚಿತಮಪ್ಪ

ರಸರತ್ನಾಕರದೊಳ

ನವರಸಪ್ರಪಂಚವಿವರಣಂ

† ದ್ವಿತೀಯ ಪ್ರಕರಣಂ

* ಕೆಲವು ಪ್ರತಿಗಳಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲಿಂದ ಮುಂದಣ ಗ್ರಂಥಭಾಗವಿಲ್ಲ.

ದ್ವಿತೀಯಾಶ್ವಾಸಂ ಎಂದು ಕೆಲವು ಪ್ರತಿಗಳಲ್ಲಿದೆ.

ಶ್ರೀ

ನಾಯಕನಾಯಿಕಾವಿವರಣಂ.

ತೃತೀಯ ಪ್ರಕರಣಂ.

(1) ಸೂತ್ರಂ ೭೦.

ಕಂ|| ಇಂಬಾಗಿ ನವರಸಕ್ಕಾ |
ಲಂಬನಮಕ್ಕುಂ ಪೊದಟ್ಟು ನಾಯಕರುಂ ನು ||
ಣ್ಣಿಂಬಿಡಿದ ನಾಯಿಕಾನಿಕು |
ರುಂಬಮುಮಂತವರ ತೆಪ್ಪನನುಂ ಬಿಜ್ಜಳಿಪೆಂ ||

ವ|| ನಾಯಕಸಾಧಾರಣ ಲಕ್ಷಣಂ.

ಸೂತ್ರಂ ೭೧.

ಕಂ|| ಕ್ಷಿತಿವಿನುತಕುಲೀನತೆ ಶಾ |
ಚತೆ ಮಾನತೆ ಯಾವನತೆ ದೃಢತ್ವಂ ಮಾಧು ||
ಯತೆ ಧೀರತೆ ಜನದನುರಾ |
ಗಿತೆ ಯುತ್ಸಾಹಿತೆಯ ಸಾಜಮಾದ ಸಮತ್ವಂ ||

ಸೂತ್ರಂ ೭೨.

ಕಂ|| ಪ್ರಕಟಪ್ರತಾಪಿ ಶಾಸ್ತ್ರಾ |
ರ್ಥಕಾರಿ ಕಡುಜಾಗಿ ವಿನಯಧರ್ಮಂ ಸದ್ವು ||
ದ್ವಿಕಲಾವೇತ್ತೃ ಪ್ರಾಜ್ಞಂ |
ಸುಕರಂ ಪ್ರಿಯವಾದಿ ವಾಗ್ಮಿ ನಾಯಕನಕ್ಕುಂ ||

ವ|| ಮತ್ತಮಲ್ಲಿ.

(1) ಈ ಪ್ರಕರಣದಲ್ಲಿ ಸೂತ್ರಕ್ಕೆ ವೃತ್ತಿಯಿಲ್ಲ.

ಸೂತ್ರಂ ೭೩.

ಕಂ|| ಧೀರೋದಾತ್ತಲಲಿತರೇ |

ಧಾರಿಣಿಯೋಃ ನೆಗಟ್ಟು ಧೀರಶಾಂತೋದ್ಧತರಂ ||

ದಾರಯ ಪೇಱ್ಱಿಗುಣಯುತ |

ರೋರಂತಿ ನಾಲ್ವರಾದರಂತೆನೆ ಪೇಱ್ಱಿಂ ||

ಸೂತ್ರಂ ೭೪.

ಕ್ಷಮೆಯುಳ್ಳಂ ಗಂಭೀರನ |

ಸಮಸತ್ವಂ ಸತ್ಕೃಪಾಬ್ಧಿಯವಿಕತ್ಥನನ ||

ಚ್ಛಮನಂ ನಿರಹಂಕೃತನು |

ತ್ತಮಧೀರೋದಾತ್ತನಾಯಕಾಖ್ಯಮನಾಱ್ಱಿಂ ||

ಲಕ್ಷ್ಯಂ.

ಉ|| ಪ್ರಾಕೃತನಲ್ಲನೀ ದಶರಥಾಗ್ರತನೂಭವನೇಕವಾಕ್ಯನಾ |

ಶಾಕರಿಕರ್ಣಚಾಮರಯಶಂ ಚರಮಾಂಗನನಂತವೀರ್ಯನಿ ||

ಹ್ವಾಕುಕುಲಾಮೃತಾರ್ಣವಸುಧಾಕಿರಣಂ ರಣಮೇರು ಲೋಕಲುಂ |

ಟಾಕನಿದಾಘತಾಪಶರವರ್ಷಣಮೇಘನುದಾತ್ತರಾಘವಂ || ೧೨೮||

ವ|| ಮತ್ತಂ.

ಚಂ|| ಗಗನಚರಪ್ರಚಂಡಬಲವೆತ್ತಿ ಬರುತ್ತಿರೆ ಕಾಳೆಗಕ್ಕಿದಂ |

ಬಗೆದನೆ ಜಾನಕೀಮುಖಸರೋರುಹದೊಳ ನೆಲಸಿದ್ಧ ದೃಷ್ಟಿಯಂ ||

ತೆಗೆದನೆ ಕಾಲದಂಡಮುಮನೇಲಿಪ ತನ್ನ ಶರಾಸನಕ್ಕೆ ಮೆ |

ಲ್ಲಗೆ ಕರಶಾಖೆಯಂ ರಘುತನೂಭವನೊಯ್ದನದೇನುದಾತ್ತನೋ || ೧೨೯||

(ಇವಂ ಧೀರೋದಾತ್ತನಾಯಕಂ)

ಸೂತ್ರಂ ೭೫.

ಕಂ|| ವಸುಮತಿಯೋಃ ಸಚಿವಾಯ |

ತ್ತಸಿದ್ಧಿ ನಿಶ್ಚಿಂತನೆಯ್ತು ಸುಖಿ ಮೃದು ಭೋಗ ||

ಪ್ರಸರಂ ಕಲಾಪ್ರಿಯಂ ಪೆಂ |

ಪೆಸೆದಿರ್ಪಾ ಧೀರಲಲಿತನಾಯಕನಕ್ಕುಂ ||

ಲಕ್ಷ್ಯಂ.

ಜಂ|| ಕ್ಷಿತಲಮಂ ಪ್ರಧಾನಮುಖದಿಂ ಪ್ರತಿಸಾಲಿಸುತಿರ್ದು ಭಸ್ಮಸಾ |
 ತ್ಮೃತರಿಪುವರ್ಗನಾಗಿ ಮೃದು ಸತ್ಸುಖಿ ಚಿಂತೆಯನೆಯ್ದೆ ನೀಗಿ ವಿ ||
 ಶ್ರುತಬಹುನ್ಯತ್ಯಗೀತನುತವಾದ್ಯಕಲಾಪ್ರಿಯನೆಲ್ಲಭೋಗದಿಂ |
 ಪ್ರತಿಪಿವಸಂ ಪ್ರವೋದನಿಸೆದಂ ಧೃತಸುರ್ಮಳಧರ್ಮನಾನ್ಯಪಂ || ೧೩೩||
 (ಇವಂ ಧೀರಲಲಿತನಾಯಕಂ)

ಸೂತ್ರಂ ೭೬.

ಕಂ|| ರಸಿಕಂ ಮೃದುಶುಚಿ ಸುಖಿ ಸು |
 ಪ್ರಸನ್ನನುರುಬಂಧುರಂ ದ್ವಿಜಂ ಮೇಣ್ ವಣಿಜಂ ||
 ಎಸೆವ ವಿಲಾಸವಿವೇಕವಿ |
 ಲಸಿತಂ ನುತಧೀರಶಾಂತನಾಯಕನಕ್ಕುಂ ||

ಲಕ್ಷ್ಯಂ.

ಮ|| ಧರೆಯೋಳ ಸಂದಧಿರಾಜವೈಭವದೆ ಬರ್ಪಂ ಸುಪ್ರಸನ್ನಂ ಸುಖೋ |
 ತ್ಕರನಾದಂ ಶುಚಿ ವಿಪ್ರವಂಶಮಣಿ ಸಾಕ್ಷಾತ್ಕಾಮನೆಂದಾತನಂ ||
 ಪುರಮಾರ್ಗಾಗತನಂ ಪ್ರಗಲ್ಭೆಯರಲಂಪಿ ತೋಷಿ ಕಣ್ಣಾರ್ವಿನಂ |
 ನರನಾಥಾತ್ಮಜಿ ನೋಡಿ ಪುತ್ತಳಿವೆಡಂಗಂ ಪೆತ್ತಳಾತಾಣದೊಳ || ೧೩೪||
 (ಇವಂ ಧೀರಶಾಂತನಾಯಕಂ)

ಸೂತ್ರಂ ೭೭.

ಕಂ|| ಧೀರೋದ್ಧತನೇತ್ಯವಹಂ |
 ಕಾರಿ'ವಿಕತ್ಥನನಿ ವಂಚಕಂ ಚಂಡಂ ಮಾ ||
 ಯಾರತನುದ್ವೃತ್ತಂ ವ್ಯಭಿ |
 ಚಾರಿಮನಂ ನೆಗಲ್ವು ಮುತ್ಸರಗ್ರಸ್ತನವಂ ||

ಲಕ್ಷ್ಯಂ.

ಮು|ಸ್ರ|| ಎನಗಂ ಬಲ್ಲಾಳ್ ಗಡಂ ಮಾನವನಭಿಭವಮಂ ಕೇಳಲಾದತ್ತವಂಗಾ |
 ಕೊನಮಂ ಪೂಣ್ಣೆನ್ನೊಳಂ ದಾಯಿಗತನಮನಿವಂ ತೋರ್ಕ ದೋರ್ಡಂಡ
 ಕಂಡೂ ||
 ಯನಮಂ ಚಂಡಾಸಿಸಂಘುಟ್ಟದಿನೊಗೆವುರಿಯಿಂ ಮುಟ್ಟಿಪೆಂ ಮೂಱು
 ಕಣ್ಣಾ |
 ತನುವೆನ್ನೊಳ್ ಮಿಱು ಮಾಱುಂತೊಡೆ ಪಡೆಯದೆ ಸಂತ್ರಾಸಮಂ ಚಂದ್ರ
 [ಹಾಸಂ || ೧೩೨||
 (ಇವಂ ಧೀರೋದ್ಧತನಾಯಕಂ)

ಸೂತ್ರಂ '೭೮.

ಕಂ|| ನಾಯಕರಲ್ಲಾರಸಕಂ |
 ನಾಯಕರಕ್ಕುಂ ಸ್ವರೂಪಭೇದದಿನಂತಾ ||
 ನಾಯಕರೆ ಸಿಂಗರದೊಳಿರೆ |
 ವಾಯಮೆ ನಾಲ್ವೊನನೊರ್ವರೊರ್ವರ್ ತಳೆವರ್ ||
 ವ|| ಅಲ್ಲಿ.

ಸೂತ್ರಂ ೭೯.

ಕಂ|| ಅನತಿಶಯನಾಯಕಾಖ್ಯರೊ |
 ಕೊನುಕೂಲಂ ದಕ್ಷಿಣಾತ್ಮಕಂ ಕುಟಿಲಂ ಧೃ ||
 ಸ್ವನಿನಿಪ್ಪ ನಾಲ್ಕುಭೇದಂ |
 ಜನಿಯಿಸುಗುಮವಂ ಕ್ರಮೋಕ್ತಿಯಿಂದಂ ಪೇಟಿಪ್ಪಿಂ ||

ಸೂತ್ರಂ ೮೦.

ಕಂ|| ನುತತೀಲನೇಕಪತ್ನೀ |
 ವ್ರತನಮಳಂ ನಿಯಮಿತಾತ್ಮನನುಕೂಲಂ ಹೃ ||
 ತ್ವಿತಿಹೋಱದೆ ಜದುರಿಂ ಸಮ |
 ರತಿಯಂ ಪಲಸತಿಯ*ಗೇಸಗೆ ದಕ್ಷಿಣನಿನಿಕುಂ ||

* ಗೆ ಸ್ವಭಾವವನ್ನು ಹೇಳಬೇಕಾಗಿರುವುದು,

ಲಕ್ಷ್ಯಂ.

ಮು|| ಕೆಳದೀ ಮಜ್ಜೀವಿತಾಧೀಶ್ವರನ ಗುಣಮನೇನೆಂದದಂ ಪೇಟಿಪ್ಪಿನೊಂದಂ |
ತಿಳಿ ಮದ್ವೈವಾಹಸಂಬಂಧದ ಸಮುದೋಳಂದೇಕಪತ್ತೀವ್ರತಂ ನಿ ||
ಶ್ಲಳಿತಂ ನೋಡಂದುತೊಟ್ಟೆಂದುವರಮದನೆ ದಲ್ ಭಾವಿಸುತಿರ್ಪೆನವ್ಯಾ |
ಕುಳಚಿತ್ತಂ ಜನ್ಮಜನ್ಮಾಂತರದೊಳಮೆನಗಂತಾತನಕ್ಕೆಂದಳೊರ್ವಳ್ || ೧೩೩ ||
(ಇವನನುಕೂಲನಾಯಕಂ)

ಉ|| ನೋಟದಿನೊರ್ವಳಂ ನಗೆಯಿನೊರ್ವಳನೊಳ್ಳುಡಿಯಿಂದವೊರ್ವಳಂ |
ಬೇಟದಿನೊರ್ವಳಂ ಪಿಡಿಯುತೊರ್ವಳನೋಕುಳಿವೊಯ್ವುತೊರ್ವಳಂ ||
ಆಟದೊಳೊರ್ವಳಂ ಜಳಕೆ ಮೆಯ್ಯೊಡುತೊರ್ವಳನೊಂದೆ ಮಾಯ್ಕಿಯಿಂ |
ದಾಟದೊಳೆಯ್ದು ತೃಪ್ತಿವಡಿಸಿದನವಂ ಗುಣರತ್ನಭೂಷಣಂ || ೧೩೪ ||
(ಇವಂ ದಕ್ಷಿಣನಾಯಕಂ)

ಸೂತ್ರಂ ಲಂ.

ಕಂ|| ಪುಸಿಗಂ ಧೂರ್ತಂ ಮಿಗೆ ವಿಗ |
ಡಸಿಂಗರಂ ನೆಗಲ್ಲು ಕುಟಿಲನಕ್ಕುಂ ಧೃಷ್ಟಂ ||
ಎಸಗುವಪರಾಧಿ ನಾಣಿಲಿ |
ಪಸರಿಪ ಬೋಸರಿಗನಂತವಂ ಗತಮಾನಂ ||

ಲಕ್ಷ್ಯಂ.

ಮ|| ಎನಗೀನಿನ್ನ ವಿಕಾರಮಂ ನವನಬವ್ಯಾಪಾರಮಂ ವಂಚಿಸ |
ಲ್ಪಿನಿಸಂ ನೀಂ ಪುಸಿವೇಲ್ಲು ಮುಚ್ಚಿದೆಯದರ್ಕಾಂ ಬಲ್ಲೆನೇ ನಿನ್ನ ನಾ ||
ಯ್ತನಮಂ ನಂಬದಿರೆಂದು ದೂಱುವವೊಲಿರ್ಪನ್ಯಾಂಗನಾಸಂಗಸಂ |
ಜನಿತಾವೋದಮನೆಂತು ನೀಂ ಪುಸಿವೆ ಮೇಣಂತೆಂತದಂ ಮುಚ್ಚುವೈ || ೧೩೫ ||
(ಇವಂ ಕುಟಿಲನಾಯಕಂ)

ಜಂ|| ದೊರೆಗೆಡೆ ಬಾಯ್ಗೆ ಬಂದುದನೆ ಬಯ್ವಿನದಂ ಬಗೆಗೊಳ್ಳದೀಮುಖಾಂ |
ಬುರುಹಮನೊಲ್ಲು ಚುಂಬಿಸುವನೋವದೆ ಬೆಟ್ಟಿತವೊಯ್ವಿನೊತ್ತವಂ ||
ಕರವನಡುರ್ತು ಕಾಯ್ತೊಡವೆನಾಗಳೆ ಕಾಲ್ಪಿಡದಿರ್ಪನಿಂತು ನಿ |
ಷ್ಕರುಣದಿನಾನವಂಗೆ ವೊಗದೊಳ್ ಮುನಿಸಂ ತಳೆನೆಂ ತಳೋದರೇ || ೧೩೬ ||
(ಇವಂ ಧೃಷ್ಟನಾಯಕಂ)

ವ|| ಇವರ್ ನಾಲ್ವರುಂ ಶೃಂಗಾರನಾಯಕರ್.

ಸೂತ್ರಂ ೮೨.

ಕಂ|| ಇಂತೀರೆಣ್ಣರವರ್ ಗುಣ |
ವಾಂತುತ್ತಮಮಧ್ಯಮಂ ಜಘನ್ಯಾಪ್ವಯಮಿಂ ||
ಸಂತರ್ ತ್ರಿವಿಧಂ ಬರ್ಕಿ |
ನ್ನಂತಾನಾಯಕರೆ ಗಣಿಸೆ ನಾಲ್ವತ್ತೆಣ್ಣರ್ ||

ಸೂತ್ರಂ ೮೩.

ಕಂ|| ಕಮನೀಯವಾಣಿ ಗೂಢೋ |
ಕ್ತಮಂತ್ರನತಿಚತುರ ನಖಿಕರ್ಮವಿಭೇದಂ ||
ಪ್ರಮದಾಕೋಪೋಪಾತ್ತ |
ಕ್ರಮಪರನಿಸುವನಿ ನರ್ಮಸಖನಿಸಿಕುಂ ||

ಸೂತ್ರಂ ೮೪.

ಕಂ|| ವಿವಿಧವಿನೋಪಾತ್ರಯನೆನಿ |
ಸುವಂಗಿ ನಾಲ್ವರ್ ಸಹಾಯಾಗಲೆ ಪೇಟ್ಟುಂ ||
ಭುವನವಿನೂತ್ತರೆ ನಾಗರಿ |
ಕ ವಿಟಿ ವಿದೂಷಕಸುಪೀಠಮರ್ದ ಕರೆನಿಪರ್ ||

ಸೂತ್ರಂ ೮೫.

ಕಂ|| ಸರಸೋಪವಚನದೊಳ್ ನಾ |
ಗರಿಕಂ ಚತುರೋಕ್ತಿಯೊಳ್ ವಿಟಿಂ ಹಾಸ್ಯೋಕ್ತೈಂ ||
ತರದೊಳ್ ವಿದೂಷಕಂ ಗ್ರಾ |
ಮ್ಯೂರೀತಿಯೊಳ್ ನುಡಿಯೆ ಪೀಠಮರ್ದಕನೆನಿಕುಂ ||

ವ|| ಮತಾಂತರದಿಂ ವಿಟಚೇಟವಿದೂಷಕಪೀಠಮರ್ದಕರೆಂದುಮವರಂ ಪೇಟ್ಟು
ರರೆಬರ್, ಪೀಠಮರ್ದಕ ವಿಟ ಚೇಟ ವಿದೂಷಕರೆಂದು ಮುಂ ಪೇಟ್ಟುವರಲ್ಲಿ
ರಾಜನಿಂದಣಮೆ ಕಿಱಿದಾದ ಗುಣವಂತಂ ತನ್ನಪನ ಪೀಠಮನಣೆವುತ್ತುತ್ತಿ
ಕುಳಿರ್ಪದಲಿಂ ಪೀಠಮರ್ದಕಂ, ಕಾಮವಿದ್ಯೆಯೊಂದಲಿಯೊಳ್ ನಿಪುಣಂ
ನಿಟಂ, ನಾಯಕನಾಯಿಕಾ ಸಂಧಾನಕುಶಲಂ, ಪ್ರಾಥಂ ಚೇಟಂ, ಅವರಂ

ನಗಿಸುವಂ ವಿಧೂಷಕಂ, ಈ ನಾಲ್ವರುಂ ನರ್ಮಸಖರೆನಿಪರ್, ನರ್ಮ
ನೆಂದು ಶೃಂಗಾರಕೇಳಿ ಮಿತ್ರಂ, ಇದರ್ಕೆ ಸಮ್ಮತಿಶ್ಲೋಕಂ—

ಸತ್ಯತಂ || ಕಿಂಚಿದೂನಃ ಪೀಠಮರ್ಧ ಏಕವಿದ್ಯೋ ವಿಟಸ್ಸತ್ಯತಃ ||
ಸಂಧಾನಕುಶಲಶ್ಚೇಟೋ ಹಾಸ್ಯಪ್ರಾಯೋವಿಧೂಷಕಃ ||

ವ|| ಇಂತೆಂಬರಾಸಖರೆ ವಾಗಾಧಿಪ್ರಾಥಿಯಖಿಳವಿಭೇದಂ, ಕನ್ನಡದೊಳ ನಾಗ
ರಿಕಾದಿ ಚತುಷ್ಟಯಮಂ ಪೇಲ್ವುದದನಱಿಗೆ. ನಗರವಾರ್ತಾವಿಶೇಷ ಮನಱಿ
ದರಸಂಗಿ ಚತುರವಚನದಿಂ ಸೂಚಿಪನದಱಿಂ ನಾಗರಿಕನಿವರಣಂ—

ಲಕ್ಷ್ಯಂ.

ಚಂ|| ನಸುದೊಡೆ ತೋರ್ಪ ಪಟ್ಟಣಿಗೆಯೊಳ ನೆಱುಗತ್ತರಿಬೊಟ್ಟು ಕಟ್ಟು ಬಿ |
ಟ್ಟಿವೆವ ಕುರುಳ ಮೊಗಕ್ಕೆ ಪಿರಿದೊತ್ತುವ ಬಿಂಕದ ಸಂಕದೊಲೆ ಕು ||
ಪ್ಪಸ ದಳಮಾದ ಸಣ್ಣ ಬಳೆ ಕನ್ನೆಯ ಪೀಲಿಯನಾಂತ ಚೊಲ್ಲೆಯಂ |
ಮಿಸುಗುವ ದೋರವಲ್ ಕರಮೆ ಮಾಸರಮಾದುದು ದೇಸಿಗಾರ್ತಿಯಾ ||

(ಇದು ನಾಗರಿಕವಚನಂ)

ವ|| ಇಂತುಲಿದುವನಱಿದುಕೊಳ್ಳುವುದು.

ವ|| ಇಂ ನಾಯಿಕಾವಿಕಲ್ಪಮಂ ಪೇಲ್ಪಿಂ.

ಸೂತ್ರಂ ಲೃ.

ಕಂ|| ಪ್ರಕಟತರನಾಯಿಕೆಯರಾ |
ಸ್ವಕೀಯ ಪರಕೀಯ ಪಣ್ಯೆಯನೆ ಮೂಱುತೆಱುಂ |
* ಸ್ವಕೀಯ ಪರಿಭಾನಿಸೆ ಮು |
ಗ್ಗಿ ಕವಿಗಳಿಂ ಮಧ್ಯೆ ತತ್ಪ್ರಗಲ್ಭೆಯುಮೆನಿಕುಂ ||

ಸೂತ್ರಂ ಲೃ.

ಕಂ|| ಕ್ರಮದಿಂದ್ವಾದಶವರ್ಷ |
ಪ್ರಮಾಣದೊಳ ಮುಗ್ಧ ಮಧ್ಯೆ ತದ್ವಿಗುಣದೊಳಾ ||
ಸಮಕಟ್ಟುಂ ತದ್ವಿಗುಣ |
ಪ್ರಮಿತಾಬ್ಧದೊಳಾ ಪ್ರಗಲ್ಭೆಯನೆ ವೆಸರ್ವಡೆಗುಂ ||

*ಕಂದಲಕ್ಷಣವು ಕಟ್ಟಿದೆ (ಜಗಜವು ವಿಷಮಗಣವಾಗಿದೆ) ಪ್ರಕಟಂ ಸ್ವಕೀಯಯುಂ ಮು||
(ಎಂದು ತಿಳಿದುಬಹುದು)

ಸೂತ್ರಂ ಲಲ.

ಚಂ|| ನವವಯಮಯ್ಯೆ ಲಜ್ಜೆ ನವಕಾಮಮಿವುಂ ಸುಸಿಲಲ್ಲಿ ವಕ್ತ್ರಮಂ |
 ಸವನಿಸದಾಕೆ ಮುಗ್ಧೆ ನಡುಜವ್ವನಮೊಪ್ಪುವ ಕಾಮಮೋಹಮುಂ ||
 ತವೆ ಸುಸಿಲಿಂ ಪೊದಟ್ಟುವಳೆ ಮುಧ್ಯೆ ವಯೋಧಿಕೆ ತೀವ್ರಕಾಮದಿಂ |
 ಬವರಿಪಳಾಪ್ರಗಲ್ಬಿ ವರಮೂರ್ಛತೆ ತತ್ಕಲೆವಲ್ಲಳಲ್ಲವೇ ||

ಲಕ್ಷ್ಯಂ.

ಚಂ|| ಪದಯಿಸೆ ಸೋರಕಿ ಶಂಕೆಗಿಡೆ ಮೇಳಿಸಿ ಮೆಯ್ಯಿಡೆ ತಳ್ತು ತೋಳೆತ |
 ಲ್ಲಿದಿಗೊಳೆ ಮಲ್ಲನಪ್ಪಿ ಮೊಗಮಿತ್ತೊಡೆ ಚುಂಬಿಸಿ ಸೋಲ್ತು ನಾಣನೊ ||
 ಕ್ಕುದನಲಿಬಿಚ್ಚೆ ಕಾರ್ತನದ ನಲ್ಮೆಗಳೆಂ ನುಡಿದಿಂತಲಂಪಿನು |
 ಬ್ಬದಿಗಮನಾಲತಾಂಗಿಗೆ ಸೃಪಂ ಪಡೆದಂ ನವಸಂಪ್ರಯೋಗದೊಳೆ|| ೧೩೮||

ವ|| ಮತ್ತಂ.

ಚಂ|| ಇನಿಯನಗಲ್ಲೊಡಂ ಸುರತದೊಳೆ ನೆರೆವುಜ್ಜುಗದಿಂದಮಿರ್ಪುದಾ |
 ತನೊಳೊಡನಿರ್ದೊಡಂದೆನಗೆ ಪೊಪ್ಪುದು ಲಜ್ಜೆಯೊಳಿದರ್ ಪೊಯ್ತು ನ ||
 ಲ್ಲನೊಳಿರಲೀಯದೆಂತುಮೆನಗೆನ್ನ ಮನಂ ಬಸಮಲ್ಲದೆಂದು ಕಾ |
 ಮಿನಿ ಕುದಿವಳೆ ವಿವೋಗದೊಳೆಮಾತನಯೋಗದೊಳೆಂ ನಿರಂತರಂ||೧೩೯||
 (ಇವಳೆಮುಗ್ಧೆ)

ಮ|| ಬಗೆಯೊಳೆ ಪೊಣ್ಣೆ ದಲಂಪು ಕಾತರತೆಯೆಂ ತಂದೀಯೆ ಮೆಯ್ಯೆ ಮೆಯ್ಯೆ ಸಂ |
 ದುಗಳೆನಪ್ಪೊಡಮಿಲ್ಲದಂತಮರ್ವಿನಂ ತಟ್ಟಿ ಬಾಯ್ತೊಟದೊಳೆ ||
 ಮಿಗೆ ಪೀರ್ವಂತೆ ಮನೋನುಾಗರಸನಂ ಮುಯ್ಯರ್ಚಿ ಕಾದಲ್ಮೆ ಕೆ |
 ಯ್ಯಿಗುವನ್ನಂ ನೆರೆದರ್ ಮನಃ ಪ್ರಿಯತಮುರ್ ನಾನಾರತಕ್ರೀಡೆಯಿಂ||೧೪೦||

ವ|| ಮತ್ತಂ.

ಮ|| ಇನಿಸಂ ತನ್ನನಗಲ್ಲೊಡಂದೆ ಮರಣಾವಸ್ಥಾಂತರಂ ಪುಟ್ಟಿ ತೊ |
 ಟ್ಬನೆ ಕಂಡೆಂದು ಭಯಾಕುಳಂ ಪಡೆಬಿಸಿಂ ಮಾತಾಡೆಯುಂ ನಾಡೆ ಕೆ ||
 ಮ್ಮನೆ ಬರ್ಕುಂ ಕಲಹಂ ಮನಕ್ಕೆ ತಣಿವಿಲ್ಲೆಂದುಂ ಸುಸಿಲ್ಲೆಂದೊಡಾಂ |
 ನಿನಗೇನೆಂದಪೆನಕ್ಕೆ ಕೂರ್ಪವರೊಳಿನ್ನೆಲ್ಲೆತ್ತೊ ಸಾಖ್ಯಾವಹಂ || ೧೪೧||
 (ಇವಳೆ ಮುಧ್ಯೆ)

ಮ|| ಸ್ತ್ರ|| ಕುಟಿಲಾನೀಳಾಲಕಂಗಳ್ ನಿಮಿರ್ದಿರೆ ಬೆಳರ್ವಾಯ್ ನಾಡೆಯುಂ ಬೀಗೆ

[ರಾಗೋ |

ಕೃತದೇಹಂ ರಾಗಮಂ ಪಿಳ್ಳನೆ ಪಿಱಿದವೊಲಿಂಬಾಗಿ ನೀಳ್ಳೋಳಲಂಪಿಂ ||

ವಿಟವೃತ್ತಂ ಮೆಯ್ಯೊಳೆತ್ತಂ ಪಸರಿಸಿರೆ ವಿಟಂ ಬೀಸೆ ಸಿಂಹಿದರ್ಳೊರ್ವಳ್ |

ಸ್ಫುಟಿತೋರೋಮಧ್ಯೆ ಭಿನ್ನಾಳಕೆಯವಟುತಟಗ್ರಂಥಿನಿಗ್ರಂಥದಿಂದಂ || ೧೪೨

ವ|| ಮತ್ತಂ,

ಮ|| ಅಳಕಂ ತುಂಬಿವೊಲಾಡೆ ತುಂದಿದ ಕುಚಂ ಚಕ್ರಾಂಕದಂತಾಡೆ ಕ |

ಣ್ಣೆಳವೊನಾಟಮನಾಡೆ ಮುದ್ದುವೊಗಮಂಭೋಜಾತದಂತಾಡೆ ನೀರ್ ||

ತಿಳಿನೀರಂತೊಲೆದಾಡೆ ನೂಪುರಮರಾಳೋನ್ಮಾದಮಾಡ್ಯಕ್ಕೆ ಪೂ |

ಗೊಳನೆರ್ದಾರ್ಡುವ ವೋಲದೇಂ ಮೆಱಿದಳೋ ನಾನಾರತಪ್ರಾಧಿಯಂ || ೧೪೩

(ಇವಳ್ ಪ್ರಗಲ್ಭೆ)

ವ|| ಅಲ್ಲಿ

ಸೂತ್ರಂ ೮೯.

ಕಂ|| ಧೀರೆಯನಿಕ್ಕುಂ ಧೈರ್ಯದೆ |

ಧೀರಾಧೀರೆಯ ಪೊದಟ್ಟು ದೈರ್ಯಾಧೈರ್ಯಾ ||

ಧಾರದಿನಧೈರ್ಯದಿಂದಮ |

ಧೀರೆಯೆ ತನ್ಮಧೈಯುಂ ಪ್ರಗಲ್ಭೆಯುಮಕ್ಕುಂ ||

ವ|| ಮತ್ತಂ.

ಸೂತ್ರಂ ೯೦.

ಜಂ|| ನಗೆನೆರಸಿದರ್ ತೊಂಡುನುಡಿಯಿಂ ತಗುಳ್ವಳ್ ಸಲೆ ಧೀರೆ ದೋಷಿಯಂ |

ಮಿಗೆ ಖತಿಯಾಂತು ಕೊಂಕುನುಡಿಯಿಂ ಪೊದಟ್ಟು ಶ್ರವಿನಿಂ ಸದೋಷಿಯಂ ||

ತಗುಳ್ವಳೆ ಮಧೈಯೆಂಬಪಸರಾಂತುಭಯಾಪ್ತೆ ಕೃತಾಪರಾಧಿಯಂ |

ತಗುಳದೆ ಮಾಣ್ಣಳೆಯ್ ಬಿಟುನಾತಿನ ಜಾಲದಿನಸ್ತಧೀರೆ ತಾಂ ||

ಲಕ್ಷ್ಯಂ.

ಚಂ|| ಪೊಸಬನಿದಾವನಾದವುಡು ಕಂಡಱಿದಂತೆವೊಲಿಲ್ಲಿ ಕಂಡೆವೀ |

ರಸಿಕನನೆಂದು ಕಂಡ ತೆಱಿನಲ್ಲಿದು ತಾಂ ಬಱಿದೇಕೆ ಬಂದನೀ ||

ಬಿಸಿಲೊಳದೇಕೆ ಮೆಯ್ಯರಿಸಿನಂ ಪಿರಿದಕ್ಕಟ ತಲ್ಪು ಬಾಸುಲಿಂ |

ಪಸಿಯವು ನೊಂದನೆಂದು ನುಡಿದಳ್ ತಡೆದೊಯ್ಯನೆ ಬಂದ ನಲ್ಲನಂ ||೧೪೪||

(ಇವಳ್ ಮಧ್ಯಾಭ್ಯರ್ಥಿರೇ)

ಮ|ಸ್ರ|| ಮುಳಿವೆಂ ತಾನಾರ್ಗೆ ತನ್ನಂ ತಿಳಿವುವ ಪಿರಿದುಂ ದಂದುಗಂ ಬೇಡವಿನ್ನಾಂ |

ಮುಳಿಯೆಂ ನಿನ್ನಾಣೆ ನಿನ್ನೀನವನಖಹತಿಯುಂ ಕುಂಕುಮಾದ್ರಾಂಕಿ

[ತೋರ]

ಸ್ಥಳಮಂ ಬೆಳ್ಳೀಱು ಸೊಪ್ಪಾದಧರಮನಿಸಿತುಂ ಕಂಡುಕಂಡಿನ್ನು ನಿ

[ನೋಳ್ |

ಮುಳಿಸಿನ್ನೀಂ ಲಲ್ಲೆಯಿನ್ನೀಂ ಪುರುಡುಗಳೆನುತುಂ ತೀವಿದಳ್ ಕಣ್ಣು

[ನೀರಂ || ೧೪೫||

(ಇವಳ್ ಮಧ್ಯಾಭ್ಯರ್ಥಿರಾಧೀರೇ)

ಚಂ|| ಎಲೆ ಮೃಗನೇತ್ರ ಬೇಡ ಮುಳಿಸೆಂಬೆ ಯಿದೇಂ ಸಖಿ ಯಿತ್ತಲಾರೊ ಯೆಂ |

ಜಲಿಸಿದ ಬಾಯ ತೀವ್ರನಖಸಾತದ ಬಾಸುಲಿ ಮೆಯ್ಯ ದುಷ್ಟನಂ ||

ಖಲನನಿದೆಂತು ನೋಲಿಪ್ಪಿನವನಂ ತಡೆವಂದಮಿದೇಕೆ ಪೋಕೆ ತ |

ನೋಲವನವಳ್ಳಿ ತೋರ್ಕೆ ಬಿಡುಗೆಂದುಲಿದಳ್ ದಯೆಗೆಟ್ಟು ನಲ್ಲನಂ ||೧೪೬||

(ಮಧ್ಯಾಖ್ಯಾಧೀರೇ)

ಸೂತ್ರಂ ೯೧.

ಚಂ|| ಮುಳಿದುಱಿ ಚಿಂತಿಸುತ್ತೆ ಕೃತದೋಷಿಯನೊಂದಳುಂ ಬಱಿಕ್ಕವಂ |

ತಿಳಿವುತೆ ಬಂದೊಡಂ ಮನಮನೀಯದಳುಂ ಸಲೆ ಧೀರೆ ಹಾಸ್ಯಮು ||

ಗ್ಗಲಿಸಿದ ಕೊಂಕುವಾತನುಭಯಾಭ್ಯೆಯ ತೋಱುವಳಾಸದೋಷಿಯೋಳ್ |

ತಿಳಿವುವನಂ ಪ್ರಗಲ್ಭವಸರೊಪ್ಪಿದಧೀರೆಯೆ ಜರ್ವಿ ಪೊಯ್ವಳೇ ||

ಲಕ್ಷ್ಯಂ.

ಕಂ|| ಬೆರಲಂ ಮೂಗಿನಮೇಲಿ |

ಟ್ಟುರುಕೋಪದೆ ಸಾಪರಾಧಿಯಂ ವಲ್ಲಭನಂ ||

ತರುಣಿಯಣಂ ಪೊದದೆ ನಿಂ |

ದಿರವೇಂ ಕನ್ನಡಿಸಿದತ್ತೊ ಧೈರ್ಯದ ಪೆಂಪಂ ||

೧೪೭||

ವ|| ಮತ್ತಂ.

ಕಂ|| ವಿನಯೋಪಚಾರವಚನಮು|

ಮನುಕೂಲಾಚರಣಮುಂ ವಿಭಿನ್ನಾ ಸನಮುಂ ||

ಇನಿಯಂಗಱುಪದೆ ಸುರತ |

ಕ್ಕಿನಿತೊದವುವಳಲ್ತು ಮುಳಿದಳೆಂಬೊಂದಿರವಂ ||

೧೪೮||

(ಇವಳು ಪ್ರಗಲ್ಭವೆಸರಧೀರೆ)

ಚಂ|| ಎಱಗಿದೊಡಾರ್ಗಿ ತಾನಸಮಸಾಬ್ಬಮನೀಗುಮೆ ಅಂತೆ ನೀನದ |

ಕ್ಕೇಱಗುವೆ ಕಮ್ಮನೆನ್ನಡಿಗೆ ಬಲ್ಲೆನಿದೆಲ್ಲಮನೆಟ್ಟು ಪೋಗು ನಿ ||

ನ್ನೇಱಕಮದೆತ್ತಲಿದುರದಿರದತ್ತಿಱಗೆನ್ನ ಮನಕ್ಕೆ ಕೋಪಮಂ |

ನೇಱಿಯಿಸಬೇಡ ಪೋಗೆನುತವಳು ನಗೆಯಿಂ ಕೋಱಿಚಾಡಿ ಕಾಡಿದಳು||೧೪೯||

(ಇವಳು ಪ್ರಗಲ್ಭವೆಸರಧೀರಾಧೀರೆ)

ಕಂ|| ಪುರ್ವಿಂದಪರಾಧಿಯನುಱಿ |

ಜವುತೆ ಕಲಕಾಂಚಿಯಿಂದೆ ಬಂಧಿಸಿ ಕಾಯ್ವಿಂ ||

ದುರ್ವಿಂ ಬಯ್ಯೊದೆದು ಸದೆವಳು |

ಸರ್ವಂ ಕೆಳದಿಯರೆ ಪಾಱಿವೇಱ್ಪಿನಮಿನಿಯಳು ||

೧೫೦||

ವ|| ಮತ್ತಂ.

ಚಂ|| ಸ್ಮರನಲರಂಬಿನೇಱುಗಳ ಬಾಡಣದಿಂ ಪೊಱಮಟ್ಟು ಪೋದುದೋ |

ಸುರಿಸುರಿಬಾಷ್ಪದಿಂ ತೊಳೆದುಪೋದುದೋ ಸುಯ್ಯಲಿಂದೆ ಪಾಱಿತೋ ||

ವಿರಹಕೃಶಾನುವಿಂದಮೆಲೆ ಬಂದುದೋ ಧೈರ್ಯವೋಡರ್ಚಿ ಚಿತ್ತದೋಳು |

ಬೆರಸಿ ಮದೀಯಕಾಂತನೆಡೆಗೈದಿತೊ ಕೇಳು ಸಖಿ ಕಾಣೆನೆನ್ನೊಳೆಂ || ೧೫೧||

(ಇವಳು ಪ್ರಗಲ್ಭಾಧೀರೆ)

ವ|| ಇನ್ನಲ್ಲಿ.

ಸೂತ್ರಂ ೯೨.

ಕಂ|| ಪ್ರಿಯನಿಷ್ಕೃದೇ ಜ್ಯೇಷ್ಠೆಯುಮು |
ಪ್ರಿಯದಿಂದೆ ಕನಿಷ್ಠೆಯಕ್ಕು ವಿಯಯಿರುವರುನಾ ||
ರಯೆ ತಾಂ ಪ್ರತ್ಯೇಕಂ ಮು |
ಗೈಯನೊರ್ವಳನಿಲ್ಲಿಕೂಡೆ ಪದಿಮೂಯಿತೆ ||

ಲಕ್ಷ್ಯಂ.

ವ|| ಜ್ಯೇಷ್ಠ ಕನಿಷ್ಠೆಗೆ.

ಕಂ|| ಪಿಂತನೆ ಬಂದಿರ್ವರ್ ನಿಜ |
ಕಾಂತೆಯರುಂ ಲೀಲೆಯಿಂದಮಿರೆ ಕಾಂತಂತಂ ತಾ ||
ನಂತೊರ್ವಳ ಕಣ್ಮುಚ್ಚಯ |
ಸಂತಪದಿಂದೊರ್ವಳಧರಪಾನಂಗೈಯ್ದಂ || ೧೫೨||

ಜಂ|| ಎಲೆಮೃಗನೇತ್ರ ನೋಡು ನವಿಲಾಟಮನಾಸಹಕಾರಗುಚ್ಛಕೋ |
ಮಳಿಕೆಯನುದ್ಭ್ರಮದ್ಭ್ರಮರಲೀಲೆಯನೆಂದು ವನಾಂತರಾಳದೊಳ ||
ಚಳಮತಿನಾಡಿ ವಲ್ಲಭಿಯನನ್ಯವಿಟೀಮುಖಚುಂಬನೇಪ್ಸಿತಾ |
ಕುಳನಭಿವಾಂಛೆಯುಂ ನೆಲೆಯು ತೀರ್ಚಿದನೇನುಚಿತಪ್ರವೀಣನೋ || ೧೫೩||

ವ|| ಇಲ್ಲಿಯಧರಪಾನಕ್ಕೆ ಬಂದವಳಾ ಜ್ಯೇಷ್ಠೆ, ಚುಂಬನಕ್ಕೆ ವಂದವಂ ಕುಟಿಲ
ನಾಯಕಂ.

ಸೂತ್ರಂ ೯೩.

ಕಂ|| ಇನ್ನಾ ಪರಕೀಯೆಯೆ ತಾಂ |
ಕನ್ನಿಕೆ ಮೆಲಿವೊಡೆಯೆಂದುಮಿರ್ತೆನುಕಕ್ಕುಂ ||
ಕನ್ನಿಕೆ ವಿವಾಹವಾಗದ |
ಳುನ್ನತದೆ ವಿವಾಹವಾದಳೊಡೆಯನಿಕ್ಕುಂ ||

ಲಕ್ಷ್ಯಂ.

ಮ|| ಸುರಭಿಸ್ವೀಕೃತಿ ಗೀತರಕ್ತಿ ಮಣಿಭೂಷಾವೇಕ್ಷೆ ತಾಂಬೂಲರಾ |
ಗರಸಾವೇಕ್ಷೆ ಕಟಾಕ್ಷವೀಕ್ಷಣೆ ರತಿವ್ಯಾಪಾರಮೆಂಬೀಮಹೋ ||
ದ್ಧುರಪಂಚೇಂದ್ರಿಯದರ್ಪವೊತ್ತರಿಸೆ ಕೆಯ್ಯಕ್ಕಿರ್ಪೊಡಂತೀತನೂ |
ದರಿ ಸಾಲ್ವಳ ತಳೆಯಲ್ ಸ್ವಯಂವರವರಪ್ರಸ್ಥಾನಮಾಂಗಲ್ಯಮಂ ||೧೫೪||
(ಇವಳೆಕನ್ನಿಕೆ)

ಕಂ|| ತಿಳಕಮನೋಸರಿಸುವ ಕ | .

ಜ್ವಳಜಳಮಂ ತೊಡೆವ ಕುರುಳನೊತ್ತುವ;ನೆವದಿಂ ||

ದಳಸು ಕಿಱುಕಿಱುದು ಪೊಸಮದ |

ವಳಿಗೆಯ ಸಾಧ್ವಸಮನರಸನೊಯ್ಯನೆ ಕಳೆದಂ ||

೦೫೫||

(ಇವಳು ಉದಾಹರಣೆಯಾಗಿ)

ಸೂತ್ರಂ ೯೪.

ಕಂ|| ನೆಱಿಯೆ ಪರಕೀಯ ತಾನಿ |

ತೆಱನೆಂಬುದನೆಯು ಪೇಱಕ್ಕಿನಿನ್ನೆಯಗೆ ಬುಧರ್ ||

ಕುಱುಪಂ ಪಣ್ಯೆಗೆ ಗುಣಗಣ |

ದೆಱಕಂ ಸಾಮಾನ್ಯಮಪ್ಪುದುಱುನೊಂದೆ ತೆಱಂ ||

ಲಕ್ಷ್ಯಂ.

ಚಂ|| ಮುಳವ ಕನಲ್ವ ಕಂಟಸುವ ಕಾಡುವ ಬೇಡುವ ಮೇಕುದೋರ್ಪ ಸಾ |

ದಳಸುವಲಲ್ವ ಗೆಲ್ವ ಬಗೆದೋರ್ಪ ಮನಂಗುಡದರ್ಪ ಕೈತವಂ ||

ಗಳೊಳವಳಾವಗಂ ಹರಯಮಿಲ್ಲದೆ ಮೋಹಿಸುತಿರ್ಪಳನ್ನಿವಳು |

ಮೊಳೆಯೊಳೆ ಕೊಂದು ಕೂಗಿದಪಳೇಱಿಲೆವೋದೊಡೆ ಬಾಯಿಲೀವಳೇ||೦೫೬

(ಇವಳು ಪಣ್ಯೆ)

ಸೂತ್ರಂ ೯೫.

ಕಂ|| ಇಂತೆಯು ಪೇಲ್ವ ಪದನಾ |

ಉಂತೆಱದಾವಧುಗಳೊಳಗೆ ಯೋರೊರ್ವರವ ||

ಸ್ಥಾಂತರಮದೆಂಬು ಭೇದಮು ||

ದೆಂತೆನೆ ತಱುಸಂದು ಪೇಲ್ವಿನೆನ್ನೆಯವನಿತಂ ||

ಸೂತ್ರಂ ೯೬.

ಕಂ|| ಸುಕವಿಗಳಿಂ ಸ್ವಾಧೀನಪ |

ತಿಕೆ ಗತಭರ್ತಾರಿಕೆಯಭಿಸಂಧಿತೆ ಯಭಿಸಾ ||

ರಿಕೆ ವಿರಹೋತ್ಕಂಠಿತೆ ನಾ |

ಸಕಸಜ್ಜಿಕೆ ವಿಪ್ರಲಬ್ಧಿ ಫಲಿತೆಯನಿಕುಂ ||

ಸೂತ್ರಂ ೯೭.

ಕಂ|| ಸತತಂ ಸ್ವಾಧೀನಪತಿಕೆ |

ಪತಿಯಂ ಸ್ವಾಧೀನಮಾಗಿ ತಡೆದಂಗನೆ ತಾಂ ||

ಗತಭರ್ತಾರಿಕೆ ಯನಿಕುಂ |

ಪತಿ ಪರದೇಶಸ್ಥನಾಗೆ ಮುಱುಗುವ ನಲ್ಲಳಾ ||

ಲಕ್ಷ್ಯಂ.

ಉ|| ಪೊಲ್ಲಮೆಗಂಡವರ್ ಮುಳಿದು ತಮ್ಮಯ ತೋಯ್ತಿರಸೆಂತುಮಾಱಿಬಿಡಂ |

ನಲ್ಲದೆ ಲೋಗರಂ ಬೆಸಸು ಸಿನ್ನಯ ವಾಮಪದಪ್ರಭಾತಮಂ ||

ನಲ್ಲಳ ಕೋಪದಂದನಗೆ ನೀಂ ದಯಗೆಯ್ಯೊಡೆ ನೋಗುಮೆಂದನೀ |

ಮೆಲ್ಲಡಿಯನ್ನ ಮೆಯ್ಯ ಪುಳಕಂಗಳೆನ್ನ ಕುರುಳ್ಳೊತ್ತಿಸಿಂ || ೧೫೭||

(ಇವಳಾ ಸ್ವಾಧೀನಪತಿಕೆ |

ಚಂ|| ಘನಸಮಯಕ್ಕೆ ಬರ್ಪನೆನೆ ತಾಂ ಬರಮಾಱುತುಮಿರ್ಪದೆಂದು ಮೆ |

ಲ್ಲನೆ ಪಲವಂದದಂ ಸಲಸಿ ಮತ್ಪತಿ ಪೋಗೆ ಒಯ್ಯಕ್ಕಮೇನೊ ತೊ ||

ಟ್ಟನೆ ನಭದೊಳ್ ಕಱುಂಗಿ ಮುಗಲುಂ ನೆಗೆದೊವು ನಲ್ಲನೇಕಮಾ |

ರನೊ ಮಿಗೆ ತಲ್ಲು ಕೇಗಿದವುದೆನ್ನ ದೆ ಪವ್ವನೆ ಪಾಱಿಕೇಕಿಗಳಾ || ೧೫೮||

(ಇವಳಾ ಗತಭರ್ತಾರಿಕೆ |

ಸೂತ್ರಂ ೯೮.

ಕಂ|| ಆಡಿಗೆಱಿಗಿದನಿಯನಂ ಕಡೆ |

ನುಡಿದಟ್ಟಿ ಬಲಿಕ್ಕೆ ನೋವಳಭಿಸಂಧಿತೆ ಪೇ ||

ರಡವಿಯರುಳಾ ಪಗಲೆನ್ನದೆ |

ಬಿಡದೆಯ್ದುಗುವೋಪನಲ್ಲಗಭಿಸಾರಿಕೆ ತಾಂ ||

ಲಕ್ಷ್ಯಂ.

ಚಂ|| ವಿನಮಿತನಾದನಲ್ಲನುಮನೊಲ್ಲದೆ ಚೇಟಿಯರಾಗಳಕ್ಕ ನೀಂ |

ಮುನಿಸನೆ ಮಾಣ್ಬದೆಂದೊಡದುವಂ ಬಗೆಗೊಳ್ಳದೆ ಮಾಣ್ಬು ಮತ್ತೆ ತಾಂ ||

ಮುನಿಸನೆ ತಾಳ್ಳದೆ ಮುನಿಸೆ ತಾಪನಿಬಂಧನಮಾದುದಲ್ಲದಂ |

ದೆನಗೆ ಲತಾಂತವೊಮಲಯಜಂ ಸಸಿ ತುಂಬಿಗಳುಂತು ಕಾಯ್ಕುಮೇ || ೧೫೯||

(ಇವಳಭಿಸಂಧಿತೆ |

ಚಂ|| ಬಲಿಸಿಡಲೇಯ್ಗೆ ಸುತ್ತಿಲುವ ಕಟ್ಟಲೆ ಕಾರ್ನುಗಿಲೊಡ್ಡು ಬಂದು ಬಂ |
 ದೇವಗುವ ಬಲ್ಲಿತಪ್ಪ ಸರಿ ಕಣ್ಣಿಳೊಳುಳ್ಳವ ಮಿಂಚು ಮಾಣದ ||
 ಲ್ಪುಲಿ ಗಜಲುತ್ತುಮರ್ಪ ಘನಘರ್ಜನೆ ಯೆಂಬಿವು ಕಾತರತ್ವಮಂ |
 ಮಲೆಯಿಸಲೆಂದುಮಾಣವು ನಿಜೇಶ್ವರನಲ್ಲಿಗೆ ಪೋಪ ನಲ್ಲಳಾ || ೧೬೦||
 (ಇವಳಭಿಸಾರಿಕೆ)

ಸೂತ್ರಂ ೯೯.

ಕಂ|| ವಿರಹೋತ್ಕಂಠಿತ ಪತಿ ತಡೆ |
 ದಿರವಿಂಗತಿಮುಖಮುಳ್ಳವಳ್ ತನ್ನಂ ಮಂ ||
 ದಿರಮಂ ವಾಸಕಸಜ್ಜಿಕೆ |
 ಪುರುಷನ ಬರವಲಿದು ಸಿಂಗರಂಗೈಯಲಕ್ಕುಂ ||

ಲಕ್ಷ್ಯಂ.

ಮ|| ಇಸಿಯಂ ಬಾರದೆ ಸಿಂದನೇಕೆ ಗಡ ಪೊಟ್ಟುಂ ಪೋದುದಿಂತೆಂದು ಕಾ |
 ಮಿಸಿ ತನ್ನಾಸೆ ನಿರಾಸೆಯಾಗೆ ಬಿಸುಸುಯ್ದುಲ್ಪತ್ತು ಬೇಸತ್ತು ಕ ||
 ಣ್ಣನಿಯಂ ಸೂಸಿ ಕನಲ್ಪು ತೊಟ್ಟು ತೊಡವಂ ಬೀಸಾಡಿ ಪೂಮಾಲೆಯಂ |
 ಮುನಿಸಿಂದಂ ಪಲುದಿಟ್ಟು ಕಾಂತೆ ಸೊಡರಂ ನಿರ್ವೇದದಿಂ ಬೀಸಿದಳ||೧೬೧||
 (ಇವಳ ವಿರಹೋತ್ಕಂಠಿತೆ)

ಚಂ|| ಮನೆಯುಮನೆಯ್ಗೆ ತನ್ನ ಮನಲಂಕರಿಸಿದು ನಿಜಪ್ರಿಯೋಪಗಾ |
 ಹನದೃಢಗಾಢಕರ್ದಮವಿಲೇಪನಮೆಂದು ವಧೂಟಿ ಗಂಧಸಾ ||
 ವನಮೃಗನಾಭಿಚರ್ಚನಮನೊಲ್ಲದೆ ಮಾಣ್ಣಳದಂತೆ ಕಾಂತೆ ಕಾಂ |
 ತನೊಳೊಡಗೂಡದಿರ್ಪಳವಲೇಪನೆನಿಪ್ಪುದು ತಕ್ಕುದನ್ನಿರೇ || ೧೬೨||
 (ಇವಳ ವಾಸಕಸಜ್ಜಿಕೆ)

ಸೂತ್ರಂ ೧೦೦.

ಕಂ|| ಬೆಳಸಿದೆಡೆಗೆಯ್ದ ಪಡೆಯದೆ |
 ರಸಿ ಕನನತಿಮುಖ ವಿಪ್ರಲಬ್ಧಿಯ ನಲ್ಲಂ ||
 ಸುಸಿಲಂಕಮನನೈಯಿನಾಂ |
 ತೆಸೆದಿರೆ ಕಂಡೀಷ್ಯೆಗೆಯ್ವ ಪೆಣ್ ಬಂಡಿತೆ ತಾಂ ||

ಲಕ್ಷ್ಯಂ.

ಉ|| ನೂತವಿಹಂಗಸಂಕುಳಸಮುನ್ನತನಾದಮನೆಯ್ ಕೇಳ್ಳು ಕಾ |
ಮಾತುರೆ ನಲ್ಲನಾಯಡೆಯೊಳಿದನೆಗೆತ್ತಿರದೆಯ್ ಬಂದು ಸಂ ||
ಕೇತನಮಾಧವೀಸದನದೊಳ್ ಸಿಜಕಾಂತನ ರೂಪಗಾಣದು |
ತ್ವಾತವಿಷಾದೆ ಬೆಚ್ಚನುಸಿದೊತ್ತಿದಳೊಯ್ಯನೆ ಕಣ್ಣ ನೀರ್ಗಳಂ || ೧೬೩||
(ಇವಳ ವಿಪ್ರಲಬ್ಧಿ)

ಮ|| ಇನಿತಂ ನಂಬೆಲೆ ಮನ್ಮನೋರಮಣಿ ಸಿನ್ನಿನ್ನಂದಮಂ ನೋಲಿಬಿಟ್ಟೋಡ |
ತನು ಬೇಜಿಲ್ಲದೆ ಜೀವವೊಂದೆ ತಮಗೆಂಬೀಮಾತೆ ಕೇಳಿಗಳೋ ||
ಪನೆ ಪೋ ನಿಶ್ಚಯಮಾದುದಲ್ಲದೊಡೆ ಸಿನ್ನೀಮೆಯೊಳೊಂದಿದರ್ ನೂ |
ತನರಕ್ತಾರ್ಪನಖಕ್ಷತವ್ಯಥೆಗೆ ಪೇಲಿಬಿನ್ನೀಮನಂ ನೋಗುಮೇ || ೧೬೪||
(ಇವಳ ಖಂಡಿತ)

ವ|| ಮತ್ತಮಿಂತು ನೂರಿಪ್ಪತೆಂಬುತೆಪದ ಭೇದದ ನಾಯಿಕೆಯರಲ್ಲಿ ಪ್ರತ್ಯೇಕ
ಮಾಗಿ ಮೂದೆಪನಕ್ಕುಮದೆಂತೆಂದೊಡೆ.

ಸೂತ್ರಂ ೧೦೧.

ಕಂ|| ಕ್ರಮದಿಂದೆ ವಚನಕೋಪ |
ಪ್ರಮೋದದಿಂ ಪ್ರಕೃತಿಗುಣವಿಭೇದದಿನ್ನಿಗು ||
ತ್ತಮನಾಯಿಕೆಯಂ ನೆಪಿ ಮ |
ಧ್ಯಮನಾಯಿಕೆಯಂ ಜಘನ್ಯತರನಾಯಿಕೆಯಂ ||

ಸೂತ್ರಂ ೧೦೨.

ಮ|| ಸ್ರ|| ಮೃದುವಾಕ್ಯೋಪಪ್ರಸಾದಂ ಸಹಜಮೆಸಿಸಿದಾಕಾಂತ ತಾನುತ್ತಮಾಖ್ಯಾ |
ಸ್ವದೆ ರಕ್ತಾರಕ್ತಮಾಗಲ್ ಮುಳಿಸು ಪಿಷಮಸಂಧಾನಮಿನ್ನಳ್ಳವಳ ಮಾ |
ಗದೊಳಕ್ಕುಂ ಮಧ್ಯಮಾಖ್ಯೋನ್ನತ ಮುಳಿಸದೆ ಕಾಯ್ದು ಕೂಪೋಂ |
ಹಿದಿಗೊಂಡಾತ್ಮೀಶನಂ ಮೇಳಿಸುವ ಚಪಲೆ ತಾಂ ಜಘನ್ಯಾಖ್ಯೆಯಲ್ತೆ ||

ಲಕ್ಷ್ಯಂ.

ಕಂ|| ಮನ್ಮನದಾಣ್ಮನಿ ನಿನ್ನಯ |

ಸನ್ಮಾನಂ ಜಾಣ್ಮೆ ಜವ್ವನಂ ಸಿರಿ ವಿಭವಂ ||

ಮನ್ಮಥರೂಪತೆ ಸೊಬಗುಂ |

ಸನ್ಮಾಧುರ್ಯತೆಯನೆನೆಗೆ ಪುಟ್ಟಿವುನಶಂ ||

೧೬೫||

(ಇದು ತ್ತಮನಾಯಿಕಾವಚನಂ.)

ಚಂ|| ಬಿನದಮದೆಂದನಂದಮೆರ್ದೆಗೊಳ್ಳುಪಜಾರಮದೆಂದಿನಂದಮಿಂ |

ಬಿನ ನುಡಿ ಯಂದಿನಂದವಲಿಪೊಡದ ನೋಟಮದೆಂದಿನಂದಮೆಂ ||

ಬಿನಮಿರದಾಗಳುಂ ಬಿಡದ ಸುಯ್ಯಲಗೊಯ್ಯನೆ ಬಂದು ಮೆ |

ಲ್ಲನೆ ಪೆಟಪಿಂಗುವಾಟಿಡಿಯೆ ದೂಱಿದುದೋಪನೊಳಾದ ಕೋಪಮಂ||೧೬೬

(ಇದು ತ್ತಮನಾಯಿಕಾಕೋಪಂ)

ಮ|| ಮುಳಿಸೇಂಕಾರಣವೆನ್ನೊಳ್ಳಿಲ್ಲ ಮತಿವಾಕ್ಯಾರುಣ್ಯದಿಂದೋಪ ನ |

ಲ್ಲೆಳ್ ನೀಂ ನಿನ್ನಯೆ ತೊಲ್ತುನಿಂತು ಬೆಸಸಲ್ ಪೋ ತಕ್ಕುದೇ ಮಾಣ್ಪುದೀ ||

ಕಳುಷಾಲಾಪನ ನೆಂದು ಕಾಲ್ಪಿಡಿದನಂ ಕೂರ್ತೆತ್ತಿ ಬಾಷ್ಪಾಂಬುಕ |

ಜ್ವಳಪಂಕಾಂಕಿತವಾ ದ್ರವೃತ್ತಕುಚದೊಳ ತಳ್ತಪ್ಪಿದಳ ಕಾಂತನಂ||೧೬೭

(ಇದು ತ್ತಮನಾಯಿಕಾಪ್ರಸಾದಂ)

ಕಂ|| ಮನದೊಳ್ ಕಪಟಮನೆಯದೆ |

ನಿನಗೊಲ್ಲಳನೆನ್ನನಿಂತು ತೊಲಿತ್ತಿಂಬವೊಲೊ ||

ಯ್ಯನೆ ನೆಗಲ್ದಿವೆ ನಿನ್ನೀ ನಾ |

ಯ್ಯನಮಂ ಮಾಣ್ ಮಾಣದಂದು ಪೊಸಪರಿಮಾಲ್ಪಿಂ ||

೧೬೮||

(ಇದು ಮಧ್ಯಮನಾಯಿಕಾ ವಚನಂ)

ಚಂ|| ಅರುಣಿಮನೇತ್ರಮುದ್ದು ಕುಟಿಭಂಗಮತಿಸ್ಫುರಿತಾಧರಂ ನಿರಂ |

ತರಮತಿಕಂಪಿತಸ್ತನ ತನೂದರಮುದ್ದ ತಘುರ್ಮಬಿಂದು ನಿ ||

ಭರ ಸರಸೋಕ್ತಿಯಾಕುಳತೆನೊಳ್ ರಮಣಂಗೆ ಪೊಡಲ್ದು ಚೆಲ್ವನಾ |

ಳ್ಳಿರ ಮುನಿದಳ ಮನಂಬುಗೆ ವಿನೂತನಸದ್ರಸಭಂಗಭೀತಿಯಿಂ || ೧೬೯||

(ಇದು ಮಧ್ಯಮನಾಯಿಕಾಕೋಪಂ)

ಚಂ|| ನಡುಗೆ ಪಯೋಧರಂ ಪೊಡರೆ ಬಾಯ್ಡುಪಿ ಮಿಳ್ಳಿಸೆ ಪುರ್ವ ಕೆಂಪನಾ |
 ಲೊಡರಿಸೆ ಕಣ್ಣಿಳುಣ್ಣೆ ಬೆಮರಾದಮೆ ಕಂಡು ಭಯಾರ್ತಮೂರ್ತಿ ಕಾ ||
 ಲ್ವಿಡಿಯ ಕೃತಾಪರಾಧಿ ಸಿಜನೂಪುರದೋಳ ತೊಡದೊಳ್ಳುರುಳ್ಳಳಂ |
 ಬಿಡಿಸುವ ಕೆಯ್ದಿದಿಂ ಮೆಪ್ಪಿದಳಾವಿಭುಗಂ ವಧು ತನ್ನ ನಲ್ಮೆಯಂ || ೧೭೦ ||
 (ಇದು ಮಧ್ಯಮನಾಯಿಕಾಪ್ರಸಾದಂ)

ಚಂ|| ಸುಡು ಸುಡು ಪೋಗೆನೆಂಬೆಸಿರಬಾರದು ಪೋದೊಡೆ ನೋಡೆನೆಂಬೆನೆ |
 ದೊಡೆ ನಯನಂಗಳಂತಿರವು ನೋಡಿದೊಡಂ ನಗದಿರ್ಪೆನೆಂಬೆನೆ |
 ದೊಡೆ ನಗೆ ಸಿಲ್ಲದಾ ನಗೆಯೊಳಾನವನೋಳ ಪುದುವಾಪಿರೆನೆಂಬೆನೆ |
 ದೊಡೆ ಬಗೆ ಮೇಲೆ ಪಾಯ್ಡುಳಿಸಿ ತಾನೆ ಕಡಂಗುವುದೇವೆನಾಂ ಸಖೀ || ೧೭೧ ||
 (ಇದು ಜಘನ್ಯನಾಯಿಕಾವಚನಂ)

ಚಂ|| ನುಡಿದೊಡೆ ಚುನ್ನಮಂ ನುಡಿದಳಂದಪೆ ನಾಣಿಲಿ ಮಾಣಲಾಗದೇ |
 ತುಡುಗುಣಿಗೆಯ್ತುಮಂ ಸಿನಗೆ ಮಾಣೊಡೆ ಸತ್ತಪೆ ನಿನ್ನನೆಂತು ಸೈ ||
 ತಿಡುನೆನೊ ಸಂದ ಉಡೊಡಗನೆ ಎಂದು ಕರಂ ಮುಳಸಿಂ ಕನಲ್ದ ಕ |
 ಣ್ಣಿಡೆ ಕಡುಕೆಯ್ದು ಪೊಪ್ಪುಸೊವಡಪ್ಪಿನೆಗಂ ಬಡದಳ ಸಿಜೇನಂ || ೧೭೨ ||
 (ಇದು ಜಘನ್ಯನಾಯಿಕಾಕೋಷಂ)

ಚಂ|| ಮುಳಿದಿರೆ ನಲ್ಲನೋಪಳ ಪದಾಂಬುರುಹಕ್ಕೆ ವಿನಮ್ರನಾಗಿ ಚಾ |
 ಪಳ ಮೊಪ್ಪಿಯಲ್ತು ನೀನನಗೆ ಮುಟ್ಟದೆ ಪೋಗೆನೆ ಪೋಗೆ ಕಂಡು ಸಂ ||
 ಚಳಮತಿ ನಿಂದು ಸೈರಿಸದೆ ಬೆಂಬಲಿಯಿಂ ಪರಿದೆಯ್ತು ಮೇಲುದಂ |
 ಸೆಳೆದೊಡೆ ನಲ್ಲನೊಲ್ಲದಿರೆ ಕಾಲ್ವಿಡದುದುಳ್ಳತಿಪ್ರಮೋದದಂ || ೧೭೩ ||
 (ಇದು ಜಘನ್ಯನಾಯಿಕಾಪ್ರಸಾದಂ)

ಸೂತ್ರಂ. ೧೦೩.

ಕಂ|| ನೀನಪ್ಪಿದೊಡೆಸುಪ್ಪೊಡಾದುದು |
 ಮೂನೂಪಿಂಭತ್ತು ನಾಲ್ಕು ಭೇದಂ ಪೆಸರ್ವೆ ||
 ತ್ತಾನಾಯಿಕಾವಿಕಲ್ಪಂ |
 ಭೂನುತಕವಿನಿಕರರಚಿತಕಾವ್ಯಾದಿಗಳೋಳ ||

ವ|| ಮತ್ತಮಿದೊಂದುಮತದಿಸಿತಾದುದು. ಅವರ ಗುಣಗಣಮನೋವೃತ್ತಿ
 ಜೇಷ್ಠಾದಿಗಳೆಂ ನಾಯಿಕಾಭೇದಮುಗಣಿತಂ, ಅವರ್ಗ.

ಸೂತ್ರಂ. ೧೦೪.

ಕಂ|| ನುತಸಖಿ ಲಿಂಗಿನಿ ಧಾತ್ರಿಕೆ |

ಪ್ರತಿನೇಶಿನಿ ದಾಸಿ ಚಾರು ಶಿಲ್ಪಿನಿ ಕಾಂ ||

ತೆ ತರದೆ ದೂತಿಯರಕ್ಕುಂ |

ಸತತಂ ಸ್ವಾಧೀನಿಯಾದಿಗಿವರೆ ಸಹಾಯರ್ ||

ವ|| ಇದರ್ಕೆ ಸನ್ಮುತಿ ವಚನಂ.

ಶ್ಲೋ|| ದೂತೀ ದಾಸೀ ಸಖೀ ಚೈವ ಧಾತ್ರೀಯೀ ಪ್ರಾತಿನೇಶಿನೀ |

ಯೋಗಿನೀ ಶಿಲ್ಪಿನೀ ಸಾಚ ಸಹಾಯಾಷ್ಟ ಪ್ರಕೀರ್ತಿತಾಃ ||

ಸೂತ್ರಂ. ೧೦೫.

ಕಂ|| ಇವರಂ ಪ್ರಿಯುರ್ದೆಡೆಗಾ |

ಯುವತಿಯರಟ್ಟುನರೊಲುತ್ತು ಕಾರ್ಯನಿತ್ತುಂ ||

ಇವರಂ ಕಳಪದೆ ಸಲೆ ತಾ |

ನೆ ವಲ್ಲಭನ ಬಲಿಗೆ ಪೋಪಳಭಿಸಾರಿಕೆ ದಲರ್ ||

ವ|| ಇಂತಪ್ಪನಾಯಿಕೆಯರ್ಗೆ ಸಖಿಯರೇಲಾನುಂದಿ. ಅವರವರ ಗುಣಬುದ್ಧಿ
ಸಂಧಾನಕೌಶಲ್ಯನುಡಿಗಳನಂತಂ. ಅದಲಿಂ ಸಖಸಖೀವಚನಂಗಳ್ ಅಖಿಳ
ಕಾರ್ಯದೊಳ್ ಸುಲಭಂ.

ಲಕ್ಷ್ಯಂ.

ವೃ|| ಎನಗೇಕಾದುದೊ ಬೆಂದರೂಪವೆವರೂಪಿಂಗೇಕೆ ಪಾಲ್ಪಾದ ಜ ||

... ವ್ಯನವಿೂಜವ್ಯನದಲ್ಲಿ ಕೂರದನ ಬೇಟಂ ಬೇಟದೊಳ್ ಕಾಯ್ವ ಚಂ ||

ದ್ರನ ಕಾಟಂ ಕಲಿವಂದಮಾವುದನೆಗಿನ್ನೇನೆಂದೊಡಾನೆಂದೆನಂ |

ಗನೆ ನೀಂ ಗರ್ವಿಸಿದಪ್ಪೆಯೆಂದು ಬಗೆದೊಲಿಂ ನಲ್ಲನೇನೊಲ್ಲನೇ || ೧೦೬||

ನ|| ಇಂತಱುವುದು.

ಗದ್ಯ

ಇದು

ಶತೇಂದ್ರ ಮುನೀಂದ್ರ ವಂದಿತಾರ್ಹತ್ವರಮೇಶ್ವರ
ಪಾದಾರವಿಂದಾ ಮಂದಮಕರಂದಾನಂದಿತ

ಭೃಂಗಾಯನೂಣ

ಕವಿಸಾಳ್ವ

ವಿರಚಿತಮಷ್ಟ

ರಸರತ್ನಾಕರಣೀಶ್

ನಾಯಕನಾಯಿಕಾವಿವರಣಂ

ತೃತೀಯಪ್ರಕರಣಂ

ಶ್ರೀ
ವ್ಯಭಿಚಾರಿಭಾವವಿವರಣಂ.

ಚ ತು ಥ ಫ ಪ್ರ ಕ ರ ಣಂ.

ಕಂ|| ಶ್ರೀಯಂ ರಸವತ್ಪ್ರವಿತಾ |

ಶ್ರೀಯಂ ತಳಿದಿಂದುಕುಂದಕಪೂರಯಶ ||

ಶ್ರೀಯಂ ಪೆತ್ತಂ ಭವ್ಯ |

ಪ್ರಾಯಂ ಪರಹಿತದೇ ಬಾಲ್ಯನೀ ಕವಿಸಾಳ್ವಂ ||

೧೭೬||

ವ|| ವಿದ್ಯಾನಾಥನ ಮಾರ್ಗದಿಂ ಭಾವೋದಯ ಭಾವಶಾಂತಿ ಭಾವಸಂಧಿ ಭಾವಶ
ಬಲತ್ವ (ಭಾವ) ಸ್ಥಿತಿಗಳೆ.

ಸೂತ್ರಂ ೧೦೫.

ಕಂ|| ಪಸರಿಪ ಭಾವದುದಯ ಶಾಂ |

ತಿ ಸಂಧಿ ಶಬಲತೆಗಳೆಂದು ಪರಿವರ್ತಿಸುಗುಂ ||

ಪೆಸರದಱುದಯದೇ ಶಾಂತಿಯಿ |

ನೆನೆವೆರಡಲ ಸಂಧಿಯಿಂ ಬಹುತ್ವದೇ ಸಿದ್ಧಂ ||

ಲಕ್ಷ್ಯಂ.

ಜಂ|| ಪರಿವಿಡಿಗೈಯ್ಯ ತೊಂಡುಗಿಳಿ ತಂದೆಯ ತಾಯ ಸವಿೂಪದೊಳ್ ತನೂ |

ದರಿಯ ರತೋಪಯುಕ್ತರುತಮಂ ವಿನತಾನನೆ ನಾಣ್ಣಿ ತಾಳತ ||

ತ್ವರತಿಶುನರ್ತನಪ್ರಹತಕಂಕಣಝಂಕೃತಹಸ್ತತೂರ್ಯನಿ |

ಭರ್ಪರವದಿಂದದಂ ಮುರಿಸಿದಳ್ ಗಡ ಮುಗ್ಧೆಯದೇಂ ವಿದಗ್ಧೆಯೋ ||

(ಇಲ್ಲಿ ಲಕ್ಷ್ಯಭಾವೋದಯಂ)

ಮ|| ಸತಿ ಕೇಳೆ ನೀಂ ರತಿ ನಲ್ಲನೊಪ್ಪುವಲರ್ವಿಲ್ಲಂ ಪ್ರೇಮದಿಂ ಶರ್ಕರಾ |
 ಮೃತದೊಳೊಟ್ಟದವೋಲ್ ನಿಮತ್ತು ಸವಿಗೂಟಂ ಪಿಂಗಿ ಕಾಮಾಗ್ನಿಗಾ ||
 ಹುತಿಯುಪ್ಪಂದಮದಲ್ತಿ ಗಾವಿಲರ ಕೃತ್ಯಂ ಕಾಲ್ಗೆ ಬಿಟ್ಟಿದ್ದರ್ ಭೂ |
 ಪತಿಯಂ ಮೇಳಿಸು ಬೇಡ ಕೋಪಮೆನೆ ಕೇಳೊಡ್ಡಪ್ಪಿದಳು ಕಾಂತನಂ ||
 (ಇಲ್ಲಿ ಭಾವಶಾಂತಿ)

ಕ|| ಇದಿರೋಳು ಪುಲಿ ಗರ್ಜಿಸಿ ನೆಲೆ |
 ಬೆಡಲಿ ಕರಂ ಶಬರಿ ಬರಿಯನಪ್ಪಲೊಡಂ ಕೋ ||
 ಪದಿನಲರ್ದುದೊಂದು ಕಣ್ ರಾ |
 ಗದಿನಲರ್ದುದೊಂದು ಕಣ್ ವನೇಚರಪತಿಯಾ || ೧೭೯ ||
 (ಇಲ್ಲಿ ರೋಷಹರ್ಷದಸಂಧಿ)

ವ|| ಮತ್ತಂ.

ಕ|| ನಂದನನೊಸಗೆಯು ಮಾಮಕ |
 ರಂದಕ ನೆಳಸಿರದೆ ಬಿಟ್ಟು ಪೋದೊಂದಲಿಲುಂ ||
 ಕುಂದದೊಡವೆರಸೆ ಸತಿ ಕಾ |
 ಳಿಂದಿಯ ಸುರನೆಯ ಕೂಡಲಂ ಪೋಲ್ತಿದ್ದಳು || ೧೮೦ ||
 (ಇಲ್ಲಿ ಹರ್ಷವಿಷಾದ ಸಂಧಿ)
 (ಇವು ಭಾವಸಂಧಿಗಳು)

ಮ|| ಸ್ವ|| ಎಲರಿಂದೆಲ್ಲ ತುಳಿ ಲೀಲಾವತಿ ನಿಜಪತಿಯಂ ಮಂಚದೊಳು ಕಾಣದಾಗಳು |
 ಚಲೆಯಾದಳು ಮೂರ್ಛವೋದಳು ಮುಡಿವಳೊಲಗಿದಳು ಕಂದಿದಳು |
 ಕುಂದಿದಳು ಕೋ |
 ಟಲೆಗೊಂಡಳು ಸಾವುಗಂಡಳು ಕಳವಳಿಸಿದಳು ಸತ್ತಳಲ್ಲಳು ಬೆಮರ್ತಳು |
 ನೆಲೆಯಿಂದಂ ಬಿಟ್ಟುಳೆಲ್ಲಳು ವಿರಹದುರಿಯ ಸಂತಾಪದಿಂ ಭ್ರಾಂತಿಯಾ |
 ದಳು || ೧೮೧ ||

(ಇಲ್ಲಿ ಬೋಧೆ ಮತಿ ಚಪಲತೆ ಮೋಹಂ ಜಡತೆ ನಿದ್ರೆ ಗ್ಲಾನಿ
 ನೊದಲಾದ ಸಂಚಾರಿಗಳಪ್ಪದಲಿಂ ಭಾವಶಬಲತ್ವಂ).

ವ|| ಭಾವದ ನಿಲವೇ ಭಾವಸ್ಥಿತಿ .

ಲಕ್ಷ್ಯಂ.

ಮ|| ತಣಿವುಂಟೇ ಪೆಟದೊಂದಪೂರ್ವರಸಮಂ ಕೆಯ್ಗೊ ಲ್ಲುಮೇ ಮತ್ತಮಾ |
ವುಣಿಸಾ ತಂಬುಲ ಮಾನಿದಗ್ಗುಗಣಿಕಾಸಂಭೋಗಮಾ ವಸ್ತ್ರಭೂ ||
ಷಣಮಾಲಾಡಿದಿಗಳೆಂದೆ ಪಂಬಲಿಪೆ ನಿಜ್ಜಂ ನಿಜ್ಜವಿೂ ಪಿಷ್ಟಪೇ |
ಷಣ ವಿೂಚರ್ವಿತಚರ್ವಣಂ ಸುಖಮದೇಂ ನಿನ್ನಂ ಮರುಳ್ಕಾಡತೋ ||೧೮೨||
(ಇದು ವಿತರ್ಕದ ಸ್ಥಿತಿ)

ವ|| ಇಂತಯ್ದುವಿಧಂ ವ್ಯಭಿಚಾರಿಗಳ್ ಪ್ರತ್ಯೇಕಮೆಂದಱುವುದು.

ವ|| ಇನ್ನಾವ್ಯಭಿಚಾರಿಗಳಂ ಪೇಳಿರ್ಪಿಂ.

ಸೂತ್ರಂ. ೧೦೬.

ಮ|ಸ್ವ|| ಮುತಲಜ್ಞಾ ನೇಗಶಂಕಾಮರಣಚಪಲತಾಹರ್ಷಸರ್ವೇದದೈನ್ಯ |
ಸ್ಮೃತಿವೋಹಾಲಸ್ಯಗರ್ವಶ್ರಮಮದಜಡತಾಗ್ಲಾಸಿಸಂಸುಪ್ತಿನಿದ್ರಾ||
ಧೃತಿತರ್ಕೋನ್ಮಾದಬೋಧಾಮಯಭಯಸವಿಷಾದೋತ್ಸುಕಾಮರ್ಷ
ಜಿಂತಾ |
ಸತತಾಸೂಯಾವಹಿತೋಗ್ರಕವಿಲಸದಪಸ್ಮಾರಕಾಖ್ಯಾನದಿಂದಂ ||

ಸೂತ್ರಂ. ೧೦೭.

ಕಂ|| ಸಮಸಿಸಿ ಗಣಿಸಿದ ಮೂವ |
ತ್ತುಮೂಱು ಸಂಚಾರಿ ಭಾವತತಿಗಾಂ ಪೇಳಿರ್ಪಿಂ ||
ಕ್ರಮದೆ ವಿಭಾವಮನನುಭಾ |
ವಮನೋಪ್ಪುವ ಹೇಮಚಂದ್ರಸೂರಿಯ ಮತದಿಂ ||

ಸೂತ್ರಂ ೧೦೮.

ಕಂ|| ನೆಗಲ್ದ ವಿಭಾವಂ ವ್ಯಭಿಚಾ |
ರಿಗೆ ಕಾರಣಮಾಯ್ತು ಕಾರ್ಯಮನುಭಾವಂ ಸೈ ||
ತೋಗದನುಭಾವದೆ ಸಂಚಾ |
ರಿಗಳಂ ವರ್ಣಿಸಿದರಾದ್ಯರೆಂತೆನೆ ಪೇಳಿರ್ಪಿಂ ||

ವ|| ಅಲ್ಲಿಯಾದಿಮಾರ್ಗದಿಂ ವ್ಯಭಿಚಾರಿ ಮೂವತ್ತುಮೂಱುಂ ಸಂಧುಧು.
ಬೇಱುಲ್ಲಂ. ದಂಭಂ' ಗರ್ವದೊಳವಹಿತ್ಯದೊಳುದ್ದೇಗಂ ನಿರ್ವೇಷದಲ್ಲ,

ಕ್ಷುತ್ತುಷ್ಣಾದಿ ಗ್ಲಾನಿಯೊಳಂತರ್ಭಾವಂ, ಅಂತೆ ಪೆಟತೊಳನೆಂದೊಡವೊ
ಮೂವತ್ತುಮೂರುರೊಳವರ್ವುವು. ಅಲ್ಲಿ ಲಕ್ಷಣಮಂ ವಾಕ್ಯಮಾಗೆ ವಿಭಾ
ವಾನುಭಾವಂಗಳಂ ಪೇಟ್ಟುದನಲಿಗೆ.

ಕ್ರಮಲಕ್ಷಣಂ.

೧-ವ|| ಅರ್ಥನಿಶ್ಚಯಮೇ ಮತಿ.

ಸೂತ್ರಂ. ೧೦೯.

ಕಂ|| ಶ್ರುತಚಿಂತನಾನಯಾದ್ಯು |

ನ್ನತಬುದ್ಧಿ ಪದಾರ್ಥಬೋಧಯೆ ವಿಭಾವಂ ತ ||

ನ್ಮತಿಗೆ ಸಲೆ ಸಂದೆಗಮನ |

ಟ್ಟಿ ತತ್ವಮಂ ತಿಳಿದ ನಿಲವೆ ಸಂದನುಭಾವಂ ||

ಲಕ್ಷ್ಯಂ.

ಮ|| ಕಿಡಲೆಂದಿವುಡು ದೇಹಮೆಲ್ಲತೆಟದಿಂ ಕೇಡಿಲ್ಲ ಜೀವಕ್ಕೆ ಮ |

ತ್ತೊಡಲಜ್ಞಾನಿ ಸುಬೋಧದೃಗ್ಮಳಮೆ ಮೆಯ್ ಜೀವಕ್ಕೆ ದೋಷಂಗಳಿ ||

ರ್ಪೆಡೆ ದೇಹಂ ಗುಣರತ್ನಮಿರ್ಪ ನಿಳಯಂ ಜೀವಂ ದಲೆಂದಿಂತು ನೋ |

ಯಿೞ್ವಿಡನುನೋನ್ಯವಿರುದ್ಧಮೆಂತು ತನುವಂ ನೀಂ ನಜ್ಜಿದಯ್ ಜೀವನೇ ||

ವ|| ಮತ್ತಂ.

ಮ|| ಅಮರೇಂದ್ರೋನ್ನತ್ಪ್ರೀತೀಚರೇಂದ್ರವಿಭವಂ ಭೋಗೀಂದ್ರಭೋಗಂ ಮಹೇಂ |

ದ್ರಮಹೈಶ್ವರ್ಯಮಿವೆಲ್ಲ ಮಧ್ರುವನಿವಂ ಬೇಟ್ಟಂತು ಬೇಡೊಲ್ಲನು ||

ತ್ತಮದೀಕ್ಷಾವಿಧಿಯಂ ಸಮಾಧಿಮರಣಂ ಕರ್ಮಕ್ಷಯಂ ಬೋಧೆ ಲಾ |

ಭವಮೋಘಂ ದೊರಕೊಳ್ವದಕ್ಕೆ ಮಗೆ ಮುಕ್ತಿ ತ್ರೀವಧೂವಲ್ಲಭಾ ||೧೦೪||

(ಇದು ಮತಿ)

೨-ವ|| ಮತ್ತೀ ಚಿತ್ತಸಂಕೋಚಮೆ ಲಜ್ಜೆ-

ಸೂತ್ರಂ ೧೧೦.

ಕಂ|| ಛಲಭಂಗಮಕಾರ್ಯಕರಣ |

ಮಲಂಘ್ಯರಂ ಮಿಗುವುದಾದಿಯೆ ವಿಭಾವಂ ತಾಂ ||

ಸಲೆ ಲಜ್ಜೆಗೆ ಮೈವರ್ಣ್ಯಂ |

ಕಲೆಗುತ್ತಿಳೆವರವುದಾದಿ ನೆಗಟ್ಟನುಭಾವಂ ||

ಲಕ್ಷ್ಯಂ.

ಚಂ|| ನವವಧು ನಲ್ಲನಿತ್ತಧರನೀಲತೆಯಂ ಮುಕುರಾಂಗದಲ್ಲಿ ನೋ |
ಡುವ ಪದದಲ್ಲಿ ನೋಡುತದನಾತನಿ ನಿಂದಿರೆ ಪಿಂತೆ ಬಂದು ಕಂ ||
ಡವನತಕಂ ಕಯ್ಯಿಡಿಯನೊಳ್ಳುಗುರಿಂ ಬೆರಟುತ್ತೆ ಬೆಳ್ಳೊಗಂ |
ಸಮನಿಸೆ ಕಾಲ್ವೆರಲ್ ಬರೆಯೆ ಭೂಮಿಯನಿರ್ದಳದೊಂದು ಚೆಲ್ವಿನಿಂ ||
(ಇದು ಲಕ್ಷ್ಯೆ)

೩-ವ|| ಸಂಭ್ರಮು ಆವೇಗಂ.

ಸೂತ್ರಂ ೧೧೧

ಕಂ|| ನಾತಾಗ್ನಿವರ್ಷಗಜಮು |
ತ್ವಾತಂ ಪ್ರಿಯವಿಪ್ರಿಯ ಶ್ರವಣತಾವ್ಯಸನಂ ||
ಈತೆಲದೆ ವಿಭಾವಂ ವಿ |
ಖ್ಯಾತಾವೇಗಕ್ಕೆ ಪೇಲಿಪ್ಪಿನನುಭಾವಮುನುಂ ||

ಸೂತ್ರಂ ೧೧೨.

ಕಂ|| ಮುಸುಕು ಪೊಗೆಸುತ್ತು ಹೊದಕೆಗ |
ಳಸದೃಶ ದೋಲವಿಕೆ ವಿಚಿತ್ರಪುಳಕವಿಲಾಸ ||
ಪ್ರಸರಂ ಸನ್ನಾಹನಮಿಂ |
ತೆಸೆವಾವೇಗಕ್ಕೆ ತರದಿನನುಭಾವಂಗಳ್ ||

ಲಕ್ಷ್ಯಂ.

ಕಂ|| ಕಾಲ್ಕಿಚ್ಚು ತಗುಲಿ ತನ್ನೊಳ್ |
ಕೋಲ್ಕುಟ್ಟೆ ವನದ್ವಿಪೇಂದ್ರಚಯವತಿಭಯದಿಂ ||
ನೀಲ್ಕುರಿನ ನಿಲ್ಲದಲ್ಲೆಯೆ |
ನಾಲ್ಕುಡೆ ವೋಪಂತು ವೋದುದಾನಗತಟದೊಳ್ ||

೧೪೬||

(ಇದಗ್ನಿಯಿಂದಾದಾವೇಗಂ)

ಕಂ|| ಗುಡಿಗಟ್ಟುವ ಕಡೆಯಿಕ್ಕುವ |

ಸೋಡವೆಳಗುವ ತೋರಣಂದಗುಳ್ಳುವ ಚಳಿಯಂ ||

ಗುಡುವ ಸಿರಿಗಂವುವಡೆವಲ |

ದೋಡರ್ಚುವನುರಿಯರ ಕೆಯ್ತು ಮುಚ್ಚು ರಿಯದಲಿರೋಳ್ || ೧೮೭||

(ಇದು ಸ್ವಾಮ್ಯವೇಗಂ)

ಕಂ|| ಎಳಿದಗೆಯ್ಯಲಿ ನೆನ್ನೊ |

ಳ್ಯಾಳನುಮೊಳ್ಳು ದುರೆಯಂ ರಥಮುಮಂ ರಿಪುಹೃ ||

ದ್ವಾಳಮುಮಂ ಸಮಕಟ್ಟಂ |

ಕಾಳೆಗಕಂ ಪೋಗಿ ತಡೆದುಮಿಪೋಡಯುಕ್ಕಂ || ೧೮೮||

(ಇದು ವ್ಯಸನವೇಗಂ)

ವ|| ಇನ್ನು ಲಿಂದುವನಿಂತಲಿವುದು.

೪-ವ|| ಶಂಕಿವುದೆ ಶಂಕೆ.

ಸೂತ್ರಂ ೧೧೩.

ಕಂ|| ಪರದಾರಾಧಿವಿರುಬಾಳ್ |

ಚರಣಂ ಶಂಕೆಗೆ ವಿಭಾವಮೆಡಬಲನೋಟಂ ||

ಸ್ವರಮುಖವರ್ಣವಿಭೇದಂ |

ವರಮುಖಕಂಠಾಷ್ಟ್ರಶೋಷಮಿವನುಭಾವಂ ||

ಲಕ್ಷ್ಯಂ.

ಮ||ಸ್ರ|| ಮೊಲೆವಿಣ್ಣಿನ ಬಳ್ಳುತುಂ ಮೆಲ್ಲನೆ ಪದವಿಡುತುಂ ನೀಟ್ಟವಾಗಂಗಳಿಂದಿ |

ಕೆಲನಂ ನೋಡುತ್ತು ಮೆತ್ತಂ ಸುಲಿವ ನೆಲಿನಾರೈವುತುಂ ದೂರದಿಂ ಬ||

ಪುಲಿಪಂ ಕರ್ಣವತಂಸಕ್ಕೆಳಸುವಳಿಗಳಂ ಸೋವಿ ನಿಂದಾಲಿಸುತ್ತಂ |

ಜಲವೇಣೀಭಾರದಿಂದೋಸರಿಸುವ ಮುಸುಕಂ ಸಾರ್ಜುತುಂ ಪಾಣೈಪೋ

ದಳ || ೧೮೯ ||

(ಇದು ಶಂಕೆ)

೫-ವ|| ಮ್ರಿಯಮಾಣತ್ವಮೆ ಮೃತಿ.

ವಿಚಾರಂ—ನುರಣದ ಪೂರ್ವಾವಸ್ಥೆಯೇ ಮರಣಂ, ಮೇಲೆ ಅನುಭಾವಮಿಲ್ಲ.

ಸೂತ್ರಂ ೧೧೪.

ಕಂ|| ಉರಗಾದ್ಯಭಿಘಾತಂ ಮೇಣ್ |
ಜ್ವರಾದಿ ರೋಗಂ ಮೃತಿಗೆ ವಿಭಾವಂ ಪೂರ್ವ ||
ಕೃರುಹಿಕ್ವಾಘೇನಂಗಳ್ |
ಶರೀರಕಂಪಂ ಕೃಶತ್ವ ವಿಂತನುಭಾವಂ ||

ವ|| ಮತ್ತಂ ದಾಹಾಂಗಭಂಗಜಡತಾಸಿಯುಮಕ್ಕುಂ. ಇನ್ನಾ ನ್ಯಾಥಿಗೆ ಶ್ವಾಸಾಂಗ
ಭಂಗಾಕ್ಷಿವಿೂಳನ ಹಿಕ್ವಾದಿ ಯನುಭಾವಂ.

ಲಕ್ಷ್ಯಂ.

ಮ|| ನೋರೆ ಬಾಯಿಂ ಪೊಣಸೂನೆ ಕುಂಬುನ ಚಕ್ರಂಬೋಲ್ ಭರಂಗಿಯುಕ್ಕಣ್ |
ತಿರುಗುತ್ತೊಂದಿರೆ ಪೆತ್ತ ಜೀರ್ಣೋಳವಿವೋಲ್ ಮೂಗೊತ್ತೆ ರಕ್ತಾಂಬುವಂ ||
ಬರಿವೊಯ್ಲು ವೆ ನಿಮಿರ್ಚೆ ಬಿಕ್ಕುಳಿಕೆ ಮೆಯ್ ಮುಯ್ಯಾಗೆ ಕಂಪಕ್ಕೆ ದಲ್ |
ಕುರುರಾಯಂ ಗದೆವೊಯ್ಲು ನಿಂದಿಳೆಗೆ ಬಿಟ್ಟುಂ ಬೆಟ್ಟು ಬಿಟ್ಟುಂದದಿಂ || ೧೯೦ ||
(ಇದು ಮರಣಂ)

ವ|| ಸಾಕ್ಷಾನ್ಮೃತಿಗೆ.

ಲಕ್ಷ್ಯಂ.

ಚಂ|| ಅರೆಮುಗಿದಿದ್ ಕಣ್ಮಲರ್ಗಳುಂ ನಿಮಿದೆತ್ತಿದ ಕೂನುಗಯ್ಯುಮಾ |
ಸುರದರೆಗರ್ಜಿದಾಂಡುವೆರಸನ್ನಭಟಾಳಿಶರಪ್ರಹಾರಜ ||
ರ್ಪುರಿತಶರೀರನಾಗಿ ನನಲೋಹಿತವಾರ್ಥಿಯೊಳಲ್ಪಿ ಬಿಟ್ಟುನಂ |
ಕುರುಪತಿ ನೋಡ್ಗೆ ಕಂಡನಭಿಮನ್ಯುಕುಮಾರನನಾಜಿರಂಗದೊಳ್ || ೧೯೧ ||
(ಇಲ್ಲಿ ನಿರ್ವಿಕಾರಮನುಭಾವಶೂನ್ಯಂ)

೬-ವ|| ಚಿತ್ತಂ ಚಲಿವುದೆ ಚಾಪಲ್ಯಂ.

ಸೂತ್ರಂ. ೧೧೫.

ಕಂ|| ರಾಗದ್ವೇಷೇಷ್ಯಾದಿ ವಿ |
ಭಾಗಂ ಚಪಲತೆಗೆ ನೆಹಿರಿ ವಿಭಾವಂ ಬಿಡುವಾ ||
ತಾಗಳ್ ಬಯ್ಯುದು ಝಂಪೋ |
ದ್ಯೋಗಂ ಕಟ್ಟುವುದು ನೊದಲಿವನುಭಾವಂಗಳ್ ||

ಲಕ್ಷ್ಯಂ.

ಮು|| ಮನದನ್ನಂ ಮುಳಿಸಂ ಕಳಲ್ ಬರುತಿಪೊಂದಂದಮಂ ಕಂಡು ಕಾ |
 ಮಿನಿ ಪೊನ್ನಯ್ಯಲನಾಡುತುಂ ಕಳದಿಯಂ ನುಣ್ಣಿಂದೆ ಬಯ್ವತ್ತೆಕೆ||
 ಮ್ಮನಿ ಸುಯ್ಯಯ್ಯವ ಭೃಂಗಮಂ ಪಿಡಿದ ಲೀಲಾಪದ್ಮದಿಂ ಪೊಯ್ವತ್ತೋ |
 ಪನನೇಂ ನೋಡದವೋಲಿರುತ್ತೆ ಚಪಳತ್ವಸ್ವಾಂತಮಂ ತಾಳ್ಪಿದಳ|| ೧೯೨||

ವ|| ಮತ್ತಂ.

ಮು|| ಆವತಂಸೋತ್ಪಲತಾಡನಂ ಕನಕಕಾಂಚೀಬಂಧನಂ ನೂಪುರಾ |
 ರವರುಂಕಾರಿತಚಾರುವಾಮಚರಣಾಘಾತಂ ಚಲದ್ಧೃಲತಾ ||
 ಗ್ರವಿಭಾಗೋತ್ಪಟತರ್ಜನಂ ತರಳತಾತಾಮ್ರಾಧರಂ ಚಕ್ರಿ |
 ತ್ತುವಲಂಪಂ ಪ್ರಣಯಪ್ರಕೋಪಸುರತಪ್ರಾರಂಭದೋಳ ಕಾಂತೆಯಾ ||
 (ಇದು ಚಪಲತೆ)

೩-ವ|| ಜೇತಃ ಪ್ರಸಾದಂ ಹರ್ಷಂ.

ಸೂತ್ರಂ ೧೧೬.

ಕಂ|| ಭೋಗಾದಿಲಾಭ ಪತಿಬಂ |
 ಧ್ವಾಗಮಭತ್ಯಪ್ರಸಾದಮಾದಿ ವಿಭಾವಂ ||
 ಏಗಳ ಮುಖಪ್ರಸಾದಸು |
 ಯೋಗಂ ಪುಳಕಾದಿ ಹರ್ಷಕಾದನುಭಾವಂ ||

ಲಕ್ಷ್ಯಂ.

ಜಂ|| ಕಡವಲರ್ಧಂತೆ ಕಂಟಕಿತಮಾಗಿರೆ ಮೆಯ್ ಸರುಜಂ ರಸಾಯನಂ |
 ಬಡೆದವೊಲಾಗಿ ತಾಂ ಸೊದೆದ ಮೇಲುಬಲಿಂ ಗುಡಿಯಂ ತೋಡರ್ಚಿ ದಾಂ||
 ಗುಡಿವಿಡೆ ಹರ್ಷನೊಂದು ಪೊಟಿಯೇಲುದನಿತ್ತ ಜಿತಂಜಯಂ ಮನ |
 ಕೊಡರಿಸದಾರ್ಗ ರಾಗದೊದವಂ ಪದೆದುಂ ಪ್ರಿಯಬಂಧುಸಂಗಮಂ ||
 (ಇದುಹರ್ಷಂ)

೪-ವ|| ಸ್ವಾವಮಾನರೂಪಂ ನಿರ್ವೇದಂ.

ಸೂತ್ರಂ ೧೧೩.

ಕಂ|| ರೋಗಂ ದರಿದ್ರಮಿತ್ರವಿ |

ಯೋಗಂ ನಾನಾವಮಾನನಾದಿ ವಿಭಾವಂ ||

ಮೇಗಂ ನಿರ್ವೇದಂ ಕೇ |

ಡಾಗಳ ಸುಯ್ಯಾಘೋಷಮಿಂತಿವನುಭಾಷಿಂಗಳ ||

ಲಕ್ಷ್ಯಂ.

ಮಾಸ್ತ್ರ|| ಜರೆ ಬಂದೊಟ್ಟಿಸೆ ಮಾಣ್ಣಿದ್ಗಳಿಪನಗಿದೆ ಮುಂ ಸಾಲದೇ ಕಾಲಗಾಜಂ |

ಬರೆಯುಂ ಮಾಣ್ಣಿಪ್ಪೆನೇ ಸಿಕ್ಕಯಿಸಿ ತನುವನೀನೊಪ್ಪುಕೊಳ್ ಮುನ್ನ

ಮಿನ್ನಂ ||

ಕರಣೀಯಂ ನಿನ್ನ ವಾಕ್ಯಂ ಸಿಜಮತಮೆ ಮತಂ ಮೆಚ್ಚಿದಂತೆನ್ನ ನೀಂ ಸಂ |

ಸರಣಾಂಭೋರಾಶಿಯಿಂದಂ ಪೊಲಮಡಿಸೆನಗಂ ನೀನೆ ಹಸ್ತಾವಲಂಬಂ ||

ವ|| ಮತ್ತಂ.

ಕಂ|| ಕಷ್ಟಂ ದುಃಖಾನಲಸಂ |

ಪುಷ್ಪಂ ಚಿಃ ಗತಿಚತುಷ್ಟಯಂ ಪ್ರಾಣಿಗೆ ಸಂ ||

ತುಷ್ಟತೆಯನೆಯ್ ಪಡೆಗುಮ |

ಭೀಷ್ಮಪ್ರದಮೊಂದೆ ನೋಡೆ ಮುಕ್ತಿಸ್ಥಾನಂ ||

೧೯೬||

ವ|| ಮತ್ತಂ.

ಕಂ|| ಪರಜನಫಲವತ್ಕ್ಲೇಶೋ |

ತ್ವರಬಂಧುಜನಾಳಿಭವನಮಹಿಮಾವಳಿಯಂ ||

ಬುರುತರಪವರ್ಗಜಿಂತಾ |

1 ಪರಣತನಪವರ್ಗಜಿಂತೆಯಂ ಮಾಡುಗುಮೇ ||

೧೯೭||

(ಇದು ನಿರ್ವೇದಂ)

೯-ವ|| ಅನಾಜಸ್ಯಮೇ ದೈನ್ಯಂ

ಸೂತ್ರಂ ೧೦೮.

ಕಂ|| ಅದಂ ಹೃತ್ಪದಾರ್ಗ |

ತ್ಯಾಸಿಯ ದೈನ್ಯಕ್ಕೆ ವಿಭಾವಮಂತಾಮುಸುಕಿಂ ||

ಬಾಧ ಮೃಜಾತ್ಯಾಗಂ ಮೆ |

ಯ್ಗಾದುನ್ನತಭಾರದೈನ್ಯವಾಗನುಭಾವಂ ||

ವ | ಇಲ್ಲಿ ಅದಿಶಬ್ದಮಿಲ್ಲದೆನವೇಡ.

ಲಕ್ಷ್ಯಂ.

ಉ|| ಸಿನ್ನಯ ಕೂಟಮಂ ಬಯಸೆ ಪೆತ್ತವಳಿಂತುಮೋಡಂಬಡಳ್ ಹಿಟಂ |

ಸಿನ್ನ ಮನಕ್ಕೆ ಮಾದುದದು ದೈವಕೃತಂ ದೋರೆಕೊಂಡುದಾದೋಡಂ ||

ಮನ್ನಿಪುದೆನ್ನ ಕಾರಣದಿತ್ತಣ ಪಂಬಲನೀಕೆ ಮಾಡದಂ |

ತಿನ್ನಡೆಯಿಪ್ಪದೊಂದೆ ತೆಪನಪ್ಪದಿದಂ ಸೆಪಿಗೊಡ್ಡಿ ಬೇಡದೆಂ || ೧೯೮||

(ಇದು ದೈನ್ಯಂ)

೧೦-ವ|| ಸ್ಮರಣಮೆ ಸ್ಮೃತಿ.

ಸೂತ್ರಂ ೧೦೯.

ಕಂ|| ವಿತತನುಖದುಃಖಹೇತು |

ಸ್ಮೃತಿ ಸದೃಶಾರ್ಥೇಕ್ಷಣಾದಿಯ ವಿಭಾವಂ ತಾಂ ||

ಸ್ಮೃತಿಗೆಸೆಗುಂ ತಲೆ ನಡುಕಂ |

ಗತಿಶೂನ್ಯಾಲೋಕನಾದಿ ಮೆಪಿವನುಭಾವಂ ||

ಲಕ್ಷ್ಯಂ.

ಕಂ|| ಮನಕಂ ಪಕ್ಕಲ್ಲದ ನೆಲೆ | .

ಗಿಸಿಸಾನುಂ ಮೆಚ್ಚಿ ಕರ್ಣನಂ ನೋಡ ನರಂ ||

ನೆನೆದಂ ತನ್ನೊಳ್ ತಾಗಿದ |

ಪಿನಾಕಪಾಣಿಯ ಕಿರಾತತನುಸಾಷ್ಟ್ರವಮಂ ||

೧೯೯||

(ಇದು ಸ್ಮೃತಿ)

೧೧-ವ|| ಚಿತ್ತಮೂಡತ್ವಂ ಮೋಹಂ.

ಸೂತ್ರಂ ೧೨೦.

ಕಂ|| ಭಯಮತ್ಸರವೈರಪಿಶಾ |

ಚಯೋಗಮುಖ್ಯಂ ವಿಭಾವಮಾಮೋಹಕ್ಕಾ ||

ರಯ ತನುಫಾರ್ಣನಸರ್ವೇಂ ||

ದ್ರಿಯಮೋಹಂ ಭ್ರಮಣಮಾಹಿ ನೆಗಟ್ಟುನುಭಾವಂ ||

ಲಕ್ಷ್ಯಂ.

ಚಂ|| ಉಸಿರಲರೂಯ್ಯನೊಯ್ಯನೊಳಸಾರ್ಡಗುತ್ತಿರೆ ಲೋಚನದ್ವಯಂ |

ನಸುಮುಗಳ್ಲಶ್ರು ಪೊಣ್ಣುದಿರೆ ಹಸ್ತಪದಂಗಳುಮಿದುರ್ವಿರ್ಧವೋಲ್ |

ಮಿಸುಕದೆ ಪೋಗುಗೆಟ್ಟೆರೆ ತದಂತರದೊಳ್ ಬಿಡದಾಮನಂ ವಿಡಂ |

ಬಿಸಿದುದು ಮೂರ್ಛೆಯಾರುಮನದಿರ್ಪದು ಪುತ್ರವಿಯೋಗವಿಕ್ಲಬಂ || ೨೦೦ ||

ವ|| ಮತ್ತಂ.

ಮ|| ಉರಿಗಣ್ಣಿಂ ನನೆವಿಲ್ಲನಂ ತಿಸುಳಿ ಸುಟ್ಟುಂವಾಗಳೆಯ್ದುಂದು ತ |

ತ್ಸ್ಮರದೇಹಾಕೃತಿಯಿಂದೆ ಭಸ್ಮವಿರೆ ಕಂಠಾಲಿಂಗಿಸಲ್ ಬೀಯಿರೆ ಶೋ |

ಕರಸಾವೇಶದೆ ಮೂರ್ಛವೆತ್ತು ರತಿ ತಾಂ ಪುಚ್ಚೆಂದ್ರಿಯೋನ್ನೋಹದಂ |

ದಿರೆ ಲೇಸಾದುದಿಬೀಕೆಗೆಟ್ಟುಲು ವಿಷಂ ತಾವೆಂದರಾಪ್ರೇಕ್ಷಕರ್ || ೨೦೧ ||

(ಇದು ಮೋಹಂ)

ವ|| ಸುಖಜನ್ಮದಿಂ ಮೋಹಮುಂಟು.

ಲಕ್ಷ್ಯಂ.

ಉ|| ನಲ್ಲರ ಕೂಟದೊಂದು ಪರಿಯಂ ಪರಿಭಾವಿಸುತಿರ್ಪ ಕಾಂತೆಯರ್ |

ಬಲ್ಲಿದರಕ್ಕ ಬಂದು ಪತಿ ಸೋಂಕೆ ಮನಂ ಮರುಳಾಗಿ ಲೀಲೆಯಿಂ ||

ದೆಲ್ಲಿಗೆ ಪೋದೆನೇನನೊಸೆದಾಡಿದನೇನನುತಿರ್ಪನೆಂಬುದಂ |

ಬಲ್ಲೊಡೆ ಕಾಮನಾಣೆ ರತಿಯಾಣೆ ವಸಂತಕನಾಣೆ ಕೇಳ ಸಖೀ || ೨೦೨ ||

ವ|| ಮತ್ತಂ.

ಜಂ|| ತೇಱಿ ಪರಿದೋಪನಸ್ಪಿದೋಡೆ ಮೆಯ್ಯುಱಿವಪ್ಪುಸಡಿಲ್ದುದರ್ಕ್ ಮೆ |
ಯ್ಯುಱಿವ ಪೊದಲ್ದಿ ಬಾಯುರಿಗೆ ಮೆಯ್ಯುಱಿವಂತದು ಮೆಲ್ಲಿತಾಗೆ ಮೆ ||
ಯ್ಯುಱಿವ ಜವಂಜವಂಗೆಡಿಸಿ ಮೆಯ್ಯುಱಿವಾಸನಪಲ್ಲಟಕ್ಕಮೆ |
ಯ್ಯುಱಿವೆಡೆ ಸಾವ ಪುಟ್ಟುವೆಡೆಯಾದುದವಳ್ಗೆ ರತಾತಿರೇಕದೋಳ್ || ೨೦೩||
(ಇವು ಮೋಹಂ)

೧೨-ವ|| ಪುರುಷಾರ್ಥದಲ್ಲಿಯನಾದರಮೆ ಅಲಸ್ಯಂ.

ಸೂತ್ರಂ ೧೨೧.

ಕಂ|| ಶ್ರಮರೋಗಗರ್ವವಹನಾ |
ದ್ಯಮದಲ್ತಿ ವಿಭಾವಮಕ್ಕುಮಾಲಸ್ಯಕೆ ತಂ ||
ದ್ರಮಖಿಳಕರ್ಮದ್ವೇಷಾ |
ಕ್ರಮನಿದ್ರಾಶಯನಮಂತಿವನುಭಾವಂಗಳ್ ||

ಲಕ್ಷ್ಯಂ.

ಜಂ|| ಮೊಲೆಗೆ ನಿಜಿತ್ರಪತ್ರಲತೆ ದುರ್ವಹಮೆಂಬ ವಿಲೋಚನಕ್ಕೆ ಕ |
ಜ್ವಲರುಚಿ ಭಾರಮೆಂಬ ತನುಲೇಖೆಗೆ ಜಂದನದಣ್ಣು ಬಿಣ್ಣೆ ತೆಂ ||
ಬಲಸಪದಕ್ಕಲಕ್ತಕರಸಂ ಪೊಱಿಯೆಂಬಿನಿತೊಂದು ಚಿತ್ತಮಂ |
ಲಲಿತೆಗೆ ದೇವಕೀವನಿತೆಗಾದುದು ಕೃಷ್ಣನ ಗರ್ಭದೇಹ್ನಿಯೋಳ್ || ೨೦೪||

ವ|| ಮತ್ತಂ.

ಜಂ|| ಅಸಿತಪಯೋಧರಾನನಮುಪಾತ್ತವಿಜೃಂಭಣಮುನ್ಮುಖಂ ಸಮು |
ಲ್ಲಿತಜಜಡತ್ವಮುಚ್ಛ್ವಸಿತಬಂಭುರಗಂಧಸವಿೂರಣಂ ಮನ ||
ಕೈಸೆದುದು ಕಾರುಮಂ ಪೊಸಬಸಂತಮುಮಂ ನೆಱಿ ಪೋಲ್ತದೊಲ್ದು ಭಾ |
ವಿಸೆ ಮದವನ್ಮರಾಳಮೃದುಯಾನೆಯ ನಿರ್ಭರಗರ್ಭವಿಭ್ರಮಂ || ೨೦೫||
(ಇಂತಾಲಸ್ಯಂ)

೧೩-ವ|| ಪರರನವಜ್ಞೆಗೆಯ್ಯುವೇ ಗರ್ವಂ.

ಸೂತ್ರಂ ೧೨೨.

ಕಂ|| ಕುಲವಿಭವರೂಪಯಾವನ |
ಬಲವಿದ್ಯಾಪ್ರಭೃತಿ ಗರ್ವಕೆ ವಿಭಾವಂ ಕಾ ||
ಯ್ದುಲಿವು ಪರಿಹಾಸರೋಷಂ |
ಸಲೆ ಲೋಚನಗಾತ್ರವಿಕ್ಯತಿಯಂತನುಭಾವಂ ||

ಲಕ್ಷ್ಯಂ.

ಮ|ಸ್ರ|| ಇರದೆಂಟುಂ ದಿಗ್ಗಜಂಗಳ್ ನೆರೆಹಿರವಿರೋಳ್ ತಾಂಗೆಯುಂ ಮಂದರಹೃದ್ ||
ಧರದೊಳ್ ಕೆಯ್ದೊಡ ಬಂದದ್ರಿಗಳೆ ಗಜಘಟಾರೂಪಮಂ ತಾಂಗೆಯುಂ ಮ||
ತ್ಯರಿ ತಾಂಗಲ್ ತಾಂಗಿ ಸೋಲ್ಕುಂ ಪೆಜಿಪೆಜಿವು ಘಟಾಬಂಧಮೇಂ ಭಂಡ
ಮೆಂಬೊಂ |
ದು ರಣೋತ್ಸಾಹಂ ಮನಕ್ಕುಬ್ಬರಿಸಿ ಸಮರಾಟೋಪಮಂ ತಾಳ್ವಿ ನಿಂದಂ||
(ಇದು ಗರ್ವಂ)

೧೪-ವ|| ಮನಶ್ಚರೀರಪೀಡಂ ಶ್ರಮಂ-

ಸೂತ್ರಂ ೧೨೩.

ಕಂ|| ಸುರತಾಹಿವ್ಯಾಪಾರಂ |
ಪೊರದ ವಿಭಾವಂ ವಿಕೋಣಿತಾಸ್ಯಂ ಮೈಯ್ಯಂ ||
ಕರದಿಂದೊತ್ತುವುದುಂ ಮೇಣ್ |
ದೊರೆಕೊಳ್ಳುಂ ತಚ್ಚುಮಕ್ಕ ನೆಗಟ್ಟುನುಭಾವಂ ||

ಲಕ್ಷ್ಯಂ.

ಚಂ|| ತಳೆದ ರತಶ್ರಮಂಗಳೆಯಲಿಂಗದಿದೊಂಗಳಮರ್ಚಿ ನಿಂದು ತ |
ಣ್ಣೊಳಗೆಲದೊಳ್ ಮಡಲ್ತು ತಳೆಯುಯ್ಯಲನೊಯ್ಯನೆ ಬಂದು ಪತ್ತಿ ಕೋ ||
ಮಳತನುವಿತ್ತು ನುಣ್ಣೊಡೆಗಳಂ ಬಗೆಯೊಳ್ ಪೋಸವೇಟದಹಿಂಯಂ |
ಬಳಯಿಸುತೆನ್ನ ಕೆಯ್ಯೊಳಿರದೊತ್ತಿಸಿಕೊಂಬಳನೆಂದು ಕಾಣ್ಬೆನೋ || ೨೦೭||

ವ|| ಮತ್ತಂ.

ಮಾಸ್ರ್|| ಪೊಡವ್ವತ್ತುಂಗಸ್ಸನಂ ಕೊಂಕಲಿದು ನಿಮಿದ್ ನೀಳಾಳಕಂ ಜೋಲ್ವ
ಬಂಬ |

ಲ್ಯುಡಿ ಸೊಪ್ಪಾಗಿರ್ದ ಬಿಂಬಾಧರಮಣಿ ನಸುಗಂದಿರ್ದ ಕರ್ಣೋತ್ಪಳಂ
ಕೆಂ ||

ಪಡರ್ದಾಲೋಲೆಕ್ಷಣಂ ಕಂಪಿಸುವ ತನು ರತಶ್ರಾಂತಿಯಿಂದಂ ಬೆಡಂಗಂ |
ಕುಡೆ ನೆಮ್ಮಿದೋಪನಂ ಮೆಯ್ಯಮರನೆಲರೊಳೊಲ್ಲಾರಿ ಸುತ್ತಿದ್ಗಳೊ
ವರ್ಗಳ್|| ೨೦೮||

(ಇದು ಶ್ರಮಂ)

೦೫-ವ|| ಅನಂದಸಮ್ಮೋಹ (ಯೋಗಂ) ಮದಂ.

ಸೂತ್ರಂ ೧೨೪.

ಕಂ|| ಮದಿರೋಪಯೋಗದಿಂ ಪೆಂ |

ಪೊದವಿದ ಪಲವಂದಮದೆ ವಿಭಾವಂ ಮದಕು ||

ಣ್ಣಿದ ನಗೆ ಪಾಡು ತೊದಳ್ಳುಡಿ |

ಪದುಳಿಸಿ ನಡೆಯದುದು ಮೊದಲವನುಭಾವಂಗಳ್ ||

ವ|| ಮತ್ತಮಲ್ಲಿ ಸ್ವಾಪಕಿಂಜಿದಾಕುಲಬಾಷ್ಪರೋಮೋದ್ಗಮಾದಿಯುತ್ತಮರ್ಗ
ಕ್ಕುಂ, ಹಾಸ್ಯಗೀತಸ್ತ್ರಸ್ತಾಕುಲಭುಜಕ್ಷೇಪಕುಟಿಲಗತಿಬಂಧಾದಿ ಮಧ್ಯಮರ್ಗ
ಕ್ಕುಂ, ಅಸ್ಮರಣಫೂರ್ಣನಸ್ಪೃಲದ್ಗತಿರುಹಿತಭರ್ವಿತಹೀನಸ್ವರಾದಿ ಯಥಮರ್ಗ
ನುಭಾವಂ, ಉತ್ತಮನ ಮದಂ ಮಧ್ಯಮಂಗಳಕ್ಕುಂ. ಮಧ್ಯಮನ ಮದಮ
ಧಮಂಗಳಕ್ಕುಂ, ಅಧಮನಮದಂ ತನ್ನಲ್ಲಿಯೇ.

ಲಕ್ಷ್ಯಂ.

ಮ|| ಮದದಿಂದುಣ್ಣಿದ ಪಾಟಳಚ್ಛವಿಯ ವಕ್ತ್ರಂ ಫೂರ್ಣಿತಾಕ್ಷೈದ್ವಯಂ |

ಪದೇಪಂ ಬೀಳಿಲಿ ಲತಾಂಗಿ ತನ್ನೊಳೆ ತೊದಳ್ಳಾತಾಡುತುಂ ಪಾಡುಕೊಂ||

ದಿಗ ತನ್ನೊಂದೆ ನೆಲಿಲೆ ಬೆರ್ಚಿ ತೊಲಗುತ್ತುಂ ಮುಗ್ಗುತುಂ ಬಯ್ಯುನೊಂ |

ಕದಿರೆಂದಿಂಗದಿರ್ಗಂಡು ನಕ್ಕು ನಲಿದಳ್ ಕಾದಂಬರಿಗೋಷ್ಠಿಯೊಳ್|| ೨೦೯||

ವ|| ಮತ್ತಂ.

ಕಂ|| ಮಹಿರಾಪಾನ ವಿಕಾರದೋ |

ಳೊದವಿರೆ ಮುಗ್ಗೋಕ್ಕಿ ಕಣ್ಣೆ ಬರೆ ಗಾಡಿ ಕದ ||

ಕ್ಕುಬಿಸೆ ನೊಲೆ ನಡುಗೆ ನಡು ಮಿಳಿ |

ದ್ವದಿರೆ ಕುರುಳ್ ಸುದತಿ ಜತಿಗೆ ಮೆಚ್ಚಿದಳೊರ್ವಳ್ ||

೨೦೦||

(ಇವು ಮದಂ)

೧೬-ವ|| ಅರ್ಥಾಪ್ರತಿಪತ್ತಿಯೇ ಜಾಡ್ಯಂ.

ಸೂತ್ರಂ ೧೨೫.

ಕಂ|| ರೋಗಾಹಿತಾಹಿತಸಂ |

ಯೋಗಂ ಪ್ರೇಕ್ಷಾದಿ ಜಡತೆಗೆ ವಿಭಾವಂ ಚೆ ||

ಲ್ವಾಗೆವೆಯಿಕ್ಕದೆ ನೋಡುವು |

ದ್ವಗಂ ನುಡಿಯಿಲ್ಲದವುಹಂತನುಭಾವಂ ||

ಲಕ್ಷ್ಯಂ.

ಚಂ|| ಇನಿಯನ ಪಟ್ಟಿಪಾಢಬಳೆ ಬೆರ್ಚದೆ ಮೆಲ್ಲುಲಿಯಾಲಿಸಾಲಿಸಾ |

ತನುಮನಲಂಪಿನಿಂದೆಳಸಿ ನೋಡುವಳಿಚ್ಚೆಗೆ ಮೆಯ್ಯುನೀವುದಂ ||

ದನೆಯನಿ ಕೇಳ್ವು ಕೇಳ್ವವನನೀಕ್ಷಿಸುತುಂ ಮುಟಿದೆಲ್ಲಮಂ ಬಲಿ |

ಕ್ಕನಿಮಿಷದೃಷ್ಟಿವೆತ್ತಳಿರದೀತೆಪದೋದಿಪೆವೀಕುಮಾರಯಂ ||

೨೦೧||

(ಇದು ಜಡತೆ)

೧೭-ವ|| ಬಲಾಪಚಯಂ ಗ್ಲಾನಿ.

ಸೂತ್ರಂ. ೧೨೬.

ಉ|| ಗ್ಲಾನಿಗುದಧ್ವಲಂಘನಮನಃಪರಿತಾಪಜರೋಪವಾಸಮು |

ತ್ವಾಸವಿಸಿದ್ರೋಗಸುರತಂ ಚ್ಚುಧೆ ಪೆತ್ತ ತಪಂ ತೃಪಾದಿ ಮಾ ||

ತೇನೋ ವಿಭಾವಮಂಗತಿಥಿಲಂ ಕುಟಿಕಣ್ ನಡುಕಂ ಕಪೋಲವಾ |

ಗ್ಲಾನಗತಿಸ್ವಭಾವಮನುಭಾವಮಿವಲೈ ವಿವರ್ಣಕಾಡಿಗಳ್ ||

ವ|| ಅಲ್ಲಿ ತಪದಿನಾದ ಬಲಾಪಚಯಕ್ಕೆ.

ಲಕ್ಷ್ಯಂ.

ಮ|ಸ್ರ|| ಬರಿಯೊಳ್ ಪತ್ತಿದ್ ಕಂಕಾಳಿಕೆ ಪೆಡತಲೆಯೊಳ್ ಪೊಕ್ಕಕಣ್ತೋರ್ಪ
ಕೆಯ್ಯಾ |
ಲೈರೆ ಪಾ ತಾಳಕ್ಕೆ ಪೊತಂದೊಣವಸಿರುಡುಗಿದೊಂದುಂ ಪೂಣ್ಣಬಾ
ಯ್ಬೆ |
ಕ್ಕರಿವೊಗಿದೊಂದುಬಾನಂಗುಳಿ ಗಿಡಿಗಿಡಿಜ್-ತ್ರಂಬೊಲಾಗಿರ್ದ ಮೆಯ್ ನ |
ಲೈರಿ ಜಿಡ್ರಾಪಕ್ಕೆ ಪಕ್ಕಾಗಿರೆ ಜುಗೆಗುಡಲ್ಬಂದನೊರ್ವಂ ಮುನೀಂದ್ರಂ||
(ಇದು ಗ್ಲಾನಿ)

೧೮-ವ|| ನಿದ್ರಾಗಾಢಾವಸ್ಥೆಯ ಸುಪ್ತಿ.

ಸೂತ್ರಂ. ೧೨೩.

ಕಂ|| ಮಿಗೆ ತೀವ್ರದ ನಿದ್ರೆಯ ಸು |
ಪ್ತಿಗೆ ನೆಗಟ್ಟು ವಿಭಾವಮಕ್ಕುಮುಖಿಸ್ವಪ್ನಂ ||
ನೆಗಟ್ಟುಂಗವಿಕಾರಂ ಕ |
ಯ್ಮಿಗೆ ಕನವರಿಸುವುದು ಮೊದಲಿನನುಭಾವಂಗಳ್ ||

ಲಕ್ಷ್ಯಂ.

ಜಂ|| ಸುದತಿ ರತಾಂತಸೌಖ್ಯಮನುಭೀಶನ ದೇಹದೊಳೊಂದು ಪೋಗಲೀ |
ಯದೆ ಪಿಡದಂದದಿಂ ತೊಡೆಯ ತೋಳ ತೊಡರ್ಪಗಳೊಪ್ಪ ನಾಡೆಯುಂ |
ಪದೆದಮರ್ದಪ್ಪಿದಂತರ ಮದೊಪ್ಪಿರೆ ಬಂದು ಸುಷುಪ್ತಿ ಚಿತ್ತಮಂ |
ಪುದಯ ಮಹೀಶನಿರ್ದಸನಿಸಂ ನಿಜಯೋಗದೆ ಯೋಗಿಯರ್ಪವೋಲ್||೨೧೩||

ವ|| ಮತ್ತಂ.

ಜಂ|| ಇನಿಯನಗಲ್ಲು ಬೇರ್ನೆಲೆಗೆ ಪೋದೊಡೆ ಪಂಬಲನಾಂತು ಚಿತ್ತದೊಳ್ |
ಕನಕಲತಾಂಗಿ ತನ್ನ ಶಯನಸ್ಥಲದೊಳ್ ಮುಸುಕಿಟ್ಟು ನಲ್ಲಂ ||
ಕನಸಿನೊಳಪ್ಪಿಕೊಂಡಧರಸೇವನಗೊಪ್ಪಿಸಿ ಮುಂದುಗಾಣದಾ |
ಮನೆಯೊಳಗಿರ್ಪನೆಂದು ಸೊಡರ್ವತ್ತಿಸಿ ನೋಡದಳೊಂದುಜಾವಮಂ||೨೧೪||

(ಇವು ಸುಪ್ತಿ)

೧೯-ವ|| ಮನಸ್ಸಂವಿೂಳನಂ ನಿದ್ರೆ.

ಸೂತ್ರಂ ೧೨೮.

ಕಂ|| ಕ್ಲಮಚಿಂತಾಲಸ್ಯಮದ |
 ಶ್ರಮಸ್ವಭಾವಾದಿ ನಿದ್ರೆಗೆ ವಿಭಾವಂ ಜ್ಯಂ ||
 ಭಮತಿಜಡಶ್ವಾಸಂ ದೃ |
 ಜ್ಞಿವಿೂಳನಂ ತೂಂಕಡಕೆ ಯಿವನುಭಾವಂಗಳ್ ||

ಲಕ್ಷ್ಯಂ.

ಚಂ|| ಬಳಿದನುರಾಗದೆನ್ನ ಮನಮೆತ್ತೆಳೆದತ್ತಿರದಿತ್ತು ಪುಷ್ಪಕೋ |
 ಮಳತನುವುಂ ಪೊದಯ್ದು ಮನಮುಂ ಸುರತಾಬ್ಧಿಯನೀಸಿ ಪತ್ತೆವಾ ||
 ದೇಳಸಿರದೊಯ್ಯನೊಯ್ಯನರೆಮುಚ್ಚುವ ದೃಷ್ಟಿವಿಜೃಂಭವೊಪ್ಪಿ ಕ |
 ಣೊಳಿಸಿರೆ ತೋಳ ತಟ್ಟಿದೊಳೆ ತಳ್ಳೊರಗಿದಳನೆಂದು ಕಾಣ್ಬೊನೋ|| ೨೧೫||
 (ಇದು ನಿದ್ರೆ)

೨೦-ವ|| ಸಂತೋಷಮೇ ಧೃತಿ.

ಸೂತ್ರಂ ೧೨೯.

ಕಂ|| ನುತಬೋಧೆ ಬಹುಶ್ರುತವಾ |
 ಸುತಪಸ್ಸೇವಾಪ್ತಭಕ್ತಿಲಾಭಾದಿಗಳುಂ ||
 ಧೃತಿಗೆ ವಿಭಾವಂ ಸುಖವೊದ |
 ನೆ ತಳೆವುದಯಿವೋದನೆನೆಯದಿರವನುಭಾವಂ ||

ಲಕ್ಷ್ಯಂ.

ಮ|ಸ್ರ|| ಸಿರಿವೆಂಜ್ಞಂ ದೂವದೊಯ್ಯಿಂಗೆಣೆಯನೆ ಬಗೆದಂ ಮತ್ತನಿೂವಿಶ್ವವಿಶ್ವಂ |
 ಭರೆಯಂ ಮೃತ್ವಿಂಡಮಾತ್ರಾಂತರಮೆನೆ ಬಗೆದಂ ಜೈನದೀಕ್ಷಾವ್ಯಪೇಕ್ಷಾ ||
 ತುರನಾತ್ಮೀಯಾಂಗಮಂ ಕಲ್ಮರನೆನೆ ಬಗೆದಂ ಲಬ್ಧಲಬ್ಧಿಪ್ರವೇಶಂ |
 ಧರಣೀಶಂ ವರ್ಜಿತಾಶಂ ಪರಮಸುಖವಶಂ ಕಾವ್ಯಕರ್ಣಾವತಂಸಂ|| ೨೧೬||

ವ|| ಮತ್ತಂ.

ಕಂ|| ತಡೆಯದೆ ನಿನಗಪ್ಪುದನೀ |

ಗಡೆ ಬಗೆ ಮೆಳ್ಳಡದಿರಂಬುದನಿಮಿತ್ತಂ ತಾಂ ||

ನುಡಿವಿರ ಮೂದಲಿಸಿದಿರಿಂ |

ತಡೆನೆನೆ ಕಟ್ಟಿದುದೆ ಸುರಗಿ ಮೆಟ್ಟಿದುದೆ ಕಳಂ ||

೨೧೭||

ವ|| ಮತ್ತಂ.

ಮ|| ಪಱಿದಾತ್ಮಪ್ರಿಯದಾರದಾರಕಸುಹೃತ್ಸಂಬಂಧಬಂಧಂಗಳಂ |

ಮುಱಿದುವಿವಲಯಾಧಿರಾಜಸುಖಸೇವಾರಂಭಣಸ್ತಂಭಮಂ ||

ಮೆಱಿದುದ್ಭೂತವಿರಕ್ತವೃತ್ತಿಮದಲೀಲಾವೇಗಸಂಯೋಗಮಂ |

ಪೊಱಮಟ್ಟತ್ತು ತಪೋವನಕ್ಕೆ ತದಿಳಾಪಾಲೋದ್ಧರಂ ಸಿಂಧುರಂ ||೨೧೮||

(ಇದು ಧೃತಿ)

೨೧-ವ|| ಈವಸ್ತುವೀತೆಱನೆಂದು ವಿಚಾರಿಪುದು ವಿತರ್ಕಂ.

ಸೂತ್ರಂ ೧೩೦.

ಕಂ|| ಸಂದೇಹವಿಮರ್ಶಜಾಹ್ನಾ |

ನಂ ದಲ್ ಮುಖ್ಯಂ ವಿತರ್ಕಕಾದ ವಿಭಾವಂ ||

ಸಂದ ತಿರಃಕಂಪಂ ತಱಿ |

ಸಂದುಱಿ ಕುಡುವುರ್ವಜವಿವನುಭಾವಂಗಳ್ ||

ವ|| ಮತ್ತಂ ಕಾರ್ಯಸಾಧನಸಮೂಹಮಂ ಮರಳಿಮರಳಿ ಗ್ರಹಿಸುವುದುಂ ಬಿಡು
ವುದುಂ ಅನುಭಾವಂ.

ಲಕ್ಷ್ಯಂ.

ಮ|| ಧನುವುಂ ಕರ್ವಿನ ಬಿಲ್ ಗಡಂ ಗೊಲೆಯುಮುಂ ನೀರೇಜಸೂತ್ರಂ ಗಡಂ |

ನನೆಗಳ್ ಬಾಣಚಯಂ ಗಡಂತನು ತಾಂ ಮತ್ತಂ ಮನಂಗೊಂಡು ಕಾ ||

ಯ್ದನುವಿಂದಾರ್ಥಿಸುತಿರ್ಪನುರ್ಜೆಡೆಯೊಳ್ ಪುಣ್ಣೆತ್ತರಿಂ ತೀವಿತಿ |

ಲ್ಲೆನಸುಂ ಮನ್ಮಥಶಸ್ತ್ರವಿದ್ಯೆಯಿದು ದಲ್ ಬೇಱಿಂ ಎಂದು ತಿರ್ಚ್ಚಾಮಂ ||

ವ|| ಮತ್ತಂ.

ಮ|ಸ್ರ|| ಅವತಂಸಂ ವೋಕ್ಷೇತ್ಪ್ರೇಮಾಂತಿಯನೊಲಿಸಲ್ ಸಾಲ್ಪದೇ ದಿವ್ಯಭಾಷಾ
 ಣವಗರ್ಭಾವಾಸದೋಳ ಪುಟ್ಟಿದುವೆ ಭವವಿಷಾವೇಶವಿಧ್ವಂಸನಂಗಿ ||
 ಯ್ಹ ವಿವೋಹಧ್ವಾಂತಮಂ ತೂಳ್ಳಿದುವೆ ಬಗೆವೊಡೇಂ ಬಾಲ್ಪಿಪಾಷಾ
 ಣರೂಪಂ |
 ನವರತ್ನಂ ಮನ್ಮನೋಮುದ್ರಿಕೆಯೊಳವಿಜಲಂ ನಿಲೈ ರತ್ನತ್ರಯಂಗಳ್ ||

ವ|| ಅಂತುಮಲ್ಲದೆಯುಂ.

ಉ|| ಭೋಗಿಪೆನ್ನ ಜವ್ವನಮನೀಧನಮಂ ತವೆ ನನ್ನಿಯಿಂ ಕುಚಾ |
 ಭೋಗಭರಾಸತಾಂಗಿಯರೊಳನ್ನೆ ಗಮತ್ತಿಹನಂ ತಗುಳ್ವನಿಂ ||
 ದಾಗಿಯುಮೆಂತು ನಿನ್ನ ಮೊಲಗಟ್ಟಲೆಗಾಂ ಬೆಜಗಾದೆನೆಂದು ಪೇ |
 ಯೋಳೊ ಬೈಗೆಯೋ ಪೊಗಸೊ ನಾಳೆಯೊ ನಾಡದೊ ನಿನ್ನ ಜೀವಿತಂ||೨೨೦
 (ಇವು ವಿತರ್ಕಂ)

೨೨-ವ|| ಚಿತ್ತವಿಪ್ಲವಮೆ ಉನ್ಮಾದಂ.

ಸೂತ್ರಂ ೧೩೦.

ಕಂ|| ಧನರಮಣವಿಯೋಗಗ್ರಹ |
 ಘನರುತಿ ಮುಖ್ಯಂ ವಿಭಾವಮುನ್ಮಾದಕ್ಕೆ ||
 ನ್ನನಿಮಿತ್ತಸ್ಮಿತರುದಿತಾ |
 ತ್ತನೃತ್ಯಗೀತೋತ್ಕಟಾದಿ ನೆಗಟ್ಟುನುಭಾವಂ ||

ವ|| ಮತ್ತಂ ಬೀಲ್ಪದೇಲ್ಪದು ಕುಳ್ಳಿರ್ಪದು ಬಾಯ್ಗೆ ಬಂದುದನೆಂಬುದು
 ಪಾಯ್ವುದು ಫೀಯೆಂಬುದು ಬೂದಿಯೆಂದೊಕ್ಕಮಾಲೆಯಿಂ ಬೀದಿಗಪ್ಪ
 ಡದಿಂ ಘಟಕಂಠದಿಂ ಸಿಂಗರಿಸಿಕೊಂಬುದುಮಕ್ಕುಂ. ಈ ಪೇಲ್ಪನುಭಾವ
 ವಿಭಾವಂಗಳೊಂದೆರಡೊಡಂಬಡುವಂತೆ ವರ್ಣಿಪು ದಲ್ಲ[ದೆಲ್ಲ ಮಿ]ರವೇಲ್ಪು
 ಮೆಂಬುದಿಲ್ಲಂ.

ಲಕ್ಷ್ಯಂ.

ಮು|| ಕಳಹಂಪಾಲಸಯಾನೆಯಂ ಮೃಗಮದಾಮೋದಾಸ್ಯನಿಶ್ವಾಸೆಯಂ |
ತಳಿರೇ ತಾವರೆಯೇ ಮದಾಳಿಕುಳಮೇ ಕರ್ನೆಯ್ತಲೇ ಮತ್ತಕೋ ||
ಕಿಳಮೇ ಕಂಡರೆ ಪಲ್ಲವಾಧರೆಯನಂಭೋಜಾಸ್ಯೆಯಂ ಭೃಂಗಕುಂ |
ತಳಿಯಂ ಕೈರವನೇತ್ರೆಯಂ ಪಿಕರವಪ್ರಖ್ಯಾತೆಯಂ ಸೀತೆಯಂ || ೨೨೨||
(ಇದು ನ್ಯಾಯದಂ)

೨೩-ವ|| ವಿಸಿದ್ರೆಯೇ ಬೋಧೆ.

ಸೂತ್ರಂ ೧೩೨.

ಕಂ|| ಕನಸು ಕನವರಿಕೆ ಪಸಿವುರೆ |
ದನಿಸೋಂಕುಗಳಾದಿ ಬೋಧೆಗೆ ವಿಭಾವಂ ದಲ ||
ತನುಕಂಠವಲನದೃಬ್ಧಿ |
ದನಜ್ಯಂಭಣಮುಕ್ತತಯನಮಿಂತನುಭಾವಂ ||

ಲಕ್ಷ್ಯಂ.

ಮು|| ತೆರೆವೊಯ್ಲಿಂದಾದ ತುಂತುವನಿ ನಿಜತನುವಂ ತೀನೆ ನಿದ್ರಾಂಗನಾನಿ |
ಭರಸಂಭೋಗಾಂತ್ಯದೊಳೊ ಪೊಣ್ಣಿದ ಬೆಮರ್ವನಿಯಂ ಪೋಲೆ ವಾರಾತಿ
ಧೀರ||
ಸ್ವರಮಂ ತಳೆನ್ನೊಯ್ವಜೇಂದ್ರಾದ್ರಮರಜಯಜಯಧ್ವಾನದಿಂದಾಗಳೆಲ್ಲಾ||
ದರದಿಂ ಕುಳ್ಳಿದನಾಲೋಕನಕೃತವಿಬುಧಾನಂದಕಂದಂ ಮುಕುಂದಂ ||

ವ|| ಮುತ್ತಂ.

ಕಂ|| ಗೃಹದೀರ್ಘಕೆಯಿಂದೆಲ್ಲ |
ತುಂ ಹಂಸರುತಿಮಧುರಮಧುಕರೀಝಂಕಾರಂ ||
ಬಹುವಿಧಗೀತರಸಾಮೃತ ||
ಲಹರಿಗಳಿತ್ತುವು ಸುಖಪ್ರಬೋಧಮನಾಗಳ || ೨೨೪||
(ಇದು ಬೋಧೆ)

೨೪-ವ|| ಮನಸ್ತಾಪಮೇ ಅಮಯಂ.

ಸೂತ್ರಂ ೧೩೩.

ಕಂ|| ನಿರಹಾಭಿಲಾಷೆ ದೋಷಾ |

ತಿರೇಕಮುಖ್ಯಂ ವಿಭಾವಮಾಮಯಕಕ್ಕುಂ ||

ಉರಿವ ತನು ವದನಶೋಷಣ |

ಶರೀರವಿಕ್ಷೇಪಕಾಢ ನೆಗಟ್ಟುನುಭಾವಂ ||

ಲಕ್ಷ್ಯಂ

ಚಂ|| ಅಳುದ್ವಲರಂಬುಗಿಚ್ಚು ನಿಜಕೋಮಳದೇಹಮನೆಯ್ ಪರ್ವ ತ |

ಣ್ಣೊಳದ ಮೃಣಾಲಮಂ ತೆಗೆದು ಬೆಂಗದಿಗಿತ್ತವೊಲಾಗೆ ನೊಂದು ಬೆಂ ||

ದಳದಳಿಸಾಲಿನೀರ್ ಕುರಿಯ ಚಂದನದಣ್ಣೆಯ ಬೆಂಕೆಯಾಗೆ ತಾಂ |

ತಳಿರಲವಾಸಿನೊಳ ಪೊರಳುತ್ತಿದಳದೊರ್ವನ ಬೇಟದೇವ್ವಯ್ಯಂ||೨೨೫||

(ಇದಾಮಯಂ)

೨೫-ನ|| ಚಿತ್ತಚಮತ್ಕಾರಮೆ ಭಯಂ, ಅದು ತ್ರಾಸಭೇದಂ.

ಸೂತ್ರಂ ೧೩೪.

ಕಂ|| ವ್ಯಾಳಮೃಗರಾಕ್ಷಸಾಶನಿ |

ಶೈಲಾವನಿಕಂಪಮಾದಯ ಭಯಕ್ಕೆ ವಿಭಾ ||

ವಾ ಳಿಯೆ ಪುಳಕೋತ್ಕಂಪವಿ |

ಶಾಳಸ್ತಂಭಪ್ರಮೂರ್ಛಯಂತನುಭಾವಂ ||

ಲಕ್ಷ್ಯಂ.

ಮ|| ಕಿಡಿಯಂ ಕಣ್ ಸಲೆ ಸೂನೆ ದಾಡೆ ಕುಡುಮಿಂಚಂ ಬೀಟಿ ಧೀರಸ್ವರಂ |

ಸಿಡಿಲಂ ಮೇಳಿಸೆ ಬಂದು ಸಿಂಗಮಿಭಕುಂಭಂಬೊಯ್ದು ದಂ ಕಾಣುತ್ತಂ ||

ನಡುಕಂ ಕೆಯ್ಮಿಗೆ ಬೀಯದಂ ಭರದೆ ನೋಡುತ್ತೊಂದು ಪಾಟಿವ್ಯವಿಯೊಳ್ |

ಕಡೆದಾಗಳ ಮರವಟ್ಟು ಮೂರ್ಛವಡೆದರ್ವಂ ಭೀತಿಯೆಗೆಯ್ದದೋ||೨೨೬||

(ಇದು ಭಯಂ)

೨೬-ನ|| ಮನಃಪೀಡೆಯೇ ವಿಷಾದಂ.

ಸೂತ್ರಂ ೧೩೫.

ಕಂ|| ತನ್ನೆ ಸೆವ ಕಾರ್ಯಭಂಗಂ |

ತನ್ನಾ ಶಂ ತಾಂ ವಿಷಾದಕೆ ವಿಭಾವಂ ಸಂ ||

ಪನ್ನ ಸಹಾಯಾನ್ವೇಷಣ |

ವಿನ್ನೊ ಪ್ಪುವುಪಾಯಚಿಂತೆ ಯಿಂತನುಭಾವಂ ||

ವ|| ಮತ್ತಂ ವಿಘಾಣನಸಂಭ್ರಮಾದಿಯುಮಕ್ಕುಂ. ಉತ್ತಮಮಧ್ಯಮರ್ಗದಂ
ಪೇಲ್ಪುದು, ಮುಖಜಿಹ್ವಾಶೋಷಣಾಶ್ರುವಿಕೃತಸ್ಥನ ನಿದ್ರಾನಾಶತ್ವಸಿತ
ಧ್ಯಾನಾದ್ಯನುಭಾವದಿಂದಮಧಮರ್ಗ ವರ್ಣಿಪುದು.

ಲಕ್ಷ್ಯಂ.

ಉ|| ಇಂಬಲಿಡೆನ್ನನೊಯ್ದು ನೆರಪಲ್ ಸಖಿಯಿಲ್ಲಭಿಮಾನಮೆಂಬ ರೋ |

ಗಂ ಬಲವಂತಮಾದಪುದು ನಲ್ಲನೆ ಕಟ್ಟಭಿಮಾನಿ ನಾಣ ಕಾ ||

ಪುಂ ಬಿಡದೀಗಳೀಗಳಿನ ಜವ್ವನಮುಂ ಬಲಿಕೆಲ್ಲ ಕಾಲನಂ |

ನಂಬಲೆ ಬಾರದೆಂದಬಲೆ ಚಿಂತಿಸಿ ದೂರಿಸಿ ತಾಂ ಪಲುಂಬಿದಳ್ || ೨೨೭||

(ಇದು ವಿಷಾದಂ)

೨೭-ವ|| ಕಾಲಾಕ್ಷಮತ್ವಮೆ ಔತ್ಸುಕ್ಯಂ.

ಸೂತ್ರಂ ೧೩೬.

ಕಂ|| ಕನದಿಷ್ಟಸ್ಮರಣವಿಲೋ |

ಕನಾದಿಯೆ ವಿಭಾವಮುತ್ಸುಕಕೆ ರಣರಣಕಂ ||

ಜನಿತತ್ವಸಿತೋಚ್ಛ್ವಸಿತಂ |

ಮನದ ಬಯಲ್ದೆಸೆಯ ನೋಟಮಿಂತನುಭಾವಂ ||

ಲಕ್ಷ್ಯಂ.

ಚಂ|| ಇವಳವಲೋಕನಾಕುಳಿತ ಮೆಯ್ಯಿಲಿಯಳ್ ಪರಿವಾಗಳಿಂತೆ ಬ |

ಳ್ಳುವ ನಡು ಮದ್ಯರಕ್ಕುಡಿಗುಮೆಂದು ಘನಸ್ತನಯುಗ್ಮಮಂಜಿದಂ ||

ತೆವೊಲೆನಸುಂ ಕದಕ್ಕದಿಸೆ ಸೋಮುಡಿಯುಂ ಭರಭೀತಿಯಿದೆ ಸೂ |

ಸುವ ತೆಲಿದಿದೆ ಮಾಲೆಯನುಗುಟ್ಟರೆ ಬಂದಳೆದೊಂದುಲೀಲೆಯಿಂ || ೨೨೮||

ವ|| ಮತ್ತಂ.

ಉ|| ನೋಡುವಲಂಪಿನಿಂ ನೆಱಿಯೆ ಕಯ್ಗೆಯಲಂ ಮಱಿದೊಂದೆ ಕಣ್ಣು ನು |
 ಣ್ಣಾಡಿಗೆಯೊಂದೆ ಕರ್ಣದ ಕನನ್ಮಣಿಕುಂಡಲಮೊಂದೆ ಕೆಯ್ಯ ಪೊಂ ||
 ಜೂಡಗಮೊಂದೆ ಕಾಲ ಮಿಸುಪಂದುಗೆಯೊಪ್ಪಿರೆ ಬಂದೊಡಂದು ಟಿರೋ |
 ಡಾಡಿದುದರ್ಥನಾಯವಳೆಂದು ಸಖೀಜನಮೆಯ್ದ ನಾರಿಯಂ || ೨೨೯||
 (ಇದು ಪೌತ್ಯಕ್ಕಲ್)

೨೮-ವ|| ಪ್ರತಿಚಿಕೀರ್ಷಯೇ ಅಮರ್ಷಂ.

ಸೂತ್ರಂ ೧೩೩.

ಕಂ|| ಕುಲವಿದ್ಯೈಶ್ವರ್ಯಾದಿಯಿ |
 ನೊಲಿದಾಕ್ಷೇಪಾದಿಯಾಯಮರ್ಷವಿಭಾವಂ ||
 ವಿಲಸದುಪಾಯಾನ್ವೇಷಣ |
 ಮೊಲೆವ ತಿರಂ ಧ್ಯಾನಗರ್ವಮಿಂತನುಭಾವಂ ||

ಲಕ್ಷ್ಯಂ.

ಮ|ಸ್ರ|| ಉಱದೆನ್ನಂ ಮಾಯೆಯಿಂ ಬಂಚಿಸಿ ಮಹಿಜೆಯನೆಂತೊಯ್ದನೊಯ್ದಂ
 ದದಿಂ ಪೊ |
 ಜ್ಞಱದಿನ್ನಂ ತೋರ್ಕೆ ಸಂಗ್ರಾಮದೊಳೆಡೆಗಡಿದಾ ತೋಳ್ಳಳಿರ್ಪತ್ತು
 ಮಂ ಕಣ್ ||
 ಪೊಱಪಾಯ್ತರ್ಪನ್ನೆಗಂ ಪಂದಲೆಗಳನೆರ್ದಯಂ ಮೆಟ್ಟಿ ಜೀರೇಲ್ಪಿನಂ
 ಬೇ |
 ಪರ್ಪಱವನ್ನಂ ಕಿಟ್ಟುಕಿಟ್ಟಪ್ಪಳಿಸಿ ನೆಲದೊಳೊರೊರೊ ಮೂಱುದ್ದಿ
 ತೋರ್ಪಂ || ೨೩೦ ||

ವ|| ಮತ್ತಂ.

ಕಂ|| ಏನೇನೊ ಮದನುಜರುಮೆನ |
 ಗಾನತರಣಮಾಗದಿದರ್ಪರುನ್ಮದಮವರ್ಗಂ ||
 ತೇನೇತಱಿಱೊಳಾಯ್ದದಿನಿ |
 ಸಾನ್ಮಂ ಬೇಗದೊಳೆ ಕಳೆದು ತೋಱಿಸಿ ರಣದೊಳು || ೨೩೧||
 (ಇವಾನುರ್ಷಂ)

೨೯-ವ|| ಧ್ಯಾನಮೆ ಚಿಂತೆ.

ವಿಚಾರಂ|| ಇದು ಸ್ಮೃತಿಯಿಂ ವ್ಯತಿರಿಕ್ತಂ. ಅನುಭೂತವಸ್ತು ಸ್ಮರಣಮೇ ಸ್ಮೃತಿ
ಯದಂ ಬಿಡದೆ ಧ್ಯಾನವುಡು ಚಿಂತೆ—ವಿತರ್ಕದಂ ಚಿಂತೆ ಬೇರರಿ. ಚಿಂತೆ
ಯಿಂ ಬಲಿಕಾಡೊಡಮೂರ್ವ ವಿತರ್ಕಮವ್ವುದು. ವಿತರ್ಕದಿಂ ಬಲಿಕಾ
ದೊಡಮೂರ್ವ ಚಿಂತೆಯವ್ವುದು.

ಸೂತ್ರಂ ೧೩೮.

ಕಂ|| ದಾರಿದ್ರ್ಯಮಿಷ್ಟವಸ್ತವಪ |
ಹಾರಾದಿ ವಿಭಾವಮಲ್ಪ ತಾಪಂ ಕಾಶ್ಯಂ ||
ಭೂರಿಕರಶೋಷಮುಪಶೂ |
ನೋರಮನುಪ್ರಭೃತಿ ಚಿಂತೆಗಾದನುಭಾವಂ ||

ಅಕ್ಷಂ.

ಉ|| ದೂರಿಸಿ ಸುಯ್ದು ಹಸ್ತತಳಮಂ ಕದಪಿಂಗಿರದೊಯ್ದು ಧಾತ್ರನಂ |
ಬೇರದೆ ಬುಯ್ದು ಕಣ್ವಿನಿಯಿನಂತುಕಮಂ ನೆರೆ ತೊಯ್ದು ತೊಯ್ದದಂ ||
ಸೈರಿಸಳೆಂದು ಕಾಯ್ದು ನೆಲಗೊಂಡರೆ ಪೂಗಣೆಯೆಯ್ದು ಮೂರ್ವನಂ |
ನ್ನಾರಿದನಿಂಬುಕೆಯ್ದು ಕೂಡುವನ್ನ ರೆನುತ್ತನನುಂ ಪಲಂಬಿದಳ್ || ೨೩೨||

ವ|| ಮತ್ತಂ.

ಚಂ|| ಎರವ ಮರಲ್ವ ಲಲ್ಲಯಿಪ ಕಾಲ್ವಿಡಿಯಂಬುದನಿಂಬುಕೆಯ್ವಲಂ |
ಕರಣವಿಳಾಸಮಂ ಮೇಲವ ಮೇಳಿಸುವಂದನ ರೂಪು ಶಾಸನಂ ||
ಬರೆದುದು ಬರ್ಚಿ ಸಿತ್ತಮದುದಲ್ಪದಳುಂಕಿದುದುರ್ಚಿ ಸೊಂಕುಬೇ |
ವರಿದುದು ಬಿಚ್ಚು ದಚ್ಚಿ ಟ್ವಿದುದೆನ್ನೆ ದೆಯೊಳ್ ಅಲಿತಾಂಗದೇವನಾ||೨೩೩
(ಇದು ಚಿಂತೆ)

೩೦-ವ|| ಅಕ್ಷಮೆಯೇ ಅಸೂಯೆ.

ಸೂತ್ರಂ ೧೩೯.

ಕಂ|| ಪರಸಕಲ್ಪಶ್ವರ್ಯಸ್ತೋ |
ತ್ರವಮಸೂಯೆಗೆ ವಿಭಾವಮನುಭಾವಂ ತ||
ತ್ವರನಿಂದಾ ಭೃಕುಟಮುಪಂ |
ಪಿರಿಹೀಷ್ಯಾಳೋಕನೋಕ್ತಿ ದೋಷಾದಿ ವಲಂ ||

ಲಕ್ಷ್ಯಂ.

ಜಂ|| ನಡೆದುದಿಳೀಶನೊಳ್ ತೊಡಪದನ್ನೆ ಗಮಾತನ ಗಂಡಗರ್ವಮಿಂ |
 ನಡೆಗುಮೆ ರಾಮನಂಬು ಪೆಪನಂ ನಡೆ ಕಾಲ್ನ ಡೆಗೆಟ್ಟು ನಿಲ್ಲುವೊ ||
 ನುಡಿ ತಡಮಲ್ಪು ನಾಳೆಯೆ ರಣಾಂಗಣದೊಳ್ ನಡೆ ನೋಡು ನೀಂ ಮರು|
 ಳ್ವಡೆಯೊಡಗೂಡಿ ತಾಂಡವಮನಾಡುವ ರಾವಣನಟ್ಟಿಯಾಟಮಂ || ೨೩೪||

ವ|| ಮತ್ತಂ.

ಜಂ|| ದನುಜರನಾಮುರಾರಿ ಗೆಲೆ ಕಾದುವಕಾಲದೊಳಾನದೇಕೆ ಪು |
 ಟ್ಟಿನೊ ಗಡಮಂದು ಪುಟ್ಟಿದೊಡೆ ದೈತ್ಯಕುಲಕ್ಕೆ ಕಳಂಕಮಾಗಲೀ ||
 ವೆನೆ ದನುಜಾರಿಯೆಂಬ ಪೆಸರಂ ಸಲಲೀವೆನೆ ಕಾದಿ ಪೋಗಲೀ |
 ವೆನೆ ತಲೆದೋಪಲೀವೆನೆ ಮುಕುಂದನನೆಂದುರಿದಂ ಪರಾಂತಕಂ || ೨೩೫||

ವ|| ಮತ್ತಂ.

ಉ|| ಕಾಲ್ಪುರಮಾಗೆ ಕಾವ್ಯರಸಮರ್ಥಮುಮಕ್ಕರಮುಂ ಪ್ರತೀತಿಯಂ |
 ಮಾಪ್ಪಿಸಿಗಂ ಜಲಕ್ಕನಿರೆ ಪೇಲದೆ ಕೆಮ್ಮನೊಪುಂಟುವೇಲ್ಪು ಚಿಃ ||
 ನೋಲ್ಪುದೆ ಮುಯ್ಯನಾಕೃತಿಗೆ ಪಂಚಿಕೇವೇಲ್ಪುದದರ್ಕೆ ಟೆಪ್ಪಣಂ |
 ಬೇಲ್ಪುದು ಟೀಕೆ ವೇಲ್ಪುದೆನೆ ವೇಲ್ಪುವನುಂ ಕನಿಯೆಂಬ ಲೆಕ್ಕಮೇ||೨೩೬||
 (ಇದು ಅಸೂಯೆ)

೩೧-ವ|| ಆಕಾರಗುಪ್ತಿಯೇ ಅವಹಿತ್ಯಂ.

ಸೂತ್ರಂ ೧೪ಂ.

ಕಂ|| ಅವಹಿತ್ಯಂ ಭಯರಾಗಾ |
 ದಿವಿಭಾವದೆ ಮುಱಿಸುವುದೆ ವಲಂ ಮತ್ತಿನ ಮಾ ||
 ತು ವಿಳೋಕನಮಿಲ್ಲದ ಧೈ |
 ಯೆವೆ ಯುಱಿಯನುಭಾವಮಿಂತದರ್ಕನುತದಿಂ ||

ಲಕ್ಷ್ಯಂ.

ಜಂ|| ಮನೆದಯಿಪಿಂ ಪ್ರಿಯಾವನಮನೀಕ್ಷಿಸಲುಧ್ಯತೆಯಾಗಿ ತಾನೆ ಲ |

ಜ್ಞಿಸಿ ತಲೆವಾಗಿ ಕಂಡು ಮಣಿಕುಟ್ಟುಮದೋಳ್ ನೆಟರಿ ನೋಡಿ ಮತ್ತೆ ಮಾ ||

ನಸದೊಳಗಿಟ್ಟೊಡಂ ನವಸುಖಾನುಭವಕ್ಕರೆಮುಚ್ಚಿ ಕಣ್ಗಳಂ |

ಪಸರಿಪ ಹೋಮಧೂಮಲತೆಗಂದು ಶಶಿಪ್ರಭೆ ದೂರನೇಱುಪಳ್ || ೨೩೩||

(ಇದು ಅವಹಿತ್ಯಂ)

೨೨-ವ|| ಜಂಡತ್ಸಮೆ ಉಗ್ರಂ.

ಸೂತ್ರಂ ೧೪೦.

ಕಂ|| ಖಲಜಾಯದ್ರೋಹಾಸ |

ತ್ವಲಾಪಮುಖ್ಯಂ ವಿಭಾವಮುಗ್ರಕ್ಕೆ ವಲಂ ||

ಕೊಲೆ ಬಂಧನತಾಡನಮಿವು |

ಸಲೆ ನಿರ್ಭತ್ಸನಮಿವಾದಿ ತಲ್ಪನುಭಾವಂ ||

ಲಕ್ಷ್ಯಂ.

ಮ|ಸ್ರ|| ಇದು ಲಾಕ್ಷಾಗೇಹದಾಹಕ್ಕಿದು ವಿಷಮವಿಷಾನ್ನಕ್ಕಿದಾ ನಾಡಜೂದಿಂ |

ಗಿದು ಪಾಂಚಾಲೀಪ್ರಪಂಚಕ್ಕಿದು ಕುಹಕಸಭಾಳೋಕನಭ್ರಾಂತಿಗೆಂದೋ||

ವದೆ ಪೊಯ್ದಂ ಕಾಲ್ಗಳಂ ತೋಳ್ಗಳನಗಲ್ಲುರನುಂ ಕೆನ್ನೆಯಂ ನೆತ್ತಿಯಂ

ಮಾ |

ಣದಿವೈದುಂ ದುರ್ನಯಕ್ಕೆಯ್ದೆಡೆಯನುರುಗದಾದಂಡದಿಂ ಭೀಮಸೇನಂ ||

ವ|| ಮತ್ತಂ.

ಶಾ|| ಸಂದುಗ್ರಾಹಿತರಕ್ತದಿಂದೆ ಕೆಸರಾಪತ್ರಿಧರಾಚಕ್ರವಿ |

ನ್ನಿಂದಿಂಗಾಱುವುದೊಟ್ಟದಟ್ಟಿಗಳ ಪೆರ್ಬೆಟ್ಟಂಗಳಿಂ ಬಟ್ಟಿಯಿ ||

ನ್ನಿಂದಿಂಗಪ್ಪುದೊ ಮಾರಿಗಂ ಪಸಿವದಿನ್ನೆಂದವುಪ್ಪದೆಂಬಂದದಿಂ |

ಕೊಂದಂ ಸೇವಣಸೈನ್ಯಮಂ ಸಮರದೋಳ್ ಬಲ್ಲಾಳಭೂಪಾಳಕಂ ||೨೩೪||

(ಇದು ಉಗ್ರಂ)

೨೩-ವ|| ಅನೇಕರೂಪಮಪೆಸ್ಕಾರಂ.

ಸೂತ್ರಂ ೧೪೨.

ಮ|| ಮಸಣಂ ಶೂನ್ಯಗೃಹಂ ವನಂ ನೆಗಲ್ದ ಯಕ್ಷಂ ದೇವನುಂ ಬ್ರಹ್ಮರಾ |
ಕ್ಷಸನಾಧಾತುಪಿಷಮ್ಯತಾಶುಚಿತೆಗಳ್ ಭೂತಂ ಪಿಶಾಚಾದಿ ಭಾ ||
ವಿಸೆ ಪೆಂಪಿಂವೆ ವಿಭಾವಮಕ್ಕುಮನುಭಾವಂ ತಾನಪಸ್ಮಾರಕ |
ಕೈನೆಗುಂ ಬಾಯ್ಲೊರೆ ಕಂಪಿತಂ ರುದಿತಮೋಟಂ ಸ್ವೇದಮಿಂತಾದುವುಂ ||

ಲಕ್ಷ್ಯಂ.

ಚ|| ಎಲೆ ಎಲೆ ಮಂತ್ರವಾದಿಗಳಿರಾ ಪರದೇಸಿಯ ಕಂದ ನೀತನೀ |
ಮಲಯಪಥಪ್ರದೇಶದೊಳೆ ಪೆತ್ತೆಸಿದಂ ತಲೆಗಾವುದೀತನಂ ||
ಒಲೆವುತಲುತ್ತೆ ಬೊಬ್ಬಿಡುತೆ ಬಾಯ್ಲೊರೆಸೂಸುತೆ ಬೀಲುತೋಡುತುಂ |
ಪಲವು ವಿಕಾರನುಂ ತಳೆದಳೇವೆನೆನುತ್ತುಱಿ ಬಿಲ್ಲುಳುರ್ಪಿಯೊಳ್ || ೨೪೭||
(ಇದಪಸ್ಮಾರಂ)

ವ್ಯಭಿ (ಸಂ) ಚಾರಿಭಾವಂ ಸಮಾಪ್ತಂ.

ವ|| ಇಂ ರಸಾಭಾಸಭಾವಾಭಾಸಂಗಳಂ ಪೇಲಿರ್ಪಿಂ.

ಸೂತ್ರಂ ೧೪೩.

ಕ|| ನೆಗಲ್ದ ನಿರಿದ್ರಿಯದೊಳ್ ತಿ |
ಯಗಾದಿಯೊಳ್ ವುದಿದ ವಿವಿಧರಸಭಾವಂಗಳ್ ||
ಬಗೆವೊಡವಾಭಾಸಂಗಳ್ ಪೆಂ |
ಪೊಗೆದ ವಿಭಾವಾನುಭಾವದಾರೋಪಿತದಿಂ ||

ವ|| ಅಲ್ಲಿ ನಿರಿದ್ರಿಯಕ್ಕೆ.

ಲಕ್ಷ್ಯಂ.

ಮ|| ಸ್ರ|| ಕಳಸಂ ಪದ್ಮಾಕರಂ ಕನ್ನಡಿ ಹಿಮರುಚಿ ಕಾಮಾಗ್ನಿ ಹೋಮಾಗ್ನಿ ಪುಂಸೋಗ್ನಿ |
ಕಳನಾದಂ ವೇದನಾದಂ ಕುಡಿ ಗುಡಿ ಮಧು ಮಾಹೂರ್ತಿ ಕಂ ಪೂತವಲ್ಲೇ ||
ಕುಳವೆಲ್ಲಂ ನಿಬ್ಬಣಂಬಂದಬಲೆಯರೆನೆ ಚೂತಂಗವಿಾಮುಲ್ಲಿಕಾಕೋ |
ಮಳೆಗಂ ಕೊಂಡಾಡಿ ಕೆಯ್ದೀರೆಱಿದನತನು ಲಾವಣ್ಯಪುಣ್ಯಾಂಬುವಿಂದಂ ||

ವ|| ಮುತ್ತುಂ.

ಮ|| ಪಗಲೆಂದುಂ ತಲೆದೋಪಲಣ್ಮುಳಿಸುಂ ಚಂದ್ರಂಗೆ ಕೂರ್ತಂತೆ ಪ |
 ತ್ತುಗೆಗುಂದಳ್ ನಿಶೆಯವ್ವುದುಂ ಪರಿದು ದುಗ್ಧಾಂಭೋಧಿಯೋಳ್ ಕೂಡು
 ವಳ್ ||

ನಗುವಳ್ ನೆಯ್ವಿಲೊಳೆಯ್ವು ಜುಂಬಿಪ ಚಕೋರಂಗಳ್ಳಲವ್ವಾಸೆಯಿಂ |
 ಪುಗುವಳ್ ಕಾಮುದಿಯೆಂಬ ಪೊಜ್ಜ ಪೊಸವೆಣ್ಣೆ ನೆಂಬ ನಾಯ್ಕೋಡೆಯೋ ||
 (ಇದು ನಿರಿದ್ರಿಯಸಂಭೋಗಂ)

ಕಂ|| ಇನನಂ ಕಾಣದೆ ಸಂಚಲ |
 ತನುವಪರಾಶಾಪ್ರಪಂಚವಿರಹಿತೆ ಸಂಧ್ಯಾಂ ||
 ಗನೆ ನೋಡೆನೋಡೆ ಕರಗಿದ |
 ಳನುರಕ್ತ ವಿಯೋಗವೇಗಮಂ ಸೈರಿಪಳೇ || ೨೪೪||
 (ಇದು ನಿರಿದ್ರಿಯ ವಿಪ್ರಲಂಭಂ)

ವ|| ಇವು ರಸಾಭಾಸಂಗಳ್, ಇವು ದೋಷಮಲ್ಪು.
 ಕಂ|| ಘನಮಾಲೆ ಸಮುದ್ರನ ಸಿರಿ |
 ಯಿನಾದ ಗರ್ಭದೆ ಜಡಪ್ರಕೃತಿವೆತ್ತಪಳಿಂ ||
 ದೆನೆ ತನುಮಧೈಯರೇಂ ಗ |
 ಭರ್ಪಭರ್ಪಾವಸ್ಥೆಯಿಂ ಪಟುತೆವಡೆದಪರೇ || ೨೪೫||
 (ಇದು ಅಲಸ್ಯಭಾವಾಭಾಸಂ)

ಕಂ|| ಅನಿರ್ವಚನದೊಳುಲಿದುವ |
 ನೇನಂ ನೃಪ ನೋಲಿಪ್ಪಿ ಬರ್ಪುದೆಂಬಂದಿನಂ ||
 ದೇನುಲಿದುದೊ ಪಿಕಮಧುರ |
 ಧ್ವಾನದಿನಾರಕ್ತ ಕೋರಕಂ ಸಹಕಾರಂ || ೨೪೬||
 (ಇದು ಗರ್ವಭಾವಾಭಾಸಂ)

ಉ|| ಅಂಬುಜನಾಳಮೆಂಬ ಪೆಣೆದಾವನೆಯಂ ಪಱಿದಾವಲೆಂಬ ಬಾ |
 ಳ್ಳಂಬಮನೊತ್ತಿ ಕಿಲ್ಲು ಲತೆಯೆಂಬ ತುರಂಗಮುಮಂ ಪೊರಳ್ಳಿ ಧಾ ||
 ತಾಂಬುತರಂಗಮೆಂಬ ಪರಿಕಾರನ ನಟ್ಟಿ ಮದಾಳಿಯೆಂಬ ಗುಂ |
 ಡಂ ಬಳಿದಿಟ್ಟು ಪಾಯ್ದುದು ಸಮೀರಣವಾರಣವಾಪ್ರದೇಶದೊಳ್ || ೨೪೭||
 (ಇದು ಉಗ್ರ ಭಾವಾಭಾಸಂ)

ವ|| ಇವು ನಿರಿದ್ರಿಯಭಾವಾಭಾಸಂಗಳ್.

ಮ|| ಉಗುಲುತ್ತುಂ ಸಿಡಿಲೆಂಬ ತೋರಗಿಡಿಯಂ ಕಾಲೂರಿ ಭೂಭಾಗದೊಳ್ |
ಗಗನಾಭೋಗಮನೆಯ್ ದೀಳ್ವು ಘನವೇಣೀಬಂಧಮಂ ಸಾರ್ಜಿ ಮಿಂ ||
ಜುಗಳೆಂಬುಳ್ಳವ ದಾಡೆಗಳ್ ಪೊಳೆಯೆ ಚಂದ್ರಾದ್ರಿತ್ಯರಂ ನುಂಗಿ ಬೇ |
ಸಗೆಯಂ ಬೆರ್ಚಿಸಿ ಘರ್ಜಿಸುತ್ತ ಮೊಗೆದಂ ಕಾರೆಂಬ ಕಾಳಾಸುರಂ || ೨೪೮ ||
(ಇದು ನಿರಿದ್ರಿಯರಾದ್ರಸ ಮೌಗ್ರ್ಯವ್ಯಭಿಚಾರಿ.)

ಚಂ|| ಎಳವೆಲೆ ದಾಡೆ ಕೆಂದಳಿರೆ ನಾಲಗೆ ಮಾಮರದಳ್ಳೆಗೊಂಬಿನೊಳ್ |
ಮಿಳಿವೆಳವಳ್ಳಿ ಬಾಲಮಲದೊಂಗಲೆ ಕೇಸರಮೆಂಬಿನಂ ಮನಂ ||
ಗೊಳೆ ಮಧುಮಾಸಕೇಸರಿ ವಿಯೋಗಿಗಳೆಂಬ ಮೃಗಂಗಳಂ ಭಯಂ |
ಗೊಳಿಸಿದುದು ಸ್ವಕೀರಮದಕೋಕಿಗಳರ್ಜಿತರ್ಜಿತಂಗಳೆ || ೨೪೯ ||

ವ|| ಇದು ನಿರಿದ್ರಿಯ ಭಯಾನಕರಸ ಮೌಗ್ರ್ಯಾದ್ರಿವ್ಯಭಿಚಾರಿ, ಇಂತು ನಿರಿದ್ರಿ
ಯಾನ್ಯರಸಭಾವಂಗಳನಿವರಿಸುವುದು.

ವ|| ಇನ್ನು ತೀರ್ಯಗ್ಗತಕ್ಕ.

ಚಂ|| ಪಸಿದೊಡೆ ಸಲ್ಲಕೀಕಿಸಲಯಂಗಳನೊಯ್ಯನೆ ನೀಡಿ ತೀರಿತಂ |
ಮಸೆಪಿರೆ ಕೋಡಂಬಿಜ್ಜೊರಸಿ ನೀರ್ಗೆಳಸಿದೊಡೆ ತಂದು ನೀರನೂ ||
ಡಿಸಿ ನಸೆಯಿಜ್ಜೆಯಾದೊಡೆ ಒಡಗೂಡಿ ಬಲಿಲೊಡೆ ಕರ್ಣವಾತಮಂ |
ಪಸರಿಸಿ ತನ್ನ ಕೆಯ್ವಿಡಿಯವೋಲ್ ಪಿಡಿಯಂ ಪಿಡಿಬರ್ದದೊಂದಿಭೆ || ೨೫೦ ||

ವ|| ಮತ್ತಂ.

ಚಂ|| ಪಂಪರಿತಂದು ಮೆಯ್ಯಳಿರಡಿಲ್ಲೆನೆ ಪಕ್ಕದಿನಪ್ಪಿ ಕಣ್ಣಳಿಂ |
ಸುರಿಯೆ ಮುದಶ್ರು ಮುಂದಲೆಯ ತುಪ್ಪುಟನೊಯ್ಯನೆ ಕರ್ಚಿ ಚಂಚುವಿಂ ||
ಸರಸಿಜಪತ್ರಕೋಟೆಯ ಕುಸುಂಕುಟಿನತ್ತಿಳದಯ್ಯು ಕಾಂತನೊಳ್ |
ನೆರೆದು ರಥಾಂಗಕಾಂತೆ ಯೆರ್ದೆಯಾಳುದುಡಾದಮೆ ಸುಪ್ರಭಾತದೊಳ್ ||
(ಇವು ತೀರ್ಯಕ್ಕಂಭೋಗಶೃಂಗಾರಾಭಾಸಂ.)

ಉ|| ನಲ್ಲರಗಲೈಯಿಲ್ಲದೆ ಯಸ್ತಮಯಕ್ಕೆ ದಿನಾಧಿನಾಯಕಂ |
ಸಲ್ಲದ ತಾಣವಂಗಜಶರಾಶನಿ ಪೊಯ್ಯದ ದೇಶಮುಳ್ಳೊಡಂ ||
ತಲ್ಲಿಯೆ ಮಾಲಕ್ಕಿ ಮಜ್ಜನನಮಂ ಬಿಡಿಯಂದು ರಥಾಂಗಕಾಂತೆ ಹೃ |
ದ್ವಲ್ಲಭವಿಪ್ರಲಬ್ಧಿ ಬಗೆಗೆಟ್ಟು ಪೂರಳ್ಳುದು ಪದ್ಮಪತ್ರದೊಳ್ || ೨೫೨ ||

ಮಾಲಿಸೀವೃತ್ತಂ|| ಬಿಸರುಹಸಖನಸ್ತಾಂಧ್ರೀಂದ್ರಮಂ ಪೊರ್ಡೆ ಪೋದಯ್ |

ಬೆಸದಿನಿಯನೆ ನೀನುಂ ತನ್ನ ಬೆಂಬೆನ್ನೊಳೆನ್ನಿ ||

ಯಸುವುಮಿರದೆ ಪೋಗಲ್ವಿದುರ್ದೆಂದಿಂತೊಲು ||

ಕುಸುಮಶರಶಲಾಕಾಕೀಲಿತಾಂಗಂ ರಥಾಂಗಂ || ೨೫೩ ||

(ಇದು ತೀರ್ಯಗ್ನಿ ಪ್ರಲಂಭಶೃಂಗಾರಾಭಾಸಂ)

ಚಂ|| ಅಱುತೆರ್ದೆಯಾಱಿ ಪೀರ್ದುಮಿಸಿಯಳ್ಳಿನಿದೆಂದಿರದೀಂಟವೇಲ್ವು ||

ಱ್ವುಱುಮುಱುವಂತೆ ಮುಕ್ಕುಳಿಸಿ ತಂದೆಱಿಗುಂ ಕೆಳೆವಕ್ಕಿಯೆಲ್ಲವಂ ||

ನೆಱಿ ಬಲಿಯೆಟ್ಟೆ ನಲ್ಲಣಿಸನೂಡಿಯುಮಾಮ್ರದ ತೋರವಣ್ಣಳಿಂ |

ದಱಿಸಿದುದಂತು ಗಾಣದೆರ್ದೆನೊಂದು ಶುಕಂ ಮಧುಸಮೃದೋತ್ಸುಕಂ ||

(ಇದು ಪೌತ್ಸುಕಂ)

ಮ|| ಗಿಡುಗಂ ಕೊಂದುದೊ ಬೇಡರಟ್ಟ ಬಲೆಯೊಳ್ ಮೇಣ್ ಬಿಲ್ವದೋ ಪಕ್ಕ
ಮೇ |

ನುಡತೋ ಪಿಡಿದನ್ಯಸಾರಿಕೆ ರತವ್ಯಾಪಾರಕೆಂದೊಯ್ದೊಳೋ |

ತಡೆದಂ ಮತ್ತಿಂನೊಂದು ನೊಂದು ತಳಿರ್ಗಳ್ ನಾಂಬನ್ನೆಗಂ ದುಃಖದಿಂ |

ಗಡ ಕೀರಪ್ರಿಯಕಾಂತೆ ಸುಯ್ದು ಸುರಿದಳ್ ಭೋರೊಂದು ಬಾಷ್ಪಾಂಬುವಂ ||

(ಇದು ವಿತರ್ಕಚಿಂತಾಸಂಧಿ)

ವ|| ಮತ್ತಂ.

ಮ|| ನೆರವನ್ನಂ ರವಿ ನಿಲ್ಲದಸ್ತಗಿರಿಯಂ ಸಾರ್ದಂ ಪ್ರಿಯಂ ಪೋಗಲಾ |

ತುರನಾಗಿದನನುತ್ತಮತ್ತಿನನಿತ್ತಾತ್ಮೇಶನಂ ನೋಡಿ ಕೋ ||

ಪರಸಾವೇಶಮನೊಂದು ಶೋಕರಸಮಂ ಮತ್ತೊಂದು ಕಣ್ ಕೆಯ್ಯೊಳು |

ತ್ತಿರೆ ಕೆಯ್ಯೊಂಡುದು ಚಕ್ರವಾಕವಧು ಕಣ್ಗತ್ತಂ ನಟೇಲೀಲೆಯಂ || ೨೫೪ ||

(ಇದು ತೀರ್ಯಗ್ನಾವಸಂಧಿ)

ಇಂತೆವೆಲ್ಲಂ ಭಾವಾಭಾಸಂ.

ವ|| ಅದಿಶಬ್ದದಿಂ ರಜನೀರಜನೀಪತಿ ಸಂಭೋಗಕ್ಕೆ.

ಕಂ|| ಪರೆದಿರೆ ತಿಮಿರಕಚಂ ನೆರೆ |

ದಿರೆ ಭಗಣಸ್ವೇದಜಲಕಣಾಘಂ ರಾಗಂ ||

ಬೋರೆದಿರೆ ಚಕೋರನಯನಂ |

ಕರಮೆಸೆದಳ್ ನೆರೆದು ರಜನಿ ರಜನೀಪತಿಯೊಳ್ ||

೨೫೫ ||

ವ|| ಮತ್ತಂ.

ಚಂ|| ಪೊಸಮಕರಂದಮೆಂಬ ಬೆನುರುಣ್ಮೆರೆ ತೆಂಬೆಲಕೆಂಬ ಸುಯ್ಯಲರ್ ||
ಪಸರಿಸೆ ಗುಚ್ಚಮೆಂಬ ಮೊಲೆ ಚಪ್ಪಲದೊಪ್ಪೆ ಸಿತಾಬ್ಬಮೆಂಬ ಕಣ್ ||
ಮಿಸುಪ ಪರಾಗಮೆಂಬ ನಸುಗೆಂಪಿನೊಳೊಂದಿರೆ ನೋಡೆ ಕಣ್ ಶೋ ||
ಭಿಸಿದಳಲಂಪಿನಿಂ ನೆರೆದು ನಂದನಲಕ್ಷ್ಮಿ ವಸಂತಕಾಂತನೊಳ್ || ೨೫೮||

ಇಂತಿವು ರಸಾಭಾಸಂಗಳ್.

ಇಂತಲುವುದು.

ಚಂ|| ಅಮೃತದ ಖಂಡಶರ್ಕರೆಯ ಕೂಟಮುಮೊಲ್ಲಳ ಕೂಟಮುಂ ಸಮಾ |
ನಮೆಯೊಲವಿಲ್ಲದಳ್ಳೆ ವಿಟನೆಟವಿಟಂ ಬರೆ ಕೂಟಮಿಂಪನೀ ||
ಗುಮೆ ಬೆಲೆಗೊಂಡನಾ ಬೆಲೆಗೆ ಮೆಯ್ಯುರೆಯೋಯ್ಯನಗಿತ್ತೆನೆಂಬ ಕೂ |
ಟಮನದನೊಂದು ಕೂಟಮೆನಲಕ್ಕುಮೆ ನಂಜಿನ ಕಾಲಕೂಟಮುಂ || ೨೫೯||

(ಇದುವುಮೇಕತ್ರಾನುರಾಗದಿಂ ರಸಾಭಾಸನುಪ್ಪುದು)

ವ|| ಇಂತು ತುಂದಿಲಮೈಥುನಂ, ನೀಚ ಶಬರ ಚೇಟೇ ಚೇಟ ಪರಮ ದರಿದ್ರಾದಿ
ಗಳ್ ನೆಗಟ್ಟು ಕೊಟಿಸುಸಿಲೆಲ್ಲಂ ರಸಾಭಾಸಂಗಳಿಂದಲುವುದು.

ಸಮಾಸೋಕ್ತಿ ಯಥಾಂತರನ್ಯಾಸಂ, ರೂಪಕ ಮುತ್ಪ್ರೇಕ್ಷಾದಿ
ಗಳೇ ರಸಭಾವಾಭಾಸಕ್ಕೆ ಬೀವಿತಂ.

ಇನ್ನೂ ಸಾತ್ವಿಕವಿಚಾರಂ

ಲೇಸಾದ ಸತ್ವಗುಣೋತ್ಕರ್ಷದಿಂ ಪ್ರಾಣಸ್ವರೂಪಮಾದ ವಸ್ತುವೆ
ಸತ್ವಂ, ಅಲ್ಲಿ ಪುಟ್ಟಿದುವೇ ಸಾತ್ವಿಕಂಗಳ್, ಅವು ಪ್ರಾಣಭೂಮಿಪ್ರಸೃತ
ರತ್ಯಾದಿಗಳನಿಲಯವ ವೃತ್ತಿಗಳನುಳ್ಳುವು. ಬಾಹ್ಯಜಡರೂಪಪಂಚಭೂತಾ
ತ್ಮಕಂಗಳಾದ ಆಶ್ರುಸ್ವೇದಾದಿಗಳೇ ಕಾರಣಂಗಳವಿಲಿಂ ತಾವು ವಿಲ
ಕ್ಷಣಂಗಳವುವು. ಆತ್ಯಂತರಸೀಭವಿಸಿದ ರತ್ಯಾದಿಗಳ ನಿಭಾವಂಗಳಿಂ ಪುಟ್ಟಿ
ದುವನು ಭಾವಂಗಳಿಂ ಗಮ್ಯಮಾನಮಾನಂಗಳಾಗಿ ಭಾವಂಗಳಿಂದಲಿಯಿಸಿ
ಕೊಳ್ಳುವು. ಮತ್ತಮಾತ್ಮಸ್ಥಿತಮಾದ ಪಂಚಭೂತದೊಳ್ ಪೃಥ್ವೀಪ್ರಧಾನ
ಮಾದ ಪ್ರಾಣದೊಳ್ ಚಿತ್ತವೃತ್ತಿಗಳ್ ಬೆರಸಲೊಡನಾತ್ಮನ ಜಲನಾಗಿರ್ಪ
ನದೇ ಸ್ತಂಭ ಸಾತ್ವಿಕಭಾವಂ, ಜಲಪ್ರಧಾನಮಾದ ಪ್ರಾಣದಲ್ಲಿ ಸ್ವಾಂ
ತಂಗಳ್ ಪ್ರವರ್ತಿವುದು. ಅಶ್ರುಭಾವಮಕ್ಕುಂ. ತೇಜಃ ಪ್ರಧಾನಮಾದ
ಪ್ರಾಣದಲ್ಲಿ ಹೃದ್ವರ್ತನನಿರೆ ನೈವರ್ಣ್ಯ ಮಕ್ಕುಂ. ಆಕಾಶಪ್ರಧಾನಮಾದ

ಪ್ರಾಣದಲ್ಲಿ ಹೃದ್ವರ್ತನಮಿರ ಲಯಸಾತ್ವಿಕಮುಕ್ತಂ. ವಾಯುಪ್ರಧಾನ ಮಾದ ಪ್ರಾಣದಲ್ಲಿ ಚೇತಸ್ಸಂಧಾನಮಾಗೆ ಮಂದಮಧ್ಯೋತ್ಕೃಷ್ಟ ವೇಗಂಗಳಿಂ ರೋಮಾಂಚ, ಕಂಪ, ಸ್ವರಭೇದತ್ರಿತಯಮುಕ್ತಂ. ಈ ಬಾಹ್ಯ ಸಾತ್ವಿಕಂಗಳ್ಗಂತರಂಗದ ಸಾತ್ವಿಕಂಗಳ್ ಕಾರಣಮಾದುದುಒಂದಿರಪೆಸರ್ಗಳಂ ತಾವುಂ ತಳೆದುವು.

ಭರತಮತಮಿದು.

ಬಾಹ್ಯಂಗಳಾದ ಅಶ್ರುಸ್ತಂಭಾದಿಗಳ್ ಶರೀರಧರ್ಮಂಗಳ್, ಅಂತರಂಗ ಸಾತ್ವಿಕಂಗಳ್ ಸಂದನು ಭಾವಂಗಳ್, (ಅದಒಂದಮನುಭಾವಂಗಳೊಡ ವೆರ ಸಿರ್ಪುವು.) ಇವು ಹೃದ್ಗತಮಾದ ಸಾತ್ವಿಕಂಗಳುಮಂ, ರತ್ಯಾದಿಸ್ಥಾಯಿಗಳುಮಂ, ಮತ್ಯಾದಿ ವ್ಯಭಿಚಾರಿಗಳುಮನಒಯಿವುವು, ಆಸ್ಥಾಯಿಭಾವ ಮೊಂಭತ್ತು, ಸಾತ್ವಿಕ ಭಾವಮೆಂಟು, ಸಂಚಾರಿಭಾವಂ ಮೂವತ್ತುಮೂರು. ಇಂತಯ್ವತ್ತುಭಾವಂ.

ವಿಭಾವಬಲದಿಂದಾಮೆಯ್ ವಿರುವಿದುದೇ ಪುಳಕಂ,¹ ಕಣ್ಣಿನಿತ್ತೋ ಒದುದೇ ಅಶ್ರು,² ಮೆಯ್ಯಒದುದೇ ಲಯಂ,³ ಧ್ವನಿಪಲ್ಲಟಿಸಿದುದೇ ಸ್ವರಭೇದಂ,⁴ ನಡುಗುವುದೇ ಕಂಪಂ,⁵ ಬೆನುತುದೇ ಸ್ವೇದಂ,⁶ ಮತ್ತೊಂದು ಬಣ್ಣ ಮಾದುದೇ ವೈವರ್ಣ್ಯಂ,⁷ ಮರವಟ್ಟುದೇ ಸ್ತಂಭಂ⁸.

ಇಂತು ಚಿತ್ತತ್ವದಿನೆಲ್ಲಾರಸಂಗಳ್ಳುಪ್ಪುವಿವಂ ವ್ಯಭಿಚಾರಿಗಳನನು ಭಾವಂಗಳೊಡನೆಯ ಹೇಮಚಂದ್ರಚಾರ್ಯರ್ ಪೇಟ್ಟಿರ್, ಅಂತೆಗೆಯ್ದಂ.

ವ॥ ಮತ್ತಂ ಸಾತ್ವಿಕಭಾವಮೆಂಟುಪ್ರಕಾರಕ್ಕಂ ಕಾವ್ಯಮಾರ್ಗದೊಳುದಾಹರಣ ಮುಖದೊಳಒದುಕೊಳ್ಳೆ.*

ಶೃಂಗಾರದೊಳವಟ್ಟುದ ನುದಾಹರಿಪೆಂ —

ಸೂತ್ರಂ ೧೪೪.

ಕಂ॥ ಪುಳಕಾಶ್ರುಸ್ತಂಭ ಸ್ವೇ |

ದಳಯ ಸ್ವರಭೇದಕಂಪವೈವರ್ಣ್ಯಂಗಳ್ ||

ಸಲೆ ಸಾತ್ವಿಕಭಾವಂಗಳ್ |

ವಿಳಸಿತಕವಿಮಾರ್ಗದಿಂದಮೆಂಟುತೆಱಂಗಳ್ ||

* ಇಲ್ಲಿಂದ ಮುಂದಣ ಸಾತ್ವಿಕಭಾವೋದಾಹರಣಂಗಳು ಕೆಲವು ಪ್ರತಿಗಳಿಲ್ಲ.

ಲಕ್ಷ್ಯಂ.

ಕಂ|| ಇನಿಯಂ ಸೋಂಕಲೋಡಂ ಯುಂ |

ಮನೆ ಕಡವಲರ್ಧಂತೆ ಕಾಂತೆ ತಾಳ್ವಿದ ರೋಮಾಂ ||

ಜನಕೆ ತನಿವೇಟವಳ್ಳಿಯು |

ನನೆಗಂಗಜನಿಯನೆಂತೊ ಕಂಟಕವೆಸರಂ ||

೨೬೦||

(ಇದು ಪುಳಕಂ)

ಕಂ|| ಸುರಿದಬಲೆ ಕಣ್ಣ ನೀರ್ಗಳ |

ಸರಿಯಂ ಸ್ತನಮಂಡಳಂಗಳೊಳರ್ ವಿರಹಮಹಾ ||

ಜ್ವರಜನಿತಪುಳಕಸಸ್ಯಾಂ |

ಕುರಂಗಳಂ ಬೆಳೆಯುಪಳ್ ನಭೋಲಕ್ಷ್ಮಿಯಪೋಲ್ ||

೨೬೧||

(ಇದು ಅಶ್ರು)

ಜಂ|| ಇನಿಯನ ಕೆಂದಳಂ ತಳಮನೊಯ್ಯನೆ ಸೋಂಕೆ ಪೊದಟ್ಟಿ ನಾಣ ಪೆಂ |

ಪಿನೊಳೊಗೆತರ್ಪ ಘುರ್ಮಜಲಬಿಂದುಗಳೆಂ ಸನಿತಾನನಾಬ್ಜೆ ಬೆ ||

ಜ್ವನೆ ಬಸಿಯುತ್ತುಮಿಂದುಕರಸಂಕುಳನೊಯ್ಯನವುಂಕೆ ಸೋಂಕೆ ಸೋಂ |

ಕಿನೊಳೊಳಿಱವಿಂದುಕಾಂತಮಣಿಪ್ರತ್ಯಕೆಯಂದನೀಪ್ಪಿ ತೋಱುದಳ ||

(ಇದು ಸ್ವೇದಂ)

ಜಂ|| ನಸುದೆಱಿವಿರ್ಧ ಬಾಯ್ ನಿಮಿರ್ಧ ಗೋಣೆಮೆಯಿಕ್ಕದ ದಿಟ್ಟಿ ರಯ್ಯನೊಂ |

ದೆವೆಗೊಳಿರ್ಧ ಮೆಯ್ ಜಘನದಲ್ಲಿಯ ಕೆಯ್ ಮರವಟ್ಟ ಚೇಷ್ಟೆ ಕ ||

ಣ್ಣೆಸೆವಿವೆ ಸುಯ್ಯ ಪೆಂಪಲಿದು ಚಿತ್ರದ ಪೆಣ್ಣ ಪೊಲಾಗಿ ಬಾಗಿಲೊಳ |

ಸಸಿಮುಖಿ ನಿಂದು ನೋಲ್ವಳಿನಿಯಂ ತಡೆದೊಯ್ಯನೆ ಬರ್ಪ ಬಟ್ಟಿಯಂ ||

(ಇದು ಸ್ತಂಭಂ)

ಜಂ|| ಮಿಗೆ ಸುರತಾಮೃತಂಗುಡಿದು ತನ್ನೊಳೆ ತಾಂ ಲಯಮಾಯೊ ಯಿಂಪಿನೊ |

ಳೊವ್ವಿಗೆದಧರಸ್ಥಸಾರದೊಡನೆನ್ನಯ ಹೃದ್ಗಹೆವೊಕ್ಕಡಂಗಿತೋ ||

ಬಗೆವೊಡೆ ಘುರ್ಮವಾರಿಯೊಡನೇಂ ಪೊಱಸಾರ್ದೊ ಕಾಣೆನೋಪ

ನೊಳ |

ಬಗೆಯ ವಿಕಾರಮಂ ತನುಗೆ ಚಂದನದಣ್ಣೆಪೊಲಾದವೊಪ್ಪಿದಳ || ೨೬೪||

(ಇದು ಲಯಂ)

ಕಂ|| ಸ್ಮರನಸಿಯ[ಳ] ಬೀಣೆಯ ನು |

ಣ್ಣರವೆನೆ ಸತಿ ಪಾಡುತಿರ್ಪುದುಂ ಮನದನ್ನಂ ||

ಬರೆ ಬಂದುದೆಯ್ಕೆ ಕಾಮಾ |

ತುರೆಗೆ ಮನಂಗೊಳ್ಳ ಗದ್ದದಸ್ವರನಾಗಳ್ ||

೨೬೫||

(ಇದು ಸ್ವರಭೇದಂ)

ಕಂ|| ಲಲನೆ ನಿಜೇಶ್ವರನಂ ಕಾ |

ಣಲೊಡಂ ಕಟ್ಟಿದಿರೊಳೊದವೆ ಭಯಮಾದಳ್ ತೆಂ ||

ಬೆಲರಿಂದಲ್ಲಾಡುವ ಕೋ |

ಮಲಲತಿಕಾಲೀಲೆಯಂ ತಳೊದರೆ ತಳೆದಳ್ ||

೨೬೬||

(ಇದು ಕಂಪಂ)

ಕಂ|| ಇನಿಯನ ವಿಯೋಗದಿಂದಾ |

ದ ನಿನ್ನ ಬಡತನಮನಱಿವುದರಿವಾಯ್ತನಸುಂ ||

ಘನತರಚಂದ್ರಕಳಾಬಿಸ |

ವನದಂತಿರೆ ನಿನ್ನೊಳಾದುದೀವೈವರ್ಣ್ಯಂ ||

೨೬೭||

(ಇದು ವೈವರ್ಣ್ಯಂ)

ಕಂ|| ಇಂದುವರಮಾರುವಿಂತೆ |

ದಿಂದಂ ಕನ್ನಡದೊಳಾರ್ಯರಾ ಎಂಬಿನವೊ ||

ಳ್ಳಿಂದೆ ನಿವರಿಸಿದುದಿಲ್ಲೆನೆ |

ಜಂದದೆ ಬಿಜ್ಜಳಿಸಿ ರಚಿಸಿದಂ ಕವಿಸಾಳ್ವಂ ||

೨೬೮||

ಕಂ|| ಈಕೃತಿಕವಿಕೃತನುತಕವಿ |

ತಾಕಾಂತೆಗೆ ತಾನೆ ನವರಸಂ ಸಲೆ ರಸರ ||

ತ್ನಾಕರಮಿಳೆಶಿರವಿರ |

ತ್ನಾಕರಮಿರ್ಪನ್ನೆಗಂ ಜಯಿಕ್ಕುವರ್ಯೊಳ್ ||

೨೬೯||

ಗದ್ಯ

ಇದು

ಶತೇಂದ್ರ ಮುನೀಂದ್ರವಂದಿತಾರ್ಹತ್ವರಮೇಶ್ವರ
ಪಾದಾರವಿಂದಾನುಂದನುಕರಂದಾನಂದಿತಭೃಂಗಾಯನೂಣ

ಸಾ ಳ್ವ ಕ ವಿ

ಪಿರಚಿತಮಪ್ಪ.

ರಸರತ್ನಾಕರದೊಳ

ವ್ಯಭಿಚಾರಿಭಾವನವಿವರಣಂ.

ಚ ತು ಥ ಪ್ಪ ಕ ರ ಣಂ

—:—

ರ ಸ ರ ತ್ನಾ ಕ ರಂ

ಸಮಾಪ್ತಂ

ಮಂಗಳಮಸ್ತು

ಶ್ರೀ

ಪರಿಶಿಷ್ಟಂ—೧.

ಕ ವಿ ಸಾ ಳ್ವ ನಿ ರ ಜಿ ತಂ.

ಶಾರದಾವಿಲಾಸಂ.

(1) ದ್ವಿತೀಯಂ ಧ್ವನಿಸ್ಪ್ರಕರಣಂ.

ವಚನಂ|| ಮತ್ತಂ ಕಾವ್ಯವಿಶೇಷಭೇದಂಗಳಂ ಪೇಲಿಪ್ಪಿಸದೆಂತೆಂದೋಡೆ—

ಸೂ|| ಅನೆಡೆಯೊಳಂ ವಾಚ್ಯಾರ್ಥದತ್ತಣೆಂದಧಿಕಮಪ್ಪ ವ್ಯಂಗ್ಯಮನುಳ್ಳುದುತ್ತಮ
ಕಾವ್ಯಂ. ಆಕಾವ್ಯಮುಂ “ಧ್ವನಿ” ಯೆಂದು ಪೂರ್ವಾರ್ಥಾರ್ಥಂ ಪೇಲಿಪಿ
ಪಟ್ಟುದು.

ಧ್ವನಿಗುಪಾಹರಣೆ.

ಚಂ|| ಎಲೆ ಗಡ ಪಾಂಥ ಕೆಯ್ಯನುದ ಪುಸ್ತಕವೇನಿದು ಪ್ರಶ್ನೆ ಪೇಲಿಪ್ಪಿಯೋ |
ವಿಲಸಿತವೈದ್ಯಕೋವಿದನೊ ನೀಲ ನ ಡಿ ವೈದ್ಯನೆಯಾದೊಡತ್ತೆ ಪರ ||
ಸಲೆ ಸಿಲೆಯಲ್ಲಿ ಕಾಣಳಿ ತಾಷ್ಠವೇಲಿ ಪತಿಯೂರ್ಗಿ ಪೋಗಿ ತಾಂ |
ನೆಲಸಿದನಲ್ಲಿ ಬರ್ಪ ದಿನವಾವುದು ಪ್ರಾಶ್ನಿಕನಾದೊಡಂತೆ ವೇಲಿ || ೧||

ಸೂ|| *ಅನುವಾನೊಂದೆಡೆಯೊಳಂ ವಾಚ್ಯಾರ್ಥದತ್ತಣೆಂದನತಿಶಯಮಾಗಿ ತೋ
ಪುತಿರ್ಪ ವ್ಯಂಗ್ಯಮನುಳ್ಳುದು ಮಧ್ಯಮಕಾವ್ಯಂ.

1.* ಈಗ್ರಂಥದ ಎರಡನೆಯ ಪ್ರಕರಣಮಾತ್ರ ಪ್ರಕೃತದಲ್ಲಿ ಉಪಲಬ್ಧವಾಗಿರುವುದರಿಂದ ಪೂರ್ಣವಾದ ಈ ಗ್ರಂಥವನ್ನು ಬೇರೆಯಾಗಿ ಮುದ್ರಿಸಲು ಅವಕಾಶವಿಲ್ಲ ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಅಪೂರ್ವವೂ ಅತ್ಯಂತಪ್ರಯೋಜನಕಾರಿಯೂ ಆದ ಈ ಗ್ರಂಥಭಾಗವು ಲುಪ್ತವಾಗಿ ಹೋಗಕೂಡದೆಂದು ಉಪಲಬ್ಧವಾದಷ್ಟುಭಾಗವನ್ನು ಪರಿಕಿಷ್ಟದಲ್ಲಿ ಮುದ್ರಿಸಿದೆ.

*ಇಲ್ಲಿ ಧ್ವನಿಯ ಉದಾಹರಣವನ್ನು ಸಮನ್ವಯವಾದುವ ವಾಕ್ಯವು ಬಿಟ್ಟುಪೋಗಿರುವಂತೆ ಕಾಣುವುದು.

ಮಧ್ಯಮಕಾವ್ಯಕ್ಕುದಾಹರಣೆ.

ಚಂ|| ನಡೆವ ಸುವರ್ಣಪುತ್ರಿಕೆಯಿದೆಂದೆನೆ ನೀರ್ಪೊಲಿಗೊರ್ವಳಲ್ಪಿಯಿಂ |
ದಡಿಯಿಡುವನ್ನೆಗಂ ಪಥದಿನೊಯ್ಯನೆ ಹಬ್ಬೆಯದೊಂದು ದಂಡನುಂ ||
ಪಿಡಿದಿರ್ವರ್ಪನಂ ಪದೆದು ನಿಟ್ಟಿಸಿ ಮೆಯ್ಯರವಟ್ಟಳಲ್ಪಿಯಿಂ |
ತಡಬಡಿಸುತ್ತೆ ನಿಂದು ಪಲ್ಲಗಾಜಿನ ಪುತ್ತುಳಿಯಂತಿರೊಪ್ಪಿದಳ ||

ವಿವರಣಂ.

ವ|| ಇಲ್ಲಿ ಹಬ್ಬೆಯಂಕೊಂಡಿರ್ವರ್ಪನಂ ಕಂಡು ಕಾಂತೆ ಕಂಡಿರಳೆಂಬ ವಾಚ್ಯಾ
ರ್ಥದತ್ತಣೆಂ ಸಂಕೇತಗೃಹದಿಂ ಮರಳಿದನೆಂಬ ವ್ಯಖ್ಯಾರ್ಥಂ (ವಾಚ್ಯಾ
ರ್ಥಮಂ) ವೀಡಿದು - ಮತ್ತನುದರ್ಶಕ.

ಚಂ|| ವಿಮಳತೆವತ್ತು ನೀರ್ಪೊಲಿಯ ತೀರದೆ ಚಾರುನಿಕುಂಜಪಟ್ಟಿಯೊಳ |
ಸಮಸೆನೆ ಬೇಗೆಗಿಚ್ಚಳರ್ವ ಕೇಸುರಿಯಾಸುರಮಾಗೆ ಕಂಡು ವಿ ||
ಭ್ರಮಮಲಿದಿರ್ಪಗುಂಬಿ ಬಸಿಂ ಪೊಸದೊತ್ತಿನೊಳೊಂದಿ ನಿಂದರಂ |
ತೆನುರಿ ತೆರಳ್ವ ಕಾರ್ಯನುಣಮಿಲ್ಲದೆ ಬಿಣ್ಣಲಿದೊರ್ವಳೊಪ್ಪಿದಳ || ೩||

ವಿವರಣಂ.

ವ|| ಇಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಸಂಕೇತಕ್ಕಾನಮಲಿದುದೆಂಬ ವ್ಯಖ್ಯಾಂ ವಾಚ್ಯಮಂ ವೀಡಿದು.

ಸೂ|| ಶಬ್ದಾರ್ಥಭೇದಜಿತ್ರಮಾಗಿ ವ್ಯಖ್ಯಾರಹಿತಮವ್ವದಧನುಕಾವ್ಯಂ.

ಇದರ್ಕುದಾಹರಣೆ.

ಮ|| ಅತುಳೋತ್ತಮತಮಿಂಗಳಪ್ರಬಳಪಕ್ಷೋದ್ಭೂತನಾತಪ್ರಕಂ |
ಪಿತಕುತ್ಯಿಲಸನುಗ್ರವಿಗ್ರಹಫುನಗ್ರಾಹಗ್ರಹವ್ಯಗ್ರವಿ ||
ಗ್ರತವಕ್ರೋದರಭಾಗಭೂರಿಕಮಲಪ್ರಕ್ಷಿಪ್ತಕಲ್ಲೋಲಕ |
ಲ್ಪಿತಕೋಳಾಹಳಕಲ್ಪಕಾಲರಭಸಪ್ರಸ್ಪರ್ಧಿಯಂ ವಾರ್ಧಿಯಂ || ೪||

ಮ||ಸ್ರ||ಎಳನೀರಂ ತೆಂಗು ರಂಭಾಪ್ರತತಿಗೆಲಿಯೆ ರಂಭಾಳಿಗಳ ತಮ್ಮ ನೀರಾ |
ವಳೆಯಂ ಪುಂಡ್ರೇಕ್ಷುವಾವಳಿಗೆ ಸುರಿಯ ಪುಂಡ್ರೇಕ್ಷುಗಳ ತಮ್ಮ ನೀರಂ||
ಕಳಮುಕ್ಷೇತ್ರಕ್ಕೆ ಪೂರಂಬರಿಯೆ ಕಳಮುಶ್ರೇಣಿಗಳ ತಮ್ಮ ಪಾಲಂ |
ಗಿಳಿವಿಂಡಿಂಗೀಯ ಚಲವ್ವದುದು ಪುರಬಹಿರುದ್ಯಾನಕೇದಾರಜಾಳಂ || ೫||

ಉ|| ಕೊಂಕಣಚಕ್ರವರ್ತಿ ಜಯಕೇಶಿನೃಪಾಲನೊಳಾಂತ ಭೂಭುಜರ್ |
 ಕಂಕಣಚಿತ್ರಪತ್ರಘನಸೂರ್ಗಣಸಂಯುತರಾದರಾನತರ್ ||
 ಕಂಕಣಚಿತ್ರಪತ್ರಘನಸೂರ್ಗಣಸಂಯುತರಾದ ರೋಡಿವರ್ |
 ಕಂಕಣಚಿತ್ರಪತ್ರಘನಸೂರ್ಗಣಸಂಯುತರಾದರದ್ಭುತಂ || ೬||

ಶಬ್ದಾರ್ಥಸ್ವರೂಪನಿರೂಪಣಂ. (ಶಬ್ದವೈತ್ತಿಪಿನರಣಂ.)

ವ|| ವಾಚಕ, ಲಕ್ಷಕ, ವ್ಯಂಜಕ, ಮೆಂದು ಶಬ್ದಂ ಮೂಡುಂ. ಅವರ್ಕೆ
 ವಿಷಯಸಾದರ್ಥಂ ವಾಚ್ಯ, ಲಕ್ಷ್ಯ, ವ್ಯಂಜ್ಯ ಮೆಂದು ತ್ರಿವಿಧಂ. ಮುಱಿ
 ಯಿಲ್ಲದೆ ಸಂಕೇತವಂದರ್ಥಮನಱುಪ್ಪುವುದು ವಾಚಕಂ, ಅದು ಜಾತಿ,
 ಗುಣ, ಕ್ರಿಯಾ, ದ್ರವ್ಯ ಯದೃಚ್ಛ ಶಬ್ದಮೆಂದಯ್ದತೆಱುಂ..ಅದರ್ಕು
 ದಾಪರಣೆ—ಪಾರ್ವಂ, ಕಂಚಂ, ದೇವಾಲಯಕೆ ಪೋಗುತುಂ, ದಂಡಿ,
 ವಿಷ್ಣುಶರ್ಮಂ. ಶಬ್ದಕಲಬರ್ ಸಾಮಾನ್ಯದಲ್ಲೆ ಸಂಕೇತಮಂ ಪೇಲ್ವಿರ್
 [ಅರಬರ್ ಪಿಶೇಷದೊಳ್ ಪೇಲ್ವಿರ್] ಅರಬರುಭಯದಲ್ಲೆ (ಸಂಕೇತಮಂ)
 ಪೇಲ್ವಿರ್, ಅದಱೊಳ್ ಕಥಂಚಿತನ್ಮಮಾನ್ಯಂ, ಕಥಂಚಿದ್ವಿಶೇಷಂ, ಕಥಂ
 ಚಿದುಭಯಮೆಂಬುದೆನುಗಂಗೀಕಾರ್ಯಂ, ತದ್ವಿಸ್ತರಮಂ ಗ್ರಂಥವಿಸ್ತರ ಭಯ
 ದಿಂ ಪೇಲ್ವಿಲ್ಲ, ಬೇಕಾದವರ್ (1) “ಕಾವ್ಯಪ್ರಕಾಶಿಕೆ” “ಸಾಹಿತ್ಯ
 ಸುಧಾರ್ಣವಂ” ಮುಂತಾದುವಱೊಳ್ ನೋಡಿಕೊಳ್ಳುದು.

ಸೂ|| ಮುಖ್ಯಾರ್ಥಬಾಧೆಮಾಗೆ, ತಯ್ಯೋಗಮುಂಟಾಗೆ, ರೂಢಿಪ್ರಯೋಜನದತ್ತ
 ಣೆಂದರ್ಥಾಂತರಮಂ ತೋರ್ಪುದು ಲಕ್ಷಕಮೆನಿಕ್ಕುಂ. [ವ್ಯಂಗ್ಯಮಿಲ್ಲದುದು
 ರೂಢಿಯೆನಿಕ್ಕುಂ] ವ್ಯಂಗ್ಯಸಹಿತಸಾದುದು ಪ್ರಯೋಜನಮೆನಿಕ್ಕುಂ.—

ರೂಢಿಗುದಾಪರಣೆ —ಕುಶಲಪ್ರಸೀಷಾಯಿಕಂಗಳ್, ಕುಶಲನೆಂದು
 ಪುಲೊಯ್ದನ ಪೆಸರ್, ಅದಂ ಬಾಧಿಸಿ ಚದುರಂಗೆ ನಾನುಮಾದುದು
 ಪ್ರಸೀಷನೆಂದು ಒಳ್ಳೆಯವೀಣೆಯುಳ್ಳವನ ಪೆಸರ್, ಅದಂ ಬಾಧಿಸಿ ಒಳ್ಳೆಯ
 ಪಾಠಂಗೆ ನಾನುಮಾದುದು.

(1) ಕಾವ್ಯಪ್ರಕಾಶಿಕೆಯೆಂಬುದು ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾದ ಸಂಸ್ಕೃತಭಾಷೆಯ ಅಲಂಕಾರ ಗ್ರಂ
 ಥವು. ಸಾಹಿತ್ಯಸಾಧಾರ್ಣವನೆಂಬುದು ಅಪ್ರಸಿದ್ಧವು. ನಮಗೆ ತಿಳಿದ ಮಟ್ಟಿಗೆ ಅದರ ವಿಷಯವು
 ಇನ್ನೂ ಪ್ರಕಟವಾಗಿಲ್ಲ.

ಪ್ರಯೋಜನ ಲಕ್ಷಣೆಯ ವಿವರಣಮಂ ಪೇಳುತ್ತಿ ನದೆಂತೆಂದೊಡೆ
(೧) ಉಪಾದಾನಲಕ್ಷಣೆಯೆಂದುಂ, (೨) ಲಕ್ಷಣಲಕ್ಷಣೆಯೆಂದುಂ, (೩) ಗೌಣ
ಸಾರೋಪಲಕ್ಷಣೆ ಯೆಂದುಂ (೪) ಗೌಣಸಾಧ್ಯವಸಾನಲಕ್ಷಣೆ ಯೆಂದುಂ
(೫) ಶುದ್ಧಸಾರೋಪಲಕ್ಷಣೆ ಯೆಂದುಂ (೬) ಶುದ್ಧಸಾಧ್ಯವಸಾನಲಕ್ಷಣೆ
ಯೆಂದುಂ ಪ್ರಯೋಜನಲಕ್ಷಣೆಗಳಾಲುತೆೞಂ, ಅವು ಗೂಢಾಗೂಢ ಭೇದದಿಂ
ಪನ್ನೆರಲಿತ್ತಿೞಂ.

(೧) ಅಲ್ಲಿಯುಪಾದನಲಕ್ಷಣೆ ಯೆಂತೆಂದೊಡೆ—ತನ್ನ ಪ್ರಸಿದ್ಧನಿಮಿ
ತ್ತಂ ತನ್ನ ಪಾದಾನದತ್ತಣೆಂ ಪರಾಕ್ಷೇಪಮಂ ಮಾಡುತ್ತು ಉಪಾದಾನ
ಲಕ್ಷಣೆ ಯೆನಿಕುಂ. ಅದೆಂತೆಂದೊಡೆ—“ಲಕ್ಷಸಬಳಂ ಬಂದುದು” ಎಂಬಲ್ಲಿ
ಅಜೇತನಗಳಪ್ಪ ಸಬಳಂಗಳ್ಗೆ ಗಮನಮಿಲ್ಲಾದುದೞಿಂ ಮುಖ್ಯಾರ್ಥ
ಬಾಧೆಯಾಗಿ ಸಬಳಮಂ ಪಿಡಿದ ವೀರಭಟರ್ ಬಂದರೆಂಬುದರ್ಥಂ —ಸಬಳಿಗ
ನಾಧಾರಂ, ಸಬಳಮಾಧೇಯಂ, ಅದೞಿಂಬಿಲ್ಲಿಯಾಧಾರಾಧೇಯಭಾವನಂ
ಒಂಫಮೆನಿಕ್ಕುಂ, ಶಸ್ತ್ರಬಾಹುಳ್ಳರಾದ್ರಾದ್ರಾದಿಗಳ್ ಪ್ರಯೋಜನಂ ಉಪಾ
ದಾನಲಕ್ಷಣೆಗೆಜಹಲ್ಲಕ್ಷಣೆ ಯೆಂದು ನಾಮಾಂತಂ.

(೨) ಇನ್ನು ಲಕ್ಷಣಲಕ್ಷಣೆ ಯೆಂತೆಂದೊಡೆ :—ತನ್ನ ಸಂಬಂಧಿಯಾ
ದರ್ಥಂ ನಿಮಿತ್ತಮಾಗೆ ತನ್ನರ್ಥಮಂ ಬಿಡಲ್ಪಟ್ಟುದಾವು ವಾನೊಂದುಂಟು
ಅದು ಲಕ್ಷಣಲಕ್ಷಣೆಯೆನಿಕುಂ, ಲಕ್ಷಣಮೆಂದು ತನ್ನರ್ಥಮಂ ಪರಾರ್ಥ
ದೊಳಾರೋಪಣಂ ಮಾಡುತ್ತುದೞಿಂ ಕಾಣಬ್ಬಟ್ಟು, ಲಕ್ಷಣೆ ಲಕ್ಷಣಲಕ್ಷಣೆ
ಯೆನಿಕ್ಕುಂ, ಇದರ್ಕೆ ಜಹಲ್ಲಕ್ಷಣೆ ಯೆಂದುಂ, ಸಾಂತರಾರ್ಥವಿಷಯ
ಲಕ್ಷಣೆ ಯೆಂದುಂ ಶಾಸ್ತ್ರಾಂತರದೊಳ್ ಪರ್ಯಾಯನಾಮಂ,—ಅದರ್ಕು
ದಾಹರಣೆ—“ಪೊಲಿಯೊಳ್ ಪೊಲಿಲ್” ಎಂಬಲ್ಲಿ ಜಲದೊಳ್ (ಪೊ
ಲಿಲ್) ಪುರಮಸಂಭಾವ್ಯಮಾದುದೞಿಂ ಮುಖ್ಯಾರ್ಥಬಾಧೆ, ತತ್ಸಂಬಂಧ
ಮಪ್ಪ ತಡೆಯೊಳ್ ಪೊಲಿಲ್ ಎಂಬುದರ್ಥಂ, ಶೈತ್ಯಪಾವನಾದಿಕಂಗಳ್
ಪ್ರಯೋಜನಂ.—

(೩) ಗೌಣಸಾರೋಪಲಕ್ಷಣೆ ಯೆಂದೊಡೆ—ಅರೋಪ್ಯಾರೋಪ
ಕಂಗಳ್ ಅವುದಾನೊಂದೆಯೊಳ್ ಭಿನ್ನಮಾಗಿ ಪೇಟಲ್ಪಟ್ಟುವು ಸ್ವಭಾವ
ದಿಂದಾಲಕ್ಷಣೆ ಗೌಣಸಾರೋಪಲಕ್ಷಣೆಯೆನಿಕುಂ.—ಅದರ್ಕು ದಾಹರಣೆ—

“ಪಾರ್ವನೈಽತ್ತಿಂ” ಬಲ್ಲಿ ಪಾರ್ವಂಗೆ ಪಾದಚತುಷ್ಟಯಂ ಶೃಂಗದ್ವಯಾದಿ ಗಳಸಂಗತಮಾದುದಱಿಂ ಮುಖ್ಯಾರ್ಥಬಾಧೆ, ಸ್ಥೂಲಸತ್ತ್ವಾದಿಕಂಗಳ್ ಲಕ್ಷ್ಯಂ, ಜಾಡ್ಯಮಾಂದ್ರ್ಯಾದಿಕಂಗಳ್ ಪ್ರಯೋಜನಂ.

(೪) ಗೌಣಸಾಧ್ಯವಸಾನಕ್ಕೆ ಉಪಮೇಯಂ ಪೋಗೆ ಉಪಮಾನಂ ಉಲಿದೊಡೆ ಗೌಣಸಾಧ್ಯವಸಾನ ಮೆನಿಕ್ಕುಂ. “ಅವಳ್ ತಾವರೆಗೆಲೊಳ ದೊಳೆಡಂಗಿದೊಡರಸಿದೆಂ” ಎಂಬಲ್ಲಿ ಮುಖ್ಯಾರ್ಥಬಾಧೆ, ತಾವರೆಯಂತಪ್ಪ ಮುಖಮನುಳ್ಳವಳೆಂಬುದು ಸಾಧ್ಯಶ್ಯಂ. ಪದ್ಮಿನಿಜಾತಿಸ್ತ್ರೀಯೆಂಬುದು ವ್ಯಜ್ಯಂ.

(೫) ಶುದ್ಧಸಾರೋಪಲಕ್ಷಣೆ ಯೆಂತೆಂದೊಡೆ—ಸಾಧ್ಯಶ್ಯ ಸಂಬಂಧ ಮಿಲ್ಲದೆ ಸಂಬಂಧಾರೋಪದಿಂ ತಾದಾತ್ಮ್ಯಮಾಗಱುವುದು ಶುದ್ಧ ಸಾರೋಪಲಕ್ಷಣೆ ಯೆನಿಕ್ಕುಂ. “ಅವನೋರ್ವನ ಖಡ್ಗಂ ದೇವಸ್ತ್ರೀ ಯರ್ಕಳ ಮದುವೆಯಲ್ಲಿ ಕೆಯ್ಯೊಡುವುದನಂ” ಪ್ರಯೋಜ್ಯಪ್ರಯೋಜಕ ಭಾವಮೆಂಬುದು ಸಂಬಂಧಂ. ಧರ್ಮವಿಜಯಮೆ ವ್ಯಜ್ಯಂ.

(೬) ಶುದ್ಧಸಾಧ್ಯವಸಾನಮೆಂತೆಂದೊಡೆ—ಇದು ಕೆಯ್ಯೊಡದು ಎಂಬಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲಂ ಪೂರ್ವದಂತೆ ಭೇದಂ.—ನಿಶೇಷಂ ಗೂಢವ್ಯಜ್ಯಗಳಾಱಿ ವಱಿ ನೀತೆಱದಿನೂಹಿಸಿಕೊಳ್ಳುದು.—

ಅರೆಬರ್ ಜಹದಜಹಲ್ಲಕ್ಷಣೆಯಂ ಪೇಲ್ವರದೆಂತೆಂದೊಡೆ—
“ಗ್ರಾಮಂ ಬಂದುದು, ನಗರಂ ಬೆಂದುದು, ವನಂ ಪೂತುದು, ಇವು ಮುಂ ತಾದುವಱಿಲೊಳ್ ಗ್ರಾಮನಗರವನಂಗಳ್ ಏಕದೇಶದಿಂ ಬಂದುದು, ಬೆಂದುದು, ಪೂತುದು. ಎಂಬಲ್ಲಿ ಯೆಲ್ಲಂ ಬಂದುದು, ಬೆಂದುದು, ಪೂತುದು, ಎಂಬರ್ಥವಿಲ್ಲಾದುದಱಿಂ ಜಹದಜಹಲ್ಲಕ್ಷಣೆ ಯೆನಿಕುಂ [ಎಂದು ಪೇಲ್ವರ್]

ಇವುಮೊದಲಾದ ಲಕ್ಷಣೆಗಳೊಳ್ ಅನಿನಾಭಾವಸಂಬಂಧಂ ಪೊಱಿ ಗಾಗಿ ಉಲಿದಸಂಬಂಧಂಗಳಿವಱಿಲೊಳೊಳವು.— ಅನಿನಾಭಾವಸಂಬಂಧ ಮೆಂದೊಡೆ “ದೊಡ್ಡವನಪ್ಪ ದೇವದತ್ತಂ ಪಗಲಿನಲ್ಲಿ (ದಿವದಲ್ಲಿ) ಯೆಂದುಂ ಉಣ್ಣ” ನೆಂಬುದಱಿಂ “ರಾತ್ರಿಭೋಜನಮುಂಟೆಂ” ಬುದಱಿಯೆ ಬರು

ತ್ತಿದ್ಧದ್ವಯದ್ವಾರಣಂ ಇವು ಮೊದಲಾದುವು ಲಕ್ಷಣೆಯಾಗುಗೆ ಎಂದೊಡೆ
ಅವಿನಾಭಾವಮುಂಟವ್ವದಲಿಂ ಲಕ್ಷಣೆಯಲ್ಲ.

ತಾದಾತ್ಮ್ಯದೊಳ್ ಇಂದ್ರಸಿಮಿತ್ತಮಾದಮರಗಿಂ ದ್ರನೆಂಬುದು.
ಸ್ವಸ್ವಾಮಿಸಂಬಂಧದೊಳ್ ಅರಸ-ಳನರಸೆಂಬುದು. ಅವಯವಾವಯವಿಸಂ
ಬಂಧದೊಳ್ ತುದಿವರಲಂ ಪಿಡಿದು ಕಯ್ಯಂ ಪಿಡಿದನೆಂಬುದು. ತತ್ತ್ವತ್ಯ
ಸಂಬಂಧದೊಳ್ ಚಿತ್ತಿಗನಲ್ಲದನಂ ಚಿತ್ತಮಂ ಬರೆವುದಲಿಂ ಚಿತ್ತರಿಗನೆಂ
ಬುದು. ಇವು ಮೊದಲಾದುವಂ ನೋಡಿಕೊಳ್ಳುದು.

ಅವಿನಾಭಾವಸಂಬಂಧಮಂ ಪರಿಹರಿಸಿದ ಕಥನಮೆಂತೆಂದೊಡೆ—
“ಗಾರನುಬಂಧ್ಯಃ” (ಪಶುವು ಕೊಲ್ಲಲ್ಪಡತಕ್ಕದು) ಎಂಬ ಶ್ರುತಿ
ವಾಕ್ಯದಿಂ ಗೋಜಾತಿಯೊಳ್ ವಧಬಂಧಾದಿಕಂಗಳ್ ಅಶಕ್ಯಮಾದುದಲಿಂ
ಜಾತಿಯೊಡನವಿನಾಭಾವಮಾದ ವ್ಯಕ್ತಿಗಾಕ್ಷೇಪಂ. ಅದಲಿಂ ವ್ಯಭಿಚಿ
ಮಿಲ್ಲಾಗಿ ಲಕ್ಷಣೆಯಲ್ಲ—

ಶಬ್ದಮೂಲ ವ್ಯಂಜಕ ಮೆಂತೆಂದೊಡೆ

ಅನೇಕಾರ್ಥಮನುಳ್ಳ ಶಬ್ದಕ್ಕೆ ಸಂಯೋಗಾದಿಕಂಗಳಿಂದೇಕಾರ್ಥ
ದೊಳ್ ನಿಯಮಮುಂಟಾಗ ಧಾರ್ಮತರಮಂ ತೋರ್ಪುದು ಶಬ್ದಮೂಲವ್ಯಂ
ಜಕಮೆನಿಕುಂ —

ಸಂಯೋಗಾದಿಕಂಗಳೆಂತೆಂದೊಡೆ.

ಸಂಯೋಗಮೆಂದಂ, ವಿಪ್ರಯೋಗಮೆಂದಂ, ಸಾಹಚರ್ಯ
ಮೆಂದಂ ವಿರೋಧಮೆಂದಂ ಅರ್ಥಮೆಂದಂ, ಪ್ರಕರಣಮೆಂದಂ,
ಲಿಂಗಮೆಂದಂ, ಅನ್ಯಶಬ್ದಸನ್ನಿಧಿಯೆಂದಂ, ಸಾಮರ್ಥ್ಯಮೆಂದಂ, ಔಚಿತ್ಯ
ಮೆಂದಂ, ದೇಶಮೆಂದಂ, ಕಾಲಮೆಂದಂ, ವ್ಯಕ್ತಿಯೆಂದಂ, ಸ್ವರ
ಮೆಂದಂ, ಇವು ಮೊದಲಾದುವು ಶಬ್ದಾರ್ಥಂಗಳ್ ಸಂದೇಹಮಾದೊಡೆ
ನಿಶ್ಚಯಮಂ ಮಾಡುವು. ಅವರ್ಕೆ ಶ್ರುತಮದಿದುಡಾಹರಣೆಗಳೆಂತೆಂ
ದೊಡೆ. “(1) ಶಂಖ ಚಕ್ರಂಕತಂ ಹರಿ ಬಂದ”ನೆಂಬಲ್ಲಿ ಹರಿಶಬ್ದಕ್ಕೆ ಸಿಂಹಾದ್ಯ
ನೇಕಾರ್ಥಂಗಳುಂಟಾದೊಡಂ ಶಂಖಚಕ್ರಶಬ್ದಸಂಯೋಗದಿಂ ಕೃಷ್ಣನೆಂ
ಬರ್ಥಮಾದುದು.... “ಸೀತೆಯಿಂದಗಲ್ಲಂ ರಾಮ”ನೆಂಬಲ್ಲಿ ರಾಮಶಬ್ದಕ್ಕೆ
ಅನೇಕಾರ್ಥಮುಂಟಾದೊಡಂ ಸೀತಾವಿಯೋಗದಿಂದ ದಶಶಢರಾಮನೆಂಬ
ದರ್ಥಂ—“ರಾಮಲಕ್ಷ್ಮಣರ ಸಂಗ್ರಾಮದೊಳ್ ಕೋಡಂಡಮಂ ಪಿಡಿದು”

(1) ಈ ಉದಾಹರಣೆಗಳ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಕವಿಯು ಕಾವ್ಯಾನುಶಾಸನವನ್ನು ಅನುಸರಿಸಿಲ್ಲ.

ರೆಂಬಲ್ಲಿ ಲಕ್ಷ್ಮಣಸಾಹಚರ್ಯದಿಂದ ರಾಘವನೆಂಬುದರ್ಥಂ,—“ಕರ್ಣಾರ್ಜುನರ ಕಾದಿದ”ರೆಂಬಲ್ಲಿ ಅರ್ಜುನಶಬ್ದಕ್ಕೆ ನಾನಾರ್ಥಮುಳ್ಳೊಡಂ ವಿರೋಧದಿಂದ ಪಾರ್ಥನೆಂಬುದರ್ಥಂ.—“ಮಕರಧ್ವಜಂ ದೇವಂ” ಎಂಬಲ್ಲಿ ದೇವಶಬ್ದಕ್ಕೀಶ್ವರವಿರೋಧವಾಚಕತ್ವಮುಳ್ಳೊಡಂ ಅರ್ಥದಿಂದ ಕಾಮನೆಂಬುದು. “ದೇವರಾಜಿಯದ ವಿಷಯಮಿಲ್ಲ” ಎಂಬಲ್ಲಿ ಪ್ರಕರಣದಿಂದ ದೇವಶಬ್ದಕ್ಕೆ ನೀನೆಂಬುದರ್ಥಂ, “ಮಕರಧ್ವಜಂ ಕೋಪಿಸಿದನೆಂಬಲ್ಲಿ ಮಕರಧ್ವಜಶಬ್ದಕ್ಕೆ ಸಮುದ್ರಾರ್ಥಮುಳ್ಳೊಡಂ ಕೋಪಚಿಹ್ನದಿಂದ ಮದನನೆಂಬುದರ್ಥಂ. “ತ್ರಿವುರಾಂ ದೇವ”ನೆಂಬಲ್ಲಿ ದೇವಶಬ್ದಕ್ಕೆ ಪಲವರ್ಥಮುಳ್ಳೊಡಂ ತ್ರಿವುರಶಬ್ದ ಸಾನ್ನಿಧ್ಯದಿಂದ ಭವಾನೀಪತಿಯೆಂಬುದರ್ಥಂ—“ ಮಧುವಿನ ಸೋರ್ಕಿತು ಕೋಕಿಳ ” ಮೆಂಬಲ್ಲಿ ಮಧುಶಬ್ದಕ್ಕೆ ಪುಷ್ಪರಸಂ ಮೊದಲಾದ [ನೀಕಾರ್ಥಮಿದೊಡಂ] ಸಾಮರ್ಥ್ಯದಿಂದ ವಸಂತಕಾಲಮೆಂಬುದರ್ಥಂ. ಭೋಜನದೊಳ “ಸೈಂಧವಮಂ ಕೊಂಡು ಬಾ” ರೆಂಬಲ್ಲಿ ಸೈಂಧವಶಬ್ದಕ್ಕನೀಕಾರ್ಥಮುಳ್ಳೊಡಮಾಚಿತ್ಯದಿಂದ ಲವಣಮೆಂದಾಯಿದು ಕೊಳ್ಳುವುದು,—“ಪಟ್ಟಣಮಂ ಪರಮೇಶ್ವರಂ ಪಾಲಿಸಿದ” ನೆಂಬಲ್ಲಿ ಬೇಶದಿಂದ ಪರಮೇಶ್ವರಶಬ್ದಕ್ಕೆ ರಾಜನೆಂಬುದರ್ಥಂ,—“ ಚಿತ್ರಭಾನು ಶೋಭಿತ ” ಮೆಂಬಲ್ಲಿ ದಿವಮಾದೊಡೆ ಸೂರ್ಯನೆಂದಾಯುವುದು, ರಾತ್ರಿಯಾದೊಡೆ ಬೆಂಕಿಯೆಂದಾಯುವುದು. “ನಾರಿಗಳಂ ಕಡಿದ” ನೆಂಬಲ್ಲಿ ನವುಂಸಕವ್ಯಕ್ತಿಯಿಂದ ಬಿಲ್ಲುಹೆಡೆಗಳೆಂ ಕಡಿದನೆಂಬುದರ್ಥಂ. “ ನಾರಿಯಂ ಕಡಿದ”ನೆಂಬಲ್ಲಿ ಸ್ತ್ರೀಲಿಂಗವ್ಯಕ್ತಿಯಿಂದ ಸ್ತ್ರೀಯರೆಂ ಕಡಿದನೆಂಬುದರ್ಥಂ, ಸ್ವರಂಗಳ ವೇದದಲ್ಲಿ ಪ್ರಸಿದ್ಧಂಗಳ, ಕಾವ್ಯಮಾರ್ಗದೊಳ ಅಪ್ರಸಿದ್ಧಂ. ಅದಿಶಬ್ದದಿಂದಭಿನಯವುಂಕಂಗಳ.

ಅಭಿನಯಕ್ಕುಪಾಹರಣೆ :—

ಕಂ|| ಇಂತಪ್ಪ ಕಣ್ಣಳಾಕೆಯ |

ನಂತಪ್ಪಾ ಕುಚಯುಗಂಗಳಾಬಾಲಿಕೆಯಂ ||

ಇಂತಪ್ಪ ನಡುವಿನಾಕೆಯ |

ನಂತಿದಂತಗಲೆ ಹಂಪನಂತಿತಾದಂ ||

೭||

ವ|| ಈರೀತಿಯಿಂದನೀಕಾರ್ಥಮುಳ್ಳ ಶಬ್ದಕ್ಕೆ (ಅರ್ಥ) ನಿಯಂತ್ರಣಮಾಗೆ ಅರ್ಥಾಂತರಪ್ರತೀತಿಗೆ ಕಾರಣಮವುದು I ಶಬ್ದಮೂಲವ್ಯಂಜನೈಸಿಕಂ.

ಅರ್ಕಸಂಹಾರಣಿ.

ಶಬ್ದಮೂಲವ್ಯಭಿಂ :—

ಚಂ|| ವಿದಳಿತಮಾದ ಕಂಟಕ [ಕದಂಬ]ಃ ಸುವಿದ ವಾಹಿನೀಸಮೂ |
ಹದಿಸುರೆ ವೃದ್ಧವೆತ್ತು ಭುವನಾಶ್ರಯದಂ ಬಗೆಗೊಳ್ಳ ಕುಂದದ ||
ಭೃದಯ * [ದ ಲೀಲೆವೆತ್ತಲಿಂ] ಪ್ರೋದ ಮದೋದ್ಧತರಾಜಹಂಸತೇ |
ಜದಿಸೆವೆತ್ತು ರಾಜ್ಯವಿಭವಂ ಜಲದಾಗಮಚಕ್ರವರ್ತಿಯಾ || ೮||

ಅರ್ಥ ವಿವರಣಂ—, ವಿದಳಿತಮಾದ— ಕೆಡವಲ್ಪಟ್ಟ, ಕಂಟಕದಿಂ-
ಕಂಟಕತರುಗಳ ಸಮೂಹದಿಂ, ಉವಿದ—ಉಬ್ಬಿದಂಥ, ವಾಹಿನೀಸಮೂ
ಹದಿಂ—ಸೇನಾಸಮೂಹದಿಂ, ಉರೆ ವೃದ್ಧವೆತ್ತು—ಪೆರ್ಚುಗೆವಡೆದು; ಭುವ
ನಾಶ್ರಯದಂ—ಲೋಕಕಾಶ್ರಯವಾಗಿ, ಬಗೆಗೊಳ್ಳ, ಕುಂದದೈಶ್ವರ್ಯದ
ಲೀಲೆವೆತ್ತು, ಮಸುಳಿಸಿಹೋದಂಥ ರಾಜಶ್ರೇಷ್ಠರುಗಳ ತೇಜದಿಂ ಜಲದಾ
ಗಮಚಕ್ರವರ್ತಿಯೆಂಬ ಪೆಸರುಳ್ಳಾತನ ರಾಜ್ಯವಿಭವವೊಪ್ಪಿತು—ಎಂಬುದು
ವಾಚ್ಯಾರ್ಥಂ.—

ಇಲ್ಲಿ ಪ್ರಕರಣಾದಿಬಲದಿಂ ಶಬ್ದಗಳ್ಳೀಯರ್ಥದಲ್ಲಿ ನಿಯಂತ್ರಣಮಾಗೆ
ಆವೃದ್ಧವೆಂದಿಂ, ವಿದಳಿತಮಾದ ಕಂಟಕದಿಂ—ಕೆಡವಲ್ಪಟ್ಟ ಮುಳ್ಳ
ನುಳ್ಳಕಡವದ ಮರದಿಂ, ಉಬ್ಬಿದ ನದಿಗಳ ಸಮೂಹದಿಂ, ಪೆರ್ಚುಗೆವಡೆದು
ಕೆಡಿಸಲ್ಪಟ್ಟ (1) ಚಂದ್ರಸೂರ್ಯರ ತೇಜಮನುಳ್ಳ ಮಹಿಗಾಲಮೆಂಬ
ಚಕ್ರವರ್ತಿಯ ರಾಜ್ಯವಿಭವವೊಪ್ಪಿತು ಎಂಬರ್ಥ (ಎರಡರ್ಥ) ಮಂ
ಕೊಂಡುಬರ್ಪುದು ಶಬ್ದಮೂಲವ್ಯಭಿಂ ಮೊಂದಿಂವುದು—.

II ಅರ್ಥಶಬ್ದಮೂಲವ್ಯಂಜನೆಯಂ ಪೇರ್ಚಿನದೆಂತೆಂದೋಡೆ.

ಶಬ್ದಮಂ ಸಹಕಾರಿಯಂ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಅರ್ಥದಿಂದೆ ಅರ್ಥಾಂ
ತರಂ ಪುಟ್ಟುವುದು ಅರ್ಥಮೂಲವ್ಯಂಜನೆಯನಿಕ್ಕುಂ, ಅರ್ಥಾಂ ವಾಚ್ಯ
ಮೂಲಂ, ಲಕ್ಷ್ಯಮೂಲಂ, ವ್ಯಜ್ಞಮೂಲ ಮೆಂದು ಮೂಡೆಂ,
(೧) ವಾಚ್ಯದತ್ತೆಂದರ್ಥಾಂತರಂ ಪುಟ್ಟುವುದು ವಾಚ್ಯಮೂಲ
ಮೆನಿಕ್ಕುಂ.

(*) [ಪಾಠಾಂತರಂ, ದಿನೇಯಕ್ಕೆಗೆಟ್ಟೊಂದಿಂ] (ಜಗನ್ನಾಥವಿಜಯ).

(1) ರಾಜಹಂಸಶಬ್ದಕ್ಕೆ ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದೆ ಹಂಸೆಗಳು ಎಂದು ಅರ್ಥಹೇಳಿ ಮಹಿಗಾಲವು
ರಾಜಹಂಸಗಳನ್ನು ಅರಿಯಿಸಿತ್ತು ಎಂದು ಅರ್ಥ ಹೇಳುವುದೋ ಯುಕ್ತವಾಗುವುದು.—

ಅಡರ್ಕುಡಾಪರಣೆ.

ಉ|| ಇಂದೆ ವಲಂ ಗೃಹೋಪಕರಣಂ ಮನೆಗಿಲ್ಲೆನುತೆಯ್ತು ಮತ್ತೆ ನೀ |
 ನೊಂದಿದ ಚಿತ್ತವಿಹ್ವಲತೆಯಿಂದಿರೆ ಕಾರಣಮೇವುದಬ್ಬಿ ನಾಂ ||
 ತಂದಪೆ ನಿಂತು ಕಾಲವಿರದೇವಸನೇವುದು ಕಜ್ಜಮೆಂದ ಮಾ |
 ತಂ ದಯೆಯಿಂ ನಿರೂಪಿವುದು ಪೋಪೆನೆ ಕಾಡದೆ ಪೇಯ ನಿರಾಕುಳಂ || ೯||

ವ|| (ನಿವರಣಂ) ಇಲ್ಲಿ ಸರಸನಪ್ಪ ವಿಬವಿಶೇಷನಂ ಬಯಸಿ ಪೋವುದರ್ಕೆ
 ತಾಯೊಡನಾಡುವ ಗಣಿಕೆಯ ಮಾತು. ಇಂತು ಕಾಲವಿರಬಾರದೆಂಬುದಿಂ
 ಸ್ವೇಚ್ಛಾವಿಹಾರಿಣಿ ಯೆಂಬುದರ್ಥಂ ವ್ಯಬ್ಧಿಂ.—

(೨) ಲಕ್ಷಣಾನುಲೂಪಗೂಢವ್ಯಬ್ಧಿಂ ಪ್ರಾಧಾನ್ಯಮಾಗೆ ವಾಚ್ಯಾ
 ಧಾರ್ವನವಕ್ಷಿತಮಾಗಿ ಯೆಲ್ಲಿ ತೋರ್ಕುಮದು ಲಕ್ಷಣಾನುಲೂಪನಿ ಯೆನಿ
 ಕ್ಕುಂ, ಅದು (a) ಅರ್ಥಾಂತರಸಂಕ್ರಮಿತ ವಾಚ್ಯ(b)ಮುತ್ಕಂಠತೀರಸ್ಕೃತ
 ವಾಚ್ಯ ಮೆಂದಿರ್ತಲಿಂ.

ವಾಚ್ಯಾರ್ಥಂ ಪ್ರಯೋಜನಮಿಲ್ಲದುದಿಂ ದರ್ಥಾಂತರಪರಿಣ
 ಮಿತಂ(a) [ಅರ್ಥಾಂತರ ಸಂಕ್ರಮಿತವಾಚ್ಯಮುಪ್ಪುದು] ಎಂತೆಂದೊಡೆ.—

ಲಕ್ಷ್ಯಂ.

ಕಂ|| ಅನಾಗರ್ದಪೆ ನೊಲವಂ |

ನೀನಲಿಯಲ್ ಪೇಯಕ್ಕಿನ್ನೇಬುಧರ್ಕಳ ನಡುವಿ ||

ರ್ದೇ ನಿನ್ನ ಬುಧ್ಧಿಲಾಸನು |

ದೇನಲ್ಲದೆ ನಿಲ್ಲದಿಲ್ಲಿ ನೆಲೆಗೊಂಡನಿಶಂ ||

೧೦||

ವಿ|| ಇಲ್ಲಿ ಪೇಯಕ್ಕಿನೆಂಬುದು ಮಂತ್ರಾದ್ಯಪದೇಶಮಾಗಿ ಪರಿಣತಮಾದುದು
 ಮದಲಿಂ ನಿಷ್ಪ್ರಯಾಸದಿಂ ತಿಕ್ಷಿಪೆನೆಂಬುದು ವ್ಯಬ್ಧಿಂ—

ವ|| ಬಂಪಾನೊಂದು ಠಾವಿನಲ್ಲಿ ವಾಚ್ಯಾರ್ಥಂ ಯುಕ್ತಶೂನ್ಯಮಾದುದಿಂ(b)ದ
 ತ್ಯಂತತೀರಸ್ಕೃತಂ, ಎಂತೆಂದೊಡೆ.—

ಲಕ್ಷ್ಯಂ.

ಜಂ|| ಅರಸೆಲೆ ನೀವೆ ಮಾಡಿದುಪಕಾರವನಾಡುವೊಡೆನ್ನ ಶಕ್ಯವ |
 ಲ್ತುರುಸುಜನತ್ವಕಿಂತೆಸೆವ ನಿಮ್ಮನೆ ಪೇಲ್ದು ಬಲಿಕ್ಕೆ ಮಿಕ್ಕರಂ ||
 ಸ್ಮರಿಯಿಸತಕ್ಕದಲ್ತು ಬಿಡದೀತೆಂದಿದೆ ಪೆಱಿಗೆ ಲೇಸನಾ |
 ದರದೊಳೆ ಮಾಲ್ವ ನೀವನನಿಯೊಳ್ ಸ್ಥಿರಜೀವಿಗಳಾಗಿ ವರ್ತಿಸಂ|| ೧೦||

ವಿ|| ಇಲ್ಲಿ ಉಪಕಾರಮಿಲ್ಲದವನಂ ಕೂರ್ತು ವಿಪರೀತಲಕ್ಷಣೆಯನೊಬ್ಬಾನೊಬ್ಬನಂ
 ಪೇಲುತಿರ್ದನೆಂಬುದು ವ್ಯಖ್ಯಂ.

(೩) ವ್ಯಖ್ಯಾರ್ಥದತ್ತಣಂ ವ್ಯಖ್ಯಾಂತರಂ ಪುಟ್ಟುವುದು ವ್ಯಖ್ಯ
 ಮೂಲವ್ಯಂಜನೆ ಯನಿಕ್ಕುಂ.

ಅದರ್ಕದಾಹರಣೆ.

ಜಂ|| ಎಲೆ ಎಲೆ ನೋಡ ತಾವರೆಯ ಪತ್ರದೊಳೊಂದು ಬಳಾಕಪಕ್ಷಿ ನಿ |
 ಶ್ವಲಿತನಿಜಾಂಗನಾಗಿ ಪೊಸಪಚ್ಚೆಯ ಭಾಜನದಲ್ಲಿ ಶಂಬುಮು ||
 ಜ್ವಲಿಸುವ ಮಾಲಕ್ಕಿಯಿಂ ತೊಳಗುವಂದಮಿದಾದಮನೋಜ್ಞಮಾಯ್ತನಿ |
 ಮಲತರಶೈತ್ಯನಾರಜಲಪೂರಿತಮಪ್ಪ ಸರೋಜಷಂಡದೊಳ್ || ೧೨||

ವಿವರಣಂ. ಇಲ್ಲಿ ನಿಶ್ಚಲಿತನಿಜಾಂಗನೆಂಬುದಿಂ ನಿಶ್ಚಲಿತಾತ್ಮಮೈಮುಖ್ಯಾರ್ಥ
 ನಾಗಿ ತೋರೆಯದಿಂ ಜನವಿರಹಿತಮೆಂಬುದು ವ್ಯಖ್ಯಂ. ಅದಿ
 ತ್ತಣೆಂದೀಪ್ರದೇಶಮೆ ಸಂತೇತಕ್ಕೆ ಯೋಗ್ಯಮೆಂಬುದು ವ್ಯಖ್ಯಂ, ಅದ
 ಲಿಂ ಗಾಢಸಂಭೋಗಮಪ್ಪದೆಂಬುದು ವ್ಯಖ್ಯಂ, ಅದಿಂ ನಾಯಕ
 ನುಷ್ಣ ಶರೀರೆಯೆಂಬುದು ವ್ಯಖ್ಯಂ,

ಇವಂ ಸಾಮಾನ್ಯದಿಂ ಪೇಲ್ಪಿಂ, ಇನ್ನಿತ್ತಲ್ ವಿಶೇಷಮಂ ಪೇಲ್ಪಿ
 ನದೆಂತೆಂದೊಡೆ— ಮುಖ್ಯಲಕ್ಷ್ಯಾರ್ಥದತ್ತಣೆಂದೆ ಭಿನ್ನಮಾಗಿ ಪ್ರತಿತಿವಿಷಯ
 ಮಾದ ವ್ಯಖ್ಯಮಪ್ಪರ್ಥಮೆ ಧ್ವನಿಯೆಂದು ಪೇಲಿಸಿಪಟ್ಟುದು. ಅದು ವಸ್ತು
 ಲಂಕಾರರಸಾದಿಭೇದದಿಂ ಮೂದೆಲಿಂ—ಮುಖ್ಯಲಕ್ಷ್ಯಂಗಳಿಂದತ್ಯಂತ ಭಿನ್ನ
 ಮಾದ ಧ್ವನಿ, ವಾಚ್ಯಂ ವಿಧಿರೂಪಮಾಗೆ ಪ್ರತಿಷೇಧರೂಪಂ —ಅದೆಂ
 ತೆಂದೊಡೆ—

ಚಂ|| ಬೆಗಡಿಸುತಿರ್ದುದನ್ನೆ ವರವೊತಟನೀನಿಕಟಪ್ರದೇಶದೊಳ್ |

ಸೊಗಯಿಸುತಿರ್ಪ ಸಾಲೊದಲು ತಣ್ಣೆಲಲೊಳ್ ನೆಲಸಿರ್ದ ನಾಯದಂ ||

ದುಗಿಬಗಿಯಾದುದಿಂದು ನಖರಾಯುಧಭೀಕರಸಿಂಹದಿಂದೆ ನೀಂ |

ವಿಗತವಿಶಂಕೆಯಿಂ ಸುಲಿಯಲಾದುದು ತತ್ಪ್ರದೊಳ್ ಸುಮಪ್ರಿಯಾ ||

ವಿ|| ಇಲ್ಲಿ ಸಿಂಗದಿಂ ನಾಯ್ ಕೊಲಲ್ವಟ್ಟಿತು [ನೀಂ] ನಿಶ್ಚಂಕೆಯಿಂದೆಡೆಯಾ

ಡೆಂಬ ವಿಧಿರೂಪವಾಚ್ಯದಿಂ ಸಂಕೇತಸ್ಥಾನಮಪ್ಪ ನದೀತಟನಿಕುಂಜದೊಳ್

ಸಿಂಹವಿರ್ದುದು ಅಲ್ಲಿ ನೀನೆಡೆಯಾಡಲಾಗದೆಂಬಿ ನೀಷೇಧರೂಪಮಪ್ಪ

ವ್ಯಾಖ್ಯಾರ್ಥಂ ಪ್ರಾಧಾನ್ಯದ್ವ್ಯೋತಕಮವ್ವುದು—

ನಿಷೇಧದೊಳ್ ವಿಧಿಯಂತೆಂದೊಡೆ.

ಚಂ|| ಒಲಗುವಳತ್ತ ಮೆಲ್ಲರಳೆವಾಸಿನೊಳೆಯೆಡೆಯಲ್ಲಿ ಸೋಂಕದಂ |

ತೊಲಗುವನೊತ್ತಿನೊಳ್ ಪಡಿದ ಪಾಸಿನೊಳಾನಿರುಳಂಥನಪ್ಪ ನೀಂ ||

ಮಲರಿಯದೆ ಕಾಣೆವಂ ಮಸು[ಕು]ಗಟ್ಟಲೆ ಬೀಲದ ಮುನ್ನ ತಳ್ಳೆಗೊಂ |

ಡೆಲಗಡರೊಂದದೆಮ್ಮಿರಡು ಪಲಕ್ಕಿಗಳೆರ್ಪಡೆಯೊಳ್ ಪ್ರವಾಸಿಗಾ || ೧೪||

ವಿ|| ಇಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಪಾಸುಗೆಯಲ್ಲಿ ಮಲಗಡರೆಂಬ ನಿಷೇಧರೂಪದಿಂದಿಲ್ಲಿಗೆ ಬಾರೆಂಬ

ವಿಧಿಧ್ವನಿಸಲ್ವಟ್ಟಿತು—

ವಿಧಿಯೊಳ್ ವಿಧಿಯಂತೆಂದೊಡೆ.

ಕಂ|| ಎಲೆ ನೆರೆಯಾತನೆ ಯೀಗಳ್ |

ನಲವಿಂ ಪತಿ ಪೋದನೂರ್ಗೆ ಮತ್ತೊರ್ವನುಮಿ ||

ಲ್ಲಲಘತರಮಾಯ್ತು ಕಡುಗ |

ಲ್ಲಲೆ ನೀಂ ಪರಿಹರಿಪುದೆನಗೆ ಚೋರರ ಭಯಮಂ ||

೧೫||

ವಿ|| ಇಲ್ಲಿಯನಗೆ ಚೋರರ ಭಯಮಂ ಪರಿಹರಿಪುದೆಂಬೀವಿಧಿಯಿಂದೆ, ಗಾಢಾಂಧ

ಕಾರಮಪ್ಪ ರಾತ್ರಿಯಂ, ಪತಿ ದೇಶಾಂತರಕ್ಕೆ ಪೋದುದಂ, ಗೃಹದೊ

ಳಾರುಮಿಲ್ಲದುದಂ ಆಘಾತ ನೀಂ ನಿರ್ಭೀತನಾಗಿ ತನ್ನ ಸವಿೂಪಕ್ಕೆ ಬಾರೆಂಬ

ವಿಧ್ಯಂತರಂ ತೋರಿಸಲ್ವಟ್ಟಿತು—

ನಿಷೇಧದೊಳ ನಿಷೇಧಮೆಂತೆಂದೊಡೆ.

ಕಂ|| ಎಲೆ ವೃಷಭ ಗೇಹಪತಿ ಮನ |

ವಲಸದೆ ಬಯಗಂತು ಗಟ್ಟಿ ಯಾತ್ಮಕ್ಷೇತ್ರ ||

ಸ್ಥಲಮಂ ರಕ್ಷಿಸುತಿರ್ದಪ |

ನುಲಿಸಿಲ್ಲದೆ ತೊಲಗು ಪೋಗು ಕಾಣದ ಮುನ್ನಂ ||

೧೬||

ವಿ|| ಇಲ್ಲಿ ಗೃಹಪತಿ ಕ್ಷೇತ್ರದೊಳ ದುಷ್ಟವೃಷಭನಿವಾರಣತತ್ಪರನಾಗಿರ್ದಪ
ನೆಂಬ ನಿಷೇಧವಾಕ್ಯದೊಳ ಉಪಪತ್ತಿನಿವಾರಣಂ ನಿಷೇಧಾಂತರಂ ತೋರಿಸಿ
ಸಲ್ಪಟ್ಟಿತು.

ಏಧಿನಿಷೇಧಮಿಲ್ಲದಲ್ಲಿ ಏಧಿಯೆಂತೆಂದೊಡೆ.

ಚಂ|| ಎಲೆ ಗಡ ಶಾಂಧ ನಿರ್ಭರದಿನೆಯ್ತುರುತಿರ್ದಪೆಯುಟ್ಟು ಸೀರೆಯಂ |

ಸುಲಿವೊಡೆ ಬರ್ಪೆಯಕ್ಕುಮಿದನಾಗುಸಿರ್ವಂ ನೆಲೆಯಾರುಮಿಲ್ಲ ಕ ||

ಒತ್ತಲೆ ತಲೆದೋರುತಿರ್ದಪುದು ಭಾವಿಸೆ ಬಾಲಿಕೆಯೊರ್ವಳಾನೆ ನೀಂ |

ಬಲಯುತನೆಂತು ಗೆಯ್ದುಪೆಯೊ ದೂರಮದಿಲ್ಲಿಗೆ ಮನ್ನಿಜಾಲಯು || ೧೭||

ವಿ|| ಇಲ್ಲಿ ವಿಧಿನಿಷೇಧಂಗಳಂ ಪೇರಿದಿದೊಡಂ ಆನೋರ್ವಳ, ಗ್ರಾಮಂ ದೂರ
ಮೆಂಬಿವು ಮೊದಲಾದೇಕಾಂತೋಪದೇಶಂ ತನ್ನ ಸಿತಂಬದ ವಸ್ತ್ರಮಂ
ತೆಗೆ ಯೆಂಬ ವಿಧಿ ಧ್ವನಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿತು—

ಏಧಿನಿಷೇಧಂಗಳಿಲ್ಲದವಳೊಳ ನಿಷೇಧಮೆಂತೆಂದೊಡೆ.

ಕಂ|| ಎನಗಿನಿಯನೆ ಬಾಯಿವ್ವಾಸೆಯೆ |

ಘನವರ್ಧದ ಮೇಲಣಾಸೆ ಯಿಲ್ಲಿಪ್ಪೊಡೆ ನೀಂ ||

ಮನವತ್ತಿರು ಪೋಪೊಡೆ ಪೋ |

ಗಿನಿತುಲಿಯದೆ ಯೆನ್ನ ವಸ್ತ್ರೆಯಂ ನಿನಗುಸಿರ್ದೆ ||

೧೮||

ವಿ|| ಇಲ್ಲಿ ಪೋಪೊಡೆ ಪೋಗು, ಇಪೊಡೆ ಇರು ಎಂಬ ವಿಧಿನಿಷೇಧಂಗಳಿಲ್ಲದಲ್ಲಿ,
ನನಗೆ ಬರ್ದುಂಕುವಾಸೆ ಬಹುಳಂ, ಧನದಾಸೆಯಿಲ್ಲಮೆಂಬ ವಚನದಿಂ ನೀ
ನಿಲ್ಲದೊಡಾಂ ಬರ್ದುಂಕುವುದರ್ಕೆ ಸಮರ್ಥಯಲ್ಲಂಬಾಕ್ಷೇಪದಿಂ ಗಮನ
ನಿಷೇಧಂ ತೋರಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿತು—

ವಿಧಿನಿಷೇಧಂಗಳಲ್ಲಿ ವಿಧ್ಯಂತರಮೆಂತೆಂದೊಡೆ.

ಕಂ|| ಎಲೆ ಎಲೆ ಪಾಂಧ ಪೋದಪೆಯದಲ್ಲೆಗೆ ಮದ್ವಧುವಿರ್ಪ ತಾಣಕೇ |
ಪೋಲದೊಳೆ ಪೋಗದನ್ಯಪಥದೊಳೆ ಗಮಿಸಿಲ್ಲೆಯ ಪೋಪೆಯಪ್ಪೋಡೀ ||
ನೆಲೆಯ ತಳಾಱಿನಾತ್ಮಭವೆ ಪೂರ್ಣಸುಧಾಕರಬಿಂಬವಕ್ತ್ರ ಸಿ |
ಮೂಲತರಗಾ ತ್ತು ಚಾರುಸರಸೀಜದಳಾಯತನೇತ್ರ ಯರ್ದಪಳ || ೧೯||

ವಿ|| ಇಲ್ಲಿ ಈಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ ಪೋಗಬೇಡ ಮತ್ತೊಂದು ಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ ಪೋಗು
ಎಂದು ವಿಧಿನಿಷೇಧಂಗಳಂ ಪೇಲ್ವುದುಱಿಂ ಎಲೆಸೊಬಗನಪ್ಪಾತನೆ ಸ್ತ್ರೀಯ
ರೂಪಂ ನೆನೆದು ಕಾಣ್ಬಲ್ಲಿ ತತ್ಪರನಾದಾತನೆ ಈಗ್ರಾಮದ ತಳಾಱಿನ
ಮಗಳುಂ ನೀನವಶ್ಯಂ ಕಾಣ್ಬುದರ್ಕ್ಕೆ ಯೋಗ್ಯಳೆಂಬ ವಿಧ್ಯಂತರಂ ತೋಱಿ
ಸಲ್ಪಟ್ಟಿತು—

ವಿಧಿನಿಷೇಧಂಗಳಲ್ಲಿ ನಿಷೇಧಾಂತರಮೆಂತೆಂದೊಡೆ.

ಕಂ|| ಎಲೆ ಪೊಕ್ಕಲಿಗನ ಸೊಸೆ ಕೇಳೆ |
ನಲವಿಂ ಬಿಟ್ಟುಲರನಾಯ್ದುಕೊಳೆ ಗಿಡುವಂ ಸ |
ಯ್ತಲುಗದೆ ಕರವಲಯದ ಬ |
ಲ್ಲುಲಿಪಿಂದವಸಾನವಿರಸಮಕ್ಕುಮಮೋಘಂ || ೨೦||

ವಿ|| ಇಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದುಲರನಾಯ್ದುಕೊಳೆ ಗಿಡುವನಲುಗವೇಡಾ, ಎಂದು ವಿಧಿನಿಷೇಧಂ
ಗಳಂ ಪೇಲ್ವುದುಱಿಂ ಎಲೆಸಖಿ ಚೌರ್ಯರತದೊಳೆ ನಲಯಶಬ್ದಂ
ಮಾಡಲ್ಯೋಗ್ಯಮಲ್ಲೆಂಬ ನಿಷೇಧಾಂತರಂ ತೋಱಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿತು—

ವಿಧಿಯಲ್ಲಿ ಅನುಭಯಮೆಂತೆಂದೊಡೆ.

ಕಂ|| ಕಡು ಬಡನಡುವಿನ ಪೊಸಪೊಂ |
ಗೊಡವೊಲೆಗಳನಾಂತ ನೀರೆ ಮೆಲ್ಲನೆ ನೀಂ ಮೆ ||
ಲ್ಲಡಿಯಿಡು ಬಹುಪ್ರಯಾಸದೆ |
ಪಡೆದಂ ಕರಕುಶಲನಪ್ಪ ಧಾತ್ರಂ ನಿನ್ನಂ || ೨೧||

ವಿ|| ಇಲ್ಲಿ ಮೆಲ್ಲಡಿಯಿಡು, ಯೆಂದು ವಿಧಿಯಂ ಪೇಲ್ವುದುಱಿಂ ಧ್ವನಿರೂಪ
ಮಪ್ಪ ವಿಧಿನಿಷೇಧಂಗಳಲ್ಲಂ. ಮತ್ತೆ ವರ್ಣನಾಮಾತ್ರಂ (ಪ್ರತೀಯತೆ)
ತೋರ್ಪುದು,

ನಿಷೇಧದಲ್ಲನುಭಯಮುಂಶೆಂದೊಡೆ.

ಚಂ|| ವದನದ ಕಾಂತಿಯಿಂದೆ ಶತಿಕಾಂತಿಯನೋವದೆ ಗೆಲ್ವ ನೀಜಿ ಪೋ |
 ಗದೆ ತಿರುಗಜ್ಜು ಬುದ್ಧಿ ಗೆಡೆಯಾದಳೆ ನೀನಭಿಸಾರಿಕಾಜನ ||
 ಕೊೞದವಿದ ವಿಘ್ನಮಂ ನೆಜಿಯೆ ಮಾಡತುಮಿದರ್ಪೆ ಆಕ್ಕಟಕ್ಕಟಾ |
 ಸುದತಿಯ ರೂಪೆಯಾಗಿ ಕುಲಕಂಟಕಿಯಪ್ಪುದು ಪೆಣ್ಣೆ ನೀತಿಯೇ || ೨೨||

ವಿ|| ಇಲ್ಲಿ ನೀಂ ತಿರುಗೆಂಬ ನಿಷೇಧವಾಕ್ಕೊಡಿಂ ವೃಜ್ಞಂ ವಿಧಿನಿಷೇಧಮಲ್ಲು,
 ಮತ್ತೆ ಮುಖಜಂದ್ರಕಾಂತಿ ವರ್ಣನಾಮಾತ್ರಂ (ಪ್ರತೀಯತೇ)ತೋರ್ಪುದು.
 ವಿಧಿನಿಷೇಧದೊಳನುಭಯಮುಂಶೆಂದೊಡೆ.

ಕಂ|| ಎಲೆ ದಕ್ಷಿಣ್ಣನಿಡುಸುಯ್ಯಂ |
 ಸಲೆ ರೋದನಮುಂ ಸಮಂತು ವೋರ್ವಳೆ ಬರ್ಪಾ ||
 ಲಲನೆಯನಗಕ್ಕೆ ನಿನಗಾ |
 ಗಲೆ ಬೇಡವಳಿದೆ ಬಲಿಕೆ ನಿನಗಕ್ಕೆ ವಲಂ || ೨೩||

ವಿ|| ಇಲ್ಲಿ ಯನಗೆ ಶ್ವಾಸರೋದನಂಗಳಾಗಲಿ, ನಿನಗೆ ಆಗಬೇಡ, ಆಕೆಯಿಲ್ಲದಿರೆ
 ನಿನಗಾಗಲಿ. ಎಂದು ವಿಧಿನಿಷೇಧಂಗಳಂ ಪೇಲ್ಪುದುಂ ವೃಜ್ಞಂ ವಿಧಿಯು
 ಮಲ್ಲು ನಿಷೇಧಮುಮಲ್ಲು, ಮತ್ತೆ ಕಪಟವಲ್ಲಭನ ನಿಂದಾರೂಪಂ
 ತೋಪಲ್ಪಟ್ಟಿತು.

ವಿಧಿನಿಷೇಧಮಲ್ಲದುವರ್ತೊಳ ಅನುಭಯಮುಂಶೆಂದೊಡೆ.

ನವನಖ ರೇಖಾಂಕಿತ ತನು |

ವವನಿದ್ರಾಲಸ ವಿಲೋಚನಂ ಸಲ್ಲನೆ || (1)

..... |

..... || ೨೪||

..... |

..... ||

..... |

...ನ್ನೆ ನೀವೋಲಿಯ ವಾರಿಯನೀಗಳೆ ತೀವಿ ತಂದವೆಂ || ೨೫||

(1) ಇಲ್ಲಿಂದ ಮುಂದೆ ಮೂಲಗ್ರಂಥದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಓಲೆಯು ಭ್ರಷ್ಟವಾಗಿರುತ್ತದರಿಂದ
 ಸ್ವಲ್ಪಗ್ರಂಥಭಾಗವು ಗಳಿತವಾಗಿದೆ, ಆಗಲಿತವಾದ ಗ್ರಂಥಭಾಗಕ್ಕೆ ಚುಕ್ಕಿಗಳನ್ನು ಹಾಕಿ ಸ್ವಲ್ಪ
 ಸ್ಥಳವನ್ನು ಬಿಟ್ಟಿದೆ.

ವಿ|| ಇಲ್ಲಿ ಚಾರ್ಯರತಗೋಪನವಾಯಿಬರುತಿರ್ದಪುದು.

ಪ್ರತಿಪಾದ್ಯ ವಿಶೇಷದೊಳಿಂತೆಂದೊಡೆ.

ಲಕ್ಷ್ಯಂ.

ಚಂ|| ಉರದೆ ವಿಲಿಪ್ತಚಂದನದ ನಾನುಮೆ ಪೋಯ್ತುಧರಂ ಬೆಳರ್ತುದೋ |

ಸರಿಸಿದುದಂಜನಂ ನಯನದಿಂ ಪುಳಕೋಜ್ವಲಮಾಯ್ತು ಮೆಯ್ಯಿದೇ ||

[ನರಿಯದೆ ದೂತಿ ಬಂಧುಜನಪೀಡೆಯ] ವಾಪಿಗೆ ವಿಯ ಪೋದೆ ನೀಂ |

ಕರವೂಡೆ ಪೋದುದಿಲ್ಲಧನನಲ್ಲಿಗೆ ಪೇಟೆ [ಪ್ರಸಿದಂತು] ಬರ್ಪರೇ || ೨೭ ||

ವಿ|| ಇಲ್ಲಿ ದೂತಿಯಿಂದ ನಾಯಕನ ಸುಭೋಗಂ ಪೇಟಿಪಟ್ಟುದು.

ಕಾಕುವಿನಿಂದೆಂತೆಂದೊಡೆ.

ಚಂ|| ದ್ರುಪದನರೇಂದ್ರಜಾತೆವರಸುಗ್ರತರಾಟವಿಯೊಳ ತೊಲಲ್ದಳ |

ಲ್ಪಪಚಿತವಲ್ಪಲಂದಳೆದು ಪೇಸದೆ ಮತ್ಸ್ಯನೃಪಾಲಸೇವೆಯೊಳ ||

ಕೃಪಣತವೆತ್ತ ನಮ್ಮೊಡನೆ ಧರ್ಮಸುತಂ ಮಿಗೆ ಖಾತಿಗೆಯ್ಯತಿ |

ದರ್ಪನುಜದಿನೆಗಂ ಕುರುಧರಾಧಿಪನೊಳ ಖತಿಗೆಯ್ಯನೊರ್ಮೆಯುಂ ||

ವಿ|| ವ್ಯಾಕುಲಮೆನ್ನಲ್ಲ ಯೋಗ್ಯಮಲ್ಪ, ಕುರುಕುಲನಲ್ಲಿ ಯೋಗ್ಯಮೆಂದು ಕಾಕು
ವಿನಿಂ ಪ್ರಕಾಶಿಸಲ್ಪಟ್ಟುದು.

ವಾಕ್ಯವಿಶೇಷದೊಳಿಂತೆಂದೊಡೆ.

ಕಂ|| ನಲವಿಂ ಮಗಳಂ ಕೊಟ್ಟಂ |

ಸಲ ಪಲಕ್ಕಿಗೆ ಪಾವನಿತ್ತೆನಾಂ ಸೇತುವನೇ ||

ಕಲಸದೆ ಕಟ್ಟಿದಪನೆನುತೆ |

ಜಲನಿಧಿ ಕಂಪಿಸುವ ತೆಲದೆ ಕಂಪಿಸುತಿರ್ಕುಂ ||

೨೯ ||

ವಿ|| ಇಲ್ಲಿ ನಾರಾಯಣನೆಂಬುದು ಅಘೋರವಲ್ಲದುದು.

ವಾಕ್ಯವಿಶೇಷದೊಳಿಂತೆಂದೊಡೆ.

ಲಕ್ಷ್ಯಂ.

ಚಂ|| ಸುರುಚಿರ ನರ್ಮದಾತಟದೊಳೊಪ್ಪುವ ಬಾಟಿವನಂಗಳೊಳ |

ಸ್ಫುರಿತ [ಲತಾನಿಕುಂಜ] ತತಿ ರಾಜಿಸುವೀಯೆಡೆಯೊಳ ಸಮಂತು ನಿ ||

ಭರರತಮಿತ್ರವಾಯು ಸುಲಿಗೊಂಡವುಹಿಂತಿವಲಗ್ರದಲ್ಲಿ ನಿ |

ಷ್ಮರನೆನಿಸಿರ್ಪಕಾಲಕುಪಿತಂ ಮದನಂ [ಚಲದಿಂ] ತೊಳಲ್ಪಪಂ || ೩೦ ||

ವಿ|| ಇಲ್ಲಿ ಸುರತನಿಮಿತ್ತಮಾಗಿ ಪ್ರವೇಶಿಸೆಂಬುದು ವ್ಯಭಿಂ.

ಅನ್ಯಾಸತ್ತಿಯೊಳಿಂತೆಂದೊಡೆ | (1)

..... ||

..... |

..... ||

೩೦||

..... |

..... ||

..... |

..... ||

೩೧||

ದೇಶವಿಶೇಷದೊಳಿಂತೆಂದೊಡೆ.

ಕಂ|| ಎಲೆ ಕೆಳದಿಯಿರಿರ ನಾನೀ |

ನಿಲದಿಂದಂ ಪಜ್ಜೆಯಿಕ್ಕಲಾಳಂ ಪ್ರವಂ ||

ನಲವಿಂ ಕುಯ್ದು ಪೆನಿಲ್ಲಿಯ |

ವಿಲಸದ್ವಾಟಿಯೊಳೆ ಚಲಿಸಿ ನೀಂ ಪೂಗೊಯ್ಯಂ ||

೩೨||

ವಿ|| ಇಲ್ಲಿ ಆರುಮಿಲ್ಲದಿರ್ಪಿ ಪ್ರದೇಶಕ್ಕೆ ಗುಪ್ತವಿಟನಂ ನೀಂ ಬೇಗಂ ಕಳಿಪೆಂಬುದು ತೋರಲ್ಪಡುಗುಂ.

ಕಾಲವಿಶೇಷದೊಳಿಂತೆಂದೊಡೆ.

ಲಕ್ಷ್ಯಂ.

ಕಂ|| ಮಾತಾಪಿತೃಗಳಧೀನದಿ |

ನೋತಿರ್ಪಿನಿಯನೆ ಪರೋರ್ವಿಗೈಯ್ದು ವಯಾಪೋ ಪೋ ||

ಗೇತದ್ದಿನದೊಳಭಾಗೈಯ |

ಮಾತಂ ವಾರ್ತೆಯೊಳೆ ಕೇಳ್ದಪಯಾ ಬಲಿಕೆನ್ನಂ ||

೩೪||

(1) ಇಲ್ಲಿ ಅನ್ಯಾಸತ್ತಿ ಮತ್ತು ಪ್ರಸ್ತಾವದ ಉದಾಹರಣಗಳು ಬಿಟ್ಟುಹೋಗಿವೆ. ಮೂಲದಲ್ಲಿ ಈಕವಿಯವರ ಹಿಲೆಯು ಭ್ರಷ್ಟವಾದಂತಿಲ್ಲ ಲೇಖಕನು ಪ್ರಮಾದದಿಂದ ಬಿಟ್ಟಂತೆ ತೋರು ವುದು—ಈ ಪ್ರಕರಣವೆಲ್ಲವೂ ಹೇಮಚಂದ್ರನ ಕಾವ್ಯಾನುಶಾಸನದ ಸಂಪೂರ್ಣಪರಿವರ್ತನಮಾಗಿರು ವುದರಿಂದ ಮೂಲದಲ್ಲಿರುವ ಅನ್ಯಾಸತ್ತಿ ಮತ್ತು ಪ್ರಸ್ತಾವದ ಉದಾಹರಣಗಳೆರಡೂ ಈ ಕಥೆ ದಲ್ಲಿ ರಬೇಕೆಂದು ತಿಳಿಯಬರುವುದು. ಅದರಿಂದ ಮೂಲದಲ್ಲಿ ಸ್ವಲ್ಪಸ್ಥಳವನ್ನು ಬಿಟ್ಟುಚುಕ್ಕೆಗಳನ್ನು ಹಾಕಿದೆ.

ವಿ|| ಇಲ್ಲಿ ವಸಂತಕಾಲದಲ್ಲಿ ನೀಂ ಪೋದೆಯಾದೊಡೆ ನಾನುಯಿವುದಿಲ್ಲಂ ನೀನಯಿ
ವೆಯೊ ಉಯಿವೆಯೋ ಎಂಬುದಿಂತು ವ್ಯಜ್ಞಂ.

ಚೇಷ್ಟಾನಿಶೇಷದೊಳಿಂತೆಂದೊಡೆ.

ಉ|| ದ್ವಾರದುಪಾಂತದೊಳೆ ಪದೆದು ನಿಂದನನೆನ್ನ ನಭೀಕ್ಷಿಸುತ್ತೆ ವಿ |
ಸ್ತಾರಿತಜಾನುಯುಗ್ಮ ತೊಡೆಯಂ ಮಗುಯಿಕ್ಕೊಂದಿಸಿ ಜಂಚಲತ್ವಮಂ ||
ಬಾರಿಸಿ ನೇತ್ರದೊಳೆ ನುಡುವುದಂ ಮಿಗೆ ಮಾಣ್ಣು ಕುಜಾಗ್ರದಲ್ಲೆ ಸ |
ಯೋರೆ ಮುಸುಂಕನಿಟ್ಟಗಲಿಸಿದರ್ ಭುಜಂಗಳನೊಂದು ಗೂಡಿದಳ|| ೩೫||

ವಿ|| ಇಲ್ಲಿ ಚೇಷ್ಟೆಯಿಂ ಗುಪ್ತಕಾಮುಕನ ವಿಷಯಮಾಗುಳ್ಳ ಅಭಿಪ್ರಾಯ
ನಿಶೇಷಂ ವ್ಯಜ್ಞಂ. (1)

ಇಂ ಲಕ್ಷಾರ್ಥದೊಳಿಂತೆಂದೊಡೆ.

ಚಂ|| ಕೆಳದಿ ಮನೋಜ್ಞಾನಂ ಪಡೆದು ಸಾಧಿಪೆ ನೀನೆನಗಾಗಿ ನೀಂ ಕರಂ |
ಬಳುತುಮಿರ್ಪೆ ಕಾರ್ಯಮದು ನಿನ್ನಯ ಭಾರಕೆ ಸಾಟಿಯಾಗಿ ಕ ||
ಣ್ಣೊಳಿಪವೊಲೆನ್ನ ನೇಹಕೆಣೆಯಾಗಿ ನೆಗಟ್ಟಿಯ ನೆಮ್ಮು ವಂತೆವೋಲ್ |
ನಿಳಸಿತಕಾರ್ಯಮಂ ನಲವಿನಿಂ ರಚಿಸಿರ್ಪವೊಲಾದುದಯ್ಯಿಯಂ || ೩೬||

ವಿ|| ಎಂಬಲ್ಲಿ ಮುನಿದನಿಯನಂ ತಿಳಿಪಲ್ ಪೋಗಿ ತಿರಿಗಿ ಬಂದ ಸಖಿಯ ಸಂಭೋಗ
ಚಿಹ್ನಮಂ ಕಂಡು ನಲ್ಲನೊಳೆ ನೆರೆದಳೆಂದು ಅಯಿದು ನಾಯಿಕೆ ನುಡಿದ
ತಿರಸ್ಕಾರವಚನಂ, ಅದಲಿಂದಪಕಾರಮಂ ಮಾಡಿದ ಸಖಿಯೊಳುಪಕಾರ
ಪರಂಗಳಪ್ಪ ವಚನಂಗಳನುಚಿತಮಾಗಿ ಮುಖ್ಯಾರ್ಥಬಾಧೆಯಾಗಿ(ವ್ಯಾಘ್ರಾತ
ಸಂಬಂಧದವೋಲ್.) ವೈರಸಂಬಂಧದಂ ಸವತಿಯೆಂಬುದು ಲಕ್ಷ್ಯಂ. ಈ

(1) ಇದಕ್ಕೆ ಮೂಲವಾದ ಕಾವ್ಯನುಶಾರನದಲ್ಲಿ ಹೇಳಿರುವ ಇನ್ನೊ ಕೆಲವು ವಿಷಯಗಳು
ಇಲ್ಲಿ ವಿಚ್ಛಿನ್ನವಾಗಿವೆ. ಅದನ್ನು ವಾಚಕರ ಅನುಗಾಹನೆಗಾಗಿ ಸೂಚಿಸಿದೆ
ಈವಿಧವಾಗಿ ಪೇಟ್ಟಿ ವಕ್ರಾದಿಗಳ ದ್ವಿಕಾದಿಯೋಗಂಗಳೊಳಿಂ ವ್ಯಜ್ಞಮನೊಟುಕೊಳ್ಳುವುದು.

ವಕ್ತೃಬೋಧ್ಯವ್ಯಯೋಗದೊಳಿಂತೆಂದೊಡೆ —

ಬಿಜಗುವಳಿತ್ತೆ.....(ಹಿಂದಣ ೧೪ ನೆಯ ಪದ್ಯ)

ಇಲ್ಲಿ ವಕ್ತೃಬೋಧ್ಯವ್ಯ ಪರ್ಯಾಯೋಚನೆಯಿಂದಿಲ್ಲಿ ಮಲಗೆಂಬ ವಿಧಿರೂಪಂ ವ್ಯಜ್ಞ
ಮಾಡುದು. ಇಂತು ತ್ರಿಕಾದಿಯೋಗಮಂ ತಾನೆ ಊಹಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದು—ಇವೆಲ್ಲಂ ಮುಖ್ಯಾರ್ಥ
ವ್ಯಜ್ಞಕ್ಕೆ ಉದಾಹರಣೆಗಳ.

ಲಕ್ಷ್ಯಾರ್ಥದಿಂ ನಿನ್ನಿಂದೆ ಪಗೆತನಮಾಚರಿಸಲ್ಪಟ್ಟುದು, ಅದನಾಶ್ರಯಿಸಿದ ವ್ಯಂಜನೆಯಿಂದನಿಯನಪರಾಧಂ ತೋರಿಲ್ಪಟ್ಟುದು. ಇದು ಲಕ್ಷ್ಯಮೂಲ ವ್ಯಂಜ್ಯಂ.

ವ್ಯಂಜ್ಯಾರ್ಥದೊಳಿಂತೆಂದೊಡೆ.

ಚಂ|| ಮದಗಜಮಾಕ್ತಿ ಕಂ ಕುಡುವುದಿದ್ರವುನೇ ಎನೆ ಸೆಟ್ಟಿಗುಲ್ಲಸ |
ದ್ರವನಿಹೀನವಕ್ತ್ರ ಮುದುವೇಡಿತಿ ಯುತ್ತರವಿತ್ತೆಳ್ಣ ಕೇಳ |
ಸದಮಳಕೋಮಳಂ ಸೊಸೆ ಮದ್ಯಮಾಲಸೆ ಬಿಟ್ಟಮುಂಡೆಯಂ |
ಪದುಳಿಸಿ ಕಟ್ಟಿದಂದಿನ ದಿನಂ ದೊರಕೊಳ್ಳುದು ಮಾಕ್ತಿ ಕವ್ರಜಂ || ೩೭ ||

ವಿ|| ಇಲ್ಲಿ ಬಿಟ್ಟಮುಂಡೆಯಂ ಕಟ್ಟಳೆಂಬುದಪಿನನವರತಕ್ರೀಡಾಸಕ್ತಿ ವ್ಯಂಜ್ಯಂ
ಅವಳಿಂ ಷತತಸಂಭೋಗದಿಂದಾಕೃಶತ್ವಂ ಧ್ವನಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿತು —

I ಶಬ್ದಶಕ್ತಿ ಮೂಲವ್ಯಂಜ್ಯಂ ಪದದೊಳೆ, ವಾಕ್ಯದೊಳೆ ಪ್ರತ್ಯೇಕ
ಮಾರ್ಗತಫಲಂ, ಮುಖ್ಯಶಬ್ದಶಕ್ತಿ ವ್ಯಂಜ್ಯಂ (1) ಪದಂಗಳೊಳಿಂತೆಂದೊಡೆ—

ಕಂ|| ಅಸಮತರಭುಕ್ತಿ ಮುಕ್ತಿ |
ಪ್ರಸರಮನುರೆ ಮಾಡಲೆಸಗುವೇಕಾಂತಮನೊ ||
ಲ್ಪಸಿರ್ವೆಡೆಯೊಳೆ ತತ್ಪರಮಾ |
ದ ಸದಾಗಮಮಾರ್ಗ ವುಟ್ಟಿಸದು ಮುದದೊದವಂ || ೩೮ ||

ವಿ|| ಇಲ್ಲಿ ಅವಳೋ ಒರ್ವಳೆ ಸಂಕೇತಮಂ ಮಾಡಬಾತನಂ ಮುಖ್ಯವೃತ್ತಿಯಿಂ
ಕೂಡಾಡುತಿರ್ಪಳೆ. [ಎಂಬುದು ಸದಾಗಮಪದದಿಂದ ಪ್ರಕಾಶಿಸಲ್ಪಡು
ವುದು ವೈಸಾದೃಶ್ಯಮಿರ್ಪಡಿಸಿಂಪಪಮಾಲಂಕಾರ ವ್ಯಂಜ್ಯಮಿಲ್ಲಂ |

1 ಈಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಇದಕ್ಕೆ ಮೂಲಮಾದಕಾವ್ಯಾನುಶಾಸನದಲ್ಲಿಕವಿಯು—ವ್ಯಂಜ್ಯಭೇದ
ಗಲಂ ಪೇಚ್ಚಿಂ—ಎಂದು ಅರಂಭಿಸಿ “ವ್ಯಂಜ್ಯವು ಶಬ್ದಾರ್ಥಶಕ್ತಿಮೂಲಕವಾದುದು. ಎಂದು
ಹೇಳಿ ನಾನಾರ್ಥವುಳ್ಳ ಮುಖ್ಯಶಬ್ದಕ್ಕೆ ಸಂಸರ್ಗಾದಿಗಳಿಂದೆ” ಅಮುಖ್ಯಶಬ್ದಕ್ಕೆ ಮುಖ್ಯಾರ್ಥ
ಬಾಧಾದಿಗಳಿಂದೆ ಸ್ವನ್ಯಾಪಾರವು ನಿಯಮಿತವಾಗಲು ವಸ್ತುಲಂಕಾರಗಳು ಮತ್ತು ವಸ್ತುವು
ವ್ಯಂಜ್ಯವಾಗುವುದು ಶಬ್ದಶಕ್ತಿಮೂಲವ್ಯಂಜ್ಯವೆನಿಸುವುದು. ಅದು ಪದದೊಳೆ ವಾಕ್ಯದೊಳೆ
ಮುಂಟು ಎಂಬ ಸೂತ್ರವನ್ನೊದಹರಿಸಿ—ಅನೇಕಾರ್ಥಮುಳ್ಳ ಮುಖ್ಯಶಬ್ದದ ಅಭಿಧಾನ್ಯಾಪಾ
ರದ ನಿಯಮವಕ್ಕೆ ಹೇತುವಾದ ಸಂಸರ್ಗಾದಿಗಳನ್ನು ಸೋದಾಹರಣವಾಗಿ ಹೇಳಿ—ಮುಖ್ಯ
ಶಬ್ದಶಕ್ತಿಮೂಲ ವ್ಯಂಜ್ಯವು ಪದನೊಳಿಂತೆಂದೊಡೆ ಎಂದು ಹೇಳಿರುವನು. ಈಸಾಲ್ಪಕವಿಯು
ಅದಿಯಲ್ಲೇ ಸಂಸರ್ಗಾದಿಗಳನ್ನು ಸೋದಾಹರಣವಾಗಿ ನಿರೂಪಿಸಿ ಒಳಿಕ ವ್ಯಂಜ್ಯಭೇದಗಳನ್ನು
ಇಲ್ಲಿ ಉದಹರಿಸಿರುವನು.

ವಾಕ್ಯದೊಳಿಂತೆಂದೊಡೆ.

ಚಂ|| ಇದು ಪಡೆದೆಮ್ಮ ಪೂರ್ವ (ಭವದುವಿಧಿಯಿಂ) ಗೊಣೆಗಲ್ಲ ಮೇಲೆ ಕ |
 ಟ್ಟಿದ ಮನೆ ಪಲಕ್ಕಿಗೆಟ್ಟು ನೆರೆ ಪಾಸರೆಯಲ್ಲಿರುಳಾಯ್ತು ಭೀತಿಯೊ ||
 ಡೊದವಿದುದೀಪಯೋಧರದ ಪೆರ್ಚಗಿಯಂ ಸಲೆ ನಿಟ್ಟಿಸನ್ಯದಾ ||
 ಸ್ವದವತಿದೂರಪಿಪೋಡರು ಪೋಪೋಡೆ ಪೋಗೆಲೆ ಪಾಂಥ ಕೇಳಿದಂ || ೩೯||

ವಿ|| ನಾಲ್ಕು ಜಾವಮುಂ ಸಂಭೋಗ ಮುಂ ಮಾಲ್ವುದಲಿಂ ನಿದ್ರೆಯಂ ಮಾಲ್ವು
 ದರ್ಕೆ ಶಕ್ಯಮಲ್ತು ಇಲ್ಲದವರಲ್ಲರುಮೆಗ್ಗರದು ಕಾರಣದಿಂ ಉನ್ನತಪಯೋ
 ಧರಯಾದೆನ್ನ ಸಂಭೋಗಮುಂ ಮಾಲ್ವುದರ್ಕೆ ತಾನುಂ ಸಮರ್ಥನಾದೊಡರು
 ಎಂಬುದು ವೃಜ್ಞಮಾದುದು [ವಾಚ್ಯಬಾಧೆಯಿಂದೆ ವೃಜ್ಞಮಿರ್ಪದ
 ಳಿಂದವರ್ಕೆ ಉಪಮಾನೋಪಮೇಯಭಾವಮಿಲ್ಲದುದು ಳಿಂದಲಂಕಾರ
 ವೃಜ್ಞಮಲ್ತು |

ಮುಖ್ಯಶಬ್ದ ಶಕ್ತಿ ವೃಜ್ಞಮಪ್ಪಲಂಕಾರಂ ಪದದೊಳಿಂತೆಂದೊಡೆ.

ಕಂ|| ಬಲವದರರುಧಿರಲೆ ಪೋ |
 ಜ್ವಲತರಕರವಾಳರುಚಿರಭುಜನೊಪ್ಪಿದನ ||
 ಸ್ವಲಿತಭ್ರಕುಟಿವಿಟಂಕಿತ |
 ಲಲಾಟಪಟ್ಟಂ ಪ್ರತಾಪಸಿಂಧಿ ನೃಪ ಭೀಮಂ || ೪೦||

ವಿ|| ಇಲ್ಲಿ ಭಯಂಕರ ಮೂರ್ತಿ(ನೃಪಂ)ಗೆ ಭೀಮಸೇನನುಪಮಾನಂ.

ಮುಖ್ಯಶಬ್ದ ಶಕ್ತಿ ವೃಜ್ಞಮಪ್ಪಲಂಕಾರಂ ವಾಕ್ಯದೊಳಿಂತೆಂದೊಡೆ.

ಕಂ|| ಪರಿಕಿಪೊಡತ್ತಲ್ ಚಂದ್ರಾ |
 ಭರಣೆ ಲಸಚ್ಛಾಮ ತಾರಕಾತರಳೆ ಕರಂ ||
 ಸ್ಪರದುದ್ಧೀಪಿತಮನ್ಮಥೆ |
 ಪಿರದೊಲವನದಾರ್ಗೆ ಮಡಬರ್ಪಳ ಜಗದೊಳೆ || ೪೧||

ಇಲ್ಲಿ ವಾಕ್ಯಮಸಂಬರ್ಧ್ಯವಾಗಬಾರದೆಂದು ಪ್ರಸ್ತುತಾಪ್ರಸ್ತುತಂ
 ಗಳೆ ಉಪಮಾನೋಪಮೇಯಭಾವಮುಂ ಕಲ್ಪಪುಡಲಿಂದುದುಪಮಾಲಂಕಾರಂ
 ವೃಜ್ಞಂ.

* ಇಲ್ಲಿ -- ಮೂಲದಲ್ಲಿ, ಶನಿರಶನಿ... ಎಂಬ ಮತ್ತೊಂದು ದಾಹರಣಮುಂಟು.

ಇವು ಮೊದಲಾದಲಂಕಾರವ್ಯಜ್ಞಾನಮನೂಹಿಸಿ ಕೊಳ್ಳುವುದು.—(*)

ಲಕ್ಷ್ಯಕ್ಕೆ ಶಬ್ದಶಕ್ತಿಯಿಂದ ಪುಟ್ಟಿದ ವ್ಯಜ್ಞಾನವು ವಸ್ತು (1) ಪದದೊಳಿಂತೆಂದೊಡೆ.

ಮ|ಸ್ರ|| ಘನಮಾಲಾಡಂಬರಂ ಕೇಕಿಗಳ ನಿನದಮೋರಂತೆ ಬಿತ್ತರ್ಪ ತಂದ |

ಲ್ವನಿ ತಾಮಾದಂ(ಸಮಂತೋಪ್ಪ) ಕಿಂನಮನನುದ್ಯೋಗನಾಗಿರ್ಪ ರಾಮಂ||

ಗೆನಗೀಗಳ ಬಾಧಕಂ ಗೆಯೊಡಮಿವನುಱಿ ಸೈರಿಪ್ಪನೆಂತಾದೊಡಂ & |

ಜ್ವನಕಾತ್ರೋದ್ಭೂತ ಸೀತಾವಸಿತ (ಹರಯದಲ್ಲೆಂತು) ಸೈರಿಪ್ಪೊಡಾ
ರ್ಪಳ ||

ವಿ|| ಪ್ರಸ್ತುತಮಾದುತ್ತಮಪುರುಷದಿಂ ರಾಮನೆಂಬುದುಱಿಯಬರ್ಪದಱಿಂ ರಾಮ
ಪದಂ ವ್ಯರ್ಥಂ, ಕಂನಮನನೆಂಬುದಱಿಂದೆ ರಾಮಪದಂ ಬೇಕಾದುದು.
ಇಲ್ಲಿ ಪಿತೃಮರಣ ಸೀತಾವಿಯೋಗಂ ಮೊದಲಾದ ದುಃಖಾಪ್ಪದನೆಂಬುದಂ
ಲಕ್ಷ್ಯಸುತ್ತಸಾಧಾರಣಂಗಳಪ್ಪ ನಿರ್ವೇದಗ್ಲಾನಿಮೋಹಾದಿಕಂಗಳುಂ ಧ್ವನಿ
ಸಲ್ಪಟ್ಟಿತು

(2) ವಾಕ್ಯದೊಳಿಂತೆಂದೊಡೆ.

ಕಂ|| ಕೃತವಿದ್ಯಶೂರಸೇನಾ |

ಚತುರರ್ ತಾವೆಸಪ ಮೂವರುಂ ಸ್ವರ್ಣಸುವು ||

ಷ್ವಿತಮಾದಿಳೆಯಂ ನೆರವುವ |

ರತಿಶಯಮಂ ಪಡೆವರೆಂಬುದೇನಚ್ಚರಿಯೇ ||

೪೩||

ವಿ|| ಇಲ್ಲಿ ಸುವರ್ಣದಿಂ ಪುಷ್ಪಿತಮಾದ ಯಿಳೆಯಂ ನೆರವುವರೆಂಬೀ ವಾಕ್ಯಮು
ಸಂಭವಮಾದರ್ಥಮನುಳ್ಳುದು ಸಾಧ್ಯಶೈಸಂಬಂಧದಿಂ ಸುಲಭಸಮೃದ್ಧಿ
ತಿಶಯಭಾಜನತ್ವಮಂ ಲಕ್ಷ್ಯಸುತೆ ಶೂರಕೃತವಿದ್ಯಸೇವಕರ್ಗಳ್ಳಿ ಪ್ರಾಶಸ್ತ್ಯ
ಮಂ ದ್ಯೋತಿಸುತ್ತಿದ್ದರ್ಪತ್ತು.

(*) ಮೂಲದಲ್ಲಿ ಇನ್ನೂ 2-3 ಅಲಂಕಾರಗಳಿಗೆ ಉದಾಹರಣೆಗಳಿವೆ—ಮತ್ತು ಮೂಲಕ
ತೃನಾದ ಹೇಮಚಂದ್ರನು ಗಾಣೀವೃತ್ತಿಯೊಂದನ್ನು ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಹೇಳಿರುವುದರಿಂದ—ಗಾಣ
ಶಬ್ದಶಕ್ತಿವ್ಯಜ್ಞಗಳ ಪದವಾಕ್ಯಂಗಳ್ಳಿ ಆತನು ಕೊಟ್ಟಿರುವ ಎರಡು ಉದಾಹರಣಗಳನ್ನು
ಗಾಣೀವೃತ್ತಿಯನ್ನು ಹೇಳಿರುವ ಆಕಾಶಿಯು ಬಿಟ್ಟಿರುವನು,

II ಅರ್ಥಶಕ್ತಿಮೂಲವ್ಯಭಿಜ್ಞಮೆಂತೆಂದೊಡೆ.

ವ|| ವಸ್ತುವಲಂಕಾರಂಗಳ್ಳಿ ಪ್ರತ್ಯೇಕಮಾಗಿ ವಸ್ತುವಲಂಕಾರ ವ್ಯಂಜಕತ್ವಮುಂ
ಟಾಗೆ ಅರ್ಥಶಕ್ತಿ ಮೂಲವ್ಯಭಿಜ್ಞಮೆನಿಪುದು—ಅದು ಪದ ವಾಕ್ಯ ಪ್ರಬಂ
ಧಂಗಳೊಳ ತೋರ್ಪುದು. ಅಲ್ಲಿಯೆ ಅರ್ಥಮೆನಿತುಪ್ರಕಾರಮೆಂದೊಡೆ.

(1) ಸ್ವತಃಸಂಭವಿ, ಕವಿಪ್ರಾಢೋಕ್ತಿಮಾತ್ರನಿಷ್ಪನ್ನಶರೀರಂ, ಕವಿನಿ
ಬದ್ಧವಕ್ತ್ರಪ್ರಾಢೋಕ್ತಿಮಾತ್ರ ನಿಷ್ಪನ್ನಶರೀರಮೆಂದು ಮೂಡೆಂ.—
ಉಂಟಾದ ವಸ್ತುವಂ ಉಂಟಾಗಿ ವರ್ಣನೆಯುಂ ಮಾಡೊಡೆ ಸ್ವತಸ್ಸಂಭವಿ
ಯೆನಿಕುಂ, ಕವಿಯ ಜ್ಞಾನಬಲೈಯಿಂ ಸಾಹ್ಯದೊಳಿಲ್ಲದರ್ಪುದು ನಿರ್ಮಿತ
(ಕಲ್ಪಿತ)ಮಾದೊಡೆ ಕವಿಪ್ರಾಢೋಕ್ತಿ ಮಾತ್ರನಿಷ್ಪನ್ನಶರೀರ ಮೆನಿಕ್ಕುಂ.
ಕವಿಪ್ರಾಢೋಕ್ತಿಯಿಂ ಪೇಲ್ಪಿರ್ಥಂ ವಕ್ತ್ರವಿನಿಂ ವಿಶೇಷಿಸಲ್ಪಟ್ಟೊಡೆ
ಕವಿನಿಬದ್ಧವಕ್ತ್ರಪ್ರಾಢೋಕ್ತಿಮಾತ್ರ ನಿಷ್ಪನ್ನ ಶರೀರಮೆನಿಕ್ಕುಂ.

ಸ್ವತಃಸಂಭವಿಯಲ್ಲಿ ವಸ್ತುವಿನಿಂ ವಸ್ತುವ್ಯಂಜಕತ್ವಂ (1) ಪದ
ದೊಳೆಂತೆಂದೊಡೆ —

ಜಂ|| ಸಿರಿಗೆ ಸುರದ್ರುಮಕ್ಕೆ ಸಹಜಾತನೆನಲ ಪೆಸರ್ವೆತ್ತ ರತ್ನಮುಂ |
ತ್ವರಿತದೊಳಿಲಿಕ್ಕಿವೆಂಬ ಮತಿಯಲ್ಲಿ ಸಮಸ್ತರ ಮಾನಸಂಗಳೇ ||
ಕರಸತೆವೆತ್ತ ಕಾರಣಮುದಗ್ರನಿತಂಬಿನಿ ಯೋಷ್ಠ ಪಲ್ಲವಾಂ |
ತದೊಳೆ ಜಾಣ್ಮೆಯಿಂದಿರಿಸಲಾಯ್ತು ನೆಗಬತ್ತಿಯ ಪುಷ್ಪಸಾಯಕಂ ||೪೪||

ವ|| ಎಂಬಲ್ಲಿ ಪುಷ್ಪಸಾಯಕನೆಂಬ ಪದದಿಂ ಕಾಮದೇವಂಗೆ ಮೃದೂಪಾಯ
ಸಾಕರ್ಯಮುಂ (ಸಾಂದರ್ಯಮುಂ) ಪ್ರಕಾಶಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿತು.

(1) ಕಾವ್ಯಾನುಶಾಸನಕಾರನು “ ಪ್ರಾಢೋಕ್ತಿಯಿಲ್ಲದೆ ಸ್ವತಸ್ಸಂಭವಿಯಾದರ್ಥವು
ಅಕಂಚಿತ್ಕರವು. ಕವಿಪ್ರಾಢೋಕ್ತಿಯೆ ಕವಿನಿಬದ್ಧವಕ್ತ್ರಪ್ರಾಢೋಕ್ತಿಯು. ಇಂತು ಕವಿ
ಪ್ರಾಢೋಕ್ತಿಯೊಂದರಲ್ಲೇ ಈಮೂರೂ ಅಡಕವಾಗುವುದರಿಂದ ಈ ಬಗೆಯ ಭೇದಗಳನ್ನು
ಮಾಡುವುದು ನ್ಯಾಯವಲ್ಲ. ಇದರಿಂದ ಕೇವಲ ಶಿಷ್ಯವ್ಯಾಪೋಹಮಾತ್ರ ವುಂಟಾಗುವುದು ”
ಎಂದು ಈಮೂರುಬಗೆಯ ಭೇದಗಳನ್ನು ನಿರಾಕರಿಸಿರುವನು. ಈಕವಿಯು ಇಲ್ಲಿ ಮೂರು ಭೇದ
ಗಳಿಂಟೆಂದು ಹೇಳಿ ಮೂರಕ್ಕೂ ಉದಾಹರಣೆಗಳನ್ನು ಕೊಡದೆ. ಕಾವ್ಯಾನುಶಾಸನದ ಕ್ರಮವನ್ನೇ
ಅನುಸರಿಸಿ ಮುಂದುವರಿದು. ಪ್ರಕರಣದ ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ ಇವಕ್ಕೂ ಉದಾಹರಣವಿತ್ತಿರುವನು.

(2) ವಾಕ್ಯದೊಳಿಂತೆಂದೊಡೆ.

ಚಂ|| ಇದುವೆ ದಿಟಕ್ಕೆ ನಾಂ ವೊಡಲೆ ಪೋಗುತೆ ನೋಡಿದ ಭಾಷಿಯಲ್ತು ಮೇ |
 ಣುಡತತರಂಗಮಾಲೆಗಳಿನೊಪ್ಪುವ ತೀರವಿದಲ್ತು ಮತ್ತಿದಂ ||
 ಮುದದೊಳೆ ಕಂಡ ನಾಂ ಪಜನೆಯೋ ಚಲಿತೋದ್ವಬಲಾಕಸಂಘಮು |
 ಳ್ಳುದಕವಿದಲ್ತು ಗೌಡನ ಮಗಳ ಬರೆ ಮಿಹಕ ಹರ್ಷದೇಜ್ಜಿಯಿಂ||೪೫||

ವಿ|| ಎಂಬಲ್ಲಿ ವಾಕ್ಯಾರ್ಥಂ ವಸ್ತುಮಾತ್ರರೂಪದಿಂದಮೆ ಪದಾರ್ಥಗಳಂ ವಾಂ
 ಳಿಸಲ್ ಯೋಗ್ಯಮಪ್ಪ ಚೆಲ್ವಿಕೆಯುಂ ಜನಕೃತಮೆ ಪರಮಾರ್ಥಮಪ್ಪ
 ದಲ್ತು ಎಂಬ ವಸ್ತು ವ್ಯಖ್ಯಂ.—

ವಸ್ತು ವಿನಿಂದಲಂಕಾರವ್ಯಂಜಕತ್ವಂ (1) ಪದದೊಳಿಂತೆಂದೊಡೆ.

ಕಂ|| ಅರಿಗಜಕುಂಭದೊಳೋರಂ |

ತಿರೆ ಧೀರರ ದೃಷ್ಟಿಯೆಂತು ಖೇಲಿವುದಂತು ||

ದ್ವಾರಕುಂಕುಮಾಂಕಿತಸ್ತನ |

ಭರದೊಳೆ ಕ್ರೀಡಿಸುವುದಿಲ್ಲ ಚಿತ್ರಂ ಪ್ರಿಯಯಾ || ೪೬||

ವಿ|| ಇಲ್ಲಿ ಧೀರಕಳೆಂಬ ಪದಾರ್ಥಂ ವಸ್ತುರೂಪಂ. ಕುಂಭಗಳ್ಳಂ ಕುಂಭಸ್ಥಳಂ
 ಗಳ್ಳಂ ಉಪಮಾಲಂಕಾರಮಂ ಧ್ವನಿಯಿಸಿತು.

(2) ವಾಕ್ಯದೊಳಿಂತೆಂದೊಡೆ.

ಕಂ|| ಸುತಶೋಕವಹ್ನಿದಗ್ಗೋ |

ನ್ನತಕಾಯಂ ಬಾಹ್ಯಕುಂಡಸಂಸ್ಥಿತಶಿಖೆ ತಾ |

ನತಿಶೀತಮೆಂದು ನಿಲ್ಲದೆ |

ದ್ವುತಗತಿಯಿನಗಾಧಮಪ್ಪ ಮಡುವೊಳೆ ಬಿಲ್ಲಂ || ೪೭||

ವಿ|| ಇಲ್ಲಿ ವಸಿಷ್ಠಂ ಪುತ್ರಶೋಕದಿಂದ ಬಂದು ಆಗ್ನಿಯಂ ಪೋಕ್ಕೊಡೆ ಬೇಯ
 ಸೆಂಬ ವಾಕ್ಯಾರ್ಥರೂಪಮಪ್ಪ ವಸ್ತುಸ್ವಭಾವಂ, ಶೋಕಂ ಬಾಹ್ಯಾಗ್ನಿ
 ಯಿಂದಧಿಕಮೆಂಬ ವ್ಯತಿರೇಕಾಲಂಕಾರಮಂ ಧ್ವನಿಯಿಸಿತು.

ಅಲಂಕಾರಕ್ಕೆ ವಸ್ತುವ್ಯಂಜಕತ್ವಂ (1) ಪದದೊಳಿಂತೆಂದೊಡೆ.

ಕಂ|| ಚೂತಂ ತಳಿರ್ತು ಕುಸುಮ |

ವ್ರಾತಮನುಜಿ ತಳೆಯೆ ಮಿತ್ರನುಧುನಾಸತ್ರೇ ||

ಯೋತುಮೊಡಗೂಡದಿದೊಡೆ |

ಚೂತಂ ಚುಂಬಿಸಲೆ ಸಂದನುದ್ಗಮಜಾಪಂ ||

೪೮||

ವಿ|| ಇಲ್ಲಿ ಕೂಡದಿದೊಡಮೆಂಬುದು ವಿರೋಧಾಲಂಕಾರಂ ವಾಚ್ಯಮಾಯ್ತದೊಂ ಮಧುನಾಸಂ ಪ್ರಾಥಮ್ಯವಾಗಿ ಯೆಂತವುದೋ ! ಎಂಬ ವಸ್ತು ಧ್ವನಿತಮಾಯ್ತು—

ಅಲಂಕಾರಕ್ಕೆ ವಸ್ತು ವ್ಯಂಜಕತ್ವಂ (2) ವಾಕ್ಯದೊಳಿಂತೆಂದೊಡೆ.

(a) (ತರಾವೋದ್ಧತದುಹೃನ್ಮ)? ಮದವಾರಣಕುಂಭಶೋಣಿತೋ |

ಲ್ಲಸಿತಮುದಗ್ರಬಾಹುಕವಿಸಾಳುವಮಲ್ಲಕರಸ್ಥಿತಂ ಕರಂ ||

ನಿತಿತಕರಾಳಪದ್ಮವೆಸೆದತ್ತರಿವೀರರ ಕಣ್ಣೆ ಯುದ್ಧದೊಳ್ |

ಮ.ಸಕದ ಮುಪ್ಪೊಯಿಲ್ಲ ಮುಳಿದೀಶ್ವರಕೇಕರಕಾಂತಿ ನೀಲಿವೋಲ್||೪೯||

ವಿ|| ಇಲ್ಲಿ ಸ್ವತಸ್ಸಂಭವಿಯಪ್ಪತ್ತೈಹಾಲಂಕಾರದಿಂದ ಸಕಳಿವುಬಲಕ್ಷಯಂ ಕ್ಷಣಾರ್ಧದೊಳ್ ಮಾಡಲ್ಪಟ್ಟುದೆಂಬ ವಸ್ತುವ್ಯಂಜಕಂ.—

ಅಲಂಕಾರದಿನಲಂಕಾರವ್ಯಂಜಕಂ (1) ಪದದೊಳಿಂತೆಂದೊಡೆ.

ಕಂ|| ಮದವಳಿಗೆ ನಿನ್ನ ಕಾಂತನ |

ಸದಮಳರಾಗೋಷ್ಠವಿಂದಿನುದಯದೊಳುಜಿ ಬಾ ||

ದಿದ ಸರಸಿಜದೇವಳಾಯ್ತಂ |

ಬುದುಗೇಳುತ್ತಿರದೆ ಬರೆದಳೊರ್ವಳ್ ನೆಲನಂ ||

೫೦||

(a) ಕವಿಯು ಈಲಕ್ಷ್ಯವನ್ನು ಸ್ವತಂತ್ರವಾಗಿ ಬರೆದಿದ್ದಾನೆ. ಮೂಲದ ಪದ್ಯವನ್ನು ಪರಿವರ್ತಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ಹೀಗೆ ಇಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ಮೂಲವನ್ನು ಮಾಪಗಡಿಸಲು ತನ್ನ ಆಶ್ರಯದಾತನಾದ ಸಾಳುವಮಲ್ಲನನ್ನು ಹೊಗಳಬೇಕೆಂಬುದೇ ಕವಿಯ ಉದ್ದೇಶವು — ಹೀಗೆಯೇ ಮುಂದೆಯೂ ೫೪ ಪದ್ಯಗಳನ್ನು ಮೂಲದಿಂದ ಪರಿವರ್ತಿಸದೆ ಸಾಳುವಮಲ್ಲನ ವರ್ಣನೆಯ ಪದ್ಯಗಳನ್ನು ಗ್ರಂಥಿಸಿ ಉದಾಹರಿಸಿರುವನು.

ವಿ|| ಇಲ್ಲಿ ಬಾಡಿದ ಸರಸಿಜದೇಸಳಾಯ್ತಂಬಪದದಿಂ ವಾಚ್ಯಮಾದ ರೂಪಕದಿಂ
ಬಾಡಿದುದರ್ಕ ಮತ್ತೊಂದುಕಾರಣಮಿಲ್ಲದುದರಿಂ ನಿನ್ನಿಂದೀತನಧರಂ
ಮರಲ್ಪ ಮರಲ್ಪ ಚುಂಬಿತಮಾದುದೆಂಬನುಮಾನಾಲಂಕಾರಂ ವ್ಯಂಜಿತ
ಮಾಯ್ತು.

ಅಲಂಕಾರದಿನಲಂಕಾರವ್ಯಜ್ಞಂ (2) ವಾಕ್ಯದೊಳಿಂತೆಂದೊಡೆ.

(b) ಕಂ|| ನಿರುಪಮಾಳುವಮಲ್ಲನ |

ವರಗುಣಮಂ ಪೊಗಯಿಸ್ಸನೆಂಬನಾವಂ ರತ್ನಾ ||

ಕರಜಲಮಂ ಕರತಳದಿಂ |

ಭರದಿಂದಂ ತೀವಿ ತೀರ್ಚಲಾಪನ್ನ ನವಂ ||

೫೧||

ವಿ|| ಇಲ್ಲಿ ನಿದರ್ಶನಾಲಂಕಾರದಿಂ ಸಾಳುವಮಲ್ಲನ ಗುಣಂಗಳ್ ವರ್ಣಿಪೊಡ
ಶಕ್ಯಮೆಂದು ಪೇಲ್ವಿ ಅಸಾಧಾರಣ ತದ್ವಿಶೇಷಂಗಳಂ ಪ್ರಕಾಶಿಸುವಲ್ಲಿ
ತತ್ಪರಮಾದಾಕ್ಷೇಪಾಲಂಕಾರಂ ಧ್ವನಿತಮಾಯ್ತು.—

(3) ಅರ್ಥಶಕ್ತಿಮೂಲವ್ಯಜ್ಞಂ ಪ್ರಬಂಧದೊಳಿಂತೆಂದೊಡೆ.

ಕಂ|| ಎಲೆಮಾನವರಿರ ಪೊಯ್ತಿದೆ |

ಸಲೆ ಕನಕಪ್ರತಿಮೆಯಂತೆ ತೋರ್ಪಿಸಿಸುವಂ ||

ನೆಲದೊಳ್ ನಿಕ್ಷೇಪಿಸ ಬೇ |

ಡೊಲೆದಿರ್ದಸು ಮಗುಯ್ತು ಬರ್ಕುವದು ಬಿಡುವಶದಿಂ||

೫೨||

ವಿ|| ಇದು ರಾತ್ರಿಯಲ್ಲಿ ಶಕ್ತನಪ್ಪ ನರಿಯ ಮಾತು

ಕಂ|| ಅತಿಭಯಮಂ ಪುಟ್ಟಿಸುವೀ |

ಪಿತ್ಯನನಮಂ ಪೊಕ್ಕು ಮಗುಯ್ತು ಶವ(ವೊಂದಿ)ಲ್ಲೀ ||

ಕ್ಷಿತಿಯೊಳೆ ಮರ್ವೊದವದ ಮು |

ನ್ನೆ ತೊಲಗಿ ಸುಕ್ಷೇಮವೃತ್ತಿಯಿಂ ಮನೆಗೆಯ್ದಿಂ ||

೫೩||

(b) ಇಲ್ಲಿ ಕವಿಯು ಮೂಲಪದ್ಯವನ್ನೇ ಪರಿವರ್ತನಮಾಡಿ ಅಲ್ಲಿ ವರ್ಣನಾಗಿರುವ ಹೆಯ
ಗ್ರೀವನಿಗೆ ಬದಲಾಗಿ ಸಾಳುವ ಮಲ್ಲವನ್ನು ಸೇರಿಸಿರುವನು.

೧|| ಇದು ದಿನದಲ್ಲಿ ಸಮರ್ಥನಪ್ಪ ಪರ್ವಿನ ಮಾತು.

ಇಂತೆಂದು ಪ್ರಬಂಧದಿಂದ ಪೇಟಲ್ಪಟ್ಟರ್ಥದಿಂದ ನರಿಪರ್ವಗಳ ತಂತಮ್ಮ
ನೇಳೆಯಲ್ಲಿ ಯಾ ಶವಭಕ್ಷಣಾಭಿಪ್ರಾಯಂ ಪ್ರಕಾಶಿತಮಾಯ್ತು (ಪ್ರಕಾಶಿ
ಸಲ್ಪಟ್ಟಿತ್ತು), ಈ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ವಸ್ತುವಿನಿಂದಲಂಕಾರವ್ಯಂಜಕತ್ವಮಂ, ಅಲಂ
ಕಾರದಿಂದ ವಸ್ತುವ್ಯಂಜಕತ್ವಮಂ, ಅಲಂಕಾರದಿಂದಲಂಕಾರವ್ಯಂಜಕತ್ವಮಂ
ಪ್ರಬಂಧದೊಳ್ ಮೇಣ್ ಯೋಜಿಸಿಕೊಳ್ಳಿದು.

(1) ಕವಿಪ್ರಾಥೋಕ್ತಿಯುಳ್ಳ ವಸ್ತುವಿನ ವಸ್ತುವ್ಯಂಜಕತೆದೊಡೆ.

ಚಂ|| ಸುರಗಿರಿಕೂಟದೊಳ್ ನೆಗಟ್ಟಿ ಕಿನ್ನರಿಯರ್ಕಳೆ ಸಾಳ್ವಮಲ್ಲಭೂ |
ವರವರಕೀರ್ತಿಯಂ ಪಡೆದು ಪಾಡುವಿನಂ ದಿಗಿಭಾಳೆ ಕೇಳ್ವು ಕೇ ||
ಕರದೊಳೆ ಕರ್ಣಮೂಲಮನಭೀಕ್ಷಿಸಿ ಸತ್ಪಳಿನಸಕ್ಕಳಾಗ್ರಸಂ |
ಸ್ಥಿರತಮೃಣಾಳಮೆಂದು ಸೆಳೆವುಜ್ಜುಗದಿಂ ಕರಮಂ ನಿಮಿರ್ಚುಗುಂ || ೫||

ನಿ|| ಇಲ್ಲಿ [ಸಾಳ್ವಮಲ್ಲಭೂಪನ ಕೀರ್ತಿಯಂ ಕೇಳ್ವು ದಿಗಿಭಾಳೆ ಕರ್ಣಮೂಲ
ಮನೀಕ್ಷಿಸಿ (ಯಲ್ಲಿ ತೋರ್ಪ ಜನಮಂ) ಮೃಣಾಳಮೆಂದು ಸೆಳೆವುಜ್ಜುಗದಿಂ
ಕರಮಂ ನಿಮಿರ್ಚುಗುಮೆಂಬ ವಾಚ್ಯಾರ್ಥಮಪ್ಪ ಕವಿಸಿಬದ್ಧಪ್ರಾಥೋಕ್ತಿ
ಯಂ (ಯಶಮಂ ಬಿಳಿದೆಂದು ಬಣ್ಣಿ ಪುದು ಕವಿಸನುಯ ಸಿದ್ಧಮಾದುದುಂ)
ದಾತನಕೀರ್ತಿ ದಿಗಂತಪ್ರಸಾರಿತ ಮಾಯ್ತುಂಬ ವಸ್ತು ವ್ಯಂಜಿತಮಾದುದು.

ಕವಿಪ್ರಾಥೋಕ್ತಿಯೊಳ್ ವಸ್ತುವಿನಿಂದಲಂಕಾರಮೆಂತೆದೊಡೆ.

ಕಂ|| ವರಸಾಳ್ವಮಲ್ಲಸಂ ಸಂ |

ಗರದೊಳ್ ಜಯಲಕ್ಷ್ಮಿ ಚಾರುತರವಚದಂ ಸ್ವೀ ||

ಕರಿಸಲ್ಪಟ್ಟಳದೇಂ ತ |

ತ್ವರಿಕಂಠರವದ್ರಿಕ್ಕುಹರದಿಂ ಸ್ವೀಕರಿಕುಂ ||

೫೫||

(1) ಕಾವ್ಯಾನುಶಾಸನಕಾರನು ಈಭೇದಗಳನ್ನು ನಿರಾಕರಿಸಿರುವುದರಿಂದ ಇವನ್ನು ಉದ
ಹರಿಸದೆ ರಸಾದಿವ್ಯಂಜಕಗಳನ್ನು ಸ್ತೂಲವಾಗಿ ಉದಹರಿಸಿ ಪ್ರಕರಣವನ್ನು ಪಸಂಹರಿಸುವನು.
ಈಕವಿಯು ಆಭೇದಗಳನ್ನು ಅಂಗೀಕರಿಸಿರುವುದರಿಂದ ಅವುಗಳೆಲ್ಲಾ ಉದಾಹರಣೆಯನ್ನು
ಕೊಟ್ಟು ಈಪ್ರಕರಣವನ್ನು ಪಸಂಹರಿಸುವನು, ಮತ್ತು ಈಕವಿಯು ರಸವಿಷಯಕ್ಕೆ "ರಸರತ್ನಾ
ಕರ" ಎಂಬ ವಿಸ್ತೃತವಾದ ಬೇರೊಂದು ಗ್ರಂಥವನ್ನೇ ಬರೆದಿರುವುದರಿಂದ ರಸವಿಷಯವನ್ನು
ಈಪ್ರಕರಣದಲ್ಲಿಹೇಳದೆ ಬಿಟ್ಟಿರುವನೆಂದು ಊಹಿಸಲು ಅವಕಾಶವುಂಟು

ವಿ|| ಇಲ್ಲಿ ವಿಜಯಲಕ್ಷ್ಮೀಯ ಮುಂದಲೆವಿಡಿದುದು ನೋಯ್ತುಹುಂ ಮದನೋ
 ದ್ರೇಕಂಗಳಾದುವೆಂಬಂತೆ ಗರಿಕಂದರಂಗಳ ನಿನ್ನ ಶತ್ರುಗಳೋಡಿ ಗುಹೆ
 ಯೊಳಿದು ಪರಂಬುದಲ್ತು. ಮತ್ತಂ ನಿನ್ನತ್ತಣೆಂದಪ್ಪ ಪರಾಭವಮಂ
 ಶಂಕಿಸಿ ಗುಹೆಗಳವರ ಕೊರಲುವೀಯವೆಂದು ಪಿಡಿದು ವೆಂಬುದಪ್ಪತ್ಯಲಂ
 ಕಾರಂ ವ್ಯಜ್ಞಂ.

ಕವಿಪ್ರಾಥೋಕ್ತಿಯೊಳಲಂಕಾರದಿಂ ವಸ್ತುವ್ಯಜ್ಞವೆಂತೆಂದೊಡೆ.

ಮ|| ಭರದೇಕಾಂತನಿವಾಸದೊಳ ಪಡೆದು ಗಾಢಾಲಿಂಗನೋದ್ಯುಕ್ತನಾ |
 ಗಿರೆ ಕಾಂತಂ ಘನಮಾನಗರ್ವಿತಯರಪ್ಪಾನೀರೆವೆಂಡೆಗಳ |
 ದ್ಧುರನಾನಂ ದೃಢಪೀಡನೋದ್ಯುಭಯದಿಂ(ದಂ) ಬಿಟ್ಟು ಪೋಯ್ದೆಂಬಿನಂ |
 ಪಿರಿದಾವೇಗದೆ ಪಿಂಗಿದತ್ತು ಹೃದಯಾಂಭೋಜಾತಪೀಠಸ್ಥಿತಂ || ೫೬ ||
 ವಿ|| ಇಲ್ಲಿ ಕವಿಪ್ರಾಥೋಕ್ತಿಯಿಂ ಶುಟ್ಟಿದುತ್ಪ್ರೇಕ್ಷಾಲಂಕಾರದಿಂ ಮನದ ತೊಲ
 ಗಿಕೆಯಿಂ ಸೂಚಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಪ್ರತ್ಯಾಲಿಂಗನಂ ಮೊದಲಾದುವು ಪರ್ಚುಗೆ
 ಯೆಂಬ ವಸ್ತು ಧ್ವನಿಪಟ್ಟಿತು.

ಕವಿಪ್ರಾಥೋಕ್ತಿಯೊಳಲಂಕಾರದಿಂ ವಸ್ತುವ್ಯಜ್ಞವೆಂತೆಂದೊಡೆ.

ಚಂ|| ವರಕವಿವಕ್ತೃಪಂಕರುಹದೊಳ ನೆಲೆಗೊಂಡು ಸಮಸ್ತವಿಷ್ಣುವೋ |
 ತ್ತರಮನೊರಲ್ಪಂಪಿನೊಳೆ ನೂತನಮಾಗಿ (ಯೋವನ) ಸೃಷ್ಟಿಯು ||
 ದ್ಧುರತರಲೇಲಿಯಿಂ ಕಮಲವಿಷ್ಣುರನಂ ನಗುತಿರ್ಪಳಾವಳಾ |
 ಸರಸತಿ ಕೂರ್ತು ಬೇಯ್ದು ವರಮಂ ಭಜಕಾವಳಿಗೀಗೆ ಸಂತತಂ || ೫೭ ||
 ವಿ|| ಇಲ್ಲಿ ನಗುತಿರ್ಪಳೆಂಬಂತೆಯೆಂಬುತ್ಪ್ರೇಕ್ಷಾಲಂಕಾರದಿಂ ಚಮತ್ಕಾರಕ್ಕೆ
 ಮುಖ್ಯಕಾರಣಮಾದ ಜಗತ್ತಿನ ಜಡಜಾಸನಸ್ಥೆಯಾಗಿ ನಿರ್ಮಿಸಲ್ಪಟ್ಟಳೆಂಬ
 ವ್ಯತಿರೇಕಾಲಂಕಾರಂ ವ್ಯಜ್ಞಂ.—

ಕವಿವಿವಿಧವಕ್ತೃಪ್ರಾಥೋಕ್ತಿಯೊಳ ಪಸ್ತುವಿನಿಂ ವಸ್ತುವ್ಯಜ್ಞವೆಂತೆಂದೊಡೆ.

ಮ|ಸ್ರ|| ವಿಳಸಲ್ಲಂಕಾಚಲೋಪಾಂತದೊಳೆ ಸುಲಿದ ಸಂಭೋಗಕಾಂತೋರಗೀಸಂ |
 ಕುಳಮಾದಂ ಪೀಡು ಮೆಯಸಣ್ಣಿಸಿದ, ಲಲಿತವಾಯುಪ್ರತಾನಂಗಳೀ
 ಗಳ ||
 ಮುಳಿಸಿಂ ಕಾಂತರ್ಕಳೊಳೆ ಪಿಂಗಿದ ವಿರಹದ ಪೆಂಡಿಗಳಸುಯ್ಯು ಮೇಳಂ |
 ದಳದುವಿಂ|ಬೀಸುಗುಂ ಬಾಲತೆಯೊಳೆ ಹರೆಯಂ ಪೂರ್ತಿವೆತ್ತಯವೆತ್ತಂ ||

ವಿ|| ಇಲ್ಲಿ ನಿಟ್ಟುಸಿರಿಸುಳ್ಳ ಪ್ರಾಪ್ತಮಾದೈತ್ಸರ್ಯಮನುಳ್ಳ ವಾಯುಗಳ ಘಟಕ ಮಾದಕಾರ್ಯಮಂ ಸಂಘಟಿಸುತ್ತಮಿರ್ದವುನೆಂಬಿವು ಮೊದಲಾದುವು ವ್ಯಜ್ಞಂ.

ವಸ್ತುವಿನಿಂದಲಂಕಾರ ವ್ಯಜ್ಞವೆಂತೆಂದೊಡೆ.

ಕಂ|| ಎನೆಂಬೆಂ ಕೆಳದಿಯೆ ಮ |

ನ್ಮಾನವನೀಹೃದಯದಲ್ಲಿ ಸೆಳೆತಿಗೆಯ್ದುದು ||

ದಾನಿರೆ ಪತೀವೀಕ್ಷಣಸಂ |

ಧಾನಸಹಾಯದೆ ಕಲುಳ್ಳು ಪೋಯ್ತೆವೇಗಂ ||

೫೯||

ವಿ|| ಇಲ್ಲಿ ಮಾನಪಲಾಯನರೂಪಮಾದ ವಸ್ತುವಿನಿಂ ನಾಯಕಂ ಪ್ರಾರ್ಥನೆ ಮಾಡದಿದ್ದೊಡಂ ನಾಯಿಕೆ ಪ್ರಸನ್ನಳಾದಳೆಂಬ ವಿಭಾವನಾಲಂಕಾರಂ ವ್ಯಜ್ಞಂ. ಮೇಣ್ ಪ್ರಿಯದರ್ಶನಸಾಭಾಗ್ಯದ ಬಲಂ ಧೈರ್ಯದಿಂ ತಾಳೈನೆಂದೊಡೆ ಶಕ್ಯಮಲ್ಲಯೆಂಬುತ್ತೇಕ್ಷಾಲಂಕಾರಂ ವ್ಯಜ್ಞಂ. ಮೇಣ್ ಪ್ರಿಯದರ್ಶನಕ್ಕೆ ನಾಯಕತ್ವಂ, ಮಾನಕ್ಕೆ ಪ್ರಿಯದರ್ಶನತ್ವಂ ಧೈರ್ಯಕ್ಕೆ ತತ್ಸಮಂತತ್ವಮೆಂಬೀ ವ್ಯವಸ್ಥೆಗಳ್. ಉತ್ತೇಕ್ಷಾಲಂಕಾರಂ ವ್ಯಜ್ಞಂ.

ಅಲಂಕಾರದಿಂ ವಸ್ತುವ್ಯಜ್ಞವೆಂತೆಂದೊಡೆ.

ಚಂ|| ಸರಸಿಜನೀತ್ರೈ ಕಾಯ್ವು ಮನಕಾದುದೆ ಪೇಲಿ ನಯನಂಗಳಲ್ಲಿ ಕಂ |

ಪುರುತರಮಾಯ್ತು ಕೇಳಿ ಪ್ರಿಯನೆ ನಿನ್ನಯ ಮೆಯ್ಯೊಳೆ ತಳ್ತು ಸಾರ್ದ ದು ||

ಧರನಬಿಭಾತಿ ರಕ್ತವಸನೋಜ್ವಲಶೋಭೆಯೆ ಯೆನ್ನದೃಷ್ಟಿಗಾ |

ದರಣೆವೊಲೀಯಲಾದುದುರುಕೋಪದ ಕೆಂಕಮಿದಲ್ಲು ನಿಶ್ಚಯಂ || . ೬೦||

ವಿ|| ಇಲ್ಲಿ ಕುಪಿತನಾದ ಲೋಚನಂಗಳನೇಕಾರಣಂ ಧರಿಯಿಸುತಿದೇ ಯೆಂಬ ಪ್ರಶೋತ್ತರಾಲಂಕಾರದಿಂ ಬಹುಯಾದ್ರವನಪಕ್ಷತಾದಿಗಳನೆ ಮಹಿಸು ತಿರ್ದವುಂಬುದಲ್ಲು ಅದರ್ಕ ಸಂದುಂಪ್ರಸಾದ ಪಾತ್ರನಾದುದಿಲ್ಲಮೆಂಬ ವಸ್ತು ವ್ಯಜ್ಞಂ.

ಅಲಂಕಾರದಿನಲಂಕಾರವ್ಯಜ್ಞಾನೇತಂದೋಡೆ.

ಉ|| ಭಾವಕ ಕೇಳೆ ಭವದ್ಭೃದಯವೊಪ್ಪುವ ಸಾಯಿರವೆಂದೊಂದೆ ಪೂ |

ಣಾರ್ವಹಮಿಂತಿದಿನ್ನಿ ದಱರೊಳಾಂ ಪುಗಲಿಂಬಿನಿತ್ತಿಲ್ಲೆನುತ್ತೆ ನಾ ||

ನಾವಿಧದುಜ್ಜುಗಂಗಳಿನಿತ್ತಿಲ್ಲದೆ ತನ್ನಿಯನಾದೊಡಂ ಕರಂ |

ಭಾವಿಸಿ ನಲೈಯಿಂದತಿತನುತ್ವಮನೆನ್ನ ಶರೀರಕಿತ್ತಪೆಂ || ೬೧||

ವಿ|| ಇಲ್ಲಿ ಹೇತ್ವಲಂಕಾರದಿಂ ಸಣ್ಣ ಮಾದಶರೀರಮತಿಸಣ್ಣಮಂಮಾಡಿದೊಡಂ

ನಿನ್ನಜಿತ್ತದೊಳಾಂ ವರ್ತಿಸೆನೆಂಬ ವಿಶೇಷೋಕ್ತೃಲಂಕಾರಂ ವೈಭೃತಿಂ.

ಗ್ರಂಥವಿಸ್ತರಭಯದಿನತಿವಿಸ್ತರಮಂ ಮಾಡಿದುದಿಲ್ಲಂ.

ಶಾ ರ ದಾ ವಿ ಲಾ ಸ ದೊ ಳ್.

ಧ್ವನಿವ್ಯಜ್ಞಾನವರಣಂ.

ದ್ವಿತೀಯಪರಿಚ್ಛೇದಂ.

ಸಮಾಪ್ತಂ

ಪರಿಶಿಷ್ಟ ೨.

ಲಕ್ಷ್ಯಲಕ್ಷಣಪದ್ಯಗಳ ಅಕಾರಾದ್ಯನುಕ್ರಮಣಿಕೆ.

ಮತ್ತು

ಅವುಗಳ ಅಕರಗಳು.

(ರಸರತ್ನಾಕರ)

(ಪದ್ಯಸಂಖ್ಯೆ)

(ಆಕರಗ್ರಂಥಗಳ)

(ಆ-ಪ.ಸಂ.)

ಅ

ಅಂತೆಸೆನ ಹಾನಭಾವ (ಸೂ)	೨೧		
ಅಂಬುಜನಾಳಮೆಂಬ	೨೪೭	ಕಾವ್ಯಾವ	೬೮೯
ಅಕ್ಷಿಮುಖವಿಕಸನಾದಿ (ಸೂ)	೫೮		
ಅಡಗಿನ ತೋಲ ನೆತ್ತರ	೧೧೭		
ಅಡಗೆಜಗಿದಿನಿಯನಂ (ಸೂ)	೯೮		
ಅಣಿಯರಮೆನ್ನಂ	೪೨		
ಅತಿಮಗ್ನಾ ಪಾಂಗ	೧೮	ಲೀಲಾ	೧೪—೯೭
ಅತಿಸೂಕ್ಷ್ಮೇಕ್ಷಣನೆಂತು	೧೧೧	ಕಾವ್ಯಾವ	೭೩೧
ಅನತಿಶಯನಾಯಿಕಾ (ಸೂ)	೭೯		
ಅನಿತಂಗೆಯ್ದುಯಿಂಬ	೩೮	ಆದಿ	೧೨—೩೭
ಅನುಭಾವಂ ತಿಳಿ (ಸೂ)	೪೫		
ಅನುರೇಂದ್ರೋನ್ನತಿ	೧೮೪	ಆದಿ	೧೦—೫೯
ಅನೃತದ ಖಂಡಶರ್ಕರೆಯ	೨೫೯	ಕಾವ್ಯಾವ	೧೪೪
ಅರುಣಜಲಾವಲಿಪ್ತಿ	೧೨೬	{ (ಗದಾ)	೮೩೪ ೪—೨೨
ಅರುಣಮನೇತ್ರ	೧೬೯		
ಅರೆಮುಗಿದಿದರ್ ಕಣ್ಮಲರ್ಗಳಂ	೧೯೧	ಗದಾ	೪—೫೩
ಅಲರ್ಗಣ್ ಬೆಂಡೇಯಿ	೧೭		
ಅಲರ್ಗಣ್ಣಂ ಪೂವಿನಂಬಂ	೮೪	ಲೀಲಾ	೧೦—೭೨

(ರಸರತ್ನಾಕರ)	(ಪದ್ಯಸಂಖ್ಯೆ)	(ಆಕರಗ್ರಂಥಗಳ)	(ಅ-ಪ.ಸಂ)
ಅವಗುಣಮಿಹಾಕಿಂಗಳೆ	೬		
ಅವತಂಸಂ ಮೋಕ್ಷಲಕ್ಷ್ಮೀ	೨೨೦	ಮಲ್ಲಿನಾಥ	೧—೬
ಅವತಂಸೋತ್ಪಲತಾಡನಂ	೧೯೩	ಅದಿ	೧೨—೪೮
ಅನಹಿಂತ್ಯ ಭಯರಾಗಾದಿ (ಸೂ)	೧೪೦		
ಅಸಿತಪಯೋಧರಾನನ	೨೦೫	ಚಂದ್ರ	೩—೮೮
ಅಳಕಂ ತುಂಬಿವೊಲಾಡೆ	೧೪೩	ಲೀಲಾ	೨—೧೩೨
ಅಳುದಲರಂಬು ಗಿಚ್ಚು	೨೨೫		
ಅಱುತೆರ್ದೆಯಾಱಿ	೨೫೪	ಚಂದ್ರ	೭—೪೭
ಆ.			
ಅಟಂ ಬಾಜನೆಗಾಡಿ	೫೭	ಕಾವ್ಯಾವ	೬೩೩
ಅತನಿನಾದಬೇಟೆ	೪೬	ಚಂದ್ರ	೫—೧೨೨
ಅದಂ ಹೃತ್ತಪ (ಸೂ)	೧೧೮		
ಅನಾಯರಂದೆ	೮		
ಅನಿರ್ದ ಬನದೊಳುಲಿದು	೨೪೬		
ಅರಯೆ ರತಿಯಿಂದಂ (ಸೂ)	೧೪		
ಅಲಂಬನದುರುಗುಣ (ಸೂ)	೧೭		
ಇ.			
ಇಂತಪ್ಪಿಯೆ ಪೇಪ್ಪ (ಸೂ)	೯೫		
ಇಂತಾದನುಭಾವಂ (ಸೂ)	೪೯		
ಇಂತಿದುವೆ ನಿಪ್ಪಲಂಭ (ಸೂ)	೪೩		
ಇಂತೀರೇಣ್ಣರನರ್ (ಸೂ)	೮೨		
ಇಂದುವರನೂರುಮಿ	೨೬೮		
ಇಂನಾಪರಕೀಯೆ (ಸೂ)	೯೩		
ಇಂನಿವರಂ ಸಖೀ	೬೫		
ಇಂಬಱಿದೆನ್ನ	೨೨೭		
ಇಂಬಾಗಿ ನವರಸಕ್ಕಾ (ಸೂ)	೭೦		
ಇತರೇತರರತಿ (ಸೂ)	೧೫		
ಇದಿರೊಳ್ ಪುಲಿ ಗರ್ಜಿಸು	೧೭೯	ಚಂದ್ರ	೫—೫೯

(ರೂರತ್ನಾಕರ)	(ಪದ್ಯಸಂಖ್ಯೆ)	(ಅಕರಗ್ರಂಥಗಳ)	(ಅ-ಪ.ಸಂ)
ಇದು ಕಾರ್ಯಶಾಪ (ಸೂ)	೩೩		
ಇದು ಲಾಕ್ಷಾಗೇಹದಾಹ	೨೩೮	ಗದಾ	೮—೧೯
ಇನನಂ ಕಾಣದೆ ಸಂಚಳ	೨೪೪		
ಇನಿತಂ ನಂಬಲೆ ಮನ್ಮನೋರಮಣಿ	೧೬೪	ಶೃಂ-ರ,	೩—೫೫
ಇನಿಯಂ ಬಾರದೆ ನಿಂದನೇಕೆ	೧೬೧	ಶೃಂ-ರ,	೩—೩೨
ಇನಿಯಂ ಸೋಂಕಲೊಡಂ	೨೬೦		
ಇನಿಯನ ಕೆಂದಳಂ	೨೬೨	ಕಾವ್ಯಾವ (ಆದಿ)	೩೪೫ ೪—೪೯
ಇನಿಯನಗಲ್ಲು ಪೋಗಿ	೬೬	ಕಾವ್ಯಾವ (ಆದಿ)	೮೦೩ ೧೨—೪೨
ಇನಿಯನಗಲ್ಲು ಬೇರ್ನೆಲೆ	೨೧೪		
ಇನಿಯನಗಲ್ಲೊಡಂ	೧೩೯	ಶೃಂ-ರ,	೩—೨೮
ಇನಿಯನನಟ್ಟುಟಿಂ	೨೪		
ಇನಿಯನಪಟ್ಟಿ ಸಾರ್ದು	೨೧೧		
ಇನಿಯನ ವಿಯೋಗದಿಂ	೨೬೩	ಕಾವ್ಯಾವ	೩೩೯
ಇನಿಯನೆ ನೀನೆ	೩೯		
ಇನಿಸಂ ತನ್ನ ನಗಲ್ಲೊಡಂ	೧೪೧		
ಇರದೆಂಬುಂ ದಿಗ್ಗಜಂಗಳ್	೨೦೬	ಕಾವ್ಯಾವ (ಆದಿ)	೩೯೨ ೧೪—೯೧
ಇವನಂತೀಕೆಗೆ	೩೧		
ಇವರಂ ಪ್ರಿಯನಿರ್ಭೆಡೆ (ಸೂ)	೧೦೫		
ಇವಳವಳೋಕನಾಕುಳಿತೆ	೨೨೮	ಚಂದ್ರ	೧೦—೧೧
ಈ.			
ಈಕೃತಿ ಕವಿಕೃತ	೨೬೯		
ಈಕೆಯ ಲೋಚನಂ	೧೩	ಉದ್ಭಟ	೮—೪೩
ಉ.			
ಉಗುರುತ್ತುಂ ಸಿದ್ಧಿಯೆಂಬ	೨೪೮	ಮಲ್ಲಿ ಪಂಪ-ರಾ,	೮—೯೪ ೩—೧೫೨

(ಕಸರತ್ನಾಕರ)	(ಪದ್ಯಸಂಖ್ಯೆ)	(ಆಕರಗ್ರಂಥಗಳ)	(ಆ-ಪ.ಸಂ)
ಉದಯಾಸ್ತೋನ್ನತ	೧೦೪	ಕಾವ್ಯಾವ (ಶಬ್ದ. ದ)	೧೭೩
ಉರಗಾದ್ಯಭಿಘಾತಂ (ಸೂ)	೧೦೪		೧೭೬
ಉರಿಗಣ್ಣಂ ನನೆವಿಲ್ಲನಂ	೨೦೧		
ಉಸಿರಲರೊಯ್ಯನೊಯ್ಯನೆ	೨೦೦	ಚಂದ್ರ	೫—೧೯
ಉಱದೆನ್ನಂ ಮಾಯೆಯಿಂ	೨೩೦	ಶೃಂ.ರ,	೧—೭೧

ಊ.

ಊಡಿದನೋದಲಿತ್ತೆ	೧೦೩

ಎ.

ಎಂನನೆ ಕೂರ್ತು	೪೯		
ಎನಗಂ ಬಲ್ಲಾಳ್ಗಡಂ	೧೩೨	ಪಂಪ.ರಾ	೧೨—೭೩
ಎನಗೀನಿನ್ನವಿಕಾರಮಂ	೧೩೫	ಶೃಂ.ರ	೩—೧೧
ಎನಗೇಕಾದುದೋ	೧೭೪		
ಎನಸುಂಲಜ್ಜೆಯಿನಾಂದ (ಸೂ)	೨೪		
ಎರಡುಂ ವಿರುದ್ಧರಸ (ಸೂ)	೬೯	ಕಾವ್ಯಾವ (ಸೂ)	೨೦೫
ಎರೆವ ಮುಱಲ್ವ ಲಲ್ಲಯಿಪ	೨೩೩	ಆದಿ	೩—೪೩
ಎಲರಿಂದೆಟ್ಟು ತ್ತು ಲೀಲಾವತಿ	೧೮೧	ಲೀಲಾ	೧೦—೬೬
ಎಲೆಎಲೆಮಂತ್ರನಾದಿ	೨೪೦		
ಎಲೆಮೃಗನೇತ್ರನೋಡ	೧೫೩	ಶೃಂ.ರ,	೩—೯
ಎಲೆಮೃಗನೇತ್ರಬೇಡ	೧೪೬		
ಎಸೆಗುಂ ದೇಹಿಗೆ (ಸೂ)	೨		
ಎಳಮಿಂಜಿಂದೊಪ್ಪ	೩೧	ಆನಂತ	೪—೯೩
ಎಳಮಿಂಜಿಲ್ಲಕ್ಕುಮಾ	೬೭	ಕಾವ್ಯಾವ	—೬೩೫
ಎಳವೆಱಿರಿದಾಡೆ	೨೪೯	ಕಾವ್ಯಾವ } (ಅಜಿತ)	೬೪
ಎಳೆಯಳಿರುತೆನ್ನ	೨೭		೬—೨
ಎಱಗಿದೊಡಾಗೆ	೧೪೯		

(ರಸರತ್ನಾಕರ)	(ಪದ್ಯಸಂಖ್ಯೆ)	(ಅಕರಗ್ರಂಥಗಳ)	(ಅ-ಪ.ಸಂ)
ಎ.			
ಎನೇನೋ ಮದನುಜರುಮೆ	೨೩೧	ಕಾವ್ಯಾವ (ಅದಿ)	೪೩೨ ೧೪—೨೫
*ಎಲಿದ ಗೆಯ್ಯಲಿನೆಮ್ಮೊಳ್ಳಾ	೧೮೮		
ಬಿ.			
ಬಡವೋದರ್ ಬಂದ	೪೦	ಶೃಂ-ರ,	೨—೫೫
ಬದವಿದನಾಟಕದೊಳ್ (ಸೂ)	೬		
ಬದವಿದಚಿತ್ತದಿಂ (ಸೂ)	೩		
ಬದವಿದೊಂದು (ಸೂ)	೬೧		
ಬಲಲೆ ತಗುಟ್ಟು ಪುತ್ತಿಡೆ	೧೨೨	ಚಂದ್ರ	೧೧—೨೦
ಕೆ.			
ಕಂಪಸ್ವೇದಾದಿ (ಸೂ)	೬೦		
ಕಡವಲರ್ಧಂತೆ	೧೯೪	ಚಂದ್ರ	೬—೮೮
ಕಡುಗಟ್ಟಲೆಯೊಳ್	೯೧	ಕಾವ್ಯಾವ	೬೫೩
ಕಡೆಗಣ್ಣಿಂ ಕಡೆಗೋಡಿ	೭೨	,	೮೦೩
ಕಡೆದನೊ ಚಂದ್ರಕಾಂತ	೫೬	ಮಲ್ಲಿ	೪—೫೪
ಕಡೆದವೊಲಿರ್ಪ	೨೧	ಕಾವ್ಯಾವ	೯೩೪
ಕನದಿಷ್ಟಸ್ತುರಣ (ಸೂ)	೧೩೬		
ಕನಸಿನೊಳೆನ್ನ	೭೬	ಶೃಂ-ರ,	೪—೬೪
ಕನಸು ಕನವಂಕೆ	೧೩೨		
ಕಮನೀಯವಾಣಿ (ಸೂ)	೮೩		
ಕರಜಕ್ಷತಗಳಿತಾಶ್ಯಾನ	೧೨೫	ಕಾವ್ಯಾವ	೮೩೨
ಕರುಣಂಶೋಕದಿನಕುಂ (ಸೂ)	೫೦		
ಕರುಣಾರಸಕ್ಕೆ ವೀರಂ (ಸೂ)	೬೮		
ಕರುವಿಟ್ಟು ಕಾಮದೇವಂ	೨೦		

* ಕಾವ್ಯಾವಲೋಕನದಲ್ಲಿ ಈ ವೃತ್ತವು ೭-೩ ಪದಗಳ ಮಾರ್ಪಾಡಿನಿಂದ ಬೇರೊಂದು ವೃತ್ತವಾಗಿ ಪರಿಣಮಿಸಿದೆ (ಕಾವ್ಯಾವ—೩೧೪.)

(ರಸಿಕತಾಳರ)	(ಪದ್ಯಸಂಖ್ಯೆ)	(ಅಕರಗ್ರಂಥಗಳ)	(ಅ-ಪ ಸಂ)
ಕವಿಯೆಂಬ ಪೆಸರ್ಗೆ	೭		
ಕಷ್ಟಂ ದುಃಖಾನಲ	೧೯೬	ಆದಿ	೯ ೫೧
ಕಳಕಾಂಕ್ಷೀಕ್ಷುದ್ರ	೪೮	ಶೃಂ-ರ,	೨—೬೭
ಕಳವಳಿಸಿದಪಳ	೯೨	ಶೃಂ-ರ,	೪—೮೪
ಕಳಸಂ ಪದ್ಮಾಕರಂ	೨೪೧	ಮಲ್ಲಿ	೬—೪೪
ಕಳಹಂಸಾಲಸಯಾನೆಯಂ	೨೨೨	ಪಂ-ರಾ	೯—೧೧
ಕಳ ತುಡಿಸಲ್ಪಡೇಂ	೪೭	ಶೃಂ-ರ,	೨—೬೫
ಕಱಿಯಿರೆಯುಂ	೩೪		
ಕಾಂಠಿಯೆ ಬಿತ್ತರಮಾ (ಸೂ)	೨೩		
ಕಾಯ್ಕಿಚ್ಚು ತಗುಳಿ	೧೮೬	ಕಾವ್ಯಾವ	೨೯೮
ಕಾಯ್ಪರನಾಗೆ ಕಾವ್ಯ	೨೩೬	"	೨೯೯
ಕಿಡಲೆಂದಿರ್ಪುದು ದೇಹ	೧೮೩		
ಕಿಡಿಯಂ ಕಣ್ಣಸಲೆ	೨೨೬		
ಕಿವಿಯುಂ ಮುಂಟೆಸಿ	೯೮		
ಕುಟಲಾನೀಳಾಲಕಂ	೧೪೨	ಕಾವ್ಯಾವ	೮೦೨
ಕುಡಿನೆಂ ದುಃಶಾಸನೋರೇಸ್ಥಲ	೧೦೭	"	೮೧೯
		(ಪಂ-ಭಾರ)}	೭—೧೩
ಕುಡುವುರ್ವಂನಸು	೪೪	ಶೃಂ-ರ,	೨—೫೯
ಕುಲವಿದ್ಯೈಶ್ವರ್ಯಾದಿ	೧೩೭		
ಕುಲವಿಭವರೂಪ (ಸೂ)	೧೨೨	ಶೃಂ-ರ,	೨—೩೦
ಕುಳಿರ್ವಲರುಮಾಲಿ	೫೮	ಕಾವ್ಯಾವ	೬೫೧
ಕುಳ್ಳಿದುರ್ವಮಿಳಿರ್ವ	೯೯	"	೮೧೩
ಕೂರಿಸ ಬೇಡವಂ	೩೭		
ಕೃತಗಂಡವಿಕಾಸಂ (ಸೂ)	೪೭		
ಕೃತಚಿತ್ತೋತ್ತಮ	೩೮		
ಕೃತವಿಸ್ಮಯಜಾತ (ಸೂ)	೫೭		
ಕಳದೀ ಮಜ್ಜೀವಿಕಾಥೀಶ್ವರನ	೧೩೩		
ಕ್ರಮದಿಂದನುಭಾವಮುದು (ಸೂ)	೪೬		
ಕ್ರಮದಿಂದ ದ್ವಾದಶ (ಸೂ)	೮೭	ಶೃಂ-ರ,	೩—೨೬

(ರಸರತ್ನಾಕರ)	(ವದ್ಯಸಂಖ್ಯೆ)	(ಆಕರಗ್ರಂಥಗಳ)	(ಅ-ಪ.ಸಂ)
ಕ್ರಮದಿಂದ ವಚನ (ಸೂ)	೧೦೧	ಶೃಂಗ-ರ,	೩—೭೫
ಕ್ಲಮಚಿಂತಾಲಸ್ಯ (ಸೂ)	೧೨೪		
ಕ್ಷಮೆಯುಳ್ಳಂ (ಸೂ)	೭೪		
ಕ್ಷತಿತಳಮಂ ಪ್ರಧಾನ	೧೩೦		
ಕ್ಷತಿಯೊಳರಾತಿಭೂಭುಜರ	೧೦೬	ಕಾವ್ಯಾವ	೮೧೮
ಕ್ಷತಿನಿರುತಕುಲೀನತೆ (ಸೂ)	೭೧		

ಖ.

ಖಲಚಾರ್ಯ (ಸೂ)	೧೪೧		
	ಗ.		
ಗಗನಚರಪ್ರಚಂಡ	೧೨೯	ಪಂ-ರಾಮಾ.	೯—೫೫
ಗಾನಿಲನುಪರಿ ಬಿಣ್ಣೊಪರಿ	೯೬		
ಗಿಡಿಗಂ ಕೊಂದುದೊ	೨೫೫	ಲೀಲಾ	೬—೧೧೩
ಗಿಡಿಗಿಡಿಜಂತ್ರ	೧೨೧	ಚಂದ್ರ	೧೧—೧೭
ಗಿಳಿಗಿನ್ನಂ ಕುಟುಕಿಕ್ಕಲೊಲ್ಲಳ	೮೦	ಲೀಲಾ	೭—೮೪
ಗುಡಿಗಟ್ಟುವ	೧೮೭	ಚಂದ್ರ	೧೩—೪೦
ಗೃಹದೀರ್ಘಿಕೆಯಂ	೨೨೪		
ಗ್ಲಾನಿಗುದಧ್ವಲಂಘನ (ಸೂ)	೧೨೬		

ಘ.

ಘನದೋರ್ಧ್ವಪ್ಪ	೧೦೫		
ಘನಮಾಲೆಸಮುದ್ರನ	೨೪೫		
ಘನಸಮಯಕ್ಕೆ	೧೫೮	ಶೃಂಗ-ರ,	೩—೬೭

ಚ.

ಚಕ್ಷುಃಪ್ರೀತಿ (ಸೂ)	೪೦		
ಚದುರನ ಜಾಣ್ಣುಡಿ	೯೫		
ಚಿತ್ತಂಬೊಕ್ಕಿದೆಯೆಂತೈ	೯೦	ಜಗನ್ನಾಥ	೧೧—೩೮
ಜುಂಬಿಸೆ ಬೀಗಿ	೫೪		

ಛ.

ಛಲಭಂಗಕಾರ್ಯ (ಸೂ)	೧೧೧		

(ರಸರತ್ನಾಕರ)

(ಪದ್ಯಸಂಖ್ಯೆ)

ಆಕರಗ್ರಂಥಗಳ (ಅ-ಪ.ಸಂ)

ಜ.

ಜರೆ ಬಂದೊಟ್ಟಿಸೆ	೧೯೫	ಅದಿ	೨—೪೯

ತ.

ತಡೆಯದೆನಿನಗವ್ವದ	೨೧೭		
ತಣಿವುಂಟೇ ಪೆಣತೊಂದವೂರ್ವ	೧೮೨	ಅದಿ	೩—೬೯
ತನ್ನಸೆವ ಕಾರ್ಯ (ಸೂ)	೧೩೫		
ತರದಾಲಂಬನ (ಸೂ)	೧೮		
ತಳಮಂ ಮಾಲುಡ್ಡಿ	೧೦೮	ಶೃಂ-ರ,	೧—೭೩
ತಳರದೆ ತನ್ನ	೮೩		
ತಳದ ರತಶ್ರಮಂ	೨೦೭		
ತಿಳಕಮನೋಸರಿಸುವ	೧೫೫	ಶೃಂ-ರ,	೩—೪೪
ತಿಳಿವನ ದೂತಿಗಡಂ	೬೪		
ತೆಣಪಟಿದೋಪನಪ್ಪೆ	೨೦೩	ಲೀಲಾ	೧೩—೨೦
ತೆರೆವೊಯ್ಲಿಂದಾದ	೨೨೩	ಜಗನ್ನಾಥ	೧—೫೩
ತೊಟ್ಟಹಿಯನಿಟ್ಟು	೧೦೦		
ತೊಳತೊಳಪ	೩೨		

ದ.

ದನುಜರನಾಮುರಾರಿ	೨೩೫	ಕಾವ್ಯಾವ	೮೯೯
ದಾರಿದ್ರ್ಯಮಿಷ್ಟ	೧೩೮ (ಸೂ)		
ದೂರಿಸಿ ಸುಯ್ಯ ಹಸ್ತ	೨೩೨	ಚಂದ್ರ	೮—೬೪
ದಸೆಗಳ್ ಮಾರ್ಧನಿವೋಗೇ	೧೦೧	ಶೃಂ-ರ,	೧—೭೭
ದೊರೆಗಿಡೆ ಬಾಯ್ಗೆ	೧೩೬	ಶೃಂ-ರ,	೩—೧೫

ಧ

ಧನಮರಣ ವಿಯೋಗ (ಸೂ)	೧೩೧		
ಧನುವುಂ ಕರ್ಪಿನಬಿಲಂ	೨೧೯	ಕಾವ್ಯಾವ,	೭೫೨
ಧರೆಯೋಳ್ ಸಂದಧಿರಾಜ	೧೩೧		
ಧಾರಾಭಿಷೇಕಮದುವೆ	೧೨೩	ಚಂದ್ರ,	೧೧—೧೪

(ರಸರತ್ನಾಕರ)	(ಪದ್ಯಸಂಖ್ಯೆ)	(ಆಕರಗ್ರಂಥಗಳ)	(ಅ-ಪ.ಸಂ)
ಧೀರೆಯೆನಿಕ್ಕುಂ (ಸೂ)	೮೯		
ಧೀರೋದಾತ್ತಲಲಿತರೀ (ಸೂ)	೭೩		
ಧೀರೋದ್ಧತನೇತ್ಯ (ಸೂ)	೭೭		
ಸ			
ನಂದನನೊಸಗೆಯುಮಾ	೧೮೦	ಕಾವ್ಯಾವ,	೮೬೪
ನಗೆಗಣ್ ಸೂಸೆ ವಿಲಾಸಮಂ	೪೩	{ ಪಂಪ. ೫—೪೨	
		{ ಮಲ್ಲಿ. ೮—೬೮	
ನಗೆವೆರಸಿದ್ (ಸೂ)	೪೯		
ನಡುಗೆ ಪಯೋಧರಂ	೧೭೦	ಶೃಂ-ರ,	೩—೮೩
ನಡುನಡಪಿತ್ತು	೭೮	ಚಂದ್ರ	೫—೧೨೪
ನಡೆದುದಿಳೇಶನೊಳ್	೨೩೪	ಪಂಪ-ರಾ,	೧೦—೨೩೩
ನಡೆಬೋರ್ಗಾವುದುಮಂ	೩೬		
ನಯನರತಿಚಿಂತೆ (ಸೂ)	೩೯		
ನಯನಾಕರ್ಷಣಮಂತ್ರ	೩೦		
ನರಕದ ನೆರೆಮನೆ	೧೧೮		
ನಲ್ಲರ ಕೂಟದೊಂದು	೨೦೨		
ನಲ್ಲರಗಲ್ಲೆಯಿಲ್ಲದೆ	೨೫೨	ಚಂದ್ರ,	೮—೭
ನವವಧು ನಲ್ಲನಿತ್ತು	೧೮೫		
ನವ ವಯನೆಯೈ (ಸೂ)	೮೮		
ನಸುದೆಜಿರಿದಿದ್	೨೬೩		
ನಸುದೊಡೆ ತೋರ್ಪ	೧೩೭	ಚಂದ್ರ,	೮—೫೧
ನಸು ಬಿಸುಪೇಜಿ	೮೫	ಪಂ-ರಾ,	೯—೧೧೭
ನಾಯಕರೆಲ್ಲರಸಕಂ (ಸೂ)	೭೮		
ನಾರಿಯ ಕೊರಲೆ ನೀಂ	೮೬		
ನಿಜಕೇಳಿಗೃಹದೊಳ್	೮೨		
ನಿಧಿ ದುಸ್ತರಜನ್ಮಾಂಭೋನಿಧಿ	೧೧೯	ಶಾಂತಿ	೯—೨೬
ನಿನ್ನಯ ಕೂಟಮಂ	೧೯೮		
ನಿಮಿದುವು ಪೊಳೆದುವು	೨೮	ಶ.ದ.ಸೂ	೨೨೪

(ರಸರತ್ನಾಕರ)

(ಪದ್ಯಸಂಖ್ಯೆ)

(ಆಕರಗ್ರಂಥಗಳ) (ಆ-ಪ.ಸಂ)

ನಿರತಂ ಶೃಂಗಾರ (ಸೂ)	೧೩		
ನೀನಜುದೆಣಿಸುವೊಡಾಡುದು (ಸೂ)	೧೦೩		
ನುಡಿದೊಡೆ ಚುನ್ನಮಂ	೧೩೨	ಶೃಂ-ರ,	೩—೮೭
ನುತಪಾತ್ರಶತ್ರು (ಸೂ)	೫೩		
ನುತ ಬೋಧೆ ಬಹುಶ್ರುತ (ಸೂ)	೧೨೯		
ನುತ ಶೀಲ ನೇಕಪತ್ನೀ (ಸೂ)	೮೦		
ನುತಸಖಿ ಲಿಂಗಿನಿ (ಸೂ)	೧೦೪		
ನೂತವಿಹಂಗಸಂಕುಳ	೧೬೩	ಶೃಂ-ರ,	೩—೫೮
ನೃಪಸುತೆಯಂ ತಾಂ	೬೧		
ನೆಗಲ್ದ ನಿರಿದ್ರಿಯ (ಸೂ)	೧೪೩		
ನೆಗಲ್ದ ನಿಭಾವಂ (ಸೂ)	೧೦೮		
ನೆನೆದೊಳಗದದುವೆ (ಸೂ)	೪೧		
ನೆನೆವಳೆ ಬೇಡದೊಂದನೆಡೆ	೭೩		
ನೆರೆವನ್ನಂ ರಸಿ ನಿಲ್ಲದಸ್ತು	೨೫೬	ಕಾವ್ಯಾವ,	೮೫೭
ನೆರೆವಳೆ ತಂಗಿಯನಟ್ಟ	೮೧	ಲೀಲಾ,	೨—೪೯
ನೆಹಿಯೆ ಪರಕೀಯೆ (ಸೂ)	೯೪	ಶೃಂ-ರ,	೩—೪೫
ನೊರೆ ಬಾಯಿಂ	೧೯೦		
ನೋಟುನೋರ್ವಳಂ	೧೩೪		
ನೋಡಿ ನುಡಿದೊಲ್ದು (ಸೂ)	೩೪		
ನೋಡುವಲಂಪಿನಿಂ	೨೨೯	ಚಂದ್ರ,	೧೦ ೭

ಪ

ಪಗಲೆಂದುಂ ತಲೆದೋರು	೨೪೨		
ಪಗೆ ಕಳೆಯಂ ಸರಿ (ಸೂ)	೬೫		
ಪತಿಚಿಂತಾವಿಧ್ವಂಸಿ	೭೭		
ಪದಯಿಸೆ ಸೋಂಕಿ	೧೩೮	ಕಾವ್ಯಾವ,	೮೦೦
ಪದುಳಿಸಿದಂಗೆ	೧೯	ನ	
ಪಥೆಹಮರ್ಧವೈ	೫೩	ಶೃಂ-ರ,	೨—೭೩

(ರಸರತ್ನಾಕರ)	(ಪದ್ಯಸಂಖ್ಯೆ)	(ಆಕರಗ್ರಂಥಗಳ)	(ಅ-ಪ ಸಂ)
ಪದವೆತ್ತಿವರ ಜೀವನೋದ್ದೆ	೬೦	ಕಾವ್ಯಾವ,	೮೦೫
ಪರದಾರಾದಿ ವಿರುದ್ಧ (ಸೂ)	೧೧೩		
ಪರನೃಪಸಿನ್ನ ಮಿತ್ರ	೩೦		
ಪರಮಪ್ರಿಯರೆತ್ತಾನುಂ (ಸೂ)	೩೮	ಶೃಂ-ರ,	೨—೫೬
ಪರಮಾರ್ಹಂತ್ಯ	೧		
ಪರಸಕಲೈಶ್ವರ್ಯ (ಸೂ)	೧೩೯		
ಪಂಜನಫಲವತ್ಕ್ಷೇತ್ರೋತ್ಕರ	೧೯೭	ಚಂದ್ರ,	೧೩—೮೨
ಪಂಞಾನು ವನಂತಂ	೯೩		
ಪರಿದೆಯಲ್ಲಯ್ಯ	೪೧	ಶೃಂ-ರ,	೨—೫೭
ಪರಿಪರಿತಂದು	೨೫೦	ಚಂದ್ರ,	೮—೧೦೧
ಪರಿಭಾವಿಸುವೊಡೆ (ಸೂ)	೩೩		
ಪರಿವರಣಜಲದಿನುಣ್ಣುವ	೧೧೬	ಶೃಂ-ರ,	೧—೮೯
ಪರಿವಿಡಿಗೆಯ್ಯ ಸೊಂದಿಗಿಳಿ	೧೭೭	ಶೃಂ-ರ,	೩—೬೬
ಪರೆದಿರೆ ತಿಮಿರಕಚಂ	೨೫೭	ಚಂದ್ರ,	೮—೩೨
ಪಱಿಬಾತ್ಯ ಪ್ರಿಯದಾರ	೨೧೮	ಚಂದ್ರ,	೧೦—೧೨೭
ಪಯಗಯಿದಯ್ತಿ	೬೮		
ಪಸದನವಾಂಪ	೫೧		
ಪಸರಿಪಭಾವದುದಯ (ಸೂ)	೧೦೫		
ಪಸಿದೊಡೆ ಸಲ್ಲಕೀ	೨೫೦	ಚಂದ್ರ	೫—೬೪
ಪಾಸುವ ಪಲ್ಲವಾಸ್ತರಣ	೮೯	ಜಗನ್ನಾಥ,	೧೧—೨೦
ಪಿಂತನೆ ಬಂದಿವರ	೧೫೨		
ಪುರ್ವಿಂದ ಪರಾಧಿಯ	೧೫೦		
ಪುಲಕಾಶ್ರು ಸ್ವೇದ (ಸೂ)	೮		
ಪುಸಿಗಂಧಾರ್ತಂ (ಸೂ)	೮೧		
ಪುಳಕಾಶ್ರುಸ್ತಂಭಂ (ಸೂ)	೧೪೪		
ಪೊಡವುತ್ತುಂಗಸ್ತನಂ	೨೦೮	ಜಗನ್ನಾಥ,	೧೬—೧೨೪
ಪೊರೆಗುಂ ಕ್ರೋಧದೆ (ಸೂ)	೫೫		
ಪೊಲ್ಲಮೆಗಂಡನರ್	೧೫೭	ಶೃಂ-ರ,	೩—೫೧

(ರಸರತ್ನಾಕರ)	(ಪದ್ಯಸಂಖ್ಯೆ)	(ಆಕರಗ್ರಂಥಗಳ)	(ಅ.ಪ.ಸಂ)
ಪೊಸಬನಿದಾವ	೧೪೪		
ಪೊಸಮಕರಂದ ಮೆಂಬ	೨೫೮	ಚಂದ್ರ,	೭—೬೩
ಪೊಸಮಸಿಲೋಳ ನೃಪಾತ್ಮಜೆ	೫೯		
ಪೊಸಮಸಿಲೋಳ ನೃಪಾತ್ಮಜೆ	೨೫		
ಪ್ರಕಟಿತರನಾಯಿಕೆ (ಸೂ)	೮೬		
ಪ್ರಕಟಪ್ರತಾಪಿ (ಸೂ)	೭೨		
ಪ್ರಭವಿಪುದುತ್ಸಾಹಸ್ಥಾಯಿ (ಸೂ)	೫೨		
ಪ್ರಾಕೃತ ನಲ್ಲಿನೀ	೧೨೮	ಪಂ-ರಾ,	೫—೭೨
ಪ್ರಿಯ ತನ್ನೋಪನೆ	೪೫	ಶೃಂ-ರ,	೨—೬೧
ಪ್ರಿಯನಿಷ್ಪದೆ (ಸೂ)	೯೨		
ಬ.			
ಬಿಂಗಿಯ ಕುಣಿತ	೯೭		
ಬಗೆಯೋಳ ಪೊಣ್ಣಿದ	೧೪೦	ಕಾವ್ಯಾವ,	೮೦೧
ಬರಿಯೋಳ ಪತ್ತಿದರ್	೨೧೨		
ಬಳಿದನುರಾಗದನ್ನ	೨೧೫		
ಬಳಿಯಿಸೆ ಬಾಸುಯಂ	೧೦೨	ಚಂದ್ರ,	೫—೧೧
ಬಿಜುಡಿಲೇಲಿಕ್ಕಿ	೧೬೦	ಶೃಂ-ರ,	೩—೬೧
ಬಿಡದಿಂತೇಂ ಕಾರಣಂ	೬೩		
ಬಿನದಮದೆಂದಿನಂದ	೧೬೬		
ಬಿಸರುಹಸಖನಸ್ತಾದ್ರೀಂದ್ರಮಂ	೨೫೩		
ಬಿಸಿಲಂ ಲಾವಣ್ಯ	೩೩		
ಬೆರಲಂ ಕರ್ಜುವ	೧೧೪	ಕಾವ್ಯಾವ,	೮೨೪
		(ಗದಾ)	೪—೨೮
ಬೆರಲಂ ಮೂಗಿನ	೧೪೭		
ಬೆರಸದ ಮೊಲಿಕೆ (ಸೂ)	೬೮ (a)	ಶೃಂ-ರ,	೧—೯೯
ಬೆಸಸಿ ಬೆಡೆಗೆಯ್ದಿ (ಸೂ)	೧೦೦		
ಬೇಲಿಪೊಂದದ್ಭುತರಸ	೧೧೨	ಕಾವ್ಯಾವ,	೪೭೫

(ರಸರತ್ನಾಕರ)

(ಪದ್ಯಸಂಖ್ಯೆ)

(ಆಕರಗ್ರಂಥಗಳ)

(ಅ-ಪ.ಸಂ)

ಭ.

ಭಯದಿಂಕರ್ಚಿದುದೊಂದು	೧೨೭
ಭಯದೆ ಭಯಾನಕ (ಸೂ)	೧೧೯
ಭಯಮತ್ಸರ (ಸೂ)	೧೨೦
ಭಾವಂ ಮನಃಪ್ರವೃತ್ತಿ (ಸೂ)	೪
ಭಾವಂ ವಿಭಾವ (ಸೂ)	೧
ಭಾಸುರ ಸುಕುಮಾರ (ಸೂ)	೨೭
ಭೋಗಾದಿಲಾಭ (ಸೂ)	೧೧೬
ಭೋಗಪೆನ್ನ	೨೨೧
ಭೃಕುಟನಯನಾರುಣಾದಿ (ಸೂ)	೫೬
ಭೃಕುಟಮುಖ (ಸೂ)	೯

ಮ.

ಮಕರಂ ಬಾಯ್ಬಿಟ್ಟಿ	೧೧೩
ಮಗಮಗಿಸಿತ್ತು ತೋಳ	೨೨
ಮತಿಲಜ್ಜಾ ವೇಗ (ಸೂ)	೧೦
” (ಸೂ)	೧೦೬
ಮದಗಜವರಡರ	೧೦೯
ಮದದಿಂದುಣ್ಣಿದ	೨೦೯
ಮದನನಕೆಯ್ದು ವೆಲ್ಲಿದ	೮೮
ಮದರಾಗಾದಿಯಿ (ಸೂ)	೩೦
ಮದಿರಾಪಾನವಿಕಾರದೋಳ	೨೧೦
ಮದಿರಾಪಾನ ವಿಕಾರಮುಂ	೫೦
ಮದಿರೋಪಯೋಗದಿಂ (ಸೂ)	೧೨೪
ಮನಕಂಪಕ್ಕಲ್ಲದ	೧೯೯
ಮನದನ್ನಂ ಮುಳಿಸಂ	೧೯೨
ಮನದ ವಿವೇಕಂ	೨೩
ಮನದೋಳ ಕಪಟ	೧೬೮

ಕಾವ್ಯಾವ,

೮೩೫

ಕಾವ್ಯಾವ (ಸೂ)

೨೦೦

ಆದಿ

೩—೬೩

ಕಾವ್ಯಾವ,

೮೨೨

ಶೃಂ-ರ,

೨—೧೬

”

”

”

ಶ-ದ.

ಸೂ.

೪೫

{ ಕಾವ್ಯಾವ,
(ಆದಿ),

೧೨೩

೩—೧೫ }

ಶೃಂ-ರ,

೧—೪೭

ಶೃಂ-ರ,

೨—೭೧

ಕಾವ್ಯಾವ,

೭೧೫

(ರಸರತ್ನಾಕರ)	(ಪದ್ಯಸಂಖ್ಯೆ)	(ಅಕರಗ್ರಂಥಗಳ)	(ಅ-ಪ.ಸಂ)
ಮನಮಂ ಮುಟ್ಟೈಸಿ	೧೨೦		
ಮನಮುಂ ದಿಟ್ಟೈಯುಮೆಯ್ದದಂ	೧೧೦	ಶೃಂ-ರ,	೧—೮೫
ಮನವೊಲ್ಲಾತನ ಗಾಡಿಯಂ	೧೪	ಕಾವ್ಯಾವ	೭೮೩
		(ಆದಿ)	೧—೭೫
ಮನೆಯವನೆಯ್ಡು	೧೬೨	ಶೃಂ-ರ,	೩—೬೩
ಮನ್ಮನದಾಣ್ಮನೆ	೧೬೫		
ಮಸಣಂಶೂನ್ಯ (ಸೂ)	೧೪೨		
ಮಸೆದಲಿಪಿಂಪ್ರಿಯಾನನ	೨೩೭	ಚಂದ್ರ	೬—೭೬
,,	(೧೭ನೆಯ ಪುಟದ ಟಿಪ್ಪಣಿಯಲ್ಲಿಯೂ ಈಪದ್ಯವಿದೆ)		
ಮುಱಿದಾಗುಳಿಸಲಬಾಯಂ	೧೧೫	ಶೃಂ-ರ,	೧—೮೭
ಮಿಗೆ ತೀವ್ರದ ನಿದ್ರೆ (ಸೂ)	೧೨೭		
ಮಿಗೆ ಸುರತಾಮೃತ	೨೬೪		
ಮಿಗೆ ಹಾಸಮೆ (ಸೂ)	೪೪		
ಮಿದುಳಿಂದಣ್ಣೆಕ್ಕಿ	೧೨೪	ಶೃಂ-ರ,	೧—೯೩
ಮಿಸಲ್ವಾಯ್ಡುಱಿ	೨೬		
ಮುನ್ನೊರೆದಕೃತಿ	೯		
ಮುಸುಕಿನಭಂಗಿಯುಂ (ಸೂ)	೬೭	ಶೃಂ-ರ,	೧—೫೦
ಮುಸುಕುಪೊಗೆಸುತ್ತ (ಸೂ)	೧೧೨		
ಮುಳಿಬರನಲ್ಲನೋಪಳ	೧೭೩	ಶೃಂ-ರ,	೩—೩೮
ಮುಳಿದುಱಿಚಿಂತಿಸುತ್ತಿ (ಸೂ)	೯೧		
ಮುಳಿವ ಕನಲ್ವ (ಸೂ)	೧೫೬	ಶೃಂ-ರ,	೩—೪೬
ಮುಳಿವೆಂ ತಾನಾಗೆ	೧೪೫		
ಮುಳಿಸೆಂಬುದು	೬೨		
ಮುಳಿಸೇಂಕಾರಣ	೧೬೭	ಶೃಂ-ರ,	೩—೭೯
ಮೂಗಂ ಮುಚ್ಚುವುದದು (ಸೂ)	೬೨		
ಮೃಗಮದಗಂಧಿ	೭೫		
ಮೃದುರವನು (ಸೂ)	೪೮		
ಮೃದುವಾಕ್ಕೋಪಪ್ರಸಾದಂ (ಸೂ)	೧೦೨		

(ರಸರತ್ನಾಕರ)	(ಪದ್ಯಸಂಖ್ಯೆ)	(ಆಕರಗ್ರಂಥಗಳ)	(ಅ-ಪ.ರಂ)
ಮೃದುನಸನಮಾಲ್ಯ (ಸೂ)	೩೧		
ಮೊಗಮಂ ಚುಂಬಿಸಿ	೮೭		
ಮೊಲೆಗೆ ವಿಚಿತ್ರಪತ್ರಲತೆ	೨೦೪	ಜಗನ್ನಾಥ	೨—೯೯
ಮೊಲೆವಿಣ್ಣೆಂ ಬಳ್ಳುತುಂ	೧೮೯	ಲೀಲಾ	೩—೧೭
ರ.			
ರತಿಪರಿಹಾಸಂ (ಸೂ)	೭		
ರಸಭಾವಾಲಂಕಾರ	೧೧		
ರಸಮಿಲ್ಲದ	೪		
ರಸರತ್ನಾಕರ	೩		
ರಸಿಕಮೃದು (ಸೂ)	೭೬		
ರಾಗದ್ವೇಷಾರ್ಥದ್ವಿ (ಸೂ)	೧೧೫		
ರುದಿತವಿಲಾಸ (ಸೂ)	೫೧		
ರೂಪೋಪಭೋಗ (ಸೂ)	೨೨		
ರೋಗಂ ದರಿದ್ರಮಿತ್ರ (ಸೂ)	೧೧೭		
ರೋಗಾದಿಹಿತಾಹಿತ (ಸೂ)	೧೨೫		
ಲ.			
ಲಲನೆ ನಿಜೇಶ್ವರನಂ (ಸೂ)	೨೬೬	ಶೃಂಗರ,	೨—೧೩
ವ.			
ವನರಹನೇತ್ರೈ	೨೫		
ವರಶೃಂಗಾರ (ಸೂ)	೧೧		
ವರಹಾವಭಾವ (ಸೂ)	೧೯		
ವಸುಧಾಚಕ್ರ	೫		
ವಸುಮತಿಯೊಳ್ (ಸೂ)	೭೫		
ವಸುಶಸ್ತ್ರಸಂಗ್ರಹತ್ವಂ (ಸೂ)	೫೪		
ವಾತಾಗ್ನಿವರ್ಷಗಜ (ಸೂ)	೧೧೧		
ವಾಸಾಸನಾದಿ (ಸೂ)	೨೯		
ವಿತತಸುಖದುಃಖ (ಸೂ)	೧೧೯		
ವಿನಮಿತನಾದ ನಲ್ಲ	೧೫೯		

(ರಸರತ್ನಾಕರ)	(ಪದ್ಯಸಂಖ್ಯೆ)	(ಆಕರಗ್ರಂಥಗಳ)	(ಅ.ಪ.ಸಂ)
ವಿನಯೋಪಚಾರವಚ	೧೪೮	ಕಾವ್ಯಾವ	೬೩೮
ವಿನುತೇಕ್ಷಣಾದಿ (ಸೂ)	೧೬		
ವಿರಹಾಭಿಲಾಷೆ (ಸೂ)	೧೩೩		
ವಿರಹೋತ್ಕಂಠಿತೆ (ಸೂ)	೯೯		
ವಿರಹೋನ್ಮಾದದಿ (ಸೂ)	೪೨		
ವಿಲಸಿತಭಾವಂ (ಸೂ)	೨೦		
ವಿವಿಧವಿನೋದಾಶ್ರಯ (ಸೂ)	೮೪		
ವೀರಂ ಬೀಚತ್ಸರಾದ್ರಂ (ಸೂ)	೬೮ (b)		
ವೈರ್ಯಮಿದಲ್ಲಿದು	೧೨		
ವ್ಯಾಳಮೃಗರಾಕ್ಷಸ (ಸೂ)	೧೩೪		

ಶ.

ಶಾಂತಂ ಹಾಸ್ಯಾಧ್ಯುತ (ಸೂ)	೬೮ (c)		
ಶೃಂಗಾರದಿಂದೆ ಹಾಸ್ಯಂ (ಸೂ)	೬೬		
ಶಮಭಾವ ಪ್ರಭವಂ (ಸೂ)	೬೩		
ಶಿವ ಪದನು (ಸೂ)	೬೪		
ಶ್ರಮರೋಗಗರ್ವ (ಸೂ)	೧೨೧		
ಶ್ರೀ ತನ್ನಂದದ ರೂಪು	೯೪	ಕಾವ್ಯಾವ,	೮೧೦
ಶ್ರೀಯಂ ರಸವತ್ಕವಿತಾ	೧೨೬		
ಶ್ರುತಚಿಂತನಾನಯಾದಿ (ಸೂ)	೧೦೯		

ಸ.

ಸಂತೋಷರೋಷ (ಸೂ)	೨೮		
ಸಂದುಗ್ರಾಹಿತ	೨೩೯	(ದಾವಣಗೆರೆತಾಲ್ಲೂಕ್, ಶಾಸನ)	೨೫
ಸಂದೇಹ ವಿನುಶ್ಚಿನ್ಮಾನಂ (ಸೂ)	೧೩೦		
ಸತತಂ ಸ್ವಾಧೀನಪತಿಕೆ (ಸೂ)	೯೭		
ಸತತಗುಣ	೨		
ಸತಿ ಕೇಳರ್ ನೀಂ ರತಿ	೧೭೮		
ಸತಿಗಾತ್ಮಕೇಳಿ (ಸೂ)	೨೫	ಶೃಂ.ರ,	೨-೫೩

(ರಸರತ್ನಾಕರ)	(ಪದ್ಯಸಂಖ್ಯೆ)	(ಆಕರಗ್ರಂಥಗಳ)	(ಅ-ಪ.ಸಂ)
ಸಮನಿಸಿ ಗಣಿಸಿದ (ಸೂ)	೧೦೭		
ಸಮಸಂದ್ರ ನೋಡಿಯುಂ (ಸೂ)	೩೫	ಶೃಂ-ರ,	೪—೪೦
ಸರಸೋಪವಚನದೊಳ (ಸೂ)	೮೫		
ಸಸಿಯುದಯಂ (ಸೂ)	೩೨		
ಸಾರಂ ಸಂಸಾರ	೧೬	ಕಾವ್ಯಾವ,	೬೬೦
ಸಿರಿವೆಣ್ಣಂ ದೂವೆಡೋಲುತ್ತಿಂ	೨೧೬	ಚಂದ್ರ	೧೦—೧೨೮
ಸೀತೆ ಮಣಿಮುಯೈಯಂ	೬೯		
ಸುಕವಿಗಳಿಂ (ಸೂ)	೯೬		
ಸುಡು ಸುಡು ಪ್ರೋಗೈ	೧೭೧	ಶೃಂ-ರ,	೩—೪೬
ಸುದತಿಯ ದಿವ್ಯ	೫೫		
ಸುದತಿ ರತಾಂತ ನಾಪ್ಪೈ	೨೧೩	ಚಂದ್ರ,	೮೫—೯೯
ಸುದತಿಲತಾಂಗವೇಕೆ	೭೯		
ಸುದತೀ ರತ್ನ ಮೆ	೫೨		
ಸುರತಾದಿ ವ್ಯಾಸಾರಂ (ಸೂ)	೧೨೩		
ಸುರಭಿಸ್ವೀಕೃತಿ	೧೫೪	ಶೃಂ-ರ,	೩—೪೩
ಸುರಿದಬಲೆ ಕಣ್ಣ	೨೬೧	ಚಂದ್ರ,	೫—೧೨೭
ಸ್ಥಿರತಾಗತದಿಂ (ಸೂ)	೫		
ಸ್ಥುಟಕೋಪಾಟೋಪ	೧೮		
ಸ್ಫುರದೀರ್ಷ್ಯಾ (ಸೂ)	೩೬		
ಸ್ತುರನಲರಂಜಿನೀಲುಗಳ	೧೫೧		
ಸ್ತುರನಸಿಯಳ	೨೬೫		

ಹ.

ಹರಿತಂ ಶೃಂಗಾರ (ಸೂ)	೧೨
ಹರಿಸೀಲಚ್ಛವಿ	೨೯
ಹೃದಯದೊಳಪ್ಪಿ	೭೪
ಹೃದಯಾಧೀಶಂ	೧೫

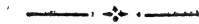

ಪ ರ ಶಿ ಷ್ವ ರ ಲ್ಲಿ.

ಶಾರದಾವಿಲಾಸದಲ್ಲಿಯ ಪದ್ಯಗಳ ಅಕಾರಾದ್ಯನುಕ್ರಮಣಿಕೆ.

ಅ		ಎಲೆವೊಕ್ಕಲಿಗನ ನೋಸೆ	೨೦
ಅತುಳೋತ್ತಾಳತಿಮಿಂಗಳಿ	೪	ಎಳನೀರಂ ತೆಂಗು	೫
ಅತಿಭಯಮಂ ಪುಟ್ಟಸುವೀ	೫೩	ಏ	
ಅರಸೆಲೆ ನೀವೆ ಮಾಡಿ	೧೧	ಎನೆಂಬೆಂ ಕೆಳದಿಯೆ	೫೯
ಅರಿಗಜಕುಂಭ	೪೬	ಒ	
ಅಸಮತರ ಭುಕ್ತಿಮುಕ್ತಿ	೩೮	ಒಜಗುವಳತ್ತೆ ಮೆಲ್ಲರಳೆ	೧೪
ಆ		ಕ	
ಆನಾಗಿದ್ದಪೆನೊಲವಿಂ	೧೦	ಕಡುಬಡ ನಡುವಿನ	೨೧
ಇ		ಕೃತವಿದ್ಯಶೂರಸೇವಾ	೪೩
ಇಂತಪ್ಪಕ್ಕಣ್ಣಳಾಕೆ	೭	ಕೆಳವಿ ಮನೋಜ್ಞನಂ	೩೬
ಇಂದೆವಲಂ ಗೃಹೋಪಕರಣಂ	೯	ಕೊಂಕಣ ಚಕ್ರವರ್ತಿ ಜಯಕೇಶಿ	೬
ಇದು ಪಡೆದಮ್ಮ	೩೯	ಘ	
ಇದುವೆ ಬಿಟ್ಟಕ್ಕನಾಂ	೪೫	ಘನಮಾಲಾಡಂಬರಂ	೪೨
ಉ		ಚ	
ಉರದೆ ವಿಲಿಪ್ಪಚಂದನದ	೨೭	ಚೂತಂ ತಳಿರ್ತು ಕುಸುಮ	೪೮
ಎ		ತ	
ಎನಗಿನಿಯನೆ ಬಾಯ್ಯಾವೆ	೧೮	ತರಾವೊಡ್ಡಿತ ?	೪೯
ಎಲೆಎಲೆ ನೋಡ ತಾವರೆ	೧೨	ದ	
ಎಲೆಎಲೆ ಫಾಂಥ	೧೯	ದ್ರುಪದನರೇಂದ್ರಜಾತೆ	೨೮
ಎಲೆಕೆಳದಿಯೆರ	೩೩	ದ್ವಾರದುಪಾಂತದೊಳ	೩೫
ಎಲೆಗಡ ಪಾಂಥಕೆಯ್ಯಮದ	೧	ನ	
ಎಲೆಗಡ ಪಾಂಥ ನಿರ್ಭರವಿ	೧೭	ನಡೆನ ಸುವರ್ಣಪುತ್ರಿಕೆ	೨
ಎಲೆದಕ್ಷಿಣ	೨೩	ನಲವಿಂ ಮಗಳಂ ಕೊಟ್ಟಿಂ	೨೯
ಎಲೆನೆರೆಯಾತನೆ	೧೫	ನವನಖರೇಖಾಂಕಿತ	೨೪
ಎಲೆಮಾನವರಿರ	೫೨	ನಿರುಪಮಾಳ್ವಮಲ್ಲ	೫೧
ಎಲೆವೃಷಭಗೇಹಪತಿ	೧೬	ಪ	
		ಪರಿಕಿವೊಡತ್ತಲ್ ತಾರಾಭರಣೆ	೪೧

ಬ		ವರಕವಿವಕ್ತ್ರ ಪಂಕರುಹ	೫೭
ಬಲವದರಿರುಧಿರ	೩೦	ವರಸಾಳ್ವ ಮ್ಲನಿಂ	೫೫
ಬೆಗಡಿಸುತಿರ್ದು ದಿನ್ನೆ ವರವಿೂತಟೆನೀಂಳು		ವಿದಳಿತಮೂದ ಕಂಟಕ	೮
ಭೆ		ವಿಮಳತೆವೆತ್ತ ನೀರ್ವೊಲಿಯು	೩
ಭರದೇಕಾಂತನಿವಾಸದೊಳೊ	೫೯	ವಿಳಸಲ್ಲಂಕಾಚಲೋಪಾಂತದೊಳೆ	೫೮
ಭಾವಕ ಕೇಳೊ	೬೦		
ಮ		ಸ	
ಮದಗಜಮಾಕ್ತಿಕ	೩೭	ಸರಸಿಜ ನೀತ್ರೈ	೬೦
ಮದವಳಿಗೆ ನಿನ್ನ	೫೦	ಸಿರಿಗೆ ಸುರದ್ರಮಕ್ಕೆ	೪೪
ಮಾತಾಪಿತ್ಯಗಳಧೀನಂ	೩೪	ಸುತಶೋಕವೃದ್ಧಿ ದಗ್ಧ	೪೬
ವ		ಸುರಗಿರಿ ಕೂಟದೊಳೊ	೫೪
ವದನದ ಕಾಂತಿಯಿಂದೆ	೨೨	ಸುರುಚಿರ ನರ್ಢದಾತಟ	೩೯

ಪ' ರಿ ತಿ ಪ್ಪ ೩.

ಈ ಕವಿಯು ಪರಿವರ್ತನಮಾಡಿರುವ ಸಂಸ್ಕೃತ ಗ್ರಂಥಗಳ

—••◆ ಆಕರಗಳು ◆••—

(1) ಕಾವ್ಯಾನುಶಾಸನ.

ರಸರತ್ನಾ ಕರದಲ್ಲಿ.

ಕಾವ್ಯಾನುಶಾಸನದಲ್ಲಿ.

ಪುಟ. ೩ ಗದ್ಯಭಾಗ

ಪುಟ 83 ರಿಂದ—68-ರವ ವರೆಗೆ.

ಸೂ. ೧ ಭಾವಂ...(1)

(ಪು-66-67) ವಿಭಾನುಭಾವವ್ಯಭಿಚಾರಿಭಿ ರೆಭಿ
ವ್ಯಕ್ತಃ ಸ್ಥಾಯೀ ಭಾವೋ ರಸಃ.

ರಾ(ವಾ)ಗಾದ್ಯಭಿನಯ—

ನಾಗಾದ್ಯಭಿನಯಸಹಿತಾಃ ಸ್ಥಾಯೀವ್ಯಭಿಚಾರಿ
ಲಕ್ಷಣಾಃ ಚಿತ್ತವೃತ್ತಯೋ “ವಿಭಾವ್ಯಂತೇ” ವಿಶಿಷ್ಟ
ತಯಾ ಜ್ಞಾಯಂತೇ ಯೈ ವಿಭಾವೈಃ ಕಾವ್ಯನಾಟ್ಯ
ಶಾಸ್ತ್ರಪ್ರಸಿದ್ಧೈಃ ಅಲಂಬನೋದ್ಧೀಪನಸ್ವಭಾವೈಃ
ಲಲನೋದ್ಯಾನಾದಿಭಿಃ, ಸ್ಥಾಯೀವ್ಯಭಿಚಾರಿಲಕ್ಷಣಂ
ಚಿತ್ತವೃತ್ತಿವಿಶೇಷಂ ಸಾಮಾಜಿಕಜನೋನುಭವಂ
“ಅನುಭಾವ್ಯತೇ” ಸಾಕ್ಷಾತ್ಕಾರ್ಯತೇ ಯೈ
ರನುಭಾವೈಃ ಕಟಾಕ್ಷಭುಜೋತ್ಪ್ರೇಪಣಾಭಿಃ, ವಿವಿಧ
ಮಾಭಿಮುಖ್ಯೇನಚರಣತೀರ್ಥೈರ್ವ್ಯಚಾರಿಭಿಃ ಧೃತಿ
ಸ್ಮೃತಿಪ್ರಭೃತಿಭಿಃ, ಸ್ಥಾಯೀಭಾವಾನುಮಾಪಕತ್ವೇನ
ಲೋಕೇ ಕಾರಣಕಾರ್ಯಸಹಕಾರಿತ್ವವ್ಯಪದೇಶೈಃ
“ಮಮೈವೈತೇ, ಪರಸ್ಯೈವೈತೇ, ನಮಮೈವೈತೇ, ನಪರ
ಸ್ಯೈವೈತೇ” ಇತಿ ಸಂಬಂಧಿವಿಶೇಷ ಸ್ವೀಕಾರ ಪರಿಹಾರ
ನಿಯಮಾನವಸಾಯಾತ್ ಸಾಧಾರಣ್ಯೇನ ಪ್ರತಿತೇಃ

(1) ಇದು ನಾಗವರ್ಣನ ಸೂತ್ರಂ.

ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಃ; ಸಾಮಾಜಿಕಾನಾಂ ವಾಸನಾರೂಪೇಣ
ಸ್ಥಿತಃ; ಸ್ಥಾಯೀ ರತ್ನಾದಿಕೋ ಭಾವಃ ನಿಯತ
ಪ್ರಮಾತೃಗತತ್ವೇನ ಸ್ಥಿತೋಽಪಿ ಸಾಧಾರಣೋ
ಪಾಯಬಲಾತ್ ಸಹೃದಯಹೃದಯಸಂವಾದ ಭಾಷಾ
ಸಾಧಾರಣ್ಯೇನ ಗೋಚರೀಕ್ರಿಯಾಮಾಣಃ, ಜರ್ವ್ಯ
ಮಾಣತೈಕಪ್ರಾಣಃ, ವಿಭಾವಾದಿಭಾವನಾವಧಿ ರಲಾ
ಕಿಕಚಮತ್ಕಾರಕಾರಿತಯಾ, ಪರಬ್ರಹ್ಮಸ್ವಾದಸೋ
ದರೋ ನಿಮಿಲಿತನಯನ್ಯಃ ಕವಿಸಹೃದಯೈ ರಸ್ಯ
ಮಾನಃ ಸ್ವಸಂವೇದನಸಿದ್ಧೋ ರಸಃ.

ಪುಟ—೪, ಮತ್ತಮಾ...

(ಪು. 66) ಸ ಜ ನ ವಿಭಾವಾದೇಃ ಕಾರ್ಯಃ
ತದ್ವಿನಾಶೇಽಪಿ ರಸಸಂಭವಪ್ರಸಂಗಾತ್ | ನಾಪಿ
ಜ್ಞಾಪ್ಯಃ ಸಿದ್ಧಸ್ಯ ತಸ್ಯಾಭಾವಾತ್ | ಕಾರಕಜ್ಞಾಪ
ಕಾಭ್ಯಾಮನ್ಯತ್ ಕ್ವ ದೃಷ್ಟಮಿತಿ ಜೇತ್ ನ ಕ್ವಚಿ
ದ್ಧೃಷ್ಟಮಿತಿ ಅಲಾಕಿಕತ್ವಸಿದ್ಧೇಃ ಭೂಷಣಮೇತ
ನ್ನ ದೂಷಣಂ |

,, ೪—೫, ಮತ್ತಂ ವಿಭಾವಾ... ವಿಭಾವಾದೀನಾಂಚ ಸಮಸ್ತಾನಾಮಭಿವ್ಯಂ
ಜಕತ್ವಂ, ನವ್ಯಸ್ತಾನಾಂ, ವ್ಯಭಿಚಾರಾತ್; ವ್ಯಾಘ್ರಾ
ದಯೋ ಹಿ ವಿಭಾವಾಃ ಭಯಾನಕಸ್ಯೇವ ವೀರಾದ್ಭುತ
ರಾದ್ರಾಣಾಂ, ಅಶ್ರುಪಾತಾದಯೋಽನುಭಾವಾಃ
ಕರುಣಸ್ಯೇವ ಶೃಂಗಾರಭಯಾನಕಯೋಃ, ಚಿಂತಾ
ದಯೋ ವ್ಯಚಾರಿಣಃ ಕರುಣಸ್ಯೇವ ಶೃಂಗಾರವೀರ
ಭಯನಕಾನಾಂ ;

ಯತ್ರಾಪ್ಯೇಕೈಕಸ್ಯೋಪಾದಾನಂ—ಯಥಾ
(1) ಕೇಳೀ.....ಕೃತಿಃ || ಆತ್ಮ ವಿಭಾವಾನಾಂ
(67. ಪು) ಯದ್ವಿಶ್ರಮ್ಯಸ್ಥಿತಾ || ಆತ್ಮಾನುಭಾ
ವಾನಾಂ ದೂರಾದು.....ಪ್ರೇಯಸಿ|| ಆತ್ಮಾತ್ಮಕೈ

(1) ಈ ಲಕ್ಷ್ಯಗಳಿಗಲ್ಲಾ ರಸರತ್ನಾಕರದಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡಕಾವ್ಯಗಳಿಂದ ಪದ್ಯಗಳು
ಉದ್ಭೂತವಾಗಿವೆ.

ವ್ರೀಡಾಹರ್ಷಶೋಕಾಸೂಯಾಪ್ರಸಾದಾನಾಂ ವ್ಯಭಿ
ಚಾರಿಣಾಂ, ತತ್ರಾಪ್ಯೇತೇಷಾಮಾಚಿತ್ಯಾದನ್ಯತಮ
ದ್ವಯಾಕ್ಷೇಪಕತ್ವಮಿತಿ ನ ವ್ಯಭಿಚಾರಃ.

ಪು. ಲ. ಸೂ. ೭.

ಪು. 63. ರತಿಹಾಸ ಶೋಕ ಕ್ರೋಧೋತ್ಸಾಹಭ
ಯಜುಗುಪ್ತಾ ವಿಸ್ಮಯಶಮಾ ಸ್ಥಾಯಿನೋ ಭಾವಾಃ.

,, ,, ಲ.

ಪು. 99. ಸ್ತಮ್ಭ ಸ್ವೇದರೋಮಾಂಜ ಸ್ವರಭೇದ
ಕಂಪವೈವರ್ಣ್ಯಶ್ರುಪ್ರಲಯಾ ಅಷ್ವಾಪ್ಪಸಾಕ್ಷಿಕಾಃ.

ಪು. ಲ. ಸೂ. ೧೦.

(ಪು. 85) ಧೃತಿ ಸ್ಮೃತಿ ಮತಿ ವ್ರೀಡಾ ಜಾಡ್ಯ
ವಿಷಾದ ಮದ ವ್ಯಾಧಿ ನಿಬ್ರಾ ಸುಪ್ತಾ ತ್ಸುಕ್ಯಾವಹಿತ್ಯ
ಶಂಕಾ ಜಾಪಲಾಲಸ್ಯ ಹರ್ಷಗರ್ವಾಗ್ರ್ಯ ಪ್ರಬೋಧ
ಗ್ಲಾನಿ ದೈನ್ಯ ಶ್ರವೋನ್ಮಾದಮೋಹ ಚಿಂತಾಮರ್ಷ
ತ್ರಾಸಾಪಸ್ಮಾರ ನಿರ್ವೇದಾವೇಗ ವಿತರ್ಕಾಸೂಯಾ
ಮೃತಯಃ (ಸ್ಥಿತ್ಯದಯ ಪ್ರಶಮ ಸಂಧಿ ಶಬಲತ್ವ
ಧರ್ಮಾಣಃ) ತಯಸ್ತ್ರಂತ ದ್ವ್ಯಭಿಚಾರಿಣಃ,

,, ಸೂತ್ರ ೧೧

(ಪು. 67) ಶೃಂಗಾರಹಾಸ್ಯಕರುಣಾ ರಾದ್ರ
ವೀರ ಭಯಾನಕಾ ಬೀಭತ್ಸಾದ್ಭುತಶಾಂತಾ ನವ ರಸಾಃ.

ಪು. ೯.—ಭೋಗರತ್ನಂ ... (ಪು. 67) ತತ್ರ ಕಾಮಸ್ಯ ಸರ್ವಜಾತಿಸುಲಭತಯಾ
ತ್ಯಂತಪರಿಚಿತತ್ವೇನ ಸರ್ವಾಪ್ರತಿ ಹೃದ್ಯತೇತಿ
ಪೂರ್ವಂ ಶೃಂಗಾರಃ (3) [ತದನುಗಾಮಿಣಿ ಹಾಸ್ಯಃ,
ನಿರಪೇಕ್ಷ ಕಥಾವತ್ವಾದ್ವಿಪರೀತಸ್ತತಃ ಕರುಣಃ,
ತತಸ್ತನ್ನಮಿತ್ತಮರ್ಥಪ್ರಧಾನೋ ರಾದ್ರಃ, ತತಃ ಕಾ
ಮಾರ್ಥಯೋಃ ಧರ್ಮಮೂಲತ್ವಾದ್ತೋಧರ್ಮ
ಪ್ರಧಾನೋವೀರಃ, ತಸ್ಯ ಭೀತಾಭಯಪ್ರದಾನ ಸಾರ
ತ್ವಾದ್ತದನಂತರಂ ಭಯಾನಕಃ. ತದ್ವಿಭಾವ ಸಾಧಾ

[1] ಇದು ಕಾವ್ಯಾನಲೋಕನದಲ್ಲಿರುವ ಪದ್ಯವು—ಇಲ್ಲಿ ಅನುಕೃತವಾಗಿದೆ.

[2] ಈ ಪರಿವರ್ತನಭಾಗವು ರಸರತ್ನಾಕರದಲ್ಲಿ ಲೇಖಕಾದಿಪ್ರಮಾದದಿಂದ ಬಿಟ್ಟು
ಹೋಗಿರುವಂತೆ ಕಾಣಬರುವುದು.

ರಣ್ಯಸಂಭವಾತ್ತತೋ ಬೀಭತ್ಸಃ, ಇತೀಯದ್ವೀರೇ
 ಣಾಕ್ಷಿಪ್ರೇ ವೀರಸ್ಯ ಪರ್ಯಂತೀ-ದ್ಭುತಃ ಫಲಂ ಇತ್ಯ
 ನಂತರಂ ತದುಪಾಬಾನಂ, ತತಸ್ತ್ರಿವರ್ಗಾತ್ಮಕಪ್ರವೃ
 ತ್ತಿಧರ್ಮವಿಪರೀತನಿವೃತ್ತಿಧರ್ಮಾತ್ಮಕೋ ಮೋಕ್ಷ
 ಫಲಃ ಶಾಂತಃ, || ಏತೇ ನಮೈವ ಪರಸ್ಪರಾಸಂಕೀರ್ಣಾ
 ರಸಾಃ, ತೇನಾದ್ರಸ್ಥಾಯಿಕಃ ಸ್ನೇಹೋರಸ
 ಇತ್ಯಸತ್, ತಸ್ಯ ರತ್ಯಾದಾವಸ್ತಭಾವಾತ್,
 ತಥಾಹಿ ಯೋನೋ ಮಿತ್ರೇ ಸ್ನೇಹೋ ರತಾ, ಲಕ್ಷ್ಮ
 ಣಾದೇಃ ಭ್ರಾತರಿ ಸ್ನೇಹೋ ಧರ್ಮವೀರೇ, ಬಾಲಸ್ಯ
 ಮಾತಾಪಿತ್ರಾದೌ ಸ್ನೇಹೋ ಭಯೇ ವಿಶ್ರಾಂತಃ |
 ಏವಂ ವೃದ್ಧಸ್ಯ ಪುತ್ರಾದಾವಿತಿ ದ್ರಷ್ಟವ್ಯಂ. ತಥಾ
 ಗರ್ಭಸ್ಥಾಯಿಕಸ್ಯ ಲಾಲ್ಯರಸಸ್ಯ ಹಾಸೇವಾ ರತಾ
 ವಾಽನ್ಯತ್ರವಾನ್ತರ್ಭಾವೋ ವಾಚ್ಯಃ | ಏವಂ ಭಕ್ತಾ
 ವಪಿ ವಾಚ್ಯಂ.

„ ಪರಸ್ಪರ ...

(ಪು. 84) ತತ್ರ ಪರಸ್ಪರಾಸ್ಥಾಬಂಧಾತ್ಮಿಕಾ ರತಿಃ,
 ಚೇತೋವಿಕಾಸೋ ಹಾಸಃ, ವೈಧುರ್ಯಂ ಶೋಕಃ,
 ತೈಕ್ಷ್ಣ್ಯಪ್ರಬೋಧಃ ಕ್ರೋಧಃ, ಸಂರಂಭಃ ಸ್ಥೇ
 ಯಾನುತ್ಸಾಹಃ, ವೈಕ್ಲಬ್ಯಂ ಭಯಂ, ಸಂಕೋಚೋ
 ಜುಗುಪ್ಸಾ, ವಿಸ್ತಾರೋ ವಿಸ್ಮಯಃ, ತೃಷ್ಣಾಕ್ಷಯಃ
 ಶಮಃ.

ಪು. ೧೦—ಮೇಖಲಾ.

ಪು. 70. (ರೋಮಾಂಚ ಸ್ವೇದಕಂಪಾಶ್ರು) ಮೇಖ
 ಲಾಸ್ತುಲನ ಶ್ವಸಿತ ಸಾಧ್ವನ ಕೇಶಬಂಧನ ವಸ್ತ್ರಸಂಯ
 ಮನ ವಸ್ತ್ರಾಭರಣಮಾಲಾಹಿ ಸಮ್ಯಚ್ಛಿವೇಶನ
 ವಿಜಿತ್ರೇಕ್ಷಣ ಚಾಟುಪ್ರಭೃತಿ ವಾಚಿಕ ಕಾಯಿಕ ಮಾ
 ನಸಿಕ ವ್ಯಾಪಾರ ಲಕ್ಷಣಾನುಭಾವಃ, ಪರಸ್ಪರಾವ
 ಲೋಕನಾಲಿಂಗನಚುಂಬನಾದ್ಯನಂತಭೇದಃ.

ವೃತ್ತಿ|| ಪು. ೨೩.

„ ಸೂತ್ರ ೩೩

(ಪು. 71) (ಶಂಕಾತ್ಸುಕ್ಯಮದಗ್ಲಾನಿ ನಿದ್ರಾ
 . ಸುಪ್ತಪ್ರಬೋಧ ಚಿಂತಾಸೂಯಾ ಶ್ರಮ ನಿರ್ವೇದ

ಮರಣೋನ್ಮಾದ ಜಡತಾ ವ್ಯಾಧಿ ಸ್ವಪ್ನಾ ಪಸ್ಮರಾದಿ
ವ್ಯಭಿಚಾರೀ) ಸಂತಾಪ ಜಾಗರಕಾಶ್ಯ ಪ್ರಲಾಪ
ಕ್ಷಾಮನೇತ್ರ ವಚೋವಕ್ರತಾದೀನ ಸಂಚರಣಾನು
ಕಾರಾಕೃತಿಲೇಖ ಲೇಖನ ವಾಚನ ಸ್ವಭಾವನಿಹ್ವನ
ವಾರ್ತಾ ಪ್ರಶ್ನೆ ಸ್ನೇಹ ನಿವೇದನ ಸಾತ್ವಿಕಾನುಭವ
ತೀತನೇವನ ಮರಣೋದ್ಯಮಸಂದೇಶಾದ್ಯನುಭಾವಂ.

ಪು. ೨೩. ಸೂ. ೩೩. ಪು. ೨೭ ತ್ರಿಧಾ ಅಭಿಲಾಷಮಾನ ಪ್ರವಾಸಭೇದಾತ್,
(1) ಕರುಣಾತ್ಮಕವಿಪ್ರಲಂಭಃ.—ಕರುಣ ವಿಪ್ರಲಂಭಸ್ತು ಕರುಣ ಏವ.

,, ಪು. 71. ತತ್ರಾಭಿಲಾಷ ವಿಪ್ರಲಂಭಮಾಹಃ—
ದೈವಪಾರವಶ್ಯಾಭ್ಯಾಮಾದ್ಯೋ ದ್ವೇಧಾ.

ಪು. ೨೪. ಸೂ. ೩೬. ಪು. 72. ಪ್ರಣಯೇಷ್ಠಾಭ್ಯಾಂ ಮಾನಃ,
(ಪ್ರೇಮಪೂರ್ವಕೋ ವತೀಕಾರಃ ಪ್ರಣಯಃ.)

,, (ಪು. 72-73.) ತದ್ಭಂಗೇ ಮಾನಃ ಪ್ರಣಯ
ಮಾನಃ, ಸಚ ಸ್ತ್ರಿಯಾಃ ಪುಂಸ ಉಭಯಸ್ಯ ವಾ,
ಸ್ತ್ರಿಯಾ ಯಥಾ - ಪ್ರಣಯ...ಕಂ|| ಪುಂಸೋ
ಯಥಾ - ಅಸ್ಮ...ಜಲಃ" ಉಭಯಸ್ಯ ಯಥಾ
"ಪ್ರಣಯ.....ಮಲ್ಲೋ" ಈಷ್ಠ್ಯಾಮಾನಃ
,, ೨೫. ಸೂ. ೩೭. ಸ್ತ್ರೀಣಾಮೇವ ಯಥಾ - ಪ್ರವಾಸವಿಪ್ರಲಂಭಮಾಹ-
ಕಾರ್ತ್ಯಶಾಪಸಂಭ್ರಮೈಃ ಪ್ರವಾಸಃ.

೨೬. ವ|| ಇದು... (ಪು. 74) ಶಾಪಹೇತುಕ ಪ್ರವಾಸೇ ಮೇಘ
ದೂತಕಾವ್ಯ ಮೇವೋದಾಹರಣಂ.

ಪII. ಪು. ೩೪, ಸೂತ್ರ ೪೪-೪೫ ಪು. 74. ವಿಕೃತವೇಷಾದಿವಿಭಾವೋ ನಾಸಾಸ್ಪಂದ
ನಾದ್ಯನುಭಾವೋ ನಿದ್ರಾದಿವ್ಯಭಿಚಾರೀ ಹಾಸ್ಯಃ
,, ವೃತ್ತಿ ದೇಶಕಾಲವಯೋವರ್ಣ ವೈಪರೀತ್ಯಾದ್ವಿಕೃತಾಃ ಕೇಶ
ಬಂಧಾದಯೋ ವೇಷಾಃ, ಅದಿಶಬಾನ್ವತ್ಪ್ರವಾಸಸ್ಯ
ಗತ್ಯಾದ್ಯನುಕರಣಾತ್ಪ್ರಲಾಪಭೂಷಣಾದೀನಿ ವಿ

(1) ಹೇಮಚಂದ್ರನು ಕರುಣವಿಪ್ರಲಂಭವನ್ನು ಅಂಗೀಕರಿಸಿಲ್ಲ.

ಭಾವಾ ಯಸ್ಯಸಃ, ತಥಾ ನಾಸಾಷ್ಠಕಪೋಲ
ಸ್ಪಂದನದೃಷ್ಟಿವ್ಯಾಕೋಚಾಕುಂಜನ ಸ್ವೇದಾಸ್ಯ
ರಾಗಪಾರ್ಶ್ವಗ್ರಹಣಾದ್ಯನುಭಾವೋ ನಿದ್ರಾಪಹಿತ್ಯ
ತ್ರಪಾಲಸ್ಯಾದಿ ವ್ಯಭಿಚಾರೀ ಹಾಸಃ ಸ್ಥಾಯೀ ಚರ್ವ
ಣೀಯತ್ವಮಾಗತೋ ಹಾಸ್ಯಃ.

೩೬. ಸೂ. ೪೯. ಇಂತಾ... ಸ ಚಾತ್ಮಸ್ಯಃ, ಪರಸ್ಯಶ್ಚ-ತತ್ರಾತ್ಮಸ್ಯಮಾಹ.

೩೭. ಸೂ. ೪೬. ೪೭-೪೮. ಉತ್ತಮಾಧನುಮಧ್ಯಮೇಷು ಸ್ಥಿತವಿಹಸಿತಾ
ಪಹಸಿತೈಃ (ಸ ಆತ್ಮಸ್ಯಸ್ತ್ರೇಧಾ)-

ಈಷದ್ವಿಕಸಿತೈರ್ಧಂತೈಃ ಕಟಾಕ್ಷೈಃ ಸಾಷ್ಠವಾನ್ವಿತೈಃ
ಆಲಕ್ಷಿತದ್ವಿ ಜಂಧೀರಮುತ್ತಮಾನಾಂ ಸ್ಥಿತಂಭವೇತ್
ಆಕುಂಜಿತಾಕ್ಷಿಗಂಡಂ ಯತ್ ಸಸ್ವನಂ ಮಧುರಂತಥಾ
ಕಾಲಾಗತಂ ಸಾಸ್ಯರಾಗಂ ತದ್ವೈ ವಿಹಸಿತಂ ಭವೇತ್
ಅಸ್ಥಾನಹಸಿತಂ ಯತ್ ಸಾಶ್ರುನೇತ್ರಂ ತಥೈವಚ
ಉತ್ಕಂಪಿತಾಂಸಕತಿರಸ್ತಜ್ಞಾ ಪಹಸಿತಂ ಭವೇತ್.
ಪರಸ್ಯಮಾಹ.

(ಪು. 76) ಏತತ್ಸಂಕ್ರಮಜೈರ್ಹಸಿತೋಪಹಸಿ
ತಾತಿಹಸಿತೈಃ ಪರಸ್ಯೋಪಿ—

ಉತ್ಕುಲ್ಲಾನನೇತ್ರಂ ತು ಗಂಡೈರ್ವಿಕಸಿತೈರಥ |
ಕಿಂಚಿಲ್ಲಕ್ಷಿತದಂತಂ ಚ ಹಸಿತಂ ತದ್ವಿಧೀಯತೇ ||
ಉತ್ಕುಲ್ಲನಾಸಿಕಂ ಯತ್ ಜಿಂಹ್ಯದೃಷ್ಟಿನಿರೀಕ್ಷಿತಂ |
ನಿಕುಂಜಿತಾಂಸಕತಿರಸ್ತ ಜ್ಞೋಪಹಸಿತಂ ಭವೇತ್ ||
ಸಂರಬ್ಧಸಾಸ್ರನೇತ್ರಂಚ ವಿಕ್ರಾಷ್ಟಸ್ವರಮುದ್ಧತಮ್ |
ಕರೋಪಗೂಢಪಾರ್ಶ್ವಂಚ ತಜ್ಞಾ ತಿಹಸಿತಂ ಭವೇತ್ ||

ಪುಟ. ೩೭. ಸೂ. ೫೦. ೫೧.

ಪು. 76. ಇಷ್ಟವಿನಾಶಾದಿವಿಭಾವೋ ದೈವೋ
ಪಾಲಂಭಾದ್ಯನುಭಾವೋ ದುಃಖನುಯವ್ಯಭಿಚಾರೀ
ಶೋಕಃ ಕರುಣಃ.

ಇಷ್ಟವಿಯೋಗಾನಿಷ್ಟಸಂಪ್ರಯೋಗವಿಭಾವಃ,
ದೈವೋಪಾಲಂಭ ನಿಶ್ವಾಸ ತಾನವ ಮುಖಶೋಷಣ

ಸ್ವರಭೇದಾಶ್ರುಪಾತವೈವರ್ಣ್ಯ ಪ್ರಲಯ ಸ್ತಂಭ
ಕಂಪಭೂಲುಪನಗಾತ್ರಸ್ತಂಸಾಕ್ರಂದಾದ್ಯನುಭಾವೋ
ನಿರ್ವೇದಗ್ಲಾನಿ ಚಿಂತಾತ್ಸುಕ್ಯ ಮೋಹಶ್ರಮ
ತ್ರಾಸ ವಿಷಾದ ದೈನ್ಯವ್ಯಾಧಿ ಜಡತೋನ್ಮಾದಾ
ಪಸ್ಮಾರಾಲಸ್ಯ ಮರಣ ಪ್ರಭೃತಿ ದುಃಖಮಯವ್ಯಭಿ
ಚಾರೀ, ಚಿತ್ತವೈಧುರ್ಯಲಕ್ಷಣಃ, ಶೋಕಃ ಸ್ಥಾಯೀ
ಚರ್ವಣೀಯತಾಂ ಗತಃ ಕರುಣೋ ರಸಃ.

೩೮. ಸೂ. ೫೨-೫೩, ೫೪.

ಪು. 77. ನಯಾದಿವಿಭಾವಃ, ಸ್ಥೈರ್ಯಾದ್ಯನು
ಭಾವೋ, ಧೃತ್ಯಾದಿವ್ಯಭಿಚಾರೀ, ಉತ್ಸಾಹೋ ಧರ್ಮ
ದಾನಯುದ್ಧಭೇದೋ ವೀರಃ.

,, ವೃತ್ತಿ.

ಪ್ರತಿನಾಯಕವರ್ತಿನಯವಿನಯಾಸಂಮೋಹಾ
ಧ್ಯವಸಾಯ ಬಲಶಕ್ತಿ ಪ್ರತಾಪ ಪ್ರಭಾವ ವಿಕೃ
ಮಾಧಿಕ್ಷೇಪಾದಿವಿಭಾವಃ, ಸ್ಥೈರ್ಯಶಾಯಧೈರ್ಯ
ಗಾಂಭೀರ್ಯತ್ಯಾಗ ವೈಶಾರದ್ಯಾದ್ಯನುಭಾವಃ, ಧೃತಿ
ಸ್ಮೃತ್ಯಾಗ್ರ್ಯಗರ್ವಾಮರ್ಷ ಮತ್ಯಾವೇಗಹರ್ಷಾದಿ
ವ್ಯಭಿಚಾರೀ ಉತ್ಸಾಹಃ.....ಧರ್ಮದಾನ
ಯುದ್ಧಭೇದಾತ್ಪ್ರೇಧಾ ವೀರಃ.

೩೯. ಸೂ. ೫೫.

ಪು. 77. ದಾರಾಪಹಾರಾದಿ ವಿಭಾವೋ, ನಯನ
ರಾಗಾದ್ಯನುಭಾವೋ, ಔಗ್ರ್ಯಾದಿವ್ಯಭಿಚಾರೀ, ಕ್ರೋ
ಧೋ ರಾಧ್ರಃ.

೪೦. ವೃತ್ತಿ.—

ದಾರಾಪಹಾರದೇಶಜಾತ್ಯಭಿಜನವಿದ್ಯಾಕರ್ಮ
ನಿಂದಾಸತ್ಯವಚನ ಪ್ರಭೃತ್ಯಧಿಕ್ಷೇಪೋಪಹಾಸ ವಾ
ಕ್ವಾರುಷ್ಯ ದ್ರೋಹಮಾತ್ಸರ್ಯಾದಿ ವಿಭಾವೋ, ನಯನ
ರಾಗಭೃಕುಟೀಕರಣದಂತಾಷ್ಟಪೀಡನ ಗಂಡಸ್ಪ
ರಣ ಹಸ್ತಾಗ್ರಸಿಂಹೇಷತಾಡನ ಪಾಟನ ಪೀಡನ
ಪ್ರಹರಣಾಹರಣ ಶಸ್ತ್ರಸಂಪಾತ ರುಧಿರಾಕರ್ಷಣ
ಚ್ಛೇದನಾದ್ಯನುಭಾವಃ, ಔಗ್ರ್ಯವೇಗೋತ್ಸಾಹ

ವಿಬೋಧಾಮರ್ಷ ಚಾಪಲಾದಿ ವ್ಯಭಿಚಾರೀ, ಕ್ರೋಧಃ
ರಾದೋರಸಃ.

ಶ್ರ. ೪೧.—ಸೂ.೫೭-೫೮

ಪು. 79. ದಿವ್ಯದರ್ಶನಾದಿವಿಭಾವೋ, ಅಂಗ
ನಯನವಿಸ್ತಾರಾದ್ಯನುಭಾವೋ, ಹರ್ಷಾದಿವ್ಯಭಿಚಾರೀ,
ವಿಸ್ಮಯೋಽದ್ಭುತಃ.

,, ವೃತ್ತಿ.

ದಿವ್ಯದರ್ಶನೇಽಪ್ಸಿತಮನೋರಥಾವಾಪ್ತ್ಯಪವನ
ದೇವಕುಲಾದಿಗಮನಸಭಾ ವಿಮಾನಮಾಯೇಂದ್ರಜಾ
ಲಾತಿಶಾಯಿ ಶಲ್ಯ (ಶಿಲ್ಪ) ಕರ್ಮಾದಿ ವಿಭಾವೋ
ನಯನ ವಿಸ್ತಾರಾನಿರ್ಮೇಷಪ್ರೇಕ್ಷಣ ರೋಮಾಂಜಾ
ಶ್ರುತ್ವೇದಸಾಧುವಾದದಾನಹಾಹಾಕಾರ ಚೇಲಾಂ
ಗುಲಿಭ್ರಮಣಾದ್ಯನುಭಾವೋ ಹರ್ಷಾವೇಗಜಡತಾದಿ
ವ್ಯಭಿಚಾರೀ ಚಿತ್ತವಿಸ್ತಾರಾತ್ಮಾ ವಿಸ್ಮಯೋಽ
ದ್ಭುತೋರಸಃ.

ಶ್ರ.೪೨.—ಸೂ.೫೯.೬೦

ಪು. 78. ವಿಕೃತಸ್ವರಶ್ರವಣಾದಿ ವಿಭಾವಂ ಕರ
ಕಂಪಾದ್ಯನುಭಾವಂ, ಶಂಕಾದಿವ್ಯಭಿಚಾರಿ ಭಯಂ
ಭಯಾನಕಃ.

,, ವೃತ್ತಿ.—

ಪಿಶಾಚಾದಿ ವಿಕೃತಸ್ವರಶ್ರವಣ ತದವಲೋ
ಕನ ಸ್ವಜನಬಂಧವಧಾವಿದರ್ಶನ ಶ್ರವಣಶೂನ್ಯಗೃಹಾ
ರಣ್ಯಾದಿಗಮನಾದಿವಿಭಾವಂ ಕರಕಂಪಚಲ ದ್ವುಷ್ಟಿ
ನಿರೀಕ್ಷಣ ಹೃದಯ ಪಾದಸ್ಪಂದ ಶುಷ್ಕಾತ್ಮ
ಕಂಠತ್ವ ಮುಖಸೈವಣ್ಯ ಸ್ವರಭೇದಾದ್ಯನುಭಾವ
ಶಂಕಾಪಸ್ಮಾರ ಮರಣ ತ್ರಾಸ ಚಾಪಲಾವೇಗದೈನ್ಯ
ಮೋಹಾದಿವ್ಯಭಿಚಾರಿ ಸ್ತ್ರೀನೀಚಪ್ರಕೃತೀನಾಂ
ಸ್ವಾಭಾವಿಕ ಮುಕ್ತಮಾನಾಂ ಕೃತಕಂ ಭಯಂ, ಸ್ಥಾ
ಯಿಭಾವಶ್ಚ ವರ್ಣೀಯತಾಂ ಗತಂ ಭಯಾನಕೋ
ರಸಃ.

೪೩.—ವಿಚಾರಂ.—

(ಪು.79) ನನು ಚ ರಾಜಾದಿಃ ಕಿಮಿತಿ ಗುರ್ವಾದಿಭ್ಯಃ
ಕೃತಕಂ ಭಯಂ ದರ್ಶಯತಿ ? ದರ್ಶಯಿತ್ವಾ ಕಿಮಿತಿ

ಮೈದೂರ್ ಕರಕಂಪಾದೀ ದರ್ಶಯತಿ? ಕಿಮಿತಿ
ಭಯ ಏನ ಕೃತಕತ್ವಮುಕ್ತಂ, ಸರ್ವಸ್ಯ ಹಿ ಕೃತ
ಕತ್ವಂ ಸಂಭವತಿ, ಯಥಾ ವೇಶ್ಯಾ ಧನಾರ್ಥಿನೀ ಕೃತ
ಕಾಂ ರತಿಮಾದರ್ಶಯತಿ—ಉಚ್ಯತೇ. ಭಯೇಹಿ
ಪ್ರದರ್ಶಿತೇ ಗುರುವಿನೀತಂ ತಂ ಜಾನಾತಿ, ಮೈದು
ಚೇಷ್ಟಿತತಯಾ ಚ ನಾಥಮಪ್ರಕೃತಿಮೇನಂ ಗಣ
ಯತಿ—ಕೃತಕರತ್ಯಾಹೇರುಪದಿಷ್ಟಾನ್ನ ಕಾಚಿತ್ಪರು
ಸಾರ್ಥಸಿದ್ಧಿಃ! ಯತ್ರತು ರಾಜಾನಃ ಪರಾನುಗ್ರಹಾಯ
ಕ್ರೋಧವಿಸ್ಮಯಾದಿ ದರ್ಶಯತಿ, ತತ್ರ ವ್ಯಭಿಚಾರಿ
ತ್ವೈವ ನ ತೇಷಾಂ ಸ್ಥಾಯಿತೇತಿ.—

ಪು. ೪೪. ಸೂ. ೬೧-೬೨.

ಪು. 79. ಅಹೃದ್ಯದರ್ಶನಾದಿ ವಿಭಾವಾ, ಅಂಗ
ಸಂಕೋಚಾದ್ವ್ಯನುಭಾವಾ, ಅಪಸ್ಮಾರಾದಿವ್ಯಭಿಚಾರಿ
ಣೀ ಜುಗುಪ್ಸಾ ಭೀಭತ್ಸಃ.

೧, ವೃತ್ತಿ—

ಅಹೃದ್ಯಾನಾಮುದ್ವಾಂತವ್ರಣಪೂತಿಕೃಮಿ
ಕೀಟಾದೀನಾಂ ದರ್ಶನಶ್ರವಣಾದಿ ವಿಭಾವಾ, ಅಂಗ
ಸಂಕೋಚಹೃಲ್ಲಾಸ ನಾಸಾಮುಖವಿಕೋಣನಾಚ್ಛಾ
ದನನಿಷ್ಠೀವನಾದ್ಯನುಭಾವಾ, ಅಪಸ್ಮಾರಾಗ್ರಾ
ಮೋಹಗದಾದಿವ್ಯಭಿಚಾರಿಣೀ ಜುಗುಪ್ಸಾ ಸ್ಥಾಯಿ
ಭಾವರೂಪಾ ಚರ್ವಣೇಯತಾಂ ಗತೋ ಬೀಭತ್ಸಃ.

ಪು. ೪೫. } ಸೂ. ೬೩. ೬೪. ೬೫.

ಪು. 80. ವೈರಾಗ್ಯಾದಿವಿಭಾವೋ ಯಮನಿಯ
ಮಾಧ್ಯಾತ್ಮಿಕಶಾಸ್ತ್ರಜಿತನಾದ್ಯನುಭಾವೋ ಧೃತ್ಯಾ
ದಿವ್ಯಭಿಚಾರೀ ಶಮಶಾಂತಃ—

೪೬. ವೃತ್ತಿ

ವೈರಾಗ್ಯಸಂಸಾರಭೀರುತಾ ತತ್ತ್ವಜ್ಞಾನ ನೀತ
ಲಗ್ನಪರಿಶೀಲನಪರಮೇಶ್ವರಾನುಗ್ರಹಾದಿ ವಿಭಾವೋ,
ಯಮನಿಯಮಾಧ್ಯಾತ್ಮಶಾಸ್ತ್ರಜಿತನಾದ್ಯನುಭಾವೋ,
ಧೃತಿಸ್ತೃತಿರ್ವೇದಮತ್ಯಾದಿ ವ್ಯಭಿಚಾರೀ ತೃಷ್ಣಾ
ಕ್ಷಯರೂಪಶಮಃ ಸ್ಥಾಯೀ ಭಾವಶ್ಚ ವರ್ಣೇಯತಾಂ
ಪ್ರಾಪ್ತಃ ಶಾಂತೋದರಃ.

ಪು. ೪೭—ಶಾಂತರಸ ವಿಚಾರಂ

ಪು. 82. ನ ಚಾಸ್ಯ ವಿಷಯಜುಗುಪ್ಸಾರೂಪೆ

ತ್ವಾತ್‌ಬೀಭತ್ಸೀಂ ತರ್ಭಾವೋಯುಕ್ತಃ, ಜುಗುಪ್ಸಾ
ಹ್ಯಸ್ಯ ವ್ಯಭಿಚಾರಿಣೀ ಭವತಿ ನತು ಸ್ಥಾಯಿತಾಮೇತಿ
ಪರ್ಯಂತನಿರ್ವಾಹೇ ತಸ್ಯಾಃ ಮೂಲತಃ ಏವೋಚ್ಛೇ
ದಾತ್, ನ ಚ ಧರ್ಮವೀರೇ, ತಸ್ಯ ಚಾಭಿಮಾನಮು
ಯತ್ವೇನ ವ್ಯವಸ್ಥಾ ನಾತ್, ಅಸ್ಯ ಚ ಅಹಂಕಾರಪ್ರಶ
ಮೈಕರೂಪತ್ವಾತ್, ತಥಾಪಿ ತಯೋರೇಕತ್ವಪರಿ
ಕಲ್ಪನೇ ವೀರರಾದ್ರಯೋರಪಿ ತಥಾಪ್ರಸಂಗಃ
ಧರ್ಮವೀರಾದೀನಾಂ ಚಿತ್ತವೃತ್ತಿವಿಶೇಷಾಣಾಂ
ಸರ್ವಾಕಾರಮಹಂಕಾರರಹಿತತ್ವೇ ಶಾಂತರಸಪ್ರ
ಭೇದತ್ವಂ ಇತರಥಾ ತು ವೀರರಸಪ್ರಭೇದತ್ವಂ ಇತಿ
ವ್ಯವಸ್ಥಾಪ್ಯಮಾನೇ ನಕಶ್ಚಿದ್ವಿರೋಧಃ ತದೇವಂ

ಪು. ೫೦. } ಸ್ಥಾಯಿವ್ಯಭಿಚಾರಿ
೫೧. } ವಿಚಾರಂ

ಪರಸ್ಪರವಿವಿಕ್ತಾ ನವಾಪಿ ರಸಾಃ—

(ಪು. 83.) ಭಾವಯಂತಿ ಚಿತ್ತವೃತ್ತಯಃ ಏವಾ
ಲಾಕಿಕಾ ವಾಚಿಕಾದ್ಯಭಿನಯ ಪ್ರರೂಢತಯಾ ಸ್ವಾ
ತ್ಮಾನಂ ಲಾಕಿಕದಶಾಯಾಮನಾಸ್ವಾದ್ಯಮಪ್ಯಾಸ್ವಾ
ದ್ಯಂ ಕುರ್ವಂತಿ ಯದ್ವಾ-ಭಾವಯಂತಿ “ವ್ಯಾಪ್ನಂತಿ
ಸಾಮಾಜಿಕಾನಾಂ ಮನಾಂಸಿ ಇತಿ ಭಾವಾಃ ಸ್ಥಾಯಿ
ನೋ ವ್ಯಭಿಚಾರಿಣಶ್ಚ ತತ್ರಸ್ಥಾಯಿತಾ ಏತಾವತಾ
ಮೇವ. ಜಾತ ಏವ ಹಿ ಜಂತುರಿಯತೀಭಿಃ ಸಂವಿಧಿಃ
ಪರೀತೋಭವತಿ,—ತಥಾಹಿ—ದುಃಖದ್ವೇಷೀ ಸುಖಾ
ಸ್ವಾದನಲಾಲಸಃ ಸರ್ವೋರಿರಂಸಯಾ ವ್ಯಾಪ್ತಃ |
ಸ್ವಾತ್ಮನ್ಯುತ್ಪನ್ನಮಾನಿತಯಾ ಪರಮುಪಹಸತಿ |
ಉತ್ಕರ್ಷಾಪಾಯಶಂಕಯಾ ಶೋಚತಿ | ಅಪಾಯಂ
ಪ್ನುತಿ ಕ್ರುಧ್ಯತಿ | ಅಪಾಯಹೇತುಪರಿಹಾರೇ ಸಮುತ್ಸ
ಹತೇ | ವಿನಿಸ್ತಾತಾದ್ವಿಭೇತಿ | ಕಿಂಚಿದಯುಕ್ತತಯಾಭಿ
ಮನ್ಯಮಾನೋ ಜುಗುಪ್ಸತೇ | ತತಶ್ಚ ಪರಕರ್ತವ್ಯ
ವೈಚಿತ್ರ್ಯದರ್ಶನಾದ್ವಿಸ್ಮಯತೇ | ಕಿಂಚಿಜ್ಞಹಾಸುಃ
ತತ್ರ ವೈರಾಗ್ಯಾತ್ ಪ್ರಶಮಂ ಭವತೇ.

ನ ಹ್ಯೇತಚ್ಚಿತ್ತವೃತ್ತಿವಾಸನಾಶೂನ್ಯಃ ಪು
ನೇ ಭವತಿ, ಕೇವಲಂ ಕಸ್ಯಚಿತ್ ಕಾಚಿತ್ ಅಧಿಕಾ ಭವ
ತಿ ಚಿತ್ತವೃತ್ತಿಃ, ಕಾಚಿದೂನಾ | ಕಸ್ಯಚಿದುಚಿತವಿಷ
ಯನಿಯಂತ್ರಿತಾ, ಕಸ್ಯಜದನ್ಯಥಾ | ತತ್ಕಾಚಿದೇವ
ಪುರುಷಾರ್ಥೋಪಯೋಗಿನೀತ್ಯುಪದೇಶ್ಯಾ, ತದ್ವಿಭಾ
ಗಕೃತಶ್ಚೋತ್ತ ಮಪ್ರಕೃತ್ಯಾದಿ ವ್ಯವಹಾರಃ.

ಯೇ ಪುನರವಿಾ ಧೃತ್ಯಾದಯಶ್ಚಿತ್ತವೃತ್ತಿವಿಶೇ
ಷಾಸ್ತೇ ಸಮುಚಿತವಿಭಾವಾಭಾವಾತ್ ಜನ್ಮಮಧ್ಯೇ
ನ ಭವಂತ್ಯೇವೇತಿ ವ್ಯಭಿಚಾರಿಣಃ—ತಥಾಹ—ರಸಾ
ಯನಮುಪಭುಕ್ತವತಃ ಚೇತೋಗ್ಲಾನ್ಯಾಲಸ್ಯ
ಪ್ರಭೃತಯೋ ನ ಭವಂತ್ಯೇವ | ಯಸ್ಯಾಪಿ ವಾ
ಭವಂತಿ ವಿಭಾವಬಲಾತ್ ತಸ್ಯಾಪಿ ಹೇತುಪ್ರಕ್ಷಯೇ
ಕ್ಷೀಯಮಾಣಾಃ ಸಂಸ್ಕಾರಶೇಷತಾಂ ನೂನಶೈಮುಪ
ಬದ್ಧಂತಿ, ರತ್ಯಾದಯಸ್ತು ಸಂಪಾದಿತಸ್ವಕರ್ತ
ವ್ಯತಯಾ ಪ್ರಲೀಕಲ್ಪಾ ಆಪಿ ಸಂಸ್ಕಾರಶೇಷತಾಂ
ನಾತಿವರ್ತಂತೇ ವಸ್ತುಸ್ತರವಿಷಯಸ್ಯ ರತ್ಯಾದೇರ
ಖಂಡನಾತ್ | ಯದಾಹ ಪತಂಜಲಿಃ— “ ನ ಹಿ
ಚೈತ್ರ ಏಕಸ್ಯಾಂ ಸ್ತ್ರಿಯಾಂ ವಿರಕ್ತ ಇತ್ಯನ್ಯಾಸು
ವಿರಕ್ತಃ ” ಇತ್ಯಾದಿ, ತಸ್ಮಾತ್ ಸ್ಥಾಯಿರೂಪ ಚಿತ್ತ
ವೃತ್ತಿ ಸೂತ್ರಸ್ಯೂತಾ ಏವಾಮಿ ಸ್ವಾತ್ಮಾನಮುದ
ಯಾಸ್ತಮಯ ವೈಚಿತ್ರ್ಯಶತಸಹಸ್ರಧರ್ಮಾಣಂ
ಪ್ರತಿಲಭಮಾನಾಃ ಸ್ಥಾಯಿನಂ ವಿಚಿತ್ರಯಂತಃ
ಪ್ರತಿಭಾಸಂತೇ ಇತಿ ವ್ಯಭಿಚಾರಿಣ ಉಚ್ಯಂತೇ,—
ತಥಾಹ—ಗ್ಲಾನೋಽಯಮಿತ್ಯುಕ್ತೇ ಕುತ ಇತಿ
ಹೇತುಪ್ರಶ್ನೇನಾಸ್ಯಸ್ಥಾಯಿತಾ ಸೂಚ್ಯತೇ |
ನ ತು ರಾಮ ಉತ್ಸಾಹಶಕ್ತಿಮಾಸಿತ್ಯತ್ರ ಹೇತುಪ್ರಶ್ನ
ಮಾಹುಃ | ಆತ ಏವ ವಿಭಾವಾ ಸ್ತತ್ತೋದ್ಬೋ
ಧಕಾಃ ಸಂತಃ ಸ್ವರೂಪೋಪರಂಜಕತ್ವಂ ವಿದ
‘ಭಾಸಾ ರತ್ಯುತ್ಸಾಹಾದೇರುಚಿತಾನುಚಿತತ್ವ ಮಾತ್ರ

ಮಾವಹಂತಿ| ನತು ತದಭಾವೇ ತೇ ಸರ್ವಥೈವ ನಿರು
ಪಾಖ್ಯಾಃ ವಾಸನಾತ್ಮನಾ ಸರ್ವಜಂತೂನಾಂ ತನ್ಮ
ಯತ್ವೇನೋಕ್ತತ್ವಾತ್ | ವ್ಯಭಿಚಾರಿಣಾಂ ತು ಸ್ವವಿ
ಭಾವಾಭಾವೇ ನಾಮಾಪಿ ನಾಸ್ತಿ.—

೭೬—ವ. ೧.

ಪು. 85. ಮತಿರ್ಥ ನಿಶ್ಚಯಃ.—

., ಸೂ. ೧೦೯—

ಪು. 87. ಶಾಸ್ತ್ರಚಿಂತನೋಪಾಧಿಭ್ಯೋರ್ಥ
ನಿಶ್ಚಯೋ ಮತಿಃ. ತಾಂ ತಿಷ್ಠೋಪದೇಶಾರ್ಥವಿಕಲ್ಪನ
ಸಂಶಯಚ್ಛೇದಾದಾಧಿಭಿರ್ವರ್ಣಯೇತ್.

., ವ. ೨.

ಪು. 85. ವ್ರೀಡಾ ಚಿತ್ತಸಂಕೋಚಃ.

., ಸೂ. ೧೧೦.

ಪು. 88. ಅಕಾರ್ಯ ಕರಣಜ್ಞಾನ ಗುರುವ್ಯತಿ
ಕ್ರಮಪ್ರತಿಜ್ಞಾಭಂಗಾದೇಃ ಚೇತಸ್ಸಂಕೋಚೋ
ವ್ರೀಡಾ, ತಾಂ ವೈವರ್ಣ್ಯಾರ್ಥೋಮುಖವಿಚಿಂತನ ಭೂವಿ
ಲೇಖನ ವಸ್ತ್ರಾಂಗುಲೀಯಕರ್ಣಸ್ಪರ್ಶನನವನಿ ಸ್ತೋ
ದನಾಧಿಭಿರ್ವರ್ಣಯೇತ್.

೭೭. ವ. ೩.

ಪು. 85. ಅವೇಗ ಸ್ಸಂಭ್ರಮಃ.

.,—ಸೂ. ೧೧೧-೧೧೨.

ಪು. 96. ಉತ್ಪತ್ತಿವಾತವರ್ಷಾನ್ನಿಗರ್ಜಾ (ಜಾ)
ಪ್ರಿಯಾ ಪ್ರಿಯ ಶ್ರವಣವ್ಯಸನಾಧಿಭ್ಯಃ ಸಂಭ್ರಮ
ಅವೇಗಃ, ತಂ ವಿಸ್ಮಯಾವಕುಂಠನಜ್ಞನ್ನ ಶ್ರಯಣ
ಧೂಮಾನೈತ್ವರಿತಾಪಸರ್ವಣಪುಲಕವಿಲಾಪ ಸನ್ನ
ಹನಾದಾಧಿರ್ಯಥಾಸಂಖ್ಯಂ ವರ್ಣಯೇತ್.—

೭೮. ವ. ೪.

ಪು. 85. ಶಂಕಾನಿಷ್ಠೋತ್ಪ್ರೇಕ್ಷಾ.

ಪು. 90. ಚಾರ್ಯಪಾರದಾರ್ಯಾದೇರ್ವಿರುದ್ಧಾ
ಚರಣಾದನಿಷ್ಠೋತ್ಪ್ರೇಕ್ಷಾ ಶಂಕಾ, ಸಾ ಚ ಕದಾ
ಚಿತ್ ಸ್ವಸ್ಮಿನ್—ಯದಾ ಸಮಾಪರಾಧಯೋರಾತ್ಮಪ
ರಯೋಃ ಪರೋ ರಾಜಾದಿನಾ ದಂಡ್ಯತೇ. ಕದಾಚಿತ್ಪ
ರಸ್ಮಿನ್—ಯದಾ ವಿಕಾರಾಕುಲತಯಾ ಕೃತದೋಷ

ತ್ವೇನ ಪರಃ ಸಂಭಾವ್ಯತೇ. ಸಾ ಚ ಪಾರ್ಶ್ವವಿಲೋಕನ ಮುಖಾಷ್ಟಕಂಶೋಷಣ ಗಾತ್ರಪ್ರಕಂಪನ ಸ್ವರಾಸ್ಯವರ್ಣ ಭೇದಾವಕುಂಠನಾದಿಭಿರ್ವರ್ಣ್ಯತೇ.

„—ನ ೫.

೭೯. ಸೂ. ೧೧೪.

ಪು. 88. ಮೃತಿಮ್ರಿಯಮಾಣತಾ.

ಪು. 98. ವ್ಯಾಧ್ಯಭಿಘಾತಾಭ್ಯಾಂ ಮೃತಿಹಿಂಕಾರಾದಿ ಕೃತ್.

ವ್ಯಾಧಿಜ್ವರಾದಿಃ ಪ್ರತಿತಃ, ಸರ್ಪವಿಷಗಜಾದಿ ಸಂಭವೋಭಿಘಾತಃ ತಾಭ್ಯಾಂ ಮೃತೇಃ ಪ್ರಾಗವಸ್ಥಾ ಮೃತಿಃ | ಸಾರ್ವಾನ್ಮೃತಾವನುಭಾವಾಭಾವಾತ್.

—ನ.

ತತ್ರ ವ್ಯಾಧಿಜಾಂ ಮೃತಿಂ ಹಿಂಕಾರಾನ್ವಾಸಾಂ ಗಭಂಗಾಕ್ಷಿನಿವಿೂಲನಾದ್ಯೈಃ, ಅಭಿಘಾತಜಾಂ ತು ಕಾಶಫ್ಯವೇಪಧುರಾಹಹಿಂಕಾರಾಫೇನಾಂಗಭಂಗ ಜಡತಾ ಮರಣಾದಿಭಿರ್ವರ್ಣಯೇತ್.

೭೯—ನ. ೬.

ಪು. 88. ಚಾಪಲಂ ಚೇತೋಽವಸ್ಥಾನಂ.

೪—ಸೂ. ೧೧೫.

ಪು. 91. ರಾಗದ್ವೇಷಮಾತ್ಸರ್ಯಾಮರ್ಷೇಷ್ಯಾದಿಭ್ಯಶ್ಚೇತೋನವಸ್ಥಾನಂ ಚಾಪಲಂ, ಅವಿಮೃಶ್ಯ ಕಾರ್ಯಕರಣಮಿತಿ ಯಾವತ್ — ವಾಕ್ಪಾರುಷ್ಯ ನಿರ್ಭತ್ಸನಪ್ರಹಾರವಧಬಂಧಾದಿಭಿ ವರ್ಣಯೇತ್.

೮೦. ನ. ೭.

ಪು. 88. ಹರ್ಷಶ್ಚೇತಃ ಪ್ರಸಾದಃ.

„—ಸೂ. ೧೧೬.

ಪು. 91. ಪ್ರಿಯಾಗಮನ ಬಂಧುಹರ್ಷದೇವಗು ಶುರಾಜ ಭತೃ ಪ್ರಸಾದ ಭೋಜನಾಚ್ಛಾದನ ಧನಲಾ ಭೋಪಭೋಗಮನೋರಥಾ ವಾಸ್ತಾದಿಭ್ಯಃ ಚೇತಃ ಪ್ರಸಾದೋಹರ್ಷಃ, ತಾಂ ಚರೋಮಾಂಚಾಶ್ಚಸ್ವೇ ದನಯನವದನಪ್ರಸಾದಪ್ರಿಯಭಾಷಣಾದಿಭಿರ್ವರ್ಣಯೇತ್.

೮೦—ನ. ೮.

ಪು. 88. ನಿವೇದ ಸ್ನಾನ್ವವಮಾನನಂ.

೯೧—ಸೂ. ೧೧೩.

ಪು. 98. ರೋಗಾಧಿಕ್ಷೇಪ ತಾಡನ ದಾರಿದ್ರ್ಯೇ
ಷ್ವವಿಯೋಗಾವಮಾನತತ್ವಜ್ಞಾನಾದಿಭ್ಯಃ ಸ್ವಾವ
ಮಾನನರೂಪೋ ನಿರ್ವೇದಃ — ಸ ರುದಿತಶ್ವಸಿತಾ
ನುಪಾದೇಯತಾಭಿರ್ವರ್ಣ್ಯಃ.

೮೧—ವ. ೯.

ಪು. 85. ದೈನ್ಯಮನಾಜಸ್ಯಂ.—

೮೨—ಸೂ. ೧೧೮.

ಪು. 93. ದಾರ್ಗತ್ಯಮನಸ್ತಾಪಾದಿಭ್ಯೋಽ
ನಾಜಸ್ಯಂ ದೈನ್ಯಂ, ತನ್ಮೃಜಾತ್ಯಾಗ ಗುರ್ವಂಗತಾ
ತಿರಃ ಪ್ರಾವ (ರ) ಕಾದಿಭಿರ್ವರ್ಣಯೇತ್.

೮೨—ವ. ೧೦.

ಪು. 85. ಸ್ಮೃತಿಃ ಸ್ಮರಣಂ.

,, ಸೂ. ೧೧೯.

ಪು. 87. ಸದೃಶದರ್ಶನಶ್ರವಣಾಭ್ಯಾಸಪ್ರಣಿಧಾ
ನಾದಿಭ್ಯಃ ಸುಖದುಃಖಹೇತೂನಾಂ ಸ್ಮರಣಂ ಸ್ಮೃ
ತಿಃ, ತಾಂ ಭ್ರೂಕ್ಷೇಪತಿರಃಕಂಪಮುಖೋನ್ನಮನ ಶೂ
ನ್ಯಾಪಲೋಕನಾಂಗುಲೀಭಂಗಾದಿಭಿರ್ವರ್ಣಯೇತ್.

೮೨—ವ. ೧೧.

ಪು. 85. ಮೋಹೋ ಮೂಢತ್ವಂ.

ಪು. 94. ಪ್ರಹಾರಮತ್ಸರಭಯದೈವೋಪ
ಘಾತಪೂರ್ವವೈರಸ್ಮರಣಶ್ರಾವಣಾದಿಭ್ಯಃ ತತ್ಸ್ಯ
ಮೂಢತ್ವಂ ಮೋಹಃ, ಮೋಹಸ್ಯ ಪ್ರಾಗವಸ್ಥಾಪಿ
ಮೋಹಶಬ್ದೇನೋಚ್ಯತೇ ತಂ ಭ್ರಮಣದೇಹಘೂ
ರ್ಣನಪತನಸರ್ವೇಂದ್ರಿಯಪ್ರಮೋಹವೈಚಿತ್ರಾದಿಭಿ-
ರ್ವರ್ಣಯೇತ್.

೮೩—ವ. ,,

ಪು. 94. ಸುಖಜನ್ಯಾಪಿ ಮೋಹೋಭವತಿ.

೮೪—ವ. ೧೨.

ಪು. 85. ಅಲಸ್ಯಂ ಪುರುಷಾರ್ಥೇಷ್ವನಾದರಃ.

,, ಸೂ. ೧೨೦

ಪು. 91. ಶ್ರಮ ಸಾಹಿತ್ಯರೋಗಗರ್ಭಸ್ವಭಾವಾ
ದಿಭ್ಯಃ ಪುರುಷಾರ್ಥೇಷ್ವನಾದರಃ ಅಲಸ್ಯಂ. ತಜ್ಞ
ನಿದ್ರಾ ತಂದ್ರಾ ಸರ್ವಕರ್ಮವಿದ್ವೇಷಶಯನಾಸನಾ
ದಿನಾ ವರ್ಣಯೇತ್.

ಆಳ—ವ. ೧೩.

ಪು. 85. ಗರ್ವಃ ಪರಾವಜ್ಞಾ—

ಆಚ—ಸೂ. ೧೨೨.

ಪು. 92. ವಿದ್ಯಾಬಲ ಕುಲೈಶ್ವರ್ಯ ವಯೋ
ರೂಪಧನಾದಿಭ್ಯಃ ಪರಾವಜ್ಞಾ ಗರ್ವಃ, ತಮಸೂಯಾ
ಮರ್ಷಣಾರುಷ್ಯೋಪಹಾಸಗುರುಲಂಘನಾಧಿಕ್ಷೇಪ
ನೇತ್ರಗಾತ್ರವಿಕೃತ್ಯನುತ್ಪರದಾನ ಶೂನ್ಯಾವಲೋ
ಕನಭಾಣೈರ್ವರ್ಣಯೇತ್.—

ಆಚ—ವ. ೧೪.

ಪು. 85 ಶ್ರಮಃ ಪೇದಃ.

,,—ಸೂ. ೧೨೨.

ಪು. 93. ವ್ಯಾಯಾಮಾಧ್ವಗತ್ಯಾದಿಭ್ಯೋ
ಮನಃಶರೀರಪೇದಶ್ರಮಃ ಸೋಽಬ್ಧಿಭಿರ್ದಮದನ
ಮಂದಕ್ರಮಾಸ್ಥವಿಕೂಣನಾದಿಭಿರ್ವರ್ಣಯೇತ್.

ಆಚ—ವ. ೧೫.

ಪು. 85. ಮದ ಆನಂದಸಂವೋಹಸಂಭೇದಃ.

ಸೂ. ೧೨೪.

ಪು. 88. ಮದ್ಯೋಪಯೋಗಾನ್ಮದಃ ಸ್ವಾಪ
ಹಾಸ್ಯಾಸ್ತೃಣಾದಿಕ್ಯುತ್.

ಮದ್ಯಪಾನಾದಾನಂದಸಂವೋಹಯೋಃ ಸಂಗ
ಮೋ ಮದಃ, ತಾಂ ಸ್ವಾಪಸ್ತೃತಗಾನ ಕಿಂಚಿ
ದಾಕುಲಬಾಷ್ಟಸ್ಪೃಲದ್ಗತಿಮಂಜುಭಾಷಣರೋಮೋ
ದ್ಗಮಾದಿಭಿರುತ್ತಮಾನಾಂ, ಹಾಸ್ಯಗೀತ ಸ್ರಸ್ತಾಕುಲ
ಭುಜಕ್ಷೇಪವ್ಯಾವಿಧ್ಯಕುಟಿಲಗತ್ಯಾದಿಭಿರ್ಮಧ್ಯಮಾ
ನಾಂ, ಅಸ್ತೃಣ ಫುರ್ಣನ ಸ್ಪೃಲದ್ಗಮನರುದಿತಚ್ಛ
ದಿತ ಸನ್ನಕಂಠನಿಷ್ಠೀವನಾದಿಭಿರಧಮಾನಾಂ ವರ್ಣ
ಯೇತ್.

ಆಚ—೧೬. ವ.

ಪು. 85. ಚಾಡ್ಯಮರ್ಥಾಽಪ್ರತಿಪತ್ತಿಃ.

,, ಸೂ. ೧೨೫

ಪು. 88. ಇಷ್ಟಾನಿಷ್ಠದರ್ಶನಾದೇರ್ಜಾರ್ಥ್ಯಂ
ತೂಷ್ಟೀಂಭಾವಾದಿಕ್ಯುತ್.

ಇಷ್ಟಾನಿಷ್ಠದರ್ಶನಶ್ರವಣವ್ಯಾಧ್ಯಾದಿಭ್ಯೋಽ
ರ್ಥಾಽಪ್ರತಿಪತ್ತಿರ್ಜಾರ್ಥ್ಯಂ ತತೂಷ್ಟೀಂಭಾವಾ ನಿಮಿ
ಷನಯನನಿರೀಕ್ಷಣಾದಿಭಿರ್ವರ್ಣಯೇತ್.

೫೮—೧೭-ವ||

,, ಸೂ. ೧೨೬

ಪು. 85. ಗ್ಲಾನಿಖಲಾಪಚಯಃ

ಪು. 93. ವ್ಯಾಧ್ಯಾದೇರ್ಗ್ಲಾನಿವೈವಣ್ಯಾದಿ
ಕೃತ್, ವ್ಯಾಧಿಮನಸ್ತಾಪ ನಿಧುವನೋಪವಾಸಕ್ಷುತ್ಪಿ
ಪಾಸಾಧ್ಯಲಂಘನನಿದ್ರಾಜ್ಞೇದಾತಿಪಾನತಪೋಜರಾ
ಕಲಾಭ್ಯಾಸಾದಿಭ್ಯೋ ಬಲಾಪಚಯೋಗ್ಲಾನಿಃ,
ತಾಂ ವೈವರ್ಣ್ಯಕ್ಷಾಮನೇತ್ರಕಪೋಲೋಕ್ತಿ ಶ್ಲಘಾಂ
ಗತ್ವವೇಪನದೀನಸಂಚಾರಾನುತ್ಸಾಹಾದಿಭಿರ್ವರ್ಣಯೇ
ತ್.

೫೮—೧೮ ವ||

,, —ಸೂ. ೧೨೭.

ಪು. 85. ಸುಪ್ತಂ ನಿದ್ರಾಯಾ ಗಾಢಾವಸ್ಥಾ.

ಪು. 90. ನಿದ್ರೋದ್ಭವಂ ಸುಪ್ತಮುತ್ಸಪ್ನಾಯಿ
ತಾದಿಕೃತ್,

ನಿದ್ರೋದ್ಭವಮಿತ್ಯನೇನ ನಿದ್ರಾಯಾ ಏವ
ಗಾಢಾವಸ್ಥಾ ಸುಪ್ತಮಿತ್ಯಾಹ, ತದುತ್ಸಪ್ನಾಯಿ
ತೋಚ್ಛ್ವಸಿತನಿಶ್ವಸಿತಸಂವೋಹನಾದಿನಾ ವರ್ಣ
ಯೇತ್—

೫೯—೧೯-ವ||

,, ಸೂ. ೧೨೮.

ಪು. 85. ನಿದ್ರಾ ಮನಸ್ಸಂವಿಲನಂ

ಪು. 89. ಕ್ಲಮಾದೇರ್ನಿದ್ರಾಜ್ಯಂಭಾದಿಕೃತ್.
ಕ್ಲಮಶ್ರಮಮದಾಲಸ್ಯಜಿಂತಾತ್ಯಾಹಾ ರ ಸ್ವಭಾವಾ
ದಿಭ್ಯೋ ಮನಸ್ಸಂವಿಲನಂ ನಿದ್ರಾ, ತಾಂ
ಜ್ಯಂಭಾವದನಗಾರವ ತಿರೋಲಾಲನ ನೇತ್ರಘೂ
ರ್ಣನ ಗಾತ್ರಮರ್ಥೋಚ್ಛ್ವಸಿತ ನಿಶ್ವಸಿತ ಸನ್ನ
ಗಾತ್ರತಾಕ್ಷಿಸಿಮಿಂಘನಾದಿಭಿರ್ವರ್ಣಯೇತ್—

೫೯—೨೦. ವ||

,, ಸೂ. ೧೨೯.

ಪು. 85. ಧೃತಿಸ್ಸಂತೋಷಃ

ಪು. 87. ಜ್ಞಾನಾದೇರ್ಧೃತಿರವ್ಯಗ್ರಭೋಗ ಕೃತ್
ಜ್ಞಾನಬಾಹುಶ್ರುತ್ಯೈ ಗುರುಭಕ್ತಿ ತಪಸ್ಸೇವಾಕ್ರೀ
ಡಾರ್ಥಲಾಭಾದಿವಿಭಾವಾ, ಧೃತಿಸ್ಸಂತೋಷಃ ಸಾಞ್
ಲಬ್ಧಾನಾಮುಪಭೋಗೇನ ನಷ್ಟಾನಾಮನನುಶೋ

ಜನೇನ ಯೋಽವ್ಯಗ್ರೋಭೋಗಸ್ತಂ ಕರೋತಿ ತೇ
ನಾನುಭಾವೇನ ಧೃತಿಂ ವರ್ಣಯೇದಿತ್ಯರ್ಥಃ

೯೦—೨೦. ವ||

ಪು. 85. ವಿತರ್ಕಃ ಸಂಭಾವನಾ

,, —ಸೂ. ೧೩೦.

ಪು. 97. ಸಂದೇಹಾದೇರ್ವಿತರ್ಕಃ ತಿರಃಕಂಪಾದಿ
ಕೃತ್

ಸಂದೇಹವಿಮರ್ಶ ವಿಪ್ರತಿಪತ್ತ್ಯಾದಿಭ್ಯಃ ಸಂಭಾವ
ನೀಯಪ್ರತ್ಯಯೋ ವಿತರ್ಕಃ, ಸ ತಿರಃಕಂಪಭ್ರೂ
ಕ್ಷೇಪ ಸಂಪ್ರಧಾರಣ ಕಾರ್ಯಕಲಾಪ ಮುಹು
ರ್ಗ್ರಹಣ ಮೋಕ್ಷಣಾದಿಭಿರ್ವರ್ಣ್ಯಃ.

೯೦.ವ||

ಪು. ೬5. ಉನ್ಮಾದಶ್ಚಿತ್ತ ವಿಪ್ಲವಃ—

,, ಸೂ. ೧೩೦.

ಪು. 94. ಇಷ್ಟವಿಯೋಗಾದೇ ರುನ್ಮಾದೋಽ
ನಿಮಿತ್ತಸ್ಮಿತಾದಿಕೃತ್. ಇಷ್ಟವಿಯೋಗ ಧನನಾಶಾಭಿ
ಘಾತವಾತ ಸನ್ನಿಪಾತಗ್ರಹಾದಿಭ್ಯಃ ಚಿತ್ತವಿಪ್ಲವ
ಉನ್ಮಾದಃ. ತಮನಿಮಿತ್ತಸ್ಮಿತರುದಿತೋತ್ಕೃಷ್ಟ
ಗೀತನೃತ್ಯಪ್ರಧಾವಿತೋಪವೇಶನೋತ್ಥಾನಾಸಂಬದ್ಧ
ಪ್ರಲಾಪ ಭಸ್ಮಪಾಂಸೂದ್ಧಾಲನಸಮಾಲ್ಯಜೀವರ
ಘಟಚಕ್ರಶರಾವಾವರಣಾದಿಭಿರ್ವರ್ಣಯೇತ್.

೯೨—ವ|| ೨೩.

ಪ್ರಬೋಧೋ ವಿಸಿದ್ರತ್ವಂ.

,, ಸೂ. ೧೩೨

ಪು. 92. ಶಬ್ದಾದೇಃ ಪ್ರಬೋಧೋ ಜೃಂಭಾದಿ
ಕೃತ್.

ಶಬ್ದಸ್ವರ್ಮ ಸ್ವಪ್ನಾಂತಃ ಸ್ವಪ್ನಜಲ್ಪನನಿದ್ರಾಜ್ಞೇ
ದಾಹಾರಪಂಕಾಮಾಭಿಭ್ಯೋ ವಿಸಿದ್ರತ್ವಂ ಪ್ರಬೋ
ಧಃ, ಸ ಚ ಜೃಂಭಣಾಕ್ಷ ಮರ್ದನಭುಜ ಕ್ಷೇಪಾಂ
ಗುಲಿ ನೋಟನ ಶಯ್ಯಾತ್ಯಾಗ ಗ್ರೀವಾಂಗವಲನಾದಿ
ಭಿರ್ವರ್ಣ್ಯತೇ—

೯೩—ವ|| ೨೪.

ಪು. 85. ವಾಕ್ಯಧರ್ಮನಸ್ತಾಪಃ

೯೩—೧೩೩. (ಅನುಯ)

ಪು. 89. ವಿರಹಾದೇರ್ಮನಸ್ತಾಪೋ ವ್ಯಾಧಿ
ಮುಖಶೋಷಾದಿಕೃತ್.

ವಿರಹಾಭಿಲಾಷಾದಿಭ್ಯೋ ಮನಸ್ತಾಪೋ ವ್ಯಾಧಿ
ಹೇತುತ್ವಾದ್ವ್ಯಾಧಿಃ, ತಂ ಮುಖಶೋಷ ಸ್ಪಸ್ತಂ
ಗತಾ ಗಾತ್ರವಿಕ್ಷೇಪಾದಿಭಿರ್ವರ್ಣಯೇತ್.

೯೩—ವ|| ೨೫.

ಪು. 85 ತ್ರಾಸಶ್ಚಿತ್ತಜಮತ್ಕಾರಃ.

ಪು 95. ನಿರ್ಭೂತಾದೇಃ ತ್ರಾಸಃ ಅಂಗಸಂಕ್ಷೇ
ಪಾದಿಕೃತ್.

ನಿರ್ಭೂತಘರ್ಜಿತಭೂಪರ್ವತಕಂಪಶಿಲೋಲ್ಕಾಶನಿ
ವಿದ್ಯುತ್ಪಾತರಕ್ಷಃಸ್ಥೂಲಪ್ರಭೂತ ಕುಷ್ಮಾದಿಭ್ಯಶ್ಚೇ
ತಶ್ಚ ಮೃತ್ಪ್ರತಿರೂಪಃ ತ್ರಾಸೋ ಭಯಾತ್ ಪೂರ್ವಾ
ಪರವಿಚಾರವತೋ ಭಿನ್ನ ಏವ, ಸೋಽಂಗಸಂಕ್ಷೇ
ಪಸ್ತಂಭರೋಮೋದ್ಗಮಗದ್ಗದಪ್ರಯೋತ್ತಂಪ
ನಿಷ್ಪಂದ ವೀಕ್ಷಿತೈರ್ವರ್ಣ್ಯಃ.

೯೩—ವ|| ೨೬.

ಪು. 85. ವಿಷಾದೋಮನಃಪೀಡಾ.

೯೪—ಸೂ. ೧೩೫.

ಪು. 88. ಕಾರ್ಯಭಂಗಾದ್ವಿಷಾದಃ ಸಹಾಯಾ
ನ್ವೇಷಣ ಮುಖಶೋಷಾದಿಕೃತ್.

ಉಪಾಯಾಭಾವನಾಶಾಭ್ಯಾಂ ಪ್ರಾರಬ್ಧಸ್ಯ ಕಾರ್ಯ
ಸ್ಯಭಂಗಾನ್ಮನಃಪೀಡಾ ವಿಷಾದಃ, ತಂ ಸಹಾಯಾ
ನ್ವೇಷಣೋಪಾಯಚಿಂತನೋತ್ಸಾಹ ವಿಭೂತ ಮೈಮ
ನಸ್ಯಾದಿಸಾ ಉತ್ತಮಮಧ್ಯಮಾನಾಂ ಮುಖಶೋಷ
ಜಿಹ್ವಾಸ್ಪೃಕ್ವಲೇಹನ ನಿದ್ರಾಶ್ವಸಿತಧ್ಯಾನಾದಿಭಿರಥ
ಮಾನಾಂ ವರ್ಣಯೇತ್.

೯೪, ವ|| ೨೭.

ಪು. 88. ಶೇತುತ್ಸ್ಯಂ ಕಾಲಾಕ್ಷಮತ್ಸ್ಯಂ.

ಪು. 90. ಇಷ್ಪಾನುಸ್ಮರಣಾದೇರಾತ್ಸ್ಯಂ
ತ್ವರಾದಿಕೃತ್.

ಇಷ್ಪಾನುಸ್ಮರಣದರ್ಶನಾದೇರ್ವಿಲಂಬಾಸಹತ್ವ ಮೌ
ತ್ಸ್ಯಂ ತತ್ತ್ವರಾನಿಶ್ವಸಿತೋಜ್ಜ್ವಲಿತಕಾಶ್ಯಂ

ಮನಶ್ಚೈವೈತಾದಿಗವಲೋಕನ ರಣರಣಕಾದಿಭಿರ್ವ
ರ್ಣಯೇತ್.

೯೫—ವ|| ೨೮.

ಪು. 85. ಅಮರ್ಷಃ ಪ್ರತಿಚಿಕೀರ್ಷಾ.

,, ಸೂ. ೧೩೩.

ಪು. 95. ಅಕ್ಷೇಪಾದೇರಮರ್ಷಃ ಸ್ವೇದಾದಿ
ಕೃತ್.

ವಿದ್ಯೈಶ್ವರ್ಯಬಲಾಧಿಕಕೃತೇಭ್ಯಃ ಅಕ್ಷೇಪಾವ ಮಾ
ನಾದಿಭ್ಯಃ ಪ್ರತಿಚಿಕೀರ್ಷಾರೂಪೋಽಮರ್ಷಃ |
ಸ ಚ ಸ್ವೇದಧ್ಯಾನೋಪಾಯಾನ್ವೇಷಣ ಶಿರಃಕಂಪಾ
ಧೋಮುಖ ವಿಚಿಂತನಾದಿಭಿರ್ವರ್ಣ್ಯತೇ.

೯೬—೨೯೮.

ಪು. 85. ಚಿಂತಾ ಧ್ಯಾನಂ.

,, —ಸೂ. ೧೩೮.

ಪು. 94. ದಾರಿದ್ರ್ಯಾದೇಶ್ಚಿಂತಾ ಸಂತಾಪಾದಿ
ಕೃತ್.

,, ವಿಚಾರಂ.

ದಾರಿದ್ರ್ಯೇಷ್ಟದ್ರವ್ಯಾಪಹಾರೈಶ್ವರ್ಯಭ್ರಂಶಾದಿಭ್ಯೋ
ಧ್ಯಾನಂ ಚಿಂತಾ, ಸಾ ಚ ಸ್ಮೃತೇರನ್ಯಾ, ಗ್ರಸನಾದ
ದನವತ್, ಖೇಲನಾದ್ಗಮನವಚ್ಚ. ತಾಂ ಸಂತಾಪ
ರೂಪ್ಯಚಿತ್ತತ್ವ ಕಾರ್ಶ್ಯಶ್ವಾಸಾಧೋಮುಖಚಿಂತನಾದಿ
ಭಿರ್ವರ್ಣಯೇತ್—ಸಾಚ ವಿತರ್ಕಾತ್ಪ್ರತೀ ವಾ
ವಿತರ್ಕ ಇತಿ ವಿತರ್ಕಾತ್ಪ್ರಥಗ್ಗತಿ.

೯೭—ವ, ೩೦.

ಪು. 85 ಅಸೂಯಾ ಅಕ್ಷಮಂ.

,, ಸೂ. ೧೪೯.

ಪು. 97. ಪರೋತ್ಪರ್ಷಾದೇರಸೂಯಾ ವಜ್ಞಾ
ದಿಕೃತ್.

ಪರಸ್ಯ ಸಾಭಾಗೈಶ್ವರ್ಯವಿದ್ಯಾದಿಭಿರುತ್ಪ
ರ್ಷಾದಾದಿ ಶಬ್ದಾದಪರಾಧಮುಹುದ್ವೇಷಾದಿಭ್ಯಶ್ಚ
ಕ್ಷಮಾರೂಪಾಸೂಯಾ, ತಾಮವಜ್ಞಾ ಭೃಕುಟೇ
ಕ್ರೋಧ ಸೇಷೋಕ್ತ್ಯಾಲೋಕಿತ ದೋಷೋಪ
ವರ್ಣನಾದಿಭಿರ್ವರ್ಣಯೇತ್.

೯೭—ವ. ೩೦.

ಪು. 85. ಅವಹಿತ್ಯಮಾಕಾರಗುಪ್ತಿಃ.

,, ಸೂ. ೧೪೦.

ಪು. 90. ಲಜ್ಜಾದೇರವಹಿತ್ಯಮನ್ಯಥಾ ಕಥನಾದಿ ಕೃತ್.

ಲಜ್ಜಾಜೈಹ್ಮ್ಯ ಭಯಗೌರವಾದಿಭ್ಯೋ ಭೂವಿ ಕಾರಮುಖರಾಗಾದೀನಾಮಾಜ್ಞಾದನ ಕಾರಿಣೀ ಚಿತ್ತ ವೃತ್ತಿರವಹಿತ್ಯಮವಹಿತಾ ವಾ “ನ ಬಹಿಸ್ಥಂ ಚಿತ್ತಂ ಯೇನೇತಿ” “ಪೃಷ್ಠೋದರಾದಿತ್ವಾತ್,” ತದನ್ಯಥಾ ಕಥನಾಲೋಕಿತಕಥಾಭಂಗಕೃತಕಥೈರ್ಯಾದಿಭಿರ್ವರ್ಣಯೇತ್.

೯೮. ವ. ೩೨.

ಪು. 85. ಔಗ್ರ್ಯಂ ಚಂಡತ್ವಂ.

ಪು. 92. ಚಾರ್ಯಾದೇರಾಗ್ರ್ಯವಧಾದಿಕೃತ್. ಚಾರ್ಯದ್ರೋಹಾಸತ್ಪ್ರಳಾಪಾದಿಭ್ಯ ಶ್ಚಂಡತ್ವ ಮಾಗ್ರ್ಯಂ, ತದ್ವ್ಯವಬಂಧನತಾಡನ ನಿರ್ಭರ್ತನಾದಿ ಭಿರ್ವರ್ಣಯೇತ್.

೯೮—ವ. ೩೩.

ಪು. 85 ಅಪಸ್ಮಾರ ಆವೇಶಃ.

೯೯—ಸೂ. ೧೪೨.

ಪು. 95. ಗ್ರಹಾದೇರಪಸ್ಮಾರಃ ಕಂಪಾದಿಕೃತ್. ಗ್ರಹಭೂತದೇವಯುಕ್ತಪಿಶಾಚಬ್ರಹ್ಮರಾಕ್ಷಸಶೂನ್ಯಾ ರಣ್ಯಶ್ಮಶಾನಸಂವನೋಚ್ಛಿಷ್ಣಗಮನ ಧಾತುನ್ಮೇಷಮ್ಯಾದೇರಾವೇಶರೂಪೋಽಪಸ್ಮಾರಃ, ತಂ ಕಂಪಿತ ಸ್ಫುರಿತ ಸ್ವಿನ್ನಧಾವಿತ ಶ್ವಸಿತ ಭೂಮಿಪತನಾರಾವ ಮುಖಫೇನಾದಿಭಿರ್ವರ್ಣಯೇತ್. (ಅಯಂ ಚ ಪ್ರಾಯಃ ಅಭಾಸೇಷ್ಟೇವ ಶೋಭತೇ)—

೯೯—ವ.

ಪು. 101. ರಸಭಾನಾನಭಿಧಾಯ ತದಾಭಾಸಾ ನಾಹ.

,, —ಸೂ. ೧೪೩.

ನಿರಿಂದ್ರಿಯೇಷು ತೀರ್ಯಗಾದಿಷು ಚಾರೋಪಾ ದ್ರಸಭಾವಾಭಾಸಾ.

೧೦೦—

ನಿರಿಂದ್ರಿಯಯೋಃ ಸಂಭೋಗಾರೋಪಣಾ

ತ್ ಸಂಭೋಗಾಭಾಸೋಯಥಾ.....

ವಿಪ್ರಲಂಬಾರೋಪಾದ್ವಿಪ್ರಲಂಬಾಭಾಸೋಯಥಾ.

ಭಾವಾಭಾಸೋಯಥಾ.

ತಿರಶ್ಲೋಃ ಸಂಭೋಗಾಭಾಸೋಯಥಾ.

ವಿಪ್ರಲಂಬಾಭಾಸೋಯಥಾ.

ಪು.102. ಭಾವಾಭಾಸೋಯಥಾ.

೧೦೩—ಇದುವು ಮೇಕತ್ರಾನು—102. ಅನಾ ಚಿತ್ಯಾಚ್ಚ,

ಅನ್ಯೋನ್ಯಾನುರಾಗಾದ್ಯ ಭಾವೇನಾ ನೌಚಿತ್ಯಾದ್ರ
ಸಭಾವಾಭಾಸೌ.೧೦೩—ಇನ್ನು ಸಾತ್ವಿಕ ವಿಚಾರಂ, ಪು.99. } ಅಥ ಸಾತ್ವಿಕಾನಾಹ.
100. }

ಲೇಸಾದಸತ್ವಗುಣೋತ್ಕರ್ಷದಿಂ... ಸ್ವರಭೇದ ರೋಮಾಂಚ ಸ್ವರಭೇದಕಂಪ
ವೈವರ್ಣ್ಯಶ್ಚ ಪ್ರಲಯಾ ಅಷ್ಟಾಷ್ಟಸಾತ್ವಿಕಾಃ—
ಸೀದಂತ್ಯಪ್ತೃ ಮನ ಇತಿ ವ್ಯುತ್ಪತ್ತೇಃ ಸತ್ವ
ಗುಣೋತ್ಕರ್ಷಾತ್ಸಾಧುತ್ವಾಚ್ಚ ಪ್ರಾಣಾತ್ಮಕಂ
ವಸ್ತು ಸತ್ವಂ. ತತ್ರ ಭವಾಃ ಸಾತ್ವಿಕಾಃ, ಭಾವಾ
ಇತಿ ವರ್ತತೇ ತೇಷು ಪ್ರಾಣಭೂಮಿಪ್ರಸೃತರತ್ಯಾದಿ
ಸಂವೇದನವೃತ್ತಯೋ ಬಾಹ್ಯಜಡರೂಪ ಭೌತಿಕ
ನೇತ್ರಜಲಾದಿವಿಲಕ್ಷಣಾ ವಿಭಾವೇನ ರತ್ಯಾದಿಗತೇ
ನೈವಾತಿಚರ್ವಣಾಗೋಚರೇಣಾಹೃತಾ ಅನುಭಾ
ವೈಶ್ವ ಗಮ್ಯಮಾನಾ ಭಾವಾ ಭವಂತಿ ತಥಾಹಿ—
ಪೃಥ್ವೀಭಾಗಪ್ರಧಾನೇ ಪ್ರಾಣೇ ಸಂಕ್ರಾಂತಚಿತ್ತ
ವೃತ್ತಿಗಣಃ ಸ್ತಂಭೋ ವಿಷ್ವಬ್ಧಚೇತನತ್ವಂ | ಜಲ
ಪ್ರಧಾನೇ ತು ಬಾಹ್ವಃ | ತೈಜಸಸ್ತು ಪ್ರಾಣಸೈ
ಕಟ್ಯಾದುಭಯಥಾ ತೀವ್ರಾತೀವ್ರತ್ವೇನ ಪ್ರಾಣಾನು

ಗ್ರಹ ಇತಿ ದ್ವಿಧಾ ಸ್ವೇದೋ ವೈವರ್ಣ್ಯಂ ಜ | ತದ್ಭೇ
ತುತ್ವಾಚ್ಚ ತಥಾವ್ನವಹಾರಃ | ಆಕಾಶಾನುಗ್ರಹೇ
ಗತಚೇತನತ್ವಂ ಪ್ರಲಯಃ | ನಾಯುಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯೇತು
ತಸ್ಯ ಮಂದಸುಧ್ಯೋತ್ಕೃಷ್ಟಾನ್ನೇಶಾತ್ತ್ವೇಧಾ ರೋ
ಮಾಂಚವೇಪಥು ಸ್ವರಭೇದ ಭಾವೇನ ಸ್ಥಿತಿರಿತಿ ಭರತ
ವಿದಃ | ಬಾಹ್ಯಾಸ್ತು ಸ್ತಂಭಾದಯಃ ಶರೀರಧರ್ಮಾ
ಅನುಭಾವಾಃ, ತೇ ಚಾಂತರಾಲಿಕಾಃ ಸಾತ್ವಿಕಾಃ
ಭಾವಾಃ ಗಮಯಂತಃ ಪರಮಾರ್ಥತೋ ರತಿನಿರ್ವೇ
ದಾದಿಗಮಕಾ ಇತಿ ಸ್ಥಿತಂ.

ಏವಂ ಜ ನವ ಸ್ಥಾಯಿನಃ, ತ್ರಯಸ್ತ್ರಂತದ್ವ್ಯಭಿ
ಚಾರಿಣಿಃ, ಅಷ್ಟೌ ಸಾತ್ವಿಕಾಃ ಇತಿ ಪಂಚಾಶದ್ಭಾವಾಃ

(೨) ಆಮೃತಾನಂದಯೋಗಿಯ ಸರ್ವಾ (ಕಾನ್ಯಾ)ಲಂಕಾರ ಸಂಗ್ರಹಂ. ¹

ರಸರತ್ನಾಕರಂ.

ಅಲಂಕಾರ ಸಂಗ್ರಹಂ.

ಪ್ರ. ಸೂ. ಪರಿ. ಶ್ಲೋ.

೧. ೨. ೩-೧ ಆತ್ಮನೋ ಮನಸಾ ಯೋಗೋ ಮನಸ ಪ್ರವೃಂದ್ರಿಯೈಸ್ಸಹ ||
ಇಂದ್ರಿಯಾಣಾಂ ತತ್ತ್ವದೈವಿರಿತಿ ಜ್ಞಾನೋದಯಕ್ರಮಃ ||
- ,, ೪. ೩-೨ ೧/೨ ಭಾವಸ್ತು ಮನಸೋವೃತ್ತಿಭೇದಸ್ಥೈರ್ಯಮುಪೇಯಿವಾನ್ ||
- ,, ೫. ೩-೧೧ ೧/೨ ಸತ್ವಂನಾಮಮನೋವೃತ್ತಿಃ ಸಾತ್ವಿಕಾಸ್ತತ್ಸಮುದ್ಭವಾಃ ||
,, ೧೩ ೧/೨ ಭಾವೇ ಸ್ಥಾಯಿನ್ಯಸೈಕಾಂತಾಶ್ಚ ರಂತ್ಯೋವ್ಯಭಿಚಾರಿಣಃ ||
- ,, ೬. ೩-೬ ೧/೨ ಶ್ರೂಯಮಾಣೈರ್ವಿಭಾವಾನ್ಯೈಃ ಕಾವ್ಯೇಷು ರಸಂಭವಃ ||
,, ೭ ೧/೨ ದೃಶ್ಯಮಾನ್ಯೈಸ್ಸದಸ್ಯಾನಾಂ ನೌಟಕೇಷು ರಸೋದಯಃ ||
- ,, ೭. ೩-೩ ರತಿಹಾಸಸ್ತಥಾಶೋಕಃ ಕ್ರೋಧೋತ್ಸಾಹಾಭಯಂತಥಾ
ಜಗುಪ್ತಾನಿ ಸ್ಮಯಶಮಾಃ ಸ್ಥಾಯಿಭಾವಾಃ ಪ್ರಕೀರ್ತಿತಾಃ ||
- ,, ೮. ೩-೧೨ ಸ್ತಂಭಃ ಸ್ವೀಯೋದಧಿ ರೋಮಾಂಕಲಯಾ ವೈಸ್ವರ್ಯ
ವೇಪಥೂ ||
ಅಶ್ರುವೈರ್ವರ್ಣ್ಯ ಮಿತ್ಯಷ್ಟಾ ಭಾವಾಃ ಪ್ರೋಕ್ತಾನುನೀ
ಷಿಭಿಃ ||
- ,, ೯. ೩-೧೧ ೧/೨ ತೇನುಭಾವಾಃ ಪ್ರಕೀರ್ತ್ಯಂತೇ ವಿಕಾರಾ ಅಂಗಸಂಭವಾಃ ||
- ,, ೧೦. ೩-೨೬ ೧/೨ ಶೃಂಗಾರಶುತ್ಪಲಾಭಃ ಸ್ವಾತ್ಮವಿಷ್ಣು ಸ್ವಸ್ಯಾಧಿದೇವತಂ ||
- ,, ೧೧. ೩-೨೨ ೨-೨೨ ಶುಕ್ಲಸ್ಯಸ್ವಧಾಶುಭ್ರವರ್ಣೋಽಹೀರಂ ಬೋಜಸ್ಯಾಧಿದೇವತಂ ||
ಕಮಲಯುಷರ್ಣೋಃ ಕರುಣೋ ಯಮಸ್ತಸ್ಯಾಧಿದೇವತಾ ||
- ,, ೧೨. ೩-೨೭ ರಾದ್ರೋಜಗಾಂ ಕ್ಷವರ್ಣೋರಾಗ್ರಸ್ತಸ್ಯಾಧಿದೇವತಾ ||
ವೀರೋರಸೋರಾದ್ರವರ್ಣೋಽಶಕ್ತಸ್ಯಾಧಿದೇವತಾ ||
- ,, ೧೩. ೩-೨೯ ಧೂಮ್ರೋಭಯಾನಕಸ್ತಸ್ಯ ಮಹಾಕಾಲೋಽಧಿದೇವತಂ ||
ಭೀಭತ್ಸೋನೀಲಮೇಘಾಭೋ ನಂದೋ ತಸ್ಯಾಧಿದೇವತಾ ||
- ,, ೧೪. ೩-೩೦ ಅದ್ಭುತಃ ಕನಕಚ್ಛಾಯೋ ಬ್ರಹ್ಮಾ ತಸ್ಯಾಧಿದೇವತಾ ||
ಶಾಂತಃ ಸ್ಫಟಿಕವರ್ಣಸ್ಸಾತ್ ಪರಬ್ರಹ್ಮಾಧಿದೇವತಾ ||
- ,, ೧೫. ೩-೧೯ ೧/೨ ಸಂಭೋಗೋ ವಿಪ್ರಯೋಗಶ್ಚ ಶೃಂಗಾರೋ ದ್ವಿವಿಧೋ
ಮತಃ ||

1. ಈ ಗ್ರಂಥವು ಮುದ್ರಿತವಾಗಿಲ್ಲ. ಹಸ್ತಲಿಖಿತಪ್ರತಿಯ ಪಾಠವೂ, ಪರಿಚ್ಛೇದಾದಿ ಸಂಖ್ಯೆಗಳೂ ಕೊಟ್ಟಿವೆ.

ರಸರತ್ನಾಕರಂ.

ಅಲಂಕಾರ ಸಂಗ್ರಹಂ.

ಪ್ರ.ಸೂ. ಪರಿ. ಶ್ಲೋ.

,,-೧೫ ,,-೧೬ ೧/೨ ಆನೈವ್ಯೋನಾಂಬನತ್ವಂ ನ್ಯಾತ್ ಕಾಂತಾಕಾಮುಕಯೋ
ರಸೇ ||

ಉಬ್ಬೀಸನಾಸ್ಸ್ಯುಕ್ತೈಶ್ಚಂಗಾರೇ ಚಂದ್ರಕೋಪವನಾದಯಃ
,,-೧೬ ,,-೧೭ ಅನುಭಾವಾಃ ಪ್ರಕಾಶ್ಯಂತೇ ಕಟಾಕ್ಷಕ್ಷೇಪಣಾದಯಃ ||

,,-೧೮ ಸ್ತಂಭಾದಯಸ್ಸಾತ್ವಿಕಾಸ್ಸ್ಯುಕ್ತೈಶ್ಚ ಸರ್ವಶರಣಾದಯಃ ||

ನಿರ್ವೇದಾನ್ಯಾನ್ಯಧಾರಯೋಗಂ ಯೋಜ್ಯಾನ್ಸಂಚಾರಿಣೋಽ
ಪಿಚ ||

೧-೧೮ ೪-೬೧ ೧/೨ ಯಾವನೇ ಸತ್ವಜಾಲಪ್ರೀತಾ ಮಲಂಕಾರಾಸ್ತು ವಿಂಶತಿಃ ||

,,-೧೯ } ೪-೬೧ ೧/೨ (ಭಾವೋ ಹವಶ್ಚ ಸೇವಾಶ್ಚ) ತ್ರಯೋವ್ಯಂಗ ಸಮು
ವ|| ದ್ಭವಾಃ ||
ಅಮೃತಾನಂದ } ,,-೬೨ ಶೋಭಾ ಕಾಂತಿವ್ಯಥಾವಿಹಿಂಸಾಧುರ್ಯಂ ಚ ಪ್ರಗ
ಲ್ಭತಾ ||

ಪೌರಾಣ್ಯಂ ಧೈರ್ಯಮಿತ್ಯೇತೇ) ಸಮಾಲಂಕೃತಯೋ
ಮತಾಃ ||

1 ,,-೬೪ ಲೀಲಾವಿಲಾಸೋ... ||

,,-೨೦ ,,-೬೫ ನಿರ್ವಿಕಾರ ಮನೋವೃತ್ತಿವಿಶೇಷಸ್ಸತ್ವ ಮುಚ್ಯತೇ ||

ತಸ್ಯಾಪ್ಯ ವಿಕ್ರಮೋಭಾವೋ ಭಾವ್ಯಲಂಕಾರಕೃತ್ಯಥಾ ||

,,-೬೬ ಭಾವೋ ಮಾನಸತ್ವಂಗಾರೋ ಹವಶ್ಚಕ್ಷೇ ಭ್ರೂವಿಕೃ
ದ್ಯಥಾ ||

,,-೨೧ ,,-೬೮ ಸವನಹೇಳಾ ಸುವ್ಯಕ್ತೈಶ್ಚಂಗಾರದೈವ್ಯೋತಕೋಯಥಾ ||

,,-೨೨ ,,-೬೯ ರೂಪೋಪಭೋಗತಾರಣ್ಯೈಃ ಶೋಭಾಂಗಾಲಂಕೃತಿ
ರ್ಯಥಾ ||

,,-೭೦ ಶೋಭ್ಯನ ರಾಗಸವಿತಾ ಕಾಂತಿರತ್ಯುಚ್ಯತೇ ಯಥಾ ||

,,-೭೩ ,,-೭೧ ಕಾಂತೇರೇವ ಹಿ ವಿಷ್ಣುರೂಪೇ ಪ್ರೇಕ್ಷಿತೈಶ್ಚ ಯಥಾ

ರಸರತ್ನಾಕರಂ

ಅಲಂಕಾರ ಸಂಗ್ರಹಂ.

ಪ್ರ.ಸೂ. ಪರಿ. ಶ್ಲೋ.

,,,, ಲಕ್ಷ್ಯಪದ್ಯಂ ೭೦- ಲಕ್ಷ್ಯಪದ್ಯಂ

ವನತರು

ವನತರುವರವಾಟೀವರ್ತಿ ಗಾಥಂ ಪುರಸ್ಕಾರ್ತ |

ತತನಿಜತನುಕಾಂತ್ಯಾ ತರ್ಜಯಂತೀ ತಮಿಸ್ರಂ ||

ದಿನವಿರಮಜಿಗೀಷೋದೀಪಿಕೇವಾಸಮೇಷೋ |

ಶ್ಚ ರತಿ ಚಕಿತಪಾದನ್ಯಾಸಸಂಭಾವಿತೋರ್ವೀ ||

,,-೭೨ ಅಶ್ಲಾಘ್ಯವಸ್ತುಯೋಗೇಽಪಿ ಮಾಧುರ್ಯಂ ರಮ್ಯತಾ
ಯಥಾ ||

,,-೭೪

,,-೭೩ ನೀಡೋತ್ಕಸಾಧ್ವಸತ್ಯಾಗಃ ಪ್ರಾಗಲ್ಬ್ಯಂ ನಿಯತೋ
ಯಥಾ ||ಔದಾರ್ಯಂ ಪ್ರಶ್ರಯೋತ್ಕರ್ಷೋ ಬಹ್ವಾಸಾಸೇಽಪಿ ತ
ದ್ಯಥಾ ||

,,-೭೫ ಅಜಾಪಲ್ಯಹತಂ ಚಿತ್ತವೃತ್ತಂ ಧೈರ್ಯಂ ಮತಂ ಯಥಾ ||

,,-೭೫

3 ,,-೭೫ ಲೀಲಾ ವಿಲಾಸೋವಿಜ್ಞಿತ್ತಿಃ ನಿಭ್ರಮಃ ಕಿಲಿಕಿಂಜಿತಂ ||

ಮೋಟ್ಯಾಯಿತಂ ಕುಟ್ಟಿಮಿತಂ ಬಿಬ್ಬೋಕೋ ಲಲಿತಂತಥಾ ||

ವಿಹೃತಂ ಚ (ನಿವಿಚ್ಯಂತೇ ತತ್ರ ಸ್ವಾಭಾವಿಕಾ ದಶ) ||

,,-೭೬

,,-೮೦ ಚಿತ್ರಾದಾವಪಿ ತತ್ವೇನ ಬುದ್ಧಿಮೋಟ್ಯಾಯಿತಂಯಥಾ ||

,,-೮೨ ಮೋಟ್ಯಾಯಿತಂ ಪ್ರಿಯಂ ಸ್ಮೃತ್ವಾ ಸ್ವಾಂಗಭಂಗಾದಿನಾ
ಯಥಾ ||

,,-೮೪ ಗರ್ವಾಭಿಮಾನವೇಶೇನ ಬಿಬ್ಬೋಕೋಽ ನಾದರೋಯಥಾ ||

,,-೭೭

,,-೮೫ ಸುಕುಮಾರೋಽಂಗವಿನ್ಯಾಸೋ ಮಸೃಣೋ ಲಲಿತಂ
ಯಥಾ ||

,,-೭೬ ಪ್ರಿಯಾನುಕರಣಂ ಲೀಲಾ ಮಧುರೈಶ್ಚೇಷ್ಟಿತೈರ್ಯಥಾ ||

,,-೭೮

,,-೮೦ ಕಿಲಿಕಿಂಜಿತಮಶ್ರುಕ್ರೂರ್ದರ್ಶಾದೇಃ ಸಂಕರೋ ಯಥಾ ||

,,-೭೮ ಸ್ವಲ್ಪಾಪ್ಯಲಂಕ್ರಿಯಾ ಕಾರ್ಯಾದ್ವಿಜ್ಞಿತ್ತಿಃ ತೋಷಕೃ
ದ್ಯಥಾ ||

,,-೭೯

,,-೭೭ ಪ್ರಿಯೇದೃಷ್ಟೇ ವಿಲಾಸೋಽಂಗಕ್ರಿಯಾದೃಶಿತಯೋಯಥಾ

,,-೮೬ ವಕ್ತವ್ಯಮಪಿ ಯನ್ನೋಕ್ತಂ ಫ್ರೇಡಯಾ ವಿಹೃತಂ ಯಥಾ

,,-೮೦

,, ೮೯ ವಿಭ್ರಮಸ್ತ್ವರಯಾ ಕಾಲೇ ಭೂಷಣವ್ಯತ್ಯಯೋ ಯಥಾ ||

,, ೮೦

,,-೮೩ ಹೃಷ್ಣಾಂತಃ ಪರಿರಂಭಾದಾ ಕುಪ್ಯೇತ್ ಕುಟ್ಟಿಮಿತಂ
ಯಥಾ ||

ರಸರತ್ನಾಕರಂ

ಅಲಂಕಾರ ಸಂಗ್ರಹಂ.

ಪ್ರ.ಸೂ. ಪರಿ. ಶ್ಲೋ.

- ೧-೩೯ ೩-೨೩ ರತ್ನುಲ್ಲಾಸ ಸಮುದ್ಭೂತಾ ವಿದ್ಯಂತೇಽತ್ರ ದಶಾ ದಶ |
ಚಕ್ಷುಃಪ್ರೀತಿರ್ಮನಸ್ಸಕ್ತಿಸ್ಸಂಕಲ್ಪೋಜಾಗರಸ್ತಥಾ ||
- ,,-೨೪ ತನುತಾ | ವಸ್ತುವಿದ್ಯೇಷಸ್ತಪಾನಾಶಸ್ತತಃಪರಂ ||
ಮೋಹೋ ಮೂರ್ಛಾ ಧೃತಿರಿತಿ ವಿಜ್ಞೇಯಾಃ (ಪ್ರಥಮಾ
ಯಥಾ) |
- ,,-೪೦ ,,-೨೫ ಅದರಾದ್ವೀಕ್ಷಣಂ ಯತ್ರ ಚಕ್ಷುಃಪ್ರೀತಿಃ ಪ್ರಶಸ್ಯತೇ ||
,,-೨೬ ಚಿತ್ತಾಸಕ್ತಿರ್ಮುಹುರ್ಚ್ಛಂ ತಾಪ್ರತಿಕ್ಯತ್ಯಾಧಿಭಿರ್ಯಥಾ ||
,,-೨೮ ಮನೋರಥೈಃ ಪ್ರಿಯಾವಾಪ್ತಿಃ ಸಂಕಲ್ಪಃ ಕಥಿತೋ
ಯಥಾ ||
- ,,-೪೧ ,,-೨೯ ಪ್ರಿಯಾನವಾಪ್ತ್ಯಾತಚ್ಚಿಂತಾಸಂತತ್ಯಾಜ್ಞಗರೋಯಥಾ
,,-೩೦ ತದಲಾಭಾತ್ತನೋಃ ಕಾಮಜ್ವರೇಣ ತನುತಾ ಯಥಾ ||
,,-೩೧ ಅರ್ಥಾಂತರಾಸಹಿಷ್ಣುತ್ವಂ ವಿಷಯದ್ವೇಷಣಂ ಯಥಾ |
,,-೩೨ ಮಾನತ್ಯಾಗಸ್ತಪಾನಾಶಃ ಗಾರವಾಗಣನಾದ್ಯಥಾ ||
- ,,-೪೨ ,,-೩೩ ಉನ್ಮಾದಶ್ಚಿತ್ತವೈಕಲ್ಯಾತ್ ಮೋಹ ಇತ್ಯುಚ್ಯತೇಯಥಾ||
,,-೩೪ ಮುಹುರಿಂದ್ರಿಯವೈಕಲ್ಯಾನೂರ್ಛಾ ಜ್ಞಾನಕ್ಷಯೋ
ಯಥಾ ||
- ,,-೩೫ ಕ್ಷಣಾಂತರೇ ಪ್ರಾಣಹಾಸಿಃ ಪ್ರಿಯಾಲಾಭಾನ್ಮೃತೀರ್ಯಥಾ
- ೨-೪೪ ,, ೩೬ ಹಾಸ ಏವ ವಿಭಾವಾದ್ಯೈಃಪುಷ್ಪೋ ಹಾಸ್ಯತ್ವಮಾಗತಃ ||
ವಿದೂಷಕಾದಿರಾಲಂಬೋ ಭಾವೋಹಾಸ್ಯರಸೋಯಥಾ ||
,,-೩೭ ಉದ್ದೀಪನವಿಭಾವಾಸ್ಸ್ಯುತಿದ್ಭಾಷಾಕಾರವಿಕ್ರಿಯಾಃ||
- ,,-೪೫ ,,-೩೮ ಭಾವಕಾಕ್ಷಿವಿಕಾಸಾದ್ಯಾ ಅನುಭಾವಾಃ ಪ್ರಕೀರ್ತಿತಾಃ ||
,,-೩೯ ಅಶ್ರುಮೈವಣ್ಯಮೈವೈವೈವಪ್ರಮುಖಾಸ್ಸಾತ್ವಿಕಾಮತಾಃ||
,,-೪೦ ಅತ್ರ ಹರ್ಷಾಶ್ರುಮತ್ವಾದಿಭಾವಾಸ್ಸಂಚಾರಿಣೋಯಥಾ ||
- ,,-೪೬ ,,-೩೯ ಉತ್ತಮಾದಿ ವಿಭೇದೇನ ತ್ರಿಧಾ ಹಾಸ್ಯರಸೋಮತಃ ||
ಸ್ತುತಂಚ ಹಸಿತಂ ಚೇತಾವನುಭಾವಾವಿಹೋತ್ತಮೇ||

ರಸರತ್ನಾಕರಂ

ಅಲಂಕಾರ ಸಂಗ್ರಹಂ.

ಪ್ರ.ಸೂ. ಪರಿ. ಶ್ಲೋ.

- ೨-೪೭ ೩-೪೦ ಆದ್ಯಂ ವಿಕಾಸಿಗಂಡಂ ಸ್ಯಾದೀಷಲ್ಪಕ್ಷೈರದಂ ಪರಂ ||
ಮಧ್ಯಮಂ ಸ್ನಾಧ್ವಿಹಸಿತಂ ತಥೋಪಹಸಿತಂ ಪರಂ ||
- ,,-೪೮ ,, -೪೧ ಪ್ರಾಪ್ತೃಪ್ತನ ಸ್ಯಾತ್ಪ್ರಥಮಂ ಶಿರಃಕಂಪಂ ಪರಮತಂ
ಅಥಮೇತತ್ಪ್ರಪಹಸಿತಂ ತಥಾತಿಪಸಿತಂ ಮತಂ ||
- ,,-೪೨ ೧/೨ ಶಿರಃಕಂಪಾಶ್ರುಮತ್ಸುರ್ವಂ ವಿಕ್ಷೇಪಾಂಗಂ ದ್ವಿತೀಯಕಂ
,,-೪೩ ೩ ೪೨ ೧/೨ ಶಿರೋಕ ಏವ ವಿಭಾವಾದ್ಯೈಃ ಪುಷ್ಪೈಃ ಕರುಣಿತಂ ಗತಃ |
,,-೪೩ (ಇಷ್ಟಾನಾಶಾ ದನಿಷ್ಠಾಪ್ತೇಃ ಕರುಣೋಽಪಿ ಸ್ವಧಾ ಮತಃ||
ನಷ್ಟೋವಾಽನಿಷ್ಠಯುಕ್ತೋವಾ ಬಂಧುರಾಲಂಬನಂ ಯಥಾ
,,-೪೬ ಉದ್ಭವನಿಭಾವಾನ್ಮುಖೈಃ ಸ್ವಜನಾಕ್ರಂದನಾದಯಃ ||
,,-೪೭ ಅನುಭಾವಾನ್ಮುಖೈಃ ಸ್ವಜನಾಕ್ರಂದನಾದಯಃ ||
,,-೪೮ ಸ್ತಂಭಾಶ್ರುಪಾತವೈಶ್ವರ್ಯಪ್ರಮುಖಾ ಸಾತ್ವಿಕಾ
ಮತಾಃ ||
ಅತ್ರಾಪಸ್ಮಾರಪೀನತ್ವ ಮರಣಾಲಯೈನಾಭ್ರಮಾಃ ||
ವಿಷಾದಜಡತೋನ್ಮಾದಚಿಂತಾಭ್ಯಾ ವ್ಯಭಿಚಾರಿಣಃ ||
- ,,-೪೯ ,,-೪೩ ೧/೨ ಉತ್ತಮಹಸ್ತು ವಿಭಾವಾದ್ಯೈಃ ಪುಷ್ಪೋ ವೀರರಸೋ
ಭವೇತ್ ||
ದಾಸವೀರೋದಯಾವೀರೋದಯಾದ್ಧೀರಸ್ತ್ರಧಾಮತಃ |
,,-೪೩ ,,-೪೩ ಆದ್ಯೇನತ್ವಾತ್ರಮಾಲಂಬೋದ್ವಿತೀಯೇದೀನಗುಚ್ಛೈತೇ ||
ವೈರೇ ತೃತೀಯೇ ವಿಜ್ಞೇಯಃ ತತ್ರ ತೋದ್ಭವನಾಃ ಕ್ರಮಾ
ತ್ ||
- ,,-೪೪ ದಾಸಸ್ತುರ್ತಿರೀನವಾಕ್ಯಂ ರಣಭೇರೀವ್ವನಾದಯಃ ||
,,-೪೪ ಅನುಭಾವಾನ್ಮುಖೈಃ ಸ್ವಜನಾಕ್ರಂದನಾದಯಃ ||
,,-೪೪ ಆತ್ರಜ್ಞೇಯಾ ಯಥಾಯೋಗಂ ಸಾತ್ವಿಕಾಃ ಪುಳಕಾದಯಃ ||
ಸಂಚಾರಣೋಗವರ್ಹರ್ಷಮರ್ಷಧೃತ್ಯಾದಯೋಽಪಿಚ ||
- ,,-೪೫ ,,-೪೪ ಕ್ರೋಧ ಏವ ವಿಭಾವಾದ್ಯೈಃ ಪುಷ್ಪೋರೋದ್ರರಸೋಭ
ವೇತ್ ||
(ಮಾತ್ಸರ್ಯಾದಪಿ ಚ ದ್ವೇಷಾದ್ರೋದ್ರೋಽಪಿ ದ್ವಿವಿಧೋ
ಮತಃ) ||

ರಸರತ್ನಾಕರಂ

ಅಲಂಕಾರ ಸಂಗ್ರಹಂ.

ಪ್ರ.ಸೂ. ಪರಿ. ಶ್ಲೋ.

೩-೫೦ ಅಲಂಬನವಿಭಾವಾದ್ವಾನೂತ್ನರ್ಯದ್ವೇಷಗೋಚರಾ |

ಉದ್ಭವನವಿಭಾವಾಸ್ಪೃಶಿತವ್ಯಾಪಾರಚೇಷ್ಟಿತಾದಯಃ ||

೨-೫೬ ,,೫೨ ಅನುಭಾವಾ ಭೃಕುಬ್ಧಕ್ಷರಾಗೋಷ್ಠಸ್ವಂದನಾದಯಃ |

ಸ್ವೇದವೈವರ್ಣ್ಯೈಸ್ವರ್ಯಪ್ರಮುಖಾ ಸಾತ್ವಿಕಾ ಮ

ತಾಃ ||

,,೫೩ ೧/೨ ಈರ್ಷ್ಯಾಮೇರ್ಗ್ರತಾಗರ್ವಮುದಾಹ್ಯಾ ವ್ಯಭಿಚಾರಿಣಿ||

,,೫೪ ,,೬೮ ೧/೨ ವಿಸ್ಮಯಸ್ತು ವಿಭಾವಾದ್ಯೈಃ ಪುಷ್ಪೋಽಭೂದದ್ಭುತೋ
ಯಥಾ ||

,,೬೦ ಅಲಂಕಾರ ಚಮತ್ಕಾರಿ ವಸ್ತುಲಂಬನ ಮಿಷ್ಯತೇ ||

ಉದ್ಭವನವಿಭಾವಾಸ್ಪೃಶಹೋನಾವಾದವರ್ಣನಾಃ ||

,,೫೮ ,,೬೦ ಅನುಭಾವಾ ಸೇತ್ರವಕ್ತ್ರ ಗಂಡವಿಸ್ಫುರಣಾದಯಃ ||

ಸಾತ್ವಿಕಾಸ್ವೇದರೋಮಾಂಕಪ್ರಮುಖಾಃ ಪರಿಕೀರ್ತಿತಾಃ||

ಹರ್ಷಾವೇಗಾದಯೋಭಾವಾತ್ಕಾತ್ರ ಸಂಚಾರಿಣೋಮತಾಃ

,,೫೯ ,,೬೦ ಭಯಮೇವ ವಿಭಾವಾದ್ಯೈಃ ಭಯಾನಕರೋ ಯಥಾ ||

ಅಲಂಬನವಿಭಾವಾಸ್ಪೃಶಿತವ್ಯಾಪಾರಚೇಷ್ಟಿತಾದಯಃ ||

,,೬೦ ೧/೨ ಉದ್ಭವನವಿಭಾವಾಸ್ಪೃಶಿತತ್ರತದ್ಭಜನಾದಯಃ ||

,,೬೦ ೩-೬೨ ಅನುಭಾವಾಸ್ತು ವೈವರ್ಣ್ಯಕಂಠಸ್ವೇದಾದಯೋಯಥಾ ||

ತ ಏವ ಸಾತ್ವಿಕಾ ಭಾವಾಃ ತತ್ರಾಪ್ಯಾಸ್ಪೃಶಲಕ್ಷಣಾಃ ||

,,೬೩ ೧/೨ ಸಂಚಾರಿಣೋ ಮೋಹದೈನ್ಯತ್ರಾಸಸಂಭ್ರಮಣಾದಯಃ ||

,,೬೦ ,,೬೩ ೧/೨ ಜುಗುಪ್ಸೆವ ವಿಭಾವಾದ್ಯೈರ್ಯಾತಾ ಬೀಭತ್ಸತಾಂ ದ್ವಿಧಾ

,,೬೪ ಜುಗುಪ್ಸಾದರ್ಶನಾದೇಕೋ ವೈರಾಗ್ಯಾದಪರೋಯಥಾ||

,,೬೨ ,,೬೬ ಅಲಂಬನವಿಭಾವಾಸ್ಪೃಶಿತವ್ಯಾಪಾರಚೇಷ್ಟಿತಾದಯಃ ||

ಉದ್ಭವನವಿಭಾವಾಃ ಸ್ಪೃಶ ಪೂತಿಗಂಧಾದಯೋ ಮತಾಃ ||

,,೬೭ ಅತ್ರಾನುಭಾವಾ ನಾಸಾಸ್ಯಕೂಣನಾವೇಗಪೂರ್ವಿಕಾಃ ||

ಉತ್ಕಾಂಕ್ಷಾತ್ರ ಯಥಾಯೋಗ್ಯಂ ಸಾತ್ವಿಕಾಃ ಪುಳಕಾದಯಃ||

,,೬೮ ೧/೨ ಸಂಚಾರಿಣೋ ಯಥಾಯೋಗ್ಯಂ ನಿರ್ವೇದೋದ್ವೇಜನಾ
ದಯಃ ||

ರಸರತ್ನಾಕರಂ

ಅಲಂಕಾರ ಸಂಗ್ರಹಂ.

ಪ್ರ.ಸೂ, ಪು. ಶ್ಲೋ.

- ೨.೬೩ ೩.೨೨ ೧/೨ ಶಮ ಏವ ವಿಭಾವಾದ್ವೈವೃಷ್ಟಶ್ಚಾಂತರಸೋ ಯಥಾ |
 ,,೬೪ , -೭೪ ಆತ್ರಾಲಂಬನಭಾವಸ್ಯಾಚ್ಛಂಭೋಸ್ತಚ್ಛಾಶ್ವತಂ ಪದಂ
 ಉದ್ವೀಪನಸ್ತು ವೇದಾಂತವೇದಿಸಂಭಾಷಣಾದಯಃ ||
 ,,೬೫ ,,೭೫ ಅನುಭಾವಾಸ್ತು ಕಥ್ಯಂತೇ ಸಮದರ್ಶನತಾದಯಃ ||
 ಸಾತ್ವಿಕಾಸ್ತಂಭರೋಮಾಂಜ ಪ್ರಮುಖಾಃ ಪರಿಕೀರ್ತಿತಾಃ
 ,,೭೬ ೧/೨ ಸಂಚಾರಿಣೋಽಪಿ ನಿರ್ವೇದಮತಿಥೃತ್ಯಾದಯೋಮತಾಃ ||
 ,,೬೬ ,,೮೧ ಹಾಸ್ಯಶೃಂಗಾರಸಂಭೂತೋ ಕರುಣೋ ರಾದ್ರಸಂಭವ
 ವೀರಾದದ್ಭುತ ಉತ್ಪನ್ನೋ ಬೀಭತ್ಸೋತ್ಕೋ ಭಯಾನಕಃ
 ,,೬೭(೬೮) 1 ,,೮೨ ಶೃಂಗಾರ ಬೀಭತ್ಸರಸೌ ತಥಾ ವೀರಭಯಾನಕೌ ||
 ರಾದ್ರಾದ್ಭುತೌ ತಥಾ ಹಾಸ್ಯಕರುಣೌ ವೈರಿಣಾಮಿಧಃ
 ೩.೭೧-೭೨ ೪-೧ ವಿನಯೋ ದಕ್ಷತಾ ತ್ಯಾಗೋ ಮಾಧುರ್ಯಂ ಪ್ರಿಯವಾದಿತೆ
 ಜನಾನುರಾಗೋ ವಾಗ್ಮಿತ್ವಂ ಶಾಚಂ ಬುದ್ಧಿಃ ಕುಲೀನತಾ
 ,,೭೨ ಧೈರ್ಯಂ ಸ್ಮೃತಿಶ್ಚೋತ್ಸಾಹೌ ಯಾವನಂ ಮಾನವಃ
 ಶಾರ್ಯಂ ದೃಢತ್ವಂ ತೇಜಶ್ಚ ಧರ್ಮಶಾಸ್ತ್ರಾರ್ಥಕಾರಿತಾ
 ,,೭೩ ಪ್ರಜ್ಞಾ ಕಳಾವೇದಿತಾ ಚ ನೇತೃಸಾಧಾರಣಾ ಗುಣಾಃ |
 ,, ೭೩ ಏವಂವಿಧಗುಣೋಪೇತೋ ನಾಯಕಸ್ಸ ಚತುರ್ವಿಧಃ ||
 ,,೭೪ ಧೀರೋದಾತ್ತೋಽಥಲಲಿತೋ ಧೀರಶಾಂತೋದ್ಧತಾವಪಿ
 ,,೭೪ ಕ್ಷಮಾವಾನತಿಗಂಭೀರೋಮಹಾಸತ್ವೋಽವಿಕತ್ಕನಃ ||
 ,,೭೫ ಕೃಪಾಳುರನಹಂಕಾರೋಧೀರೋದಾತ್ತೋಮತ್ತೋಯಥ
 ,,೭೫ ,,೬ ಸಚಿವಾಯತ್ತಸಿದ್ಧಿಶ್ಚ ನಿಶ್ಚಿಂತೋ ಭೋಗತತ್ಪರಃ ||
 ಸುಖೀಮೃದುಃಕಳಾಸಕ್ತಃ ಸ್ವಾಧೀರಲಲಿತೋಯಥಾ |
 ,,೭೬ ೪.೮ ಶುಚಿರ್ವಿವೇಕೀ ಸುಭಗಃ ಸುಪ್ರಸನ್ನಃ ಸುಖೀಮೃದುಃ ||
 ದ್ವಿಜಾಙ್ಗೋ ಧೀರಶಾಂತೋವಿಲಾಸೀ ರಸಿಕೋ ಯಥಾ
 ,,೭೭ ೪-೧೦ ಮಾಯಾಮಾತ್ಸರ್ಯವಾನ್ ದೃಷ್ಟಶ್ಚಂಡಶ್ಚ ಪಲಮಾನಸಃ
 ವಿಕತ್ಕನೋ ವಂಚಕೋಽಹಂಕಾರೀ ಧೀರೋದ್ಧತೋ
 ಯಥಾ

ರಸರತ್ನಾಕರಂ

ಆಲಂಕಾರ ಸಂಗ್ರಹಂ.

ಪ್ರ.ಸೂ. ಪರಿ. ಶ್ಲೋ.

೩-೭೮ ೪-೧೨ ನಾಯಕತ್ವ ಮವಸ್ಥಾಭಿರೇಷಾಂ ಸರ್ವರಸೇಷ್ವಪಿ ||

ಪ್ರತ್ಯೇಕಮೇಷಾಂ ಶೃಂಗಾರೇವಸ್ಥಾತು ಚತುರಾತ್ಮತಾ ||

,,೭೯ ೪-೧೩ ೧/೨ ದಕ್ಷಿಣಶ್ಚ ಶರೋಧೃಷ್ಟೋನುಕೂಲಶ್ಚೇತಿ ಕೀರ್ತಿತಾಃ ||

,,೮೦ ೪-೧೩ ಆನುಕೂಲಸ್ವೇಕರಸೋನಾನ್ಯಾಸಂಗಮತೀರ್ಯಥಾ ||

,, ೪-೧೩ ೧/೨ ಏಕಸ್ಯಾಂ ಸಕ್ತಚಿತ್ತೋಪಿ ಕಾಂತಾಸ್ವನ್ಯಾಸು ಯಸ್ಸಮಃ

೪-೧೪ ೧/೨ ವರ್ತತೇ ಗೂಢರಾಗಸ್ವೈ ಪ್ರೋಕ್ಷೋಸಾ ದಕ್ಷಿಣೋ

ಯಥಾ ||

,,೮೧ ೪-೧೪ ಗೂಢವಿಪ್ರಿಯಕಾರೀ ತು ಶರ ಇತ್ಯುಚ್ಯತೇ ಯಥಾ ||

೪-೧೬ ವ್ಯಕ್ತಾನ್ಯಾಸಂಗಚಿತ್ತಸ್ಸ್ಯುತ್ ಧೃಷ್ಟೋ ವಿತಥವಾಗ್ಯಥಾ .

,,೮೨ ೪-೧೮ ಇತ್ಯುದಾತ್ತಾದಿನೇತ್ರ-ಣಾಂಭೇದಾಷ್ಟೋಡಶ ಕೀರ್ತಿತಾಃ||

ಶ್ರೇಷ್ಠಮಧ್ಯಾಧಮತ್ವೇನ ತೇಷಾಮೇವ ತ್ರಿರೂಪತಾ ||

೪-೧೯ ೧/೨ ಏವಂ ನೇತ್ರಭಿಧಾನ್ವಷ್ಠಾ ಚತ್ವಾರಿಂಶತ್ಪ್ರಕೀರ್ತಿತಾಃ ||

,,೮೪ ೪-೧೯ ೧/೨ ಪೀಠಮರ್ಧವಿಟವಿದೂಷಕಾ ನೇತ್ರಸಹಾಯಕಾಃ || 1

,,೮೬ ೪-೨೩ ೧/೨ ಸ್ವಾನ್ಯಾಸಾಧಾರಣಾ ಚೇತಿ ತದ್ಗುಣಾನಾಯಿಕಾಸ್ತ್ರೀಧಾ ||

,, ೩೪ ಸ್ವೀಯಾಚ ಮುಗ್ಧಾಮಧ್ಯಾಚ ಪ್ರಗಲ್ಭಾಚ ತ್ರಿಧಾ ಮತಾ||

,,೮೮ ,,೨ ಮುಗ್ಧಾನವವಯಃಕಾಮಾ ರತಾ ವಾಮೂಲ್ವಕೃದ್ಯಥಾ ||

,,೩೬ ಮಧ್ಯೋದಿತವಯಃಕಾಮಾ ಮೋಹಾಂತಸುರತಾ ಯಥಾ||

,,೩೭ ಅತ್ಯಾರೂಢವಯಃಕಾಮಾ ಪ್ರಗಲ್ಭಾ ಪ್ರಿಯವಕ್ಷಸಿ ||

ವಿಲೀಯಮಾನೇವ ರತಾರಂಭೇಃ ಪೃಸ್ವವಶಾ ಯಥಾ ||

,,೮೯ ,,೩೯ ಮಧ್ಯಾತು ತ್ರಿವಿಧಾ ಧೀರಾಃಧೀರಾ ಧೀರೇತರೇತಿ ಚ ||

೪-೪೩ ಪ್ರಗಲ್ಭಾಪ್ರಿತ್ರಿಧಾ ಧೀರಾಃಧೀರಾ ಧೀರೇತರೇತಿ ಚ ||

,, ೯೦ ೪-೩೯ ೧/೨ ಧೀರಾಸೋತ್ತಮವಕ್ರೋಕ್ತ್ಯಾ ಸಾಗಸಂ ಪೇದಯೇ

ದ್ಯಥಾ ||

1 ನಾಗರಿಕನನ್ನು ಈತನು ಹೇಳಿಲ್ಲ. ಮೂವರನ್ನೇ ಹೇಳಿರುವನಲ್ಲದೆ ಇವರ ಲಕ್ಷಣಗಳನ್ನೂ ಬೇರೆಯಾಗಿಯೇ ಹೇಳಿರುವನು. ಈ ಕಾರಣಗಳಿಂದ ಸಾಕ್ಷಿಯು ಈ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಅನ್ಯತಾನಂದನನ್ನು ಅನುಸರಿಸಲಿಲ್ಲ ಎಂದು ಹೇಳಬಹುದು.

ರಸರತ್ನಾಕರಂ

ಅಲಂಕಾರ ಸಂಗ್ರಹಂ.

ಪ್ರ.ನೂ. ಪರಿ ಶ್ಲೋ.

೪-೪೦ ಸಾಭ್ಯಶೋತ್ತಮವಕ್ತ್ರೋಕ್ತ್ಯಾಧೀರಾಧೀರಾ ಭವೇದ್ಯಥಾ||

೪-೪೨ ಸಾಶ್ರು ಸಿಷ್ಣು ರಭಾಷಾಭಿರಧೀರಾ ಸಾಗಸಂ ಯಥಾ ||

೩-೯೦ ೪-೪೩ ೧/೨ ಸಾವಹಿತಾ ದರೋದಾಸ್ತೇ ಸುರತೇ ವಿಹಿತಾಗಸಂ ||

,,-೪೪ ಪ್ರಗಲ್ಭಾಧೀರಾ ದಯಿತಂ ಖೇದಯೇತ್ಕುಪಿತಾ ಯಥಾ||

,,-೪೫ ಅಪಿ ಪ್ರಗಲ್ಭಾಧೀರಾ ಸಂತರ್ಜ್ಯ ಸಂತಾಡಯೇದ್ಯಥಾ||

,,-೯೨ ,,-೪೮ ಜೈಷ್ಠಾ ಕನಿಷ್ಠಾ ಭೇದೇನ ಪುನರ್ಮಥ್ಯಾತು ಷಡ್ವಿಧಾ ||

ಪ್ರಗಲ್ಭಾಪಿ ಪುನಸ್ತಾಭ್ಯಾಂ ಭೇದಾಭ್ಯಾಂ ಷಡ್ವಿಧಾ ಯಥಾ||

,,-೯೩ ೪-೨೯ ಅನ್ಯಾನೈಯೋಧಾ ಕನ್ಯಕಾಶ (ನಾನೈಯೋಧಾಂಗೀ ರಸೇಕ್ಷ
ಚಿತ್ |ಕನ್ಯಾನೂಧಾ ಸ್ವೇಚ್ಛಯಾಸ್ಯಾ (ರಾಗೋಂಗಾಂಗೀರಸೇ
ಯಥಾ||

,,-೯೪ ,,-೩೦ ಸಾಧಾರಣಾಸ್ಯಾದ್ಗಣಿಕಾ(ಕಲಾಪ್ರಗಲ್ಭ್ಯಧೈರ್ಯಯುಕ್

,,-೯೫ ,,-೫೦ ಅಸಾಮಾನ್ಯಾವಮಸ್ಥಾಸ್ಪೃಷ್ಟಾಸ್ವಧೀನಪತಿಕಾಽಯಃ ||

,,-೯೬ ಸ್ವಾಧೀನ ಪತಿಕಾ ಚಾದ್ಯಾ ತಥಾ ವಾಸಕಸಜ್ಜಿಕಾ |

,,-೫೦ ಕಲಹಾಂತರಿತಾ ವಿಪ್ರಲಬ್ಧಾ ಪ್ರೋಷಿತಭರ್ತ್ವಿಕಾ ||

ವಿರಹೋತ್ಕಂಠಿತಾ ಚೈವ ಖಂಡಿತಾ ಚಾಭಿಸಾರಿಕಾ ||

,,-೯೭ ,,-೫೨ ಅಸನ್ನಾ ಯತ್ತರಮಣಾ ಸ್ವಾಧೀನಪತಿಕಾ ಯಥಾ ||

,,-೫೬ ದೇಶಾಂತರಗತೇ ಪ್ರೋಷಿತಪ್ರಿಯಾ ದಯಿತೇ ಯಥಾ||

,,-೯೮ ,,-೫೪ ವಿಧೂಯ ದಯಿತಂ ಚಾರ್ತಾ ಕಲಹಾಂತರಿತಾ ಮತಾ ||

,,-೯೯ ಸರೇದ್ವಾ ಸಾರಯೇದ್ವಾಭಿಸಾರಿಕಾ ಕಾಮಿನೀ ಯಥಾ||

,,-೯೯ ,,-೫೭ ಚಿರಯತ್ಯವ್ಯಳೀಕೇತು ವಿರಹೋತ್ಕಂಠಿತಾ ಯಥಾ ||

,,-೫೩ ಏಷ್ಯತ್ಪ್ರಿಯಾ ಮುದಾ ವಾಸಕಸಜ್ಜಾಲಂಕೃತಾ ಯಥಾ||

,,-೧೦೦ ,,-೫೫ ವಿಮಾನಿತಾ ವಿಪ್ರಲಬ್ಧಾನಾಯಾತೇ ಸಮಯಂ ಯಥಾ ||

,,-೫೮ ಖಂಡಿತೇಷ್ಯಾ ರತಿಜ್ಞಾತಸ್ಮರಚಿಹ್ನೇ ಪ್ರಿಯೇ ಯಥಾ||

,,-೧೦೪ ,,-೬೦ ಅನಾಂ ದೂತ್ಯಃ ಸಖೀ ದಾಸೀ ಧಾತ್ರೇಯೀ ಪ್ರಾತಿ
ವೇಶಿನೀ

ಲಿಂಗಿನೀ ತಿಲ್ಪಿನೀ ಕಾರುಃ ಸ್ವಯಂ ವಾ ತದಸಂಭವೇ ||

(೩) ವಿದ್ಯಾನಾಥನ ಪ್ರತಾಪರುದ್ರೀಯಂ.

ರಸರತ್ನಾ ಕರಂ.

ಪ್ರತಾಪರುದ್ರೀಯಂ.

ಪ್ರ-ಸೂ.

೨-೬೬

೪,, (ರಸಾದ್ರಪೋತ್ಪತ್ತಿರಪಿ ಮತಾ-ತಥಾಚೋಕ್ತಂ ಶೃಂಗಾರ
ತೀಲಕೇ-)¹ ಹಾಸ್ಯೋಭವತಿ ಶೃಂಗಾರಾತ್ ಕರುಣೋ ಗಾದ್ರಕರ್ಮ
ಣಃ||

ಅದ್ಭುತಶ್ಚ ತಥಾ ವೀರಾತ್ ಬೀಭತ್ಸಾಚ್ಚ ಭಯಾನಕಃ||

,,-೬೬

೪,, (ವೀರೋಧಕ್ರಮಃ-ಶೃಂಗಾರತೀಲಕೇ)

² ಶೃಂಗಾರಬೀಭತ್ಸರಸಾ ತಥಾ ವೀರಭಯಾನಕಾ ||

ರಾದ್ರಾದ್ಭುತಾ ತಥಾ ಹಾಸ್ಯಕರುಣಾ ಮೈರಿಣಾಮಿಥಃ||

೩-೮೫ ವ|| ೩ -,,-,,

ಕಿಂಚಿದೂನಃ ಪೀಠಮರ್ಧ ಏಕವಿದ್ಯೋ ಏಟಃಸ್ಮೃತಃ||

ಸಂಧಾನಕುಶಲಶ್ಚ ಲಿಪ್ತಃ ಹಾಸ್ಯಸ್ರಾಯೇ ಇವಿದೂಷಕಃ||

೩-೧೦೪

¹ ದೂತೋ ದಾಸೀ ಸಖೀ ಜೇಟೀ ಧಾತ್ರೇಯಿ ಪ್ರಾತಿವೇ
ತಿನೀ||

ಲಿಂಗಿನೀ ತಿಲ್ಪಿನೀ ಸ್ವಾಚ ಸಹಾಯಾಃ ಪರಿಕೀರ್ತಿತಾಃ ||

೪-೧೦೫-ವ||

,,-,, ವ್ಯಭಿಚಾರಿಭಾನಾನಾಮುದಯ ಪ್ರಶಾಮ್ಯದವಸ್ಥಯಾ,

ಪರಸ್ಪರವಿರುದ್ಧರಸಾತ್ರಿತಯೋರ್ಭಾವಯೋಃ ಸ್ಪರ್ಧಯಾ,

ಸಂಬಂಧೇನಾಸ್ಯೋನ್ಮೋಹಮರ್ಧಕತಯಾ, ಬಹೂನಾಂ

ಸಮಾವೇಶೇನ ಚ ಚಾತುರ್ವಿಧ್ಯಂ

ತಥಾಚೋಕ್ತಂದಶರೂಪಕೇಃ—

ಭಾವಸ್ಯ ಶಾಂತಿರುದಯಸ್ಸಂಧಿಶ್ಚ ಬಲತಾ ತಥಾ||

1. ಅಮೃತಾನಂದಿಯೂ ಈ ವಿಷಯವನ್ನೇ ಹೇಳಿರುವನು. (೩-೮೧) 2. ಅಮೃತಾನಂದಿಯೂ ಈ ಪದ್ಯವನ್ನೇ ಉದಹರಿಸಿರುವನು. 3. ಈ ಪದ್ಯವನ್ನೇ ಸಾಧ್ವನು ಸಮ್ಮತಿ ಶ್ಲೋಕವೆಂದು ಹೇಳಿರುವನು. 4. ಸಾಧ್ವನು ಈ ಪದ್ಯವನ್ನೇ ಸಮ್ಮತಿಸುವನೆಂದು ಬರೆದಿರುವನು --ಜೇಟೀ ಎಂಬಲ್ಲಿ ಜೈವ, ಲಿಂಗಿನೀ ಎಂಬಲ್ಲಿ ಯೋಗಿನೀ, ಸಾಚೆಂಬಲ್ಲಿ ಸ್ವಾಚ, ಯಾಷ್ಟ ಪ್ರಕೀರ್ತಿತಾಃ ಎಂಬಲ್ಲಿ ಯಾಃ ಪರಿಕೀರ್ತಿತಾಃ ಎಂಬ ಪಾಠಭೇದಗಳುಂಟು.

(೪) ರುದ್ರಭಟ್ಟನ ರಸಕಳಿಕೆ. 1

ರಸ ರತ್ನಾಕರಂ

ರಸಕಳಿಕೆ

ಪ್ರ-ಸೂ ಪುಟ

೧-೭

(ಜ್ಞಾನಮಾನತಯಾತತ್ರನಿಭಾವೋರಸಪೋಷಣಾತ್||)

(ಸಚದ್ವಿವಿಧಃ ಅಲಂಬನ ಮುದ್ದೀಪನಂ ಚೇತಿ, ತತ್ರ

,,-೧೫

ಯದ್ವಿಷಯೋ ರಸಸ್ತದಾಲಂಬನಂ, ಶೃಂಗಾರೇ

ನಾಯಿಕಾ ನಾಯಿಕಾ (ರೌದ್ರೇವೈರೀ ಇತ್ಯಾದಿ)

ಸಾಕ್ಷಾತ್ಸ್ವಪ್ನೇಽಥವಾ ಚಿತ್ರೇತದ್ವಾನ್ಮನಂ ಶ್ರವಣೇನ ವಾ||

ತದನ್ಯಚ್ಚ ರಸೇ ಪೋಷಕೃದುದ್ದೀಪನ ಮುಚ್ಯತೇ||)

,,-೧೭

೧೬ ಸ ಚತುರ್ಥಾ

ಅಲಂಬನಗುಣಶ್ಚೈವ ತಚ್ಚೇಷ್ಟಾ ತದಲಂಕೃತಿಃ ||

ತಟಸ್ಯಾಶ್ಚೇತಿ ನಿಜ್ಞೇಯಾಶ್ಚತುರ್ಥೋದ್ದೀಪನಕ್ರಮಾಃ ||

ಅಲಂಬನಗುಣೋ ರೂಪಯಾವನಲಾವಣ್ಯಾದಿಃ,

,,-೧೮

ಚೇಷ್ಟಾ ದ್ವೇಧಾ—ಯಾವನಪ್ರಭವೋ ಭಾವಹಾ

ವಾದಿಃ-ಅಪರಸ್ತದನುಭವಶ್ಚೇತಿ ||

ತತ್ರದ್ವಿತೀಯೋಯಥಾ—(ಇಲ್ಲಿ, ಉದಾಹರಣಪದ್ಯವಿದೆ)

ಪ್ರಥಮಸ್ತು ಪ್ರಾಯೇಣ ಸ್ತ್ರೀಷ್ವೇವ ವರ್ಣ್ಯತೇ ||

,,-೨೦-ಲಕ್ಷ್ಯವಾದ
ಬಳಿಕ ಇರುವ ವಚನ

} ರತ್ನಾದಾ ಪ್ರಿಯಮರ್ಥೇಽಪಿ ಸುಖಬುದ್ಧಿರ್ನಿರಂತರಾ||

(ಅಧಿಪೀಡನಾದಾ ಸುಖೇ ದುಃಖವದುಪಚಾರಃ ಕುಟ್ಟಮಿತಂ||

,,-೨೧

ಅಥಾಲಂಕೃತಿಃ—

ಮಾಲ್ಯಂವಸ್ತ್ರಂ ಭೂಷಣಂ ಚ ಮದಂ ಚಂದನಧೂಪನೇ||

ಸ್ನಾನಂ ಸಂಭೋಗಚಿಹ್ನಂ ಚ ಪತ್ರಭಂಗಕ್ರಿಯಾದಯಃ||

(ಏತೇಚ ಕಪಿಪ್ರಸಿದ್ಧತ್ವಾನನ್ನೀಕಾಃ)

ಅಥ ತಟಸ್ಯಾಃ

೧-೨೨

ಚಂದ್ರೋದಯೋ ಭುನಧ್ವಾಸಃ ಕೋಕಿಲಾರಣಿತಂ ಮಧು||

1. ಈ ರಸಕಳಿಕೆಯು ಮುದ್ರಿತವಾಗಿಲ್ಲವಾಗಿ ಹಸ್ತಲಿಖಿತಪ್ರತಿಯ ಪುಟಸಂಖ್ಯೆಯನ್ನು ಕೊಟ್ಟಿದೆ.

ರಸ ರತ್ನಾಕರಂ
ಪ್ರ-ಸೂ ಪುಟ

ರಸಕಳಿಕೆ

ವನಾನಿ ವಾಪ್ಯಃ ಕರ್ಪೂರಗೀತಭೃಂಗರವಾದಯಃ ||
ಕೇಲೀಗೃಹಂಜ ಋತವಃ ಸ್ತೃಕ್ ಂದನವಿಲೇಪನೇ ||
ತೀತತೀತಾಂಬುತಾಂಬೂಲದೂತೀಸಲ್ಲಾಪನಾದಯಃ ||
(ಏತೇಽಪಿ ಕವಿಪ್ರಸಿದ್ಧತ್ವಾನೋಕ್ತಾಃ)

,,-೩೩ ,, -೩೯ ಪೂರ್ವಾನುರಾಗಮಾನಾಭ್ಯಾ ಪ್ರವಾಸ ಕರುಣಾತ್ಮಕಃ ||
,,-೩೫ ಕೃತಸಂಗಮಾದರ್ವಾಗೇವ ವಿಲಕ್ಷ್ಯಃ ಪೂರ್ವಾನುರಾಗಃ ||
,,-೩೬ ,, -೪೦ ಸ್ತ್ರೀಣಾಮಿಷಾಢ್ಯಕೃತಃ ಕೋಪೋ ಮಾನೋಽನ್ಯಾಸಂಗಿ
ನಿ ಪ್ರಿಯೇ ||

(ಶ್ರುತೇಜಾನುಮಿತೇದೃಷ್ಟೇ ಶ್ರುತಿಸ್ತತ್ರಸಖೀಮುಖಾತ್ ||
ಉತ್ಸವಾ ಯತಗಾತ್ರಾಂಕಗೋತ್ರಸ್ಥಲನಕಲ್ಪಿತಃ ||
ತ್ರಿಧಾತ್ವನುಮಿತೋ ದೃಷ್ಟಸ್ಸಾಕ್ಷಾಹಿಂದ್ರಿಯಗೋಚರಃ ||
ಅಥ ಸಂಯೋಗಾನಂತರಂ ವಿಯೋಗಃ, ಕಲಹಕೃತೋ
ಮಾನಃ - ಸದ್ವಿವಿಧಃ - ಪ್ರಣಯಮಾನೇಷಾಢ್ಯಮಾನಶ್ಚೇತಿ ||
ತತ್ರ ಪರಸ್ಪರಾಜ್ಞೋಲ್ಲಂಘನಂ ಪ್ರಣಯಮಾನಃ, (ಉದಾ)
ಅಯಂ ದ್ವಯೋರಪಿ ಭವತಿ-ದ್ವಿತೀಯಸ್ತು ಸ್ತ್ರೀಣಾಮೇವ
ಕಾರ್ಯತಸ್ಸಂಭ್ರಮಾಜ್ಞಾಪಾತ್ ಪ್ರವಾಸೋ ಭಿನ್ನದೇ
ಶತಾ ||

,,-೩೭

(ದ್ವಯೋಸ್ತತ್ರಾಶ್ರು ಸಿಶ್ವಾಸಕಾಶ್ಯ ಲಂಬಾಲಕಾದಯಃ ||
ತತ್ರ - ಕಾರ್ಯತೋ ಬುದ್ಧಿಪೂರ್ವಕತ್ವಾತ್ ತ್ರಿಧಾ
ಭವತಿಭಾವೀ-ಭವನ್-ಭೂತಶ್ಚೇತಿ ||

ಅಥ ಸಂಭ್ರಮಃ ||

ದ್ವಿತೀಯ ಸ್ನಹಸೋತ್ಪನ್ನೋ ದಿವ್ಯಮಾನುಷ ವಿಪ್ಲವಾತ್ ||
ದೂತೀ ದಾಸೀಸಖೀ ಜೇಛೇಧಾತ್ರಯೀ ಪ್ರಾತಿವೇಶಿನೀ ||
ಲಿಂಗಿನೀ ತಿಲ್ಪಿನೀ ಸ್ವಾಜ ನೇತೃಮಿತ್ರಗುಣಾನ್ವಿತಾಃ ||

೩-೧೦೪

ಪ ರಿ ಶಿಷ್ಟ ೪.

(a) ಈ ಕವಿಯು ತನ್ನ ಗ್ರಂಥದಲ್ಲಿ ಹೇಳಿರುವ ಕನ್ನಡ ಗ್ರಂಥಗಳ
ಛಾಯಾನುನಾದ - (ಶೃಂಗಾರ ರತ್ನಾಕರದಿಂದ.)

ರಸರತ್ನಾಕರಂ	ಶೃಂಗಾರ ರತ್ನಾಕರಂ.
ಪ್ರ—ಪದ್ಯ—ಸೂ	
೧—,,—೩	೧—೨೮
,,—,,—೧೨	೧—೨೦
,,—,,—೧೩	೧—೨೧
,,—,,—ವೃ	೧—೨೩—೨೪
,,—೮೬—೪೩ ರಲ್ಲಿ ವಜ	೪—೩೫
,,—,,—೪೩	೪—೬೯

(b) ಈ ಕವಿಯು ತನ್ನ ಈ ಗ್ರಂಥದಲ್ಲಿ ಉದ್ಧರಿಸಿರುವ ಲಕ್ಷ್ಯಲಕ್ಷಣಗಳ
ಅಕರವನ್ನು ತೋರಿಸುವಪಟ್ಟಿಕೆ.

(೧) ಕಾವ್ಯಾವಲೋಕನಂ.

ರಸರತ್ನಾಕರಂ.	ಕಾವ್ಯಾವಲೋಕನಂ.
ಪ್ರ—ಸೂತ್ರ	ಅಧಿಕರ—ಸೂ—ಪ
೧—,,—೧	೪—೨೦೦
೨—,,—೬೩	,,—೨೦೫
,,—,,—೬೮	,,—೨೦೬ (-ಮಿಗಿಹಾಸ್ಯ ರಸಂ— ವಿರೋಧಕ)
,,—,,—೬೯	,,—೨೦೭ (ತದವಾಂತರಸ್ಯ—ವೃತಿ ಕರಣಂ ಮೇಣವಾಗೈಯುಂ ನಿರ್ದೋ (ಷಂ)
,,—೧ ೨೬—,,	,,—,,—೮೩೪
,,—೧೨೭—,,	,,—,,— ೮೩೫

(೨) ಶೃಂಗಾರ ರತ್ನಾಕರ.

ರಸರತ್ನಾಕರಂ

ಶೃಂಗಾರರತ್ನಾಕರಂ

ಪ್ರ—ಪ—ಸೂ

ಪರಿ—ಪದ್ಯ.

೧—,,—೧೦

೨—೧೬

,,—,,—೨೫

೨—೫೩

,,—೪೦—,,

೨—೫೫

,,—೪೧—,,

೨—೫೭

,,—೪೪—,,

೨—೫೯

,,—೪೫—,,

೨—೬೧

,,—೪೭—,,

೨—೬೫

,,—೪೮—,,

೨—೬೭

,,—೫೦—,,

೨—೭೧

,,—೫೩—,,

೨—೭೩

,,—,,—೫೫

೪—೫೯

,,—,,—೫೫

೪—೪೦

,,—,,—೫೮

೪—೪೯

,,—೭೧—,,

೪—೫೦

,,—೭೬—,,

೪—೬೪

,,—೭೯—,,

೪—೬೧

,,—೯೨—,,

೪—೮೪

೨—೧೦೧—,,

೧—೭೭

೨—೧೦೮—,,

೧—೭೨

೨—೧೦೮—,,¹

೧—೭೩

,,—೧೧೦—,,

೧—೮೫

,,—೧೧೫—,,

೧—೮೭

,,—೧೧೬—,,

೧—೮೯

,,—,,—೬೬

೧—೧೯

(1) ಈ ಸಂಖ್ಯೆ ಮೂಲದಲ್ಲಿ ತಪ್ಪಿದೆ.

ರಸ ರತ್ನಾಕರಂ

ನೃ—ಸೂ
 ,,—೧೨೪—,,
 ,,—೧೨೫—,,
 ,,—, — ೬೮ (೩)
 ೩—,,—೭೯
 ,,—೧೩೩—,,
 ,,—೧೩೫—,,
 ,,—೧೩೬—,,
 ,,—,,—೮೩
 ,,—,,—೮೪
 ,,—,,—೮೫
 ,,—,,—೮೬
 ,,—೧೩೯—,,
 ,,—೧೪೩—,,
 ,,—೧೪೪—,,
 ,,—೧೪೫—,,
 ,,—,,—೯೪
 ,,—೧೪೬—,,
 ,,—,,—೯೫
 ,,—೧೪೭—,,
 ,,—೧೪೮—,,
 ,,—೧೪೯—,,
 ,,—೧೬೦—,,
 ,,—೧೬೧—,,
 ,,—೧೬೨—,,
 ,,—೧೬೩—,,
 ,,—೧೬೪—,,
 ,,—,,—೧೦೦

ಶೃಂಗಾರ ರತ್ನಾಕರಂ

ಪರಿ—ಪದ್ಯ.
 ೧—೯೩
 ೧—೫೦
 ೧—೯೯
 ೩—೫
 ೩—೭
 ೩—೧೧
 ೩—೧೫
 ೪—೩
 ೪—೪
 ೪—೫
 ೩—೨೬
 ೩—೨೮
 ೩—೯
 ೩—೪೩
 ೩—೪೪
 ೩—೪೫
 ೩—೪೬
 ೩—೪೮
 ೩—೫೦
 ೩—೬೭
 ೩—೭೦
 ೩—೬೧
 ೩—೭೨
 ೩—೬೩
 ೩—೫೮
 ೩—೫೫
 ೩—೭೫

ರಸ ರತ್ನಾಕರಂ.

ಪ್ರ—ಸೂ
 ,,—೧೬೭—,,
 ,,—೧೬೯—,,
 ,,—೧೭೧—,,
 ೩—೧೭೧—,,
 ,,—೧೭೨—,,
 ,,—೧೭೩—,,
 ೪—,,—೧೦೬
 ೪—೨೬೬—,,

ಶೃಂಗಾರ ರತ್ನಾಕರಂ.

ಸರಿ—ಪದ್ಯ.
 ೩—೭೯
 ೩—೮೨
 ೩—೮೩
 ೩—೮೬
 ೩—೮೭
 ೩—೮೮
 ೨—೧೬
 ೨—೧೩

(೩) ಸಾಹಿತ್ಯ ಸಂಜೀವನಂ..

(ಗಣೇಶ್ವರಾದಿನಿಕ್ಕತಂ.)

ಶೃಂಗಾರ ರತ್ನಾಕರಂ

ಪ್ರ—ಪ—ಸೂ
 ೨—,,—೬೮ (h)
 ,,—,,—೬೮ (c)

ಸಾಹಿತ್ಯ ಸಂಜೀವನಂ

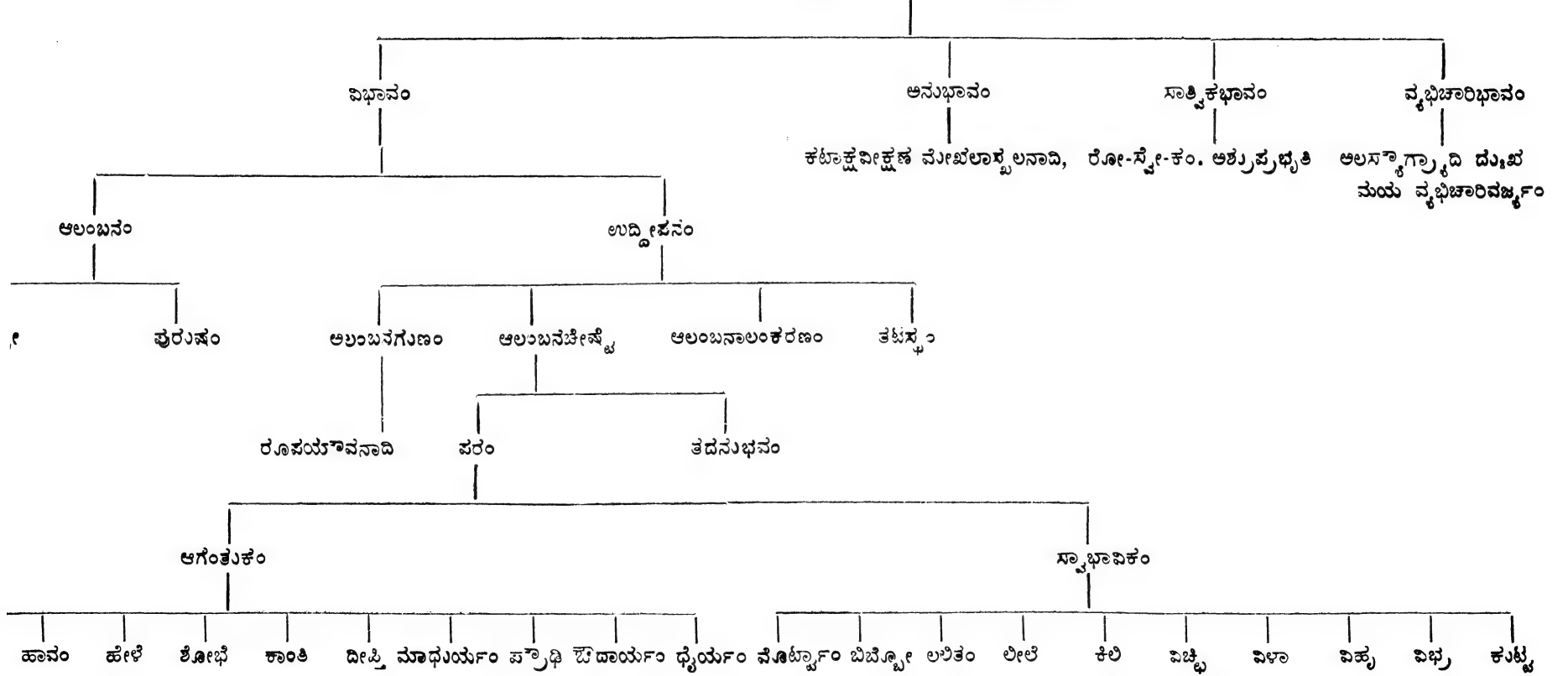
ವೀರಂ ಬೀಭತ್ಸಂ
 ಶಾಂತಂ

(೩) ಈಗ್ರಂಥವು ಉಪಲಬ್ಧವಾಗಿಲ್ಲ. ಆದುದರಿಂದ ಆಕರದ ಪ್ರಕರಣಾದಿಸಂಖ್ಯೆಗಳನ್ನು ಕೊಡಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲದೆ ಪದ್ಯಗಳ ಆದಿಯನ್ನು ಮಾತ್ರ ಇಲ್ಲಿಕೊಟ್ಟಿದೆ.

(2) ಶೃಂಗಾರರಸ ವಿಭಾವಾದಿವಿಭಾಗವಿವರಣಂ (b)

(ರಸರತ್ನಾಕರ ಸೂತ್ರಂಗಳ್ ೧೫-೧೬-೧೭-೧೮-೧೯-೨೦)

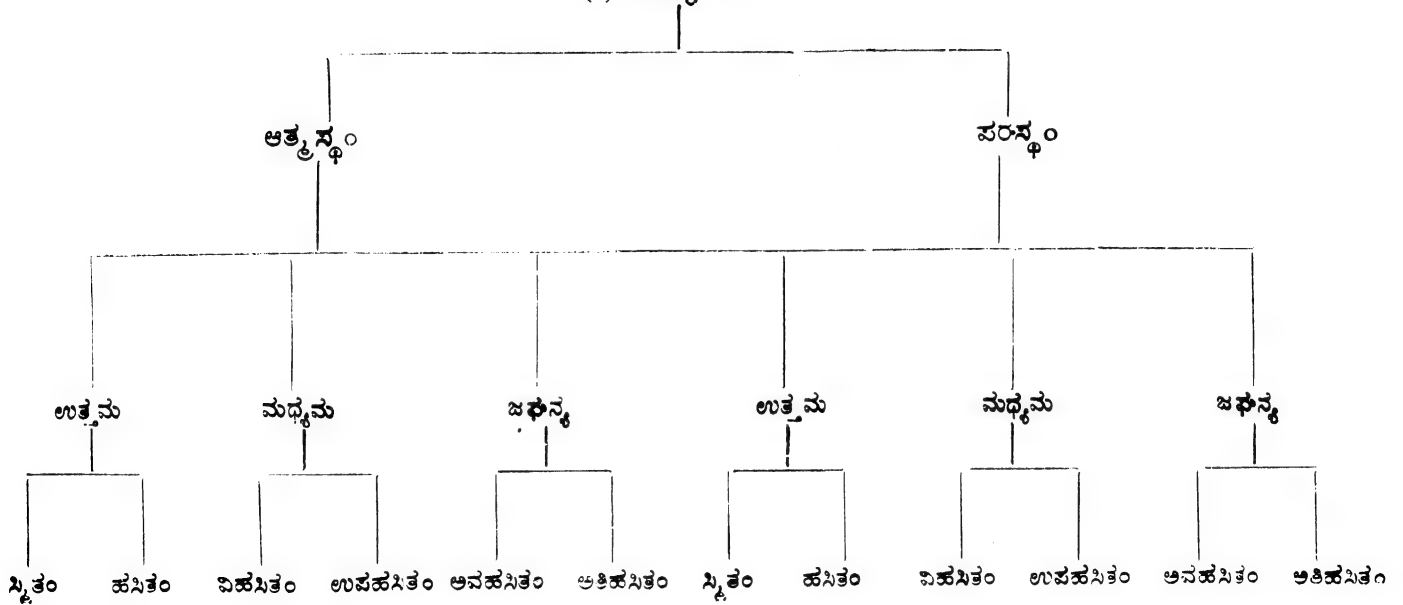
—◆— ಶೃಂಗಾರರಸಂ. —◆—

ಹಾಸ್ಯರಸಭೇದಂಗಳ್.

(ರಸರತ್ನಾಕರ ಸೂತ್ರಂಗಳ್ ಲೃ-ಲೃ-ಲೃ-ಲೃ)

(2) ಹಾಸ್ಯರಸಂ.

ಪರಿಶಿಷ್ಟ-೩.

¹ ಹಸ್ತಲಿಖಿತಪ್ರತಿಗಳ ಭಿನ್ನಭಿನ್ನ ಪಾಠಗಳನ್ನು ತಿಳಿಸುವ ಪಟ್ಟಿಕೆ.

ಪುಟ—ಪದ್ಧಿ	ಮುದ್ರಿತಪಾಠವು	ಭಿನ್ನಭಿನ್ನ ಪಾಠಗಳು.
1—1	ಗೆಲ್ಲೈದೆ	ಗೆಲ್ಲಯ್ಗೆ
,,—3	ಭವಮಂ	ಭವನಂ
2—3	ಮೂನ್ಯಂ	ಶೂನ್ಯಂ
,,—4	ಕವಿಸಾಲ್ವಂ	ಕವಿಸಾರಂ
,,—6	ಮೆಱಿಯಲ್	ಮೆಱಿಯು
,,—10	ಬ್ಬಿಗರೀ	ಬ್ಬಿಗನೀ
,,—12	ಸುಖಿಸುತಿರ್ಕೆ	ಸೂಸುತಿರ್ಕೆ
,,—13	ಅನಾರ್ಯರೆಂದೆ	ಅನಂದದಿಂದೆ
,,—17	ಭಾವಾಭಾಸಂಗಳ	ಭಾವಾದಿಗಳ
,,—20	ಕಿಂನೇವುದೊ	ಕಿಂನೇವುವು
,,—22	ಮೂಡವೇ	ಮೂಡವೇ
3—5	ಳ್ಳೆಸವಾ ಸಮ್ಯಕ್ತಮದಱಿ-ಳ್ಳೆಸೆವ ಸದ್ಯಕ್ತಮದಱಿಂ	
,,—8	ಧರ್ಮಬೋಧ	ಧರ್ಮದ
,,—17	ನಿಂತಪ್ಪಗೆಯ್ದು	ನಿಂತಪ್ಪಣೆಗೆಯ್ದು
,,—19	ಭಾವಮೆನಿಕ್ಕುಂ	ಭಾವಮೆನಿಕುಂ
,,—,,	ನಾಟ್ಯಶಾಸ್ತ್ರ	ನಾನಾಶಾಸ್ತ್ರ
,,—20	ಲಲನೋದ್ಯಾನಾದಿ	ಲಲನಾದಿ
,,—21	ನುದೋಧಿಪ್ರದಱಿಂ	ಳನುಬೋಧಿತನುವೃದಱಿಂ
4—3	ವಿಭಾನುಭಾವ	ಭಾವವಿಭಾವಾನುಭಾವ
,,—8	ದಿನಿರುತಮಿರ್ಪದ	ದಿಂದಿರುತಮಿರ್ಪದ
,,—9	ರತ್ನಾದಿಗಳ್	ರತ್ನಾದಿಗಳಾ

(1) ಈಗ್ರಂಥದಲ್ಲಿ ಉದ್ಧೃತವಾಗಿರುವ ಹಲವು ಉದಾಹರಣಪದ್ಯಗಳನ್ನುಳ್ಳ ಗ್ರಂಥಗಳು ಮುದ್ರಿತಗಳಾಗಿರುವುದರಿಂದ ಆ ಮುದ್ರಿತಗ್ರಂಥಗಳ ಪಾಠಗಳನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಕೊಡಲಿಲ್ಲ.

ಪಟ-ನಶ್ರು	ಮುದ್ರಿತಪಾಠವು	ಭಿನ್ನಭಿನ್ನ ಪಾಠಗಳು.
,,—11	ತಾನಾದುದು ಅದು	ತಾನದು
,,—12	ಚಮತ್ಕಾರಿ.....	(ಈ ಭಾಗವು ಒಂದುಪ್ರತಿಯಲ್ಲಿಲ್ಲ)
5—3	...ಕಕ್ಕನುವು	ಗುಡಾಸ್ವಾದನ
4—14	ದುಗ್ಧಾಸ್ವಾದನ	ಪಟಾಡ
,,—18	ಘಟಾಡ	ಓರೊಂದೆಡೆ (ಒಂದೆರಡು ಪ್ರತಿಗಳಲ್ಲಿ ಈಶಬ್ಧವಿಲ್ಲ)
5—3	ಒಂದೊಂದೆಡೆ	ಒಂದೊಂದಲು, ಮೊಂದಲು
,,—4	ಓರೊಂದಲು	ಇದು ವಿಭಾವನೆ
5—9	(ಇದು ವಿಭಾವನೆ)	ಕುಳಿಕೋಲ್ಪ
,,—11	ಕುಳಿಕೋಲ್ಪ	ಕುಳಿವಾಲಿ
,,—,,	ತಳಿವಾಲಿ	ಪೋಪುದೇ ⁽¹⁾
,,—13	ಪೋಪರೇ	ಮಡಿಯ ಮೆಲ್ವಾಯ
,,—15	ನುಡಿಯ ಮೆಲ್ವಾಯ	ದಿದುದುಂ
,,—18	ದುದಯಂ	ಕಿಲಿದುದು ಪಿಂಗೇ
,,—,,	ಕಿಲಿದುದು ಪಾಂಗೇ	ಸುಮ್ಮಾನಮುಂ ಮಾನ
,,—19	ಸುಮ್ಮಾನದಿಂ ಮಾನ	(ಇದು ಕೆಲವು ಪ್ರತಿಗಳಲ್ಲಿಲ್ಲ)
,,—21	ಸೂತ್ರಂಗಳೆನುಡಿ	ಮಸೆಪಿಂದ್ರಿಯಕರ್ತ
6—6	ಎಸೆಪಿಂದ್ರಿಯಮರ್ಥ	ರಸವಿಂತುಟೆಂದು
,,—11	ರಸವಿಂತಿಡೆಂದು	ಭಾವದಿನ್ಮದಿಸಿದ
,,—14	ಭಾವದಿಪುಟ್ಟಿದ	ನೋವಿ
,,—15	ನಲಿದು	ಸೂತ್ರಂ-ಸ್ಥಾಯಿ ಸಂಚಾರಿಯಂ
,,—16		ದೇರಡಾ ಯಿತ್ತಾಭಾವಂ ಮೊದಲೊಳವು ಬಹುವಿಧ ದಿ-ಸ್ಥಾಯಿಯದೆಂಬುರಸಕ್ಕೆ ಡೆ ಯಾಯಿತು ಸಂಚಾ ರಿಯ-(ಈ ಭಾಗವು ಒಂದು ಪ್ರತಿಯಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಾಗಿದೆ) ²

(1) ಇಲ್ಲಿಂದ ೩೪ ನೆಯ ಪದ್ಯದವರೆಗೂ ಒಂದು ಪ್ರತಿಯಲ್ಲಿಲ್ಲ (2) ಈಸೂತ್ರವು ತುಂಬಾ ಉಚಿತವಾಗಿದೆ. ಇದು ಆ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ಇದೇಶಕ್ಯವು ಉಚಿತವಾಗಿರುವುದು.

ಫಟ—ಪಜೆ

ಮುದ್ರಿತಪಾಠವು

ಭಿನ್ನಭಿನ್ನ ಪಾಠಗಳು.

7—2

ಪೇಟಲಾದ

ಕೇಳಲಾದ

,,—,,

ಭಾವಾದಿಯು

ಭಾವೋದಯ

,,—8

ದ್ವಿತೀಯ

ದ್ವಿತಮು

,,—15

ಮೆಂಟುಂತೆಹಗಳ್

ಮೆಂಟುತೆಹಂಗಳ್

,,—18

ಕಂಪನಾತ್ಮ

ಕಂಪನಾತ್ಮ

8—5

ಸುವಿಲಸ

ಸವಿಲಸಕವಿಲಸ

,,—6

ಈ ಮೂವತ್ತು...ಪೆಂ

ಇವು ಮೂವತ್ತುಮೂರುಂ

ವ್ಯಭಿಚಾರಿಗಳ್

,,—10

ಮತ್ತೆ

ಮಿಂತು

,,—12

ಶ್ಯಾಮಪ್ರಭಾಂಗಂ

ಕೇಶಪ್ರಭಾಂಗಂ

,,—13.14

ವಿಸ್ತರಪಂ

ಬಿತ್ತರಪಂ

,,—23

ಮತ್ತಂತದರ್ಕಮನು

ಮತ್ತಲ್ಲಿಯು ಮುಖಕಮನು

9—10

ಈ ಮರ್ಯಾದೆಯಲ್ಲಿ

ಈ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ

,,—,,

ಮೇಣಸ್ಯತ್ರದಲ್ಲಿ

ಮೇಣಸ್ಯತ್ರತಾನಿನಲ್ಲಿ

,,—11

ಕೊಳ್ಳುವುದು ಇಂತು

ಕೊಳ್ಳುವುದಿಂತು

,,—12

ವೊಂಭತ್ತು

ವೊಂಭತ್ತುತೆಹಂ

10—4

ಹಿತತೋ... ನಕ್ಕುಂ

ಹಿತೋವುದ್ದೀಪನಂ ವಿಭಾ

ವಮದಕ್ಕುಂ

,,—10

ನಾಲಂಕರಣಂ

ನಾಲಂಕಾರಂ

,,—19

ಧಾರುಧಟ್ಟಿಗೆ

ಚಾರುಧಟ್ಟಿಗೆ

11—3

ತಳ್ಳಿದರ್

ನೀಳ್ಳಿದರ್

,,—5

ಪದುಳಿಸಿದ

ಪದುಳಿಸದ

,,—19

ಪೀರೂಪ

ಪೀರೂಪು

,,—20

ಕಣ್ಣೆಲ್ಲ

ಕಣ್ಣೆಲ್ಲ

,,—,,

ಮಿಾಭಾವಕಮೋಗೆ

ಮಿಾಭಾವಕಿಗೋಗೆ

,,—,,

ಕಣ್ಣೆ...ಮೋಗೆ

ಕಣ್ಣೆಲ್ಲ ಬಿಂಬಾಧರಗೋಗೆ

,,—23

ನಾಂತ

ನಾಳ್

12—7

ಮುಮ್ಮರ

ಮುಡರಿ

ಪುಟ—ಪದ್ಧಿ

ಮುದ್ರಿತಪಾಠವು

ಭಿನ್ನಭಿನ್ನಪಾಠಗಳು.

,,—9	(ಇದಾಲಂಬನ ಗುಣಂ ಯವ್ಯನಂ)	{ (ಯಾವನಂ, ಇವಾಲಂಬನ ಗುಣಂ)
,,—12	ರೂಪಂ	ರೂಪಮೆ
,,—13	ಕಾರಮೆನಿಕ್ಕುಂ	ಕಾರದನಿಕ್ಕುಂ
,,—15	ಲಲ್ಲೆವಾತಿನೊಂ	ಲಲ್ಲೆವಾಕ್ಕಿನಿಂ
,,—18	ತಂತ್ರದೀಕ್ಷೆಯ	ತಂತ್ರತೀಕ್ಷೆಗ
13—8	ನಾಣುಲಿಂಪಿದಪ್ಪಿದಕಾಮದಿಂ-	ನಾಣ್ಣಳೆದೊಪ್ಪಿದ ಭಾವದಿಂ
,,—,,	ತಳೆಯಳ್	ತಳೆದಳ್
,,—14	ಬಗೆ	ನಗೆ
,,—18	ಜಾತರೂಪ	ಜಾತಕೇಳಿರೂಪ
,,—22	ಅಂತೆ . ತ್ಯಂ	ಅಂತೆಸೆವಹಾವಭಾವಮನತ್ಯಂ
,,—25	ಹೇಳೆಯೆಂಬುದುಸಲ್ಲಂ	ಹೇಳೆಯೆನೆ ಪೆಸರ್ವಡೆಗುಂ
,,—24-25	ಸಲೆಕಾಂತಂ	ಸತಿಗೆತುಂ
,,—25	ಪೆಸರಿಂದೆಹೇಳೆ	ಪೆಸರಿಂ ಪ್ರಹೇಳೆ
14—5	—	ಮತ್ತಂ(ಎಂಬುದು ಹೆಚ್ಚಾ ಗಿದೆ)
,,—7	ಕಣ್ಣಾ ವಿಫನಂ	ಕಣ್ಣಾ ಲ್ಪಿನಂ
,,—9	ಇದುಹೇಳೆ	ಇದು ಪ್ರಹೇಳೆ
,,—11-12	ನಲಂ ಅಪದದೆ	ಸಮಂ ತಾಪದದೆ
,,—14	ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯಲಕ್ಷ್ಮಿ	ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯಲಕ್ಷ್ಮಿ
,,—16	ದಿವ್ಯಾಂಗ...ಡಪಿಂ	(1) ಸರ್ವಾಂಗಮನೆಲ್ಲ ರನ್ನ ದೊಡವಿಂ (2) ದಿವ್ಯಾಂಗಮನೆಲ್ಲರಂದು ಮುದದಿಂ
,,—19	ಮಿಂಜಿಂದೊಪ್ಪ...ಕಳೆ	{ ಮಿಂಜಿಂ ಗೊಪ್ಪಮಿಟ್ಟಂ ತಮೃತಕಳೆಯೆ
,,—23	ಗಜನಗಜದವೋಲಾಡೆ	ಗಜವಿಜಯಮದಗಜದೋಲಾಡೆ
15—2	ದೀಪ್ತಿಯೆ ಯನಿಕ್ಕು ಮದ ಹೀನದ್ರ	{ ದೀಪ್ತಿಯೆ ಯನಿಕ್ಕು ಮದ ರನ್ನದ್ರ
,,—17-18	ಮನದೆಱಿಯನ	ನಡೆದೆಱಿಯನ
,,—20	ಎನಸುಂ	ಇನಿತುಂ
,,—21	ಬೆನಿತಾಯಾಸ	ಬೆನಿಪಾಯಾಸ

ಪುಟ—ಪದ್ಧಿ

ಮುದ್ರಿತಪಾಠವು

ಭಿನ್ನಭಿನ್ನ ಪಾಠಗಳು.

,,—21-22

ಮಿಠಾಘನ

ಮಿಂಪಿನ

,,—23

ಯಿಂಕಿಡದ ಚೇತೋವೃತ್ತಿ
ತಾಂ

{ ಯಿಂದೆ ಕಿಡೆ ಚೇತೋವೃತ್ತಿ
ಯಿಂ ಧೈರ್ಯ

,,—24

ಪರ್ಮವತ್ತ

ಕೂರ್ಮವತ್ತ

16—2

ಮುದ್ದುಗೆಯ್ವ

ಲಯ್ವೆಗೆಯ್ವ

,,—3-4

ಯೃಱಿವೆಟ್ಟುಱುವಾಱು
ವಾಸೆಗೆಯ್ವಸಿಯಳ

{ ಯೃಱಿದಟ್ಟುಱುವಾಸೆ
ಗೆಯ್ವತಿರ್ಪಸಿಯಳ

,,—6

ನಡೆದೊರ್ಗಾ

ನಡೆದಿರ್ಗಾ

,,—,

ಬೇರ್ನಾಡಂಗೆಪೋದಂದು

ಜೇರ್ನಾಡಂಗೆ ಪೋತಂದು

,,—8

ಗಡೆ ತನ್ನೊಂದು

ಯಡೆಯೊಳನೆಂದ .

,,—,

ಚಿತ್ತಾಧೀಶ

ಚೇತೋಧೀಶ

,,—9

ವಾಗಲಮರ್ದೇಂ

ವಾಗಮೃತದಿಂದೇಂ

,,—11

ಕಾಮದಾಹಮಂ

ಕಾಮದರ್ಪಮಂ

,,—13

ಯೆಂಬೆನೆ

ಯೆಂದೆನೆ

,,—14

ಮಿದಂತು

ಯಿದೆಂದು

,,—17

ತನ ನಣ್ಣಂ

ತನ ನಂಟಂ

,,—19

ಡೆನೆ ಕಂಡಾನೆರದಟ್ಟಯಂ
ಬಗೆಯನೇಂ ಗಂಡಂಮನಂ
ಗಂಡನೇ

{ ಡೆನ್ನ ತಂದಾನೀರ ದಟ್ಟಿಯಂ
ಮುಟ್ಟಿದನೇ ಗಂಡಂ ಮನಂ
ಗಂಡನೇ

,,—,

ಮನಂಗಂಡನೋ

ಮನಂಗೊಂಡನೋ

,,—22

ಬಿಬ್ಬೊಕ್ಕಾಪ್ಪ

ಬಿಬ್ಬೊಕ್ಕೋಕ್ಕ

,,—24

ತಮನಲ್

ತಮಿವೆನೆ

,,—25

ಕಂಗಳಿಂದಱಿ

ಕಂಗಳಿಂತಱಿ

17—1

ಬುದ್ಧಿಯಿಂ

ಬುದ್ಧಿಯುಂ

,,—2

ಪೆತ್ತದಱಿಂದವಿಂತೆರಡು

ಪೆತ್ತದುವುಂ ದಲಿಂತೆರಡು

,,—3

ಪರರ್ಗಱಿಪದಂತಿರ್ಪಂ

ಪೆರ್ಗರ್ಗಱಿಪದೇ ಇರ್ಪಂ

,,—6

ನೀನೆನೀನೆಗಲಿದಂದಮ

ನಿಂನಿ ನೀನೆ ನೆಗಲಿದಂದಮ

ನೀಕ್ಷೆನೆನುತ್ತೆ

ದೀಕ್ಷೆನೆ ಮುತ್ತೆ

,,—8

ಳೀರ್ಕ್ಕೊದೆದು

ಳಿಟ್ಟೊದೆಗು

ಪುಟ—ಪಂಕ್ತಿ	ಮುದ್ರಿತಪಾಠವು	ಭಿನ್ನಭಿನ್ನ ಪಾಠಗಳು.
,,—9	ಚಿತ್ರದಿಂ	ಚಿತ್ರಮಂ
,,—11	ಕೇಳ್ದಂತೆ	ಕೇಳ್ದೆಯ್ತೆ
,,—12	ಮೃಡರಾಗಂ	ಮೃಡಗಾದಂ
,,—17	ತೀಡುವಂ	ತಿರ್ದುವಂ
,,—19	ಮತಸಂಸಿದ್ಧಿಯಂ ತೀರ್ಚಿ ಕೊಂಡೆ	{ ಮತಮಂ ತೀರ್ಚಿಕೊಂಡಾಗ ತಾನೆ
18—2	ದಿ ನೆಳಸುತ್ತೆ ಸೋಕುತುಂ-	ದೆ ಮೇಳಿಸುತ್ತೆ ಸೋಯುತುಂ
,,—3	ಳಣಿಯರದಿಂದವನಂ	{ (1) ಳಣ ಮೇಣಿಸದೋಪನಂ (2) ಳಣಿ ಸಯಿತಂ ಪತಿಯ ದೋಷಕಣಂ (3) ಳಣ ಮೇಣಿಸಿದೋಪನಂ
,,—5	ನೇಂ.....ರೇ	{ (1) ನಾಂ ತವ್ವುಗಂಡವಂ ಸೈರಿ ಪನೇ (2) ನಾಂ ತವ್ವುತನ್ನವಂ ಸೈರಿ ಪನೇ
,,—9-10	ಯಿಪೊಡೆ ಕೇಳಸುದತಿ	{ ಯಿಸುಪೊಡಂ ತಾಸುದತಿ ಯಿಪೊಡೆತಾ ನಾಸುದತಿ
,,—23	ಕೂಡೆನೋ	ಕೂಡೆಪಾ
,,—24	ಮಿದೋಪ್ಪಿಯುಮಿಂತದೇಂ-	ಮೊಲ್ದಪ್ಪಿಯುಮೇಂಕರಂ
19—3-4	ಳ್ವಾಂತಲ್ವಾಭರಣ	{ ಲ್ವಂತಾಭರಣದ ಚೆಲ್ವಂ ತಾಂ ತಳದಿರ್ವವಳ ಕೇಳಿ...
,,—4	ಲ್ವಂತಾಂ ತಳದವಳ ಕೇಳಿ	{ (1) ಲ್ವಂ ತಳದಿಹಳದ(ಚೆಲ್ವು) ನೋಡೆವಿಜಿ ತ್ತಿವಲಂ (2) ಲ್ವಂತಳದಿಹುದೆ ನೋಡೆ ವಿಜಿ ತ್ತಿ ವಲಂ
,,—7	ಸಲೆಸಂದ	ನೆಗಲಿಬ್ಬೊಂದು
,,—8	ಳುಣೈಕನ್ನೆ	ಳಾಗೆ ಕಾಂತೆ
,,—10	ಸಹಜಾಂಗದಕಾಂತಿಯಿಂ	ಸಹಜಂಗಳ ಚೆಲ್ವಿನಿಂ
,,—,,	ತುಡುಗೆಯಂ	ತುಡುಗೆಯೇ
,,—,,	ಕಳೆ ತುಡಿಸಲ್ಪದೇಂ	ಕಳೆ ಕೊಳಿಸಲ್ಕಲೆಂ

ಪ್ರತಿ—ಪದ್ಧಿ	ಮುದ್ರಿತಪಾಠವು	ಭಿನ್ನಭಿನ್ನ ಪಾಠಗಳು.
,,—12	ಸಾಧನಮಾದ (ತಾರ)	ಭೂಷಣವೊಂದೆ (ತಾರ)
,,—13	ಮಾರುಮಂ. . . ಗುಂ	{ ಮಾವಗಂ ಮೆಹಿಯಿಸಲ್ಪಡೆ ಗುಂ
,,—15	ವಾಸಾಸನಾದಿ	ವಾಸವಸನಾದಿ
,,—21	ಗತಮೆನೆ	ಗತಿಯೆನೆ
,,—22-23	ವಾದನವ್ಯಾಜಫತಾಂಗ	ನಾದಮವ್ಯಾಕುಳಮಂಗ
,,—23	ದೊಳ್ವಂ ತಳೆದಿರೆ	ಮೊಳ್ವಂಬಡೆದಿರೆ
20—2	ಬರ್ಪುದುಮೆಯ್ದು	ಬರ್ಪುದುಮಂದು
,,—8-9	ದೊಲ್ಪುಮೊಲ್ಲದಳಂ	{ (1) ದೊಡದ ಮೊಲ್ಲದೊಡಂ (2) ದಾದಮೊಲ್ಲದಳಂ
,,—9	ಯೆಗೆಯ್ದು ಕೂಟ-	ಯೆಗೆಯ್ದುಂಗೂಟ
,,—10	ಪಾನವಿಕಾರ	ಪಾನವಿಲಾಸ
,,—10-11	ಬಂದುನೋ ಡದವೋಲ್	ಪಿಂತಣಿಂ ಮುದದಿಂ
,,—11	ನಿರ್ಧಿರವುಮೊಂದು	ನಿರ್ಧಿರವುಮತ್ತು
,,—,	ಮಂಮಾಡೆ	ಮುಂಕೂಡೆ
,,—13	ಲೀಲಾಭಿನಯಪ್ರ	ಲೀಲಾಯತನಪ್ರ
,,—15	ಮುರ್ಬಿ	ಮುರ್ಚಿ
,,—18	ನೆಲ್ಲಿ	ನೆಂದು
,,—17	ದೋಳ್ಳಿ ರದಿಟ್ಟು	ದೋಳ್ಳಿ ದಿರಿಟ್ಟು
,,—21	ವಿನಂ ನೆನ್ನೊಂದು	ವಿನಂದಿನೊಂದು
,,—23	ಯೇಕೆ ಸುಸಿಲಂಗೆಯ್ಯಂ	{ ಯೇಕೆಸುಸಿಲಂಕೆಯೊಂದುಮಿ ದಮಿಾ { (2) ಯೇಕೆ ಸುಸಿಲಂಗೆಯ್ಯೋ ಡಮೇಂ
21—1-2	ಬೀಗಿದ ಬೆಳವಾಯ್. ಸುರತಾಂತ್ಯ	{ (2) ಬೀಯ್ಯ ತುಟೆ ತಳ್ಳು ಪೊ ಯ್ಯ ನವರೇಖೆಯೊಳೊಂದಿದ ಮೂರ್ತಿ ಪೊರೆ ತನ್ನೊಳೊ ಪ್ಪೆಸುರತಾಂತ್ಯ
,,—2	ತಗುಳ್ಳುಗಿಯೆ ನೀಳ್ವನಬ ಪ್ರಣವೀಲ್ಪುಪೊಯ್ಯಪಾ ಱಿದ	{ ತಗುಳ್ಳುರುಣ ವೆಟ್ಟಿ ನಖಂ ನೆಣ ನೆಟ್ಟು ಪೊಯ್ಯ ಕೇಳಿದ

ಪುಟ—ಪಜೆ	ಮುದ್ರಿತಪಾಠವು	ಭಿನ್ನಭಿನ್ನ ಪಾಠಗಳು.
,,—5	ಪೀಡಾವಿಭವಂ	ಪೀಡಿತ ವಿಭಾವಂ
,,—6	ನೋತ್ತಿನಿಂ	ದೋತ್ತಿನಿಂ
,,—14	ಪದೆದಿ...ದ್ಯಂ	{ ಪದದಿಂರತಿಚಿಹ್ನಾ ದ್ಯಂ ಗದಿರ ವಿವಾಲಂ ಬನಕ್ಕಲಂಕಾರಂಗಳ್
22—2	ಪನಾಂಶುಗಳ್	ಪನಾದಿಗಳ್
,,—9	ಪಿಕಾಳಿ	ಪಿಕಾದಿ
,,—13	ಕೂಟಂ	ಪಾಟಂ
,,—15	ನಣ್ಣು.....ತೀರದೇ	ನುಣ್ಣು.....ತೀರ್ಗುಮೇ
,,—20	ಳೊಗೆದ ಬೇಟದಸೂಡಂ	ಳೆಮ್ಮ ಬೇಟದ ಸೂಟಂ
23—3	ಜಂದ್ರಿಕಾ ತೀತಾಂ	ಜಂದ್ರಕಾಂತಂತಾಂ
,,—12	ಥರಿಸೆ	ತರಿಸೆ
,,—13	ನುಡಿದೊಲ್ಕು	ನಡೆದೊಲ್ಕು
24—5	ಳಿಂತುವರಂ	ಳಿಂಕುವರಂ
,,—7	ತನೂಜನ	ತನೂಜಯ
,,—10	ಬೇಟಿಂಬಂತು	ಬೇಟಿವಾದಂತು
,,—12	ಯೆಂಬಾಟಡಿಗಳ್ಳ	ಯೆಂಬಾಟಡಿಗಾಟ
,,—16	ನೋಡಿ (ನೋಡಿ)	ನೋಡಿಕೂರ್ತು
,,—24	ರೊಳಕ್ಕುಂ	ರೊಳಿಕ್ಕುಂ
25—1	ಸೆಂಬುದು ನೇಹದ	{ ಸೆಂಬುದು ಮೋಹದ ಸೆಂಬುದು ಬೇಟದ
,,—3-4	ಬಳ ನುಡಿ...ಮಹೀಶನ	{ (1) ಬಳನುಡಿಯೊಳ ಗೈದಲ ರ್ಗಣೆ ನೆಗಯ್ಯಾಗಳೆ ನೆಲಸಿ ದುವೊ ಮಹೀಶನ (2) ಬಳ ನುಡಿಯೊಡ ನೊಡಲಿ ಜನ ಗ್ಗಳದಲರ್ಗಣೆ ನೆಲ ಸಿದತ್ತಧೀಶನ ಮನದೊಳ್ (3) ಬಳ ನುಡಿಯೊಳಗೆಯ್ದು ಲರ್ಗಣೆ ಗಳಾಗ (ಳೆ) ನೆಲ ಸಿದುದು ತನ್ನಹೀಶನ

ಪುಟ—ಪದ್ಧಿ

ಮುದ್ರಿತ ಪಾಠವು

ಭಿನ್ನ ಭಿನ್ನ ಪಾಠಗಳು.

		(4) ಬಳಸುಡಿಯೊಳ ಗೆಯ್ವಲ ಗರ್ಣೆ ಗಳಾಗಳೇಂ ನೆಲಸಿ ದತ್ತೊ ಭೂಪನ
,,—6	ಪೇಟಕ್ಕ	ಕೇಳಕ್ಕ
,,—7	ಮೆಸ್ಸೀತೊಡೆಯು	ಮೀಪೆದೊಡೆಯು
,,—11	ಮೆಂದುಣ್ಣಿದ	ಮೆಂದುಣ್ಣಿದ
,,—14-15	ದೂತಿಗಡೆನರಿದೆ	{ (1) ದೂತಿಗದೇನಣಿಯ (2) ದೂತಿಗಡೇ ನರಿದೆ
,,—15	ಪ್ರಿಯಂ	ನೃಪಂ
,,—17	ಮುಳಿದಾರ್...ಳ	{ ಮುಳಿದಿಂಬದರ್ಕಲ್ಕೆ ಬಲ್ಲನಾ ವೊಂ ನಾಡೊಳ
,,—20	ನೆಂನವನೆಂಬೆನುಣ್ಣೊ ಸಲೊ	{ (1) ನೆನ್ನ ನೆನಿಪ್ಪ ವೋಲ್‌ನೊ ಸಲೊ (2) ನೆನ್ನವ ನೆಂಬವೋಲ್‌ನೊ ಸಲೊ
,,—21	ಮೆಱಿಯು—ಕಿದೆಂ	{ (1) ತೆಱಿಯು ಬಂದಿರೆ ನೋಡು (2) ಮೆಱಿಯು ನೋಡುತೆ ನೋಡುತೆಯಯ್ಯ ನೂಂಕಿದೆಂ
,,—22	ಕೃತಘ್ನಿಯಾಂ	ಕೃತಘ್ನನಂ
,,—23	ಈರ್ಷ್ಯಮಾನಂ	ಈರ್ಷ್ಯ ಪ್ರಣಯಮಾನಂ
,,—28	ಪದೆನೆಸಭಾನಾ	ದ್ವಯದೈತಂಭಾನಾ
26—7	ಜನಿತಧ	ಲಲಿತಧ
,,—8	ನಿಲನೆಳಸುವೊಡ್ಲಿ	{ (1) ನಿಳನೆಸುವುದ್ಲಿ (2) ನಿಳನೆಸಗುವುದ್ಲಿ
,,—9	ಮಂತಾ	ಮತ್ತಾ
,,—19	ಚೂಡಾಮಣಿ	ಚಿಂತಾಮಣಿ
,,—21	ಗ್ನಿಯಿನೆಯ್ವು	ಗ್ನಿಯೊಳೆಯ್ವು
,,—25	ಯ್ವರಿವಳೊ	ಯ್ವರಿವಳೊ
27—8	ಸಂತೀಕೆಗೆ	ನಿಂದೀಕೆಗೆ

ಪುಟ—ಪಂಕ್ತಿ	ಮುದ್ರಿತಪಾಠವು	ಭಿನ್ನಭಿನ್ನ ಪಾಠಗಳು.
„—9	ಪೋದೊಡವನಿನ್ನುಂ	ಪೋದೊಡಿನಿಯಂ ತಾಂ
„—10	ಯೊಳಂತುಮಾ.....	{ ಯನೆಂತು ಮಾಯಪ್ಪಿನೆನಗಿನ್ನಾ ರಾಸೆಯಿಂದೀಗಳಾ
„—18-19	ದಿನಿಯನನೀ	ದಿನಿಯರನೀ
„—21	ಲ್ಪಕ್ಷೇಪದೆ ನೆರೆವುದದು	ಲ್ಪಕ್ಷದಿ ತಾಂ ನೆನೆವುದೆಯ್ದು
28—4 .	ಬಂದಾಟಿಸಿ—ನಂ	{ ಬಂದಾರ್ತದೆ...ಶ್ರೀವಿಪ್ರ ಮಾ ತಂಡನಂ
„—6	ನೆನೆ.....ಪಂಬಲಾಮನ	{ ನೆನೆ.....ಪಂಬಲಾಮತನ್ನ ಮೈ ಬಡವಾದುದು...ಕೆಯಾ
„—6	ನೆನೆವಳೆಬೇಟ	{ ನೆನೆಬಳೆಬ ವೇಟೊಡೊಂ.... .. ನಿನ್ನಚಿಂತೆಯಾ
„—9	ಮಾಯಯೇಂ	ಮಾಟಮೇಂ
„—12-13	ಚೇತದೊಳೆ	ಚಿತ್ತದೊಳೆ
„—13	ಮೃತವೀಂಟದಪ್ಪಳಂ	ಮೃತದಿಂದಮಿರ್ಪಳಂ
„—14	ವಿತಾತ್ಮ	ವಿತಾತ್ಮ
„—16	ನೆಯಂಜೆಯದು	ನೆಯೊಳೆಮೃದು
29—1	ಭನನಿಂತೊಡ	ಭನೊಳಿಂತೊಡ
„—2	ಕೆಲರರೇಂ	ಕೆಲಬರೇಂ
„—4	ಕನಸೆನಗೆಲ್ಲಿತೆಂತೆನಗೆ	(1) ಕನಸೆನಗೆಲ್ಲ ಕೇಳೆನಗೆ (2) ಕನಸೆನಗೆಲ್ಲಿತಂ ನೆನಗೆ
„—6	ಯಿರುಳೆಯ್ತುರ್ಪುದುಂ	ಯಿರಲೆಯ್ತುರ್ಪುದು
„—16	ಬಡ...ಕೃಭಾ	{ ಬಡವಾದುದು ದಿದೆಂದೊಡೆ ಮು ನ್ನ ಮೇಕೆಭಾ
„—17	ವದೊಳಣು—ಡೆ	{ ವದೊಳಣಮಿಲ್ಲ ಭೇದಮೆನೆ ಮ ತ್ತಿಯನಿದೊಡೆ
„—18	ನಲ್ಲನೊಳಿತ್ತಲರ್ಥ	ವಲ್ಲಭನಲ್ಲಿಗರ್ಥ
„—19	ಬಡವಾಗದೆ	ಬಡವಲ್ಲದೆ
„—24	ಕಾವುದನೆ	ಕಾವುದನೆ
೩೦ ೧೦	ಬಿಡಿ ವಾ.ತದೊಳೆ	ನನೊಂದಂದದಾ

ಪುಟ—ಪದ್ಧಿ	ಮುದ್ರಿತಪಾಠವು	ಭಿನ್ನಭಿನ್ನಪಾಠಗಳು.
,,—11	ನೀನೆಗೆತ್ತು	ನೀನೆನುತ್ತೆ
,,—18	ಕಂಜದಿಂದೆಲವಿ	ಕಂಜದಿಂದ ತಡವಿ
,,—23	ಯ್ದಂ ಚಂದ್ರಮಂ	ಯ್ದಂ ಚಂದ್ರಮಂ
31—21	ಸಂತಾಪಂ...ಗಳ್	{ ಸಂತಾಪಂಗಳ್ಳು ಮನಮಿದನ್ವ ರ್ಥಂಗಳ್ಳು
,,—24	ಚದುರಗೊಟ್ಟಿಗ	ಚದುರರೊಳ್ಳಿದ
,,—25	ನೆರ್ದೆಗಾಣ್ಣು	ನೆರ್ದೆಯಾಣ್ಣು
32—3	ಕಪ್ಪುರ	ಲರ್ಗಳ
,,—8-9-10	ನಾರ್ದಾರ್ದಿಸಲ್ಪಾರ್ದ	ನುದ್ದೇಶಕಾರ್ಬಾರ್ದ
,,—18	ದಳಲಿದ	ದೊಳಲಿದ
,,—20	ನೀನೆ ಯವಳ್ಳಿ	ನೀನವಳ್ಳಿ
,,—22	ಹರಿಸುವುದವಲಿ	ಹರಿಪುದಲಿಂದವಲಿ
33—3	ಡುಡ್ಡುಪನವಿಭಾವಂ	ಡುಡು ವಿಭಾವಾನುಭಾವಂ
,,—4	ಸಂಕೀರ್ಣ.....	ಸಂಕೀರ್ಣ ಶೃಂಗಾರ ಮೆಂದೊ ಡದು ವಿಭಾವಾನು ಭಾವಂ ಗಳ ನೆರವಿ. ವ್ಯಸ್ತಮೆಂದೊ ಡದು ಅನು ಭಾವಂ. ವಿಭಾ ವಾನು ಭಾವಂಗಳನೀಯಿಂಪೆ ಸರಿಂ ಪೇಯಿಕ್ಕೊಡದು ರಸ ಸಂಕರಂ, ಮಿಕ್ಕರಸಂಗಳ್
,,—15	ವಿಂದಾಮಂದ ಮಕರಂದಾಪ್ರಕರಣಂ	{ ವಿಂದಮಂದ ಮಧುಕರಂಬಿತಾ ನಂದ.....ಶೃಂಗಾರರಸರತ್ನಾ ಕರದೊಳ್ಳು ಶೃಂಗಾರ ಪ್ರಪಂ ಚಂ ಪ್ರಥಮಾಶ್ವಾಸಂ ಹಾಸದೆ
34—3	ಸಮೆ	ಹಾಸದೆ
,,—7	ತಿಳಿವೊಡದ	ತಿಳಿಯಲದ
,,—9	ಸ್ವನಾದ	ಸ್ವನಮುಖ
,,—12	ಕಾದಿಗಳಕೇಶ	{ ಕಾದಿಗಳಸದ್ಭಾಷಣ { ಕಾದಿಗಳಸದ್ಭಾಷಣ

ಪುಟ—ಪದ್ಯ	ಮುದ್ರಿತಪಾಠವು	ಭಿನ್ನ ಭಿನ್ನ ಪಾಠಗಳು.
,,—20-21	ಹಸಿತಮಂ	ಹಾಸ್ಯಮಂ
,,—21	ರಸಕಠಿವವರಿಂ	ರಸಕವಿವರರಿಂ
35—3	ಜಿತಹಸಿತ	ಜಿತಹಾಸಿತ
,,—5	ವಿಹಸಿತಂ	(1) ಹಾಸಿತಂ, (2) ವಿಲಸಿತಂ
,,—6	ಅದಿವುರ್ದಯು	ಲದಿವುರ್ದಯ್ಯ
,,—9	ತ್ರಿತನ್ನ ದಂದರೂಪು	(1) ಆತನ್ನಂದದರೂಪೆ (2) ಆತ ನ್ನಂದಿನ
,,—10	ವಾಸದಡೆ ಗೃತಂದಿರ್ಪಳೆಂ	(1) ವಾಸ್ಯರಹಮಂ ಸಾರ್ಥರ್ಪ ಳೆಂ (2) ವಾಮ ಗೃಹಮಂ ಸಾರ್ಥ ರ್ಪಳೆಂ (3) ವಾಸ ಗೃಹಮಂ ಸಾರ್ಥ ರ್ಪಳೆಂ
,,—11	ತಾಮ್ರಾಕ್ಷಿ ನಿರೀಕ್ಷೆ	ತಾಮ್ರಾಕ್ಷಿಯನೀಕ್ಷೆ
,,—15-16	ನಸುನಗೆ ಗುಡೆಪೋಲ್ಲುದು	(1) ನಸುನಗೆನುಡಿ ಪೋಲ್ಲುದು (2) ಸವಿನಗೆ ನುಡಿ ಪೋಲ್ಲುದು (3) ಸವಿಗತಿನುಡಿ ಯಿಂಪೊಕ್ಕುದು (4) ನಸುನಗೆ ಯಿಂಪೊಕ್ಕುದು
,,—16	ಚೆಲ್ವಿಂ	ಚೆಲ್ವಿನ
38—4	ನೆಗೆದ ಪೀಲಿಗೊಡೆ	ಮೊಗೆದು ಮುಲಿವುಗೊಡೆ
,,—6	ಮಂಟೆಸಿ ಮಂಟ	ಮೆಳ್ಳಿಸಿ ಮಾವು
,,—7	ಜರ್ಗನಾಡುತ್ತೆ	ಜಂಗನಾಡುತ್ತೆ
,,—8	ಕಾಶೋದಿತಾ	ಕಾಶಾಕ್ರಿತಾ (2) ಕಾಶಾಕ್ರಿತಾ (3) ಕಾರೋದಿತಾದರ
,,—23	ನೀಗುಮನುತ್ತುಂ	ನೀಗುಮ ಯನುತ್ತುಂ
,,—24	ಪಿಂತೆಪೇಲ್ಪುವು	ಮುಂ ಪೇಲ್ಪುವು
37—9	ಇಷ್ಟವಿಯೋಗಾಸಿಷ್ಟ	ಇದುವಿಯೋಗಾದಿಯಾಲಂಬನ
,,—17	ಬಾಷ್ಪಾಂಬುಪೂರಿಸೆ	ಭೀಸತ್ತು ದೂರಿಸಿ

ಪುಟ—ಪಂಕ್ತಿ	ಮುದ್ರಿತಪಾಠವು	ಬಿನ್ನಸ್ಸಪಾಠಗಳು.
,—18	ಹಹಹ	ಅಹಹ
,—19	ನೋಡುತ್ತಮದೆಂತು	ಮೋದುತ್ತಮದೆಂತು
,—23	ಜಿತನೇನೆಪದಾ	ಜಿತನೇನಪದಾ
38—1	ನೋಡಗಲ್ವುದು	ನುಣಗಲ್ವುದು
,—2	ವಿೂಱಿ	ಕೇಳೆ
,—8	'ದಾನಾದಿಯಾದಿ ಪ್ರಭಾವ-	ದಾನಾಧಿ ಜಯಾಪ್ರದಾನ
39—1	ಧೃತ್ಯಾದಿಗಳ ⁶ ವ್ಯಭಿಚಾರಿ ಗಳವ್ವು	{ (1) ಧೃತ್ಯಾದಿಗಳು ಜಿತದಿಂದ ವ್ಯಭಿ ಚಾರಿಗಳವ್ವು { (2) ಧೃತ್ಯಾದಿ ವ್ಯಭಿಚಾರಿಗಳು ಜಿತದಿಂದವ್ವು
,—18	ಕಂ ಪೊರೆಗುಂ	{ P ಕಂ ಕ್ರಮದಿನೋಗೆ..... ದಕ್ಕ..... { .. ನಖಿತ...1-ದಿತತ-ವಾರ್ತೆಕ { ಟಾಕ್ಷಭೃಕುಟೇಭೇದಂ ಅನು ಭಾವಂ

* 'ದಾನಾದಿಯಾದಿ | ಪ್ರಭಾವದಿಂದ' ಎಂಬ ಈ ಸೂತ್ರಭಾಗವು ಸಮಂಜಸವಾಗಿಲ್ಲ. ಲಕ್ಷ್ಯದಲ್ಲಿ ದಾನವೀರಂ, ದಯಾವೀರಂ, ಉಭಯವೀರಂ, ಎಂದು ಹೇಳಿದೆ. ಸೂತ್ರದಲ್ಲಾದರೋ ದಾನಾ(ದಿ) ದಯಾ, ಎಂಬೆರಡು ಭೇದಗಳಿಲ್ಲದೆ ಉಭಯವೀರವೆಂಬುದು ಉಕ್ತವಾಗಿರುವುದಿಲ್ಲ. ಇದಕ್ಕಾಗಿ ಟಿಪ್ಪಣಿಯಲ್ಲಿ (39-ಯ ಪುಟ) ದಾನಂ ದಯೆ (ಯಂ) ತುಭಯದಿನಾಸುಕವಿ. ಎಂದು ತಿದ್ದಿ ಬಹುದೆಂದು ಬರೆದಿದೆ, ಆದರೆ ಈ ಕವಿಯು ರಸಪ್ರಕರಣದಲ್ಲಿ ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಅಮೃತಾನಂದಿಯನ್ನೂ ಹೇಮಚಂದ್ರನನ್ನೂ ಅನುಸರಿಸುವನು, ಅಮೃತಾನಂದನಾದರೋ ದಾನವೀರ ದಯಾ ವೀರ ಯುದ್ಧವೀರನೆಂದು ಮೂರುಭೇದವನ್ನು ಹೇಳಿರುವನು. ಹೇಮಚಂದ್ರನೂ ಧರ್ಮವೀರಂ ಪಯಾವೀರಯುದ್ಧ ವೀರನೆಂದು ಮೂಲ್ಯುಭೇದಗಳನ್ನು ಹೇಳಿರುವನು (ದಾನವೀರ ಎಂಬುದನ್ನು ಧರ್ಮವೀರ ಎಂದು ಮಾತ್ರ ಮಾರ್ಪಡಿಸಿರುವನು) ಇವರಿಬ್ಬರೂ ಉಭಯವೀರಂ ಎಂಬುದನ್ನು ಹೇಳಿಲ್ಲ. ದಾನಾದಿ ಎಂಬಲ್ಲಿ ಅದಿಶಬ್ದಕ್ಕೂ ಸಾರ್ಥಕ್ಕೂ ವಿಲ್ಲ, ಅದುದರಿಂದ ಅದು ಲಕ್ಷ್ಯಾನುಗುಣವಾಗಿ ದಾನಾಜಿ ಎಂದಿರ ಬಹುದೆಂದು ತೋರುವುದರಿಂದ 'ದಾನಾಜಿದಯಾ| ಪ್ರಭೇದದಿಂದ' ಎಂದು ತಿದ್ದಬಹುದು. ಲಕ್ಷ್ಯದ ಕ್ರಮನನುಸರಿಸುವುದಾದರೆ 'ದಾನ ದಯಾಜಿ | ಪ್ರಭೇದದಿಂದ' ಎಂದು ತಿದ್ದಬೇಕಾಗುವುದು.

P. ಈ ಭಾಗವು ಶಿಥಿಲವಾದ ಹಿಂದುಪ್ರತಿಯಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ಇದೆ.

ಪ್ರಟ—ಪಜ್ಜೆ

ಮುದ್ರಿತಪಾಠವು

ಭಿನ್ನಭಿನ್ನಪಾಠಗಳು

40—1

ಕಂ|| ಭೃಕುಟೆ...

{ ಕಂ|| ... ವಿವರ್ಣಮಾ| ಸ್ವರಭೇ
 { ದಾಹ್ಯುರು ಸಾತ್ವಿಕಮು... ವ್ರೇ
 { ಗ ತರಾ... ಳೆಮುಖ್ರ
 { ಸಂಚಾರಿವಲಂ

ವೃತ್ತಿ|| ರಾಧ್ರರಸಂ ಕ್ರೋಧಜನಿ
 ತಮಾಗಿಯುಂ ನೀರರಸದಮಿತ್ರ
 ದಿಂದೆ... ಮದಕ್ಕೆ ವಿಪಕ್ಷಗಣ
 ಮೆಯಾಲಂಬನಂ ತಚ್ಚಾರ್ಯಾ
 ದಾರ್ಯಮೈಶ್ವರ್ಯತರ ವಾರ್ತಾ
 ಶ್ರವಣ ಮುದ್ದೀಪನಂ, ನೇ
 ತ್ರಾರಣಭೃಕುಟೇಭಂಗಮಾದ
 ಪೋಚ್ಯಾವಸ ... ನುಭಾವಂ,
 ಸ್ವರಭೇದ ಕಂಪ ವಿವರ್ಣಾದಿ
 ಸಾತ್ವಿಕಂ, ಉಗ್ರಾವೇಗ.....
 ಪರ್ವಗರ್ವಧೃತ್ಯಾದಿಗಳಿಸಿತಲಿಂ
 ಕ್ರೋಧಂ ಸ್ಥಾಯಿಯಾಗೆ ರಾ
 ದ್ರರಸಂ ||

40—6

ಜನಕರ್ಮನಿಂದಾ

ಜನನಿದ್ಯಾಕರ್ಮನಿಂದಾ

,,—15

ವನಿತುಮಂ ನಂಬು

ವಹಿತನಂ ನೋಡಿ

41—1

ದೊಳರಿಮಹೀನಾಥ

ದೊಳಹಿತಭೂನಾಥ

,,—2

ದೈನುವಂಕಂ

ದೆಯ್ದುವಂಕಂ

,,—5

ದುಪೇನೇಲಿತಿ

ದನುಳ್ಳಾಡೆ

,,—19

ಪಾರ್ಷ್ವಮಸಂ

{ (1) ಪಾರ್ಷ್ವಯ ಮಹಾ
 { (2) ಪಾರ್ಷ್ವೋಣಾವೇಗ

42—2

ನಿಕ್ಕಿಕೊಡೆ

ನಿಕ್ಕಿಕೊಂದು

,,—5

ಮೆಚ್ಚಿದಂ

ನೋಡಿದಂ

,,—6

ನೆಂತುಮಂಥನ ಸತೀಸಾಂ

(1) ನೆಂದುನೆಂದದಹಲಸತ್ತಾ
 (2) ನೆಂದುನೆಂದದಸತೀಸಾಂ
 (3) ನೆಂತುನೆಂದದಸತೀಸಾಂ

ಪುಟ—ಪದ್ಧಿ	ಮುದ್ರಿತಪಾಠವು .	ಭಿನ್ನಭಿನ್ನಪಾಠಗಳು.
„—8	ಬಧಿರಂಕರಂ	ಬರಿದಂ ಪರಂ
„—23	ಸಂಚಾರಿಯ ತಾಂ	ಸಂಚಾರಿವಲಂ
43—6	ಪ್ರಕೃತಿಯನುಳ್ಳಗಂ	ಪ್ರಕೃತಿಯನುಳ್ಳ ಪುರುಷಗಂ
„—10	ವಿನೀತಪ್ರಕೃತಿಯೆಂದು	{ ವಿನಮಿತ ನಥಮಪ್ರಕೃತಿ ಯ ಲ್ಲೆಂದು
„—15	ದಂದದಿಂ ತೆಲಿದಬಾಯ್	(1) ಲಿಪಿದಂತೆ ಬಾಯದೆನಿತುಂ (2) ಲಿಪಿದಂತೆ ಬಾಯೆ ನಿಜದಿಂ
„—17	ಗೇಳ್ವ	ನೀಳ್ವ
„—18	ಭೀಷಣ ಭೀಷಣಂ	ಭೀಷಣ ಭೀಷಣಂ
44 —3	ಜುಗುಪ್ಸಿತೆಗೆ	ಜುಗುಪ್ಸಿತಮೆ
„—4	ದೇಲಿಕ್ಕಿಯಂಬುದು	{ (1) ದೇಲಿಕ್ಕಿಗೊಂದುದು, (2) ದೇಲಿಕ್ಕಿಗೊಂಬುದು,
„—6	ಲಾಗೊರೆಯಲ್	ಲಾಗೊಡೆಯದೆ
„—11	ಮುಖಾದಿ	{ ಮುಖವಿಕೂಣನಾಚ್ಛಾದನ ನಿಷ್ಕ್ರೇವನ
„—13	ಸಾತ್ವಿಕಭಾವಂ;...ನಿರ್ವೇದ	{ ಭಾವಂ;ಜುಗುಪ್ಸಿತ ಬೀಭತ್ಸಕ್ಕೆ ಮೋಹಾಪಸ್ವಾರಾಧಿವ್ಯಭಿಚಾರಿ ಭಾವಂ, ವಿರಕ್ತಿಭೀಭತ್ಸಕ್ಕೆ ನಿರ್ವೇದ
„—17	ದುರುದುರಿಸುತಿರ್ಪಮದ್ಯದ-ಜಿವಿಜಿವಿಸುತಿರ್ಪಮೇಧ್ಯದ	
„—18	ಮುಲಿಯಿಸುಗುಮವನ	ಮುಲಿಯಿಪು ವದಕನ
„—19	ನೆಮ್ಮಜ್ಜಿ	ನೆಮ್ಮಜ್ಜಿ
„—24-25	{ ಕೊಕ್ಕರತೆಯನೊಡರಿ ಸದದಾರ	{ ಕೊಕ್ಕರತೆಯನೊದವಿಸು ಗುಮಾರ
45—1	ಶಲ್ಯದಪುಂಜ	ಶಲ್ಯದ ಹಂಜ
„—8	ಗಿರಿಪಬಗೆಯಿಂ ವಿ	ಗಿರೆ ಬಗೆಯಿಂದೆ ವಿ
„—17	ತಮಕ್ಕುಮಂ	ತಮನಿಕುಮಂ
„—18	ಸಮ್ಯಗ್ಜ್ಞಾನಂ	ಸಮತಾಜ್ಞಾನಂ
„—23	ಮಾರ್ಯರ ಮತದಿಂ	ಮಾರಸಕಕ್ಕುಂ

ಪುಟ—ಪದ್ಧಿ	ಮುದ್ರಿತಪಾಠವು	ಭಿನ್ನಭಿನ್ನ ಪಾಠಗಳು.
46—17	ಲೋಡಲ್ವಿಡದಿದರ್	ಲೋಡಲ್ವಡೆದಿದರ್
,,—19	ಸಾಖ್ಯದಿಂ	ಸಾಸ್ಥ್ಯದಿಂ
,,—23	ಪಗಂಡಿಱಿ	ಕರಂಡಿಱಿ
47—4	ರ್ಯಾರವಮಾಗೆ ಮುನೀಶಂ	ರ್ಯಾರಾವಮಾಗೆ ಮುನಿಪಂ
,,—12	ರೋಪಶಮೈ	ರಪ್ಪಶಮೈ
,,—18	ಭಿನ್ನ ಭಿನ್ನ ರಸೋತ್ಪತ್ತಿ	ರಸಕಾರಣಂ
,,—22	ಬೀಭತ್ಸುವಿಂ	ಬೀಭತ್ಸದಿಂ
48—2	ಪಂದೋಲವಲ	ಪಂದೋಲನೆ
,,—4	ಕಣ್ತುಮುಳೆ ಪದೆಪಿನಿಂ	(1) ಕೊಂಡದನತಿಪದೆಪಿಂ (2) ಕೊಂಡಧಿಕದೆಪದೆಪಿಂ
,,—9	ನಡೆವಗಾಡಿಯುಮೊಪ್ಪಿರೆ	ನಡೆಯ ಭಂಗಿಯು ಮೊಂದಿರೆ
,,—11	ನಾಡಿಗಳೆನ್ನ	ನಾಡಿಯರೆನ್ನ
,,—12	ಮುನಿದಿದರ್	ನಗಲಿದರ್
50—2	ತವಿಗ್ರಹಂ	ತಮದಯದಂಸಂ
,,—8	ವ್ಯಥಿ	ವ್ಯತಿ
,,—9	ಮೇಣಾಸಮಮಾ	ಮೇಣಾತಾನದಾಗೆಯಂ
,,—11	ಯೆಭೂಷಣಾ	ವಿಭೂಷಣಾ
,,—13	ಚೆನ್ನ ಪೊಂಗರಂ	ಚೆನ್ನ ಗಂಡರಂ
,,—19	ತ್ರಿವಿಕ್ರಮಾರ್ತಂಡನಾ	ತ್ರಿವಿಕ್ರಮಾರ್ತಂಡನಾ
51—9	ಗೆಯ್ವಕಜ್ಜಮೊಳಿತಲ್ತಂದು	(1) ತಾಂಗೆಯ್ವ ಕಜ್ಜಂ ಪೊಲ್ಲ ದಂದು (2) ತಾಂಗೆಯ್ವ ಕಜ್ಜಮಾದು ದಿಲ್ಲೆಂದು
,,—25	ಅವಸ್ಥಾಂತರ ವಿಷಯ	{ (1) ವಸ್ತುಂತರ ವಿಷಯ (2) ಅವಸ್ಥಾಂತರವಿಶೇಷ
,,—26	ಕಾಬಲದೇವಾರ್ಥ	ಕಾಮದೇವಾರ್ಥ
52—3	ಗ್ಲಾನನಾದನೆಂದೊಡೆ	ಸ್ಥಾನನಾನಂದನೆಂ

ಪುಟ—ಪದ್ಧಿ

ಮುದ್ರಿತಪಾಠವು

ಭಿನ್ನಭಿನ್ನ ಪಾಠಗಳು.

,,—12

ಸ್ಥಾಯಿಗಳುಮೋರ್ಫೋಮೈಫ್ ಸ್ಥಾಯಿಗಳು ಮೋರ್ಫೋಮೈ
ವಿಭಾವ ಭೂಯಿಷ್ಠತ್ವದಿಂದ
ಸ್ಥಾಯಿಗಳಪ್ಪುವು, ಅಲ್ಪವಿ
ಭಾವಂ ವ್ಯಭಿಜಾರಿಗಳಪ್ಪುವು
ವು ಅದೆಂತೆಂದೋಡೆ—ರಾವ
ಣಾದಿ

53—3

ಇಂಬಾಗಿ ನವರಸಕ್ಕಾ

ಇಂಬಾದೀನವರಸಕಾ

,,—4-5

ನುಣ್ವೆಂಬಿಡದ

ನಣ್ವೆಂಬಾದ

,,—6

ಮಂತವಗತೆರನ ನುಣ್ವೆ

ಬಿಜ್ಜಳಿ

{ (1) ಮಿಂತಿವಪಿತೆಣಿನಿಣಿ
(2) ಮಂದಿವರ...ರಿ

,,—14

ಕಲಾವೇತ್ತ

ಕಲಾವಿಕೃತಿ ಪ್ರಜ್ಞಂ

54—1

ಧೀರೋ...ರೀ

ಧೀರೋದಾತ್ತಂ ಲಲಿತಂ

,,—3

ದಾರಯ ಪೇಱ್ಪಿ

ದಾರಯ್ಯ ಪೇಱ್ಪಿ

,,—6

ಯವಿಕತ್ಥನನಚ್ಚ

ಯವಿಕತ್ಥನಸ್ವಕ್ಕ

,,—9

ರಥಾಗ್ರತನೂ

ರಥಾತ್ಮತನೂ

,,—10

ನನಂತವೀರ್ಯ

ನನಂತವೀರ್ಯ

,,—11

ರಣಮೇರು

ರಿಪುಮೇರು

,,—12

ನಿರಾಘತಾಪ

ನಿರಾಘತಾಲ-ನಿರಾಘತಾಲ

,,—22

ವಾರ್...ನಕ್ಕಂ

{ (1) ವಾರ್—ನೆನಿಕುಂ,
(2) ದರ್—ನೆನಿಕುಂ

55—1

ಪ್ರತಿಪಾಲಿ

ಪರಿಪಾಲಿ

,,—3

ನೃತ್ಯಗೀತನುತ

ನೃತ್ಯಗೀತಬಹು

,,—4

ನೆಸೆವಂ

ನೆಸೆವಂ

,,—7

ಮೇಣ್‌ವಣಿಜಂ

ಮೆಲ್ವಣಿಜಂ

,,—10

ರಾಜವೈಭವಬರ್ಪಂ...

ನೆಂದೆನಿಸಿ ಬಾಯ್ವಂ... ಶುಭೋ

ಸುಖೋ

,,—12

ಪುರಮಾರ್ಗಾ—ಱಿ

{ ಪುರಮಾರ್ಗಾ...ಯರ ನಣ್ವಂ
ತೋಱಿ

56—1

ಮಾನವನಭಿಭವಮಂ

{ (1) ಮಾನವ ನಭಿವತಮಂ
(2) ಮಾನವ ನಭಿನವಮಂ

ಪಟ-ಪದ್ಧಿ	ಮುದ್ರಿತಪಾಠವು	ಭಿನ್ನಭಿನ್ನಪಾಠಗಳು.
,,—4	ಘಟ್ಟದಿನೋಗೆ...ವೆಂ	ಘಟ್ಟದಿನೆಗೆ...ತೂಳಿವೆಂ
,,—6	ಪಡೆಯದೆ	ಪಡೆವುದು
,,—19	ವ್ರತನ...ನನು	(1) ವ್ರತನವಳೊಳ್ ತೃಪ್ತನ ಮಲನನು (2) ವ್ರತನಮಳಂನೃಪನವನನು
,,—21	ಯರ್ಗೆಸಗೆ	ಯರ್ಗೀಸಗೆ
57—1	ನೇನೆಂದದಂ	ನಾನಾವುದಂ
,,—4	ಗಂತಾತ	ಗಿನ್ನಾತ
,,—7	ಬೇಟದ	ಜೇಟಿಯಿ.....ಪಿಡಿಯಿನೋರ್ವ
,,—15	ವಂಚಿಸ	(1) ಮಜ್ಜಿಸ (2) ನಂಬಿಸ (3) ನಜ್ಜಿಸ
,,—16	ಬಲ್ಲೆನೇನಿನ್ನ	ಬಲ್ಲೆನೇನಿನ್ನ
,,—18	ಮೇಣೆಂತೆಂತದಂ	ಮೇಣೆನ್ನೆಂತದಂ
,,—20	ಬಯ್ಯನದಂ	ಬಯ್ಯೊಡದಂ
,,—21	ಮನೊಲ್ಲು	ಮನೆಯ್ಲು
58—4	ಸಂತರ್ ತ್ರಿವಿಧಂ ಬರ್ಕಿ ನ್ನಂತಾ	ಸಂತಂ ತ್ರಿತ್ರಿವಿಧಂ ಬ ಕುರ್ಂತಾಂ
58—6	ಸೂತ್ರ—೮೩ ಎಂಬಲ್ಲಿಲಕ್ಷ್ಯಂ ತು ದಿ ವೊ ದ ಲವ್ವು ವೆಂಸಪ	ನೆ ಕೂಡುವ ಕೂಟದೊ ಳೀಕ್ಷಣಕ್ಕೆರೂಪದು ವೊಸ ತದ್ಯೊ (1) ಳೇವರಿಸಿ ನೋ ಡುವ ನೋಟದೊಳೀತನೇನ ನಿ ತೂಡೆ(2)ಬೆಲೆಯವ್ವು ದನ್ನ ಸುಗೆ (3) ಬೆನ್ನುವ ಬೇ ಟದೊಳಿನ್ನ ನಲ್ಲನಂ ಮದನ ವಿಕಾರಸಾರ ಸುಖದಿಂದಮೆ ಮಾಡದೆ ಮಾಣನಬ್ಬ ಜಂ (4)

(1) ದೊಳ್ವಿರಸಿ (2) ನಿತ್ತೂಡೆ—ನೀಗದೆ? (3) ಬೆನ್ನುವ --ಬೇಳುವೆ. (4) ಈ ಪದ್ಯವು ಯಾವುಳ್ಳಕ್ಕಕ್ಕೆ ಸೇರಿದುದೆಂದು ತಿಳಿಯಲಾಗದು.

ಪುಟ—ಪಂಕ್ತಿ	ಮುದ್ರಿತಪಾಠವು	ಭಿನ್ನಭಿನ್ನ ಪಾಠಗಳು.
„—15	ಸರಸೋಪವಚ	ಸರಸಪೂಸವಚ
„—16	ಹಾಸೋಕ್ತ್ಯಂತರ	ಹಾಸ್ಯಾಖ್ಯಾಂತರ
„—19	ಮತಾಂತರದಿಂದ ವಿಟ... ರೆಂದು ಮನರಂ ಪೇಯಿ	1. ಮತಾಂತರದಿಂದ ವಿಟವಿದೂ ಕ ಪೀಠಮರ್ಧಕರೆಂದು ಮೂವ ರಂ ಪೇಲ್ವರರೆಬರ್, 2. ವಿಟ ವಿದೂಷಕ ಪೀಠಮರ್ಧಕರೆಂದು ಮ ವ ರಂ ನಾಲ್ವರೆಂದು ? ಪೇಲ್ವರರೆಬರ್
„—21	ನಣೆವುತ್ಪತ್ತಿಕುಳ್ಳಿ	ನಣೆವೊತ್ತಿನೊಳ್‌ಕುಳ್ಳಿ
„—23	ಆವರಂ	ನಾಯಿಕಾನಾಯಕರಂ
59—1	ನೆನಿಪರ್	ನೆನಿಕುಂ
„—6	ಚತುಷ್ಟಯಮಂ ಪೇಲ್ವ	ಚತುಷ್ಟಯಮಂ ಕಾವ್ಯದೊಳ್ ಪೇಲ್ವ
„—10	ಪೀಲಿಯ	ಪಿಲ್ಲಿಯ
„—15	ಪ್ರಕಟ...	ಪ್ರಕಟತರಂ ನಾಯಿಕೆಯರ್
„—21	ಕಟ್ಟಿಂತದ್ದಿಗುಣ	(1) ಕಟ್ಟಿಂದಂ ತ್ರಿಗುಣ (2) ಕಟ್ಟಿಂತತ್ತಿಗುಣ
60—3	ತವೆಸುಸಿಲಿಂ	ಸವಿಸುಸಿಲಿಂ
„—5	ಮಯ್ಯಿಡೆ ತಳ್ತು ತೋಳ	(1) ಮಯ್ಯಿಡೆ ನೀರೆ ತೋಳ (2) ನೀಱಿಯ ನೀಳ್ ತೋಳ
„—7	ನಲ್ಲೆಗಳಿಂ	ಲಲ್ಲೆಗಳಿಂ
„—11	ನಿರ್ದೋಡಂ	ಮಿರ್ವದಂ
„—13	ನಿರಂತರಂ	ದೃಗಶ್ರುತಿಂ
„—15-16	ಸಂದುಗ.ನಂ	(1) ಸಂದುಗಳೇನಿಲ್ಲೆನಿಸಿರ್ಪ ವೋಲ್ ಬೆಮರ್ವಿನಂ (2) ಸಂದುಗಳೇನಿಲ್ಲೆನಿಪ್ಪದಂ ತಮರ್ವಿನಂ

1. ಇದು ಅಮೃತಾನಂದನ ಮತಂ (ಪರಿ-೩-ನೋಡಿ) 2. ಇದು ವಿದ್ಯಾನಾಥನ ಮತಂ—
(ಪರಿ-೩) ಈತನು ಹೇಳಿರುವುದು ವಾಮನಮತಂ (ಪರಿ-೩)

ಪುಟ—ಪದ್ಯ	ಮುದ್ರಿತಪಾಠವು	ಭಿನ್ನ ಭಿನ್ನ ಪಾಠಗಳು.
61—3	ರಾಗಮಂ...ಬಾಗೆ	ರಾಗದಿಂದೊಳ್ಗೆ ಪಿಱಿದವೊ ಲಿಂಬಾಗೆ
,,—5	ಸ್ಫುಟಿತೋರೋ	ಘಟಿತೋರೋ
,,—,,	ಯವಟುತಟಗ್ರಂಥಿ	(1) ವಿಟನಿಕಟಗ್ರಂಥಿ (2) ವಟುಕಟಹಗ್ರಂಥಿ
,,—10	ಕಾಂತಾರತ	(1) ನಾನಾರತ (2) ಕಾಂತಾಯತ (3) ಕಾಂತಾರತಿ
,,—18	ತೊಂಡುನುಡಿ	ಕೊಂಕುನುಡಿ
62—2	ಬಱಿದೇಕೆ	ಬರಲೇಕೆ
,,—17	ಬಿಡುಗೆಂದುಯಿ	ಬಿಡೆನುತ್ತಯಿ
,,—20	ತೆಬಂದೊಡಂ ಮನಮನೀ	ವೆನೆಂದೊಡಂ ಸುರತ ವೀ
63—8-9	ಇನಿಯಂ...ದಿರವಂ	ಮನದೊಳಗೆ ಪುದಿದುಪೊ ಣ್ಣಿದ ಮುನಿಸಂ ಕನ್ನಡಿಪುವಾಗಿ ಬಗೆ ವೆಂ ಪ್ರಿಯೆಯೊಳ್
,,—18	ಸದೆವಳ್	ಪೊಯ್ದಂ
,,—28	ವಿಂದಮೆಲೆ...ಚಿತ್ತದೊಳ್	ವಿಂದಮುರೆ...ಮಾನದೊಳ್
	ಬೆರಸಿ	ಬೆರಸಿ.....
64—2	ವಿಯಾಯುವರು	ವಿಯಾಯವರು (2) ಮಿನ್ನಯವರು
,,—7-8	ತಾ ನಂತೊರ್ವಳ	ಜಾ ಜಾಂತೊರ್ವಳ (2) ಜಾದಂದೊರ್ವಳ (3) ಜಾಣಾಂತೊರ್ವಳ
,,—10	ನೋಡು...ನಾ	ನೋಡ...ನೀ
,,—11	ಮಳಿಕೆಯ ನುಡ್ಧಮುಡ್ಧ-	(1) ಮಳೆಯನನುಭ್ರಮುಭ್ರ (2) ತ್ತಳಿಕೆಯನುಡ್ಧಮುಡ್ಧ
,,—14	ಪಾನಕ್ಕೆ	ಚಾಂಬನಕ್ಕೆ

ಪುಟ—ಪದ್ಧಿ	ಮುದ್ರಿತಪಾಠವು	ಭಿನ್ನ ಭಿನ್ನ ಪಾಠಗಳು.
,,—20	ಸ್ವೀಕೃತಿ.ರಕ್ತಿ	(1) ಸ್ವೀಕೃತೆ... ರಕ್ತಿನವಭೂಷಾ (2) ಸ್ವೀಕೃತರಕ್ತಯುಕ್ತೆ
,,—21	ರಸಾಪೇಕ್ಷೆ	ರಸಾಂಕಾಂಕ್ಷೆ.....ವೀಕ್ಷಣ
,,—22	ಕೆಯ್ಯಕ್ಕಿ ಪೂರ್ವಂ	ಕೆಯ್ಯಕ್ಕಿ ಪೂರ್ವದುಂ
65—2	ಕುರುಳಿನೊತ್ತುವ	(1) ಕುರುಳಿ ತಿರ್ದುವ (2) ಕುರುಳಿ ಲೊತ್ತುವ
,,—6	ತಾನಿ	ಬಗೆಗಿ
,,—11	ವಲಲ್ವಗೆಲ್ವ	ವಲಲ್ಲೆಗೆಯ್ವ
,,—11	ಕೈತವಂ	ಕೂರ್ತವಂ
,,—12	ಳಿವಳಾವಗಂ...	ಳಿಮದಾವುದುಂ...
	...ಳಿನ್ನಿ ವಳ್	...ಳಾವಗಂ
,,—13	ಮೊಳೆಯೊಳೆ	ತೊಳೆಯೊಳೆ
66—2	ತಡೆದಂಗನೆ	ಪಡೆದಂಗನೆ
,,—5	ಮಾಯಿಕ್ಕೊಡಂ	ಗೆಯ್ಕೊಡಂ
,,—6	ಪದಪ್ರಭೂತಮಂ	ತಳಪ್ರಭೂತದಿಂ
,,—8	ಳಿನೆನ್ನ ಕುರುಳಿ ಲೊತ್ತಿನಿಂ	ಳಿವೆನ್ನ ಕುರುಳಿ ಲೊತ್ತವೇ
,,—10	ಬರ್ಪನೆನೆ ತಾಂಬರ	ಬರ್ಪನೆಲೆ ನೀಂ
,,—11	ನಿಲಿಸಿ—ಮೇನೊ	ಕಲಿಸಿ...ಮುತ್ತಿ
,,—12	ಕಱಂಗಿ	ಕಡಂಗಿ
,,—13	ಕೇಗಿದಪು	ಕೂಗಿದಪು
,,—16-17	ಪೇ ರಡವಿ ಯರುಳ'ಪಗ	ಯೂ ರಡವಿ ಪಗಲಿರುಳದೆನ್ನದೆ ಪೇ ರಡವಿ ನಟ್ಟಿರುಳೆನ್ನದೆ
,,—19	ನಲ್ಲನುಮ	ವಲ್ಲಭನ
,,—20	ಡದುವಂ.....ತಾಂ	(1) ಡವರಂ.....ಮಾಣ್ಣನಾ ಗಲಾಂ (2) ಡವರಂ.....ಮಾಣ್ಣನೊ ಟ್ಟುತಾಂ
,,—21	ತಾಪಗಿಬಂಧನ	ತಾಪದಿ ಬಂಧನ

ಪಟ—ಪಜ್ಜೆ

ಮುದ್ರಿತಪಾಠವು

ಭಿನ್ನಭಿನ್ನಪಾಠಗಳು.

,,—22

ಗಳುಂತುಕಾಯ್ಗ

ಯದಿಂತುಕಾಯ್ಗ

67—1

ಲೊಡ್ಡು ಬಂದು

ಲೊಡ್ಡಿನಿಂದೆ

,,—4

ಲೆಂದುಮಾಱುವು

ಲೆಂತುಮಾಱುವೆ

,,—7

ದುಃಖಮುಳ್ಳವಳ ತನ್ನಂ

ದುಃಖಿತೆಯಾದವಳ ತನ್ನಯ

,,—9

ಬರವಣಿದು...ಯಲಕ್ಕುಂ

ಬರವಿಗೆ...ಯ್ದಕ್ಕುಂ

,,—10

ದಿಂತೆಂದು

ದಿಂದೆಂದು

,,—11

ಯ್ಹಿಟ್ಟುತ್ತು

ಯ್ಹಿಟ್ಟಿಟ್ಟು

,,—13

ನಿರ್ವೇದದಿಂ

ನಿರ್ವೇಗದಿಂ

,,—16

ಗಾಢಕರ್ಡಮವಿಲೇಪನಮೆಂ-ಗೂಢಭಂಧವನುಲೇಪವಿದೆಂ

,,—18

ತನೊಳಗೂಡದಿರ್ಪಳವ

(1) ತನೊಳುಲಿದಿರ್ಪ ವಳ್ಗನ

ಲೇಪವೆನಿಪ್ಪು

ವಲೇಪನಮೆಂಬು

(2) ತನೊಳಿಡಗೂಡದಿಪ

ವಳಲೇಪವನಪ್ಪುದು

,,—21

ನತಿದುಃಖವಿಪ್ರಲಬ್ಧಿಯೆ

ನತಿವಿಪ್ರಲಂಭೆಯೆಂಬಳ

,,—22

ಸುಸಿಲಂಕಮನನ್ಯೆಯೆ

ಸುಸಿಲಂ ತನುನಳ್ಳಳಿ

,,—23

ಗೆಯ್ವಪಣ್

ಗೆಯ್ವಪಳ

68—1

ವಿಹಂಗಸಂ

ನಪಕ್ಷಸಂ

,,—4

ನುಸಿದೊತ್ತಿ

ನುಸಿರೊತ್ತಿ

,,—6

ನ್ನಂದಮಂ

ನ್ನಂತರಂ

,,—7

ಜೀವನೊಂದೆ ತಮಗೆಂಬೀ

(1) ಜೀವನೊಂದೆಮಗೆನಿಪ್ಪಾ

ಮಾತೆ ಕೇಳೀ

ನಿನ್ನಮಾತೀ

(2) ಜೀವನೊಂದೆನಗೆನಿಪ್ಪೀ...

,,—8

ಪನೆಪೋ...ಳೊಂದಿರ್ಪ

ಳೊಪ್ಪಿರ್ಪ—ಪನೆಕೇಳ...

,,—9

ವ್ಯಥೆಗೆ ಪೇಟಿನ್ನೀ...ಮೇ-

(1) ವ್ಯಥೆಯ ಕಂಡೆನ್ನೀಮೇಂ

(2) ವ್ಯಥೆಗೆಕೇಳಿನ್ನೀ...ಮೇಂ

ಪುಟ—ಪದ್ಧಿ

ಮುದ್ರಿತಪಾಠವು

ಭಿನ್ನಭಿನ್ನಪಾಠಗಳು.

,,—11

ವ|| ಮತ್ತಮಿಂತು ನೂಱಿ
ಪ್ಪತೆಂಟು...

ಮತ್ತಂ. ಕಂ|| ಇಂತುಟುನೂಱಿ
ಪ್ಪತ್ತೆಂ | ಟುಂತೆಟಿದಾ
ನಾಯಿಕೆಯರಗುಣಗಳ್ ತ್ರಿ
ತ್ರಿವಿ ||

ಧಂತಾನಾಗಿಯೆ ತೋಟುವು |

[ದಿಂತು]ತ್ತಮಮಧ್ಯಮ

ಜಘನಾಹ್ವಯದಿಂ ||

,,—18

(ಎಂಬ ಈವಾಕ್ಯಕ್ಕೆ ಬದಲಾಗಿ- ಈ ಕಂದವು ಹೆ ಚ್ಚಾಗಿದೆ)

ವಾಗಲ ಮೂಸು

ವಾ ಬಲ್ಮಳಿಸು .. ಮಿಂತುಳ್ಳ
ವಳ

,,—18

ಕಾಯ್ದೆಂದು ಕೂಪೊಂದಿ
ದಿಗೊಂ

ಕಾಯ್ದು ಕಾಯ್ದೆಂದು ಕೂಪ
ಲ್ಲಿದಿಗೊಂ

,,—19

ಮೇಳಿಸುವ

ಮೇಳಿಸಿದ

69—3-4

ಸೊಬಗುಂ..... ನಿಶಂ

ಸೊಬಗುಲಕ್ಕೆ | ದುನ್ಮಾಧು
ರ್ಯತೆಯದೆನೆ ಪರ್ಜಿಪುದಿನಿದಂ

,,—6

ಮರ್ಗಗೊಳ್ವಪ

ಮಿದಿಗೊಳ್ವಪ

,,—8

ಗಳುಂ ಬಿಡದ

(1) ಗಳುಚ್ಚರಿಪ — (2) ಗಳು
ಚ್ಚಂಪ—(3) ಗಳುಚ್ಚಲಿತ

,,—9

ದೂಱಿದು

ತೋಟಿದು

,,—11

ಮತಿವಾಕ್ಯಾರುಣ್ಯ

ಮರವಾಕ್ಯಾರುಣ್ಯ

,,—13

ಬಾಪ್ಪಂಬು

ಹರ್ಪಾಂಬು

,,—14

ಕಾಂತನಂ

ನಲ್ಲನಂ

,,—19

ಮಾಣದಂದು

ಮಾದುದಂದು

,,—21

ಭಂಗ

ಭಾಳ

,,—24

ನಸದ್ರ

ರಸಾದ್ರ

70—1

ಕಂಪನಾ

ಚೆಲ್ವನಾ

,,—4

ಕಯ್ಯದಿಂ...ವಧು

ಕಯ್ಯನೇಂ ಮೆಟಿದಳೋ ಎ
ಭುಗಾವಧು

ಪುಟ—ಪದ್ಧಿ	ಮುದ್ರಿತಪಾಠವು	ಭಿನ್ನಭಿನ್ನ ಪಾಠಗಳು.
„—7	ನೋಡಿದೊಡಂ	ನೋಡಿದೊಡಾಂ
„—8	ಳಾನವನೊಳ್	ಳಾತನೊಳಾಂ
„—9	ಕಡಂಗುವುದೇನೆನಾಂ	ಕಡಂಗುವುದೆನಾಂಸಖಿ
„—14	ಕಡುಕೆಯ್ದು	ಜಡುಕೆಯ್ದು
„—16-17	ಜಾಪಳ	ಜಾವಳ
„—19	ಳತಿಪ್ರವೋದದಿಂ	(1) ಳತಿ ಪ್ರಬುದ್ಧಿಯೇಂ (2) ಳತಿಪ್ರಬಂಧದಿಂ
„—24	ರಚಿತಕಾವ್ಯಾದಿಗಳೊಳ್	ಚೇತನಾವ್ಯಾಧಿಗಳೊಳ್
„—21	ಸುವೊಡಾ	ಸಿದೊಡಾ
71—1	ನುತಸಖಿ...	ನುತಸಖಿ ಲಿಂಗಿನಿ ದಾದಿವಿ । ದಿತೆ ತಿಲ್ವಿಕೆ ದಾಸಿ ನೆರೆಯವಳ್ ಕಾರುಕಕಾಂ ತೆ ತರದಿ ದೂತರಯಕ್ಕುಂ । ಸತತಂ ಸ್ವಾಧೀನೆಯಾಗಿ ಯಿವ ರತ್ತೊರ್ವರ್
71—4	ಯಾದಿಗಿವರೆ ಸಹಾಯರ್	ಯಾಗುತಿದರೊಳ್ ಸಖಿಯರ್
„—12	ನಾಯಿಕೆಯರ್ಗೆ... ಸಖೀ	ಕಾಂತೆಯರ್ಗೆ... ನಂತಮನ ನಣಿದುಂ ಸಖಿಸಖೀ
„—15	ಕಾದುದೊ	ಕಾದುದು
„—16	ನನಿಾ... ಬೇಟದೊಳ್	ನವೋ.... ಬೇರಂ ಬೇರ ದೊಳ್
72—11	ತೃತೀಯಪ್ರಕರಣಂ	ತೃತೀಯಾಶ್ವಾಸಂ

ಚತುರ್ಥ ಪ್ರಕರಣಂ.

73—13	ಯ್ಯೆ ತೊಂಡುಗಿಳಿ	(1) ಯ್ಯೆ ಸೊಂದಿಗಿಳಿ (2) ಯ್ಯೆಲೊಂಡುಗಿಳಿ
„—14-15	ತಾಳತ ತ್ವರತಿಶು	(1) ತೋಳ ತ ಳ್ತುರುತಿಶು (2) ತಾಳ ತತ್ವರ ತಿಶು

ಪಟ—ಪಜ್ಜೆ

,,—16

ಮುದ್ರಿತಪಾಠವು

ದದಂ...ಗ್ಧಿಯೋ

ಭಿನ್ನಭಿನ್ನಪಾಠಗಳು.

(1) ದವಳ ಮುಸುಕಿದಳ
ಗಡ ಮುಗ್ಧ ಕರಂ ವಿದಗ್ಧ
ನೋಲ್

(2) ದವಳ ಮುಸುಕಿದಳ ಗಡ
ಮುಗ್ಧ ಕರಂ ವಿದಗ್ಧ
ನೋಲ್

74—20-21

,,—22

ಕೋಲ ಬಲಗೊಂಡಳ

ಸಂತಾಪದಿಂ ಭ್ರಾಂತೆ
ಯಾದಳ

ಕಾ, ಯಲಗೊಂಡಳ

ಸಂತಾಪ ವಿಭ್ರಾಂತಿಯಿಂದಂ

,,—25

ಳಪ್ಪದಱಿಂ

ಳಪ್ಪದಱಿಂ

75—2

ಗಣಿಕಾ

ಲಲನಾ

76—6

ತಾನನಯಾದ್ಯು...

ತಾನನಯಾದ್ಯು...

,,—7-8

ತನ್ಮತಿಗೆ

ತಾಂ ಮತಿಗೆ

,,—9

ತತ್ಸಮಂ ತಿಳಿದ ಸಿಲವೆ
ಸಂದನುಭಾವಂ

ತತ್ಸಮಂ ತಿಳಿಯೆ ನಿರವಿಪ್ರದು
ಮನುಭಾವಂ ||

,,—16

ಬೇಡೊಲ್ಲೆನು

ಬೇಳೆಗು

,,—17

ಶ್ರೀವಧೂವ

ಶ್ರೀಮನೋವ

77—3

ಕಯ್ಯಡಿಯ ನೊಳ್ಳುಗುರಿಂ.
ಬೆರಟುತ್ತೆ

ಕಯ್ಯಡಿಯೊಳ್ಳುಳ್ಳುಗುರಿಂ ಬರೆ
ಯುತ್ತೆ

,,—18

ಪೋದುದಾನಗತಟದೊಳ

ಪೋವುವಾನಗತಟದಿಂ

78—3

ಗಂಪುನಡೆವಲರ್ದೆ

ಗಂಪುದೀವಲರ್ದೊ

,,—16

ಶೋಷಮಿವನು

ಶೋಷಣವನು

,,—19

ಪುಲಿಪಂ

ಪುಲಿಯಂ

79—8

ನೋಲ್ಮೂಗೊತ್ತೆ

ನೋಲಣ್ಣುತ್ತೆ.....

,,—10

ಗದೆವೊಯ್ಲಿನಿಂ

ಗದೆವೊಯ್ಯಲಂ

,,—21

ಝಂಪೋ

ಝಂಕೋ

80—2-3

ಕೆಮ್ಮನೆ

ಕಮ್ಮನೆ

,,—3

ವೊಯ್ಯ

ನೋವು

ಪುಟ—ಪದ್ಧಿ

ಮುದ್ರಿತಪಾಠವು

ಭಿನ್ನಭಿನ್ನಪಾಠಗಳು.

„—4	ಚಪಳತ್ವಸ್ವಾಂತ...ದಳ	ಚಪಳಸ್ವಾಂತತ್ವಮಂತಾಳ್ವಳೋ
81—1	ರೋಗಂ ದರಿದ್ರ	ರೋಗದರಿದ್ರತೆ
„—3	ಮೇಗಂ... ..ಕೇಡಾ	ಮೆಗಿ ನಿರ್ವದಕೋಳ್ಗಿಡಲಾ
„—4	ಘೋಷ	(1) ಹೋಷ (2) ಹೇಯ
„—11-12	ಸಂಪ್ಲಷ್ಠಂ	ಸಂದಷ್ಠಂ
„—17	ಜನಾಳಿ	ಸಮೂಹ
„—18	ಪವರ್ಗಚಿಂತಾ	ಪೋಷಣಿಕಂ ತಾಂ
82—2	ದೈನ್ಯಕೆ ವಿಭಾವ ಮಂತಾ	ದೈನ್ಯಕ್ಕೆ ತಾಂ ವಿಭಾವಂ
„—7	ಮಾದುದದು	ಮಾಡಲದು
„—19	ಕಿರಾತತನು	ಕಿರಾತವಣ
83—11	ಬೀಲಿತಿ	ಪುಟ್ಟಿ
„—13	ಗೇಲ್ಯು ..ಕ್ಷಕರ್	ಗಂಬರು ..ಪ್ರೇರಕರ್
„—15	ಜನ್ಮದಂ ಮೋಹಮು	ಜನ್ಮವಿಮೋಹಮು
„—16	ಪರಿಯಂ ಪರಿಭಾವಿಸು	ತಪನಂ ನಿಜಿತಿ ಬಣ್ಣಿಸು
84—4	ದವಳ್ಗೆ	ದವರ್ಗೆ
„—7	ವಹನಾಧ್ಯ	ಸಹಜಾಧ್ಯ
„—13	ಚಿತ್ತಮಂ	ಚಿತ್ತಮಾ
„—18	ಪೋಲ್ತುದೊಲ್ಲು	ಪೋಲ್ತುನಾಡೆ
85—2	ಗರ್ವಕೆ ವಿಭಾವಂ ಕಾ	ಗರ್ವಕಿಂತುವಿಭಾವಂ ಉಲಿ
	ಯ್ದುಲಿ	
„—5	ನೆರಬಿಬಿಬಿರೋಳ	ನೆರಬಿಬಿಬಿರೋಳ
„—7	ತಾಂಗಿ ಸೋಲ್ಗುಂ	ತಾಣಿ ಸೋಲ್ಗುಂ
„—11		ಅನನೇಗಾನಂ ಸ್ಮರಂ ನೀಂ ಮು
		ಳಿವನಿತುನರಂ ಬೇಲ್ವುಬೇ
		ದರ್ಪಕಂವಿ ಜ್ಞಾನ ಪುಷ್ಪಾ
		ಸ್ತ್ರಂಗಳಂ ಕಾಮನಿ ಪೊರೆದ
		ಪಿಕಾನೀಕಮಂ ಕಂತುಕೊಂ
		ಡಾ ಡುವ ಚಂಚಚ್ಚಂದ್ರ

ಪುಟ--ಪದ್ಯ

ಮುದ್ರಿತಪಾಠವು

ಭಿನ್ನಭಿನ್ನಪಾಠಗಳು.

ನಂ ಮಾರ್ಮಲೆದು ಗೆಲಲಿ
ವೇ ಸಾಲವೇ ದೇವಿ (1) ಯೆ
ನ್ನೀ ಧವಳಾಪಾಂಗಂಗ
ಳೆನ್ನೀ ಮೃದುಕಳರವಮೆ
ನ್ನೀ ಲಸದ್ವಕ್ತ್ರಚಂದ್ರಂ ||
ಲೀಲಾ—(೮-೩೨)

(ಈ ಪದ್ಯವು ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಒಂದು
ಪ್ರತಿಯಲ್ಲಿದೆ)

,,—12	ವ್ಯಾಪಾರಂ	ವ್ಯಾಯಾಮಂ
,,—13	ತಾಸ್ಯಂ ಮಯ್ಯಂ	ತಾಸ್ಯಮೇ ತನುವಂ
,,—14	ವೃದ್ಧಂ ಮೇಣ್	ವೃದ್ಧಮಲ್ಲಡ (2) ವೃದ್ಧಮೆಲ್ಲಡೆ
,,—15	ತಾಕ್ಶಮಕ್ಕೆ	ತಾಂ ಶ್ರಮಕ್ಕೆ
,,—17	ಬಂಜುಪತ್ತಿ	ಪತ್ತಿಕೊಂಡು
,,—18	ಪೊಸವೇಟದಲ್ಪಿ	ಪೊಸವೇರವಳ್ಳಿ
,,—19	ಕೆಯ್ಯಳಿರದೊತ್ತಿ	ಕೆಯ್ಯಳಿರನೊತ್ತಿಸಿ
86—5	ಸುಡರ್ಪ	ಪಿಡಿಬಲ
,,—10	ಯೋಗದಿಂಪಂ	ಯೋಗಮದುವಿಂ
,,—13	ಸಿನಡೆಯ...ಗಳ್	ಸಿದನಡೆಯದುದು ಮೊದಲಿನ ಸುಭಾವಂ
,,—21	ಬೆರ್ಚಿತ್ತೊಲಗುತ್ತ...ನೂಂ	ಬೆರ್ಚಿ ಬೆದಲುತ್ತುಂ ಮುಗ್ಗಿ ಬಯ್ಯತ್ತೆ ನೂಂ
87—2	ಳೊದವಿರ ಮುಗ್ಗೊಕ್ಕಿ... ಲೊದವಿದಸಹ್ಯೊಕ್ಕಿ ಬೇಟಿ ಗಾಡಿ	ವಗೆಗಾಡಿ (2) ಲೊದವಿದ ಸಹ್ಯೊಕ್ಕಿ...ಗಾಡಿ
,,—3-4	ಮೊಲೆ ನಡುಗೆ ನಡುಮಿಳಿದ- ಮೊಲೆ ನಳಿಯ ನಡುಮಿಳಿದೊ ದಿರೆ	ದವೆ

ಪುಟ—ಪದ್ಯ	ಮುದ್ರಿತಪಾಠವು	ಭಿನ್ನಭಿನ್ನಪಾಠಗಳು.
„—8	ಯೋಗಂಪ್ರೇ	ಭೋಗಂಪ್ರೇ
„—11-12	ಯಾಲಿಸಾಲಿಸಾತನುಮನ	ಯಾಲಿಸಾತನಾನನಮ,
„—14	ದೃಷ್ಟಿವೆತ್ತ	ದೃಷ್ಟಿಯಾದ
„—17	ಜರೋಪ	ಜಡೋಪ
„—20	ವಿವರ್ಣಕಾಡುಗಳ್	ವಿವರ್ಣನಾಡುಗಳ್
88—1	ಪತ್ತಿದ್ .. ತೋರ್ಪ	ಪೇಱ್ಪಿದ್...ಪತ್ತಿಕಣ್ಣಾರ್ಪ
„—4-5	ಬೆಕ್ಕರಿವೋಗಿ .. ಗುಳಿ	ಬೇಕರಿಯಾಗಿದ್ದುರ್ಪ ಸರ್ವಾಂ ಗುಲಿ
„—6	ಚರಿಗೆಗುಡಲ್	ಚರಿಗೆಗೊಳಲ್
„—13	ದೇಹದೊಳೊಂದಿ	ದೇಹದನೊಂದಿ
„—14	ತೊಡರ್ಪುಗ	ಪೊಡರ್ಪುಗ
„—15	ಮದೊಪ್ಪಿರೆ	ಮನೊಪ್ಪಿರೆ
89—3	ಜಡಲ್ವಾಸಂದೃಜ್ಜಿ ಪಿಾ	ಜಡತ್ವಸ್ವಾಂತನಿವಿಾ
„—5	ಮತ್ತೆಳೆದತ್ತಿ ರುತ್ತು	ದಂ ಮನಮನೆತ್ತೆಳದ
„—16	ಮಾತ್ರಾಂತರಮೆನೆ	ಮಾತ್ರಾಕೃತಿಯನೆ
90—2-3	ಮೆಳ್ಳಡದಿರೆಂಬುದನಿಮಿತ್ತಂ- ತಾಂ	ಗಡ ಬಗೆ ಬೇಲ್ಪುದರದೆಂಬು ದಂ ನೀಮಿನಿತಂ
„—7	ಯಾಧಿರಾಜ...ಭಣ	ನುಡಿವಂ ಮೂದಲಿಸಿದಿರಿಂ
„—20	ನುರ್ಚಿದೆಯೊಳ್ ಪುಣ್ಣೆ ತ್ತರಿಂ ತೀವಿತಿಲ್ಲೆನಸುಂ	ನುರ್ಚಿದೆಯೊಳ್ ಪುಣ್ಣೆ ತ್ತ ರೆಂಬಿಂತಿವಿಲ್ಲೆನಸುಂ
„—21	ಮನ್ಮಥಶಸ್ತ್ರ	ಮನ್ಮಥನಸ್ತ್ರ
91—1	ಸಾಲ್ವದೇ	ಸಾರ್ವದೇ
„—3	ಯ್ಕುವೀಮೋಹ	ಯ್ಕುವೆ ಮೋಹ
„—3	ಡೇಬಾಯ್ತಿ	ಡೇಮಾತೊ
„—5	ಳವಿಚಲಂ	ಳಚಲಿತಂ
„—7	ನಮನೀ...ತವೆನ್ನಯಿಂ	(1) ನಮುವಿಾಧನಮುಂ ತವು ವನ್ನೆಗಂ (2) ನಮುವಿಾಧನಮುಂ ಸಮೆ ವನ್ನೆಗಂ

ಪುಟ—ಪದ್ಧಿ	ಮುದ್ರಿತಪಾಠವು	ಭಿನ್ನಭಿನ್ನಪಾಠಗಳು.
„—8-9	ತಗುಳ್ಳನೆಂದಾಗಿಯು...ನೆಂ- ದುಪೇ	ತಗುಳ್ಳುವು ದ್ಯೋಗಮನೆಂಬ ನಿನ್ನ ಮನ...ನಿಂದುಪೇ
„—12	ಚಿತ್ತವಿಪ್ಲವಮೆ	(1) ಚಿತ್ತವಿಭ್ರಮಣೆ (2) ಚಿತ್ತಪಲ್ಲಟಮೆ
„—15-16	ರುದಿತಾತ್ಮ	ರುದಿತೋಕ್ತ
„—20	ವರ್ಣಪುದ್ಲ[ದ್ವಿಮಿ]ರ	(1) ದ್ವಿಲಂ ಬರವೇಟ್ಟು ಮೆಂಬು ದಿಲ್ಲಂ (2) ವರ್ಣಪುದ್ವಿಲಂ ಬರವೇಟ್ಟು
92—8	ಬೋಧಿಗೆ	ಭೋಧಿಗೆ
„—15	ದರ್ಶನಾಲೋ...ಧಾನಂದ	ದರ್ಶನೋಲ್ಪಂದನುಕೃತ ವಿಬುಧಾ ನಂದ
93—3	ತನು	ಮಯ್
„—8	ದೇಹಿನ್ಯಯಿಂ	ದೇಹಿನ್ಯಯೋಃ
„—13	ವಾಳಿ [ಯೆ ಪುಳಕೋತ್ಕಂಪ]=ವಾಳಿ ರೋಮಾಂಚಕಂಪ	
„—17	ಪಾಠ್ಯಾವಿವೇಚನಾ	ಪಾಠ್ಯಾವಿನೋಃ
94—2	ತನ್ನಾಶಂ ತಾಂ	ತನ್ನಾಶಾಂತಂ
„—17	ಮನದ ಬಯಲ್ದನೆ	ಮನದಿನಿಯಳ ದೆನೆ
„—18	ಗಳಂತೆ	ಗಳಂತೆ, ಗಳಂತು, ಗಳುಂತು
„—21	ಲೀಲೆಯಿಂ	ರೀತಿಯಿಂ
95—14	ಜ್ಞಾನದಿನ್ನುಂ ತೋರ್ಕೆ	(1) ಜ್ಞಾನದಿನ್ನುಂತಿರ್ಕೆ, (2) ಜ್ಞಾನದಿನ್ನುಂತಿರ್ಕೆಳ
8—16	ಜೀರೇಪ್ಪಿನಂ...ನ್ನಂ	ಜೀರಂಬಿನಂ ಬಳ್ಳುಪುವನ್ನಂ
„—21—	ತೋನೀತ	ತಾನೀತ
16—8	ಭೂರಿಕರಶೀಷ	ಆರಯ್ಯೆ ಚಿಂತೆವೇಷ
„—10	ಹಸ್ತತಳ	ಕಯ್ಯೆ ತಳ
„—11	ನಿಯನಂತುಕಮಂ...ತೋ	ಯನಂತುಕದಿಂ...ತಾಯದಂ
	ಯ್ದದಂ	

ಪುಟ -- ಪದ್ಧಿ	ಮುದ್ರಿತಪಾಠವು	ಭಿನ್ನ ಭಿನ್ನ ಪಾಠಗಳು.
,, — 12	ಕಾಯ್ದು ನೆಡಿ	ಕಾವನೊರೆ
,, — 13	ನ್ನಾರಿದ...ತ್ತೆ	ತೋಲಿಸಿ ಕೊಂಡುಕೊಳ್ಳುವ ನಿರದೆನ್ನನೆ ಮತ್ತೊ
,, — 24	ನಿಂಪಾಭೈಕುಟೆಮುಖಂ	ನಿಂಪಾವಚೆ ಭೈಕುಟೇ
97 — 4	ನಟ್ಟಿಯಾಟ	ನಟ್ಟಿಯಾಟ
,, — 6	ಳಾನದೇಕೆಪುಟ್ಟಿನೆ	ಳಾನುಮಂದು ಪುಟ್ಟಿನೆ
,, — 9	ನೆಂದುರಿದಂಪರಾಂತಕಂ	ನೆಂದಲೆವಂ ಬಲಾಸುರಂ
,, — 18	ವಲಂ ಮತ್ತಿನಮಾ	ಕನಿಯಲ್ ಮಮರಂ
,, — 19-20	ಧೈರ್ಯವೆಯುತಿ	(1) ಧೈರ್ಯವೆ ಮೆಲ್ಲಗೆಯನು (2) ಧೈರ್ಯವೇಶೇಷಮನು
98 — 4	ಹೋಮಲತೆ	ಹೋಮತತಿ
,, — 7	ಚಾರ್ಯ	ಚಾರ್ಯಂ
,, — 8	ಮುಗ್ರಕ್ಕೆ	ಮುಗ್ರತೆಗೆ
,, — 10	ನಿರ್ಭರ್ತ್ಸ...ನುಭಾವಂ	ನಿರ್ಭರವಚನಮಾಡಿ ನೆಗಟ್ಟಿನು ಭಾವಂ
,, — 11	ಕ್ಕೈಪಾನಾಡಜೂಡಿಂ	(1) ಕೈಬಿನಾಡಜೂಡಿಂ, (2) ಕೈನಿನಾಡ ಜೂಡಿಂ
,, — 12	ಕುಹಕಸಭಾ	ಕ್ರುತಕಸಭಾ
,, — 14-15	ಮಾಣದಿವೈದುಂ	ಕೇವಲಮನೆಯ್ಯುಂ
,, — 15	ನುರುಗದಾಡಂಪಡಿಂ	(1) ನುರುಗದೋರ್ಪಡಡಿಂ (2) ನುರುಗದೋದ್ದಂಪಡಿಂ
,, — 18	ಪೆರ್ಪಟ್ಟಂಗಳಿಂ	ಬಿಟ್ಟಿಲ್ಲೆಯ್ಯುಂ
,, — 19	ನ್ನೆಂದಿಂಗವ್ವದೆಂಬಂದಡಿಂ	ದೆಂದಿಂಗವ್ವದೆಂಬನ್ನೆಗಂ
,, — 20	ಸಮರದೊಳೆ	ಬವರದೊಳೆ
99 — 3	ಮಕ್ಕುಮನು	ಮಂತದನು
,, — 8	ನೆನುತ್ತಿ	ನನುತ್ತ ಬಿಟ್ಟಿಳೊರ್ವಳಪಸ್ತಾ ರದಿಂವಂ
100 — 1	ತಲೆದೋಲಿಲಣ್ಣಳಿನಿಸುಂ	ತಲೆಯತ್ತಿಳಣ್ಣಳಿರುಳುಂ

ಪುಟ—ಪಂಕ್ತಿ	ಮುದ್ರಿತಪಾಠವು	ಭಿನ್ನ ಭಿನ್ನ ಪಾಠಗಳು.
„—4	ಚುಂಬಿಪಚಕೋರಂಗಳ್	ಚುಂಬಿಸುವಕೋಕಂಗಳೊಲ್ಲ
„—7	ಸಂಚಲ	ಚಂಚಲ
„—9	ನೋಡೆನೋಡೆಕರಗಿದಳನು	ನೋಡೆ ಕರಗಿದಳ ಕೇಳನುರಕ್ಕೆ
„—13	ಸಮುದ್ರನ ಸಿರಿಯಿನಾದ	ಸಮುದ್ರದ ದೆಸೆಯಿನಾದ
„—14	ಳೆಂದೆನೆತನ	ಳೆಂದೀತನುಮ
„—16	ಸ್ಥೆಯಿಂಪಟುತೆ	ಸ್ಥೆಯಂ ಪಡೆದಾಕೆ ಪಡೆವರೆ
„—19	ನಂದೇನುಲಿ	ತಾನೇನುಲಿ
101—3	ಸಾರ್ಜಿ	ಬಿರ್ಜಿ
„—4	ದಾಡೆಗಳ್	ದಾಡೆಯೊಳ
„—5	ವೊಗೆದಂ ಕಾರೆಂಬ	ಮಿರದಾಕಾಂತೆ ಕಾಳಾ.
„—10	ಗೊಳಿಸಿದುದುಧ್ವ	ಗೊಳಿಸಿದುದಕ್ಕ
„—14	ಗಳನೊಯ್ಯನೆ	(1) ಗಳನೀಯುತೆಮೆಯ್ಯತೀಂಬೆ (2) ಗಳನೊಯ್ಯನೆ ನೀಡಿ ಮೆಯ್ಯ ತೀರ್
„—15	ಮಸಿಪೆರೆ ಕೋಡನಿಟ್ಟೊರಸಿ	ಮಸಿಪೆಡೆ ಕೋಡೊಳೊಡೊರಸಿ
„—22	ಯೆರ್ದೆಯಾಱುಮೆದಾಟಮ	ಯೆರ್ದೆಗಾದುದು ಮೋದಮ
„—25	ಶರಾಶನಿ ಪ್ರೊಯ್ಯದ	ಶರಾಹತಿ ಪ್ರೊರ್ದದ
„—26	ಮಜ್ಜನನಮಂ	ಮತ್ಸದನಮಂ
„—27	ಪೊರಳ್ಳುದು	ನರಲ್ಪುದು
102—1.2	ಪೋದಯ್ ಬೆಸದಿನಿಯನೆ ನೀನುಂ	(1) ಪೋದಂ ಬೆಸನದಿನಿಯನೆನ್ನಂ (2) ಪೋದಯ್ ಯೆಸೆವಿನಿಯನೆ ನೀನುಂ ನಿನ್ನ
„—6	ದೀಂಟವೇಯ್ದು	ದಂಟವೇಯ್ದು
„—7	ಯ್ಕುಱುಮುಱುವಂತೆ	ಯ್ಕುಱು ಮುಱುಗಳ್ಗೆ
„—8	ನಲ್ಲಣಿಸ	ಯೊಳ್ಳುಣಿಸುವನೂಡಿಯು ಮಾಮ್ರದವಣ್ಣಳೊಂದಳು ರಸದಂತುಗಾಣದೆ ದಲೊಂದು

ಪುಟ—ಪಂಕ್ತಿ	ಮುದ್ರಿತಪಾಠವು	ಭಿನ್ನಭಿನ್ನ ಪಾಠಗಳು.
„—13	ಕೆಂದೊಯ್ದುಳೊ	ದಿಂದೊಯ್ದುಹೋ
„—14	ತಳಿರ್ಗಳ್ ನಾಂಬನ್ನೆ ಗಂ	ಗಜುಗಳ್ ತೊಯ್ವನ್ನೆ ಗು
„—18	ನಿಲ್ಲದಸ್ತ	ನಿಲ್ಲನಸ್ತ
103—3	ನಸುಗೆಂಪಿ	ನಸುಗಂಪಿ
„—7	ಮೊಲ್ದಳ	ಮೋಪಳ
„—8	ಯೊಲವಿಲ್ಲದಳ್ಳೆ	ವಲಮೊಲ್ಲದಳ್ಳೆ
„—9	ಮಯ್ಯೆ ರಯೋಯ್ತನಗಿತ್ತೆ	ಮಯ್ಯೆ ಲೆಯಂ ನಿನಗಿತ್ತೆ
„—21	ತಾವುವಿಲಕ್ಷಣ	ತಾವುವಿಲಕ್ಷಣ
104—2	ಚೇತಸ್ಸಂಧಾ ವೇದಂಗಳಿಂವೇಗಂಗಳಿಂ—}	ತತ್ಸಂಧಾ... ಭೇದದಿಂ
„—29	ಶೃಂಗಾರದೋ	ಮತ್ತಮಾಶೃಂಗಾರದೋ
„—25	ಕವಿಮಾರ್ಗ	ಸನ್ಮಾರ್ಗ
105—1	ಝುಂಮೆನೆ	ಭೋಂಕೆನೆ
„—4	ನನೆಗಂಜ ನಿಯನೆಂತೊ ಕಂಟಕವೆಸರಂ	ನನೆಗಜನೆಂತಿಟ್ಟನರಸಿ ಕಂಟಕ ವೆಸರಂ
„—4	ನೋಪ್ಪಿ ತೋಜಿದಳ	ನುಂಟುಮಾಡಿದಳ
„—21	ಸುರತಾಮೃತಂಗುಡಧು	ಸುರತಾಮೃತಸ್ಸ ಪನಗೆಯ್ಯತೆ
„—23	ನೇಂ ಪೋಜಿಸಾರ್ದುದೊ	ನೇನೋಡವೋದುದೊ
106—4	ಗದ್ದದಸ್ವರಮಾ ಗಳ	ದ್ದದಂ ಸ್ವರಭೇದಂ
„—14	ಶೀವೈವರ್ಣ್ಯಂ	(1) ದೇತರಳಾಕ್ಷೀ (2) ದೇವೈವರ್ಣ್ಯಂ
„—23	ಸ್ತೆಗಂಜಯಿಕ್ಕುರ್ವರೆ	ಸ್ತೆಗಮಿರ್ಕೆ ಪೇಟಿದಧರೆಯಾ
107—8	ವ್ಯಭಿಚಾರಿಭಾವವಿವರಣಂ	ಭಾವಾಧಿಕರಣಂ ಚತುರ್ಥ ಪ್ರ ಕರಣಂ ಅಂತು ಆಶ್ವಾಸಂ ಕಾಯೇನವಾಚಾ... ಸಕಲಂ..... (ಇಲ್ಲಿಂದಮುಂದೆ ಈ 8 ಪಂಕ್ತಿ ಗಳು ಹೆಚ್ಚಾಗಿವೆ) (1) ಕಸ್ತೂರಿ. ಕರಿಂ ಲಿಖೀತಿ ದಧಿತಿ.....

(1) ಇದೊಂದು ಬಿಡಪದ್ಯವೆಂದು ಕಾಣುವುದು ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಗ್ರಂಥಪಾಠವಾಗಿದೆ.

ಕಸ್ತೂರೀಮಕರೀಂ ಲಿಖೀತಿ (ಎಂದು ಈ ಭಾಗವರಬಹುದು. ಗ್ರಂಥಕ್ಕೆ ಸೇರಿದುದಲ್ಲ).

- (೨) ಕಾಂತಾಸಾ ಪರಿನರ್ಮಕ
ಮಣಿ ತದಾ ನಾಂ ಕಿಂಚಿ
ಬಾಜ್ಞಾಪಯಃ ಕರಕೃತಮಪ
ರಾಧಂ ಕ್ಷಣ್ಣಮರ್ಹಂತಿ...
- (೩) ಶ್ರೀಮತೇರಾಮಚಂದ್ರಾ
ಯನಮಃ ಅರಂಗನಾಥ
ಸ್ವಾಮಿ ಪಾದಾರವಿಂದೇ
ರ್ಪಿತಂ ಆಯುರಾರೋಗ್ಯ...
- (೪) ಅಷ್ಟೈಶ್ವರ್ಯ ಅಷ್ಟ
ಪುತ್ರಬಹಃ...ಅಂದೋಳಿ
ಕಾರೋಹರಣತ್ವ ನಿತ್ಯ
ನತ್ವ ತೀಲತ್ವಸತ್ಯ.....
- (೫) ಹರತ್ತೀತ್ತೀ

ಶು ದ್ಧ ಪ ತ್ರಿ ಕೆ.

ಪುಟ.	ಪೆಜೆ.	ಅಶುದ್ಧ ಮ್.	ಶುದ್ಧ ಮ್.
i	7	ಶೃಗಾರರತ್ನಾಕರ	ಶೃಂಗಾರರತ್ನಾಕರ.
xi	1	ಪರಿಶೀಲನೆ	ಪರಿಶೀಲನೆ.
xii	8	ನಾಗಿದಂತೆ	ನಾಗಿದ್ದಂತೆ.
,,	28	ಣಿತ ರತ್ನಾಕರ	ಗಣಿತರತ್ನಾಕರ.
xiii	24	ತೆವಸಾದಾಬ್ಜ ಷಟ್ಪದಃ	(1) ತೆವಸಾದಾಬ್ಜ ಷಟ್ಪದಃ. (2) ಈಸ್ಯಳದಲ್ಲೆ ಜಿನಸಾದಾಬ್ಜ ಷಟ್ಪದಃ ತ್ಯಾಗಸಮುದ್ರ ಬಿರು ದಾಂಕಿತಃ (ಈಪಾಠವು ಆರಾಲ್ಯೆಬ್ಬರಿ ಹಸ್ತ ಲಿಖಿತ ಪ್ರತಿಯಲ್ಲಿದೆ).
xiv	4	ಎಂದುಹೇ ವುದ	ಎಂದುಹೇಳಿರುವುದ.
xv	7	ಚರಿತ್ರಕಾರರು	ಚರಿತ್ರಕಾರರು.
xvii	17	ನಾಗವರ್ಮನು	ನಾಗವರ್ಮನು. (1145 ಕ್ರಿ.ಶ.)
,,	20	ಕವಿಕಾಮನು	ಕವಿಕಾಮನು. (1215 ಕ್ರಿ. ಶ.)
,,	25	ಗಣೇಶ್ವರಗೃಹಿ	ಗಣೇಶ್ವರಗಣಿ.
xviii	1	ಉದಯಾದಿತ್ಯ	ಉದಯಾದಿತ್ಯ. (1180 ಕ್ರಿ. ಶ.)
xx	12	ದೊರಕಲಿಲ್ಲ	ದೊರಕಲಿಲ್ಲ.
3	2	ನೊದೊಡೆ ೧೦	(ಈ ಸಂಖ್ಯೆಯನ್ನು ಬಿಡುವುದು)
,,	18	ರಾಗಾದ್ಯ	ನಾಗಾದ್ಯ.
9	16	ವೈಕ್ಲಜ್ಯಂ	ವೈಕ್ಲಜ್ಯಂ.
19	12	ಧನಮಾದತಾರಾರ	ಧನಮಾದಹಾರ (ಅಥವಾ). ಧನತಾರಹಾರ.
,,	15	ವಿಜ್ಞಿತ್ತಿ	ವಿಜ್ಞಿತ್ತಿ.

ಪುಟ.	ಪದ್ಧಿ.	ಅಶುದ್ಧ ಮ್.	ಶುದ್ಧ ಮ್.
21	2	ಪಾರಿದ	ಪಾಱಿದ.
,,	8	ಱುಂಱಿಳಿಯಿಂ	ಱುಂಬಱಿಯಿಂ.
22	8	ಲಸಕ್ಕುಸುನು	ಲಸತ್ತುಸುನು.
24	16	ಸುರತಮುನುಂ	ಸುರತಮುಂ.
25	21	ಮೆಱಿಯೆನೋಡುತೆ	ಮೆಱಿಯೆ ಬಂದರೆ ನೋಡುತೆ.
37	16	ಳಸಿರಂ	ಳ್ವಸಿಱಂ.
39	1	ಚಾವಂ	ಭಾವಂ.
,,	23	ದಯೆ ಯುಭಯದಿ	ದಯೆಯಂ ತುಭಯದಿ.
40	21	೧೦೮	೧೦೯ (ಎಂದಿರಬೇಕು ಇದರ ಮುಂದಣ ಪದ್ಯಗಳಸಂಖ್ಯೆ ಗಳನ್ನು ಇದಕ್ಕನುಗುಣ ವಾ ಗಿತಿದ್ದುಕೊಳ್ಳಬೇಕು.
41	17	ಬಾವಮೆ	ಭಾವಮೆ.
43	20	ಕರ್ಜವ	ಕರ್ಜುವ.
44	1	ಬದಲಿ	ಬದವಿ.
48	2	ದೋನಲ	ದೋಲನೆ.
50	26	ಉಕ್ತವಾಗಿದೆ	ಉಕ್ತವಾಗಿದೆ.
51	26	ಕಾಬಲದೇವಾರ್ಧ್ವ	ಬಲವೇವಾರ್ಧ್ವ.
59	8	ನಸುದೋಡೆ... ಗೆಯೊಳ್	ನಸುಗೇಱಿ... ಪಟ್ಟವಣೆಯೊಳ್.
68	20	ಚಪಲತಾಂ...ಲೈ	ಚಪಲೆಕೇಳತಾಂ...ಲೈ.
69	24	ಮು ದಳ	ಮುನಿದಳ
74	17	ದೆಟ್ಟುತ್ತು	ದೆಟ್ಟುತ್ತು.
79	16	ನೋಡ್ಗ	ನೋಡ.
84	1	ತೆಱಿಪರಿದೋಪ	ತೆಱಪಱಿದೋಪ.
,,	13	ಚಿತ್ತಮುಂ	ಚಿತ್ತಮುಂ.
85	7	ಮೇಂಭಂಡ	ಮೇಂಭಂಡ.
88	3	ವಸಿರುಡು	ವಸಿಱುಡು.
92	17	ದೀರ್ಘಕೆ	ದೀರ್ಘಕೆ.

ಪುಟ.	ಪಜೆ.	ಅಶುದ್ಧ ಮಃ.	ಶುದ್ಧ ಮಃ.
99	7	ಬಲೆವುತ	ಬಲೆಯುತ.
102	2	ಬೆಸದಿನಿ	ಬೆಸೆದಿನಿ.
„	23	ಇಂತೆವೆಲ್ಲ	ಇಂತಿವೆಲ್ಲ.
103	21	ತಾವು	ತಾವುಂ.
110	25	ಸುಧಾರ್ಣವ	ಸುಧಾರ್ಣವ.
115	[ಕದಂಬ]	ದಿನುವರ್ವಿ-	ದಿನುವರ್ವದ[ಸಂತತ] ನಾಹಿ. (1)
139	3	ಇನನಂ.	ಮಲ್ಲಿ-೨-೧೫.
153	18	ಸ್ಫುಟ.	ಶೃಂ-ರ-೧-೨೨.
155	3	ವಿದಳಿತ	ಜಗನ್ನಾಥವಿಜಯ. (೩-೩೨)
207	1	ಭಿನ್ನ	ಭಿನ್ನ ಭಿನ್ನ.
„	11	ದಪ್ಪವು	ದಪ್ಪವು.
„	24	ಯಾವೀರಯುಧ್ಧ ವೀರ	ಯಾವೀರಂ ಯುಧ್ಧವೀರ.
„	11	ಭೇದಗ	ಭೇದಗ.
208	1	ಸ್ವರಭೇ	ಸ್ವರಭೇ.
„	11	ತ್ರಾರಣ	ತ್ರಾರುಣ.

ವಿಷಯಸೂಚಿಕೆಯಲ್ಲಿ.

XIX

ಪರಿಶಿಷ್ಟಂ ೫.

ಪರಿಶಿಷ್ಟಂ ೫.

ಹಸ್ತಲಿಖಿತ ಪ್ರತಿಗಳ ಭಿನ್ನ
ಭಿನ್ನ ಪಾಠಗಳು

ನಾಯಕನಾಯಿಕಾದಿ ಭೇದಗ
ಳನ್ನು ಸೂಚಿಸುವ ಪಟ್ಟಿಕೆ
ಗಳು.

ಪರಿಶಿಷ್ಟಂ ೬.

ಪರಿಶಿಷ್ಟಂ ೬.

ಹಸ್ತಲಿಖಿತ ಪ್ರತಿಗಳ ಭಿನ್ನ
ಭಿನ್ನ ಪಾಠಗಳು.

